د افغانستان کالنۍ

۱۳۳۲

ALMANACH D'AFGHANISTAN

1953 - 54

د نشراتو د پښتو ټولنې مدیریت

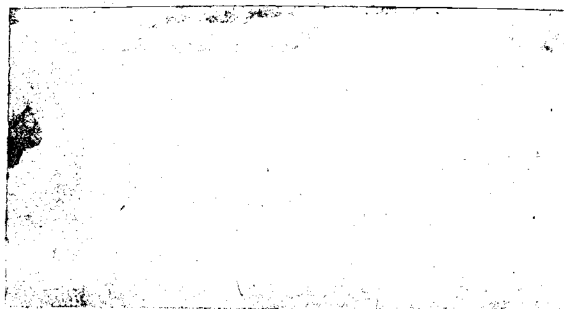
دافغانستان کالنی

۱۳۳۲

دمطبوعاتو مستقل ریاست

د نشراتو دلوی مدیریت له خوا

خپره شوه

د افغانستان د (۱۳۳۲) کال

کالنۍ

د پاک خدای په فضل او مرحمت او د همایوني معظم ټولواک اعلیحضرت المتوکل علی الله او د ملت د چګو رو خیالونو او پوره استعداد په سیوري کښې هره ورځ د سر په سترګو وینو چه ګران هیواد د اجتماعي اصلاحاتو او د مملکت د ودانۍ په لیار مخ په وړاندې روان دی.

د دولت اجرائیه هیئت د خپل زلمي پاچا د اصلاح طلبانه نیتونو او د حکومت په خبر اندیشانه تأسي د خپلو وظیفو په مختلفو برخو کښې په هغه ډول چه د مملکت آني او فوري حوائج د هغو تقاضا کوي په ډیر سرعت او جدیت مخ په وړاندې درومي.

او هم دغه فعالیتونه د (افغانستان کالنۍ) کتونکو ته ددې خبرې موقع ورکوي چه سربیره په نورو علمي او فرهنګي محاسنو چه کال په کال ددې پاستاني مملکت په برخه کیږي یو د بل د قدر وړ مزیت چه هغه عبارت د مملکتي دوائرو د کالنیو اجراآتو او چارو څخه دی د (۱۳۳۲) کال ګرانو لوستونکوته وړاندې کوي او په دغه لړ کښې خپلو لوستونکوته دا حقیقت څرګندوي چه په کوم وخت کښې چه ددې کالنۍ کارکوونکو ددې کالنۍ په لیکلو او ترتیب پیل کاوه په دغه موده کښې د دولت د لوی او مهم ماشین ټولې پرزې په پوره جدیت او فعالیت او موفقیت بوختې او د خپل ګران هیواد د پرمختګ او بهبودۍ د پاره ئې کارونه کول او هر یوه شخص او یا په بل عبارت ددې لوی دولتي ماشین هره پرزه په خپلو ورسپارل شوو وظیفو کښې د ډیر ولویـو کامیابو او سترو چارو مصدر ګرځیدلی دی (د افغانستان کالنۍ) کارکوونکي د خپل خښتن تعالی د اسوال کوي چه تل تر تله د ګران ټولواک او زلمي صدراعظم د لارښوونې لاندې هغه موفقیتونه د دوی په برخه شي چه د ملت او مملکت خیر په هغو کښې مضمر وي.

(اداره)

زموږ ګران او معظم تولواک اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه خلدالله ملکه وسلطنه

دافغانستان پادشاه

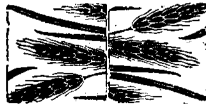
د افغانستان معظم پاد شاه اوزلمی تولواك اعلیحضرت محمد ظاهر شاه خلدالله ملکه واطال الله عمره ودولته(۱۲۹۳) هجری کال شمسی دمیزان به ۲۲ په کابل کښې ځیږیدلی دی همایونی ذات خپل تعلیمات د کابل په عالی ښوونځیو کښې پای ته ورسول کله چه دده شهیدپلار اعلیحضرت محمدنادرشاه کبیر دافغانستان په سفارت پاریس ته ولاړ، همایونی ذات هم ددغه فقید شهر یار سره د عالی تحصیلاتو دپاره فرانس ته تشریف فرماشود فرانسه ژبی او علومو تحصیل ئی ددغه مملکت په مختلفو لړو اوعالی ښوونځیو اوپوهو کور نیو کښې پای ته ورساوه او دوطن دداخلی مسائلو په شاوخوا کښې خصوصی روزنه له خپل بزر گوار پلار څخه وشو او ملی اخلاق اودوطن په نسبت ئی دلازمه مطالبو ادراک اوخصایص هم له دغه نومیالی پلار څخه زده کړه .

دافغانستان دلوی شورش تر پیښې وروسته (چه ددغه نجات دهمایونی ذات دشهید پلار په حق پالو نکی لاس خر گند شو) زلمی اعلیحضرت چه په فرانسه کښې ئې اودده تعلیمات پای ته رسیدلی ؤ اود وطن دخدمت دپاره مستعد ؤ د ۱۳۰۹ شمسی کال دمیزان په ۲۰ کابل ته تشریف راوړ او محض ددغه عشق په اثر چه دافغانستان دعسکری عالم سره ئی درلود او دبزر گوار پلار دقدمو نو به تعقیب د کابل دنظامی عالی تعلیمگاه په عسکری څانگه کښې شامل شو په ۱۳۱۰ شمسی کال ئې دمرحوم والاحضرت سردار احمد شاه خان

د دربار وزیر دشهید اعلیحضر ت د آکا زوی دمعظمی لور سره ازد واج وفرمایه اودهمدغه کال پهآخیر کښی خومودهد ملیدفاع دجلیله وزارت پهوکالت اوبیا دپوهنی دوزارت په وکالت مؤظفۀ پهدی دوارو وزارتو کښی دهمایونی ذات فطری استعداد اوذاتی قابلیت د وظیفی داجرا کولو اوښی اداری لهکبله ښه څرگند شو په۱۳۱۲ کال یعنی دشهید شهریار تر شهادت وروسته د عقرب په ۱۶د ملت دلو یو و کیلانو او د ټولو عسکری او کشوری افرادو پهغوښتنه اواتفاق دافغانستان پاچاشو سږ کال ددې زلمې شهریار دجلوس (۲۱) کال دی .

<u>دهمایونی اعلیحضرت اولاد:</u>

۱ــ شهزاده بیگم بلقیس	دخیبر یدو نیټه	دحمل۲۸	سنه ۱۳۱۱ ش
۲ــ والاحضرت شهزاده احمدشاه	» »	دسنبلی ۲۱ »	۱۳۱۳ »
۳ــ شهزاده بیگم مریم	» »	دعقرب۱۰ »	۱۳۱۵ »
٤ــ والاحضرت شهزاده محمد نادر	» »	دجوزا۔۳۱ »	۱۳۲۰ »
٥ــ » » شهزاده شاهمحمود	» »	دمیزان ۱۲ »	۱۳۲٥ »
٦ــ » محمدداؤد ملقب بهپښتونیار	» »	دحمل ۲٥ »	۱۳۲۸ »

والاحضرت اشرف شهزاده احمد شاه فرزند ارشد اعلیحضرت معظم همایونی

مختصر سوانح

سردار محمد داؤد صدراعظم

ښاغلی سردار محمدداؤد پسر مرحوم سردار محمد عزیزخان درسرطان ۱۲۸۷ در کابل تولد یافته تحصیلات ابتدائی خود را در لیسه حبیبیه فرا گرفته ودرسال ۱۳۰۰ جهت تحصیل بفرانسه رفتند.

ښاغلی سردار درپاریس الی پایان دورهٔ انقلاب و نجات وطن مشغول تحصیل بودند و آنگاه بوطن عودت وحسب الامر اعلیحضرت شهید سعید چندی بوزارت خارجه موظف وبعداً درسال ۱۳۱۰ دراثر ارادهٔ ذات شاهانه شامل تعلیمگاه پیاده گردیده وآنجا را نیز بموفقیت طی نمودند.

دربرج عقرب سال بعد فرمان حضور مبارک ملوکانه برتبهٔ فرقه‌مشری ثانی به قوماندانی عسکری مشرقی وپس از یك سال بحیث حاکم اعلی وقوماندان عسکری سمت مشرقی موظف گردیدند.

درسال ۱۳۱٤ برتبه فرقه‌مشری اول ترفیع وقرار فرمان اعلیحضرت معظم همایونی بحیث نائب الحکومه وقوماندان عسکری قندهار وفراه مقرر شدند وسه سال بعد در ۲۰ قوس ۱۳۱۷ بحیث رئیس تنظیمیه وقوماندان عمومی قوای مشرقی تبدیل گردیدند.

ښاغلی سردار درماه اسد سال بعد از حضور مبارك همایونی بعهدهٔ قوماندانی قول اردوی مرکز وقوماندانی مکتب حربیه موظف ومتعاقباً بعد تشکیل قوای مرکز بحیث قوماندان قوای مرکز و مکاتب حربی عز تقرر حاصل کردند.

درماه ثور ۱۳۲۵ نظر بها بر از فعالیت ومجاهدات شاندارشان دروظائف محوله قوایمرکز در کابینه‌ج،ع،ج،ل، افشان سپه سالار غازی سردار شاه محمود خان بحیث وزیر حربیه انتخاب ومنظور گردیدند .

درثور ۱۳۲۶ اعلیحضرت معظم همایونی ایشان را بحیث وزیر مختار ونمایندهٔ فوق‌العادهٔ ذات‌شاهانه درپاریس- برن‌وبروکسل مقررفرمودند ودربرج عقرب‌سال بعدنظر به‌پیشنهاد مقام‌منیع صدارت عظمی ومنظوری حضور شاهانه مجددا بحیث وزیر حربیه مقرر ونیز ریاست گروپ اول وعضویت مجلس شورای دولت را تا (برج میزان ۱۳۳۰) متکفل بودند،

بناغلی سردار درماه حوت ۱۳۳۱ به‌حیث نمایندهٔ مخصوص اعلیحضرت معظم‌همایونی برای‌شمول درمراسم تشییع‌جنازه مارشال ستالین به‌مسکو رفتند.درماه‌جوزای‌سال ۱۳۳۲ جهت‌شمول‌درمراسم تاج گذاری علیاء‌حضرت ملکه‌الیزابت‌درلندن‌سمت نمایندگی‌مخصوص‌ذات‌شاهانه راداشتند. ایشان حین سفر اخیر به اروپا.دعوت جلالتماب رئیس جمهور دولت دوست وبرادر ماترکیه‌راپذیرفتند ودرانقره باایشان ملاقات‌هائی کردند .

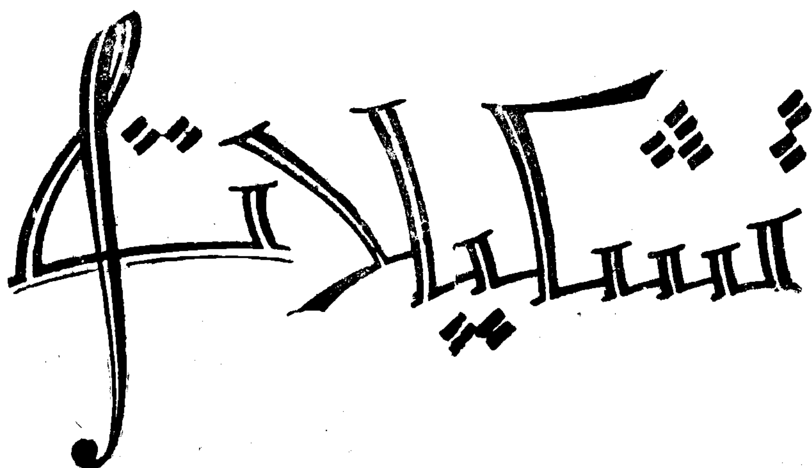
نشان‌هائی که بناغلی سردار اخذداشته اند حسب ذیل است:

نشان تحسین - نشان خدمت- نشان سردار عالی ونشان لمر عالی

ښاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم

صدارت عظمی

صدر اعظم	ج، ع، ج، ل، ع سردار محمد داؤد
لمړی معاون	ع، ج س، ا علی محمد
دوهم معاون	ع، ج، ل، ع سردار محمد نعیم
د تحریراتو د لمړۍ څانگې مدیر د دریمې رتبې په حیث	ع، عبدالله
» د دوهمې » » » »	ع، محمد قاسم
» د دریمې څانگې مدیر د دریمې رتبې په حیث	ع، غلام جیلانی
د مامورینو مدیر د څلرمې رتبې په حیث	ص، عبدالخالق
د عارضینو مدیر د دریمې رتبې په حیث	ع، میر عبدالله
د اجرائیې مدیر د څلرمې رتبې په حیث	ص، فضل حق
د موترخانې » » »	ص، محمد ایوب
د اوراقو مدیر د دریمې »	ع، محمد زمان
د تشریفاتو مدیر د پنځمې رتبې د کفیل په حیث	ص، فقیر نبی
د وزراء د عالی مجلس منشی د دوهمې رتبې په حیث	ع.ص خلیل الله
د سپورت د فابریکې مدیر د څلرمې رتبې په حیث	ص، علی بابا
د ضبط احوالاتو رئیس د لمړۍ رتبې په حیث	ع، ص نصر الله
مدیر د دریمې رتبې په حیث	ع، شیر احمد
د ضبط احوالاتو د لمړۍ څانگې مدیر د څلرمې رتبې په حیث	ص، محمد ابراهیم
» » د دوهمې » » » »	ص، عبدالروف
» » د دریمې » » » »	ص، عبداللطیف

دضبط احوالاتو د ځانګی مدیر د څلرمی رتبی په حیث	ص، عبدالله غوثی
« « اداری مدیر د څلرمی رتبی پحیث	ص، عبد الستار
د پلټنی رئیس د لمړی رتبی پحیث	ع،ص غلام مجتبی
معاون د دویمی رتبی پحیث	ع،ص پاینده محمد
د محاکماتو عمومی رئیس	ع،ص یار محمد
قانونی مشاور د دوهمی رتبی پحیث	....
د محاکماتو د ریاست د تمیز محکمی عضو د دریمی رتبی پحیث	ع، محمد شریف
« « د مرافعی د محکمی رئیس د لمړی رتبی پحیث	ع،ص محمد شفیع
« « د ابتدائی محکمی رئیس د دوهمی رتبی پحیث	ع،ص، عبدالخالق

ع ، ج ، س ، ا نبا غلی علی محمد معاون
صدارت عظمی

ع،ج،ل،ع نبا غلی سردار محمد نعیم وزیر امور
خارجه ومعاون صدارت عظمی

د خارجه وزارت تشکیل

وزیر : ع ، ج ، ل ، ع سردار محمد نعیم
سیاسی معین دلمړی رتبې په حیث : ع ، ج عبد الحمید عزیز
اداری معین » » » : ع ، ج محمد عثمان امیر

سیاسی لوی مدیریت :

لوی مدیر ددوهمې رتبې په حیث : ع ، ص عبدالرحمن
دسیاسی لمړی څانګې دځلرمې رتبې په حیث : ع ، فضل احمد شیرزاد په دریمه رتبه
» ددوهمې » » » : ص ، عبد القیوم عطائی
» ددریمې » » » : ص ، محمد اختر
» دځلرمې » » » : ص ، محمد نعیم

داطلاعات مدیریت :

مدیر دځلرمې رتبې په حیث : نور احمد اعتمادی (کفیل)

اقتصادي مدیریت :

مدیر دځلرمې رتبې په حیث : ص ، نور احمد اعتمادی

دتشریفاتو ریاست :

رئیس ددوهمې رتبې په حیث : ع ، ص عبدالرؤف ناصر ضیائی
تشریفاتی معاون : ص ، علی محمد اوینا ب
اداری » ص محمد ایوب عزیز

د بین المللی چارو ریاست :

رئیس ددوهمې رتبې په حیث : ع . ص جلال الدین طرزی
دمتحدو مللو څانګې آمر ددریمې رتبې په حیث : ع ، عبد القیوم

په امنیتی او سیاسی په لمړی کمیټې پورې مربوط :
مامور دشپږمې رتبې په حیث
» دنهمې » »
ترجمان

داقتصادی اومالی یااداری څانگی پهدوهمی کمیټی پوری مر بو ط :
مامور د ۷ رتبی په حیث
« دنهمی « «

دفرهنگی او اجتماعی یااداری څانگی پهدریمه کمیټی پوری مربوط:
مامور دخلرمی رتبی پهحیث
« د۷ « «

دقیمومیت یااداری څانگی پهخلرمی کمیټی پوری مربوط :
مامور دخلرمی رتبی په حیث
« ۸ « «
« ۱۰ « «

داداری اوبودجوی چارو څانگی یاپهپنځمی کمیټی پوری مر بو ط :
مامور دپنځمی ر تبی پــه حیث :
« ۸ « « :

دحقوقیچاروڅانگی په شپږ می کمیټی پوری مر بوط :
مامور د شپږمی ر تبی په حیث :
« دنهمی « « :
ترجمان
حقوقی مشاور

د کنفرانسو او عمومیه خدمتو څانگی :

مامو ر د پنځمی ر تبی په حیث
« د۱۰ « «
« د۱۰ « «

دشفر اومخصوص قلم مدیریت :

مدیر د خلرمی ر تبی په حیــث : ع ، محمد سلیمان پهدریمهرتبه
دمخصوص قلم معاو ن دشپږمی رتبی په حیث
دشفر معاون د ۷ « «

دقو نسلگریو لوی مدیریت :

لوی مدیر ددریمی رتبی په حیث : ع ، محمد شعیب
دقو نسلگری مدیر دخلرمی « «
معاون داوهمی « «

دویزی او دتابعیت خانگه :

مدیر دخلرمی رتبی په حیث : ص سید محمد امین ۶ رتبه
معاون داوهمی « «

دمامورینو مدیریت :

د مدیر کفیل : ص محمد طاهر
معاون د اوهمی رتبی په حیث

داجرائیی اولوازمو خانگه :

معاون د اوهمی رتبی په حیث
« د شپږمی « «

دپانو لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، سید تاج الدین
داجرائیی خانگی مرستیال دشپږمی رتبی په حیث
د ضبطئی خانگی مرستیال دشپږمی رتبی په حیث
دپانو دساتنی دخانگی مرستیال

افغانی نمایندگان په دباندینو هوادو کښې:

په واشنگټن کښې لوی سفیر : ع ، ج محمد کبیر لودین
مستشار د دوهمی رتبی په حیث : ج محمد هاشم میوندوال
سر کاتب د پنځمی « « :
په لندن کښې افغانی لوی سفیر : ع،ج،ل انشان والاحضرت مارشال شاه ولی خان
مستشار د دریمی رتبی په حیث : ع، ص میرمحمد صدیق
سرکاتب دپنځمی « «
په آنقره کښې افغانی لوی سفیر : ع ، ج ، س ، ۱ جنرال اسد الله
سر کاتب دپنځمی رتبی په حیث
په پاریس کښې افغانی لوی سفیر : ع ، ج جنرال محمد عمر
سر کاتب دپنځمی رتبی په حیث

په مسکو کښې افغانی لوی سفیر	: ع ، ج ، س ، اغلام یحیی طرزی
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	
په طهران کښې افغانی لوی سفیر	: ....
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	
په مصر کښې افغانی لوی سفیر	: ع ، ج عبدالهادی داوی
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	
په دهلی کښې افغانی لوی سفیر	: ع ، ج دکتور نجیب الله
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	: ص، عبد الحمید مخمور
په کراچی کښې افغانی لوی سفیر	
وزیر مختار شارژ دافیر	: ع ، ج محمد عتیق رفیق
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	: ص، محمد نعیم یونس
په یونوکښې دائمی افغانی نمایندہ	
معاون د دوهمی رتبې په حیث	
سرکاتب دپنځمی « «	
په عراق کښې افغانی مختاروزیر	: ع ، ج عبد الصمد
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	
په روما کښې افغانی مختار وزیر	: ع ، ج غلام‌محمد شیرزاد
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	
په پراګ کښې افغانی مختار وزیر	: ع ، ج غلام محمد سلیمان
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	: ص، عبد الباقی
په حجاز کښې افغانی مختا وزیر	
سرکاتب دپنځمی رتبې په حیث	
په مشهد کښې افغانی جنرال قونسل	: ع محمد قسیم
په نیورك کښې افغانی قونسل	: ع ، عبد الرازق ضیائی
په بمبئی کښې » »	: ع ، غلام احمد نوید
په پیښور کښې » »	: ص ، محمد قیوم
په کویټه کښې » »	: ص ، محمد اکبر پروانی

ذوانیکه درسال ۳۲ ترفیع کرده‌اند

ښاغلی محمدشفیع رئیس مرافعه
محاکمات مامورین
ملکی صدارت عظمی

ښاغلی محمد علی کفیل
ریاست تشریفات
سلطنتی

ښاغلی عبدالخالق رئیس
محکمه ابتدائیه مقام
صدارت عظمی

ازمقرریها وترفیعات سال ۳۲

ع ، ش ، س ، ع فیض محمد
فرقه‌مشر اول نائب الحکومه
وقوماندان عسکری ولایت
جنوبی

بناغلی عبد اللطیف مدیر
عمومی خزائن وزارت
مالیه مامور رتبه‌دوم

بناغلی عزیز احمد مدیر
عمومی بودجه‌وزارت مالیه

دداخله وزارت

وزیر

معین او اداری رئیس : ع ، ص عبدالرحیم

د مامورینو مدیر : ع ، شامحمد

دپلټنی ریاست:

رئیس دلمړی رتبې په حیث ع ، ص عبدالله

اداری مدیر دشلرمی « : ص محمد طاهر

دولایاتو د احصائیې دپلټنې مدیر : ص محمد ابراهم

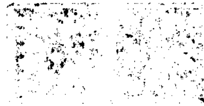
دپلټنې دریاست غړی :

ع ، محمد صدیق

« ، محمد حسن

« ، محمد صدیق

ص ، عبدالوکیل

« ، میر محمد عثمان

« ، خواجه محمد

« ، شاه جان

« ، عبدالقدوس

« ، عبدالرحیم

« ، میر عبدالرحیم

مولوی یار محمد

« حافظ عبدالله

« ، قاری عبدالخالق

« ، سید محمد

« ، عبدالشکور

« ، محمد اسلم

« ، حاجی محمد دین

د نفوسو او د سجلو د ثبتو او احصائیی لوی مدیریت :

دلوی مدیر کفیل	:	ص ، فقیر محمد
د نفوسو د احصائیی مدیر د خلرمی رتبی په حیث	:	یو نفر
رسام د پنځمی رتبی په حیث	:	» »
د سجلو د ثبتو او مدیر د خلرمی رتبیی په حیث	:	» »
د ناقلینو لوی مدیر د دریمی » »	:	ع ، خداداد
د اوراقو مدیر د دریمی رتبی »	:	ص ، عبدالستار
د هوتلو د لوی مدیر کفیل	:	» عبدالغفار
» » » معاون د پنځمی » »	:	» یو نفر
» داجرائیی مدیر » » »	:	» »

دعدلیۍ وزارت

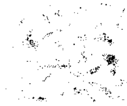
وزیر	: . . . .
معین دلمړی رتبی په حیث	: ع ، ص مولوی محمد قاسم

دتمیز ریاست:

رئیس دلمړی رتبی په حیث	: ع، ص مولوی عبدالجلیل
عضو د دریمی » »	: ع ، مولوی عبد البصیر
» د څلرمی » »	: ص ، مولوی محمد صدیق
» » » »	: » ، . . . .
» دپنځمی » »	: » ، مولوی ابوالقاسم
» » » »	: ص ، عبدالقیوم

دجمعیت العلماء ریاست:

رئیس ددریمی رتبی په حیث	: . . . .
اعضاء د څلرمی » »	: ص مولوی حفیظ الله
» » » »	: ص ، » عبدالله
» » » »	: ص ، » عبدالله
» » » »	: ص ، » غلام حیدر
» » » »	: ص ، » سید محمد عمر
» » » »	: ص ، » فضل ربی
» » » »	: ص ، » عبد الخلیل
» » » »	: ص ، » عبد الواحد
» » » »	: ص ، » محمد اعظم
» د پنځمی » »	: ص ، » سید عبدالرحمن
» » » »	: ص ، » فضل الرحمن
» » » »	: ص ، » عبد العزیز
» » » »	: ص ، » سید انورشاه
» » » »	: ص ، » محمد امین
» » » »	: ص ، » عبد الغنی
» » » »	: ص ، » محمد امان

عضو دپنځمی رتبی په حیث	: ص ، مولوی نصر الله
» » » »	: ص ، » فضل حق

دپلټنی مدیریت :

مدیر دځلرمی رتبی په حیث	: ص ، مولوی فضل الرحمن
عضو دپنځمی » »	: ص ، » خمار الدین
» » » »	: ص ، » غلام رسول
» » » »	: ص ، . . . . . .

نور مدیر پتونه :

داجرائیی او ماموریتو مدیر دپنځمی رتبی بحیث	: ص ، غلام محمد
دکنترول مدیر دپنځمی رتبی په حیث	: ص ، میر احمد سعید
دمخصوص قلم » » »	: ص ، عبد القادر

دمالیی وزارت

وزیر : ع، ج عبدالملک

معین : ع، ص عزیزالله

دمخصوص قلم مدیر : ص، احمد گل

ع، ج ښاغلي عبدالملک

دمحاسباتو ریاست :

رئیس : ع، ص میر عزیز الله

دکنترول لوی مدیر : ع، . . .

دمملکتی کنترول مدیر : ص، غلام سرور

دمرکزی « « : ص، محمد میر

دتجارتی « « : ص، محمد مهدی

دخزائنو لوی مدیر : ع، عبد اللطیف

دبودجی « « : ع، عزیز احمد

دبودجی دلمړی څانګی مدیر : ص، محمد اسماعیل

دبودجی ددوهمی څانګی مدیر : ص، محمد شریف

دپورو لوی مدیر : ع محمد نسیم

اداری ریاست :

رئیس : ع، ص غلام مصطفی

دماریتو لوی مدیر : ع، عبدالرب

داحصائیی لوی مدیر : ع، غلام محی الدین

دمساحت مدیر : ص، محمد انور

دگدامو لوی مدیر : ع، جلال الدین

« اجرائیی مدیر : ص، خواجه عین الدین

داوراقو لوی مدیر : ع، عبد الاحد

داوراقو دلمړی څانګی مدیر : ص، محمد عمر

داوراقو ددوهمی څانګی : ص، محمد اکرم

دمالیاتو اوعائداتو ریاست :

رئیس : ع، ص محمد آصف

معاون : ص، مختار لوی

د کنترول لوی مدیر	: ع ، غلام حیدر
د تشخیصیی دلمړی څانگی مدیر	: ص ، عبد الغفور
د تشخیصیی ددوهمی « «	: ص ، محمد انور
د مالیاتو او محصولاتو لوی مدیر	: ع ، محمد یونس (حیران)
د تدقیقو او مطالعاتو لوی مدیر	: ع ، میرغلام حامد (بهار)
د املاکو مدیر	: ص ، شمس الدین

دیلپښتنی ریاست :

رئیس	: ع ، ص قطب الدین
معاون	: ع ، میرضیاؤ الدین
د مرکز اداری مدیر	: ص . محمد امین
د ولایاتو اداری مدیر	: ص ، عبد الغنی
اعضا د مدیریه حیث	: (۲۳) نفر

د تصفیئی آمریت :

آمر	: ع ، ص محمد حسن
د تصفیئی دبقایاؤ مدیر	: ص ، محمد محسن
د تصفیئی دمالیاتو مدیر	: ص ، محمد ذکریا
د حمل ونقل د تصفیئی مدیر	: ص ، عبد الصمد

د تقاعد لوی مدیریت :

لوی مدیر	: ع نور الدین

د یروژي اولو افحو د برسی کمیسیون :

ع ، ص عبد الغفور
ع ، محمد سعید
ع ، محمد طاهر
ع ، عبد المجید

د صکوکو ریاست :

رئیس	: ع ، ص صوفی عبد الحمید
معاون	: عزت مند نوری افندی
مدیر	ص ، محمد اکبر

دسکو کوچاپ دمراقبت هیئت :

بناغلی	حاجی فیض محمد
«	میر محمد شاه
«	عبدالعزیز
«	محمد عمر تاتا

د ضراب خانې ریاست

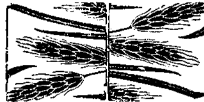
رئیس	: ع، ص صوفی عبدالحمید
معاون	: ع، عبدالنبی
دکنترول مدیر	: ص، عبدالصمد
داجرئیئې مدیر	: ص، عبدالفتاح
د تحلیل مدیر	: ع، محمد رحیم

دانحصاراتو ریاست :

رئیس	: ع، ص عبدالله یفتلی
معاون	: ع، امیر محمد
معاون	: ع، احمد شاه

ددولتې نقلیاتو ریاست :

آمر	: ع، سید امیر
دکنترول مدیر	: ص میر بابا
داجرائیې مدیر	: ص، محمد عتیق
د بلټې مدیر	: ص، سلطان محمد

دمعارف وزارت

وزیر	، ع، ج دوکتور عبدالمجید
اداری معین	: ع، ص عبدالاحمد
تدریسی معین	: ع، ص دوکتور علی احمد پوپل
مشاور	: ع، ص عزیزالرحمان فتحی

دمخصوص قلم لوی مدیر: ع، آمیرالدین

« « دمدیر معاون : ص، عبدالله

دعمومی تدریساتو ریاست:

درئیس کفیل : ع، ص دکتور علی احمد پوپل

معاون : ع، حمیدالله ع سراج

دثانوی تدریساتو مدیر : ص دکتور محمد اکرم

غړی : ع، ص محمد اسماعیل مشاور

« : ص، عبدالغفار

دمسلکی تدریساتو مدیر : ص، دوکتور محمد حیدر

غړی : ص، دین محمد فروغ

« : ص، مولوی محمد سعید

« : ص، توریالی

ع ، ج دکتور عبد المجید

دابتدائی تدریساتو لوی مدیر	: ع، محمد آصف مائل
غړی	: ص، محمد علم
دیونسکو مدیر	: ص، دوکتور عبدالرحیم
داحصائیی مدیر	: ص، عبدالعلی
دمعلمینو دماموریتو دمدیریت کفیل	: ص، عبدالاحد

د دار التالیف ریاست :

رئیس	: ع، ص دوکتور میر نجم الدین انصاری
معاون	: ع، محمد هاشم مجددی
ددارالتالیف ریاست عضو	: ع، ص غلام سرور گویا اعتمادی
« « « «	: ص، محمد یعقوب مفتون
« « « «	: ص، میر محمد اسماعیل

د دارالتألیف غړی	: ص، محمد نادر
د تألیف او ترجمې لوی مدیر	: ع، پاینده محمد زهیر
د نشریاتو لوی مدیر	: ع، محمد کریم صمیمی
د کتابخانې د مدیریت کفیل	: ص، عبدالباقی طلوع
د عرفان مجلې د مدیریت »	: ص، عبداللطیف آریان

د پلټنې ریاست :

رئیس	. . . . .
معاون	: ع، عزیز محمد
د مدیر کفیل	: ص، محمود کریمزاده
غړی	: ص، عبدالاحد
»	: ص، قربانعلی
»	: ص، محمد ایوب
»	: ص، محمد اکبر
»	: ص، عبدالنبی
»	: ص، محمد سلیمان
»	: ص، محمد موسی

د روغتیا د ساتنې او سپورت ریاست:

د رئیس کفیل	: ع، ص حاجی میرعبدالرشید بیغم
د شفاخانې سرطبیب	: ص، حاجی محمد شریف

د موزې او حفریاتو ریاست :

رئیس	: ع، ص احمدعلی کهزاد
غړی	: ص، محمد نادر
»	: ص، محمد ابراهیم
»	: ص، میر محمد اسلم

د کلتوری او عرفانی دارتباط ریاست په اروپا کښې:

رئیس	: . .
معاون	: ع، عبدالشکور
سکرتر	: ع، غلام احمد

دلوازمو مدیریت :

دلوازمو مولوی مدیر	: ع، محمد اسلم
دتحصیل دلوازمو مدیر	: ص، فخرالدین
داعاشی اواباتی مدیر	: ص، محمد علی
دتعمیراتو مدیر	: ص، محمد اسحق
داجرائیی اومامورینو مدیر	: ص، عبدالفتاح
دکنترول مدیر ددریمی رتبی په حیث	: ع، نور احمد
معاون	: ص، محمد اسلم
دبودجی مدیر	: ص، عبداللطیف
داوراقو مدیر	: . .
معاون	: ص، محمد امین
دتصفیئی مدیر	: ص، عبدالغفور

دثانوی مکاتبو مدیران :

داستقلال دلیسی مدیر	: موسیو فریسه
دحبیبی » »	: مستر ساور
دنجات دلیسی دمدیر کفیل	: ع، حمیدالله ع سراج
دغازی » » » .	: . . . .
دابن سینا « آمر	: ع، ص عبدالرحیم
دښځو دمکاتبو آمر	: ع، ص حاجی عزیزالرحمن فتحی
دزرغونی دلیسی مدیر	: ع، غلام محمد
دملالی » »	: . .
درحمان باباو خوشحال خان دښوونځیو مدیر	: ص، محمد آصف

دملکی مکاتبو مدیران :

ددارالمعلمین رئیس	: ع، ص غلام حسن مجددی
دمتوسطی دارالمعلمین مدیر	: ص، عبدالمجید
دمسلکی » »	: ص، عبدالرحمن
دتجارتی لیسی مدیر	: دکتور مرك
دعالی تخنیك دلیسی مدیر	: مستر ونتن
دمیخانیکی دښوونځی دمدیر کفیل	: ص، غلام سخی

د ګرهنی دليسي	؛مستر وفـــر
دصنايعو دتجارتي رئيس	؛ع،ص نور الله
دليك داصول دښوونځی مدير	؛ص،امير محمد
دعربی دارالعلوم رئيس	؛ع،ص قاری عبدالرسول
د ښار دښوونځيو مدير	؛ص قاری غلام محمد

دپوهنتون رياست

دپوهنتون رئيس	؛ع،ص دوکتور محمد انس
معاون	؛ع،سيدحبيب
دتحريراتو دمديريت کفيل	؛ص،شيرمحمد
داجرائيي او مامورينو مدير	؛ص،سلطان علی
دکنترول مدير	؛ص،محمد يوسف

دسيانس دفاکولتی رياست:

رئيس	؛ع،ص دوکتور محمدانور
معاون	؛ص،عبدالصمد
دفاکولتی استاد	؛ع،ص دوکتور عبدالله
» »	؛ص،عبدالغفار
» »	؛ص،دوکتور عبدالعظيم
» »	؛ص،محمد انور
دپروفيسر معاون	؛ص،محمد حيدر
» » »	؛ص،محمد طاهر
» » »	؛ص،بصير احمد
» » »	؛ص محمد امان
» » »	؛ص،محمد ياسين
» » »	؛ص،محمد صديق
» » »	؛ص،محمد يونس
» » »	؛ص،بلبل شاه

داد بياتو پوهنځی رياست:

درئيس کفيل	؛ع،ص ميرامان الدين انصاری
معاون	؛ص محمد اکرم

دپوهنځی استاد	ع،ص هاشم شایق
» »	ع،ص ملك الشعرا بیتاب
» »	ص، امین میرزا
» »	ص. عبدالاحد جاوید
» »	ص، غلام عمر
» »	ص، مولوی محمدعلی
دنشریاتو دمدیریت کفیل	ص، عبدالاحد

دحقوقو اوسیاسی علومو پوهنځی:

درئیس کفیل	ع،ص دوکتور محمداکرم
معاون	ص، عبدالوالی
دپوهنځی استاد	ع.ص عبدالکریم
دنشریاتو دمدیریت کفیل	ص، فضل ربی
دپروفیسر معاون	ص، غلام سخی
» »	ص، محمد یوسف
» »	ص. نورالدین
پروفیسر	عاطفه کوچ
»	بلایبر
»	اورهان آغوز
دپروفیسر معاون	ص: فیض محمد

دشرعیاتو دپوهنځی ریاست:

درئیس کفیل	ع.ص عبدالحق
اداری معاون	ع، عبداللطیف
دشرعیاتو دپوهنځی استاد	ص، بازمحمد
» » »	ص، عبدالودود
» » »	ص، فضل حق
» » »	عزتمند احمد خیاط

دښځو دپوهنځی ریاست:

درئیس کفیل	ع،ص حاجی عزیز الرحمن فتحی
دښځو دپوهنځیو استاد	ع،ص دوکتور محمدانس

د ښځو د پوهنځی استاد	: ع، ص میرامان الدین
» » »	: ع، ص محمد اکرم
» » »	: ع، ص غلام سرور گویای اعتمادی
» » »	: ع، ص دوکتور محمد انور
» » »	: ع، ص عبد الرحیم
» » »	: ع، ص دوکتور عبدالعظیم
» » »	: ع، ص هاشم شایق
» » »	: ، ص غلام عمر
» » »	: پیغله میرمن بیگم

دطب فاکولته :

اداری څانګه :

داداری څانګی لوی مدیر	: ع، دوکتور نظر محمد سکندر
مرستیال	: ص، عبدالله اعتمادی
دکتابخانی مدیر	: ص، عبد الله یوسفی
» »	: « عبدالقادر بها
دمکتوب آمر	: برننگک مس تنگی
مدیره	: ناهیددین
دپرستاری دښوونځی آمر	: مس ریوند
» » مرستیال	: ص، نظام الدین

تدریسی څانګه:

رئیس	: پروفیسر سره فینو
مرستیال	: . . . .
دحکومت کمیسار	: دکتور فیقر محمد شفا
دکمیسار مرستیال	: « کرام الدین

دتشریح څانګه:

پروفیسر	: گیدونو
»	: تو خیر
دوکتور	: بالمکند اس متر کنفرانس

دانساجواو مرضو نود تشریح خانگه:

پروفیسر	: پرونجه
دما کدولوژی او پراژینولوژی پروفیسر	: دوکتور محمد اسماعیل متر کنفرانس
دطبی کیمیا دوکتور	: «سید اسحق مدرس کرسی
دایدلوژی اوحفظالصحی دوکتور	: «محمد اسماعیل طاهری متر کنفرانس

دنسائی اوقباله خانگه

پروفیسر	: سره فینو
غړی	: مادام سره فینو
»	: دوکتور محمد عثمان انوری

دجراحی دمرضونوخانگه:

پروفیسر	: سره فینو
دجراحی دمتر کنفرانس کفیل	: دوکتور میرمحمد اکبر سجادی
» » » »	: « کرام الدین
» » » »	: « محمد حسین
» » » »	: «سیدمحمد
شف کلینك	: «عبدالحسین وحدت

دداخلی مرضوتوخانگه:

متر کنفرانس	: دوکتور فقیر محمد شفا
» »	: « صفرعلی
» »	: « نظرمحمد سکندر

دشف کلنیك خانگه :

دفارمه کولوژی پروفیسر	: . . . .
فیزیولوژی	: محمد رحیم رشیدی
طبی فیزیك	: دوکتور بك
دستر گو امراض	: «محمد اسماعیل علم
» »	: «رجب علی طاهری شف کلنیك

دستونی اوغوزوانه:

پروفیسر	: . . . .
دپروفیسر کفیل	: دوکتور نوروزعلی متر کنفرانس
» »	: محمد حسین نصرت شف کلنیك

دعقلی اوعصبی خانگه:

پروفیسر	: . . . .
مرستیال	: دوکتور علی احمد شف کلنیك

ع،ج،س،ع محمد عارف وزیر دفاع ملی

ج، سید شمس الدین مجروح رئیس مستقل قبائل

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه‌در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده‌اند

ع، ش محمد هاشم
فرقه مشر اول

ع، ش غلام جیلانی
فرقه مشر اول

ع، ش محمد ابراهیم
فرقه مشر ثانی

ع، ش زکریا فرقه مشر ثانی

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ن ع، ش خوشدل فرقه
مشر ثانی

ع، ش محمد آصف
فرقه مشر ثانی

ح، خواجه عبدالاحد [illegible]
غند مشر اول

ح عبدالعزیز غندمشر اول
[illegible]

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت
دفاع ملی ترفیع کرده اند

ج، عمید عبدالعزیز غند مشر اول

ج، سید عظیم غند مشر اول

ج، عبداللطیف غند مشر اول

ج، محمود حسین غند مشر اول

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ج، عبدالخالق غند مشر اول

ج، شاه محمد غند مشر هوائی

ج، محمد نسیم غند مشر اول

ج، محمد امین غند مشر اول

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه دروزارت دفاع ملی ترفیع کرده‌اند

ح ، محمد حسین غند مشر اول

ح ، عبد الباقی غند مشر اول

ح ، تاج محمد غند مشر اول

ح ، عبد الرؤف غند مشر اول

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات عنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح، محراب الدین غند مشر اول

ح، عبدالمجید غند مشر اول

ح، جمعه خان غند مشر اول

ح، سراج الدین غند مشر اول

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح، عبدالشکور غند مشر اول

ح، داد خدا غند مشر اول

ح، عبدالاحد غند مشر ثانی

ح، محمد قاسم غند مشر ثانی

صاحب منصبانیکه امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح، محمد ابراهیم غند مشر ثانی

ح، آقا جان غند مشر ثانی

ح ـ غلام حیدر غند مشر ثانی

ح، شیرعلی غند مشر ثانی

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح، عبدالوهاب غند مشر ثانی

ح، محمد نسیم غند مشر ثانی

ح، شهنواز غند مشر ثانی

ح، عبدالغفور غند مشر ثانی

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح ۰ عبدالباقی غندمشر ثانی

ح ۰ عبدالغفور غندمشر ثانی

ح ۰ محمد اسلم غندمشر ثانی

دملي اقتصاد وزارت

دوزارت کفیل : ع ، ج عبدالرؤف (حیدر)

معین : ع ، ص ......

داداری او دگمرکاتو دریاست کفیل : ع ، ص محمد اکبر (پا میر)

داداری لوی مدیر : ع ، پاینده محمد

مخصوص قلم مدیر : ع ، محمد صدیق

دگمرکاتو لوی مدیر : ع ، عبد الرشید

دلوی مدیریت معاون : ص ، امیر محمد

دتجارتي دریاست کفیل : ع ، ص عبدالوهاب

دصادراتو اوواردا تو مدیر : ص ، عبد الخالق

داحصائیې لوی مدیر : ع ، عبد الکریم

« مدیر دخلرمی رتبې کفیل : ص ، گلباز

دکتنې اوڅیړنې لوی مدیر : ع ، محمد عثمان

« « غړی : ص ، عبد الرحیم

دترجمانیود څانگې مدیر : ص ، محمد عثمان

دگرېزې مدیر : ص ، حبیب الله

دگرېزې دمدیریت معاون : ص ، سید محمد نبی

داوراقو مدیر : ص ، حاجی محمد

دکنترول لوی مدیر : ع عبد الرحیم

ع ، ج عبدالرؤف « حیدر » دملي اقتصاد دوزارت کفیل

دوارداتو دڅانگې مدیر : ص ، عبدالحسین

دصنائعو رئیس : ع ، ص احمد علیشاه

دلاسی صنائعو مدیر : ص ، میر حلیم الدین

دماشینی « « : ص ، محمد علی

د تجارتي لوی مدیر : ع ، حبیب الله

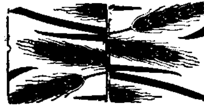
دداخلي دتجارتي مدیر : ص ، غلام محمد

داسعار و دکنترول مدیر : ص ، حاجی محمد حسین

دترانسپورت مدیر : ص ، میر محمد کاظم

دپلټنې دریاست کفیل : ع ، ص نور الحق

پلټنی	اوی	مدیر	:ع، عبدالغفور (رمزی)
»	»	مدیر	:ص، محمد یعقوب
»	»	»	:ص، عبدالودود
»	»	»	:ص، فیض محمد
»	»	»	:ص، محمد نبی
»	»	»	:ص،غلام صفدر
»	»	»	:ص، سعد الدین
»	»	»	:ص، صدر الدین
»	»	»	:ص، امیر محمد
»	»	»	:ص، عبدالصمد
»	»	»	:ص، میر عبدالعزیز

دفوائد عامې وزارت

وزیر : ع، ج عبدالحکیم
معین د لمړۍ رتبې په حیث : ع، ص محمد کبیر
اداری رئیس د دوهمې رتبې په حیث : ع، ص میر عنایت الله
د مخصوص قلم مدیر د پنځمې رتبې په حیث : ص، محمد ابراهیم

ع، ج عبدالحکیم د فوائد عامې وزیر

د معابرو ریاست:

رئیس
مدیر د دریمې رتبې په حیث : ع، غلام حیدر
د حفظ مراقبت مدیر د پنځمې رتبې په حیث : ص، محمد سلیم
د سړکونو مدیر » » » : ص، غلام جیلانی

فنی مدیریت:

مدیر د څلرمې رتبې په حیث : ص، عبدالحمید
» » » : ص، مسجدی
» » » : ص، محمد رضا
» » » : »سندت سنګګ
» دپنځمې » : ص، عبد الاحد

د سروبی او ګلبهار د سړک

جدیدالتشکیل مدیریت:

مدیر د څلرمې رتبې په حیث : ص، سید احمد

د تعمیراتو اوی مدیریت:

مدیر د دریمې رتبې په حیث : ع، فضل حق
د مرکزی خانګی مدیر د پنځمې رتبې په حیث : ص، عبد الستار
د ولایاتو » » » : ص، یوسف علی

د تعمیراتو فنی مامورین:

مدیر د څلرمې رتبې په حیث : ص، حاجی محمد
» » » » : ص، غلام محمد

مدیر دشلرمی رتبی په حیث : ص، محمد علی
» دپنځمی » » : ص، محمد افضل
» » » » : ص، محمد علی

دبرآوردیو مدیریت:

مدیر ددریمی رتبی په حیث : ع، خواجه عبدالغفور
» دپنځمی » » : ص، یار محمد
» » » » : ص، عبدالرحمن
» » » » : ص، غلام غوث

دبندداو انهارو ریاست:

رئیس : . . .
مدیر ددریمی رتبی په حیث : ع، عبدالباقی
» دشلرمی » » : ص، محمد حسین

دپلټنی لوی مدیریت:

مدیر ددریمی رتبی په حیث : ح، سید ضیاؤ الدین
معاون دشلرمی » » : ص، عبدالعزیز
عضو » » » : ص، سید قاسم
» » » » : ص، محمد آصف
» دپنځمی » » : ص، محمدانور
» » » کفیل : ص، غلام علی

دمصالح تهیه کولو مدیریت:

مدیر ددریمی رتبی په حیث : ع، محمد طاهر
داجرائیی مدیر دپنځمی رتبی په حیث : ص، محمد حسین

نور اداری مدیریتونه:

دماموریتو مدیر ددریمی رتبی په حیث : ع، عبدالغنی
دتخنیک فنی مدیر » » » : ع، غلام محمد
داجرائیی مدیر دپنځمی » » : ص، عنایت الله
داوراقو مدیر دشلرمی » » : ص، محمد اسلم

دکنترول مدیریت:

مدیر ددریمی رتبی په حیث : ع، گل ایاز
دتعمیراتو دکنترول مدیر دپنځمی رتبی په حیث : ص، محمد اعظم
دتصفیئی مدیر دشلرمی رتبی په حیث : ص، محمد یوسف

دمخابراتو وزارت

وزیر : غ، ج، محمدمرید
معین دلمړی رتبې په حیث : ع، ص، غلام صفدر « سکندری »

د پلټنې ریاست :

رئیس ددوهمې رتبې په حیث : ع، ص، محمد سعید
عضو ددریمې » » : ع، غلام دستگیر
« دځلرمې » » : ص، عبدالاحد « آدم »

دپوست ریاست :

رئیس ددوهمې رتبې په حیث : ع، ص، غلام فاروق
دپوست متخصص ددوهمې رتبې په حیث : ع، ص، عبدالاحد « فدائی »
« اداری مدیر دځلرمې رتبې په حیث : ص، رجب علی
» دموزیم » » » » : ص، عبدالرب
» دواردی » » » » : ص، محمد یوسف
دداراالامان دپوسته خانې مدیر » » : ص، نیک محمد
دپوست دصادری مدیر دپنځمې » » : ص، محمد ابراهم
» ترجمان » » : ص، حیدرعلی

ع، ج محمدمرید دمخابراتو وزیر

دتلگراف او تیلفون ریاست :

رئیس ددوهمې رتبې په حیث : ع، ص، محمد حسین
دتیلفون فنی او اداری لوی مدیر ددوهمې رتبې په حیث : ع، ص، عبدالمجید
دتلگراف دبوټجی آمر ددریمې » » : ع، غلام سرور
دیکه توت دتلگر افخانې مدیر » » : ع، عبدالحبیب
» » » معاون » » : ع، عبدالله
دسیارو تلگراف لوی مدیر » » : ع، عبدالله
دمرکز دتلگر افخانې معاون ددریمې رتبې په حیث : ع، محمد عثمان
دمهتاب قلعه دتلگر افخانې مدیر دپنځمې » » : ص، عبدالحق
» » » » معاون دځلرمې » » : ص، محمد شعیب

دمهتاب قلعه تلگرافی دپنځمی رتبی په حیث	: ص، عبد المجید
دمرکز د تلگر افغانی مدیر دپنځمی رتبی په حیث	: ص، امیر الدین
» تلگرافی » » »	: ص، عبد الرزاق
» » » » »	: ص، عبد الغفور
د تلگراف دریاست اداری مدیر » » »	: ص، محمد شریف
» دښوونځی اداری مدیر دپنځمی » »	: ص، عبد القیوم
دتیلفون ورك شاپ مدیر دځلرمی » »	: ص، عبد الاحد
» اداری مدیر دپنځمی » »	: ص، ملك محمد
» دسو چپورد مدیر » » »	: ص، احمد علی

دچك آفس دخارجه ارتباط لوی مدیریت:

لوی مدیر ددریمی رتبی په حیث	: ع، عبد القیوم
دچك آفس ترجمان ددریمی رتبی په حیث	: ع، عبد الغیاث
» » اداری مدیر دپنځمی رتبی په حیث	: ص، حبیب الله
دفرمایشاتو مدیر » » »	: ص، محمد سرور

داجرائیی او ماموریتو لوی مدیریت :

مدیر ددریمی رتبی په حیث	: ع، محمد ایوب
داوراقو مدیر دځلرمی رتبی په حیث	: ص، عبد الرحمن
دمخصوص قلم مدیر دپنځمی رتبی په حیث	: ص، میر فیض احمد
دکنترول لوی مدیر ددریمی رتبی په حیث	: ع، محمد ابراهیم
دخزانی دمدیریت کفیل	: ص، عبد الحق

د صحیی د وزارت تشکیل

وزیر : ع، ج دکتور غلام فاروق
معین : ع، ص عبد الظاهر

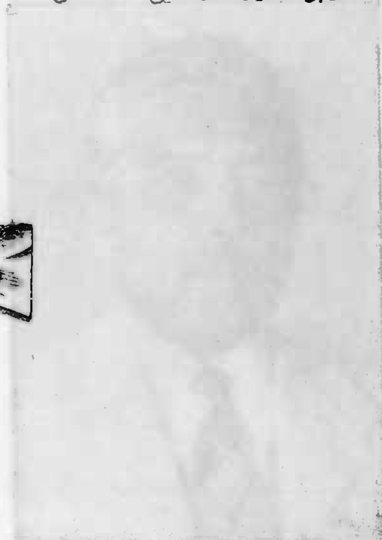
د حفظ الصحی د ریاست کفیل د کتور عبد الرحمن
د نشریاتو مدیر
د مجادلی د احصائیی مدیر
د بین المللی د مدیریت کفیل : ص، محمد موسی
د تشکیلاتو رئیس
د تشکیلاتو د مدیریت کفیل : ص دکتور محمد اسمعیل
د تفتیش د مدیریت کفیل : ص عبد القادر
د درملواکی د مدیریت کفیل : ص، عبد الصبور
د مامورینو او اجرائیی مدیر : ص، حبیب الله
د اوراقو مدیر : ص، عبدالغفار
د کنترول مدیر : ص، سید علم
د قلم مخصوص د مدیریت کفیل : ص، محمد یعقوب

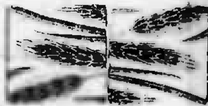

ع، ج دکتور غلام فاروق

د غاشو جوړولو د ریاست کفیل : ع، ص دکتور عبدالله
د دوا د دیپو د ریاست کفیل : ع، ص محمد اسحاق
د دیپو د اجرائیی مدیر : ص، میرزا صالح محمد
د دیپو د کنترول مدیر : ص، عبدالرحمن
د دیپو د فرمایشاتو د مدیر کفیل : ص، عبدالصمد
د دیپو د اسپریت کشی مدیر : ص، محمد رفیق
د مجبس د شفاخانی سرطبیب : ص، دکتور غلام زکریا

دنسوان دسناتوریم سرطبیب	میرزا غلام حیدر
دباکترلوژی دموسسی آمر	ص، **دکتور محمد اسمعیل**
دابن‌سینا داکسریز داداری آمر	:ص، محمد موسی
دابن‌سینا داکسریز فنی آمر	: عزتمند دکتور بك
دتوبرکلوز دمجادلی دموسسی آمر	ص، دکتور حسن علی

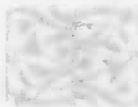

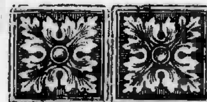
د معادنو وزارت

دوزارت کفیل	ع، ج دکتور محمد یوسف
معین	ع، س، سید عبد الاحد
دپلټنې لوی مدیر	ع، محمد احسان
« اداري او فني لوی مدیر	ع، دکتور سلطان احمد «پوپل»
دمامورینو او اجرائیې مدیر	ع، عبد الفتاح
دترانسپورټونو لوی مدیر	ع، محمد عمر
انجنیر	س، عبد الله
دپلټنې اداري مدیر	س، سید مومن
دکنترول مدیر	ص، اقبال محمد
دتجارتي مدیر	ص، عبد الاحد
داوراقو مدیر	ص، محمد حکیم
دپلټنې دلوی مدیریت لمړی عضو	ص، عبد الحمید
« « دوهم «	ص، خواجه گلاب شاه

ع، ج دوکتور محمد یوسف
دمعادنو دوزارت کفیل

دکرهنې وزارت تشکیل

وزیر : ع، ج میر محمد یوسف

معین : ع، ص غلام صدیق

دتحریراتو مدیر دپنځمې رتبې په حیث : ص، سید محمد محسن

دترانسپورت لوی مدیریت : ص، فقیر محمد (٤ رتبه)

دکرهنې د تحقیقاتو او تطبیقاتو ریاست :

دکرهنې د تحقیقاتو آمریت :

دزراعتي مضرو حشراتو د مجادلې آمر : ع، ص محمد کریم

دحیواناتو دروزنې او بیطارۍ آمر : ع، داد محمد

دعالي فني شورا د دارالانشا منشي : ع، محمد زمان

دپنبه کولو لوی مدیریت : ص، میر سیف الدین (٥ رتبه)

دجنګلاتو مدیر : ص، محمد طاهر

دپلټنې لوی مدیر : ع، غلام محی الدین

غږی : ص، عجب ګل

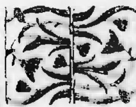
داجراٰئیې مدیریت : ع، محمد حسین (٣ رتبه)

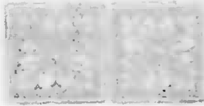
داوراقو مدیر : ص، محمد یونس

دولایاتو د کرهنې مدیر : ص، میر محمد هاشم

ع، ج، میر محمد یوسف

دمطبوعاتو مستقل ریاست

رئیس : ج ، صلاح الدین سلجوقی
معاون : ع ، ص عبدالصبور نسیمی
دمخصوص قلم مدیر : ص ، حفیظ الله

دداخلی نشراتو لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، عبدالوهاب طرزی
دلمړی څانگی دمدیریت کفیل :
ص ، محمدابراهیم عباسی
دوهمی » » » : ص ، محمدسرور وفا
ددریمی » مدیر : ص ، عبدالغنی

دباندینی نشراتو لوی مدیریت :

دلوی مدیر کفیل : ص ، عطاالله ناشرضیاء
دلمړی څانگی مدیر :
غړی دشلرمی رتبی په حیث ، ص ، رحمت الله شفق
ددوهمی څانگی دمدیریت کفیل :
ص ، محمدشریف ایوبی
ددریمی » مدیر ص ، محمدنبی کهزاد

ج ، صلاح الدین سلجوقی

دافکارو دروزنی لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، مولوی محمد شاه رشاد
دپیام حق دمجلی مدیر : ص ، عبدالرؤف تیر

ددائرة المعارف لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، سید احمدشاه هاشمی
غړی دشلرمی رتبی په حیث : ص ، غلام علی غشتلی
» » » : ص ، عبدالصمد جاهد
» » » : ص ، عبدالنبی منصوری

دپښتو ټولنی لوی مدیریت:

لوی مدیر ددوهمی رتبی په حیث	: ع ، ص صدیق الله رشتین
دلغاتو مدیر	: ص ، پاینده محمد روهلی
دادبیاتو مدیر	: ص ، محمد ابراهم ثابت
دتالیف او ترجمی مدیر	: ص ، عزیز الرحمن سیفی
دکابل مجلی مدیر	: ص ، نور محمد پونده
دهیواد مدیر	: ص محمد یونس مراد
دپښتو دائرة المعارف مدیر	: ص عبد المنان دردمند
دکورسو مدیر	: ص ، محمد ایوب مهمندی

مطبوعاتی آتشی په بادنیو هوادو کښی:

په لندن کښی	: ع،ص عبدالرحمن پژواک
په دهلی «	: ع،ص عبدالرؤف بینوا
په قاهره «	: ع،ص عبدالرشید لطیفی
په تهران «	: ع،ص عبد الغفور برښنا
په انقره «	: ص، ضیاء قاریزاده

دتاریخ لوی مدیریت:

لوی مدیر ددوهمی رتبی په حیث	: ع،ص احمد علی کهزاد
معاون دڅلرمی رتبی په حیث	: ص، محمد ابراهیم خلیل

اداري لوی مدیریت:

لوی مدیر	: . . . .
داجرائیی مدیر	: ص، عبد الرؤف طالع
دکنترول مدیر	: ص، رامچند
داوراقو مدیر	: ص، امان الله
دکتابخانی مدیر	: ص، غلام جان

درادیو نشراتو لوی مدیریت:

لوی مدیر	: ع.ص احمدعلی درانی
دپښتو معاون	: ص، غلام رحمن جرار
اداری «	: ص، رستم علی سلطانی

درادیو تخنیکی لوی مدیریت :

لوی مدیر ددوهمې رتبې په حیث	ع،ص عطاءالله
معاون دڅلرمې رتبې «	ص، محمد رحیم

دپوهنې ننداری لوی مدیریت :

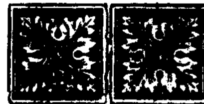
لوی مدیر	ع، فضل احمد زرمتی

دمطبعې لوی مدیریت :

لوی مدیر	ع، شیر احمد
داجرائیې مدیر	ص، محمد رحیم
د کنترول مدیر	ص، فیض محمد

دباختر آژانس لوی مدیریت :

دلوی مدیر کفیل	ص، عبدالحق واله
دداخلي اود پښتو څانگې معاون	ص، محمد رحیم عاصمی
دخارجې « «	ص، عبدالاحد حشمت
دمقاماتو « «	ص، میر محمد حسن

د کابل ولایت

د کابل والی	: و، ج سید عبدالله
د مستوفی کفیل	: ع، ص نور احمد
د امنیې قوماندان	: ح، عبدالعزیز
د مرافعې د محکمې کفیل	: ف، ملا عبدالباقی
د ابتدائیې محکمې قاضی	: ف، ملا محمد یوسف
د گمرک رئیس	: ع، ص عبد الرسول
د تحریراتو اوی مدیر	: ع، عبدالباقی
د مکلفیت مدیر	: ح، سیداحمد
د ژاندارمې غندمشر	: ح، عبد الجلیل
د معارف اوی مدیر	: ع، عبدالغفور احمدی
د احصائیې د مدیریت کفیل	: ص، محمد اکبر
د کرهنې اوی مدیر	: ع، میر محمد هاشم
د لوگر اوی حاکم	: ع، ع جان محمد
د دایزنگی » »	: ع، ع عبد الغنی

د قطغن ولایت

نائب الحکومه	: و، ج محمد اسماعیل
مستوفی	: [illegible]
د امنیې قوماندان	: ح، سردار محمد
د ژاندارمې قوماندان	: ح، عبد الرحیم
د مرافعې د محکمې قاضی	: ف، مولوی پاینده محمد
د مطبوعاتو مدیر د دریمې رتبې بحیث	: ع، میر امین الدین
د معارفو مدیر » » »	: ع، محمد کبیر
د مخابراتو مدیر » » »	: ع، حاجی سلطانعلی
د صحیې مدیر	: ص، محمد سرور
د تحریراتو مدیر	: ص، محمد عثمان
د فوائد عامې مدیر	: ص، عبدالرزاق

دمالیاتو برعایداتو مدیر	: ص، محمد شریف
دکرهنې مدیر	: ص، عبدالرسول
دگمرك مدیر	: ص، محمد رفیق
ددولتی انحصاراتو مدیر	: ص، عصمت الله
دتالقانو لوی حاکم	: ع،ع غلام قادر
دقندز « «	: ع،ع سراج الدین
دبلخمری « «	: ع، ع حبیب الله

دمشرقی ولایت

نائب الحکومه	: و،ج عبدالله (وردك)
مستوفی	: ع،ص محمد ابراهم
دامنیې قوماندان	: ح،دین محمد (دلاور)
دمرافعې قاضی	: .....
دابتدائی قاضی	: ف، مولوی محمد عالم
دپوهنې لوی مدیر	: ع، عبد السلام
درو غتیا مدیر	: ص، دکتور محمد طاهر
دمطبوعاتو مدیر	: ص، عبد الباقی (باغوانی وال)
دمخصوص قلم مدیر	: ص، محمد سرور
دتحریراتو مدیر	: ص، محمد امان
داملاکو مدیر	: ص، احمد شاه
دفوائد عامې مدیر	: ص، حفیظ الله
دمخابراتو مدیر	: .....
دمالیاتو برعایداتومدیر	: .....
دگمرك مدیر	: ص، عبدالشکور
دمکلفیت مدیر	: .....
داحصائیې مدیر	: ص، عبدالهادی
ددولتی انحصاراتو مدیر	: ......

لوی حکام

دلغمان لوی حاکم	: ع،ع عبدالشکور
دکنړونو لوی حاکم	: ع، ع عبد المجید
دشینوارو لوی حاکم	: ع،ع عبدالخالق

د جنوبی ولایت

عسکری قوماندان او نائب الحکومه	: ع،ش،س،ع فیض محمد لمړی فرقه مشر
مستوفی	: . . . . . .
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف، فضل کریم
دابتدائیی دمحکمی قاضی	: ف، محی الدین
دامنیئی قوماندان	: ح، عبد القادر
دتحریراتو مدیر	: ص، عبد الباقی
دمخابراتو مدیر	: ص، جمعه گل
دمعارف لوی مدیر	: ع، عبد الرسول
دفوائد عامی مدیر	: ص، امیر محمد
دصحی مدیر	: ص، محمد اسلم
دمطبوعاتو مدیر	: ص، محمد ایوب
دمخصوص قلم مدیر	: ص، محمد کریم
دگمرك مدیر	: ص، نظر محمد
دکرهڼی مدیر	: ص، عبد الله
دقبایلو لوی مدیر	: ع، محمد اسلم

دفراه اعلی حکومت:

اعلی حاکم	: ع ، ع ، ص سید آقا
سر رشته‌دار	: ع ، یعقوب علی
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، سید سیف الرحمن
دامنیی قوماندان	: ش ، محمد انور
د مطبوعاتو مدیر	: ص ، محب الرحمن (هوسا)
دپوهنی مدیر	: ص ، عبد الغفور (ویاند)
دعسکری دمکلفیت مدیر	: ح ، عبد الرحیم
دابتدائی محکمی قاضی	: ف ، عبدالکریم
دمخابراتو مدیر	: ص : نور الدین
دروغتیا مدیر	: ص ، محمدعلی اکبری
دفوائد عامی مدیر	: ص : محمد امین
دکرهڼی مدیر	: ص ، . . . . .
د ښاروالی رئیس	: ښاغلی محمد نعیم

د پروان اعلی حکومت :

اعلا حاکم	: ع،ع،ص سید غلام رسول
سررشته دار	: ع ، محمد محسن
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، مولوی عبد الرؤف
د امنیی قوماندان	: ش ، امیر محمد
دمکلفیت مدیر	: ح ، عبد القادر
دمعارف مدیر	: ص ، عبد المجید
دمطبوعاتو مدیر	: ص ، میر سعید (بریمن)
د مخابراتو مدیر	: ص ، عبد الشکور
دفوائد عامی مدیر	: ص ، محمد یوسف
د کرهنی مدیر	: ص ، عبدالرحیم (شکیبا)
دصحی مدیر	: ص ، محمد سرور
د لیسی مدیر	: ع ، محمد یوسف
دپولیسو دتعلیم اوتربیی مدیر	: غ غلام حضرت
دابتدائی د محکمی قاضی	: ف ، مولوی محمد جانان
دتحریراتو مامور	: ص ، عبدالشکور
د استخباراتو مامور	: . . . . .
د احصائیی مامور	: . . . . .
دگمرك مدیر	: ص ، صالح محمد
دښاروالی رئیس	: ع میر ، عبد الکریم (معقول)

د غزنی اعلی حکومت :

اعلی حاکم	: ع،ع،ص ، سید عباس
سررشته دار	: ع ، خواجه عبد القیوم
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف ، ملامحمد علی

دامنیې قوماندان	: ح ، امیر محمد
دحدودي غند قوماندان	: ح ، محمد یعقوب
دمطبوعاتو مدیر ددوهمې رتبې په حیث	: ع ، ص غلام جیلا نی (جلالی)
دمکلفیت مدیر	: ح ، محمد اسماعیل
دپوهنې مدیر	: ص ، عبد العزیز
دګمرك مدیر	: ص ، محمد کاظم
دفوائد عامې مدیر	: ص ، محمد سرور
دمخابراتو مدیر	: ص ، محمد اسحق
داحصائیې مدیر	: ص ، میر قطب الدین
دکرهنې مدیر	: ص ، محمد نعیم
دتحریراتو مدیر	: ص ، عبد البصیر
داستخباراتو مدیر	: ص ، محمد یونس

دملی شوری ریاست

الف رئیسه هیئت

رئیس د ننګرهار د ولایت د شهر سراج وکیل : ع، ج عبدالرشید

لمړی معین د غوربند د پروان د اعلی حکومت وکیل : ع ص، محمد کبیر (عزیزی)

دوهم معین د مشرقی ولایت د کنړ وداتو وکیل ع، ص محمد عثمان

لمړی منشی د هرات د پښتون زرغون وکیل : ع، ص محمد علی مرتضی زاده

دوهم منشی د جنوبی ولایت د ازری « : ع، لعل ګل فریاد

د کمیسیونو لوی مدیر : ع، میرزا محمد طاهر (کشاورز)

دمجلس مدیر : ص، میرزا محمد داؤد

د نشریا تو مدیریت کفیل : ص، سید سلطان (احمدی)

د تحریرا تو مامور : ص، میرزا محمد اعظم

د اجرائیې مامور : ص، علی مرزا

د مامورینو مامور : ص، سید عبدالحکیم

د اوراقو مدیر : ص . فیض محمد

ب: دا تمی دوریو وکیلان

دکابل د مرکز وکیل : ع، علی اصغر (شعاع)

« « « : ع، محمد حسن

د چهاردهی « : « ، قیام الدین

دده سبز « : « ، جهاندار شاه

د بګرامیو « : « ، عبدالعلی

د پغمان « : « ، محمد اکبر

د کوهدامن « : « ، محمد اصغر

د سروبی « : « ، محمد امین

دد ایزنګی « : « ، سید شاه موسی

د بهسودو « : « ، عبدالرحیم

د دایکندی « : « امیر اسدالله

د یکاولنګ « : « سید حبیب الله

د لعل اوسرجنګل وکیل : ع، میر خادم حسین بیګ

ع، ج، عبدالرشید د شورا رئیس

دشهرستان	وکیل	: ع ، ولی محمد
دلوگر	»	: « ، سید گلا نجان
دمیدان	»	: « ،حاجی محمد
دکلنگار	»	: « ، عبد الغفور (عبادی)
دورد ك	»	• « ،محمد زمان
دقندهار دمرکز	»	: « ، عبد الغفور
دډند	»	: « ، داد محمد
دسپین بولدك	»	: « ، محمدخان
دد هراود	»	: « سیدا حمد
دارغستان	»	: « ، عبد الصمد
دتیرین	»	: « ،محمد رسول
دخاکریز	»	: « ، محمد سرور
دارغنداب	»	، « ، عبدالرؤف
دپنجوائی	»	: « ، گل احمد
دکشك نخود	»	، « ، میر احمد
ددهله	»	: « ، لعل محمد
دشوراباك	»	: « ، سیدمحمد
دگرشك داوی حکومت وکیل		: « ، محمد صدیق
دگرمسیر	»	: « ، کمال الدین
دموسی قلعه	»	: « ، عبدالله
دنوزاد	»	، « ، آقا محمد
دارزگان داوی حکومت وکیل		: « ، خدایرحم
دگیزاب	»	: « ، محمد عمر
داجرستان	»	: « ، عبد الغنی
دقلات داوی حکومت وکیل		: « ، خدا قداد
ددایه چوپان	»	: « ، گندل
دشنکی	»	: « ، مهمند
دترناك او جلدك	»	: « ، خدایداد
دقلات دپووندو	»	: « ، عبد السلام
دپشترود	»	: د ، ولی محمد

دگرمسیر د بلوخو و کیل	: ع، محمد یوسف (وحدت)	
دهرات دمرکز	»	: «، میر محمدسرور
دبادغیسات	»	: «، مولوی محمد اسماعیل
دمرغاب	»	: «، عبد القادر
دگلران	»	: «، محمد ظریف
دکشك	»	: «، عبد الرحمن
دقادس	»	: «، یار محمد
دجوند	»	: «، محمد یوسف
دشهرك دلوی حکومت وکیل		: «، رسولداد
د چخچران	»	: «، محمد خان
دتولك	»	: «، عبد الرحمن
دپرچمن	»	: «، حاجی عبد الغفار
دپسابند	»	: «، محمد نصیر
دغوریانو دلوی حکومت	»	: «، فضل‌واحد (مجددی)
د شینډند	»	: «، محمد محسن
دزنده جان	»	: «، عبدالحق
دکهسان	»	: «، غلام‌محمد (مجددی)
دادرسکن	»	: «، سید محمد
دجلگی دمرکزدلوی حکومت وکیل		: «، محمد اکبر
دگذاری	»	: «، شیخ محمد ابراهیم
د اوبی	»	: «، حاجی‌محمد صدیق
دکرخ	»	: «، عبد الباقی
دمزار شریف دمرکز	»	: «، مولوی غلام حیدر
دنهر شاهی	»	: «، » سید آقا
د شبرغان دلوی حکومت دمرکز وکیل		: «، محمدعلی
د سنگچارك	»	: «، محمدلطیف
دآقچی	»	: «، محمدعمر
د سرپل	»	: «، محمود
د قرقین	»	: «، حاجی محمد ولی
دبلخ دلوی حکومت دمرکز	»	: «، مولوی عبد الاحد

ددولت آباد	وکیل	:ع اشمیراد
د کشتهي	»	: » : خال محمد
دشورتپی	»	: » : ملا نور محمد
دسمنګا نو داوی حکومت دمرکز	»	: » ، محمد یعقوب
دخلم	»	: » ، فیض محمد
دد رهٔ صوف	»	: » ، جمعه بیګک
د بغلان	»	: » ، حاجی ګل
د پلخمری داوی حکومت ددهنی غوری	»	: » ، عبد الله
د دوشی	»	: » ، ارصلاح
د نهرین	»	: » ، ملا عبد الحمید
داند رابو	»	. » ، حاجی عبد القدوس
دقندز داوی حکومت	»	. » ، عبد الحی
دحضرت امام	»	: » ، علی مراد
د خان آباد	»	: » : عبد المحمد
دقلعه زال	»	. » ، عبد الستار
د تالقانو	»	: » ، سید عبد الحکیم
د رستاقو	»	: » ، محمد صدیق
دچاه آب	»	: » ، عبد الله
دینګی قلعه	»	: » ، محمد عمر
د خوست وفرنګک	»	: » ، میر عبد القیوم
دچال واشکمش	»	:»، میر صابر
د فرخار	»	: » ، مولوی محمد امین
دجلال آباد وکیل		:» ، سید حب علی شاه
دخوګیانو	»	:»، والاجان
دسرخرود	»	: »، عبد الله
دکامی	»	: »، عبدالخلیل (خلیل)
دکنړ داوی حکومت دمرکز	»	: »، محمد صدیق
دخاص کنړ	»	:»، محمد شعیب
د برکنړ	»	: »، سید جلال الدین
دچرکی	»	: »، میر باز

دپیچ دری	وکیل	: ع، محمد عظیم
دلندی سین (کامدیش)	»	: «، محمد جان
دسر کاتبو	»	: «، عصمت الله
دحصارك غلجائی	»	: «، . . . . .
دلغمان دلوی حکومت دمرکز	»	: «، محمد جان
دنورستان دمرکز	»	: «، پنجوك
دقرغه ئی	»	: «، گلی پاچا (الفت)
دکوز کنړ	»	: «، عبدالقدوس (پرهیز)
دشنوارو دلوی حکومت دمرکز وکیل		: «، . . . .
دا چین	»	: «، علی محمد
دړو داتـــو	»	: «، محمد عثمان
دمهمندری	»	: «، رحمت الله
دننگرهار دکوچیانو	»	: «، . . . .
دگردیز	»	: «، محمد عالم (اتمان)
دار گون	»	: «، اسمعیل گل
دگـــو مل	»	: «، شاه جهان
دځاځیو	»	: «، حاجی چنار
دخمـــکنیو	»	: «، محمد نادر
دځدرانو	»	: «، دین محمد
دزرملې	»	: «، محمد فجیر
دازرې	»	: «، لعل گل فریاد
دسید کرم	»	: «، امیر محمد
دخوست دلوی حکومت دمرکز	»	: «، علی جانخان
دخوست دتنیو	»	: «، . . . . .
دمنگلو دموسی خیلو	»	: «، گټ خان
دځاځی میدان	»	: «، شهزاده خان
دجانی خیلو	»	: «، باز محمد
دپروان داعلی حکومت دمرکز	»	: «، عبدالغفور
دجبل السراج	»	: «، عبدالواحد
دغوربند	»	: «، محمد کبیر (عزیزی)

دبګرام	وکیل	ع، عبد العزیز
دپنجشیر	»	»، میرزا احمد
دسرخ و پارسا	»	»، حاجی صالح محمد
دبامیانو	»	»، سید سلطان علی
دکاهمرد	»	»، محمد یوسف
دتګاو دلوی حکومت دمرکز	»	»، مولوی لطیف الله
دریزه کوهستان	»	»، عبد العلیم
دنجرؤ	»	»، میرزا غلام نقشبند
دغزنی دمرکز	»	» سید محمود (غزنوی)
دکټواز	»	» محمد یونس
داندړو	»	» غلام محیدالدین
دمقر	»	» معراج الدین
دشرن	»	» جمعه محمد
دغزنی دقره باغ	»	» محمد افضل
دجغتو	»	» میر سکندر شاه
دجاغوری	»	» محمد حسین
دوازه خوا	»	» اشرف خان
دغزنی دکوچیانو	»	» محمد بشیر
دکټواز	»	» محمد شاه
دبدخشان دمرکز	»	» محمد سرور
ددرواز	»	» عبد الله بیګ
دجرم	»	» عبد الجبار
دکشم	»	» عبدالقدوس
دواخان	»	» عاشور محمد
داشکاشم	»	» رحمت الله
دفرا دمرکز	»	» عبد القادر (بلیغ)
دچقانسور	»	» میرزا دوست محمد
دبکوا	»	» میرزا محمد
دانارډري	»	» محمد یسین
دمیمنې دمرکز	»	» . . . .
داندخوی	»	» محمد کریم (نبزهی)
دپښتون کوټ	»	» محمد اعظم
دبل چراغ	»	» عبدالرؤف
دشیرین تګاب	»	» میرزا عبد الاحد
دقیصار	»	» محمد صدیق

داعیانو ریاست

رئیس ع، ج، س، ع فضل احمد (مجددی)

معین د لمړی رتبې په حیث: ع، ص عبد الجبار

« د دوهمی « : ع، ص عبد الغفار

غړی د لمړی « « : ع، ص محمد اسحق

« « « : ع، ص محمد امین

« د دوهمی « « : ع، ص محمد انور (بسمل)

« « « : ع، ص خواجه جان گل

« « « : ع، ص عبد الحکیم مشرقی وال

« د دریمی « « : ع، [illegible] ارستاقی

« « « : ع، [illegible] عبد الحکیم

« « « : ع، معاف الله طوطی خیل

« « « : ع، حاجی شرف الدین جاجی

« « « : ع، جان محمد سلیمانخیل

« « « : ع، نظر محمد زرمتی

« « « : ع، میرزا محمد میر

« « « : ع، درویزه خان

« « « : ع، حاجی عبد الحکیم

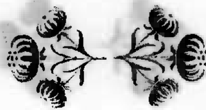
« « : ع، اخندزاده محمد رسول

« « : ع، علی احمد لودین

منشی د دوهمی « : ع، ص میرزا محمود

ع، ج، م، ع فضل احمد (مجددی)

دسلطنتي دربار وزارت

وزیر : ع ، ج سردار احمدعلی

معین : ع ، ص حاجی امین الله

د تشریفاتو د ریاست کفیل : ص ، سردار محمدعلی

د حرمسرای ناظم : ع ، ص محمد آصف

د کنترول مدیر د دریمی رتبی په حیث : ع ، میر امام الدین

د حضور د ملتون مدیر : ع ، میر عبدالغنی

د تنظیماتو مدیر د څلرمی رتبی په حیث : ص ، محمدزمان

د اجرائیی مدیر د پنځمی « « : ص ، شیر احمد

د اوراقو مدیر د پنځمی « « : ص ، محمدعظیم

د نقلیی مدیر د څلرمی « « : ص ، میر اکبر

د حضور د خزانی مدیر د څلرمی رتبی په حیث : ص ، عبدالباقی

د کارخانی ناظر : ص ، محمدعثمان

فراشباشی : ص ، خوشدل

ع ، ج سردار احمدعلی د دربار وزیر

دحضور مصاحبان

د اعلیحضرت معظم همایونی دحضور مصاحب اعلی : ع ، ج سردار محمدحیدر (اعتمادی)

« « « « « : ع ، ص « خلیل الله

« « « « « : ع ، ص « محمد حکیم

« « « « « : ع ، ص « عبدالرزاق

دارالتحریر شاهی

دسرمنشي کابل دلمړی رتبې په حیث : ع ، ص حافظ نورمحمد (کهگدای)

مشاور « « « : ع ، ص سراج الدین (سهیلی)

دلمړی خانگی لوی مدیریت :

لوی مدیر ددویمې رتبې په حیث : . . . . .

مدیر دځلرمې « « : دو نفر . . . .

ددو همې خانگی لوی مدیریت :

لوی مدیر ددریمې رتبې په حیث : ع، عبدالقدوس

مدیر د ځلورمې « « : ص ، محمد اعظم

« « « « : ص، محمداکرم

دځلرمې خانگی لوی مدیریت :

لوی مدیر ددریمې رتبې په حیث : ع، محمد دلاور

مدیر د ځلرمې « « : ص ، غلام حیدر (فیلکراد)

« دپنځمې « « : ص ، غـــلام محـــمد

دکتابخانې مدیر دپنځمې رتبې په حیث : ص، محمد همایون (اعتمادی)

دعرایضو مدیر دځلرمې « « : ص ، عبد الهادی

دميمنې اعلی حکومت

اعلی حاکم	: ع ، ع ، ص میر عبدالعزیز
سررشته دار	. . . .
دمرافعې دمحکمې قاضی	: ف ، عبد الرحمن
دامنیې قوماندان	: ش ، محمدرفیق
دمطبوعاتو مدیر	: ص ، فدامحمد(صارم)
دپوهنې مدیر	: ص ، اختر محمد
دمکلفیت مدیر	: ح ، عبدالرزاق
دنمکسار دمعدن مدیر	: ص ، محمد کاظم
دمالیاتو برعائداتو مدیر	: ص ، حبیب الله
دکرهنې مدیر	: ص آقارحیم (زارع)
دصحې مدیر	: ص دکتور میرمحمد علی
دمخابراتو مدیر	: ص ، محمد نبی
دگمرك مدیر	: ص ، غلام فاروق
دکنترول مدیر	: ص ، سیدال
دفوائد عامې مدیر	: ص عبد الهادی
دابتدائی دمحکمې قاضی	: ف ، خیرالله
دتحریراتو مامور	: ص ، ولی محمد
داحصائیې مامور	: ص ، سید مقیم
د استخباراتو مامور	: ص ، امین الله
دعسکری قوماندان	: ح ، محمد ایوب
حدودی قوماندان	: ح ، مسجدی
داندخوی حدودی کمیسار	: ح ، سید یعقوب
داندخوی لوی حاکم	: ع ، ا ، هدایت الله
دمیمنې دښاروالی رئیس	: ع ، محمد رحیم (شیدا)
داطاق تجارت «	: ع ، محمد کریم (کوهی)
دتجارتی منازعاتو دفیصلې رئیس	: ع ، سید کمال

دښاروالۍ رياست

رئيس : و، ج محمد آصف سهيل

اداری معاون دلمړی رتبې په حيث : ع، ص غلام جيلانی

حسابی معاون « « : ع، ص حاجی عبدالخالق

دمخصوص قلم مدير ددريمې « : ع، عبدالرزاق فراهی

لمړی منشی « : ع، نورالله کريمی،

دوهم « « « : ع، عبدالله محب حيرت

دپامير دسينما مدير « : ع، محمد يوسف آئينه

دصحنې مدير دځلرمې « : ص، عبدالرشيد جلېا

دپامير دجريدې مدير « : ص، عبدالمنان دردمند

دتعميراتو مدير ددريمې « : ع، محمد زمان

« « دځلرمې « : ص، رمضان

انجنير ددريمې « : ع، عبدالغفور

مهندس دځلرمې رتبې «

دکنترول مدير ددريمې « : ع، خدا داد

دوارداتو مدير دپنځمې « : ص، محمد علی

دتحصيلی « « « : ص، علی احمد

و، ج محمد آصف سهيل

دتصفئيې مدير ددريمې «

دعائداتو مدير دپنځمې « : ص، محمد نعيم

دمامورينو « « « : ص، محمد نادر

داجرائيئې مدير « « : ص، عبدالحميد

داوراقو « « « : ص، عبدالرؤف

دنفوسو داحصائيې مدير دپنځمې رتبې په حيث : ص، ضيأ الدين

دتنظيفاتو مدير ددريمې رتبې په حيث : ع، شير محمد آسيابان

دابورسولو « دپنځمې « « : ص، محمد اصغر

دبرېښنا مدير « « « : ص، محمد طاهر

دټرافيکو « « « « : غ، عبدالله

دترافيکو اجرائيئې مدير دپنځمې رتبې په حيث « . . . . .

دښاروالۍ سرطبيب ددريمې « « : ع، محمد عزيز سراج

دسرطبابت داجرائيئې مدير دپنځمې رتبې په حيث : ص، سيد مظفر

دسرطبابت د کنترول مدیر د پنځمی رتبې په حیث : ص، محمد حسین

د پلټنې معاونیت :

معاون د دوهمی رتبې په حیث : ع،ص صوفی عبد الحکیم

حسابي مدیر د دریمی رتبې » : ع، محمد نبی

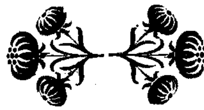
» » د څلورمی » » : ص، غلام یحیی

» » » » » : ص، حاجی عبدالودود

» » د پنځمی » » : ص، محمد انور

» » » » » : ص، عبدالقدیر

دښاروالی د ناحیو مدیران د پنځمی رتبې په حیث : ۱۵

از مقرریهای بناروالی

بناغلی غلام جیلانی
معاون بلدیه

بناغلی حاجی عبدالخالق معاون
حسابی بلدیه

بناغلی محمد یوسف آئینه مدیر
عمومی سینمای پامیر

از مقرریهای بنار والی

بناغلی نور الله « کریمی »
منشی اول

بناغلی محمد نبی مدیر عمومی
تدقیق معاونیت تفتیش

بناغلی عبدالله « مجب حیرت »
منشی دوم

امور دوائر صدارت عظمی

ریاست عمومی محاکمات مامورین ملکیه

الف : محکمه تمیزیه :—

۱ — فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض دوران تمیزخواهی واصل شده (۴۳) فقره
۲ — « منجملهٔ قضایای وارده صورت فیصله را بخود گرفته واز محکمه فیصله داده شده (۳۱) فقره
۳ — به نسبت عدم جریانات اصولی محاکم ابتدائیه ، مرافعه بملاحظه نقایص قانونی جهت تکمیل نواقص بمراجعش ارسال و هدایت داده شده است (۱۱) فقره
۴ — ، فقرهٔ که فعلاً تحت غور واجراآت محکمه است (۱) فقره

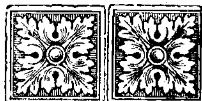
ب : محکمه مرافعه :—

۱ — فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض دوران مرافعه‌خواهی واصل شده (۲۸) فقره
۲ — منجملهٔ قضایای وارده صورت فیصله را بخود گرفته از محکمه فیصله داده شده (۲۸) فقره

ج : محکمه ابتدائیه :—

۱ — فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض دوران محکمه ابتدائیه واصل شده (۲۳) فقره
۲ — « نسبت تکمیل نواقص وطی مراتب اصولی بمراجع مربوطه ارسال وهدایت داده شده (۱۱) فقره
۳ — « فعلاً تحت غور واجراآت محکمه است (۲) »
۴ — « منجمله قضایای وارده صورت فیصله‌را باخود گرفته وازمحکمه فیصله‌داده شده است. (۱۰) فقره

از نمبر ۱ الکتاب ثبت فیصله الی ۴۰ کتاب مذکور منتهی شده
جمله (۳۰) قطعه فیصله از محکمه ابتدائیه صادر گردیده

امور ریاست المپیک

دافغانستان دالمپیک ریاست درسال ۱۳۴۲ قرار همه ساله تااندازه اختیارات و توان پولی بودجه محدودخود با تمام کمیته‌های المپیک دنیا که عبارت از هفتادو پنج کمیته المپیک می باشد مراوده ومکاتبه نموده مقررات جدید ورزشی را که ازآنها رسیده ودر دوسیه های مربوطه شعبه فنی خود گرفته وبسیاری آنها را به زبان فارسی برای استفاده روز شکاران افغانی ترجمه هم نموده سال ۳۲ اداره مسابقه پهلوانی جشن اطفال را به ۷ جوزا بوجه احسن ترتیب وپهلوانهای ، درجه اول کابل را برای مسابقات مذکور آماده نموده که پول واردات آن را ریاست روز نتون تحویل شده ودرجشن استقلال امسال یك یك تیم ها کی وفتبال منتخبه دهلی ازطرف ریاست المپیك ازهند دعوت شده بود که ازپشاور تا بازگشت شان درتمام مدت اقامت شان به افغانستا ن مهمان ریاست المپیك بوده اند ومسابقات آنها بمقابل تیم‌های ها کی کابل وتیم هاکی معارف وتیم‌های فتبال حبیبیا نا وآریانا وپوهنتون کابل ازطرف المپیك بخوبی ترتیب گرفته شده بود وهم عموم نمایشات جشن استقلال که درستدیوم اجرا شده ازقبیل مسابقه باسکیتبال با تیم امریکائی های مقیم افغانستان ومسابقه پس بال تیم حبیبیانا مقابل امریکائی ومسابقات والی بال ومسابقات دلچسپ پهلوانان معروف وطن درحین هفته جشن استقلال ومسابقه پهلوانان معروف پاکستانی که بریاست (گاما) رستم دنیا به افغانستان آمده بودند و در ستدیوم بین خود مسابقات دلچسپی اجرا نمودند وریاست المپیك نمایش آنرا بدون اخذ تکت برای اهالی رایگان اجازه داده بود وعموم نمایشات جشن استقلال را بصورت صحیح اداره وتنظیم نمود که دراثر آن رئیس و کار کنان المپیك مورد فرمان تقدیر ازطرف مقام صدارت ویك عدد نشان بزرگ طلائی ازطرف ریاست شاروالی کابل برای رئیس المپیك و تشکر نامه به همه مامورین المپیك دراثر زحمات و خدمات شان درجشن استقلال وطن اعطا گردیده وترتیب عموم نمایشات جشن پشتو نستان از طرف ریاست المپیك به تاریخ ۹ سنبله گرفته شده که بنسبت حسن تنظیم وترتیب ازریاست مستقل قبائل مکتوب امتنان و تشکر بریاست المپیك مواصلت گردید ـ برعلاوه یک دسته . جوانان راتحت آمریت شاغلی سردار احمد ولی خان وسردار عبدالعظیم خان غازی بورزش آببازی درریشخور مشغول تمرین گرفته شد وهم برسمیت شناختن یک کلپ بنام کلپ دند چهاردهی تاسیس وبتمرین گرفته اند . امسال برای اولین بار مسابقهٔ بی سابقه بزکشی ذریعه یك تعداد سوارکاران معروف قطغن و مزار بروز تولدی اعلیحضرت همایونی بتاریخ (۲۲) میزان در کابل شروع شده که چون شروع این

مسابقه مهیج وقابل دید به افتخار جشن تولدی پادشاه محبوب افغانستان بود از طرف ریاست المپیک قرار گذاشته شد که مسابقهٔ مذکور شروع تورنمنت بزکشی افغانستان باشد وهر ساله بروز تولدی اعلیحضرت معظم همایونی بکابل اجرا شود هر تیمی که سه سال متواتر بمسابقه غالب آمد (توغ) معروف بزکشی طوردایم به او داده می‌شود امسال تیم ولایت قطغن بر تیم بزکشی ولایت مزارشریف غالب شده برای یکسال (توغ) مظفریت را که ازدست مبارک اعلیحضرت گرفته بودند باخود بولایت قطغن بردند تا دیده شود که سال آینده نصیب کدام تیم می شود .همچنین امسال تنظیم عموم نمایشات ورزشی هفتهٔ سره میاشت .ازطرف ریاست المپیک گرفته شد که تیم های معروف فت بال کابل آریانا چپیا ناپوهنتون بیاروالی دران شرکت نمودند وپهلوانان معروف کابل زور آزمائی کردند وعلاوتاً ازطرف ریاست المپیک ترتیب پروگرام دلچسپ مسابقه بزکشی درداخل ستدیوم درهفتهٔ سره میاشت گرفته شد که بی اندازه موردپسند تماشا چیان خارجی وداخلی واقع گردید ودرین مسابقه نمایش جام فیروزی که ازطرف ریاست المپیک تهیه شده بود. ازحضور بناغلی صدراعظم به آمر تیم مزار شریف داده شد. زیرا درین مسابقه تیم مزار بر تیم ولایت قطغن غالب شده بود وریاست المپیک بنوبه خود یک اندازه مبلغ کافی طور انعام برای بزکشان هردو ولایت بنام سفر خرج داد امسال دراثر دعوت حکومت جمهوری هند که یک تیم هاکی کابل را با رئیس المپیک افغانی برای اجرای مسابقات دوستانه با تیم های معروف هاکی هند دعوت کرده بود ازطرف ریاست المپیک ترتیب سفر یک تیم هاکی که عبارت از ۱۵ نفر بود پس ازاینکه ازجملهٔ بهترین هاکی بازان کابل بناغلی رئیس المپیک افغانی ۱۵ نفر پخته هاکی بازان را ازروی لیاقت آنها طوری عادلانه انتخاب وبه منظوری مقامات آمر رسانید بتاریخ یازده عقرب هیئت ورزشکاران افغانی بریاست بناغلی محمد فاروق سراج روانه هند گردید که در سفرهند با تمام تیم های درجهٔ اول هاکی آن مملکت مسابقات بزرگی نموده وازمقامات ورزشی واشخاص بزرگ حکومتی آن مملکت پذیرائی های گرمی ازهیئت افغانی بعمل آمد ودر مسابقهٔ اخیر هاکی که در دهلی بحضور هزاران نفر تماشا چی صورت گرفت تیم هاکی کابل بر تیم هاکی دهلی غالب آمده دراثر آن مجسمهٔ نقره ئی فتح هاکی دهلی به رئیس هیئت افغانی بناغل سراج داده شد وازاینکه تیم هاکی کابل در دهلی مقابل تیم هاکی آنها غالب آمد شطارت وقابلیت ورزشکاران افغانی موردستایش عموم حلقه های ورزشی قرار گرفت زیرا در ورزش هاکی هندوستان سالهای درازیست که قهرمان تمام دنیا میباشد درماه دلو امسال ریاست

المپیك سرشتهٔ تورنمت عمومی قهرمانی پنگ پانگ را گرفته که دران یك عده زیادی ورزشکاران جوان کابل شرکت نمودند ومسابقهٔ مذکور برای دو هفته دوام داشت که نتایج آن بروزنامه های کابل درج شد ودرنتیجه برای سال ۱۳۳۲ محمد یونس سیفی قهرمان پنگ پانگ افغانستان شناخته شد امسال درائر دعوت مملکت فلپین که ازتمام ممالك شرقی دعوت کرده است افغانستان هم دردومین مسابقات آسیائی یك تیم فتبال ویك نفروزن بردار بناغل بریالی یکنفر نیزه انداز بناغل محمد اسمعیل نورستانی که مجموعا ۱۷ نفر شود با یك نفر رئیس هیئت ورزشکاران افغانی بناغلی محمد فاروق سراج فرستاد که ریاست المپیك سرشته تهیه سفروسامان وعموم مخارج هیئت اعزامی را از کابل براه پاکستان وهندوستان نموده وبتاریخ اول می هیئت مذکورقرارپرو کرام مرتبه باید به مانیلا باشد درمسابقات دوم ممالك شرقی هجده مملکت شرکت نموده اند که افغانستان نیزدر جمله این ممالك داخل است

هیأت کلتوری وفرهنگی افغانستان درمیدان هوائی هند :
ښاغلی سفیر هند درکابل پهلوی ښاغلی نجیب‌الله سفیرکبیر سابق افغانستان درهند دیده می‌شوند

امور وزارت خارجه

ریاست تشریفات :

۱ـ درموقع مرگ مارشال ستالین فقید از حضور اعلیحضرت معظم همایونی ج، ع، ح، ل، ع والاحضرت سردار محمد داؤد واز جانب وزارت امور خارجهٔ افغانستان جلالتماب عبدالحمید عزیز تعین شدند تادر مراسم تشییع جنازه وابراز همدردی ازطرف پادشاه وحکومت افغانستان نمایندگی بنمایند. چنانچه ذوات موصوف بتاریخ ۱۸ حوت ۱۳۳۱ ذریعهٔ طیاره سفارت کبری شوروی در کابل عازم مسکو گردیدند وپس ازاجرای مراسم فوق بتاریخ ۱۵ حمل ۱۳۳۲ بکابل مراجعت کردند .

۲ـ تعین وتقرر جلالتماب دانیل ویلیم لاسلز بسمت سفیر کبیر برطانیه بعوض آقای ایرک لانگ من میباشد. چنانچه جلالتماب موصوف بتاریخ ۲۰ سنبله ۱۳۳۲ وارد کابل گردیده بساعت ۱۱ قبل از ظهر روز ٤ شنبه ۱۳۳۲ اعتبار نامهٔ خودرا به حضور اعلیحضرت معظم همایونی درقصر دلکشا حسب تشریفات معموله تقدیم نمودند. سوانح مختصر جلالتماب موصوف رادر صفحه ۵۲ ملاحظه نمائید .

۳ـ تعین وتقرر جلالتماب ستیفانهلو بحیث اولین وزیر مختار دولت بلجیک در کابل میباشد. جلالتماب موصوف به تاریخ ۲۱ سرطان ۳۲ وارد کابل گردیدند وبساعت ۱۱ ونیم قبل ازظهر روز یکشنبه ۲۷ سرطان اعتماد نامهٔ خودرا بحضور ذات اشرف ملوکانه درقصر دلکشاه حسب تشریفات معموله تقدیم نمودند .

٤ـ تعین وتقرر جلالتماب (پیتروشواتزوپاز فلوریز) وزیر مختار جدید دولت هسپانیه بعوض جلالتماب (جان منویل ارستو گری) میباشد که نامبرده به تاریخ ۲۷ اسد بکابل مواصلت وساعت ۱۱ ونیم قبل ازظهر روز ۳۱ اسد اعتماد نامهٔ خودرا حسب تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر دلکشاه تقدیم نمودند .

۵ـ تقرر جلالتماب میخائیل واسیلویچ دگتیار بسمت سفیر کبیر جدید اتحاد جماهیر شوروی بعوض جلالتماب ارتیمی فیدروف می باشد. مشار الیه بتاریخ ۲۶ اسد ذریعه طیارهٔ سفارت شوروی وارد کابل گردیدند وبه ساعت ۱۱ ونیم قبل ازظهر ۳۱ اسد اعتماد نامه خویش راحسب تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت در قصر دلکشا تقدیم نمودند سوانح مختصر جلالتماب دگتیار رادر صفحه ۵۲ ملاحظه نمائید .

٦ـ در مراسم جشن تاج پوشی الیزابت دوم ملکهٔ انگلستان از طرف اعلیحضرت همایونی ج، ع، ح، ل، ع والاحضرت سردار محمد داؤد ج، ع، ح، ل، ا والاحضرت مارشال شاه ولی خان تعیین گردیدند تادرجشن مذکور از جانب اعلیحضرت پادشاه افغانستان

نما یند گی نما یند چنا نچه ذوات مو صوف بتاریخ معینه در مراسم متذ کره حضور بهم رسا نیدند .

۷-قیام روابط دیپلو ماسی بین افغانستان و برازیل است که از طرف حکومت افغانستان جلالتماب محمد کبیر لودین سفیر کبیر افغانستان در واشنگتن بحیث وزیر مختار افغانی در (ریودی ژنیرو) تعین ومقرر گردیده اند چنانچه مشار الیه اعتماد نامهٔ خویش را برئیس جمهور برازیل نیز تقدیم نمودند . ازجانب حکومت برازیل جلالتماب آقای فالکاو سفیر کبیر برازیل درهند بسمت وزیر مختار شان بدربار شاهی کابل تعین ومقرر شده اند ولی تاکنون معزی الیه اعتماد نامهٔ خودرا بحضور اعلیحضرت تقدیم ننموده اند امکان دارد در آیندهٔ قریبی بکابل بیایند .

۸-تقرر جلالتماب شکیب مراد ذلجابری بحیث وزیر مختار سوریه در کابل میباشد معزی الیه بساعت ٦ ونیم روز یکشنبه ۳۰ عقرب اعتماد نامهٔ خویش را حسب تشریفات معموله درقصر دلکشا بحضور اعلیحضرت همایونی تقدیم نمودند. سوانح مختصر موصوف رادرصفحه ۵۲ ملاحظه نمائید .

۹-احضار جلالتماب میشل برابال سفیر کبیر دولت فرانسه در کابل میباشد که نامبرده بتاریخ ۲۰ قوس سال جاری کابل را ترک گفتند. تا تقرر سفیر جدید متصدی امور سفارت فرانسه آقای مایر مستشار سفارت مذکور میباشد .

۱۰-تقرر جلالتماب بگوات دیال بحیث سفیر کبیر جدید دولت هند در کابل بعوض آقای کمانبر روپ چندمی باشد. چنانچه اگریمان موصوف قبلاً صادر نیز گردیده است قرار معلوم در آیندهٔ قریبی بکابل خواهند آمد. سوانح جلالتماب دیال رادرصفحه ۵۲ بخوانید.

۱۱-تعین جلالتماب داکتر پالار بحیث وزیر مختار جدید دولت اند ونیزیا بدربار کابل میباشد. جلالتماب موصوف بساعت ۷ بعدازظهر روز چارشنبه ۳۱ سنبله اعتماد نامهٔ خویش راحسب تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر دلکشاه تقدیم نمودند .

۱۲-عالیقدر جلالتماب سردار اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی در ترکیه نمایندهٔ شخصی اعلیحضرت معظم همایونی تعین شدند تامراتب تسلیت وهمدردی اعلیحضرت پادشاه افغانستان را بـه اعلیحضرت امیر سعود پادشاه عربستان سعودی نسبت بوفات اعلیحضرت عبدالعزیز ابن سعود پدر شان ابراز دارند .

۱۳-تقرر جلالتماب الفرید ایشر بحیث وزیر مختار دولت سویس بدربار شاهی کابل میباشد مشار الیه بتاریخ سه‌شنبه ۲۱ دلو وارد کابل وبساعت ٦ بعد از ظهر ۲۸ دلو اعتماد نامـهٔ خویش را حسب تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت معظم همایونی تقدیم نمودند .

۱۴ - درهنگام مراسم تاجگذاری اعلیحضرت امیر فیصل دوم پادشاه عراق از طرف اعلیحضرت معظم همایونی ع ج س ۱ سردار اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی در ترکیه وازجانب حکومت متبوعه ع ج عبدالصمد وزیر مختار افغانی در بغداد تعین گردیده اند تا درمراسم مذکور ازجانب پادشاه وحکومت افغانستان نمایندگی نمایند چنانچه ذوات موصوف درتاریخ معینه درمراسم جشن مذکور حضور بهم رسانیده اند .

۱۵ - تقرر جلالتماب ابراهیم راوی وزیر مختار جدید عراق بعوض آقای اسماعیل حقی ابراهیم الاقا اگریمان مشار الیه اخیراً صادرگردیده ممکن است ایشان درآینده قریبی وارد کابل شوند، سوانح مختصر مذکور قرار ذیل است.

۱۶ - تقرر جلالتماب حسین ثابت کراره بحیث سفیر کبیر جدید مصر بعوض احمد فاتحی العقاد بیگ میباشد . چنانچه اگریمان مشارالیه اخیراً ازطرف حکومت متبوعه صادر شده است .

مختصر سوانح جلالتماب آقای ابراهیم الراوی وزیرمختار جدید دولت عراق در کابل

جلالتماب آقای ابراهیم الراوی یکی ازجملهٔ اشخاص متدین وپرهیزگار عراقی است که کاملاً به مقررات وقوانین مقدسهٔ کیش اسلام پابندی دارد شخص مذکور تمام عمر خودرا درسلك عسکری گذشتانده دروقت حکومت رشید عالی گیلانی برای خریداری اسلحه بروم تعین گردید چون وقت جنگ بودودرعین زمان مسائل سفارت های عراق بسفارت های افغانی ازطرف حکومت عراق گذاشته شده بود وتمام مسائل عراقی هارا سفارت های افغانی رسیدگی میکرد. وقتاکه حکومت رشید عالی گیلانی سقوط کرد خواست بعراق برگردد مگر آلمانیها وایطالویها اورانگذاشتند که دو باره بعراق بـرود ومیخواستند ازاودر اروپا برخلاف حکومت عراق کار بگیرند شخص مذکورا با نموده ودراثر آن بیکی ازشهرهای (۳۰۰) کیلومتری بیرون روم درشهرارتسو تحت نظر اورا فرستادند وتامدتی درآنجا بودوبعد اوراقبل ازینکه جنگ عمومی خاتمه بیابد ازتحت نظر رها نمودند. شخص مذکور پس ازاختتام جنگ عمومی بعراق برگشت وتقاعد کرد بعدآوزارت مختاری جده رابوی پیشنهاد کردند ولی شخص مذکور ازرفتن بجده ابا نمود تا اینکه اورابحیث وزیر مختار درافغانستان تعین نمودند وی این پیشنهاد را با بسیار خوشی قبول کرد .

خلص سوانح جلالتمآب میخائیل واسیلاویچ سفیر کبیر جدید دولت شوروی در دربار کابل

جلالتمآب موصوف متاهل است. تحصیلات عالی یونیورستی پلان اقتصادی را تکمیل کرده از۱۹۳۳ تا۱۹۴۵ مامور مسئول درعضو پلان بوده درسال۴۵ درخدمت دیپلوماتیک شامل و تاسال۵۱ به حیث مشاور وشارژدافر سفارت شوروی در کانادا بود. ازسال ۵۱ تااکنون همکار مسئول وزارت امورخارجه میباشد.

خلص سوانح جلالتمآب بگوات دیال سفیر کبیر جدید هند در کابل

آقای بگوات دیال درسال ۱۹۰۰ عیسوی تولد یافته است. تحصیلات خویش را در شهر آله آباد ولندن باتمام رسانیده است. بعد ازسال۱۹۲۵ الی۱۹۴۵ بحیث معلم در دیپارتمنت انگلیسی دارالفنون آله آباد ایفای وظیفه مینمود. مشارالیه درزمان جنگ دوم دنیا درسکرتریات (دارالانشاء) وزارت اغذیهٔ حکومت هند بحیث مامور خصوصی کار میکرد.

درسال ۱۹۴۶ درکار سیاسی بحیث قونسل هند در بنکاک مقرر گردیده متاقباً موفقانه بحیث وزیرمختار وسپس بصفت سفیر کبیر دران پست عز تقرر حاصل نمود. درسال ۱۹۵۱ بسمت سفیر کبیر هند درجاکارتا مرکز اندونیزیا تعین ومقرر گردید.

مختصر سوانح جلالتمآب شکیب الجابری وزیرمختار سوریه

اسم شکیب مراد الجابری

تاریخ تولد (۱۹۱۰)

شهادت نامه ودیپلوم درعلوم هندسه معادن وکیمیا

وظیفه ازسال۱۹۴۳ الی۱۹۴۴ مدیر تبلیغات ومطبوعات

از۱۹۴۵ الی۱۹۴۹ مدیرشرکت های معادن

لسان فرانسوی ـ انگلیسی ـ المانی ـ ترکی ـ ایطالوی میداند.

خلص سوانح جلالتمآب دانیل ویلیم لاسلز ـ سی ـ ام ـ جی سفیر کبیر جدید برطانیه در دربار کابل

شخص مذکور درسال ۱۹۰۲ عیسوی تولد گردیده وتعلیمات خودرادردارالفنون های اوژ بورن ودات موت وبالیول آکسفورد تکمیل نموده درسال ۱۹۲۶ با خذ تصدیق نامهٔ خدمت ملکی نایل وبحیث کاتب سوم در شق دیپلوماسی وخارجه مقرر گردید. ودر همان تاریخ بپاریس مقرر گردید بعد ازان در تاریخ ۱۴ می ۱۹۲۸ به برلین تبدیل شد

وبتاریخ ۱۴ جون ۱۹۲۹ بتهران تبدیل گردید در سال ۱۹۲۹ امتیاز زبان فارسی را حاصل ووایس بوزارت امور خارجه مراجعت کرد در سال ۱۹۳۱ بدرجه کاتب دوم ترفیع وبه ۱۴ دسامبر ۱۹۳۴ به وارساو و ازآنجا بتاریخ ۱۸ مارچ ۱۹۳۵ بماسکو تبدیل گردید وبحیث شارژد افرکار مینمود درسال ۱۹۳۵ امتیاز زبان روسی را نیز حاصل کرده ودرسال ۱۹۳۷ بحیث کاتب اول ترفیع نمودو درسال ۱۹۳۹ بوزارت امور خارجه مراجعت نمود در۲۹ دسامبر ۱۹۳۹ باسلو وبغداددر۲۶ می ۱۹۴۰ بـه مسکو به اول فروری ۱۹۴۲ به بیروت تبدیل واجرای وظیفه می نمود در ۱۲ فروری ۱۹۴۲ موفق بهامتیاز زبان عربی گردید دراول فروری ۱۹۴۳ بحیث کفیل مستشار ترفیع نمود ۱۹۴۴ بحیث شارژد افر در بیروت وبتاریخ ۹جون ۱۹۴۴ به تهران تبدیل وبحیث شارژ د افرموظف بود دراول فروری ۱۹۴۵ برتبه مستشاری نایل ودر۲۹ اگست ۱۹۴۵ در یونان برتبه وزیر مختار تبدیل شد دراول جنوری ۱۹۴۶ بدرجه(سی ــ ام ــ جی) موفق گردیده که تاسالهای ۴۶و ۴۷ آن عهده را دارا بود در۲۶ می ۱۹۴۶ برتبه وزیر مختار فوق العاده و جنرال قونسل درحبشه ودر۲۱ جون۱۹۴۹ برتبه سفیر کبیر ونمایندهٔ فوق العاده ترفیع نمود.

ریاست امور بین المللی

الف ــ مدیریت عمومی یو ــ ان

۱ ــ دوره هشتم مجمع عمومی سازمان ملل متحد بتاریخ ۱۵ستمبر ۱۹۵۳ در نیویارك منعقدو ازطرف افغانستان ع،ج محمد کبیرلودین سفیر کبیر اعلیحضرت در واشنگتن که در آنوقت عهدهٔ نمایندهٔ دائمی افغانستان در یوان را داشتند بحیث رئیس هیئت آقای جلال الدین طرزی رئیس امور بین المللی وزارت خارجه بصفت نماینده در کمیته قیموميت، آقای میرنجم الدین انصاری رئیس دارالتالیف وزارت معارف بسمت نماینده در کمیته مخصوص سیاسی (ادیك) آقای عبد الله یفتلی رئیس انحصارات دولتی نماینده در کمیته اقتصاد آقای عبد الرحمن پژواك آتشه مطبوعاتی سفارت کبرای افغانی درلندن نماینده کمیتهٔ اجتماعی وفرهنگی، آقای عطاوالله ناصر ضیاء مدیر نشریات خارجی ریاست مستقل مطبوعات نماینده درکمیته اداری وبودجوی وآقای عبدالحکیم طبیبی عضو ریاست بین المللی وزارت خارجه نماینده در کمیته حقوق درمجمع عمومی هشتم اشتراك ورزیدند.

درضمن جلسات اسامبله عمومی ازطرف هریك از نمایندگان فوق الذکر بیاناتی در کمیته های متذکره ایراد گردیده است علاوتاً دراسامبله جاری آقای عبدالرحمن پژواك

بحیث راپورتر کمیته اجتماعی وفرهنگی وآقای عبدالحکیم طبیبی بحیث نائب رئیس و نیز بحیث کفیل رئیس در کمیسیون حقوقی انتخاب واجرای وظیفه نموده اند و این نخستین بار است که دو نفر از یک هیئت در اسامبله عمومی بحیث آمر کمیسیون های دائمی موظف شده است ودر باره اجراآت نمایندگان افغانی در اسامبله گذشته نشریاتی نیز درجمله یوان (ماه اکتوبر) وشماره ۲۵ نوامبر ۱۹۵۳ نیویارک تایمز بعمل آمده است ومجمع عمومی هشتم بتاریخ ۸ دسمبر ۱۹۵۳ خاتمه پذیرفت .

۲ـ بتقریب روز تاسیس ملل متحد بیانیهٔ در رادیو کابل از طرف ج ع، ج ‌ل، ع والاحضرت سردار محمد داؤد صدراعظم ایراد گردید وهمچنین بتاریخ ۲٤ـ اکتوبر تلگرام تبریکی از طرف وزارت امور خارجه بعنوان منشی عمومی سازمان ملل مخابره شده وزارت معارف ، ریاست مستقل مطبوعات ورادیو کابل دراطراف سازمان ملل مقصد ومرام آن خطابه ها ونشراتی بعمل آوردند .

۳ـ بمناسبت روز حقوق بشر بتاریخ ۱۰ دسمبر تلگرام تبریکی از طرف وزارت امور خارجه بعنوان مدیر عمومی یونسکو مخابره شد. رادیو کابل، مجلات وروزنامه های افغانستان بمناسبت این روز فرخنده نشریاتی بعمل آوردند .

٤ـ در ماه اپریل ۱۹۵۳ افغانستان بحیث عضو در کمیسیون اقتصادی برائین آسیا وشرق دور از طرف شورای اقتصادی واجتماعی سازمان ملل قبول شد. اخیراً آقای عبدالوهاب بسمت نماینده افغانی درجلسه کمیسیون مذکور که در بنکاک سیلون منعقد گردید اشتراک ورزید .

ب: مدیریت کنفرانسها

۱ـ باثر دعوت دفتر بین المللی مخابرات جینوا در کنفرانس بین المللی مخابرات که از تاریخ اول دسمبر الی ۱۲ دسمبر ۱۹۵۳ در لاهور انعقاد گردیده بود. آقای محمد حسین رئیس تیلفون وتلگراف بحیث رئیس و ص، محمد عظیم انجنیر بحیث عضو اشتراک نموده بودند.

۲ـ بموجب دعوت حکومت هند در نمایش منازل ارزان که از تاریخ ۲۰ جنوری تا ۵ مارچ ۱۹۵٤ در دهلی جدید منعقد شده بود آقایان شیر آقا و محمد حکیم مهندسین اشتراک نمودند .

۳ـ در کنفرانس خوراکه وزراعت بین المللی که بتاریخ ۲۳ نومبر ۱۹۵۳ در روما انعقاد شده بود ع، ج غلام محمد شیرزاد بحیث نماینده افغانی اشتراک نموده است.

٤ـ باثر دعوت ومراجعه سفارت کبرای ترکیه در کابل در نهمین کانگرس بین المللی علوم اداری که بتاریخ ۱٦ الی ۱٤ ستمبر ۱۹۵۳ در استانبول منعقد شده بود آقای نثار احمد سرکاتب سفارت کبرای افغانی در ترکیه بحیث مشاهد اشتراک نموده است .

۵ ـ بموجب دعوتنامه موسسه سیانس پاکستان درششمین کنفرانس سیانس که بتاریخ ۱۸ جنوری ۱۹۵٤ در کراچی انعقاد شده بود آقای میرنجم الدین اشتراك کرده اند .

٦ ـ حسب دعوت موسسه یونسکو هند در کنفرانس یونسکو که از تاریخ ۹ ـ الی ۱٤ جنوری در دهلی جدید انعقاد شده بود ع، ج دکتور نجیب الله بحیث رئیس و آقایان میرنجم الدین رئیس دارالتالیف وزارت معارف و عبدالغفور برشنا بحیث عضو اشتراك نموده اند .

۷ ـ حسب دعوت موسسه صحی جهان در ششمین اسامبله عمومی صحی جهان که بتاریخ ۵ می ۱۹۵۳ درجینوا منعقد شده بود ع، ص دکتور ظاهر معین صحیه بحیث رئیس وعبدالرحمن حکیمی رئیس حفظ الصحه بصفت عضو اشتراك نموده اند .

۸ ـ بموجب دعوتنامه موسسه صحی جهان جنوب شرق آسیا در جلسه ششم کمیته ساز مان صحی جهان برای جنوب شرق آسیا که از تاریخ ۱۵ الی ۱۹ ستمبر ۱۹۵۳ در بنکاك منعقد می شد ع، ص دکتور عبدالرحیم رئیس مجادله ملاریا اشتراك نموده اند .

۹ ـ با ثر دعوت موسسه ملاریا در بنکاك در کنفرانس ملاریا که از تاریخ ۱٦ الی ۲٤ ستمبر ۱۹۵۳ در بنکاك منعقد می شد ع، ص دکتور عبدالرحیم رئیس مجادله ملاریا بحیث نماینده اشتراك نمودند .

مدیریت عمومی کار و کارگر :

۱ ـ ترتیب وارسال راپورت مطابق سال گذشته بموسسه بین المللی کار (راجع بوضع وجریان قوانین ونظامات در افغانستان) در باره کانونشن ها ور یکامندیشن های ذیل که افغانستان بحیث یك عضو موسسه الحاق خودرا بان اعلان نموده :

۱ ـ کانونشن نمبر ٤ (راجع بکار شبانه زنها تاریخی ۸ نومبر ۱۹۱۹)

۲ ـ « « ۱۳ (« باستعمال سرب سفید و مرکبات آن در نقاشی ورنگمالی) تاریخی ۱۹ نومبر (۱۹۲۱)

۳ ـ « « ۱٤ (راجع باستراحت هفته کارگران مستخدم در صنایع تاریخی ۱۷ نومبر (۱۹۲۱)

٤ ـ « « ٤۱ (راجع بکار شبانه زنها تجدید نظر شده تاریخی ۱۷ نومبر (۱۹۲۱)

۵ ـ « « ٤۵ (« باستخدام زنها در کارهای زیرزمینی تاریخی ۲۱ جون (۱۹۳۵)

۲ ـ تهیه معلومات وجواب دراطراف ملاحظات (ریزرویشنهای) که کومیته متخصصین وکومیته کنفرانس عمومی (۱۹۵۳) راجع به تطبیق کانونشن ها وریکامندیشنها در مملکت ما نموده واین ملاحظات واستعلامات شان درقسمت (الف) وقسمت (ب) ضمیمه اول وضمیمه چهارم ـ قسمت چهارم راپورت نمبر سوم ـ سی وششمین اجلاس عمومی کنفرانس موسسه

بین المللی کار بصفحات (۱۶) (۲٤) و (۵۰) راپورت مذکور ودرقسمت الف ضمیمه یك راپورت کومیته تطبیق کا نونشن ها وریکامندیشنهای موسسه بین المللی کاردر اجلاس سی وششمین کنفرانس مذکور (بصفحه ۸ آن راپورت) نشر شده وتقاضا شده بود که باید حکومت افغانستان آن ملاحظات واستیضاحات راجواب بدهد.

۳ــ مراتب اصولی موضوع کانونشن ها وریکامندیشنها ی که دردوران سی ویکمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار (منعقده درجینوا بماه جون ۱۹٤۸) بتصویب رسیده و ازطرف دفتر بین المللی کار برای حکومت افغانستان که عضو موسسه مذکور است بحسب ذیل روانه شده بود

۱ ــ کانونشن نمبر ۸۷ راجع به آزادی اتحادیه وحمایت از حق وتشکیل آن

۲ ــ « « ۸۸ « بتشکیل سرویس استخدام.

۳ ــ « « ۸۹ « بکار شبانه زنها مستخدم درصنایع (تجدید نظر شده (۱۹٤۸)

٤ ــ « « ۹۰ « « بخورد سالها مستخدم درصنایع) تجدید نظر شده (۱۹٤۸)

۵ ــ ریکامندیشن نمبر ۸۳ راجع بتشکیل سرویس استخدام

وازطرف مدیریت عمومی کارو کارگر بحسب تقاضائی دفتر مذکور قبلاً بمقامات صلاحیتدار وحکومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تقدیم شده بود درسال جاری طی و مدیریت عمومی کارو کارگر باخذ نظریه مقامات صلاحیتدار حکومت دران باره موفق گردید که البته درموقع آن وعندالزوم بدفتر بین المللی از نظریه مذکور اطلاع داده خواهد شد

٤ ــ مراتب اصولی موضوع کانونشن ها وریکا مندیشن های که در دوران سی ودومین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقده در جنیوا بماه جون ۱۹٤۹ بتصویب رسیده وازطرف دفتر بین المللی کار برای تصویب حکومت افغانستان که عضو موسسه مذکور است بحسب ذیل عرضه شده بود :

۱ ــ کانونشن نمبر ۹۱ راجع برخصتی های تفریحی بامعاش برای بحریها ها

۲ ــ « « ۹۲ « بلوازم ومایحتاج کار گرهای بالای کشتی

۳ ــ « « ۹۳ « بساعت های کار در بالای کشتی

٤ ــ « « ۹٤ « بقواعد متعلق بکارگر درقرارداد های عمومی

۵ ــ « « ۹۵ « بحمایت معاش ها

٦ ــ « « ۹٦ « باجنسی های کارگری موظف تادیه معاش

۷ ــ « « ۹۷ « بمهاجرت بقصد کار

۸ ــ « « ۹۸ « باصول وپرنسب های حق تشکیل نمودن و معامله نمودن مجموعی

۹ ــ ریکامندیشن نمبر ۸٤ « بفقرات کار درقرارداد های عمومی

۱۰ ــ « « ۸۵ « بحمایت معاشها

هیئت کلتوری افغانی در دعوت عصریه که از طرف ښاغلی سفیر کبیر افغانی بر ایشان داده شده بود

تیم هاکی افغانستان در دهلی جدید قبل از مسابقه مقابل تیم منتخبهٔ دهلی

۱۱ــ ریکامندیشن نمبر ۸۶ راجع بمها جرت بقصد کار

۱۲ــ « « ۸۷ « برهنمائی حرفوی.

وازطرف مدیریت عمومی کارو کارگر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت جهت اخذ نظریه بمقامات مذکور تقدیم شده بود ـ درسال جاری تا یک حدی طی ومدیریت عمومی کارو کارگر باخذ نظریه مقامات صلاحیتدار حکومت دران باره موفق گردید چنانچه مقامات صلاحیتدار حکومت درحال موجوده وشرایط فعلی درحاضر ازجمله هشت کانونشن وچهارریکامندیشن فوق الذکر فقط بالتحاق افغانستان بکانونشن نمبر (۹۵) درمورد حمایت معاشهاو ریکامندیشن (۸۷) راجع برهنمائی حرفوی اظهار موافقه نموده که این موافقت حکومت بشورای ملی ارسال و بعد تصویب مجلس مذکور بدفتر بین المللی کارابلاغ واطمینان داده خواهد شد.

۵ــ مراتب اصولی موضوع ریکامندیشن نمبر ۸۸ راجع به ترتیب حرفوی که در دوران سی وسومین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقده درجینوا بماه جون ۱۹۵۰ بتصویب رسیده وازطرف دفتر بین المللی کار برای قبولی وتصدیق حکومت افغانستان که عضو موسسه مذکور است عرضه شده بود واز طرف مدیریت عمومی کار و کار گر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تقدیم گردیده بوددرسال جاری طی گردیده ومدیریت عمومی کار کارگر باخذ نظریه مقامات صلاحیتدار حکومت دران باره موفق گردید که البته در موقع ان وعند الزوم بدفتر بین المللی کارهم ازنظریه مذکور اطلاع داده خواهد شد.

۶ــ مراتب اصولی موضوع کانونشن ها وریکامندیشنهای که دردوران سی وچهارمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقده بماه جون ۱۹۵۱ بتصویب رسیده وازطرف دفتر بین المللی کار برای تصدیق وقبولی حکومت افغانستان که عضو موسسه مذکور است بحسب ذیل عرضه شده بود:

۱ــ کانونشن نمبر ۹۹ راجع باصول تعین کننده حداقل معاش در زراعت

۲ــ « « ۱۰۰ « بمزد مساوی برای کارگرهای ذکورواناث در کارهای دارای ارزش مساوی.

۳ــ ریکامندیشن نمبر ۸۹ راجع باصول تعین کننده حد اقل ومعاش در زراعت

۴ « « « ۹۰ « بمزدمساوی برای کارگرهای ذکورواناث در کارهای دارای ارزش مساوی

۵ــ « « « ۹۱ بموافقه های دستجمعی.

۶ــ « « « ۹۲ « باشتی ها وحکمیت های اختیاری وخوش برضا.

وازطرف مدیریت عمومی کارو کارگر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت جهت اخذ نظریه بمقامات مذکور تقدیم شده بودتا یک حدی درسال

طی گردیده ومدیریت عمومی کاروکارگر باخذ نظریه مقامات مذکور دران باره موفق گردید چنانچه مقامات صلاحیتدار حکومت درحالت موجوده وشرایط فعلی ازمیان کانونشن هاوریکامندیشن های فوق الذکر فقط بالتحاق افغانستان بکانونشن نمبر(۱۰۰) وریکامندیشن نمبر(۹۰) راجع بمزد مساوی برای کارگرهای ذکور واناث درکارهای دارای ارزش مساوی اظهار موافقت نموده که این موافقت حکومت بشورایملی ارسال وبعد تصویب وتائید شورایملی بموافقت حکومت بدفتر بین المللی کار ازموضوع ابلاغ واطمینان داده خواهد شد.

مراتب اصولی موضوع کانونشن‌ها وریکامندیشن‌های که‌دردوران سی وپنجمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقده درجینوا بماه جون ۱۹۵۲ بتصویب رسیده وازطرف دفتر بین المللی کار برای تصدیق وقبولی حکومت افغانستان که عضو مؤسسه مذکوراست بحسب ذیل عرضه شده بود:

۱ــ کانونشن نمبر ۱۰۱ راجع بر خصتی با معاش درز راعت.

۲ــ « « ۱۰۲ « بمعیار های حد اقل امنیت اجتماعی.

۳ــ « « ۱۰۳ « بحمایه مادران.

٤ــ ریکامندیشن نمبر۹۳ راجع برخصتی بامعاش درز راعت.

٥ــ « « ۹٤ « بمشوره وهمکاری بین کار فرمایان وکارگران بماهیت تعهد

٦ــ « « ۹٥ « بحمایه مادران.

وازطرف مدیریت عمومی کاروکارگر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تقدیم شده بود تا یك حدی در سال جاری طی گردیده ومدیریت عمومی کاروکارگر باخذ نظریه مقامات مذکور دران باره موفق گردیده است چنانچه مقامات صلاحیتدار حکومت درحالت موجوده وشرایط فعلی ازمیان کانونشن هاوریکامندیشنهای متذکره بالتحاق افغانستان بکانونشن نمبر (۱۰۳) راجع بحمایت مادران اظهار موافقت نموده است که این موافقت حکومت بشورایملی ارسال وبعد تائید وتصویب شورایملی بموافقت مذکور بدفتر بین المللی کار ازموضوع ابلاغ واطلاع داده خواهد شد.

۸ــ ترجمه های ریکامندیشن نمبر(۹٦) راجع بحد اقل سن قبول برای کار درکارهای زیرزمین درمعادن ذغال وریکامندیشن (توصیه) نمبر ۹۷ راجع بحمایت صحت کارگران ودرمواضع کار که‌دردوران سی‌وششمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقده درجینوا بماه جون۱۹۵۳ بتصویب رسیده وازطرف دفتر بین المللی کار برای تصویب حکومت

افغانستان که عضو موسسه مذکور است روانه شده بود ومقدمات تقدیم ان حسب تقاضای دفتر بین المللی کار بمقامات صلاحیتدار حکومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تکمیل وبمقامات مذکور تقدیم گردید .

۹ـ موضوع ترمیمات که در مواد ۷ و ۳۶ اساسنامه موسسه بین المللی کار درطی سی وششمین کنفرانس عمومی موسسه مذکور منعقده درجینوا بماه جون ۱۹۵۳ بعمل امده واز طرف دفتر بین المللی کار برای تصویب حکومت افغانستان که عضو موسسه مذکور است روانه شده بود ـ ازطرف مدیریت عمومی کارو کار گر بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت تقدیم وقبولیت رسمی مقامات صلاحیت دار مذکور درسند ترمیمه مذکور حاصل و جهت طی مراتب اصولی بشورای ملی ارسال شده وراجع بقبولی رسمی حکومت به ترمیم مذکور بدفتر بین المللی کار ابلاغ واطمینان داده شده وتذکر داده شد که موضوع تصدیق سند مذکور بعد ازتصویب شورای ملی برای شان اخبار خواهد شد .

۱۰ـ دفتر بین المللی کار علاوه براینکه ازدول عضوء مؤسسه راجع بجریان قوانین واجراآت متعلق به تطبیق کانو نشن ها وریکامندیشن های مصدقه ازطرف دول مذکور همه ساله راپورتی مطالبه میکند (چنانچه کیفیت ارسال راپورت دربنباره رادرفقره اول توضیحات داده ایم) درباره یك عده کانو نشن های که دول مذکور هنوزه آنها را تصدیق هم نکرده است (بحسب انتخا باتیکه ازطرف هیئت اداری مؤسسه بین المللی کار دربنباره بعمل آمده وچند کانو نشن وریکامندیشنی راهمه ساله برای ترتیب راپورت ازطرف دول عضوانتخاب میکند) مطالبه راپورت مینمایدزیرا ماده ۱۹ اساسنامه مؤسسه مقررنموده که دول عضومؤسسه درباره کانو نشن هاوریکامندیشن های که تصدیق نکرده صرف جریان قوانین ودساتیررا که دران باره درمملکت شان ازچه قرارمیباشندمکلف براپورت داده میباشندچنانچه دفتر بیـن المللی کار برای ترتیب راپورت جهت سال ۱۹۵۳ کانو نشن ها وریکامندیشن های ذیل را انتخاب نموده بود :

۱ـ کانو نشن نمبر (۶۰) راجع بسن قبول برای کار واستخدام اطفال در کار های غیر صنعتی .

۲ـ کانونشن نمبر (۷۸) راجع بمعاینهٔ طبی موزون بودن برای کار واستخدام اطفال واشخاص جوان درکارهای غیر صنعتی .

۳ـ ریکامندیشن نمبر (۷۹) راجع بمعاینه طبی موزون بودن برای کار واستخدام اطفال واشخاص جوان درکارهای غیر صنعتی .

٤ ـ کانو نشن نمبر (۷۹) راجع بقیود ومما نعت کار شبانه اطفال واشخاص جوان درمشاغل غیر صنعتی .

۵- د کنوانسیون نمبر (۸۰) راجع بقیود و ممانعت کار شبانه اطفال واشخاص جوان درمشاغل غیر صنعتی .

لهذا مدیریت عمومی کار و کارگر برای ترتیب جواب لازمه راجع بکانونشن ها وریکامندیشن فوق الذکر که برای ۱۹۵۳ موضوع ترتیب راپورت انتخاب واتخاذ شده بود اجراآت لازمه رامرعی نمود .

۱۱- بمراجعات که ازطرف نماینده گی دایمی افغانستان درمؤسسه ملل متحده باثر مراجعه مؤسسه مذکور درباره پاره مسایل بعمل آمده ومسایل مذکور از حیث ارتباط موضوع بمدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر ارجاع گردیده است ازطرف مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر رسیده گی وغور بدادن جواب درقسمتهای مربوطه حتی الامکان پرداخته شده وهکذا بمراجعات مؤسسه بین المللی و مکاتبات آن درباب مسایل مربوطه وبمراجعات مکاتبات شعبات دفتر بین المللی کار دراسیا درداخل استعداد وصلاحیت موجوده ترتیب اثرداده شده است .

۱۲- راپورت های مرتبه ازطرف دفتر بین المللی کاردرباب مسایل داخل اجنده کنفرانس عمومی آینده مؤسسه مذکوریعنی سی وهفتمین کنفرانس عمومی آن مؤسسه که درماه جون ۱۹۵٤ درجینوا منعقد میشود تحت غورومطالعه قرارگرفته وجوابات لازمه مبنی به نظریات حکومت افغانستان دراطراف راپورت‌های مذکور ترتیب وارسال شده است .

۱۳- بسوالات که ازطرف کنفرانس بین المللی اقتصادی اسلامی مربوط بمسایل کاروکارگر وبهبودی وضعیت کارگر هااز وزارت اقتصاد ملی بعمل آمده و وزارت مذکور ترتیب جواب آنراازمدیریت عمومی کار وکارگرخواهش کرده بود غورومطالعه بعمل آمده وجوابات مذکور ازمدیریت مذکور ترتیب یافته است .

۱٤- هیئت مدیریت عمومی کار و کارگر درعرض این‌سال راجع به چگونگی اوضاع کارگران ومعامله کارفرماها با کارگران وصورت تطبیق اصولنامه کاروکارگر درتمام‌مؤسسات ملی ودوایردولتی مرکزومربوطات ولایت‌کابل وولایات قطغن- مزارشریف - هرات-قندهار- حکومت اعلی گرشك - حکومت اعلی غزنی - بازرسی وديدن کرده ونتیجه مشاهدات شان‌پس ازگذارش وملاحظه مقام‌منیع صدارت عظمی بوزارات ومؤسسات مربوطه جهت تطبیق نظریات که ازطرف‌هیئت داده شده توام باهدایات لازمه روانه شده است .

۱۵- بمراجعات که ازطرف کارگرها ویا کارفرماها نسبت بمسایل‌طرف‌علاقه شان بعمل‌آمده ازطرف‌مدیریت عمومی کار و کارگر غور ومطالعات‌لازمه اجراء وجوابات

توام باهدایات لازمه اعطاودر حالاتیکه ارجاع موضوع حسب مقررات اصولنامه کار وکارگر بوزارت اقتصاد ملی الزام واقتضاء نموده موضوع بوزارت موصوفه اطلاع داده شده است .

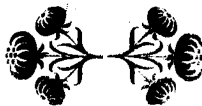
۱۶- برای تلافی وجبران قضایا وصدماتیکه ببعضی از کارگرها درا ثنای کار واقع واطلاع آن بمدیریت عمومی کارو کارگر رسیده ازطرف مدیریت مذکور تعقیبات لازمه بعمل آمده ومؤسسات مربوطه را که (کارگر دران مشغول بوده) بایفای وظایف ووجایب آنها درمقابل کارگر مطابق اصولنامه کارو کارگر آشناو متشعر ساخته است .

۱۷- بجمع آوری وترتیب احصائیه کارهائیکه درشقوق مختلفه کاروصنایع درتشبثات ومصانع مملکت مصروف ومشغول کاراند وهکذا به ترتیب احصائیه کار گرهای دیگر ازروی احصائیه که مدیریت عمومی احصائیه وزارت جلیله داخله گرفته است. مطابق سال گذشته ادامه داده شده است .

۱۸- برای قبول دعوت مؤسسه بین المللی کار جهت شمول درسی وششمین کنفرانس عمومی مؤسسه مذکورکه درماه جون ۱۹۵۳ (مطابق ماه جوزای ۱۳۳۲) منعقدشده بود اقدامات وترتیبات لازمه اتخاذ ونماینده افغانستان به کنفرانس مذکور اعزام وشامل ودرمذاکرات کنفرانس واظهار نظردارد وتصویب تصامیم ومقاولات وقرارها ئیکه درکنفرانس مذکوراتخاذ میگردید مطابق بمقررات داخلی کنفرانس واساسنامه مؤسسه بین المللی کار حصه گرفته وبعد تصامیم وتوصیه های مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت چنانچه درفقرات ۸ و۹ فوق الذکر تذکر داده شد عرضه شده است .

۱۹- مکاتبات که درطول سال الی اخیر ماه دلو ۱۳۳۲ متعلق بامور مختلفه اداری وراجع به مسایل کار وکارگر واحصائیه کار وکار گر بادوایر مربوطه ومؤسسات ملی وبادفتر بین المللی کار تعاطی شده است بالغ بر (۷۰۰) قطعه شده است .

خلص اجراآت سال ۱۳۳۲ مدیریت عمومی بین المللی کار وکارگر از قرار فوق است .

امور وزارت داخله

الف مقرریها :

ع ، ع ، ص سعادت خان به حیث حاکم اعلای گرشك

ص ، ضیاء الدین به مدیریت احصائیه ولایت هرات

ص ، محمد ابراهیم به کفالت مدیریت قلم مخصوص ولایت کابل

ع ، ا محمد ناصر بحکومت درجه اول شین دند مربوط ولایت هرات

ع ، ا عبدالرزاق بحکومت درجه اول کامه مربوط ولایت مشرقی

ع ، ا محمدیوسف بحکومت میدان مربوط ولایت کابل

ع ، ا محمدنبی بحکومت ارغستان مربوط ولایت قندهار

ع ، ا عبدالکریم به کفالت حکومت درجه اول بهسود

ب تبدلات :

و ، ج سید عبدالله نائب الحکومهٔ مزارشریف بحیث والی کابل .

ع ، ش ، س ، ع فیض محمد قوماندان عسکری بحیث نائب الحکومه وقوماندان عسکری ولایت جنوبی

س ، محمد کریم مدیر عایدات ریاست بلدیه کابل بمدیریت قلم مخصوص ولایت جنوبی

ج ، نسبت به تقاعد مامورین قابل تقاعد درین سال از شعبات مربوطه اقدامات مقتضیه بعمل آمده

د ـ نسبت به ترتیب امور سوانح وسجل مامورین طبق مقررات اصول اقدامات بعمل آمده

ه ـ نسبت با نتظام امور حاضری مامورین وتوسعه کورسهای پښتو وتحصیلات درین سال اقدامات شده .

و ـ راجع به تهیه وسایل حمل و نقل مورد ضرورت مامورین مرکزی ومربوطات وزارت داخله تا جائیکه بودجه اقتصادی متحمل می شد درین سال نیز اقدامات لازمه بعمل آمده

ز ـ درقسمت عمرانات به اساس پروژه تعمیراتی بمرکز ومربوطات وزارت داخله درین سال اقدامات لازمه بعمل آورده شد.

ریاست تفتیش :

ازریاست تفتیش درمرور سال ۳۲ هیئت های تفتیش وتحقیق اداری و احصائیوی که در مرکز وولایات وحکومات اعلی تعین واعزام شده است .   ۲۷ هیئت

مدیریت اداری:

۱ ـ فقراتیکه بعد ازغور ودقت دراثرمرافعه طلبی وتمیز خواهی محکومین ومرافعه طلبی وزارت درریاست محاکمات مقام منیع صدارت عظمی رجعت داده شده .

۲ـ فقراتیکه بعدازاجرآت اصولی بغرض تطبیق جزا بالای محکومین ومعامله دفاتر سوانح ویاتکمیل نواقص بمراجعات ذیعلاقه ارسال شده است . ۳۲ فقره

مدیریت تفتیش احصائیه ولایات :

الف :ـ فقراتیکه ازولایات واصل واجراگردیده است :

۱ـ ازحکومت اعلای غزنی	یك فقره
۲ـ » » فراه	٤ »
۳ـ ازولایت کابل	۱ »
٤ـ » مزار شریف	٤ »

ب :ـ فقراتیکه به ریاست محاکمات صدارت عظمی فرستاده شده :

۱ـ به محکمهٔ تمیز صدارت	۲ »
۲ـ » » مرافعه	۲ »

ج :ـ به مجالس مشورهٔ ولایات :

۱ـ بحکومت اعلای میمنه	۳ »
۲ـ بولایت هرات	۱ »
۳ـ » قندهار	۳ »

امور وزارت مالیه

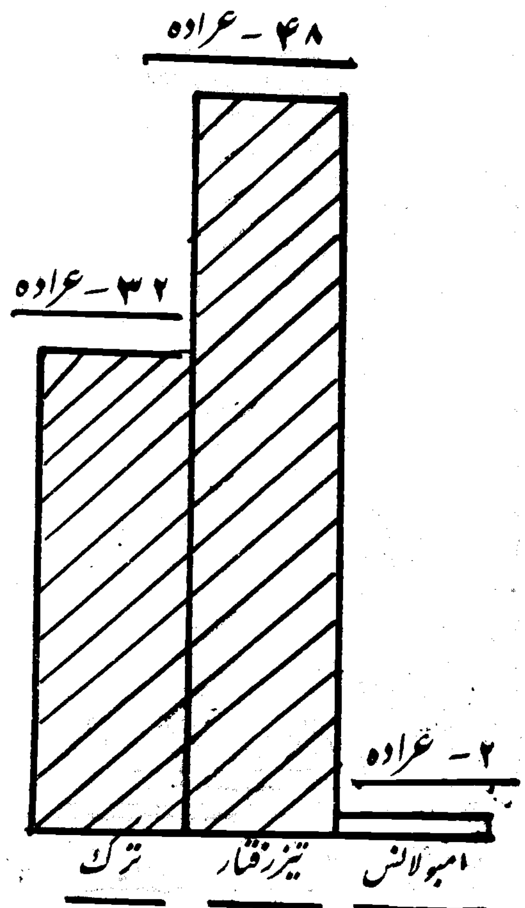
قارئین گرام و اهل‌خبرت بهتر میدانند که ارتقا و تعالی کنونیهٔ ملل عالم ناشی از حس احتیاج و تهیه وسائل لازمه آن بوده و اساس نهضت های حیات اجتماعی و اقتصادی دول متمدنهٔ امروزه بروی همین دو پایهٔ اصلی که درحقیقت شالودهٔ حیات بشری گفته میشود استوار میباشد . چه احساس احتیاج بذات خود واجد عنصر عمدهٔ مورال (معنویات) حیات بشری بوده و رسیدن به پایهٔ کمال آن خاصهٔ گرانبهای بشری تنها منوط به تهیهٔ وسائل لازمهٔ آن میباشد . تهیه وسائل نتیجهٔ حرکت و فعالیت بوده و بالاخره ماهیت شی و ما دیت را بوجود آورده است . با آنهم باید گفت که احساس احتیاج اگر هم قدر عالی و متکی به مورال هم باشد درصورتیکه وسائل لازمهٔ آن فراهم نگردد از حیث حصول مطلب وقع وارزشی ندارد . چنانچه احساس گرسنگی یکی از احتیاج اولین بشری بوده که بسائقهٔ آن فرد ابتدائی به جستجوی غذا و مواد خوراکه برآمده تااینکه بعد از صرف یک اندازه قوای دماغی و بدنی توانست به فراهم آوری آن که وسیلهٔ رفع احتیاج گفته میشود موفق آمد . وهمچه حس احتیاج و تهیهٔ وسایل لازمهٔ آن مسلسل ادوار مختلفهٔ را پیموده تا لاخره مسبب تشکیل جوامع بشری و دول مختلفه گردید ، و از ان به بعد تهیهٔ وسائل ما یحتاج فردی نسبتاً فزایش مالانهایه طبعاً ناممکن دیده شده بحکم اضطرار از قوانین اجتماعی بدوش جوامع متکامل و یا دولت تحمیل شد .

وهمچه افزایش حس احتیاج و تهیهٔ وسائل لازمهٔ آن مسلسل به کمیت و کیفیت وظایف دولت موثر واقع آمده تااینکه به اصطلاح علم حقوق وظایف متحملهٔ دولت عبارت از خدمات متنوعهٔ عامهٔ یک مملکت شناخته شد .

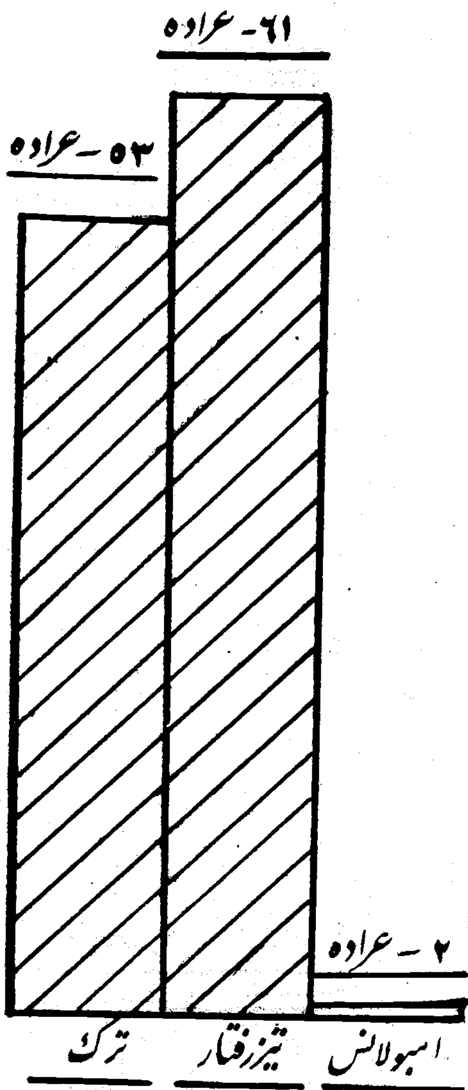
مسلم است که خدمات عامه بتاسی از پرنسیب های حقوقی که درفوق ازان تذکر رفت ومنحصر بدریافت احساس احتیاجات عامه ، ورفع احتیاجات عامه وابسته به وسایل لازمه ، وتاءمین وسایل لازمه مربوط به نقد و جنس و فراهم نمودن نقد وجنس منوط به تدوین واردات عمومیه دولت میباشد . از آنست که تدوین وحمایهٔ واردات عمومیهٔ دولت ازطرف دولت به اختیار وزارت مالیه سپرده شده است ، وزارت مالیه ازحیث وظیفه در راس دستگاهای تهیهٔ وسائل لازمه ، احتیاجات عامه یک مملکت قرار گرفته مکلف است تا به غرض رفع احتیاجات ضروری ومدنی وعالی دولت مقدار نقد وجنس طرف احتیاج دولت را از واردات عمومیهٔ مملکت بروی اساسات صحیح وقوانین و نظامات مالی دولت در داخل یک تشکیلات منظم وموافق به ایجابات کنونی توسط اهل کار فراهم نماید . وازطرف دیگر قوانین و نظامات مالی وحسابی و اداری دوایر وموسسات مربوط برحسب ایجابات حیات اجتماعی ، حقوقی

دوران هشت ماهه شعبه موتر

فروشات

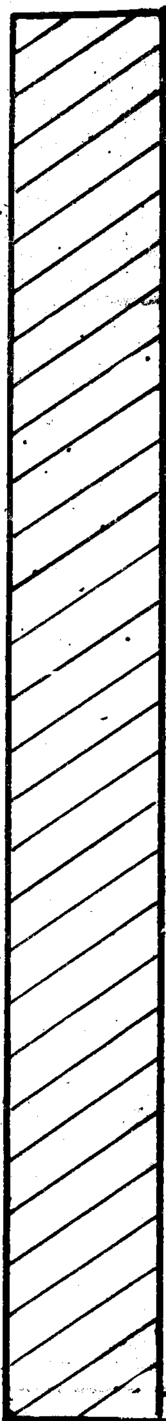
توریدات

دوران ۸ ماهه شعبه پطرول از ۱/۱/۳۲ الی ۳۲/۸/۳۲

واردات به تانکها

۳۷۰۰۰۰ - گیلن

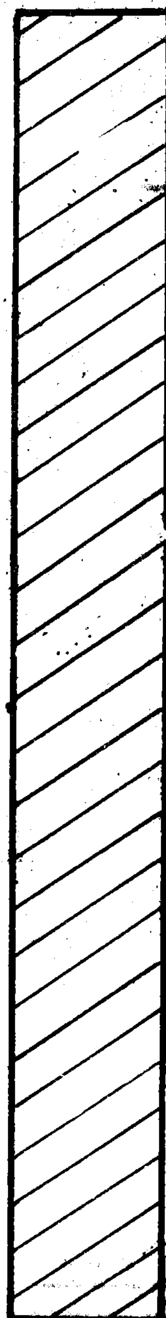
۶۱۰۰۰ گیلن

۲۳۰۰۰ پوند

پطرول | روغنیات | گریس

فروش تانکها

۳۵۰۰۰۰ - گیلن

۷۵۰۰ گیلن

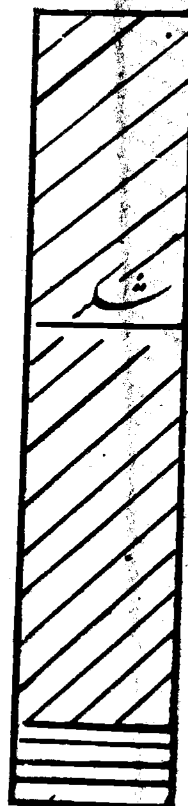
۲۲۰۰ پوند

پطرول | روغنیات | گریس

دوران ۸ ماهه شعبه شکر از ۱/۱/۳۲ الی اخیر عقرب ۳۲

فروش

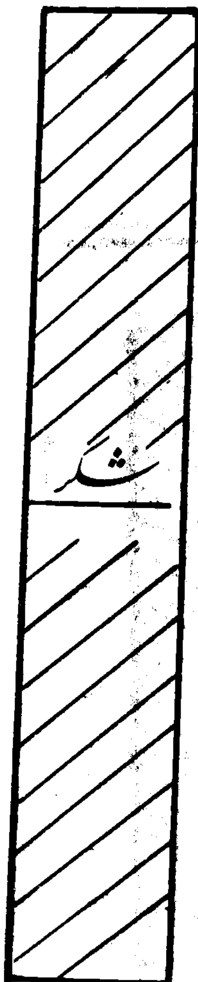
۵۳۰۰۰۰ - کیلو

۵۷۰۰۰ - کوپون

خرید

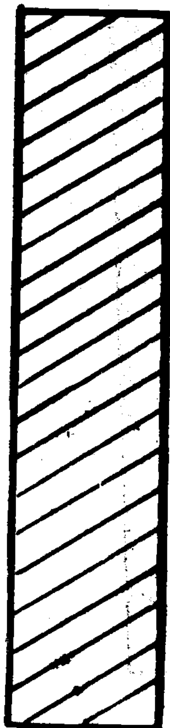
۶۴۷۰۰۰ کیلو

دوران ۸ ماہہ شعبہ دخانیات

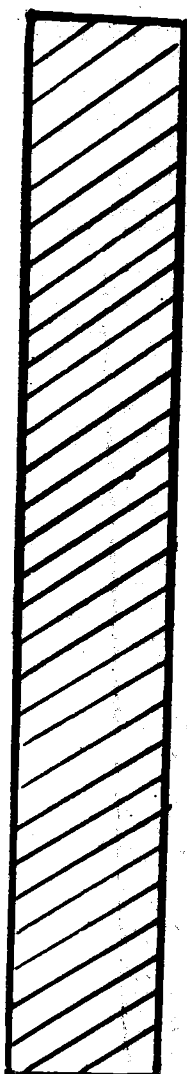
فروش

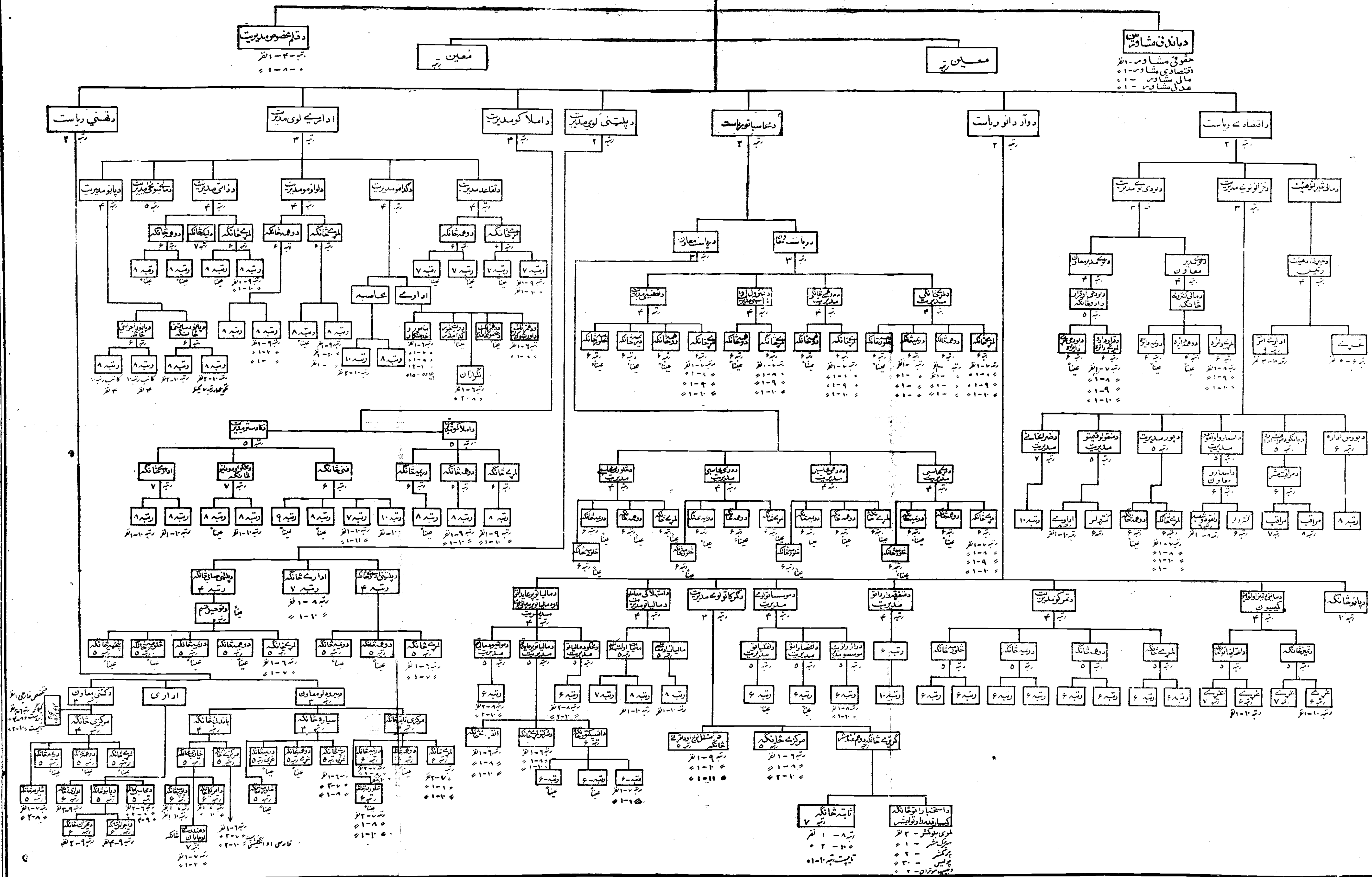
۴۷۰۰۰۰-قطی

توریدات

۷۶۰۰۰۰ -قطی

د مالیې وزیر
د قلم مخصوص مدیریت
معین
معین
د ماندنی مشاورین
حقوقی مشاور ۱ نفر
اقتصادي مشاور ۱
مالي مشاور ۱
عدلي مشاور ۱
د تفتیش ریاست
اداري لوی مدیریت
د املاکو مدیریت
د محاسباتو ریاست
د وارداتو ریاست
د اقتصاد ریاست

واقتصادی امروزی تدوین وتطبیق گردیده ودرعین زمان مترادف بانها پلان های مالی که رو بهمرفته از معیار وظیفه وحدود چشمه های متنوعه وارداتی درداخل پرنسیپ های معینه رهنمائی مینماید مکمل ترتیب وروی دست گرفته شود ، مهمتر ازهمه همکاری اشخاص درکار است که ازحیث علم واخلاق و اهلیت وشخصیت امتیاز بسزائی داشته وهم فعالیت خسته ناپذیری در کار وانجام وظایف مودوعه ازخود ارائه دهند .

خوشبختانه دمچه یك مفکورهٔ عالی که در فوق ازان شرح داده شددر اثر تاسیس حکومت بر گزیده سردار محمدداود صدراعظم که ازان شش ماه میگذرد رویکار آمده ودرین مدت کم ازاجراآت وطرزفعالیت دوایر وموسسات دولتی می توان پیش بینی نمود که افغانستان بخواست خدای متعال بعد ازین درشاهراه ترقی وتعالی پویان بوده هرچه زودتر درتحصیل نتایج مطلوبه موفق آید .

وزارت مالیه موجوده نیزدرین مدت مختصر بناسی ازنظریات نیك وبهی خواهانه حکومت متبوعه برعلاوه یك نوع اصلاحات وانتظامات امور داخلی اداری وحسابی که نشر آن درسالنامه بی لزوم است بیك سلسله تحولات عمده ونهضت های اساسیه مالی که درطول سالیان گذشته سابقه نداشته وسر اسر برفاهیت جامعه و بخیر دولت تمام میشود نایل گردیده است که اینك بغرض آگاهی قارئین گرام آتیاً مسلسل درج می نمائیم :

۱ ـ موضوع مهمتر ازهمه که درراس امور قابل توجه وضروریه مالی قرار گرفته متاسفانه فقدان پلان مالی است که ازسالیان چندی باینطرف هرچه درین مورد اقدام شده بازهم پلان متذکره ترتیب واکمال نگردیده است . چه تدوین وترتیب پلان مالی منحصر بوجود احصائیه مالی بوده واحصائیه مالی نیز بنابر بعضی رهگذر بداخل شرایط مقتضیه وقانونیه طورمکمل وصحیح بدست آورده نشده است لهذامقام وزارت مالیه که اهمیت ولزوم وجود پلان مالی را درردیف امورمهمهٔ مالی اولتر و بیشتراحساس نموده انداز یك جانب بمراجع مختلفه دساتیر لازمه اعطا نمودند تاهرچه زودتر به تشکیل احصائیه مالی بپردازند وازجانب دیگر به کمیسیون مالی رسماً رهنمائی مفصلی فرمودند که بروی خطوط عمومیه پلان مالی که منجانب مقام وزارت مالیه طرح شده است امور مقدماتی پلان متذکره راروبدست گیرند .

قراریکه دیده میشود احصائیه های مالی که زمینه ترتیب پلان مالی را تشکیل میدهد مسلسل یکی بعد دیگر ترا کم کرده میرود وهم درقسمت مقدماتی پلان الی اقدامات جدی بعمل می آید امیدمیرود که درزمان کمی احصائیه مالی طورمطلوب بدست آمده وهم نظر به آن پلان مالی مکمل ترتیب وبعداز طی مراتب لازمه در مورد تطبیق وعمل قرارگیرد وازان به بعد دوایر مالیاتی ازتکالیف اساسیهٔ مالی فهمیده قدمهای موثری درراه انکشاف وتوسعهٔ امورمالی بردارند ، وهم حجم پلان های مالی سایر وزارت خانه های مملکت

که ازحجم عمومی پلان‌مالی وزارت‌مالیه سرچشمه میگیرد نیزطور اساسی تعین گردیده ومشکلات مبهمات وارده زودتر از جلو نظر وزارت‌مالیه وتمام وزارتخانها ور یاسات مستقله برداشته‌شود . چه پلان مالی ، حجم‌حقیقی واساسی واردات مختلفه دولت را تعین ودرراه‌پیشرفت‌وتوسعهٔ واردات چشمه‌های متنوعه‌واردات مملکت‌را مسلسل ارائه ودرعین زمان مصارف عمومیهٔ‌دولت رانظر به‌اقتضای حال‌وزمان واحتیاج‌ازروی ملاحظهٔ او ضاع اقتصادی تعین واجازه میدهد .

۲ ـ مسئله‌قابل‌ذکر دیگری که موردعطف‌توجه مقام وزارت‌مالیه قرار گرفته قضیه استقرار ارزش پول وکنترول صحیح اسعار درمملکت وتثبیت پربلیم‌های مالی وتدوین ووضع قوانین درین موارد بود تاهرچه زودتر پول افغانی به‌اساس پرنسیب های عصری علمی بروفق ایجابات واقتضا آت محیط مستقرساخته وارزش وقیمت آن نیز تقویه شودتا مملکت ، ازاضرارعدم استقرار ارزش پول افغانی وعدم کنترول صحیح اسعار خارجی که مسلسل برمضیقه های اقتصادی واجتماعی برخورده واز اثر آن یومیه بخساره مواجه شده می روند زودتر نجات یافته وازین رهگذر درتوسعه‌امور تجارتی و اقتصادی یك تحول وجنبش‌لازمه رونماگردد لهذاازمقام وزارت مالیه بغرض‌تأمین‌این مطلب به کمیسیون مالی رهنمائی‌مفصلی بعمل آمده تااساسات‌موضوع‌رادر نظر گرفته‌چنان‌قوانین‌ارزش‌پول افغانی وکنترول صحیح‌اسعار خارجی‌راتدوین‌وترتیب نمایند که‌ازهرحیث‌دارای جنبه های علمی واقتصادی بوده وبه‌احتیاجات کنونیهٔ‌مملکت مطابق باشد .

قرارمعلوم قانون‌متذکره بداخل‌تمام شرایط ومطالب تدوین وترتیب گردیده تحت مراتب تجدید‌نظروتصویب‌قرارگرفته‌است.یقین‌میرود که قانون‌موصوفه دراوایل سال آینده مراتب‌مقرره راپیموده‌تحت تطبیق‌قرار گیرد .

۳ـلائحهٔ تقسیم‌وتعین وظایف‌دوایر وموسسات مالی‌دروزارت‌مالیه بکلی‌وجودنداشت وازین‌رهگذر مسئولیت وصلاحیت مبهم‌مانده مسلسل باعث‌طوالت‌انجام کار ومداخله در وظایف‌یکدیگر وسرگردانی مراجعین‌میگردید. مقام‌وزارت‌مالیه فقدان همچه لائحه را خیلی‌مهم شمرده به کمیسیون‌معینهٔ مالی‌رهنمائی فرمودند تاایجابات امور مختلفه مالی را درنظر گرفته لائحه‌تقسیم‌وتعین‌ وظایف‌عمومیهٔ دوایر وموسسات مالی‌را بصفت یك لائحه قانونی‌تدوین وترتیب‌نمایند قراریکه از کمیسیون موصوفه اطلاع رسیده‌لائحه متذکره به سرعت‌تمام تدوین وترتیب وهم مراتب تصویب رانیزطی کرده در نظراست که مترادف باتشکیلات سال‌آینده دراوائل‌سال درمورد تطبیق وعمل قرار گیرد وازان به بعد حدود مسئولیت وصلاحیت معین، وبرعکس‌رفتار سابق‌به پراگنده‌گی امور ومداخله در وظایف یك‌دیگر ومبهمات بی‌لزوم ازیك سرخاتمه داده شود .

٤ـ درسلسلهٔ امور قابل توجه موضوع دیگری که مورد جلب نظر و دقت مقام وزارت مالیه قرار یافت عبارت از تشکیلات سنه ۳۲ دوایر و موسسات مالی بود، چه تشکیلات متذکره با اینکه نظر به حجم کار ووظایف معینه مصادف بیك نوع افراط و تفریط ترتیب یافته بود نیز باسیستم های مالی عصر کنونیه مطابقت بهم نمی رسانید یعنی در قسمت های بی لزوم مامورین زیاد و در قسمت های ضروری مامورین کم در بست گرفته شده بود اما چون از تاریخ تصویب و تطبیق تشکیلات متذکره قسمت بیشتر سنه ۳۲ سپری گردیده بود لهذا تشکیلات موصوفه به عین حال ماند و تمام نقائص آن در تشکیلات سنه ۳۳ که مطابق ایجابات و احتیاجات مالی مملکت بیك سیستم امروزی ترتیب و از موقع تصویب نیز گذشته رفع گردیده است. توقع است که مزایای فنی و لزومی تشکیلات سنه ۳۳ با خطوط عمومیه آن درسنهٔ آینده تذکر یابد و از ینکه موقعیت تشکیلات سنه ۳۲ با تشکیلات سنوات گذشته که درسالنامه ها شایع شده است کدام فرق و تفاوت قابل ذکری نشان نمیدهد لهذا نشر آن بیمورد دیده شد .

٥ـ تدقیقات ومطالعات مقام وزارت مالیه که درقسمت محاسبات دولت صورت گرفت ، باالنتیجه واضح شد که یك سلسله عطالت وفروماندگی های ناشی از فقدان قانون محاسبات درفعالیت های حسابی رخ داده است. واقعاً عدم وجود قانون محاسبات نه تنها در مجرای معاملات حسابی تاثیر سؤ می افگند بلکه در ترتیب وصورت تطبیق قانون موازنه عمومیه دولت نیز مشکلات عدیده وارد میکند. لهذا ازطرف مقام وزارت مالیه به کمیسیون مالی طوری کتیف هدایت لازمه اعطا گردید تا تمام نقایص حسابی گذشته را در نظر گرفته یك آن اولتر در تدوین قانون محاسبات دولت اقدام نمایند. قرار معلوم قانون محاسبات دولت درین وقت ها مکمل ترتیب و در معرض غور و تدقیق ثانی وزارت مالیه قرار گرفته امید است بعد از مدت مختصری به تصویب مقامات مالیه رسیده و متعاقبا درمورد تطبیق وضع و نظر بان کافهٔ معاملات حسابی در وقت و زمان معینه و بشکل و ترتیب مقرره صورت گیرد .

٦ـ همچنین مطالعات مقام وزارت مالیه که درسلسله محاسبات دولتی ادامه داده شد بالاخره واضح شد که طرز دفترداری محاسبات دولتی از نقطه نظر امور دولتی و تجارتی بدو دسته تقسیم و هر دسته متقاضی ایجابات علیحدهٔ بوده است. لهذا برای اینکه طرز دفتر داری محاسبات دولت بوفق قانون محاسبات دولت و طرز دفترداری محاسبات تجارتی دولت مطابق تعلیمات نامهٔ محاسبات تجارتی دولت صورت گیرد به کمیسیون مالی رهنمائی مفصلی گردید که هرچه زودتر تعلیماتنامه محاسبات تجارتی دولت را بوفق ایجاب و احتیاج کنونی روی دست گیرند قرار معلومات واصله تعلیمات نامه محاسبات تجارتی دولت نیز تحت تدوین و ترتیب گرفته شده وعنقریب بعد ازطی مراتب قانونی درمورد تطبیق قرار خواهد گرفت . ناگفته نماند دراثر تطبیق قانون محاسبات عمومی دولت و تعلیمات نامه محاسبات تجارتی دولت

البته استعمال کلمه (اصولاً) که در تحریرات میرزا صاحبان از سابق تا این وقت یک استناد قانونی معرفی شده است حذف گردیده هر یک از امور حسابی بوفق مواد محتویه قوانین متذکره صورت خواهد گرفت.

۷- در قسمت محصول دهان مملکت که تدقیقات و مطالعات لازمه بعمل آمد همچه محصول دهان در حالیکه تاکنون بیک قطار دیده میشدند منقسم به سه دسته اند:

۱- فعالیت های انفرادی که تابع مالیات بر عایدات میباشد

۲- فعالیت های مجموعی که تابع مالیات مؤسسات تجارتی است

۳- فعالیت اصناف که تابع دفتر نبوده اما محصول آنها مقید نظام علیحده میباشد.

بغرض اینکه هر سه دسته فوق نظر به فعالیت و نوع محصول از همدیگر تفریق و مالیه منصفانه اخذ و شکایت وارده مرفوع گردد بکمیسیون مالی هدایت لازمه داده شد تا قوانین و تعلیمات نامه متعلق هر صنف را جداگانه تدوین نماید. نظر به اطلاع واصله قوانین و تعلیمات نامه مطلوبه به تفصیل ذیل ترتیب شده است:

۱- قانون مالیات بر عایدات تجار انفرادی

۲- « « « « «شرکتها و موسسات اقتصادی

۳- تعلیمات نامه « « « اصنافی

البته قوانین و تعلیمات نامهٔ متذکره بعد از طی مراتب قانونی درمورد تطبیق وضع و به اختلافات بیمورد که قبل ازین نسبت تادیه محصولات دولت واقع میگردید خاتمه داده خواهد شد.

وزارت مالیه از حیث نداشتن محاسبین مقتدر و واقف برموز محاسبات جدیده شدیداً احساس احتیاج می نماید لهذا بغرض رفع این نقیصه تصمیم گرفته اند تا یک مکتب تکنیشن مالی افتتاح نموده و متعلمین صنف دوازده را در آن شامل نماید و هم درصدد این است که مکتب اصول تحریر فعلیه را به امداد فنی واقتصادی (یونیسف) و (F.A.O) به همچو مکتبی تعدیل نماید تا در بودجه ثقالتی احساس نگردد. قرار معلوم مطالعات و تدقیقات لازمه درینمورد خاتمه یافته ولوائح مربوط بآن تکمیل و در شرف تصویب وصحه مقامات عالیه قرار گرفته است.

مترادف باتصمیمات فوق الذکر وزارت مالیه در نظر گرفته اند تا برای کسب نظریات عالی مالی بکمک وزارت جلیله معارف عده از متعلمین فاکولته حقوق را که بعد از خاتمهٔ صنف سوم به شقوق مالی و اقتصادی می گرایند بعد تطبیق یک پروگرام در گروپ اقتصادی دهقت سکالر شیپ به خارج اعزام نماید تا در بازگشت شان اشخاص باسویهٔ عالی بار آیند قرار معلوم هنوز مطالعات و تعاطی افکار درینمورد ادامه داشته ویقین میرود عنقریب نتائج مطلوبه بدست آید.

۱۰ـ چون تأمین مطالب فوق مستلزم وقت زیاد است وازطرف دیگر بمنظور اینکه از مامورین فعلیه هم حسب مطلوب کار صحیح گرفته شده بتواند وزارت مالیه در صدد باز کردن کورس های مستعجله مالی بر آمده تا در آن ازمامورین وزارت مالیه ومحاسبین تجارتخانه هارا شامل نمایند که بدین طریق به ترتیب محاسبات معرفت حاصل نموده وهم در آینده شکایات تجار ومؤسسات از بی نظمی واختلافات حساب رفع گردد .

۱۱ـ مطالعات مقام وزارت مالیه درقسمت ترانسپورت مملکت خیلی حایز اهمیت است . چه فعالیت ترانسپورت اگر منظم بوده ودرداخل چوکات قوانین مطابق به ایجابات جهان امروزی واحتیاجات ملی قرار میگیرد یقین است که درموازنه اقتصادیات مردم نیز بی تأثیر نمی ماند. ازآنست که وزارت مالیه دراوایل تصمیمات خویش کافهٔ فعالیت های ترانسپورتی را تحت نظم ونسق قانونی درآورده ودراثر آن درزمرهٔ سایر اجناس قابل حمل ونقل یك مقدار هنگفت غله را ازذخایر غله ولایات مربوط بمرکز وارد نمودند تا ازقحطی وگرانی غله که طبعاً همه ساله درموسم حلول سرما نسبت عبور ومرور وسایط نقلیه فراهم میگردد جلوگیری شود، چنانچه قبل ازآغاز سرما کافه گدام های ذخایر غلهٔ مرکزی مملو از غله گردیده ومسلسل درمورد احتیاج اهالی ومؤسسات دولتی صرف شده میرود .

وازطرف دیگر معادل بوزن نان پخته خبازهای بازار اما به قیمت ده پول کمتر از آن یك مقدار زیاد نان پخته همه روزه تهیه گردیده ودر ناحیه های مختلفه شهر در مورد فروش واستفاده عامه گذاشته شده است .

برعلاوه طوریکه درحرکات وفعالیت وسایط نقلیاتی انتظام وتحول اساسی رویکار آورده شد نیز در قسمت مشکلات واردهٔ مسائل ترانسپورتی تصمیمات لازمه در نظر گرفته شده است یعنی درمورد اختلاف انواع لاری ها وموترها و تهیهٔ پرزه جات به تناسب انواع لاری ها وموترها وضمناً عدم تناسب طرق وماشین های ترمیم اطراف که به بیکر و سایل ترانسپورتی صدمه وارد مینماید تهیه گرفته شده است تاهمه این مشکلات مرفوع گردد .

وضمناً تجویز شده است که درنقاط مختلفهٔ کشور ترمیمخانه های لازمه تأسیس شود تا درصورت خرابی پرزه جات لاری ها و موتر ها بتوانند به تجدید پرزه جات متضرره بپردازند. و از اینکه تا کنون نقلیات موجوده بحیث (یك ارکان استهلاك) شناخته شده بود بعد ازین بصفت ارکان استهلاك استحصال کسب موقع خواهند نمود . با آنهم تمام مسایل مربوط به فعالیت و انواع ترانسپورت مملکت را تحت غور وتدقیق کمیسیون مالی قرار گرفته و قرار معلوم قوانین وتعلیمات نامه های لازمه آن تحت تدوین و ترتیب گرفته شده است .

۱۲ـ گدام های ذخایر غله همینکه مورد تدقیق ومطالعه مقام وزارت مالیه واقع گردید درنتیجه ثابت شده که گدام

های متذکره با اینکه از نقطه نظر ایجابات فنی معمول جهان تعمیر نکردیده است برای حفظ غله نیز الی یك مدت طولانی مساعد دیده نمیشود لهذا در نتیجه یك سلسله سنجش های اساسی بر این قرار داده شد تا چنان گدامهای اساسی تعمیر شود که دارای ظرفیت وسیع بوده و هم بتواند غله بدون از تصادف بکدام امراض نباتی الی مدت درازی دران نگهداشته شود و از ینکه غله در ابتداء توزید بکدام بایدازهر نوع مواد اجنبی وگرد وخاك وریگ صاف و پاك گردانیده شود وسائل لازمهٔ آن نیز تدارك گردد وهم آسیابی تهیه شود که دولت را از آرد کردن در اسیاب های سنگی وغیره بی نیاز گرداند و برعلاوه و چنان یك داش اساسی وعصری بایست تعمیر شود که احتیاجات ملی ودولتی را از هرحیث تکافو نماید بتاسی از نظریات فوق الذکر به ساعت ۱۲ ۸ دلو ۳۲ دربین جلالتماب وزیر مالیه و شاغلی "دکتا بسفیر کبیر اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی قراردادی بامضاء رسید که بموجب آن متخصص تخنیو اکسپورت شوروی دوعددسیلو برای ذخیرهٔ گندم تعمیر میکنند که هر یك ظرفیت حفظ بیست هزار تن گندم را داشته یکی در کابل ودیگری درپل خمری ساخته میشود همچنین ساختن یك آسیاب را که در ۲٤ ساعت شصت تن آرد میدهد و نیز تعمیر یك داش را که روزانه پنجاه تن آرد را نان میپزد برعهده میگیرند که درپایان سال ۱۹۵٦ معادل اواخر سنه ۱۳۳٦ تکمیل گردیده بدسترس افغانستان داده خواهد شد مصارف این دوعد دسیلو ویك عدد آسیاب ویك عدد داش به سه نیم میلیون دالر بالغ میگردد که به تکت پولی سه فیصد به افغانستان داده خواهد شد ودر آخر سال ۱۹۵٦ درمقابل آن پشم، پنبه، تخمهای تیل دار وغیره به قیمت روز به اتحاد شوروی تبادله خواهد گردید توقع کامل میرود که بعد از اکمال تاسیسات متذکره علاوه بر آنچه فوقاً توضیح شد از قحطی وگرانی غله در مواسم سرماه وغیره اوقات جلوگیری لازمهٔ بعمل خواهد آمد.

۱۳ ـ مطالعات مقام وزارت مالیه درمورد تاسیس بانك فعلی مبنی برین است که هر یك از ممالك متمدنه دنیا بروی یك قانون اساسی به تاسیس بانك های مختلفه پرداخته اند. چه قانون متذکره تاسیس هر نوع بانك را ازروی یك هدف معینی که درسلسله احتیاجات امور مختلفه اجتماعی واقتصادی قرار گیرد اجازه میدهد. بانك هائیکه به اساس قانون متذکره تاسیس شود با نصب العین معینی بفعالیت خود دوام داده زیاده بران نمی تواند به امور دیگری که خارج نصب العین شان بوده و باعث تولید مضیقه های اجتماعی واقتصادی گردد مداخله نماید. لهذا بتاسی از نظریات فوق کمیسیون مالی مکلف گردید تا هرچه زودتر قانون اساسی تاسیس بانك را بروفق ایجابات اقتصادیات کنونی ترتیب نمایند قرار معلوم قانون متذکره که از تمام نقاط نظر کامل دیده میشود ترتیب درمورد غور ثانی قرار گرفته وعنقریب بعد از طی مراتب قانونی درمورد تطبیق وضع خواهد شد و البته نظر به آن

چه بانکهای موجوده وچه بانکهای که درآینده تاسیس میشود واجد نصب العین معینی بوده از مداخله درامورخارج ازمرام وهدف معینه جلوگیری خواهندنمود .

۱۴ ـ درحین مطالعه ازمعاملات وعواید گمرکی وجودچنان یك قانون که مقاصدمالی واقتصادی را مشتر کاً تعقیب نماید بنظر نرسید . چون درعایدات گمرکی دوهدف مضمر است که یکی اصل عایدات که بداخل کدام نوع شرایط باید بدست آورده شود دوم حمایه آن عایدات که ازچه نوع عوارض ـ بایست مصئون بماند . لهذاء دراین مورد به کمیسیون مالی رهنمائی مفصلی شد تا قانون متذکره را درداخل هردو هدف که عبارت از صورت تحصیل عایدات وحمایه آن باشد ترتیب نمایند .

قرار معلوم قانون متذکره تحت تدوین وترتیب بوده ممکن است بعد اکمال مراتب قانونی را پیموده و در مورد تطبیق قرارگیرد .

۱۵ ـ قراراطلاع واصله فعالیت ریاست انحصارات دولتی بدو قسمت منقسم میشود :

الف . ـ تجدید نظر بحساب امورد فتر داری انحصارات دولتی و تعدیل آن بیك سیستم جدیده که درواقع باعث رفع مشکلات عدیدهٔ سابقه وتامین تسهیلات لازمه گردیده است . وهم تا سیس کورس بغرض تحصیل طرز حساب دفترداری دیده که دران یکصد نفر ازمامورین شامل ودرختم دوره معینه تعداد زیادی از آنجمله کامیاب برامده وموفقانه بکار آغاز نموده اند .

ب . ـ مواد انحصارات وتجارتی ریاست موصوفه عبارت از پطرول، دیزل، گریس روغنیات وغیره تیلهای معدنی وشکر وموتر ود خانیات ورو ده و غیره است .

بر علاوه دراین اواخر شعبه بنام صادرات بعضی اشیا نیز تاسیس گردیده است که عنقریب توسعه خواهد یافت فعالیت ودوران هریك ازشعب تجارتی انحصارات ازروی گراف منضمه بخوبی استنباط میشود .

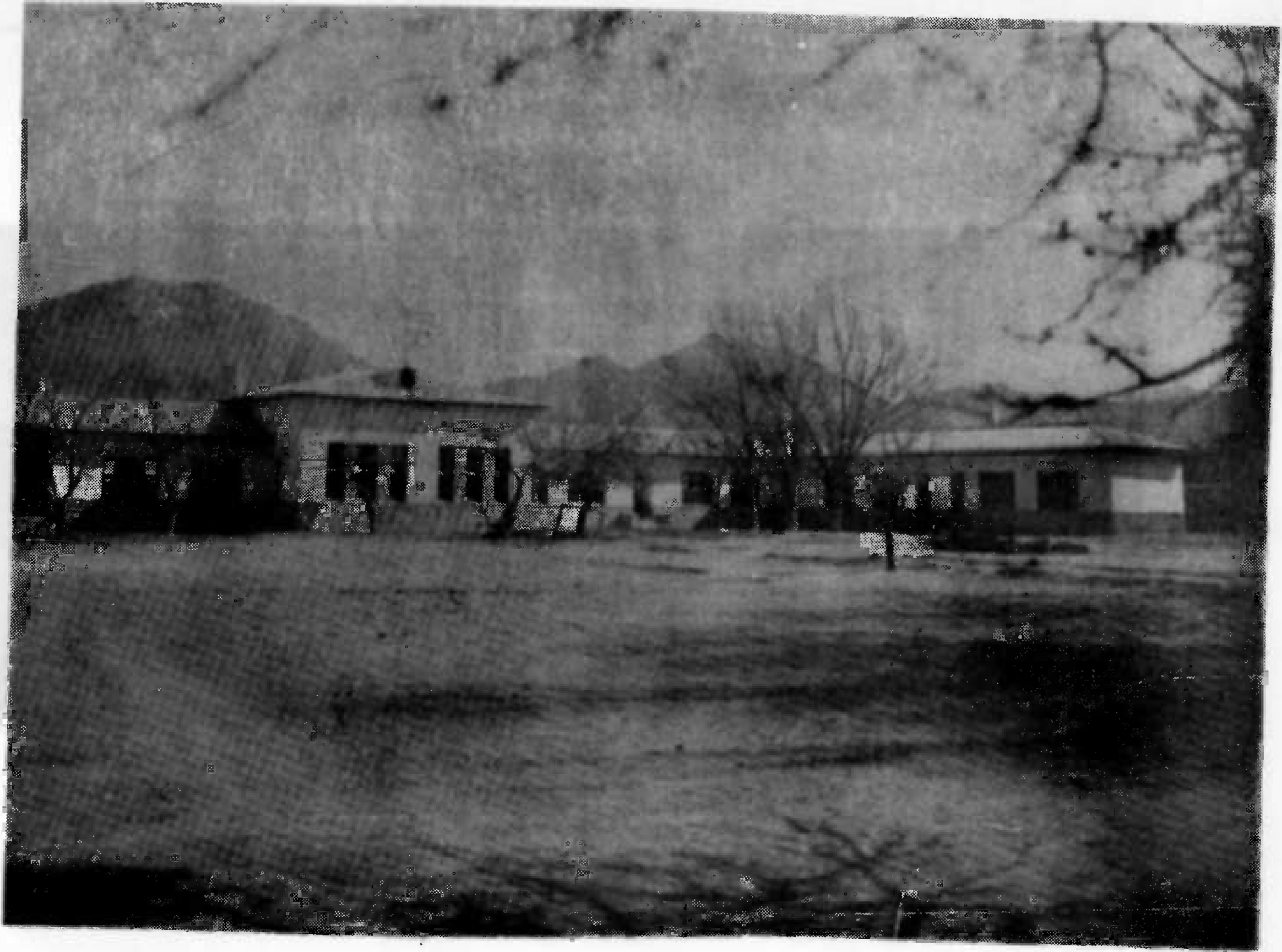
امور وزارت معارف

درراس اجراآت مفید وموثریکه امسال درتعمیم علم ومعارف ومجادله با بیسوادی بعمل آمده ازدیاددرمکاتب دهاتی است که امسال تعداد آن بالغ به تقریباً (۲۷۰) باب گردیده به علاوه مکاتب سیاردهاتی به جهت کوچی های افغانستان درنظر گرفته شد چنانچه اولین مکتب آن برای کوچی های هزاره که زمستان درسنگر علینگار وبهار در قرهشمن کوچ میکنند تاسیس گردید .

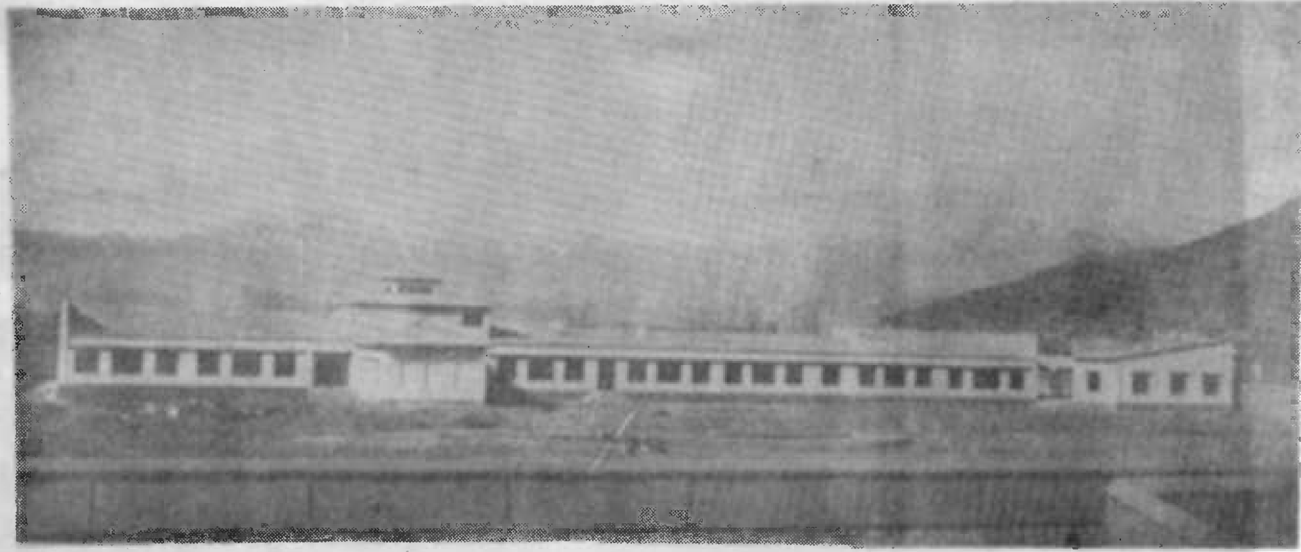
درتعمیم کورس های اکابر توجه زیادی بعمل آمده است امسال درمراکز تمام ولایات وحکومات اعلی افغانستان کورس های اکابر تاسیس شدوبه تعداد کورسهای اکابرنسوان وذکورمرکز کابل هم افزوده شده .

دردنیای امروز وسایل زیادی در تعلیم وتربیه اطفال بکار برده میشود برعلاوه آنکه موضوعات بذریعه سامان ولوازم عملا به اطفال نشان داده میشودازدستگاهای سینما رادیو ـ تیاتر ـ وغیره نیز استفاده بعمل می آید وزارت معارف برای اینکه تعلیمات بصری اطفال راتقویه نماید ونیز آثار تربیت رابدورترین نقاط مملکت برساند اقدام به نمایش یك سلسله فلمهای تربیوی ـ صحی ـ اجتماعی دراکثر ولایات افغانستان نمود سینمای سیار وزارت معارف دردورترین نقاط مملکت وظیفه خود را انجام داده نه تنها متعلمین بلکه اهالی قریب مکاتب را نیز مستفید نمود.

امسال یك قسمت علوم عصری مانند سیانس ـ تاریخ وجغرافیه راداخل پروگرام علوم عربی دار العلوم ها ساختیم که ازان نتایج خوبی بدست آمده درطریقه تدریس عملی دارالمعلمین ها به کومك مستر هل مشاور تعلیمی وزارت معارف جنبش وتحول بزرگی واقع شد چنانچه مکتب تجربوی علاو الدین برای این منظور کفایت نکرده امسال، مکتب سپین کلی ومکتب سید جمال الدین افغان رانیز ساحه تجربه وتعلیمات عملی طلاب دار المعلمین ها قرارداديم دردار المعلمین بغرض پیشبرد نظریه تطبیق صنایع دستی درتعلیم ابتدائی کورس های نجاری زراعت رسامی وغیره راتاسیس نمودیم ودرنظراست عنقریب کورسهای دیگری مانند کورس موسیقی ـ خیاطی ـ رنگمالی وغیره رابه آن علاوه کنیم تامعلمین مملکت بعد ازفراغ تعلیم به تنها شهادتنامه معلمی بلکه تصدیق نامه یك مسلك را نیزباخود داشته باشد . تادرپیشبرد تعلیمات عملی وصنایع دستی که درنظراست درپروگرام مکاتب ابتدائی شامل ساخته شود کار کرده بتوانند در لیسه زراعت به کمك معلمین امریکائی تحول وترقی قابل وصفی بعمل آمده از آنجمله تاسیس شاپ ترمیم آلات زراعتی است که دران نجاری ـ بسته کاری ماشین های زراعتی راعملا می آموزند

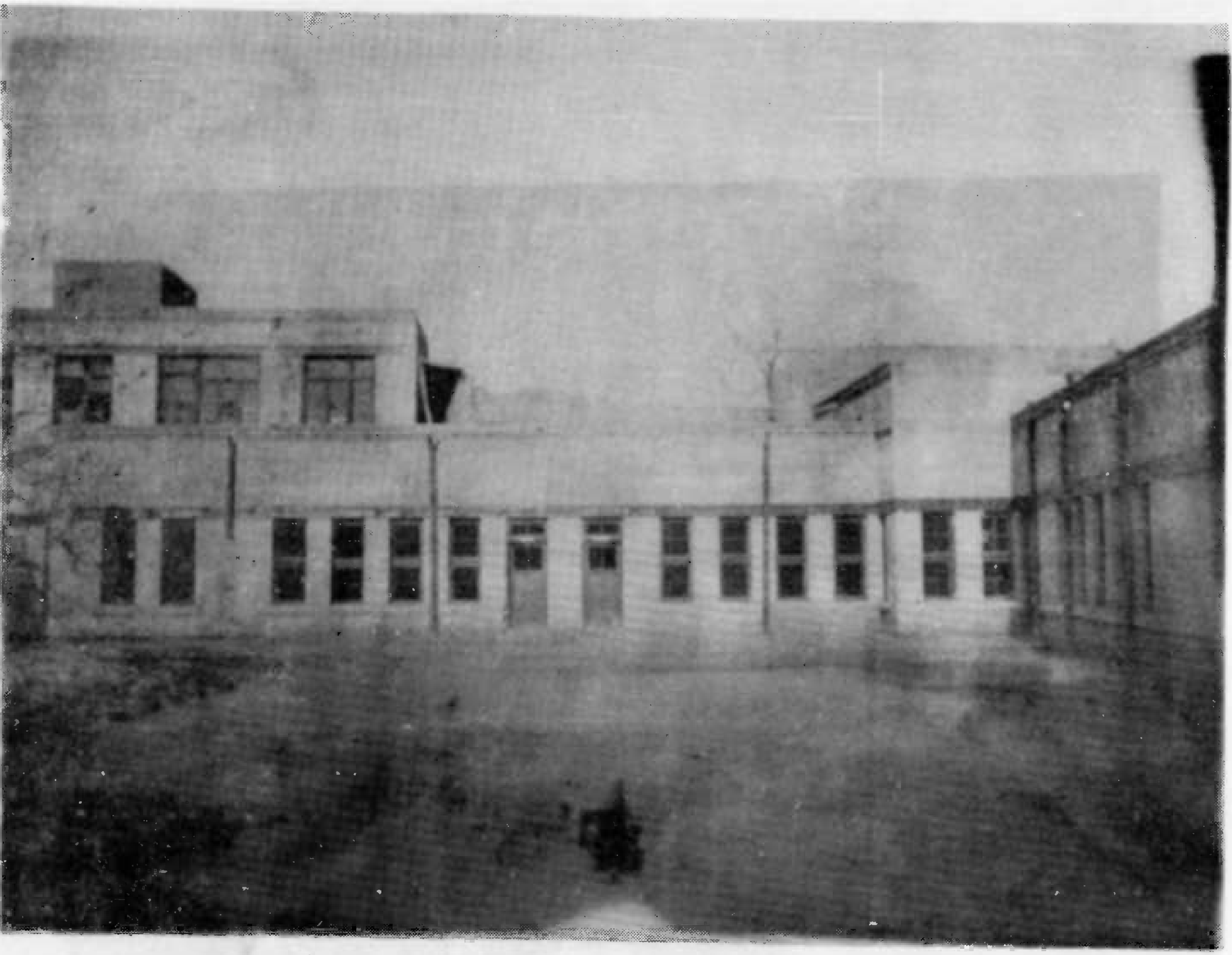
مکتب ابتدائیه سید جمال الدین افغان

مکتب نسوان کارته ٔ

الحاقیه مکتب رحمان بابا واقع باغ بابرشاه

الحاقیه جدید مکتب شاه‌دوشمشیره علیه الرحمه

درقسمت توسعه فارم ها و تربیه‌خانه های حیوانات توجه لازمه بعمل آمده برای اینکه طلاب درساحه عمل خوبتر کامیاب باشند امسال ۲۰ نفر ازشاگردان صنوف ۱۲ آن بقسم ستاژ بوادی هلمند اعزام شدند درموسسه تخنیک عالی امسال یك شعبه کانکریت ریزی یك شعبه تخنیك مخابرات بایك دستگاه مکمل سوج بورد ماشین خرادی وشعبه جدیدی بنام مکتب هوانوردی ملکی افتتاح وبکار انداخته شددر پروگرام وتعلیمات موسسه دشیی دارالمعلمین تجدید نظر بعمل آمد تا تمام معلمین معارف بتوانند آزادانه سویه تعلیمی خویش را درحین ایفای وظیفه پیش ببرند مکتب اصول تحریرکه ازبدو تاسیس تا امروز (۵۳۷) نفر فارغ التحصیل داده ودررفع احتیاجات مملکت ازحیث کاتبان محاسب کمك بسزائی نموده درنظر است تعلیمات آن بلند برده وبسویه کورس های مالی رسانیده شود امسال ازمکاتب مسلکی ، معارف به ترتیب وتعداد ذیل فارغ التحصیل بر آمده است .

از دارالمعلمین مسلکی ۷۲ نفر . واز دارالمعلمین متوسط ۲۵ نفر که ۱۸ آن برای ادامه تحصیلات شامل فاکولته شدند وبقیه معلم مقرر گردیدند و ازمکتب تجارت ۴۲ نفر فارغ التحصیل شدند که ۱۵ نفر آن بموسسات و۲۲ آن بفاکولته هاشامل شدند ازدارالعلوم ها یك تعداد زیاد فارغ التحصیل گردیدند که بوظایف محوله گماشته شدند ۴۲ نفر ازمدرسه علوم شرعی یغمان و۴۸ نفر از مکتب تخنیك معارف فارغ شدند که بقدر احتیاج بوزارت خانه ها وموسسات صنعتی مملکت تقسیم گردیدند بطور عموم تعداد فارغ التحصیلان امساله مکاتب مسلکی معارف را (۳۶۰) نفر تخمین کرده میتوانیم .

به تعداد شاگردان لیسه ها ومتوسطه ها عده قابل وصفی افزوده شده چنانچه احصائیه نشان میدهد که تعداد طلاب وطالبات مکاتب ثانوی ومتوسطه درتمام مملکت به ۱۸ هزار نفر میرسد دراین مکاتب ۵۹۶ معلم خارجی وداخلی مشغول تدریس میباشند امسال لیسه‌های هرات وچهاریکار دارای صنف ۱۱ ولیسه های مزار بغلان ولغمان و جلال آباد دارای صنف دهم شدند درلیسه حبیبیه سیستم جدید تدریس مضامین رابقسم متمرکز تحت آزمایش قرارداده ایم بطور نمونه امسال تمام مضامین ۱۲ گانه صنف دهم لیسه حبیبیه را تغیرداده تدریس متمرکز مضامین مذکور را به‌ترتیبی که صنف را که تعداد شاگردان آن زیاد بود به دوگروپ ۳۰ نفری الف وب تقسیم نموده وبرای هرگروپ ٦ مضمون مقررشد که‌درظرف ٤ نیم ماه‌مضامین مذکوررا امتحان داده وبه گروپ دوم شامل‌شوند وبرعکس به گروپ مقابل آن تبدیل مضامین نمایند این سیستم تاسه سال زیر تجربه است که اگر نتایج مفید ازآن بارآمد به تمام لیسه هاتطبیق و عملی خواهد شد امسال‌هم‌مانند سالهای گذشته برای ادامه تحصیلات عالی یك تعداد فارغین صنف ۱۲ و لیسه ها بخارج اعزام شدند .

هیئت نمایندگان افغانی در هفتمین جلسه عمومی یونسکو در پاریس شمولیت نمودند که در نتیجه کمك های چندی از قبیل تمدید قرارداد هر دو نفر معلمین مکتب تخنیك تقرر یکنفر متخصص مسلکی سکالرشیپ دو نفر معلمین افغانی در آلمان غربی و تمدید قرار داد معلم اصول تدریس دارالمعلمین و دو نفر سکالرشیپ تربیوی در لندن بعمل آمد در نظر است یك سکالر شیپ برای تخنیك و یکی برای تربیه داده شود برای تهیه سامان ولوازم دارالمعلمات و حبیبیه ۲۲۰۰ دالر کمك بعمل خواهد آمد امسال با فراغ ۸۰ نفر فارغ التحصیلان دارالمعلمین تایك اندازه احتیاج مکاتب به معلم مرفوع خواهدشد وهم برای معلمین از فارغین دارالعلومها و دارالعلوم شرعیه بغمان استفاده بعمل آمده برای تمام مکاتب دهاتی مکتب معلم تهیه وفارغات اخیر سال ۳۱ مکاتب نسوان را بحیث معلمات در مکاتب نسوان مقرر نمودیم باحکومات فرانسه ـ هند ـ اطریش ـ آلمان ـ امریکا ـ مصر ـ عراق در باره استخدام معلمین جدید و یا معلمینیکه قرار دادشان پوره شد داخل اقدامات میباشیم که یك تعداد آن رسیده و بکار شروع کرده اند برای اصلاح و بهبود حال معارف درین سال یك سلسله تغیرات و تبدیلات در مدیرها معاونین مفتشین ومامورهای معارف بعمل آمد .

امسال احصائیه های درستی به کمك شعبه احصائیه امداد تخنیکی یونو از شعبات مختلف معارف بدست آوردیم وامور احصائیوی معارف را به کمك ماشین های « کلکولیت » و «مونر» سر وصورتی داده وازین راه در ترتیب گراف ها وتنظیم هر نوع احصائیه پیشرفت کاملی بدست آمده .

مطبعهٔ معارف باوجودیکه هنوز رسماً «افتتاح نشده ودرجریان امتحانی خود میباشد به طبع ۱۰۰۹۹٤ جلد کتاب و ٤٠ هزار ورق متفرقه موفق شده است. امسال یك قسمت بزرگ مکاتب مملکت ذریعه مفتشین مرکزی وزارت معارف تفتیش ومعاینه گردیده این تفتیش ومعائنه برعلاوه آن معاینات متداوم ومسلسل است که ازطرف مفتشین محلی ولایات درسال چندین بار صورت میگیرد وهمین قسم تمام مکاتب مرکز معاینه وامور لیلیه هاهمیشه تحت مراقبت مفتشین مرکزی وزارت معارف بوده است ازآنجائیکه وزارت معارف همیشه تربیه قوای دماغی طفل را توام با تربیه بدنی آن مدنظر دارد در یاست سپورت وحفظ الصحه معارف در ترویج و تعمیم سپورت قدمهای فراخی برداشته وقسم همه ساله مسابقات سپورتی باشطارت ومهارت زایدالوصفی درجریان بوده وبه فاتحین وقهرمانان سپورتی امسال معارف بغرض تشویق انعامات لازمه داده شده درشفاخانه معارف ۱۷۶۱۹ نفر متعلم ومتعلمات تداوی و به ۲٤۸٦۳ نفر واکسناسیون های مختلف تزریق شده است ومجموعاً ۱۱۳۲۳٤ افغانی امسال بخرج معالجه طلاب معارف رفته است در قسمت توسعه باستان شناسی وروشن ساختن آثار ثقافت ملی و تاریخی ورود هیئت باستان شناسی ودانشگاه پنسلوانیا وحفریات در قندز و بلخ

را مهم میدانیم وهمین قسم دامنه حفریات سرخ کوتل ادامه داشته ودر جنوب شهر قندز کشفیات مهمی بعمل آمده که در نتیجه کاوش ها بسا آثار گرانبهای تاریخی کشف شده که همه آن روشن ساختن تاریخ باستان مملکت خیلی مهم وقابل تذکر بشمار میرود .

کار تعمیر مطبعه معارف مکتب نسوان کارته ٤ مکتب شاه دو شمشیره علیه الرحمه عمارت مکتب قبایل تکمیل یافته امسال اکثر مؤسسات معارف ترمیم ورنگمالی وتزئین شده امسال برای سامان ولوازم کمبود مطبعه معارف فرمایش داده شده که از آنجمله سه پایه ماشین جدید با یك مقدار لوازم از قبیل کاغذ وغیره رسیده برای ۹۸۸۳ ۷ نفر طلاب دورهٔ ابتدائی وبه ۱۸۰۰۰ طلاب متوسط وثنوی معارف افغانستان سامان ولوازم مکتب از قبیل کتب - قلم وکاغذ وکتابچه وغیره تهیه شده وهمین قسم برای ۲٦٥٤ طلاب لیلیه معارف افغانستان لوازم اعاشه واباته آن تهیه گردیده یك تعداد کتب زبان خارجی را از آلمان فرانسه وامریکا خواستیم وبرای تکمیل لابراتوارهای مکاتب سامان لازمه به آلمان غربی فرمایش داده شده ویك تعداد ماشینها تراکتور های زراعتی وغیره را برای مکتب زراعت وتخنیك عالی فرمایش دادهشده در قسمت تعلیمات عالی که اجراآت آن ذریعهٔ ریاست پوهنتون صورت گرفته انفکاك فاکولته شرعیات ازفاکولته حقوق قرار گرفتن آن بصورت یك فاکولته علیحده تحت اداره آمر علوم شرعیه دریغمان قابل تذکر است وهمین قسم تجدید نظر درپروگرام فاکولته مذکور واستخدام معلمین مصری وعراقی برای آن مهم میباشد تدریس فاکولتهٔ ادبیات کماکان جریان داشته وعنقریب از شعبه های تاریخ وجغرافیه آن لیسانسه های لایق به مملکت تقدیم خواهد شد درپروگرام فاکولته حقوق تجدید نظر بعمل آمده وبعد ازین شق اختصاصی از صنف سوم شروع خواهد شد وهمین قسم سویه کورس مالی واداری بلند برده شده فاکولته سیانس امسال یك تعداد لیسانسه های لایق به جامعه تقدیم خواهد کرد که احتیاجات مارا از احتیاج معلمین خارجی مستغنی میسازد تدریس فاکولته طب زیاده تر جنبه عملی بخود گرفته وامسال تعداد فارغین آن نسبت به سالهای گذشته زیاده تر خواهد بود .

این بود روش اجراآت وزارت معارف درامسال که به جزئیات هریك از خواندن راپور مشرح هرریاست پی برده میتوانید .

مدیریت تدریسات ابتدائی :

فعالیتهای عرفانی مدیریت تدریسات ابتدائی رادر موضوعات ذیل خلاصه کرده میتوانیم :

۱ـ مکاتب ابتدائی ـ ریاست تدریسات درنظر داشت به سبب کثرت شاگردان مکاتب ابتدائی شهر وعدم گنجایش اطفال درمکاتب موجوده بقدر اعتبار وتوان مالی خود یك عده مکاتب ابتدائی شش صنفی جدید درحصص مختلف شهر کابل تأسیس نماید .

اخیر پس از پیشنهاد بمقامات صلاحیتدار واستحصال منظوری موفق به تاسیس دو باب مکتب ابتدائیه جدید گردیدیم یکی درحصه دوم شهر نو (شهرآرا) ودومی در حصه شاه‌شهید (رح) افتتاح شد مکتب شهرآرا فعلا دارای صنوف اول الی سوم ومکتب شاه‌شهید دارای صنوف اول ودوم میباشد. افتتاح این مکاتب برعلاوه اینك قدمی دیگر درراه توسعه وتعمیم معارف است وازرهگذر سهولتیکه دررفت وآمد اطفال خورد بمکتب پیش نموده نهایت مفید ثابت شده است .

(۲)- مکاتب دهاتی :

تاسیس وافتتاح مکاتب دهاتی که از نظر تعمیم معارف وتنویر توده درسراسر مملکت از اقدامات مفید وعملی وزارت معارف محسوب میگردد نتایج خوبی ازان بدست آمده ونظر به معلومات وراپورهائیکه بوزارت معارف میرسد این نوع مکاتب که وسیله نشر خط وسواد در دورترین نقطه مملکت است درتمام کشور استقبال شایانی ازطرف اهالی میشود. نظر بهمین حسن نظر این نوع مکاتب در نقاط دوردست وطن وبرروی پلان توسعه وتعمیم معارف وزارت معارف دردوران سال ۱۳۳۲ نظر به گنجایش بودجه موفق به تاسیس یك تعداد مکاتب دهاتی جدید شده است .

مکاتب دهاتی که درسال اخیر افتتاح شده است قرار آتی است :

(الف)- مکاتب دهاتی که در ولایات کابل افتتاح شده .

۱- مکتب دهاتی سروبی .
۲- « « خورد کابل
۳- « « بتخاك
۴- « « فرزهٔ کوه دامن
۵- « « کلکان کوه دامن
۶- « « جلریز میدان
۷- « « نرخ میدان
۸- « « پل سرخ میدان
۹- « « پورك لوگر .
۱۰- « « سرخ آب لوگرد .
۱۱- « « ده کلان موسی لوگرد .
۱۲- « « قلعه رؤف لوگرد
۱۳- « « ملنگك
۱۴- « « سر چشمه .
۱۵- « « حصه اول پغمان .

۱۶ـ مکتب د هاتی مرکز بهسود .
۱۷ـ » » تگاب رموز .
۱۸ـ » » منگسك (شاداب)
۱۹ـ » » کرماب لعل
۲۰ـ » » مرکز دایکندی
۲۱ » » شیخ میران
۲۲ـ » » استرلی .
۲۳ـ » » تربلاق .
۲۴ـ » » خوردك تخته .
۲۵ـ » » زرسنگ
۲۶ـ » » زاریـن .
۲۷ـ » » درهٔ شکردره
۲۸ـ » » قریه غازهٔ شکر دره

(ب) » » که در ولایت قندهار افتتاح شده است :
۱ـ » » قریه نسوزائی .
۲ـ » » کرکان
۳ـ » » کتوزائی
۴ـ » » خوجه ملك
۵ـ » » شوهین
۶ـ » » محمد مسیح
۷ـ » » خواجه خاق
۸ـ » » چهل کزی .
۹ـ » » شوهین وسطی .
۱۰ـ » » روح آباد .
۱۱ـ » » مرکز قلات
۱۲ـ » » قریهٔ معروف
۱۳ـ » » شاه جوی .
۱۴ـ » » اتغر
۱۵ـ » » مرکز شنکی .
۱۶ـ » » مندی خیل

۱۷ـ مکتب د هاتی بورکی منو نوری .

۱۸ـ » » » » » » » » »

۱۹ـ » » بوستان زائی .

۲۰ـ » » مرکز قلات

۲۱ـ » » ارغنداب قلات

۲۲ـ » » ارزگان

۲۳ـ » » » »

۲۴ـ » » تیرین

۲۵ـ » » سپین بولدك

۲۶ـ » » ارغستان

۲۷ـ » » خاکریز .

۲۸ـ » » علاقه‌داری معروفه

۲۹ـ » » آرق خاکریز .

۳۰ـ » » مرکز حکومت دهله

۳۱ـ » » انگوریان

۳۲ـ » » رم بافی .

۳۳ـ » » منکبوت

۳۴ـ » » تغائی خواجه

۳۵ـ » » کشاك

۳۶ـ » » تنگاب‌خوانساز

۳۷ـ » » بابا قمبر

(ج) » » که‌درولایت مزارشریف افتتاح شده

۱ـ » » قریه سیاگرد .

۲ـ » » فروزنخچی

۳ـ » » سار باغ

۴ـ » » مرکز دره صوف

۵ـ » » قرقین

۶ـ » » جنگلی رابغ

۷ـ » » صیاد سرپل

۸ـ » » تیمر

۹ ـ مکتب دهاتی قریه قدیم بوینه قره
۱۰ ـ » » آق کپرك
۱۱ ـ » » چهارسنگ
۱۲ ـ » » امام صاحب
۱۳ ـ » » هارون ها .
۱۴ ـ » » مردیان فیض آباد
۱۵ ـ » » چار جنغو
۱۶ ـ » » خوجه‌دو کوه
۱۷ ـ » » قوچین
۱۸ ـ » » قوتن مست
۱۹ ـ » » کوهستانات سرپل
۲۰ ـ » » صیاد خلم
۲۱ ـ » » بابه قمبر
۲۲ ـ » » حضرت سلطان
۲۳ ـ » » قریه غجله
۲۴ ـ » » دوشی ودو آب
۲۵ ـ » » شور تیپه
۲۶ ـ » » دره زندان
۲۷ ـ » » گلدره
۲۸ ـ » » قریه گل قچلاق
۲۹ ـ » » شادیان
۳۰ ـ » » زرغون کوت
(د) » » که‌در ولایت‌مشرقی افتتاح شده
۱ ـ » » قریه بنن شینوار
۲ ـ » » هده سرخرود
۳ ـ » » پنجه شینوار
۴ ـ » » عبدالخیل
۵ ـ » » وچل پاره خیل‌شینوار
۶ ـ » » نرنگ کنرها
۷ ـ » » ننگلام پیچ کنرها

۸ ــ مکتب دهاتی چپه دره پیچ کنړ ها
۹ ــ « « در بابا علیه الرحمه شینوار
۱۰ ــ « « سروبی شینوار
۱۱ ــ « « سرکانی کنړ ها
۱۲ ــ « « مندتی شینوار
۱۳ ــ « « تیکل اسمار کنړ ها
۱٤ ــ « « نشان سنگر اسمار کنړ ها
۱۵ ــ « « آکام خوگیانی
۱٦ ــ « « زاوه خوگیانی
۱۷ ــ « « مامند شینوار
۱۸ ــ « « ده بالای شینوار
۱۹ ــ « « چوکان حصارك غلزائی
۲۰ ــ « « قریه لاجگر حصارك
۲۱ ــ « « کاندیش
۲۲ ــ « « میردیش
۲۳ ــ « « کوشتوز
۲٤ ــ « « منده گل
۲۵ ــ « « نیاك موك
۲٦ ــ « « مرگ متان
۲۷ ــ « « ذمگی
(ه) « « که درولایت قطغن افتتاح شده،
۱ ــ « « باجگاه
۲ ــ « « کیله گی
۳ ــ « « بازارخوست
٤ ــ « « بالای دوری
۵ ــ « « قریه باغ میرقندوز
٦ ــ « « پیش کندر ستاق
۷ ــ « « خلیان چاه آب
۹ ــ « « نوآباد دشت ارچی
۸ ــ « « خواجه غار

۱۰ــ مکتب دهاتی قلبرس تالقان
۱۱ــ » » آهن درهٔ تالقان
۱۲ــ » » کو یه ئی قندوز
۱۳ــ » » حضرت سلطان
۱٤ــ » » چارتوت خان آباد
۱۵ــ » » جنگل باشی
۱٦ــ » » ارکس نهرین
۱۷ــ » » اشکمش
۱۸ــ » » سمتی چاه آب
۱۹ــ » » جگک ینگی قلعه
۲۰ــ » » قریه حاجی شیر محمد ارجی
۲۱ــ » » برك
۲۲ــ » » علاقه داری ینگی
۲۳ــ » » آق تپه قلعه زال
۲٤ــ » » قلعه زال
۲۵ــ » » باسوس حضرت امام
۲٦ــ » » قریه ورسج فرخار علاقه داری درهٔ ورسج.
۲۷ــ » » ملاقلی. دشت ارجی
۲۸ــ » » جما لشاه

(و) » » که در ولایت هرات افتتاح شده:
۱ــ » » مرکز مرغاب
۲ــ » » میران زائی
۳ــ » » یکه درخت
٤ــ » » باغچه
۵ــ » » جوی سلطان
٦ــ » » مرکز کشك
۷ــ » » تور غندی
۸ــ » » گلران
۹ــ » » کهسان
۱۰ــ » » مزار دولت آباد.

۱۱ـ مکتب دهاتی کاپیسی
۱۲ـ » » تحت پرچمن
۱۳ـ » » سر مشگان
۱۴ـ » » پسا بند.
۱۵ـ » » تحت تولك
۱۶ـ » » فرنسی
۱۷ـ » » کمیخ
۱۸ـ » » دره تخت
۱۹ـ » » قرچقی
۲۰ـ » » غورماچ
۲۱ـ » » چونـد
۲۲ـ » » غوش آسیا

(ز) » » که درولایت جنوب افتتاح شـده
۱ـ » » کوتگی منگل

(ح) » » که‌درولایت اعلی پروان افتتاح شـد
۱ـ » » جـمال آغه
۲ـ » » سنگی خان حصه دوم پنجشیر
۳ـ » » انچو سید خیل
۴ـ » » کهمرد
۵ـ » » سرخ
۶ـ » » لـونج
۷ـ » » افغانیه نجراب
۸ـ » » دره پچغـان
۹ـ » » دره گلدان نجراب
۱۰ـ » » فرخشاره
۱۱ـ » » محمود عراقی کوهستان نجراب
۱۲ـ » » چارقریه حصه اول پنجشیر
۱۳ـ » » کرمان حصه دوم نجراب پنجشیر
۱۴ـ » » اعشا به پنجشیر
۱۵ـ » » سنگونه

۱۶ـ مکتب دهاتی سالنگک
۱۷ـ » » ده قاضی
۱۸ـ » » جیکل
۱۹ـ » رباط
۲۰ـ » » قمچاق غوربند
۲۱ـ » » بولغین
۲۲ـ » » درانی
۲۳ـ » » نوآباد.زه کوهستان
۲۴ـ » » کشکتان
(ط) » » که درولایت اعلی میمنه افتتاح شده
۱ـ » » ناموس
۲ـ » » خواجه سبزپوش
۳ـ » » اسلم
۴ـ » » بلچراغ
۵ـ » » نیکی تگرامان
۶ـ » » دونون
۷ـ » » کوسه قلعه
۸ـ » » صحرائی قلعه
۹ـ » » قریه شخیل
۱۰ـ » » قریه شیرباك
۱۱ـ » » گدائی قلعه
۱۲ـ » » خواجه موسی
۱۳ـ » » توریاختو
۱۴ـ » » تورچی
(ی) » » که درحکومت اعلی بدخشان افتتاح شده
۱ـ » » شکاشم
۲ـ » » زیباك
۳ـ » » خندود
۴ـ » » پنجه
۵ـ » » کوف

٦ـ مکتب دهاتی ماه نو
٧ـ « « غومی سفلی
٨ـ « « قریه سبز
٩ـ « « شهران منجان
١٠ـ « « تکیه کشم
١١ـ « « پاجو روشان
١٢ـ « « خواهان
١٣ـ « « وخنی دیو
١٤ـ « « شهر بزرگ
١٥ـ « « لنگر درائم
١٦ـ « « ارگو
١٧ـ « « نسی
١٨ـ « « شیرچنگ
١٩ـ « « بچو چوزدیو
٢٠ـ « « حوض شاه
٢١ـ « « بلوچ
٢٢ـ « « راغ
٢٣ـ « « میروکسان

(ك) « « که در حکومت اعلی غزنی افتتاح شده :
١ـ « « قلعه امیر محمد خان
٢ـ « « محمد صدیق خان
٣ـ « « مزد
٤ـ « « قریه موشکی
٥ـ « « خودزائی
٦ـ « « ارادنیه
٧ـ « « پردلخان
(ل) « « که در ولایت اعلی فراه افتتاح شده :
١ـ « « زهکین
٢ـ « « تجك
٣ـ « « قریه باجده

۴- مکتب دهاتی یکن
۵- » » پشت کوه
۶- » » علیای شیب کوه
۷- » » چخانسور
۸- » » خوابگاه
(م) » » که در حکومت اعلی گرشک افتتاح شده ؟
۱- » » مرکز موسی قلعه
۲- » » تخته پل موسی قلعه
۳- » » کاریز فران موسی قلعه
۴- » » قریه رکار قلعه بست
۵- » » قریه مهاجرین
۶- » » شورك
۷- » » اوبازان
۸- » » برنوزاد

(۳) مکاتب دهاتی سیار :

وزارت معارف به سلسله تاسیس و تعمیم مکاتب دهاتی در سراسر کشور چاره برای تعلیم و تربیه اطفال کوچی نیز اندیشیده است که عبارت از تاسیس مکاتب دهاتی سیار است مکاتب دهاتی سیار آن نوع مکاتب دهاتی میباشد که برای یك قبیله کوچی تاسیس گردیده و هر جا که قبیله مذکور سفر کند مکتب هم همراه آنها با تمام سامان و لوازم تحصیل میباشد مکاتب دهاتی سیار از حیث پروگرام کیفیت تعلیم عیناً مانند دیگر مکاتب دهاتی بوده و فرقی که دارد اینست که همیشه با قبایل کوچی بوده هر جا که آنها میر و ند معلم سامان و لوازم تحصیل شاگردان همراه شان میباشد و به این وسیله سیر و حرکت آنها از یك محل به محل دیگر مانع تعلیم پسران شان نمیگردد اولین مکتب دهاتی سیار در سال ۱۳۳۲ برای اهالی کوچی هزاره بزدر قریه سنگر رودات مربوط ولایت مشرقی تاسیس شده این مکتب سیار در موسم زمستان در قریه سنگر رودات دایر بوده و در فصل گرما با قوام کوچی هزاره بز در فردشمن مربوط ولایت کابل نقل مکان و در آنجا به تحصیل طلاب ادامه داده میشود امید است متناسب با گنجایش بودجه این نوع مکاتب توسعه داده شود .

(۴) کورسهای سواد خوانی .

کورسهای اکابر که یکی از وسایل مهم تعمیم خط و سواد در میان افراد جامعه میباشد از سال ۱۳۳۰ به اینطرف اقدام به تاسیس این کورسها کردیده و قراریکه تجربه شد تاحال نتیجه خوبی از آن بدست آمده و یك عده اشخاص بی سواد و ناخوان موفق شدند دارای خط و سواد گردند

درسال۱۳۳۲ دایره توسعه‌وتعمیم کورسهای اکابر ازمرکزمملکت به‌اطراف‌ولایات‌نیز اثرکرده اخیراً مدیریت‌های معارف موفق به‌افتتاح یك تعداد کورسهای اکابر گردیده‌اند کورسهای اکابر درسال۱۳۳۲ درمرکزولایات‌تاسیس گردیده حسب آتی است

۱- ولایت‌کابل درمحبس‌عمومی ولایت کابل یك باب
۲- دربلخمری مربوط حکومت قطغن یك باب
۳-درشهر قندوز « » » »
٤- « خان‌آباد « » » »
٥- « قندهار یك باب
٦- « جلال‌آباد یك باب
۷- مرکز حکومت اعلی پروان
۸- شهر فیض‌آباد حکومت اعلی بدخشان یك باب

کورسهای اکابر ذکوروانات مرکز نیزروز بروز درتوسعه وانکشاف بوده وبرعلاوه کورسهای سال گذشته دوباب‌کورس جدید برای مردان ویك‌باب‌کورس‌جدید برای اناث تاسیس گردیده است .

(٥)- اصلاح وتعدیل وطبع تعلیمات نامه :

تعلیماتنامه تدریسات ابتدائی که‌نظر به ایجابات‌وقت وضروریات محیطی قابل تعدیل بوده‌درسال گذشته تعدیلات واصلاحات‌لازمه درآن بعمل‌آمده وبه تصویب شورای عالی معارف‌رسانیده شده‌بودپس‌از تثبیت‌مواد ومقررات آن درسال ۱۳۳۲ فرمایش طبع‌آن داده‌شده وتعلیماتنامه‌تدریسات ابتدائی‌مطابق ضروریات‌مکاتب وموسسات جدیداً بفارسی وپشتو طبع گردیده .

همچنان برای اینکه‌معلمین ومدیران‌خارجی که درمکاتب مامصروف خدمت میباشند ونیز اشخاص وموسسات فرهنگی که باماروابط علمی دارند از مقررات واصول مکاتب وموسسات‌ما واقف نمانند تعلیماتنامه‌های ابتدائی بعدازاینکه‌جدیداً‌طبع گردیده به‌انگلیسی ترجمه‌ودرمطبعه معارف‌به‌لسان مذکورطبع شده‌وموردا‌ستفاده قرار داده شد

(٦)- کورس اصول تدریس جلال آباد :

وزارت‌معارف بمقصداستفاده ازاصول‌جدید تدریس‌واصلاح طرزتفتیش تدریس چنین تجویز نمود که‌یك‌کورس اصول‌تدریس بمعلمی مسترهل‌متخصص تعلیم‌وتربیه‌مشاورین‌یونسکو تاسیس‌وتمام مفتشین‌مرکز وولایات‌درکورس مذکورشامل‌شده ازطریقه‌های جدید استفاده ومورد‌تطبیق وعمل‌قرار‌دهند وبه‌همین‌منظور درموقع‌رخصتی مکاتب تمام مفتشین ولایات رااحضاروبه جلال‌آباد اعزام گردیده در کورس مذکور شامل شدند .

تعلیمات بصری :

در دنیای امروزی وسایل زیادی در تعلیم و تربیه اطفال بکار برده میشود برعلاوه آنکه موضوعات دروس را بذریعه سامان ولوازم عملاً به اطفال نشان میدهند از دستگاه های سینما - رادیو - درامه ها بشکل کنفرانس وغیره وغیره استفاده بعمل می آید وزارت معارف برای اینکه تعلیمات بصری شاگردان مکاتب را تقویه نموده و نیز آثار و علایم مدنیت را در دورترین نقاط مملکت برساند اقدام بنمایش فلمهای تعلیمی و تربیوی وصحی در مکاتب ولایات واهالی نقاط متذکره نموده بدواً یك دستگاه سینمای سیار با انواع واقسام فلمهای تعلیمی و تربیوی تهیه نموده در مکاتب ولایت مشرقی و ولایت قطغن تعلیمی و تربیوی نمایش داده شده بعد یك دستگاه دومی نیز بان افزوده شده در مکاتب پروان - لوگر - قندهار - فلمهای متعدد نمایش داده شد در دوران سال ۱۳۳۲ در ولایات ذیل ذریعه سینمای سیار فلمهای تعلیمی نمایش داده شده است.

۱ - در ولایات قطغن برای طلاب (۲۰) باب مکاتب واهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد.

۲ - حکومت اعلی پروان « » (۱٦) باب مکاتب واهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد.

۳ - حکومت کلان لوگرد « » (۸) باب مکاتب واهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد.

٤ - ولایت قندهار « » (۱۲) باب مکاتب واهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد.

۵ - ولایت مشرقی « » (۳۲) باب مکاتب واهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد.

جمله ۸۸

- پښتو :

مدیریت تدریسات ابتدائی دارای شعبه پښتو بوده وامور مربوطه بکورسهای پښتوی معلمین تمام مکاتب مملکت را اداره واز کورسهای معلمین مرکز و شش گروهی وارسی مینماید.

فعلاً یك تعداد کورسهای پښتو از سمستر اول الی ششم دائر میباشد که معلمین مکاتب در آنها مشغول خواندن پښتو میباشند. برعلاوه امتحانات سمسترهای اول الی پنجم معلمین که از طرف مدیریت تدریسات ابتدائی گرفته میشود امتحان سمستر های نهائی معلمین نیز از طرف این مدیریت باشمول نماینده ریاست مطبوعات وسایر اعضای معینه قرار مقررات اخذ وشهادتنامه داده میشود برعلاوه کسانیکه در سال ۱۳۳۱ از سمستر ششم کامیاب وشهادتنامه گرفته اند در سال ۱۳۳۲ نیز (یکتعداد) معلمین مکاتب ابتدائی ولیسه های مرکز ولیسه نوی

کابل درامتحان نهائی که در برج سرطان ۱۳۳۲ در لیسهٔ استقلال بشمول نماینده مطبوعات از آنها گرفته شده کامیاب موفق به اخذ شهادتنامه ومعاش امتیازی گردیده اند.

۹ ـ کورس دارالمعلمات:

طوریکه خوانندگان اطلاع دارند درسال ۱۳۳۱ بغرض بلند بردن سویه تعلیمی معلمات مکاتب ابتدائی نسوان یك کورس دارالمعلمات تاسیس وقرار شرائط مقررات معینه شاگردان کورس موصوف از معلمات مکاتب ابتدائی شامل درس گردیدند وافتتاح این کورس قراریکه مشاهده شد نتیجه خوبی داده ومعلمات ابتدائی مکاتب نسوان دارای معلومات علمی ومدارج تعلیمی بلندتری خواهند شد (۶۰) نفر شاگردان کورس فعلاً درصنف سوم مشغول درس بوده ودرسال ۱۳۳۳ بحیث معلمات لایق فارغ التحصیل خواهند شد.

مدیریت تدریسات ثانوی :

مقصد از مکاتب متوسطه وثانوی آن است که متعلمین در آن اعتیادات دینی ـ اخلاقی وصحی پیدا نموده چنان اشخاص تربیه گردند که هریك ازانها وطندوست ـ صاحب مسلك ومرد حقیقی بار آمده با بنای وطن وحیات ملی مصدر خدمات شایان شده بتوانند پس مکاتب متذکره ذریعه تدریسات منظم بدین مقصود وقایه که تلقینات واعتیادات خیرخواهانه برای طلاب تامین وآنها را برای زندگی آینده که پیش رو دارند آماده نماید ، نایل میشود وقیمت کامیابی این نوع مکاتب با نتائجیکه درینمورد بدست می آید اندازه میشود.

پس لیسه ها ومکاتب متوسطه برای برآوردن مقصد فوق الزکر حتی الامکان درمحلاتیکه شرایط افتتاح آن مساعد بوده سال گذشته عوض نموده تاسیس گردیده است :فعلاازجمله ۲۱ باب لیسه ومتوسطه ذکور وسه باب لیسه ومتوسطه نسوان که مربوط مدیریت تدریسات ثانوی است(۸) باب لیسه آن درمرکز کابل دائر وعبارت است ازلیسه حبیبیه لیسه استقلال ـ لیسه نجات ـ لیسه غازی ـ لیسه ابن سینا ـ لیسه نوی کابل ـ که هنوز بهنسبت تعداد کم متعلمین تشکیل صنف دهم را ننموده است) ودو باب لیسه نسوان (که عبارت است ازلیسه ملالی که از(۸) سال به اینطرف فارغ التحصیل بکلوریا داده است

ولیسه زرغونه که درسال ۱۳۳۲ فارغ تحصیلات صنف نهم داده ودر صورت شوق وخواهش طالبات به ادامه تحصیل ممکن است درحوت ۱۳۳۲ تشکیل صنف دهم را بدهیم

ما بقی ۱۶ باب لیسه های ذکور واناث درولایات قرار ذیل دائر میباشد یك باب ـ متوسطه درغزنی بنام متوسطه سنائی . دو باب لیسه درقندهار بنام احمد شاه ومیرویس بابا لیسه های قندهار چندین دوره فارغ التحصیل بکلوریا داده است امادرسه سال اخیر نظر بقلت تعداد شاگردان درصنوف ۱۱و۱۲ وشاگردان آنجارابه لیسه های مرکز کابل

الحاقیه جدید مکتب شاه دوشمشیره علیه الرحمه

عمارت مطبعه معارف

طور لیلیه شامل مینمودیم ولی از ۵ سنبل ۱۳۳۲ که شروع سال تعلمی مناطق گرم سیر است در باره صنف ۱۲ دوباره لیسه احمدشاه د اثر گردیده است)

یك باب متوسطه درفراه که تاحال چنددوره فارغ التحصیلان صنف ۹ هم ان درمکاتب مسلکی شامل گردیده اند دوباب لیسه هرات بنام لیسه سلطان غیاث الدین ولیسه جا می درسالهای گذشته هم در لیسه سلطان غیاث الدین تشکیل صنف یازده بعمل آمده بودولی درسابق نظر بقلت شاگردان درصنف فوق الذکر ونظر بقلت معلمین سیانس وزارت معارف دوام صنف یازده را درهرات عملی ندانسته شاگردان آنجارا به یکی از لیسه های مرکز یادارالمعلمین شامل مینمود بالاخره در ۱۳۳۲ توانستیم صنف یازده را درهرات دائر نمائیم که به این ترتیب اگر خواست خداوند باشد لیسه های هرات در ۱۳۳٤ فارغ التحصیلان بکلوریا به جامعه تقدیم خواهد کرد.

یك باب مکتب متوسطه درمیمنه ازچند سال به اینطرف فارغ التحصیلان صنف نهم داده است که به مکاتب مسلکی کابل شامل و به تحصیل خوداد امهداده اند.

یك باب لیسه درمزار شریف که از سال ۱۳۲۷ به اینطرف فارغ التحصیلان صنف نهم داده است نظر به علتی که درباره لیسه های هرات دربالا ذکر شد تشکیل صنف دهم را تاهمین اواخر عملی نتوانستیم.

بالاخره درسال تعلیمی ۳۱-۳۲ صنف دهم تشکیل گردیده است.

یك باب لیسه دربغلان ودوباب متوسطه درفیض آباد وخان آباد موجود است وبرای لیسه بغلان وزارت معارف از دو سال به اینطرف اجازه تشکیل صنف دهم درصورت تعداد کافی شاگردان فارغ صنف نهم ورسانیدن معلمین لایق سانیس صادر نموده است متوسط فیض آباد چند دوره فارغین صنف نهم را برای شمول درمکاتب مسلکی کابل تقدیم نموده است متوسطه خان آباد قسمیکه درسال گذشته عرض شد جدیداً ازابتدائی شش صنفی به متوسطه مبدل گردیده است وامسال صنف هفتم ودرسال ۱۳۳۳ صنف هشتم رادارامیباشد یك باب لیسه در چهار یکار که تشکیل صنف دهم رادرسال ۱۳۳۱ صورت گرفته است وفعلاً (یازده نفر) شاگرد درصنف یازده دارد.

یك باب متوسطه درگردیز بنام متوسطه عبدالحی گردیزی که این مکتب هم مانندسایر متوسطه ها یك تعدادزیادفارغین صنف نهم را برای شمول درلیسه زراعت وسایر مکاتب مسلکی تقدیم داشته است

دوباب لیسه درولایت مشرقی یکی درمرکز جلال آباد بنام لیسه ننگرها ودیگری در تیگری لغمان بعدازآنکه چندین دوره فارغ التحصیلان صنف نهم آن شامل مکاتب مسلکی گردیده بالاخره ازدوسال به این طرف دراثر اصرار زیاد اهالی وزارت معارف در تشکیل صنف دهم آن اقدامات بعمل آورده است.

به‌ترتیب فوق تقریباً (۱۸) هزار متعلم ومتعلمه درلیسه‌ها ومتوسطه های مربوطه مدیریت تدریسات ثانوی درسال تعلیمی ۱۳۳۲ مشغول تحصیل بوده است که‌ازین جمله (۹۶۵۹) نفردر هشت باب لیسه کابل به‌ترتیب ذیل منقسم بوده است

لیسه حبیبیه	(۲۰۰۵)	شاگرد
لیسه استقلال	(۱۴۸۸)	» »
لیسه نجات	(۱۳۹۰)	» »
لیسه غازی	(۵۴۲)	» »
لیسه ابن‌سینا	(۵۳۳)	» »
لیسه نوی کابل	(۵۱۵)	» »
لیسه ملالی	(۱۳۱۶)	» »
لیسه زرغونه	(۱۸۶۷)	» »

ومابقی درولایات دوام تحصیل میدهند.

درمکاتب فوق درسال تعلیمی ۱۳۳۱ بتعداد (۵۶۹) نفرمعلمین داخلی وخارجی مشغول تدریس بوده است

وارسی ازامور تعلیمی مکاتب مربوطه .

مدیریت تدریسات ثانوی به کمک اعضای تدریسات ومفتشین‌ریاست تفتیش ازامور تدریسی مکاتب مربوطه درجریان سال وارسی نموده اند به‌معلمین وشاگردان هدایات لازمه داده‌اند ودرحین امتحانات سه‌ماهه وشش ماهه وسالانه نه‌تنها ازاراکین وزارت معارف بلکه ازفضلا ـ دانشمندان وعلاقه مندان معارف دعوت بعمل آمد تادرغوررسی مکاتب بامدیریت تدریسات ثانوی کمک نمایند که‌بدین ترتیب‌درحین امتحان سالانه صنف هفتم الی یازدهم مرکزعلاوه برداخلی معلمین خود مکاتب ازده الی پانزده نفرممیزین وممتحنین‌خارج‌مکتب نیز چه‌درقوس‌وحوت۱۳۳۱ وچه‌درقوس ۱۳۳۲ دعوت بعمل آمده بود امتحانات بکلوریا که‌تحت ادارهٔ مستقیم مدیریت ثانوی بعمل‌می آید‌چانس اول ۱۳۳۱ ازشانزده قوس‌الی سوم جدی وازچانس دوم همان سال از۵ حوت الی دوم حمل ۱۳۳۲ دوام‌داشت‌هکذا چانس‌اول۱۳۳۲ ازتاریخ ۱۴ قوس۱۳۳۲ شروع‌وسوم‌جدی تمام‌گردیده‌است درسال۱۳۳۲ مثل‌سالهای سابق سوالات‌صنوف‌نهائی‌دوره متوسطه وازبکلوریا را مدیریت تدریسات ثانوی بکمک‌استادان پوهنتون وازاراکین وزارت‌معارف ترتیب درموقع معینه بدسترس ادارات مکاتب رسانید .

توزیع شهادتنامهٔ ها: مدیر در ماه سرطان ۱۳۳۲ مانند همه ساله محفلی بزرگی رادران علاوه برمدیران داخلی وخارجی مکاتب مرکز وهئیت اداری آنها ـ اراکین‌وزارت معارف رئیس پوهنتون وروسای فاکولته هاوهم از نماینده گان

یونسکو نیز دعوت بعمل آمده بود توزیع شهادتنامه ها از طرف جلالتماب وزیر معارف صورت گرفته ـ وبه طلاب لایق که حایز درجات اول ـ دوم ـ وسوم بوده به هر کدام سه صد دوصد و پنجاه افغانی ودوصد افغانی پول نقد طور انعام داده شد .

سیستم جدید در لیسه حبیبیه :ـ در سال تعلیمی ۱۳۳۲ در اثر پیشنهاد نماینده یونسکو ومنظوری مجلس وزارت معارف صورت تدریس مضامین ۱۲ گانه صنف ۱۰ حبیبیه را تغیر داده تدریس متمرکز مضامین را تجربتاً عملی نمودیم طور عموم تقسیم ساعت ۱۲ مضمون صنف دهم مکاتب نظر به اهمیت آن در سیستم سابقه به ترتیب ذیل منقسم گردیده بود

دنیات شریف ۲ ساعت	فارسی سه ساعت	پشتو ٤ ساعت
تاریخ ساعت	جغرافیه ۲ ساعت	جیولوجی سه ساعت
فزیك سه ساعت	کیمیا سه ساعت	لسان خارجه ٦ ساعت
ریاضیات ۷ ساعت	سپورت ۱ ساعت	

ولی در صنف دهم لیسه حبیبیه که دارای (۳٦) نفر متعلم و به دو شعبه (الف) و (ب) منقسم گردیده تقسیم ساعت مضامین را به ترتیب ذیل عملی نموده سال تعلیمی را بدو سمستر مستقل منقسم ودرهر کدام آن تدریس (٦) مضمون مختلف آنرا بصورت متمرکز قرار دادیم چنانچه تقسیم ساعات مضامین در هر کدام از شعبات صنف دهم لیسه حبیبیه بقرار ذیل ترتیب شده است .

صنف دهم الف	صنف دهم (ب)
کیمیا ٦ ساعت	دنیات ٤ ساعت
الجبر ۸ ساعت	فزیك ٦ ساعت
جغرافیه ٤ ساعت	هندسه ۷ ساعت
جیولوجی ٥ ساعت	تاریخ ٤ ساعت
فارسی ٦ ساعت	پشتو ۸ ساعت
انگلیسی ٦ ساعت	انگلیسی ٥ ساعت
سپورت ۱ ساعت	سپورت ۱ ساعت
جمله ۳٦ ساعت	جمله ۳٦ ساعت

در ٤ ماهٔ اول سال تعلیمی متعلمین صنف دهم به ترتیب فوق دوام تحصیل دادند و در ماه سرطان امتحان (سالانه) مضامین اول خودرا داده به تحصیل دروس مضامین دوم می شروع نمودند ودرماه قوس امتحان گروپ دوم مضامین آنها اخذ گردید .

اگرچه نتیجه که از تطبیق سیستم جدید تدریس در لیسه حبیبیه بدست آمده است قناعت بخش است و همین انتظار را هم داشتیم چه از یکطرف چون تمرکز قوای متعلمین در بالای

یکتعداد کمی مضامین بعمل می آید پس قوه آخذه آنها باید بیشتر ومکملتر باشدواز جانب دیگرهر گاه متعلمی دریك سمستر ناکام می ماند درحقیقت نصف سال تعلیمی اوضایع میگردد نه تمام سالش باین هم تا وقتیکه یك دوره تعلیمی سه سال تجربه حاصل نشده است است بتمام جنبه های مفید وغیر مفید مطالعه نگردیده است عملی نمودن آنرا در سایر مکاتب تعمیم نمی نمائیم

ودرسال ۱۳۳۳ دریکی دومکتب دیگر نیز تحت نظارت تدریسات با ز تجربه در زمینه بعمل خواهد آمد وقارئین گرامی سالنامه واشخاص ذیعلاقه را از نتیجه مستحضر میگردانم .

اعزام طلاب بخارج . ـ وزارت معارف که احتیاج زیاد به متخصصین مسلکی معلمین لایق برای مکاتب مسلکی وثانوی خود دارد علاوه بر اشخاصیکه درداخل مملکت آنهارا تحت تربیه قرار میدهد همه ساله یکتعداد از فارغین بکلوریا ازلیسانسه هاراطور سکالرشب وفیلوشیپ بخارج اعزام میداردازآنست که مدیریت تدریسات ثانوی بعدازختم امتحانات چانس اول ودوم سال تعلیمی ۱۳۳۱ احتیاجات معارف را برای متخصصین ومعلمین لایق درشقو قیکه هنوز برای آن نفرتا اعزام نگردیده است ویا آنکه بتعداد کافی نبوده است بمجلس معارف پیشنهادودرزمینه یك نفر برای تحصیلات عالی درشق فلسفه تصویب کردیدو آقای عبدالعزیزخان ولد محمدعمرخان ازلیسه نجات اعزام گردیده

برعلاوه درسال (۱۳۳۲) پنج سکالرشیپ که توسط سفارت هند بوزارتمعارف داده شده بود که آقایون ذیل بهنداعزام گردید .

۱) آقای عبدالاحمدخان

۲) آقای محمد سرور خان

۳) آقای محمد یعقوب خان

٤) محمد افضل خان

٥) آقای عبدالرحمن خان

تکمیل دوسیه وترتیبات اعزام این همه اشخاص ازمدیریت تدریسات ثانوی بعمل آمده است علاوتا مدیریت تدریسات ثانوی توسط ریاست پوهنتون راپور تعلیمی محصلین اعزامی وزارت معارف را حاصل وتحت غور ومداقه قرارمیدهد تعداد محصلینیکه وزارت معارف برای تربیه معلمی درشقوق مختلف اعزام نموده است (٤٤) نفر درممالك ذیل مشغول تحصیل اند .

۱ ـ بشیر احمد ولد فیض محمد خان امریکا

۲ ـ محمدعزیز « محمد حسن خان مطبعه جرمنی

۳ ـ ـحلمی « شامحمودخان غازی علوم سیاسی امریکا

٤ ـ گل محمد « خیر محمد خان مطبعه جرمنی

۵ـ عصمت الله	ولد سردار عنایت‌الله خان	معماری امریکا
۶ـ عبدالغنی	« محمد عمر خان	تیله مونیکیشن جرمنی
۷ـ شیر محمد	« نورمحمدخان	برق ومیخانیکی امریکا
۸ـ غلام حیدر	« محمد حسن خان	انجینری موتر جرمنی
۹ـ غلام فاروق	« غلام حسن خان	پیداگوژی امریکا
۱۰ـ محمد بصیر	« محمدامین خان	کیکودیزی و کارتوگرافی جرمنی
۱۱ـ عبد الجمیل	« عبدالغفورخان	تتمولوژی امریکا
۱۲ـ عبدالعزیز	« محمد عمر خان	فلسفه جرمنی
۱۳ـ صفی‌الله	« حبیب الله	تربیه حیوانات امریکا
۱۴ـ خان محمد	« نیاز محمد	علوم شرعیه مصر
۱۵ـ محمد رفیع	« محمد شفیع	بیالوژی نباتی امریکا
۱۶ـ گلا بخان	« حضرت جانخان	اصول الدین مصر
۱۷ـ ولی احمد	« سلطان احمد	مالیه واقتصاد فرانسه
۱۸ـ محمد کبیر	« محمدانور	علوم شرعیه مصر
۱۹ـ محمد حیدر	« عبد الحکیم	زراعت فرانسه
۲۰ـ غلام محی الدین	« دوست محمد	علوم عربی مصر
۲۱ـ عبدالاحد	« عبد الرشید	زراعت فرانسه
۲۲ـ غلام محمد	« خان محمد	علوم عربی اصول الدین مصر
۲۳ـ سید بهاوالدین	« سید شمس‌الدین	فلسفه فرانسه
۲۴ـ غلام صفدر	« شیر میرزا	علوم عربی مصر
۲۵ـ احسان الله	« امان الله خان	سویس
۲۶ـ محمد وسی	« محمد ابراهیم	شرعیات وعلوم دین مصر

۲۷ـ دو نفر صبیه های سویس

۲۸ـ دونفر صبیه های سفیر کبیر افغانی در ترکیه

۲۹ـ غلام محمد	ولد نیاز محمد	جغرافیه سویس
۳۰ـ نجیب‌الله	« غلام محمد	تجارت و مالیه لندن
۳۱ـ میرزمان شاه	« میر محمد شاه	مهندسی تعمیر لندن
۳۲ـ عبدالقادر	« عبدالغفور	امور مطبعه «
۳۳ـ سراج الدین	« محمد ایوب	تاریخ «

۳۴ـ علی محمد	ولد جان محمد	پیداگوژی	لندن
۳۵ـ غلام نبی	« میرزا ابو القاسم	مهندسی تعمیرات	«
۳۶ـ عبدالواحد	« محمد نوروز	تجارتی ومالیه	جرمنی
۳۷ـ عبدالوکیل	« عبدالرزاق	برق ومیخانیکی	«
۳۸ـ عبدالسمیع	« عبد الاحد	مهندسی تعمیر	«
۳۹ـ سید شریف	« سیدفقیر خان	تجارت ومالیه	«
۴۰ـ فقیر احمد	« علی احمد	اقتصاد	«
۴۱ـ محمد شاه	« مهرعلی	زوالوژی	«
۴۲ـ محمد اصغر	« محمد اکبر	کیمیای زراعتی	«

درسال ۱۳۳۲ ازجمله محصلین اعزامی وزارت معارف (پنج) نفر واپس بوطن مراجعت نموده مشغول تدریس میباشند . توریالی اعتادی - حمید الله طرزی - صبغت الله مجددی عبدالعلیخان - عبیدالله خان شیوا نا اجازهٔ اسعار و بررسی ازامور شاگردان درخارج . دراثر تقاضای نماینده گان سیاسی افغانی درخارج ومنظوری مجلس عالی وزرا قرار فرمان ۲۷۲۱ ر ۱۲ ر۹ ر۳۰ مقام منیع صدارت عظمی اجازهٔ تادیه اسعار خارجه را برای اولاد نماینده گان سیاسی ومامورین دیگر افغانی که درخارج وظیفه دار باشند واطفال خود را درمکاتب آنجا شامل نمایند وهم برای اشخاصیکه اطفال خودرا برای دوام تحصیلات آنها درخارج تنها اعزام دارند داده است دراثر این امرتاحال برای (۹۹) نفر شاگردان افغانی که در۱۳ مملکت خارج به ترتیب ذیل مشغول تحصیل اند تادیه اسعار خارجه در بدل پول افغانی که او لیای آنها درد افغانستان با نگک پرداخته داده شده است .

ایطالیا ٤ نفر - سویس ۱۰ نفر - فرانسه ۸ نفر - انگلستان ۵ نفر - ترکیه ٤ نفر چکوسلواکیه ٤ نفر - لبنان ۱ نفر - المان غربی ۲۰ نفر - امریکا ۱٤ نفر - مصر ۱٦ نفر عراق ٤ نفر - ایران ٦ نفر - و پاکستان ۳ نفر . برای تادیه اسعار اینچنین اشخاص دراثر ملاحظه وغوردرباره راپور تعلیمی آنها که ازطرف تدریسات ثانوی بعمل می آید باد افغانستان بانك مکاتبه ومفاهمه بعمل می آید . نمایش رسامی و کار دستی شاگردان مکاتب (سالون خزان وزارت معارف درباره احیای ذوق بدیع شاگردان وتشویق آنها به صنایع نفیسه وسایر کارهای دستی . خیاطی ... بافت وگلدوزی - درمکاتب نسوان) وغیره توجه خاصی درین او اخر بعمل آورده است ودر پروگرام های رسم مکاتب قسمیکه سال گذشته ازآن تذکر داده بودیم تجدید نظر بعمل آمده ومدیریت تدریسات ثانوی بکمك سامان مکاتب مرکز پروگرام جدیدی را روی کار آورده است که دران رسم هندسی رسم اجسام حیه رسامی تزئیناتی ونقاشی نیز شامل گردیده است وا سباب

تشویق وترغیب شاگردان نیزدرین دوسال اخیر بیشتر مهیا گردیده است درسال ۱۱۳۱ درسالون بزرگ وزارت معارف برای اولین مرتبه نمایش آثار شاگردان مکاتب ازطرف جلالتماب وزیر معارف بروز اول عقرب افتتاح گردید و در سال ۱۳۳۲ نیز مدیریت تدریسات ثانوی بکمک معلمین رسم و کاردستی ـ خیاطی ـ بافت ـ وگلدوزی مکاتب نسوان بیشتر ازهفت هزار اثر رسامی ـ نقاشی ـ کاردستی ـ خیاطی ـ بافت وگلدوزی شاگردان مکاتب ذکور و اناث وکورس سواد خوانی موسسه نسوان را در کلپ سپور تهای نقیله گرد آورده ودرمعرض نمایش گذاشته بود این نمایش که ده روز دوام داشت بساعت ۱۱ بجه روز دوم عقرب ۱۳۳۲ توسط جلالتماب وزیر معارف درحالیکه رسامان مکاتب و بعضی ازاراکین معارف حضور داشتند افتتاح گردید درروزهای ما بعد متعلمین مکاتب ـ معلمین داخلی وخارجی ـ هیئت یونسکو ویونو واهالی جوقه جوقه بتعداد (۱۱۰۰۰) نفر آمده اززحمت کشی های شاگردان تقدیر وتحسین میگفتند مدیریت تدریسات بکمک رسامان هیئت پنج نفری را انتخاب وتحت ریاست آقای خیرمحمدخان رسام لیسه تجارتی درجه بندی آثار را بعمل آوردند درنتیجه (مبلغ ۱۲۳۶۰) افغانی برای متعلمات ومتعلمین درجه اول دوم وسوم طور انعام داده شد وبر علاوه بیشتر از (۲۰۰۰۰) افغانی اثر شاگردان ذکور واناث توسط تماشا چیان خریداری وپول آنرا بصاحبان اثر تسلیم دادند .

سال گذشته به اطلاع قارئین رسانیده بودیم که آثار رسامی یك دسته شاگردان رادرنمایش بین المللی رسامی ونقاشی که دردهلی ترتیب یافته بود ارسال نموده بودیم درنتیجه دربین ۲۶ مملکت شرکت کننده دونفرشاگردان افغانی عبدالتواب متعلم لیسه غازی وعبدالمنان لیسه مکتب تجارتی یکی دربین اطفال ۱۳ ساله درجه اول ودومی دربین شاگردان ۱۵ ساله درجه دوم وحایز جایزه گردیده جایزه نفراول الذکر عبارت ازیك صراحی وازنفر دوم یك گیلاس نقره بود توسط رئیس جمهور هند به جلالتماب سفیر کبیر افغانی دردهلی سپرده شده بود تا بکابل ارسال دارد سامان مذکور بمدیریت تدریسات ثانوی توصل وتوسط جلالتماب وزیرصاحب معارف بصاحبان آن سپرده شد درسال ۱۳۳۲ نیز یکتعداد ازآثار رسامی ونقاشی رسامان مشهور کابل برای نمایش در هند ارسال نموده ایم ازبرای تشویق بهتر رسامان واشخاص صاحب ذوق وزارت معارف در نظر دارد ترتیباتی را برای یك اتولیه آزاد رسامی ونقاشی افتتاح نماید تاشایقین دراوقات فراغ مکتب در آنجا تحت هدایت رسامان ماهر دوام بدهند .

در اثر پیشنهاد مدیریت تدریسات ثانوی وزارت معارف بر سامان کهد اثر ترتیب (سالون خزان) وتهیه شاگردان خوب جـد یت زیادی بـه خرج داده بـود آنها را مورد تفقد قرار داده یك مشت پول به طور انعام به آنها اعطا نمود

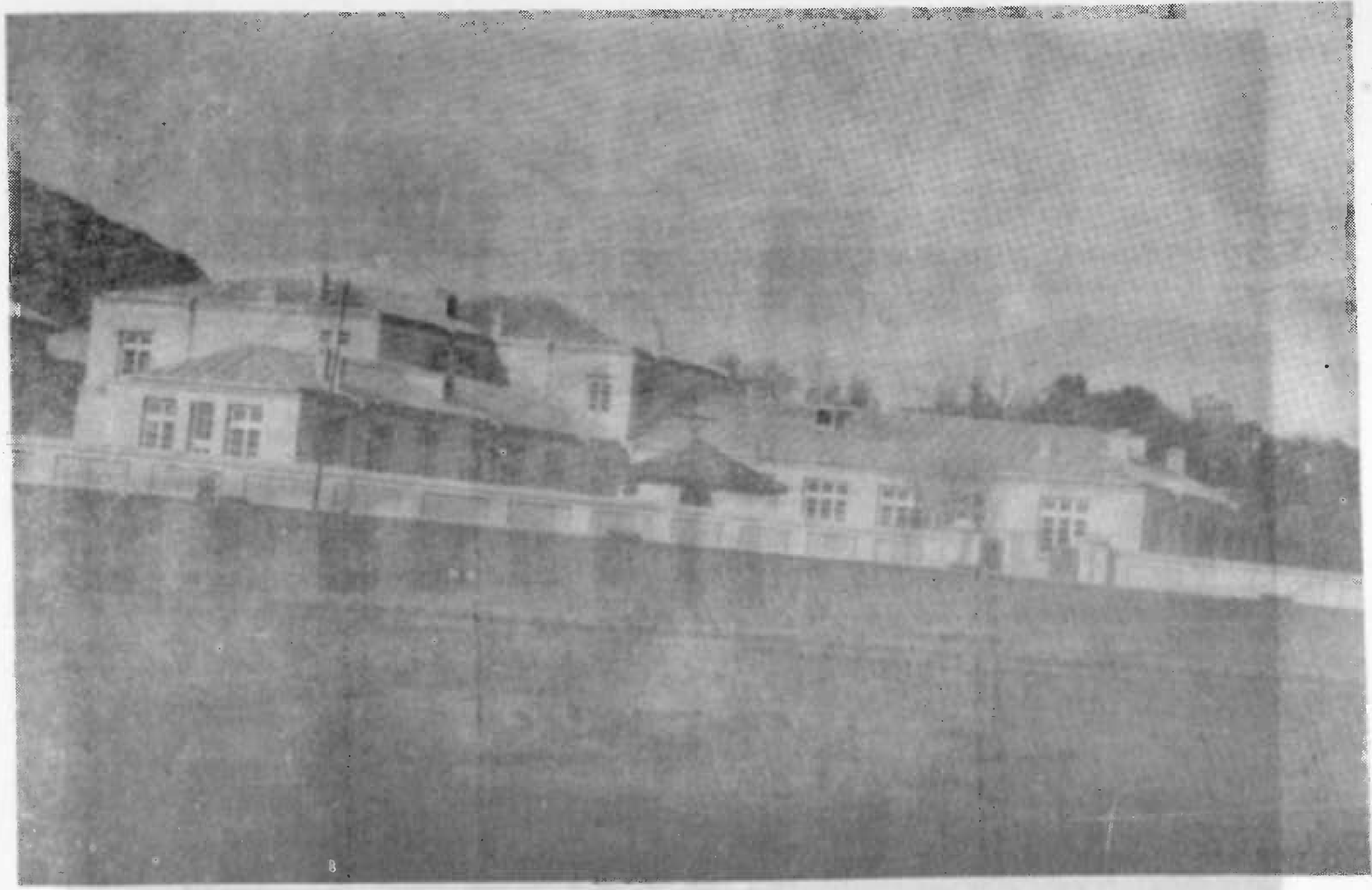
تجدید نظر در تعلیماتنامه مکاتب ثانوی و مسلکی :- تعلیمات نامه مکاتب متوسط و ثانوی که تثبیت و بطبع رسیده بود نظر به مرور زمان و انکشاف روزمرهٔ معارف و تحولات و تعلیلات در سیستم عرفانی مملکت قابل تجدید نظر بود از آن است که مدیریت تدریسات ثانوی از عرصه دو سال به این طرف تجدید نظری به تعلیماتنامه بعمل آورده و بعدها چندین نسخه آنرا به همکاری ریاست دارالتالیف به گستنر و بمدیریت های معارف ولایات و مرکز و هم به متخصصین و اشخاص صاحب نظر ارسال نمودیم تا در زمینه نظریات خود را ارائه نمایند در ین اواخر نظریات یك تعداد زیاد متخصصین و اشخاص صاحب تجربه در معارف بما توصل ورزیده است و تعلیماتنامه را حسب نظریات آنها دوباره تحت تدقیق و غور توسط اعضای تدریسات قرار داده ایم و عنقریب فیصله در زمینه اجراآت بعمل آورده و بطبع آن اقدامات بعمل می آوریم .

تعلیماتنامه سیر علمی و تطبیقات :همه ساله یك تعداد از شاگردان صنوف مختلف علی الخصوص از صنوف دوره اعدادیه ورشدیه در حین روزهای درسی و یا در ایام جمعه برای تطبیقات بعضی از دروس خود مانند تاریخ- جغرافیه- طبقات الارضی و فزیك به بعضی از اماکن تاریخی موزیم- مناطق مهم جغرافیائی- و طبقات الارضی و فابریکه ها میرفتند چون تعلیماتنامه برای این نوع گشتنها و سیر علمی وجود نداشت اغلبا سیر علمی به هواخوری و میله مبدل میگردید و کمتر استفاده علمی بعمل می آمد از برای آنکه ازین گشتن ها و سیر علمی که در حقیقت تطبیقات علمی دروس نظری و بعضی از مضامین است استفاده درستی بعمل آید ریاست تدریسات اساسنامه را طبع و مقررات را برای آن وضع نمود که طبق آن شاگردان تحت هدایت معلمین خود عمل نموده و در اخیر راپوری به اداره مکتب از استفاده های علمی خود بدهند مدیریت تدریسات ثانوی اساسنامه وزارت معارف را به تمام مکاتب مربوطه ابلاغ و عملی نمودن آنرا توصیه نموده است .

غور و تدقیق راپورهای تعلیمی و نتایج امتحانات:- قبلا راپور خواندگی مکاتب مربوطه ثانوی ماهوار- از مکاتب بمدیریت های معارف و از آنجا بمدیریت تدریسات ثانوی ارسال میگردید . چون اغلبا در اثر خرابی راه و یا کدام عامل دیگر نقلیاتی این راپور ها بعد از چندین هفته بمدیریت ثانوی میرسید و در وقت غور و تعمق در باره آن زمانی زیاد از اصل مرحله میگذشت از آنست که تجویزی در زمینه گرفته شد و بمدیریت های معارف تحریر یافت تاقبل از ارسال راپور غوری در باره راپورهای خواندگی بعمل آورد و از این ببعد هر سه ماه راپور مرتب را ارسال دارند در سال ۱۳۳۲ راپورهای ارسالی ولایات به مجرد رسیدن مورد غور قرار یافته و هرگاه اصلاحات و تبصره در زمینه لازمی بود بمدیریت های معارف باشروع وقت تحریر یافته است تا اقدامات لازمه بعمل آرند .

عمارت مکتب نسوان کارتهٔ ۲

مطبعه وزارت معارف

جدول نتایج امتحان سالانه که در ابتدای سال ۳۲ بمدیریت تدریسات ثانوی توصل ورزیده بود توسط اعضای تدریسات ملاحظه ومقایسه گردید ودر بارهٔ نواقصی که موجود بود به مدیریت های مکاتب تحریر گردیده است .

تعلیمات بصری :- مدیریت تدریسات مثل سال گذشته استفاده از فلمهای تعلیمی را به مکاتب مربوط خود توصیه نموده واز فلمهای جدید یکه ماهوار بتدریسات ثانوی میرسد به آنها برای نشان دادن ارسال نموده است از جمله فلمهای فرمایشی تدریسات ثانوی یك تعداد زیاد آن که بزبان المانی است درین اواخر بوزارت معارف توصل ورزیده است .

تطبیق پروگرام جدید در مکاتب متوسطه نسوان هرات :- شهر هرات بعد از کابل اولین شهری است که دارای مکاتب متوسطه نسوان گردیده است درسال ۱۳۳۰ حینیکه کودکستان هرات فارغ التحصیلات صنف ششم داد نائب الحکومه آنوقت ولایت هرات از احساسات نیك مردم شهر آرزوی آنها برای تاسیس دوره متوسطه نسوان در مکتب مهری هروی بوزارت معارف تحریر داشته و تقاضای آنهارا تائید مینمود وزارت معارف امر تاسیس صنف ششم را در مکتب فوق الذکر صادر نمود وبالاثر ریاست تدریسات در صدد آن افتاد تا پروگرام مخصوصی را در آنمکتب تطبیق نماید تا از یکطرف سویهٔ تعلیمی طالبات بلند رفته و آرزوی آنها بر آورده شود واز جانب دیگر وزارت معارف نیز عند الاحتیاج از فارغات مکتب به قسم معلمه دوره ابتدائیه استفاده بعمل آورده بتواند از آنست که مدیریت تدریسات ثانوی بکمك مدیریت تدریسات ابتدائی پروگرام مخصوصی را ترتیب وبرای تطبیق آن بهرات ارسال گردید نظر به راپور واصله تطبیق این پروگرام که تقریباً بهسویه کورس دار المعلمات است نتیجه خوبی داده است ودر اخیر سال ۱۳۳۳ متوسطه نسوان مهری هروی گروپ اول معلمات دوره ابتدائی را برای دوره ابتدائی خود آن مکتب ومکاتب جدیدیکه ممکن است عنقریب بهرات افتتاح شود بجامعه ومعارف هرات تقدیم میدارد .

ارتباط با شعبه عرفانی یونو :- مدیریت تدریسات ثانوی در سال ۱۳۳۲ مانند سالهای دیگر مکاتبه ومفاهمه خود را با شعبه عرفانی یونو قسمیکه درسالنامه ۱۳۳۰ در (صفحات ۱۵۱ و ۲۵۲) تحریر نموده بودیم یك دایره استمجزا از شعبه یونسکو دوام داده وهکذا در روز سالگره یونو ترتیباتی را درسه مرکز دار المعلمین برای مکاتبیکه در کارته ٤ جا دارند سیمنارها یامیر برای صنوف عالی لیسه های مرکز وفاکولته ها وپروفیسوران آن لیسه ملالی برای مکاتب نسوان) اتخاذ نموده بود در مرکز اولی بشاغلی معین تدریسی معارف درسیمنار یامیر مدیر تدریسات ثانوی ودر لیسه ملالی یکتعداد از معلمات لیسه های مرکز خطابه ها در باره یونو واهمیت آن برای تامین صلح جهان ایراد ومجالس به نمایش فلمهای که فعالیت های یونو را نشان میداد خاتمه یافت .

وبرعلاوه در روز ۲٤ اکتوبر دراثر پیشنهاد مدیریت تدریسات ثانوی ومنظوری جلالتماب وزیر معارف مکاتب مرکز به مناسبت سالگره یونو نیم روز رخصت بودند .

مدیریت تدریسات مسلکی

مدیریت تدریسات مسلکی که وظیفه دار مراقبت از جریان تعلیمات مکاتب مسلکی افغانستان اعم از مکاتب دینی وتربیوی تخنیکی وغیره است امسال به اجراآت ذیل نایل شده

۱ دار العلوم ها :

این مدارس طبق سال گذشته درجریان تدریسات خود ادامه داده مطابق پروگرام معین در پیشرفت بوده وتدریسات آنها طرف اطمینان وزارت معارف واقع شده است درهذا سنه ازدارالعلوم کابل (۱۷) نفر فارغ شده که (۱۵) نفر آن بوزارت عدلیه معرفی گردیده و(۲) نفر معلم شده اند

واز مدرسه علوم شرعیه یغمان (٤۲) نفر فارغ شده است.

واز نجم المدارس مشرقی نیز یکتعداد فارغ شده است .

علاوه بر مدارس فوق مدرسه تخارستان ـ اسدیهٔ مزارشریف ظاهرشاهی میمنه وفخرالمدارس هرات ومدرسهٔ جامع هرات نیز به اساس پروگرام مرتبه به تدریسات خود ادامه داده اند درآن جمله فخرالمدارس هرات وتخارستان برعلاوه علوم دینی طبق پروگرام معینه ودارالعلوم کابل مضامین عصری، تاریخ، جغرافیه، ریاضی ـ لسان وساینس راهم تدریس میدارند باوصف آنکه این دسته اخیر مدارس ملی گفته میشوند کتب تدریسی مضامین عصری مجاناً ازطرف وزارت معارف به آنها داده شده است

ـ دار المعلمین مسلکی :

ازطرف موسسه یونسکو یک نفر متخصص علم تربیه یعنی آقای مستر هل بافغانستان معرفی شده که در دارالمعلمین مسلکی تدریس عملی طلاب دارالمعلمین را به سیستم جدید وعصری تطبیق میدهد متخصص مذکور پس از یک سلسله مطالعات دراین مورد ومشوره با مقامات مربوط وزارت معارف پروگرامی ترتیب داده که برطبق آن ماه یک هفته طلاب به تطبیقات عملی وسه هفته به تدریس سائر مضامین می پردازد وچون تنها مکتب تجربوی علاوالدین برای تطبیقات این هدف کفایت نمیکرد لهذا وزارت معارف دو مکتب ابتدائی یکی سید جمال الدین (کارته٤) ودیگری سیین کلی را نیز برای تطبیقات وتجارب متعلمین مسلکی تخصیص داد وازابتدای سال تاکنون به صورت مرتب شاگردان تحت هدایت متخصص مذکور ومعلمین خویش به مکاتب مذکور به کار تدریس عملی ادامه دادند وتاجائیکه دیده شد نتیجه رضائیت بخش بوده امید است که از تطبیق صحیح این سیستم جدید در تعلیم وتربیه مکاتب ابتدائی

کشور نتیجه مفید ومثبتی بار آید وقعاً مشاهده تطبیقاتی تحولی راکه در کیفیت تعلیم وتدریس این سه مکتب تجربوی روح داده است این امر تائید مینماید .

۳ـ کورسهای مسلکی دار المعلمین مسلکی :

درسال ۳۲ بعضی کورسهای فنی وعملی ازقبیل کورسهای نجاری ورسامی نیز درین موسسهٔ علاوه گردیده است که حصه ازطلاب مطابق ذوق سلیقه وخصائص جسمی به هریکی ازین کورسها شامل گردیده ودر اوقات معین بعدازختم تدریس روزانه یك یك ساعت تحت نظرو رهنمائی معلمین لائق فنی بکار آغاز نمودند اگرچه از عمر این کورسها دیری نمیگذرد اماتوجه خاصی که ازطرف وزارت معارف تاکنون درین باره مبذول شده دلچسپی وحرارتیکه ازطلاب وشاملین کورسها بمشاهده میرسد امید کامل می رود که تا سیس این نوع کورسها نتیجه خیلی خوب خواهدداد مخصوصاً وقتیکه کورسهای خیاطی رنگمالی وموسیقی که درنظر است دائرشود.دوثلث شاگردان دار المعلمین مسلکی بعداز پنج سال تحصیل طوری بارمیایند که بر علاوه اصول تعلیم وتربیه به بعضی فنون عملی نیز آشنا میباشند. برای فارغ التحصیلان این کورسها علاوه برشهادتنامه مقرره دار المعلمین مسلکی یك یك شهادتنامه ازهمان کورسیکه مؤفقانه بپایان رسانده اند نیز داده میشود

٤ـ دار المعلمین متوسطه :

درین دار المعلمین شاگردان تا صنف(۱۲) تحصیل وبعد از ختم به فاکولته های سیانس وادبیات ادامه تحصیل می نمایند واشخاصیکه بادامه تحصیل ذوق نداشته باشد به حیث معلم مکاتب متوسطه مقرر میگردند .

درقسمت شفاخانه دروضع صحی طلاب این موسسه امسال توجه بیشتری شده چنانچه قبلاً ادویه از دواخانه های بازارخریداری میشد برای آنکه ازفرصت استفاده شود یك اطاق دواخانه مکمل بموافقه وزارت صحیه تاسیس شد وهمچنان دردار المعلمین ها برای بستری شدن مریض ها یك اطاق وچند بستره تهیه ومورد استفاده قرار گرفته .

فارغ التحصیلان دار المعلمین ها :

۱ـ ازدار المعلمین مسلکی (۷۲) نفر فارغ التحصیل وبحیث معلم مقرر شدند .

۲ـ ازدار المعلمین متوسطه (۲۵) نفر فارغ التحصیل (۱۸) نفر بفاکولته ها و(۷) نفر بحیث معلم مقرر شدند

۵ـ مکتب زراعت :

درسال ۱۳۳۲ یکنفر مدیر وسه نفر معلم امریکائی استخدام وبه حیث معلم فنی از آنها کار گرفته شده .

مستر اسی معلم آلات زراعتی که بر علاوه شناختاندن طلاب به آلات زراعتی وطرز استعمال آنها یك شاپ ترمیم وساختمان آلات زراعتی راهم تکمیل ومورد استفاده طلاب گذاشته که در آن نجاری وآهنگری وبسته کاری ماشین‌های زراعتی را به طلاب عملاً می آموزاند :

۳ـ مستر فرتز که معلم زراعت عمومی بوده درفارم زراعت متعلقه مکتب درکشت وکار عملی وطریقه اصلاح نباتات به طلاب تجارب مفیده آموخت .

٤ـ نظر به پیشنهاد دکتور ونرمدیر مکتب زراعت درقسمت پروگرام مضامینیکه ساحهٔ عملی آن کمتر بوده از بین برداشته شد وعوض مضامین مسلکی که میدان عملیات وسیعی داشتند ایراد گردید .

٥ـ یك کتابخانه بطرز جدید که شاگردان بتوانند از آن استفاده بهتری نمایند دائر گردید ویك تعداد کتب متعلق به زراعت ونشریات زراعتی جمع وطرف استفاده طلاب قرار گرفت.

برای اینکه ازطرز عملیات خویش بهتر کار بگیرند نظر به موافقه انکشاف وادی هلمند به تعداد (۲۰) نفر طلاب صنف (۱۲) برای ستاژ بوادی هلمند فرستاده شد که عملا داخل کار شوند .

مکتب تجارت :

این مکتب که ازعرصه چندسال دائر است تاجائیکه دیده شده نتیجه اطمینان بخش داده ودرسال ۱۳۳۲ حسب ارشاد وزارت معارف درحصه تعلیم اقتصادعملی بیشتر توجه بعمل آمده تائپ نویسی به طلاب صنوف (۱۲) یاد داده شد درتدریس سائر مضامین جنبه عملی بیشتر بوده تاجائیکه دیده شد اطمینان بخش است به فارغ تحصیلان این مکتب قدرت بخشید . تا درانکشاف بنیهٔ اقتصادی وطن کمك نموده باشند .

درسال ۱۳۳۲ به تعداد چهل ودونفر ازمکتب تجارت فارغ التحصیل گردیده اند که از آنجمله (۱۵) نفر آن بیانك شاهی و(۵) نفر آن به بانك ملی معرفی گردیده اند تا شامل کار گردند متباقی آن که عبارت از (۲۲) نفر باشند خواهش شمول فاکولته را نموده اند که جهت شمول به فاکولته بریاست پوهنتون معرفی گردیدند .

دشپی دارالمعلمین : ـ

این موسسه برای تکمیل دورهٔ تعلیمی معلمین بوده وازچندسال است دائر میباشد . درهذا سنه اجراآت ذیل درآن بعمل آمده ـ

پروگرام تدریسی دشپی دارالمعلمین عیناً مانندصنوف ۱۰ــ۱۱ــ۱۲ دارالمعلمین بوده ولی تعداد مضامین آن کمتر است .

چون درسال ۱۳۳۲ تصویب بعمل آمده که کامیابهای صنف (۸) میتوانند به دشپی دارالمعلمین داخل شوند که درسابق ازطلاب صنوف نهم میتوانستند داخل گردند لازم

بود که‌درپروگرام آن تعدیل بعمل آید . وباید تعلیماتنامه وپروگرام مستقل داشته باشد که پرو گرام به نظریه هیئت معلمین د شپی دارالمعلمین ترتیب وبه این اساس مؤسسه دارای چهار صنف بوده قرار ذیل پروگرام دارالمعلمین متوسط تطبیق خواهد شد .

الف ـ درصنف اول : قسمت عمده‌پروگرام صنف نهم ویك قسمت‌مفردات پروگرام صنف (۱۰)

ب ـ در صنف دوم : قسمت باقیمانده پروگرام صنف‌ده ویك‌حصه مفردات پروگرام صنف (۱۱) .

ج ـ درصنف سوم : قسمت باقیمانده‌پروگرام صنف یازده‌ویك‌حصه مفردات پروگرام صنف (۱۲) .

د ـ درصنف چهارم : باقیمانده پروگرام صنف دوازده‌دارالمعلمین تطبیق می‌شود.

وباین سلسله درسالهای آینده دشپی دارالمعلمین دارای شعبه ساینس بوده ومضامین ذیل تدریس خواهد شد .

فزیك ـ کیمیا ـ الجبر ـ هندسه بیولوژی ـ بیولوجی ـ انگلیسی ـ فارسی .

کورسها :

هـ ـ کورس انگلیسی که دارای سه صنف یك ودو وسه میباشد که امسال یکنفر فارغ التحصیل داد .

کورس روسی : برای مداومین کورس روسی که سال گذشته بعد ازفراغت یکسال دیگرهم فرصت داده شده بود که به تدریس‌خود دوام بدهند‌درجریان‌سال‌دوام داشت.

مکتب اصول تحریر :

این مکتب ازعرصهٔ چند سال دائراست برای‌آنکه کاتب تعلیم یافته که‌ازهرحیث به اصول دفتر داری آشنا باشند تحت پرو گرام معینه تر بیه وبه تعداد (۵۳۷) نفر فارغ التحصیل ازبدو تاسیس خود تاحال بدوایر تقدیم کرده است که اکثر به نتیجه اطمینان بخش داده است نظر به ضرورت وزارت مالیه وزارت معزی الیهادرنظردارد که ازفارغ التحصیلان صنوف(۱۲)کورس‌مالی راکه‌ازهرحیث‌مکمل وبتوانند کارنمایند دایر نماید که مقدمات آن تحت غور است .

ممکن مکتب اصول تحریر فعلیه بعد از۲ـ۳ سال‌وجود نخواهد داشت بلکه بصورت یك کورس مالی درجنب فاکولته حقوق عرض اندام خواهد کرد .

مکتب تخنیك ثانوی :

درجریان سال۱۳۳۲ تحولات وتغیراتیکه به موسسهٔ ثانوی تخنیك بوقوع پیوسته‌است ذیلاً خاطر نشان میگردد .

۱ ـ شعبه انجنیری مهندسی یك شعبه بنام کانکریت سازی افزوده شده و برای تطبیقات عملی و امتحان مواد کانکریت د و پایه ماشین درلابراتوار امتحان مواد نصب و شاگردان بعد ازترکیب وامتحان مواد سطح اطاق کتابخانه رابصورت آزمایشی کانکریت کرده و نتیجه خوب بدست آمد .

۲ ـ شعبه انجنیری برق : تحولات درصنف ۱۱ ـ ۱۲ این شعبه رخ داد که برعلاوه پروگرام سابقه ترمیم جنریتر وموتر برقی . پاوراالیکتریك ـ شق مخابرات افزوده شده که بصورت عملی شاگردان به کار پرداختند چنانچه یك دستگاه مکمل سویچ بورد کیبل بزرگ باتمام لوازم آن درلابوراتوار شعبه برق نصب وبه کارانداخته شده است وهکذا درحصه تخنیك رادیو تدریس نظری وعملی ازطرف معلمین امریکائی مقبلاً تطبیق و نتیجه خوب گرفته شده است .

۳ ـ بشعبه انجنیری میخانیك : علاوه ازپروگرام سال ۱۳۳۱ به طلاب ترمیم ماشین های دیزلی پطرولی وبه حرکت آوردن ماشین های مختلف یاد داده شده درین شعبه یك پایه ماشین خرادی نصب وشروع بکار نموده است .

٤ ـ برعلاوه شعبات متذکره درماه سرطان ۳۲ شعبه دیگری بنام هوانوردی ملکی افتتاح ویك تعداد شاگرد پذیرفت که تدریسات عملی ونظری شان درجریان سال طرف امامینان بوده و به سال آینده سی نفرجدید دیگرهم پذیرفته خواهد شد .

مکتب میخانیکی :

امورتدریس مکتب میخانیکی طبق پروگرام درجریان بوده ودرسال ۱۳۳۲ (٤۸) نفر ازشعبات مختلفه مکتب مذکور فارغ التحصیل گردیده است که از جملهٔ تعدادی فوق (۹) نفرآن بوزارت صحیه وزارت معادن وانحصارات دولتی ودو نفر بخود وزارت معارف یکی بحیث معلم فنی مکتب میخانیکی ودیگری بحیث مامور فنی سینما سیار و(۱۹) نفر بریاست شرکت نساجی و (۱۲) نفر بشرکت برق معرفی شده است تا ایشان را شامل کار نمایند وباقی شش نفر جهت بلند بردن سویه تعلیمی خود بکورس استادفنی که درمکتب میخانیکی دایراست شامل گردیده اند .

مکتب صنایع :

امور تدریسی مکتب صنایع طبق پروگرام معینه درجریان بوده ومتعلمین درشعبات مختلفه آن مصروف تحصیل بودند .

مدیریت یونسکو :

درراپور اجراآت سال گذشته تذکرداده بودیم که افغانستان حسب مقررات اساسنامهٔ یونسکو درهفتمین کنفرانس عمومی سازمان شرکت کرد. رئیس هیئت اعزامی بناغلی داکتر

محمدانس رئیس پوهنتون و بناغلی داکتر محمد یوسف رئیس ارتباط کلتوری افغانی دراروپاښاغلی عبدالشکور ولی ، معاون ریاست ارتباط کلتوری وښاغلی محمداکرم مدیر تدریسات ثانوی سمت عضویت آنرا داشتند. کنفرانس عمومی یونسکو بروز چهارشنبه ۱۲ نوامبر درپاریس به تالار کلوپ هوابازی فرانسه طبق آئین نامه یونسکو ازطرف هیئت اعزامی امریکا افتتاح شد (چه مقرراست رئیس هیئت مملکتی که سال قبل ریاست کنفرانس عمومی را داشته آنرا افتتاح نماید) وکار های آن الی ۱۱ دسمبر دوام کرد .

متعاقباً نظر به پیشنهاد انجمن اجرائیه یونسکو Dr. S. Radhakrishnan سرتوروپالی راداکرشنان رئیس هیئت هند بحیث رئیس هفتمین کنفرانس عمومی انتخاب گردید . چون حجم کار های این کنفرانس مانند جملهٔ کنفرانس های بین المللی زیاد ومتنوع بود بعد ازاجرای امورمقدماتی کمیسیونها و کمیتهای اختصاصی (۱) تشکیل گردیده وکارها به ایشان سپرده شد رئیس هیئت افغانی در جلسات امداد تخنیکی کمیسیونهای ملی انجمن اجرائیه فعالیت فرهنگی تبادلهٔ اطلاعات علوم حقیقی وطبیعی علوم اجتماعی پروگرام بودجه وغیره اشتراك ورزیده است. راپور نهائی این کمیسیون ها و کمیته هادر جلسات عمومی جهت رای گیری ر جعت داده میشد ند .

در کنفرانس عمومی دوره هفتم نمایندگان پنجاه وهفت مملکت عضو سازمان حضور بهم رسانیده بودند علاوه مشاهدین پنج مملکت دیگر نمایندگان سازمان ملل متحده وبعضی مؤسسات اختصاصی بین المللی دیگر بحیث مشاهد شامل بودند .

تصمیمات مهمی که درین کنفرانس درقسمت های مختلف اخذ شده عبارتند از .

(۱) قبولی هسپانیه لیبیاو نیپال بعضویت یونسکو .

(۲) انتخاب نه عضو جدید درانجمن اجرائیه .

تعیین محل اجلاس هشتمین کنفرانس عمومی یونسکو که نظر به دعوت حکومت یوروگوای دراخیر ۱۹۵٤ به مونت وید وانعقاد خواهد یافت قبولی استعفای مدیر عمومی یونسکو (جیم تورس) بوده که دراثر تقلیل بودجه بمیان آمدچه مدیرعمومی مدعی بود تقلیل بودجه باعث انحطاط و عقب رفتن پروگرام یونسکو است که درحال رشد ونمو می باشد .

اقدام بطر فداری ازصلح که دربیست وپنجمین جلسهٔ عمومی از دول عضو یونسکو وکمیسیون های ملی تقاضارفت تاتوسط وسائل ممکنه وتوسط فعالیت سازمان بمنظور صلح بین المللی بذل توجه مینمایند که حسن تفاهم متقابله وبهبود حال بشر فراهم شود .

تصمیماتیکه راجع به پروگرام یونسکو درسال ۱۹۵۳ و ۱۹۵٤ به تصویب رسید بشرح ذیل بیان میگردد چون از بودجه پیشنهادشده ۱٦ فی صد آن تقلیل یافت یعنی (دالر ۸ ٥ ٤ « ٩٦١ » ۲۰)

به ۲۹۰۶ ٤ ، ۷۱ ، ۱۸ دالر تنزیل کرد) لذا چنین فیصله بعمل آمد که باید پروژهای که حق اولیت را دارا میباشند تحت اجرا گرفته شوند ازقبیل

۱ـ فعالیت و تشریك مساعی با کمیسیونهای ملی بمنظور عملی ساختن پروگرام یونسکو بادر نظر گرفتن شرایط خاصه مناطق مختلفه جهان .

۲ـ همکاری باسازمان بین المللی که مدیر عمومی یونسکو جهت استشاره نمایندگان ایشانرا درمقر یونسکو دعوت نموده ودراجراء وتطبیق پروگرام سازمان شرکت آنها را مطالعه بنمایند .ـ

۳ـ اجرای بعضی پروژهای دیگر که دارای اهمیت بوده وتحت A قرارگرفته است . تخصیصه های این پروژها درصورت امکان ازپول باقیمانده بودجه سال ۱۹۵۲ تهیه میگردد وخاصه درباره پروژه کورسهای یونیورسته توجه مخصوصی مبذول شود .ـ

٤ـ سفارشات برای ترتیب پروگرام آینده سازمان. مدیرعمومی مؤظف شد تاراپور مرتبه پروگرام وبسط فعالیت آینده یونسکورا به دول عضو فرستاده ونظریات شانرا مطالعه نماید وجوابهائیکه دریافت میدارد خط مشی آینده را برای سال ۵۵ ـ ۵٦ تعیین بنماید تصمیماتیکه درباره بودجه سازمان اتخاذگردیده عبارت اند از کنفرانس عمومی سال ۱۹۵۳ ـ ۵٤ ـ رابـه ۲۹٦٤٠ ، ۱۰ ، ۸۷ ، ۱۷۱ دالر تعیین گردیده که از آنجمله برای مسائل اداری ۳۰۲۹٦۰۸٤۷ دالر وبرای اجرای پروگرام یونسکو ۱۲۳۵٤۱٤١ تخصیص یافته وبقیه در بودجه مصارف احتیاطی قید گردیده است بالاخره کنفرانس عمومی تصویب نمود که یك کمیته مشاورتی پروگرام وبودجه مرکب از نمایندگان ۱۵ دول عضو تاسیس گردد ودرباره پروگرام وبودجه هشتمین کنفرانس ده روز قبل ازافتتاح کنفرانس اجتماع خواهد ورزید وپروگرام مرتبه عمومی را با تبصره های انجمن اجرائیه تحت غور ومداقه قرارداده وراپور خودرا به کنفرانس عمومی عرضه خواهد نمود .

تصمیماتیکه درباره مسائل مالی اداری وحقوق روابط رسمی وخارجی وعمرانی مرکز جدید یونسکو اتخاذگردیده قرارذیل است .

۱ـ مسایل مالی. کنفرانس عمومی راپورمالی مدیر عمومی وکمیسار حسابی را تصویب کردوسهمیه دول عضورا تعیین نمود بالاخره کنفرانس عمومی تقلیلی راکه کمیسیون اداری درباره بودجه پیشنهاد کرده بود تصویب کرد .

۲ـ مسائل مامورین :ـ کنفرانس عمومی تصمیماتیرا که درباره پرداخت معاش وغیره پیش بینی شده بود تصویب کرد (ازقبیل بیمه مریضی مددمعاش وغیره) به مدیرعمومی وانجمن اجرائیه توصیه کردتا مامورین دارالانشا نظر به تقسیمات جغرافیائی ازجمله ممالك عضو انتخاب واستخدام شوند .

این فوتو از طرز فعالیت شعبهٔ صحافی مطبعهٔ معارف نمایندگی میکند

فعالیت کارگران ماشین طبع حروفی شتوم فوگل دراثنای چالان بودن ماشین

۳ـ عمران مرکز جدید یونسکو : کنفرانس عمومی بمدیرعمومی یونسکو اجازه داد تا پیشنهاد فرانسه را درباره اعطای یك قطعه زمین که در آن عمارت جدید یونسکو ساخته شود قبول نماید ویلان عمارت جدید را توسط مهندسین بین المللی طرح کنند که قیمت آن از ٦ ملیون دالر تجاوز نکند .

٤ـ مسائل حقوقی : به نسبت اینکه جلسات کنفرانس عمومی یونسکو بعد ازین جلسه هر دو سال صورت پذیر خواهد گردید کنفرانس عمومی تصمیم گرفته بعضی تعدیلات در اساسنامه یونسکو وارد کند علاوتاً تصویب شد تعدیلات ماده (٥)- اساسنامه یونسکو که ازطرف اتازونی پیشنهاد شده بود درباره ترکیب انجمن اجرائیه میباشد بجلسه هشتمین محول گردد .

٥ـ تصمیمات مربوطه بترتیب راپورهای عضو: کنفرانس عمومی راپور کمیته راغور و تحقیق راپور های دول عضو یونسکو را مطالعه کرده و تصمیم آتی را تصویب نمود . کنفرانس عمومی مقررات ماده (۸) اساسنامه را درباره ترتیب ومتن راپورسالانه بدون عضو خاطر نشان نموده وسفارشاتی را که توسط کنفرانس عمومی تصویب شده باطلاع آنها رسانیده مدیر عمومی راموظف میسازد که هدایات لازمه ویلان عمومی ترتیب راپور را بوقت مناسب باستحضاری شان برساند .

و بدول عضو سفارش بنماید که شمافعالیت های مهم خویش را تاجائیکه بپرو گرام یونسکو ربط دارد به کنفرانس عرضه دارند وپیشرفتهای عرفانی که در ساحه مختلفه صورت میگیرد وداخل پرو گرام یونسکو میباشد بصورت ضمیمه درج باشد البته این معلومات در مرکز تبادله معلومات یونسکو گذاشته خواهد شد علاوتاً ازدول عضو سا زمان خواهش میکنند که راپورهای خود را بوقت معینه بدار الانشاء ارسال دارد تا مطالعه وغور آنها پیش ازافتتاح کنفرانس عمومی صورت پذیرشده بتواند ومدیر عمومی را موظف میسازد تا بوقت مناسب مجموعه راپورهای دول عضو را بطبع برساند راپور هائیکه به تاخیر مواصلت میکنند البته ازقلم خواهدماند.

مجدداً به دول عضو سفارش مینماید تانتائجی را که در ساحهٔ فعالیت یونسکو برای مملکت بدست آورده اند توسط نشریه علیحده وتوسط مطبوعات باطلاع اهالی برسانند .

بالاخره کنفرانس عمومی تصمیم گرفته تا کمیتهٔ مخصوص مرکب از نمایندگان (۱۱) مملکت جهت مطالعه راپوردول عضو برای هشتمین کنفرانس عمومی یونسکو تعین کند و کمیته موصوف نتیجه مطالعات تبصره وسفارشات خودرادریکی ازجلسات مکمله کنفرانس عمومی آینده به نمایندگان دول عضوعرضه دارند .

دومین کنفرانس فوق العاده یونسکو

درهفتمین کنفرانس عمومی یونسکو چنین تصویب گردیده بود که درجریان سال ۱۹٥۲ کنفرانس عمومی فوق العاده انعقادشود ودران راجع بانتخاب مدیرعمومی یونسکوو

مسائل دیگر بحث بعمل میاید طبق این تصویب دومین کنفرانس عمومی فوق لعاده ازاول الی چهار جولائی در پاریس دائر گردید ازطرف حکومت افغانستان بناغلی عبد الشکور معاون ریاست کلتوری افغانی در اروپا بحیث نماینده معرفی گردید تصمیمات مهمی را که درین جلسه اتخاذ گردیده عبارتند از :

انتخاب Dr. Luther Harri Evans از تبعه امریکا بحیث مدیر عمومی یونسکو

انتخاب دو نفر اعضای انجمن اجرائیه :

علاوتاً درین دوره اجلاسیه راپور کمیته اعمار مرکز جدید یونسکو طرح مذاکره قرار گرفت وچنین فیصله بعمل آمد که مدیر عمومی یونسکو اعطای قطعه زمین جهت اعمار مرکز جدید از طرف حکومت فرانسه را قبول مینماید وضمناً در باره مقرارت قرضه طویل المدت که حکومت فرانسه جهت اعمار آن قبولدار گردیده است داخل مذاکره شود نتیجه آنرا بصورت راپور بهشتمین کنفرانس عمومی یونسکو رویت بدهد :

مسائل مختلفه که درین کنفرانس تصویب شده عبارت است ازینکه راپور ستاژ مطالعوی هند را در باره پلتور میتود گاندی برای ازبین بردن کشیدگی های ملی و بین المللی به مدیر عمومی وانجمن اجرائیه عرضه دارند تا پروژه جهت ترتیبات لازمه وباثر این میتود در پروگرام سال ۵۵ و ۵۶ در نظر گرفته شود :

انعقاد کنفرانس منطقوی نمایندگان کمیسیون های ملی ممالک شرق قریب و شرق میانه

در ششمین کنفرانس عمومی تصمیمی اتخاذ شده بود که طبق آن کنفرانس های منطقوی نمایندگان کمیسیون های ملی مثل سابق ادامه یابد چنانچه دومین کنفرانس منطقوی قبلاً در بنکاک، سال ۱۹۵۱ منعقد شده بود ورئیس کمیسیون ملی افغانی در آن شرکت نموده بود ولی بنا بر عدم موافقت بین یونسکو وممالک شرق قریب این کنفرانس منطقوی که میبایست درجریان سال ۱۹۵۳ دائر شود صورت پذیر نشد بنابران انجمن اجرائیه در سی و چارمین جلسه خود چنین تصمیم گرفت که پول تخصیصیه کنفرانس منطقوی بمنظور ترجمه و نشر بعضی رساله های مفید یونسکو بزبان های ممالک شرق قریب وشرق میانه بمصرف برسد تا مربیون معارف از پروگرام وفعالیت یونسکو بیشتر مطلع ومستفید شوند .

تشکیل کمیته تحقیق سکالر شیپ وفیلوشیپ : برای اینکه ازسکالرشیپ وفیلوشیپ هائیکه ازیونو وموسسات اختصاصی آن به افغانستان داده میشود استفاده بهتری بعمل آمده بتواند کمیتهٔ بنام کمیته سکالر شیپ وفیلو شیپ در مرکز وزارت معارف تشکیل گردیده است وظیفه کمیته موصوف مطالعه وتحقیق اوراق داوطلبان افغانی است این کمیته سعی میکنند اشخاصی معرفی شوند که ازحیث مدارج علمی استفاده خوبی ازین بورسها کرده بتوانند چنانچه ازتشکیل این کمیته بدوائر وموسسات رسمی وملی خبر داده شده است نیز تذکار گردیده که تصدیق این کمیته برای صدور پاسپورت داوطلبان حتمی شمرده میشود

رئیس کمیسیون ملی یونسکو داکتر محمد انس بحیث رئیس کمیته اجرائی وظیفه مینماید ومدیریت یونسکو دارالانشای آن تعین گردیده است .

کمک های عرفانی یونسکو نظر به درخواست وزارت معارف: کمک های آتی ازطرف شعبه امداد تخنیکی یونسکو برای سال ۱۹۵۲ درزمینه عرفانی به حکومت افغانستان داده شده است .

تمدید قرارداد دو نفر معلمین مکتب تخنیک عالی برای یکسال تقرر یکنفر متخصص تعلیمات مسلکی (مستر لارسن) که از جنوری ۱۹۵۲ مصروف کار میباشد .

تمدید سکالرشیپ دو نفر معلمین افغانی مکتب میخانیکی که قبلاً در آلمان غربی مشغول تحصیل میباشد برای یکسال دیگر تمدید داده شد. قرارداد معلم اصول تدریس برای مکتب دارالمعلمین برای یکسال .

تمدید یکساله سکالرشیپ یکنفر منسوبین دارالمعلمین جهت فراگرفتن اصول تدریس که فعلاً در لندن تحصیل مینماید علاوتاً درنظر است یك سکالرشیپ به مکتب میخانیکی و یك سکالرشیپ دیگر بیکی از منسوبین مکتب دارالمعلمین درنیوزلیند اعطا گردد کمکی که از داخل بودجه یونسکو یا پروگرام عادی سازمان درسال ۵۳ اخذ شده عبارتند از .

۱ـ پیشنهاد درباره اعزام یك هیئت سه نفری برای ترمیم وترتیب موزه کابل که نظر به بعضی معاذیر ازطرف وزارت معارف رد گردید .

۲ـ سامان ولوازم تحصیل . از ناحیه کیفیت کوپون Giftcoupon (اوراق بهادار یونسکو) معادل ۱۸۰۰ دالر به دارالمعلمین ومعادل (۱۵۰۰) دالر به لیسه حبیبیه سامان ولوازم تعلیمی اعطاء گردید .

۳ـ تخصیص یك فیلوشیپ جهت فراگرفتن تدریس درباره ملل متحده به افغانستان که توسط داکتر غلام عمر استادفاکولته ادبیات معرفی گردیدند .

علاوتاً ازمدیریت یونسکو به یك تعداد سوالات یونسکو وموسسات بین المللی راپور وجواب تهیه وفرستاده شده است که مهمترین شان عبارتند از .

راپوردرباره تشکیلات وزارت معارف وفعالیت آن که درمجموعهٔ Hand book of education که ازطرف یونسکو نشر میشود درج خواهد شد.

راپوراجراآت سال ۵۲ وزارت معارف بدفتر عرفانی بین المللی جینوا که در سالنامهٔ سال ۵۲ دفتر موصوف درج شده است راپور راجع به کمکهای اجتماعی که به اطفال وفامیل داده میشود تاجائیکه مربوط تعلیم وتربیه آنهاست ازطریق وزارت خارجه برای مجلس اقتصادی واجتماعی یونو فرستاده شده راپوردرباره کتب درسی، تاریخ، جغرافیه، ولسان خارجه که درمکاتب افغانستان معمول است .

معلومات در باره اعزام محصلین افغانی در خارج برای تحصیل به تعداد سالانه معارف تعلیمی وغیره که به یونسکو فرستاده شد:

راپور دوباره سپورت در مکاتب افغانستان:

راپور در باره یونسکو و معارف که از طریق مدیریت احصائیه بریاست مستقل مطبوعات فرستاده شده است وغیره.

نظر به دعوت کمیسیون ملی هندوستان که بمجلس در دهلی از ۱۹ الی ۱۴ جولائی د ائرشده بود وزارت معارف هیئت مرکب از دوکتور نجیب الله. دوکتور نجم الدین انصاری ـ بناغلی برشنا تعیین نمود که البته راپور آن در آینده بمطالعه قارئین گرام گذاشته خواهد شد.

مدیریت عمومی یونسکو مقیم پاریس یک عده تابلو جهت نمایش برای طلاب که موضوع عمومی آن عبارت از صلح و معارف میباشد توسط شعبه اطلاعات خویش به اسمی این مدیریت فرستاده شود یک مجموعهٔ (کلوکسیون) آن به مکتب دارالمعلمین فرستاده شد.

امسال ششمین کنفرانس ترقی سیانس در کراچی منعقد شده که نمایندگان انگلستان ـ جرمنی ـ ترکیه ـ مصر ـ فرانسه و افغانستان در ان شمولیت ورزیده بودند این کنفرانس از ۲۸ جنوری دوام کرد.

از طرف افغانستان بناغلی دوکتور میر نجم الدین انصاری رئیس دار التالیف شرکت ورزیدند.

وهمچنین دو کتور موصوف حسب معمول چند ساله امسال نیز در هشتمین دوره اجلاسیه اسامبله عمومی ملل متحد اشتراک ورزیدند که تا ختم دوره اجلاسیه در ان جا بودند.

امسال یک هیئت بنا بدعوت حکومت هند برای بازدید مراکز عرفانی ـ صناعتی و کلتوری آن مملکت عازم آندیا رشدند. رئیس این هیئت آقای علی احمد معین تدریسی معارف واعضا عبارت از بناغلی احمدعلی ـ کهزاد ـ دوکتور محمد حیدر ـ عبدالغفور برشنا ـ محمدخان د روشان ـ وضیای قاریزاده بودند.

وهمین قسم هیئت دیگری بریاست داکتر محمدانس رئیس پوهنتون کابل وعضویت دوکتور محمداکرم دوکتور محمدعثمان انوری ـ دوکتور عبدالرحیم ـ ومیر امان الدین انصاری برای بازدید موسسات فرهنگی شوروی بنا بدعوت اداره روابط فرهنگی اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی بدآنجا رفته بودند که بعد از ملاحظه موسسات فرهنگی مسکو ـ لینن گراد ـ باکو ـ وتاشکند دوباره بوطن عزیمت کردند.

مدیریت مامورین ومعلمین تدریسات.

درسال جاری مانند سالهای گذشته تغیرات و تبدیلاتیکه بر اساس تصاویب انجمن معارف ومنظوری مقام وزارت صورت گرفته توسط این مدیریت بمرحلهٔ اجراگذ ارده شده است نکات مهم آن قرار آتی است:

الف تقرر وتبدل مدیرهای معارف ولایات برحسب ذیل صورت گرفته :

۱- بناغلی عبدالغفور احمدی سابق مدیر معارف مشرقی بمدیریت معارف ولایت کابل.

۲- محمد کبیر سابق مدیر معارف ولایت کابل بمدیریت معارف قطغن .

۳- عبدالرسول سابق مدیر معارف قطغن بمدیریت معارف جنوبی .

٤- عبدالسلام سابق مدیر معارف جنوبی بمدیریت معارف مشرقی .

٥- محمدعمر سابق کفیل مدیریت معارف پروان بکفالت مدیریت معارف مزارشریف .

٦- تقرر محمدطاهر بمدیریت معارف قندهار .

۷- عبدالعزیز سابق مدیر معارف فراه بمدیریت معارف غزنی .

۸- بناغلی محمد سلیمان سابق مدیر معارف غزنی به مفتشی ریاست تفتیش .

۹- « محمد موسی سابق مدیر معارف بدخشان به مفتشی ریاست تفتیش .

۱۰- « میرمحمود سابق مفتش مکاتب شهر بکفالت مدیر معارف بدخشان

۱۱- « عبدالغفور ویاند سابق معلم لیسهٔ استقلال بکفالت مدیریت معارف فراه .

۱۲- « عبدالمجید سابق معاون لیسهٔ استقلال بکفالت مدیریت معارف پروان .

۱۳- تقرر بناغلی سراج الدین ضیاء سابق معاون مکتب اصول تحریر بکفالت مدیریت معارف لوگرد .

۱٤- بناغلی سیدمحمداشرف سابق کفیل مدیریت معارف لوگر بمعاونیت معارف کابل.

ب- برعلاوه یکنفر مامور بمعارف هزاره جات یکنفر معاون به لیسهٔ استقلال یکنفر معاون بمکتب اصول تحریر ویکنفر معاون بمدرسهٔ علوم شرعیه یکنفر معاون به لیسهٔ ابن سینا یکنفر معاون به لیسهٔ تجارتی ویکنفر معاون به لیسهٔ زراعت مقرر ومنصوب گردیده اند .

ج- به تعداد هفتاد ودو نفر از فارغ التحصیلان دارالمعلمین متوسطه وهفت نفر مسلکی ویك عده ازفارغ التحصیلان دارالعلوم ها لیسه ابن سینا ومدرسه علوم شرعیه درمکاتب مرکز ومعارف ولایات مقرر گردیدند متذکر باید شدکه درین راه حتی الوسع کوشش بعمل آمده تا فارغ التحصیلان مذکور باوطان خویش مقرر گردند ودربارهٔ اکثریه آنان این منظور عملی گردید که بدین ترتیب عدهٔ بزرگ احتیاجات مکاتب ازحیث کمبود معلمین مرفوع شده است همچنان فارغ التحصیلان لیسهٔ نسوان که دراخیر سال ۳۱ فارغ گردیده بودند همهٔ آنها بحیث معلمه مکاتب نسوان مرکز مقرر گردیدند .

د- درمورد معلمین خارجی که ازخارج استخدام گردیده اند ذیلاً توضیحات داده میشود .

الف - معلمین فرانسوی - درسال جاری قرار داد پنج تن ازمعلمین فرانسوی خاتمه یافت وآنان آمادهٔ تجدید قرار داد نشدند دربارهٔ استخدام عوض اوشان توسط مکاتیب جداگانه بسفارت کبرای افغانی مقیم پاریس اطلاع داده شد همچنین در سال جاری حسب صوابدید مقام وزارت بعد ازختم قرارداد موسیو مومل مدیرسابق موسیوفریسی

بحیث مدیر تدریسی لیسهٔ استقلال عز تقرر حاصل نموده وبایك نفر معلم فرانسوی که مدت قراردادش بسر رسیده بود تجدید قرارداد بعمل آمد .

ب ـ معلمین امریکائی ـ درسال جاری قرار داد سه نفر ازمعلمین امریکائی ختم وآمادهٔ تجدید قرارداد نشدند دربارهٔ استخدام عوض اوشان باسفارت کبرای افغانی مقیم واشنگتن داخل مذاکره هستیم . هکذا درین اواخر آقای اولی معلم لیسه حبیبیه نظر به عدم ضرورت ازتاریخ ۱۵ حوت ۳۲ فسخ گردید نظر بصوابدید مقام وزارت همینکه مدت قرارداد مستر لارسن مدیر تدریسی لیسه حبیبیه بسر رسید بعوض او مستر زاور معلم آنمکتب بحیث مدیر تدریسی لیسه مذکور منسوب گردید .همچنان امسال چهار نفر معلم ومعلمه از امریکا استخدام وبه کابل وارد وبه تدریس مشغول گردیدند وبایکنفر معلمه درکابل قرارداد بعمل آمد وبمکتب (A. T. T) مقرر گردید .

معلمین هندی :

قرارداد دونفر ازمعلمین هندی که موعد آن بسررسیده بود فسخ و در عوض آن ۹ نفر ازهندوستان بمنظور تدریس لسان انگلیسی درمعارف ولایات استخدام گردیدکه منجمله یکنفر بمعارف غزنی یکنفر بمعارف مزار شریف دونفر بمعارف قندهاز دونفر بمعارف مشرقی دو نفر به لیسهٔ ابن سینا و یکنفر بمعارف قطغن مقرر شده و مشغول تدریس میباشند .

٤ـ معلمین المانی واطریشی .

معلمینیکه ازممالك فوق فعلاً موجود اند عبارت از ۱۰ نفرمیباشند که از آن جمله قرار داد سه نفر خاتمه یافت وبرای ایشان اجازه دادهشد تابه اوطان خود برگردند دربارهٔ عوض آنها اقدام کرده ایم .

۵ ـ معلمین تبعهٔ انگلستان .

ازین مملکت باچهارنفر قرارداد عقد شده بود که منجمله قرارداد پایلستون مدیر لیسه غازی بسر رسیده وفسخ شد که درعوض اوشخص دیگری ازفارغ التحصیلان افغانی به مدیریت مذکور مدنظر است وبایك نفرمعلمه در کابل عقد قرار داد بعمل آمده که فعلاً درلیسه تجارتی مشغول تدریس میباشد .

٦ ـ معلمین عربی :

درسال جاری بادونفر معلمین عراقی قرار دادی عقدگردیده که بحیث معلم درمدرسه علوم شرعیه شامل کار میباشند .

۱ـ ترفیعات مامورین ومعلمین ومعلمات توسط کمیسیون منتخبهٔیکه زیر نظر ـ الالتماب وزیر معارف دایر میگردد انجام پذیرفته وپس از تصویب کمیسیون بمنصه اجرا گذاشته شده .

مدیریت احصائیه معارف

۱- برای جمع کردن احصائیه کاملتری ازطرف مدیریت احصائیه معارف درسال ۱۳۳۱ فورمه سوالات احصائیوی جدیدی به استشاره متخصص احصائیوی امداد تخنیکی یونو درکابل ترتیب وطبع گردیده بود ،

این فورمه به تمامی مکاتب معارف چه درمرکز وچه درولایات توسط مدیریت های معارف ارسال گردیده وازآمرین مکاتب درخواست شد تا سوالات احصائیوی فورمه راراجع بمتعلمین ومعلمین وچگونگی مکاتب خود دربرج حمل خانه پری وتکمیل نموده بمدیریت احصائیه ارسال دارند این فورمه‌ها مسلسلا بمدیریت احصائیه واصل وازطرف مامورین مربوطه درروسیه‌های مخصوص آن داخل کردیده توسط ماشین‌های کلکولیت حسابی مجموعه جداول بندی آن بعمل آمد که نتایج آن بصورت راپور کوچك احصائیوی در آورده شد این راپورهمه گونه معلومات‌را راجع بمکاتب معلمین ومتعلمین معارف اهدا کرده میتواند ؛

۲- در احصائیه یکی از ارکان مهم طریق عرضه کردن آنست مدیریت احصائیه برهمین اساس وهم دراثر درخواست بعضی دوایر اقدام کرده تا معلومات های احصائیوی دستداشتهٔ خود را بصورت گرافهای احصائیوی مرتب کرده تقدیم کنند وهمین است که معلومات‌های ذیل بصورت گراف درآورده شد -

۱- گراف تعداد مکاتب افغانستان از سنه ۱۳۱۱ تاسنه ۱۳۳۱
۲- « « معلمین معارف « « « «
۳- « « متعلمین « « « « «
٤- « « فارغ التحصیلان مکاتب معارف « «
٥- « « بودجه معارف افغانستان ازسنه ۱۳۳۱ تاسنه ۱۳۳۲

٦- تعداد گراف متعلمین معارف درسنه ۱۳۳۱ ازحیث مسالك پدری زارع مسالك آزاد - مامورین - عمله وفعله تاجر .

۷- نسبت دختران وپسران دودوره های مختلف مکاتب معارف درسال ۱۳۳۱ .

۸- نسبت مکاتب ابتدائیه - متوسطه ثانوی مسلکی وفاکولته درسنه ۱۳۳۱ .

۹- گراف درجه تحصیل معلمین معارف درسنه ۱۳۳۱ .

۱۰- گراف نقشه افغانستان و تقسیم متناسب مکاتب در ولایات آن درسنه ۱۳۳۱

هدف گراف ها که عبارت است از نشان دادن معلومات بوسایل ساده و عام فهم وسهولت دادن هرگونه معلومات درین گراف ها مراعات گردیده وهم کوشش شده است تامعلومات‌های جامع ومفیدی‌را بصورت واضح ترجمانی نماید چون این گراف‌ها نهایت دلچسپ وقابل استفاده است در اثر تقاضای متخصص احصائیه ومتخصص تعلیم وتربیه امداد تخنیکی یونو وزارت معارف بمدیریت مکتب تخنیك عالی امر دادتا ازآنها عکاسی بعمل آرند

همانا هرده قطعه گراف توسط مستر کتنی معلم امریکائی عکاسی ونیز از آنها ده قطعه عکس بسفارت کبرای افغانستان درهند ارسال شد.

۳- قبل برین مدیریت احصائیه سال یکمرتبه توسط فورمه سوالات احصائیوی خود معلومات هارا ازمکاتب جمع آوری وتا اخیر سال از نتایج آن استفاده میشود بدیهی است که در ظرف یکسال تحولات بسیاری در تعداد مکاتب معلمین ـ متعلمین و غیره معلومات ها رخ میدهد بنابرین مدیریت احصائیه یکورق راپور احصائیوی ماهوار مدیریت های معارف راتجویز نمود تا بهاین ذریعه بتوانند معلومات های احصائیوی راجع بهمعارف رادرظرف یکماه داشته بتوانند این راپوریکه عبارت از ۹ جدول بوده وهدایات مفصلی را برای خانه پری کردن آن دارا است بهمطبعه معارف ارسال گردیده تا آنرا طبع نماید

از آغاز سال ۱۳۳۳ مدیرت‌های معارف خواهند توانست که ماهوار ازروی راپور های که مکاتب بهادارات شان میفرستند این راپور را خانه پوری و به مدیریت احصائیه معارف ارسال دارند.

٤ـ ترتیب معلومات هائیکه ازطرف اداره احصائیه یونسکود رپاریس خواسته میشود ازقبیل احصائیه تعلیم اکابر وتعلیمات مخصوص.

۵ معلومات‌های احصائیوی معارف که ازطرف تمامی شعبات استعلاما خواسته میشود واین اداره آنرا مرتباً میدهد ازاوامر عادی دفتر بهشمار میرود مدیریت احصائیه توانست یك پایه ماشین نوع (مونرو) که هم با برق وهم با دست کار جمع وتفریق راتا به ۹۹۹ ملیون اجرا کرده میتواند ازگمرك کابل خریداری ومورد استفاده قرارداد.

ریاست دارالتالیف:

امسال ریاست دارالتالیف موفق به تکمیل کتب دورهٔ ابتدائی مطابق پروگرام جدید گردید ونیز برای کمك به معلمین برای هرمضمون کتاب رهنما مانند رهنمای ریاضی ورهنمای جغرافیه وغیره تالیف وتد وین کرد کتب دورهٔ دهاتی واکابر چه پښتو چه فارسی همه ازطبع فارغ وبدسترس استفاده قرار گرفت یك تعداد کتب مفید وممد تعلیمات طبع و نشر شد کتب دورهٔ متوسط وثانوی هم مطابق پروگرام جدید بعضاً ازطبع وقسمتی ازتالیف برآمد حالا موقع آنرا یافته که کم کم به نشر وطبع نشریات یونسکو وغیره آثار مفید وممد تعلیمات عامه به پردازد. چنانچه مجلهٔ عرفان امسال ماهانه شدودر نظر است یك مجلهٔ دیگر هم بنام مجلهٔ اکابر طبع ونشر شود این همه آرزوها مربوط ومنحصر به بکار افتیدن مکمل مطبعهٔ معارف است که آنهم روز بروز بسوی تکامل پیش میرود واینك اجراآت هراداره این ریاست راجدا گانه شرح میدهیم.

کارگران شعبهٔ صحافی مطبعهٔ معارف در حین اجرای وظیفه

کارگران حروفچینی مطبعه معارف در اثنای کار

۱ـ مدیریت تالیف وترجمه .

اجراآت این مدیریت را اولتر به عناوین ذیل تقسیم و بعد راجع به هر کدام آن بصورت مختصر تشریحات لازمه تقدیم مینمائیم .

۱ـ کتب درسی

۲ـ کتب معاون درسی و کتب مطالعه

۳ـ کتب درسی راجع به تدریسات مسلکی .

٤ـ طبع ثانی کتب .

٥ـ تصحیح کتب .

٦ـ تدوین وجریان امورعلمی وعرفانی واداری .

۱ـ درقسمت کتب درسی باید شعبات ذیل را مد نظر بگیریم .

الف ـ کتب ابتدائی .

ب ـ کتب متوسط .

ج ـ کتب ثانوی .

الف ـ اجراآتیکه راجع به کتب ابتدائی درین سال بعمل آمده قرار ذیل است .

۱ـ کتب قرائت پښتوی دورهٔ ابتدائی که متقاضی پارهٔ ازتعدیلات واصلاحات بود درین سال تحت تعدیل واصلاح گرفته شدودرنتیجه کتاب قرائت پښتوی صنف ۳ـ٤ـ٥ـ٦ یکی بعد دیگری آمادهٔ طبع آفسیت گردیده که عنقریب به طبع ارسال میشود .

۲ـ دربارهٔ کتب قرائت فارسی دورهٔ ابتدائی ریاست دارالتالیف موفق گردیده تا کتب متذکره رابصورت نستعلیق باآفسیت طبع نماید درنتیجه کتاب دوم وسوم ابتدائی وفارسی چهارم مخصوص مناطق پښتو زبان بعداز اصلاح وتعدیل وخطاطی به طبع سپرده شد .

۳ـ کتب ریاضی این دوره طبق پروگرام جدید تاصنف ٥ تکمیل وبعد ازطی مراتب اصولی وارائه نظریات دران باره آمادهٔ طبع گردیده درین باره هم ریاست دارالتالیف سعی نموده تااین مسئله نیز بخط نستعلیق وبه طبع آفسیت صورت بگیرد چنانچه کتب صنوف اول ودوم زیر طبع وازسوم وچهارم وپنجم تحت خطاطی وعنقریب آماده طبع ونشر میگردد

٤ـ ریاست دارالتالیف برای اینکه درقسمت خط واملاوترکیب کلمات والفاظ خدمتی کرده باشد ترتیب تالیف وتدوین کتب رهنمای خط را گرفته تا برای دورهٔ ابتدائی وحتی متوسط پارهٔ ازقوانین خط واملارا بصورت کتب متعدد طبع ونشر نماید چنانچه این کتب تحت تالیف وتحریر است که عنقریب ازطبع فارغ وبدسترس افاده واستفاده قرار خواهد گرفت واین نظریه در فارسی وپشتو تطبیق خواهد شد .

٥ ــ کتب دهاتی برای مکاتب دهاتی درفارسی وپشتو تکمیل ومورد افادهواستفاده قرار گرفت .

٦ ــ درین سال ریاست دارالتالیف به همکاری تدریسات وتالیف یکعده کتابی بنام رهنمای معلم درقسمت کتب ومضامین ابتدائی پرداخت کتب متذکره ازیکطرف شامل تمام مفردات وپروگرام مضامین ابتدائی ازطرف دیگر دارای اصول تعلیم درمضمونهای مختلف صنف اول الیششم ابتدائی است . علاوتاً این کتب دارای معلومات زیاد وتفصیلات بیشتر راجع بهر مضمون بودوکتابیستکه احتیاجات مطالعوی وتهیه درسی یك معلمرا رفع وصورتالقای دروسرا طوریکه لازم وشائیسته یك معلماست بهمعلمین رهنمائی میکنند وباین صورت یك معلم تمام مطالعات وتشریحات لازمه درسی خودرا بدون اینکه محتاج تتبع ویامطالعه ویایافتن کتب دیگر باشد ازین کتابها بدست می آرند این کتب دارای شرایط علمی ــ عملی ــ تربیوی ــ رسمها ــ اشکال نقشه ها وغیره بوده حیات اجتماعی وتطبیق مضمونرا بامحیط خوبتر وبهترنشان میدهد . کتب متذکره عبارتند از :

۱ـ رهنمای دینیات باطرز تدریس وصورت تعلیما وتعلم .

۲ـ رهنمای قرائت های پښتو باطرز تدریس وصورت تعلیم و تعلم زبان پښتو .

۳ـ » » فارسی » » » » » فارسی .

٤ـ » » تاریخ » » » » » مضمون تاریخ .

٥ـ » » جغرافیه » » » » » جغرافیه .

٦ـ » » ریاضی » » » » » ریاضی .

۷ـ » » هندسه » » » » » هندسه .

۸ـ » » تاریخ طبیعی » » » » » تاریخ طبیعی .

مفردات این کتابها تعیین وبه مولفین جهت تالیف سپرده شده .

۷ـ کتب اطفال :

درینسال ریاست دارالتالیف جهت بلند بردن سویه تعلیمی به تالیف وتدوین یك عده کتب رنگه اطفال پرداخت و مقصد اساسی اینگونه کتب هماناتربیه ذوق واعتلای سویهٔ تعلیمی طلاب خوردسال استکه ازانجمله دوسه جلدآن تهیه گردیده است .

ب ـ کتب متوسط :

۱ـ تالیف وتدوین قرائت های پښتو .

این کتب که متقاضی برخی ازتعدیلات و اصلاحات بود توسط مجالس معلمینیکه در ریاستدارالتالیف منعقدگردید به تعدیلات واصلاحات آن اقدام ودرنتیجه کتبصنف ۷ـ۸ـ۹ آن تدوین ومنجمله کتاب ۷ آن به طبع سپرده شد که دوی دیگرآن هم عنقریب به طبع سپرده خواهد شد .

۲ تکمیل وطبع تمام کتبعربی برای صنوف ۷ـ۸ـ۹ .

۳- اختصار کتب جغرافیه صنف ۷-۸ که بعدازابراز نظریات هیئت به طبع داده میشود .
٤- تالیف جغرافیه صنف ۹
٥- تعدیل واصلاح تاریخ های صنوف متوسطه طبق پروگرام جدید که به طبع داده میشود
٦- تالیف هندسه صنف نهم که بطبع داده شده .
۷- تصحیح وتدوین قرائت فارسی ۹ که ازطبع ثانی فارغ شده .
۸- تعدیل واصلاح کتب معلومات مدنیه ــ اخلاق واقتصاد صنوف متوسط مطابق نظریات جدید پروگرام بطبع داده میشود .

ج ــ دوره ثانوی :

۱ ــ تعدیل وتدوین کتاب قرائت پشتو صنف ۱۰ مطابق به اقدامات کتب متوسط .
۲ ــ تالیف وطبع عقاید صنف ۱۲ .
۳ ــ تکمیل تالیف جیولوجی صنف ۱۰ که به طبع رفته
٤ ـ تالیف جغرافیه صنوف ۱۰-۱۱-۱۲ که بعدازابراز نظریات هیئت به طبع داده میشود .
٥ ــ تکمیل تالیف تاریخ صنف ۱۱ که به طبع رفته .
٦ ــ تکمیل تالیف صنف ۱۰ که از طبع بر آمده .
۷ ــ تالیف کیمیای صنف یازده بااشکال آن که عنقریب به طبع میرود .

۲ ــ کتب معاون درسی ومطالعه :

۱ ــ تکمیل ترجمه کتاب طرز تدریس تاریخ مولفه دوکتور جانس از انگلیسی به فارسی .
۲ ــ ترجمه کتب تعلیم تربیه از نشرات یونسکو در ٥ جلد .
۳ ــ ترجمه پروگرام ابتدائی .
٤ ــ ترجمه راپور عرفانی .
٥ ــ ترجمه یك کتاب منطق بزبان فارسی .
٦ ــ ترجمه کتاب پیداگوژی ازجرمنی .
۷- ترجمه یك عده مقالات تربیوی از نشرات یونسکو وخطابه هائیکه هیئت عرفانی افغانستان در کنفرانسهای ممالك خارجه شمولیت ورزیده بودند .
۸ ــ ترجمه وطبع یك کتاب بنام حفظ الصحه مقدماتی .

۳ ــ کتب درسی راجع به تعلیمات مسلکی .

ریاست دارالتالیف درین سال بتالیف کتب تعلیمات مسلکی مخصوصاً مکاتب میخانیکی وزراعت اقدام نموده وضمناً بتالیف وتدوین این دوائر پرداخت .

۱ ــ تالیف کتاب میخانیکی جهت مکاتب میخانیکی معه اشکال ورسم های آن .
۲ ــ ترجمه رساله زراعت جهت مکتب زراعت .
٤ ــ طبع ثانی وثالث کتب .

۱ــ ازدوره ابتدائی ،

دینیات صنف ٤ ۵ــ٦ــ که از طبع ثانی بر آمده .

حساب اول ودووم که بطبع ثانی رفته .

۲ ــ ازدوره متوسط .

تاریخ صنف ۷ که برای طبع ثانی رفته .

۳ــ ازدوره ثانوی :

تاریخ ادبیات پښتو برای صنف ۱۱ ــ ۱۲ فارسی صنف ۱۰ـ۱۱ که ازطبع فارغ شده

۱ ــ تصحیح شعرالعجم حصه اول ودوم وپا کنویس حصه اول .

۲ ــ تصحیح یکعده کتب حفظ الصحه ازسازمان صحی جهان معه اشکال وتصاویر .

۳ــ تدویر وجریان امورعلمی وعرفانی واداری .

۱ــ تهیه راپورهاو گذارشهای علمی وزارت معارف وتطبیق آن به امورعرفانی دنیا .

۲ــ جوابات مکاتیب عرفانی موسسات علمی دنیا .

۳ جواب برخی ازنظریات علمی وعرفانی .

٤ ــ تهیه برخی از کتب تعلیمی ومجلات عرفانی برای مراکزیکه خواستارشده اند .

۲ــ مدیریت نشریات :

مدیریت نشریات موظف فرستادن کتب به طبع ونشر ومراقبت وضع طباعتی آن است اززمانیکه به طبع میرود تاازطبع فارغ شود اینکه اجراآت این مدیریت رادرامسال بقسم ذیل خلاصه میکنیم :

الف از کتب دوره ابتدائی :

۱ ــ	جغرافیه ششم	به تعداد	(۱۲۰۰۰)	جلد	دارای	کلیشه ها	وتصاویر	
۲ ــ	»	پښتو	»	(۱۰۰۰۰)	»	»	»	»
۳ــ	تاریخ	»	»	(۱۵۰۰۰)	»	»	»	»
٤ــ	»	فارسی	»	(۱۲۰۰۰)	»	»	»	»
۵ ــ	دوم اکابر به پښتو		»	(۱۰۰۰۰)	»	»	»	»

ب از کتب دوره متوسط وثانوی :

٦ ــ کتاب دپښتو ادب تاریخ برای ۱۱و۱۲ به تعداد (۲۰۰۰) جلددارای تصاویر وکیلشه ها

۷ ــ کتاب عقاید برای صنوف ۱۲ لیسه ها به تعداد (۱۰۰۰) جلد .

۸ ــ نحوعربی برای صنوف نهم .

ج ــ کتابهائیکه امسال درمطبعه معارف ازطبع فارغ واوضاع طباعتی از قبیل دیدن پروف هاوتصحیح اغلاط وغیره آن . مراقبت شده قرار ذیل است :

۱ـ کتاب عربی برای صنوف هفتم به‌تعداد (۶۰۰۰) جلد
۲ـ » » » » هشتم » (۳۰۰۰) »
۳ـ طبع ثانی فارسی نهم » (۴۰۰۰) »
۴ـ » » » دهم » (۳۰۰۰) »
۵ـ طبع ثانی دینیات ششم فارسی » (۱۵۰۰۰) »
۶ـ » » » پنجم » (۱۲۰۰۰) »
۷ـ طبع اول تاریخ صنف دهم به‌تعداد (۳۰۰۰) »
۸ـ » » کتاب حفظ الصحه مقدماتی » (۳۵۰۰) »
۹ـ طبع ثانی تاریخ صنف هفتم » (۶۰۰۰) جلد دارای کلیشه‌ها و تصاویرها
۱۰ـ طبع تعلیمات نامه ابتدائی بزبان انگلیسی به تعداد (۲۰۰) جلد
۱۱ـ طبع قرائت فارسی مناطق پشتوزبان دارای کلیشه‌ها و تصاویر
۱۲ـ فارسی صنف دوم ابتدائی به‌تعداد (۲۰۰۰۰) جلد با تصاویر و کلیشه ها.
۱۳ـ کتاب دوم دهاتی پشتو به‌تعداد (۵۰۰۰) جلد
دـ کتب ذیل درمطبعه معارف تحت کاراست که عنقریب ازطبع فارغ خواهدشد .
۱ـ کتاب دوم دهاتی پشتو به‌تعداد (۵۰۰۰) جلد
۱ـ تاریخ صنف یازده به‌تعداد (۲۰۰۰) جلد
۲ـ فارسی » » » (۲۰۰۰) »
۳ـ دینیات » ۷ » (۱۰۰۰۰) »
۴ـ پشتوی » ۷ » (۱۰۰۰) »
۵ـ حساب » اول ابتدائی طبع آفسیت .
۶ـ » » دوم » » »
۷ـ فارسی صنف سوم ابتدائی (۴۰۰۰۰) جلد طبع آفسیت
۸ـ جیولوجی برای صنف دهم (۱۵۰۰) جلد » »
هـ کتابهائیکه در دستگاه کستتنر و گستوپر نت خود مدیریت نشریات امسال به‌طبع رسیده .
۱ـ کیمیای صنف ۱۲ دارای کلیشه و تصاویر به‌تعداد (۱۰۰۰) جلد
۲ـ الجبر صنف دهم » » (۳۰۰۰) »
سایر فعالیت‌های این اداره رامیتوان حسب ذیل خلاصه کرد .
طبع یك تعداد اوراق فرمایشی که‌ازاداره های وزارت معارف رسیده از قبیل راپورها ـ سوانح شهادتنامه‌ها وغیره به‌تعداد ۳۱۶۵ ورق.

مدیریت مجله عرفان :

۱ـ مجله عرفان که سال گذشته سه‌ماهه نشر میشود امسال ازشروع سال ۳۲ ماهانه نشر میشود که ۱۲ شماره آن امسال بقسم مرتب ومنظم ازهر کدام به تعداد (۲۰۰۰) جلد نشر وطبع وتوزیع شده است .

۲-اخبار(۱۵)روزه عرفانی که قبلاً بماشین گستتنر مدیریت نشریات طبع میشد امسال بقطع بزرگتر به مطبعه معارف طبع گردیده که ۲۴ شماره ازهرشماره به تعداد (۵۰۰) نسخه طبع ونشر وتوزیع شده .

مطبعه معارف :

یکی ازشعبه‌های تازه ومهم وزارت معارف که امسال شروع بکار نموده مطبعه معارف است. این مطبعه اگرچه تاحال رسماً افتتاح نشده لاکن باآنهم دردوره امتحانی خود موفق به انجام کار های ذیل گردیده .

الف. کتب تدریسی .

۱- کتاب عربی صنوف هفتم	۸۰۰۰ جلد .
۲- « فارسی « نهم	۳۰۰۰ »
۳- « « « دهم	۳۰۰۰ »
٤- « « « دوم	۲۰۰۰۰ »
۵- دینیات « پنجم	۱۷۰۰۰ »
٦- « « ششم	۱۰۰۰۰ »
۷- کتاب عربی صنوف ۸	۳۰۰۰
۸- « تاریخ « ۷	٦۰۰۰ »
۹- « فارسی صنوف ٤ مکاتب پشتوزبان	۱۰۰۰۰ »
۱۰- تاریخ صنف دهم	۵۰۰۰ »
۱۱ . حفظ الصحه عمومی	۳۵۰۰ »
۱۲- تعلیمات نامه ابتدائی بزبان انگلیسی	۲۰۰ »
۱۳- کتاب فارسی صنف ۱۱	۱۰۰۰ »
۱٤- کتاب دوم دهاتی پشتو	۵۰۰۰ »
جمله	۹٤۷۰۰ »
کتابچه خط دارسفید ٤۰ ورقه	٤۰۰۰۰ »
۱۵- کتب دفتر	٦۲۹٤ »
۱٦- اوراق متفرقه اداری- قرطاسیه- جدول- پارچه جات وغیره	۵۰۵۹۰۰ ورق
۱۷- اخبار ۱۵ روزه عرفانی ۱۷ شماره شماره ۵۰۰ نسخه	۸۵۰۰ ورق
۱۸- ٦ شماره عرفانی ازهرشماره ۲۰۰۰ جلد	۱۲۰۰۰ جلد .

کتب ذیل زیر کاراست که عنقریب ازطبع فارغ خواهد شد .

پشتوی صنف ۷- دینیات ۷- تاریخ صنف ۱۱- فارسی ۳- جیولوجی ۱۰- کلیات ملك الشعراء قاری - حساب ۱ - ۲ ابتدائی

ریاست تفتیش

ریاست تفتیش موظف وارسی جریان تدریس وصورت اداره مکاتب درتمام معارف مملکت میباشد که برعلاوهٔ آن مسایل شمول واخراج طلاب هم به این ریاست تعلق میگیرد که ماذیلا صورت اجراآت امسالهٔ این ریاست را بطور خلص درج مینمائیم :

الف معاینه وتفتیش :

۱ـ امسال یك هیئت برای اخراج طلاب کلان سال بهولایت کابل اعزام شده و همچنین یك هیئت بهمعاینه وتفتیش امور تعلیمی ولایت مذکوررفته که بعد ازانجام وظایف راپور ونتایج خودرا بهمقام مرجوعه تقدیم کرده اند :

۲ ـ همین قسم امسال یك هیئت برای معاینه وتفتیش امور تعلیمی واداری معارف مزار شریف میمنه ـ جنوبی وهرات رفته بعدازانجام وظایف راپورونتایج خودرا بهمقام مربوطه سپرده اند

۳ـ مفتشین موصوف برای رسیدگی به شکایات ـ اطلاعات مخصوص که بقسم رسمی وغیر رسمی (بوزارت تو صل کرده قرار ذیل) اجراآت نموده اند :

الف ـ حل وفصل دوفقره ازهمچه مسایل درولایت کابل .

ب ـ » » ۵ » » » شش کروهی

ج ـ » » ۲ » » » لوگرد .

د ـ » » ۵ » » » درسایرولایات .

٤ ـ امسال هم مانند سال های گذشته مفتشین این ریاست از جریان امتحانات مکاتب مرکز نگرانی کردند .

۵ ـ مفتشین این ریاست ازامور کنترولی حاضری واخراج طلاب ازلیسه ها ولیلیه های مرکز مراقبت نمودند .

٦ ـ امسال هم مفتشین این ریاست درتحقیقات وقایع سرقه ـ حریق ـ قضایای اخلاقی جرائم منسوبین معارف که ازطرف قوماندانی امنیه تحت درسی قرارگرفته اشتراك نمودند .

۷ـ معاینه وتفتیش انتظامات لیلیه مسایل اعاشه واباتهٔ تمام مکاتب لیلی مرکز بطور مسلسل ومتداوم

۸ ـ دونفر مفتش مایکی بدعوت وزارت فوائد عامه برای دیدن تعمیرات میمنه ودیگری بدعوت مخابرات برای معاینه وبازدید مکتب مخابرات مدتی مصروف شدند .

۹ ـ تعیین واعزام هیئت چهارنفری مفتشین مرکز بشمول معاون تفتیش بغرض شمول و انتظام کورس مفتشین درجلال آباد برخی ازمتعلمین خارج شده خواهش کار را بدوایر مینمایند که امسال به تعداد (۱۳۲) نفرازهمچه طلاب راجواز داده اند تابه ادارات دولتی وغیره شامل کار شده بتوانند .

در طول سال تعلیمی به‌تعداد (٥٦۰) نفر طلاب درمرکز وولایات از یك مکتب دیگر تبدیل شده انــد شمول طلاب به‌مکاتب مسلکی هم‌ازوظایف این ریاست است که‌امسال قرار آتی اجراآت‌شده .

احصائیه تعداد طلابیکه درسال تعلیمی ۱۳۳۳ ازمدیریت‌های معارف ولایات جهت‌شمول به مکاتب لیلیه خواسته شده اند :

اسم مدیریت معارف	تعداد طلاب خواسته‌شده	نام مکاتب لیلیه: دار المعلمین مسلکی	دار المعلمین متوسطه	ابن سینا	لیلیه میخانیکی
مدیریت معارف کابل	۱۷ نفر	۷ نفر	۳ نفر	۸ نفر	×
» » هزاره‌جات	۲۸ »	۱٦ »	» »	» »	۲ نفر
» » پروان	۱۸ »	۷ »	۱ »	٥ »	٥ »
» » قطغن	۲٤ »	۱۳ »	٤ »	٦ »	۱ »
» » مزارشریف	۲٥ »	۱٤ »	۳ »	٦ »	۲ »
» » میمنه	۳٥ »	۱٤ »	٥ »	۱٦ »	×
» » هرات	۲۰ »	۸ »	۲ »	۸ »	۲ »
» » فراه	۲۸ »	۹ »	۳ »	۱٤ »	۲ »
» » گرشك	۳٥ »	۱٦ »	۳ »	۱۰	٦ »
» » غزنی	۱۷ »	۷ »	۳ »	۷ »	×
» » جنوبی	۳۷ »	۱٦ »	۳ »	۷ »	×
» » مشرقی	۱۰ »	٥ »	۱ »	٤ »	»
» » شنوار	۱۱ »	۲ »	۱ »	٤ »	٤ »
» » بدخشان	۱٥ »	٦ »	۲ »	۷ »	×
» » قندهار	۳٥ »	۲۰ »	٥	٤ »	٦ »
مجموعه	۳٥۰ »	۱٦۰ »	٤۰ »	۱۲۰ »	۳۰ »

وهمچنین برای مکاتب رحمن بابا ــ ٤۰ نفر
» » » تخنیك عالی ــ ۸۰ نفر
» » » لیسهٔ زراعت ــ ۸۰ »
» » » خوشحال‌خان ــ ٤۰ »

نظر به درخواست لیسهٔ حربی ښوونځی به تعداد (۳۰۰) نفر متعلم ازفارغ التحصیلان مکاتب ابتدائی به آنجامعرفی شده ویك تعداد هم‌بصورت خوشبر ضماً شامل لیسه‌شده‌اند که تعداد آن به ۲۹ نفر میرسد .

سه نفر از کارگران شعبه کلیشه سازی معارف در حین انجام وظیفه

یک نفر کارگر شعبهٔ عکاسی معارف در اطاق تاریک مشغول شستن فلم است

وامسال به تعداد ۲۵ نفر طلاب برای ریاست مجادلهٔ ملاریا ـ فواید عامه ـ وزارت صحیه حجاری ونجاری ـ صناعتی بانک وغیره جاها معرفی شده .

برای مکتب پرستاری به تعداد (۳۰) نفر طلاب از مکاتب مربوطه ولایات کابل داده شده فارغ التحصیلان سال ۱۳۳۲ مکاتب ذیل به موسسات معرفی گردیدند :

از دارالمعلمین متوسطه ۲۳ نفر

ازمکتب میخانیکی ۴۸ »

ازمکتب اصول تحریر ۶۵ »

امسال کارت سوانح مفصل (۶۶) نفر طلاب ازفارغ التحصیلان مکاتب ثانوی ـ متوسطه ولیسه ها ولیسانسیه های داخل را که شامل مکتب ضابطان احتیاط شده اند خانه پری وبمر اجعش ارسال شده .

ریاست حفظ الصحه وسپورت:

از آنجائیکه میگویند روح سالم دربدن سالم جادارد بنا بر آنست که وزارت معارف پیشرفت سپورت وحفظ الصحه را دوش بدوش پیشرفتهای تعلیمی وتربیوی در نظر دارد امسال هم مانند سال های گذشته درین قسمت فعالیتهائی بعمل آمده

باجراآت امسالهٔ سرطبابت معارف :

البسه‌ها	سوختگی ها	ادینت ها	بناریس	بوسون	زخمهای مختلف	پیچکاریهای مختلف	مجموعه
۸۰	۴۵	۱۷	۱۱	۵۶	۶۱۴	۴۲۲	۱۲۵۵

پولی کلینک دندان

کشیدن دندان باانجکشن	کشیدن دندان بدون انجکشن	ژان ژوویت	ستوماتیت
۳۰۶	۱۰۴	۱۹۲	۴۶

آسیه های دندان	پارانتوز	کرم خوردگی	دندان عقلی	پاک کردن	مجموعه
۳۶۹	۱۰۶۵	۵۵۵	۷۶	۳۷	۱۶۰۰

مجموعهٔ تداوی شدگان درامراض مختلف

اطفال خوردتر از ۱۲	متعلمات	متعلمین کلانتر از ۱۲	مجموعه
۴۹۰۴	۴۲۳۷	۸۴۷۸	۱۷۶۱۹

واکسیناسیون چیچک	۶۰۷۵
تیفوئید	۱۸۲۱۱
سایر امراض	۵۷۷
جمله	۲۴۸۶۳

ادویهٔ خریداری شده از بازار و دیپوی عمومی که به معارف امسال رسیده بالغ به ۶۱ ر۱۱۳۲۳۴ ـــ افغانی

ریاست موزه وحفظ آثار

ریاست موزه کابل قدمهای متین وموثری در راه پیشرفت وانکشاف باستان شناسی که یکی از وسایل عمده روشن کردن مراتب تاریخی وفرهنگی ومدنی یك مملکت است برداشته بدین قرار .

۱ـ عقد و امضا موافقة نامه مشترك حفریات فی مابین موزه کابل وموزه دانشگاه پنسلوانیا امریکا که بغرض روشن ساختن تاریخ باستان افغانستان بصورت مشترك تحقیقات عتیقه شناسی را عملی میکند اشتراك ومساعی این دو موسسه فرهنگی یکی تربیه یك تعداد محصلین ودانشمندان افغان وآشنا ساختن ایشان به اصول باستان شناسی وازجانب دیگر روشن کردن ادوار تاریخی افغانستان میباشد خلاصه قرار داد مذکور بداخله ۱۲ مواد پس ازطی مراتب اصولی امضا وعقد شده است .

۲ـ ورود یك هیئت حفاری سه نفری موزه دانشگاه پنسلوانیا امریکا مرکب ازمستر یوینگ ـ مستر کارمن ـ میرمن کوکس بتاریخ اوایل هفته اسد سال ۳۲ بکابل بغرض معاینه نقاط قابل حفر افغانستان ویك عملیات کوچك حفاری قسم سروی

۳ـ هیئت حفریات موزه دانشگاه پنسلوانیا امریکا پس از توقف چندیوم بکابل ومعرفی ومذاکره اوشان با اولیای امور ریاست موزه کابل وزارت معارف بعداز طرح یك پروتوکول به استیذان وزارت معارف بمعیت نمایندگان موزه کابل بغرض یك عملیات سروی حفاری درقند وزوبلخ به هفته دوم برج سنبله سال ۳۲ برای شش هفته رهسپار قندوز وبلخ گردیده ودر تپه که تقریبا صدیار دطویل و ۵۰ یار دعریض بوده دردونیم میلی شمال شرق شهر مذکور درمنطقهٔ که بنام «کله گاو» موسوم است ودوراد ور آنرا زمین های زراعتی فرا گرفته است رهایشگاه روحانیون بودائی بوده وکشف حصه دروازه درآمد معبد و بعضی پته زینه ها و ساختمانها وچندین سر نیزهای برنجی و پارچه مجسمه ازاطراف معبدو پنجاه عدد سکه خاتمه یافت .

٤ ـ همچنان حفریت هیئت موزه پنسلوانیا دربلخ درنواحی برج عیاران بفاصله تقریباً ۲۲ متری دیوارشرقی برج مذکور بوده که پس ازدوهفته کاوش وظهور بعضی مسکوکات مهره های عصر کوشانی وپاره آثارعمارت دوره کوشانی خاتمه داده شده .

۵ حفریات دوره دوم سرخ کوتل یا کوتل چشمه شیردرغوری که بفاصله تقریبا (٤٠) کیلو متری شمال غرب پل خمری وشش کیلومتری شمال شرقی چشمه شیر درمنطقه که کوه چونغر از حاشه غربی غوری دورزده وپوزهٔ درگوشه ازافق شمال تشکیل میدهد گردنه وجود دارد که آنرا معمولا بنام سرخ کوتل یاتپه شیر یادمیکنند حفریات مواضع متذکره توسط هیئت حفریات فرانسوی همراه نماینده موزه کابل بتاریخ هفته دوم سنبله سال ۳۲ شروع الی اخیر

برج قوس مدت سه و نیم ماه دوام کرده و بتعقیب حفریات دوره اول مواضع مذکور که در رئوس اجراآت ۳۱ ریاست موزه نشر گردیده و هم مقاله های مفصل راجع بچگونگی موضع مذکور وظهور آثار و معبد متذکره در مجله آریانا شماره (۱۲۱) سال ۳۱ و شماره ۱۳۱ - سال ۳۲ از جانب بناعلی کهزاد نشر گردیده درین دوره حفریات نیز بعضی اشیاء از نوع یك سنگ مربع که اشکال گاو در یك طرف آن حکاکی شده با پارچه های ظروف گلی نوك های تیر سنگی مهرهای ملون حلقه سنگی و سنگ های اشم و سه عدد لوته گلی دو عدد استخوانهای که یك طرف آن خیلی تزئینات شده که ازان کار سوزن گرفته میشد و بعضی مجسمه ها و تیکرها و ۳٦ عدد سکه نقره اسلامی ۱۹ عدد مسی بزرگ عصر کوشان وغیره و دو عدد گل کمربند طلائی که یکی بوزن ۸۷ ۳۹ گرام دیگری بوزن ۴۰ ـ ۱۱۸ گرام با دو ورق نازك طلایکی بوزن ٦۰ ـ ۲۰ گرام دیگر آن بوزن ۲۰ـ۵ گرام کشف شده که تماماً اموال مکشوفه بموزه کابل نقل و تحت بررسی فنی میباشد.

ـــ توزیع و تقسیم آثار مکشوفه حفریات قندوز و بلخ هیئت حفریات موزه دانشگاه پنسلوانیا قـــرار مـــواد پروتوکول توسط یك هیئت وزارت معارف که مرکب از بناغلی وزیر معارف بناغلو معین تدریسی معین اداری رئیس موزه کابل هیئت حفریات امریکائی بوده در منزل هیئت مذکور واقع شهرنو قرار ماده قرارداد تماماً اموال یونانی مکشوفه مال موزه کابل و متباقی آن قرار مقررات قرارداد فیمابین موزه کابل دانشگاه پنسلوانیا تـــوزیع و حصه موزه کابل عموماً نقل و به موزه کابل در اطاق معینه آن ترتیب یافته.

۷ ـ حفریات هیئت باستان شناسی فرانسوی تحت اداره مـــوسیو کزل عضو هیئت موصوف و نماینده موزه کابل در چند کیلومتری جنوب شهر قندز حفریك تپه که مکان قبرستان پادشاهان و اشخاص بزرگ دوره یونان باختری بوده (تپهٔ مذکور بنام شاخ تپه که اصلا شاخ تپه یاد میشود و دوراد ور آن زمین خشك بایر بوده از فراز آن آبادی های سرسبز خان آباد و قندز نمایان میگردد میباشد که پس از چهار هفته حفریات و کاوش ها پاره اشیا کشف گردیده که باعث روشنی دورهٔ باستان تاریخ افغانستان میباشد.

۸ ـ انفکاك کتابخانه موزه از موزه باستانی و اتنوگرافی چون به اثر حفریات چندین ساله هیئت باستان شناسی فرانسوی و امریکائی ها و خریداری های متوالی ریاست موزه خصوصا پنج دوره حفریات لشکرگاه و ظهور آثار دوره غزنویها که باب نوینی را در تاریخ غزنه کشوده است بالخصوص (مقصوره کوچك) مسجد که اولین مسجد اسلامی میباشد عمارت موجوده موزه کفایت نکرده نهایت ضیق گردیده بود و در نظر گرفته شده بود تا پس از بدست آوردن کدام عمارت مناسب موزه بنام موزهٔ صنعت آرت و هنر دوره اسلامی جداگانه افتتاح گردد همانا پس از استیذان مقام وزارت معارف در جوار موزه سابقه عمارت بدسترس موزه کابل داده شده که بعد از یك ترمیمات لازمه عجالتاً کتابخانه موزه که در حدود تخمیناً چندین

هزار جلد کتب قلمی ولو ائح ومینا تورها و نمونه خطها وغیره میباشد از موزه باستانی واتنو گرافی منفك و بعمارت مذکور عجالتاً بدا خله هشت اطاق فوقانی عمارت مذکور نقل وترتیب داده شده که برای استفاده شوقمندان آماده میباشد .

۹ـ مخابره و کاتبه راجع به روشن ساختن دوره تاریخی افغانستان وچگونگی حفظ آثار باموسسات فرهنگی ملل متحده ازقبیل موزه پنسلوانیا موسسه شرق شناسی روما موسسه فرهنگی باستان شناسی هند وغیره میباشد

۱۰ـ ترتیب وتنظیم مواد عقد یك قرارداد مشترك فی ما بین موزه کابل وموسسه شرق شناسی روما در خصوص حفریات درغزنه لغمان جلال آباد و بغرض روشن نمودن دوره تاریخی وهنری افغانستان .

۱۱ـ ورود اکثر طلاب مکاتب لیسه های مرکز ـ حبیبیه ـ نجات استقلال ـ دار المعلمین جهت تطبیق دروس تاریخی شان بموزه کابل .

۱۲ـ وارسی ومعاینه نقاط حفاری هیئت فرانسوی وامریکائی ها درسرخ کو تل «وشاخ تپه» وکله گاو واعطای پاره هدایت لازمه جهت پیش برد کارات حفاری مواضع موصوف ازطرف مشاغل کهزاد .

۱۳ـ ورود بعضی سفرای خارجی ازقبیل سفیر فرانسه ـ هند ـ هیئات فرهنگی امریکائی سفیر ایران سپور تمین های هندی ـ قندهاری وبعضی رجال بزرگ پشتونستانی وهیئت امریکا معاون رئیس جمهور امریکا جهت بازدید آثار موجوده موزه کابل .

۱٤ـ وارسی نسبت اوضاع موزه واتخاذ پاره تصمیمات لازمه جهت محافظه آثار موزه اتنو گرافی ازصدمه کویه وبدست آمدن نتایج مفید ازعمل مذکور .

۱٥ـ خریداری بعضی کتب قلمی نهایت گرانبها و پاره آثار اتنو گرافی وغیره تاریخی بغرض تکمیل کلکسیون های موزه توسط هیئت معینه وزارت از بودجه ریاست موزه

۱٦ـ مراقبت ووارسی ازامور اداری ریاست موزه ازقبیل تصفیه حسابات تحویلداران برطرف شده موزه وتحصیل اجناس وغیره ذمه اوشان وفیصله معاملات باقیات وحسابات نقدی وجنسی وغیره ریاست .

۱۷ ـ مراقبت ووارسی ازامور دفتر داری ریاست موزه ازقبیل حواله جات معاشات وغیره که درحدود چندین جلد دو پارچه وسه پارچه وغیره بوده

۱۸ ـ نسبت بروابط کلتوری وفرهنگی فی ما بین موزه کابل وموزه کوپن هاگن دنمارك قایم بوده خوشبختانه در برج سرطان ۳۲ موزه کوپن هاگن یك کلکسیون آثار قبل التاریخ دوره مفرغ را توسط هیئت ملی دنمارك ذریعه مشاغلی پیتر رئیس هیئت موصوف بموزه کابل اهداء نموده که با کمال تشکرات قلبی ازطرف ریاست موزه کابل پذیرفته شده دراطاق مخصوص دوره قبل التاریخ موزه گذاشته شده .

۱۹ — عزیمت بناغلی کهزاد درزمره هیئت ثقافتی افغانی که بغرض مشاهدات موسات فرهنگی دولت جمهوری هند حسب دعوت دولت موصوف بتاریخ هفته دوم دلو سال ۳۲ میباشد وبناغلی کهزاد پس ازیکما توقف درهند برای مدت یکما حسب دعوت موسسه شرق شناسی روما بغرض ایراد کنفرانسها راجع به روشن ساختن دوره های تاریخی افغانستان به ایطالیا خواهند رفت وازآنجا برای دوهفته بغرض بازدید موسسات باستانی مصر نیز مسافرت خواهند کرد.

۲۰ به اثر ازدیاد سامان مکشوفه حفریات خصوصاً آثار لشکرگاه که ایجاب میکرد تایك نفر متخصص مرمت کار درموزه کابل مصروف باشد تماماً آثار لشکر گاه خصوصاً مقصوره کوچك را دراطاقهای موزه بسازد ورقه عرض بمقام صدارت تقدیم ومنظوری استخدام متخصص مذکوردرسال ۳۳ دربودجه موزه منظور گردیده که ممکن کهزاد درپایان توقف خوددرروما راجع به استخدام متخصص موصوف مفاهمه خواهند فرمود.

مدیریت عمومی لوازم

طوریکه معلوم است تهیه وتوزیع تمام سامان واشیاء ومواد کار آمد معارف ذریعهٔ دوشعبه این مدیریت صورت میگیرد.

مدیریت اوازم تحصیل:

الف — تهیه سامان ولوازم تحصیل مکاتب مرکز واطراف.

سامان که ازخارج برای مطبعه معارف تهیه شده.

(۱) پرزه جات فالتوی ماشین های مطبعه معارف.

(۲) ماشین طبع حروفی یك پایه

(۳) « روتاپرنت » »

(٤) « سیم دوزی کتب » »

(٥) انواع کاغذ برای طبع کتب طبع مجله وپشتی قرطاسیه مجله (۳۹٦) تن

(ب) سامانیکه فرمایش داده شده.

(۱) قلم نوك آهنی ۱۸۰ گرس

(۲) پنسل سیاه جاپانی ۱۱۲۲۰ گرس

(۳) پنسل پاك ٦٥۰ »

(٤) نوك قلم برنجی ٦۰۰ »

(٥) تراکتور وآلات زراعتی لیسهٔ زراعت بامریکا.

(٦) کتب درسی کارآمد لیسه استقلال به پاریس (۳۹۳۰) جلد

(۷) سه سیت لابراتوار کارآمد مکاتب مسلکی ومتوسطه بالمان غربی

(۸) کتب تدریسی لیسه نجات باطریش و با المان (۲۸۵۰) جلد
(۹) اطلس های جغرافیای بالمان غربی (۲۰۰۰) جلد
سامان فرمایشی سال ۱۳۳۱ که‌درسال ۳۲ واردشده
(۱) نقشه‌های دیواری ازالمان غربی (۲٤۰۰) قطعه
(۲) ماشین مونو تایپ یکپایه
(۳) ماشین‌های تایپ لیسه تجارتی پنجاه پایه
(٤) مواد خام وغیره پرزه‌جات مکتب میخانیکی
لوازم تحصیل که‌درطول‌سال ۱۳۳۲ ازداخل مملکت تهیه شده است .

(۱) گل‌سفید برای مشق طلاب	۸٤۰۰ سیر
(۲) قلم نی برای مشق طلاب	(۱۳۷۰۰۰) متر
(۳) تباشیر	(۵۰۰۰۰۰) قلم
(٤) هون قندهاری	(٦۰) سیر

ب - توضیع لوازم تحصیل که مطابق بست واحصائیه مکاتب صورت گرفته است .

(۱) کتابچه‌خط دار	(۳۱۷۲۰٦) جلد
(۲) پنسل سیاه	(۲۱۵٦۹۸) دانه
(۳) پنسل پاك	(۱۱۱۰۰۱) »
(٤) دیوات کاشی	(۹۸۳۹۳) »
(۵) تخته مشق	(۳۹۲۱٦) »
(٦) قلم نی	(۸۹۷۵۳۷) »
(۷) نوك قلم برنجی	(۱۰٤٦۹۷) »
(۸) قلم نوك آهنی	(٦۰۰۰۰) »
(۹) قطی پرکار	(۱۹۰۱۱) »
(۱۰) تخته‌سلیت	(۱۹۲۱٦) »
(۱۱) قلم »	(۱۹٦۷۸٦)
(۱۲) کاغذ رسم	۳۳۸۲۱۲ تخته
(۱۳) کتابچه‌رسم	٦۰۰۰ جلد
(۱٤) گل‌سفید	۹۰۰۰ سیر
(۱۵) تباشیر سفید	۳۰۰۰۰۰ قلم

ج :- حواله‌جات جنسی ونقدی ومجرائی .

۱- کتاب‌درسی ولوازم تحصیل کارآمدمکاتب‌مرکز وولایات‌طی (۵۱۳) قطعه‌دوپارچه

۲- حواله‌دوپارچه نقدی که بموجب اسناد بخرج موسسات ودوائر ونما یندگی های افغانی درخارج وکالت التجارتی وقونسلگریها وغیره بداخل (۱۰۷) قطعه دوپارچه نقدی .

(۳) حواله پولهای افغانی عوض قیمت سامان وغیره (۲۱۱) قطعه چك

(٤) » » اسعاری پوند دالر کلدار فرانك (٤٤) قطعه برات ومصارف طلاب به پوهنتون تخصیص داده شده چهار نوبت .

(٥) واردات سنویه مبلغ (۹۸۸۲۷) افغانی که تحصیل هم همین مقدار شده است .

(٦) باقیات که تحصیل شده قرار ذیل است .

۱- افغانی	۹۷ر۱۳۱۸۷	افغانی
۲- پوند	۱ر۸ر۲۲۸	پوند
۳- دالر	٦۰	سنت
٤- کلدار	۲۳۲	کلدار پاکستانی

مدیریت اعاشه واباته :

الف . موادیکه درجریان سال بهمکاتب لیلیه توزیع شده .

۱- آرد گندم	۹۷۷ خروار
۲- برنج باریك	۱۷٥ »
۳- روغن زرد	٥٤۰۰ سیر
٤- روغن نباتی	٦٤۰ »
٥- بوره	۲۰٥۰ »
٦- گوشت گوسفند	۱۸۰۰۰ »
۷- نمك طعام	۱۰۳۰ »
۸- چای سیاه	۱۰٥ »
۹- ترکاری	۳۱۰۰۰ »
۱۰- چوب سوخت	۲۰۰ خروار
۱۱- ذغال سنگ	٦۱۸ »
۱۲- پیراهن وزیر جامه	٥٤۰۰ دست
۱۳- جراب	۸۱۰۰ جوره
۱٤- دریشی	۲۷۰۰ دست
۱٥- بوت	۲۷۰۰ »
۱٦- بند بوت	٥٤۰۰ »
۱۷- بند زیر جامه	۸۱۰۰ دانه

۱۸_ کلاه	۲۷۰۰	»
۱۹_ د ستمال دست	۵٤۰۰	»
۲۰_ » روی	۵٤۰۰	»
۲۱_ صابون	۸۱۰۰	کلچه
۲۲ . کمپل سرج خودرنگ	۳۵۰	تخته
۲۳_ صحن وطنی برای روجائی وغیره	۲۲۰۰۰	متر
۲٤_ دریشی کار برای طلاب تخنیک عالی ومکتب میخانیکی	٤۰۳	دست
۲۵_ بالاپوش برای متعلمین دارالعلوم عربیه	[illegible]۰۰	سوب
۲٦_ کلاه	۱۰۰	طاقه
۲۷ . ململ برای لنگی	۱۰۰۰	متر
۲۸ _ بوت نیمساق	۱۰۰	زوج
۲۹_ پیراهن وزیرجامه	۳۰۰	دست
۳۰_ دریشی مستخدمین	۵۵۰	»
۳۱_میز وچوکی دونفره طلبه	۱۱۵۰	جوره
۳۲ الماری	۵۲	پایه
۳۳_ آبدان جستی	۵۰	دانه
۳٤_ طشت	۲۵	»
۳۵_ بخاری بمعهٔ نل	٤۵	»
۳٦_ پنبه	۲۳٤۲	کیلو
۳۷_ ظروف مسی	۲۰۳	تکه

ب. ساما نیکه برای کارآمد سال ۱۳۳۳ تهیه وتدارك گردیده .

۱_تکه دریشی طلاب از کمپنی دولت هالیند خریداری وواردمرکز شده	۱۲٦۰۰	یارد
۲_ دسمال دست	۵۵۰۰	عدد
۳_ » روی	۵۵۰۰	»
٤_ جراب	۷۰۰۰	جوره
۵_ بوت نیمساق	۲۷۰۰	»
٦_ پیراهن وزیر جامه	۸۱۰۰	»
۷_صحن وطنی جهت روجائی پوش دوشك بالشت پیراهن وزیرجامه وغیره	٤۸۰۰۰	متر
۸_ بشقاب مسی سالن خوری	۲۵۰	عدد
۹_ کاسه مسی شوربا خوری	۳۰۰	»
۱۰_دیگ های مختلف چارسیره الی چار پاوه	۲٤	»

یک نفر کارگر ماشین طبع روتاپرنت معارف

فعالیت کارگران شعبه عکاسی مطبعه معارف در جدی ۱۳۶۱

۱۱- راجع به یك هزار خروار آرد گندم باریاست کوپراتیف به مفاهمه میباشیم .
۱۲- « به سه صد خروار برنج باریك باریاست کوپراتیف «

ج- حواله جات نقدی جنسی و اسناد خرج آن .

۱- حواله های نقدی	۳۱۰ قطعه
۲- « جنسی	۲۰۰ «
۳- اسناد خرچ نقدی	۹۸ «
٤- « « جنسی	٥٥ «

تذکر : علاوه بر اجراآت فوق یك مشت پولهای کافی ازدرکات سفریه کرایه مکاتب کرائی مددمعاش ملبوسات اضافه خرچی ها طلبات ماضیه وغیره به ادارههای معارف ولایات ومرکز تخصیصیه ارسال شده وهمچنین راجع به تهیه وتدارك اجناس ذکر شده بادوائر ومؤسسات مفاهمه وعقد قراردادها بعمل آمده است.

مدیریت مامورین مرکزی وزارت معارف:

امسال هم مانند سال های گذشته این مدیریت بر حسب ایجاب وظیفهای خویش در ترتیب ومراقبت حاضری راپورها انتخاب هیئت های لازمه ـ مسایل کوپون مامورین و ترفیعات ـ اجرای معاشات ـ تحصیل باقیات انفرادی ـ سفرخرچ ها ترتیبات دعوت و محافل وتهیه قرطاسیه ولوازم اباته وزارت معارف مراقبت ووارسی و تهیه نموده است در تمام مرکز وزارت معارف امسال قرار ذیل ترفیعات بعمل آمده .

ازرتبه ۷ برتبه ٦ـ ٤ نفر .
« ۸ « ۷ـ۹ نفر
« ۹ « ۸ـ۱ نفر
« ۱۰ « ۹ـ٤ نفر
« ۱۱ ۱۰ـ ۹ نفر.

ذواتیکه به اخذ نشان وتقدیرنامه نایل شده اند.

۱- بناغلی محمداسمعیل مشاور و زارت معارف به اخذ نشان درجه اول معارف مفتخر شده اند .

۲- ساغلی میر عبد الرشید پیغمررئیس سپورت وحفظ الصحه به اخذ تقدیرنامه درجه سوم نایل شده اند .

۳- بناغلی امیرالدین مدیر قلم مخصوص به اخذ تقدیرنامه درجه سوم نایل شده اند .

مدیریت تعمیرات معارف:

مدیریت تعمیرات وزارت معارف امسال به تعمیر و ترمیم و تکمیل تعمیرات ذیل موفق شده.

الف تعمیرات

۱- تکمیل تعمیر مطبعه معارف
۲- » » مکتب نسوان کارته ٤
۳- » » الحاقیه مکتب ابتدائیه سید جمال الدین افغان
٤- » » » » شاه دو شمشیره
٥- » » » تحویلخانه مطبعه معارف
٦- » » » لیسه استقلال
۷- » » عمارت دومنزله مکتب قبایل
۸- کندن دو چاه در دارالمعلمین
۹- کار تعمیر عمارت تجارتی صنایع که سالهای گذشته حریق شده بود بشدت جاری است
۱۰ تکمیل ۱٦ اطاق و تشناب‌ها در لیسه زراعت
۱۱- » تعمیر تربیه طیور » »
۱۲- » » خانه گوسفند » »

ب ترمیمات

۱- ترمیم و رنگمالی عمارت لیسه حبیبیه.
۲- ترمیم اصلاحات دیوار های غربی و شرقی لیسه مذکور
۳- ترمیم و رنگمالی لیسه استقلال
٤- » » عمارت موزه
٥- سفیده کاری مقبره اعلیحضرت امیر عبدالرحمن خان
٦- ترمیم و سفیده کاری کتابخانه وزارت
۷- ترمیم و سفیده کاری رنگمالی مکتب خوشحال خان ختك
۸- رنگمالی و ترمیمات دارالمعلمین.
۹- رنگمالی و ترمیمات لیسه ملالی.
۱۰ » » » زرغونه
۱۱- » » » زراعت
۱۲ » » مکتب مستوره غوری.
۱۳- ترمیمات لیسه نجات.
۱٤- » دارالعلوم شرعی پغمان.

این کارها برعلاوه امورات اداری ازقبیل وارده صادره پارچه سند جنسی ترتیب نقشه های تعمیراتی وصورت برآوردی وغیره است که یومیه اجراات گردیده.

ریاست پوهنتون:

ریاست پوهنتون درین سال هم مانند سالهای گذشته برای تقویه اصلاح وبلند بردن سویه تعلیمی فاکولته ها ابراز مساعی نموده وتعلیمات را باوسایلی که دردست بود تاحد ممکن طبق سویه ممالک دیگر عملی ساخته که اینك اجراات هر فاکولته راجداگانه مینگاریم.

۱- فاکولته شرعیات:

این فاکولته که درسال ۳۰ تاسیس یافته بود وتاامسال مربوط وملحق به فاکولته حقوق بود امسال نظر به پیشنهاد ریاست پوهنتون موافقه وزارت معارف ومنظوری مقام صدارت عظمی به پغمان نقل داده شد بامدرسه علوم شرعیه ملحق گردید وبصورت یك فاکولته جداگانه

عرض اندام نموده وتحت اداره مشاغلی مولنا عبدالحق آمرمدرسه مذکور قرار گرفت نظر به غایه هدف اصلی آن که تربیه قضات لایق ومدرسین مضامین شرعی میباشد در یاست پروگرام سابقه را مکفی ندانسته تعدیلی دران وارد نمود که به اساس آن یکنفر معلم مصری برای تدریس لسان وادبیات عربی استخدام شدو برای تدریس مضامین دینی یك نفر استاد بنام مولوی بازمحمد مدرس دارالعلوم عربی که یکنفر عالم جید میباشد درین فاکولته مقرر شدند وپروگرام فاکولته حسب ذیل تعدیل واصلاح یافت .

صنف اول . معانی ـ اصول حدیث شریف ـ نحو ، فقه شریف ـ تفسیر شریف ـ اصول فقه ـ حقوق اساسی منطق ـ ادب وانگلیسی .

صنف دوم ـ نحو ـ اداب ـ تفسیر حدیث ـ منطق حقوق مدنی ـ معانی ـ فقه اصول فقه انگلیسی

صنف سوم ـ فقه ـ شریف . منطق ـ نحو ـ ادب ـ اصول فق ـ تفسیر حدیث ـ حقوق مدنی انگلیسی

سامان ولوازم لیلیه فاکولته مذکور که تکمیل نبود تکمیل گردید .

امتحان فاکولته مذکور به ۱۵ قوس شروع وبه اخیر قوس تمام میشود که ازجمله شاملین امتحان که (۸۹) نفر بودند همه کامیاب شدند .

دربقیه اجراات فاکولته مذکور ترمیم ومکمل اطاق های درسی لیلیه ـ کتاب ـ خانه ـ وتکمیل وضع اعاشه واباته آنرا میتوان شمرد

۲ ـ فاکوالته ادبیات .

امسال صنف سوم تاریخ جغرافیای این فاکولته بصنف چهارم ترقی نمودند که بخو است خداوند برای سال آینده یك تعداد لیسانسیه های تاریخ وجغرافیه به مملکت تقدیم خواهد نمود .

وهمین قسم باسپری شدن سال ۱۳۳۲ دورهٔ ششم فارغ التحصیلان فاکولته ادبیات بهجامعه تقدیم خواهند شد .

امسال به تعداد کتب ذخیره کتابخانه این فاکولته افزوده گردید .

بواسطه ماشین گستتنر دروس مضامین ذیل درخود فاکولته تهیه ونشر گردید

۱ ـ تاریخ تربیه برای صنف دهم (تاریخ وجغرافیه) نگارش استاد میر امان الدین رئیس فاکولته .

۲ ـ تاریخ اسلام بزبان انگلیسی (نگارش پروفیسور محمد علی استاد فاکولته .

۳ ـ تاریخ مدنیت عرب (از جانب متخصص غلام سرور رحیمی .

٤ ـ تاریخ غرب و امریکا « « « « »

۵ ـ ژور نالیزم برای صنف چهارم ادبیات ازجانب محمد خالد روشان

٦ ـ نمونه های آثار کلاسیکی فارسی ازدروس استاد احمد جاوید استاد فاکولته .

۷ ـ امسال فاکولته موفق شد که شماره اول مجله ادب) را برای نشر به مطبعه معارف بفرستند . که درشروع سال ۳۳ نشرخواهد شد .

مقرری و ترفیعات :

امسال برحسب سپری شدن مدت قانونی وابرازلیاقت و کفایت ښاغلی "ملك الشعرا بیتاب استاد فاکولته ازرتبه دوم برتبه اول ترفیع نمودند .

وښاغلی عبد الغفور فارغ پنجمین فاکولته بحیث اسستانت پروفیسر فاکولته کورسی تاریخ ادبیات فارسی را اشغال کردند .

۳ — فاکولته حقوق :

امسال فاکولته حقوق لازم دید تاروی پروگرام و دروس مرتبه خویش تجدید نظر نماید برحسب ذیل .

۱— برای اینکه محصلین درشقوق اداری واقتصادی تخصص حاصل نمایند سابق برین بعد ازتکمیل معلومات اقتصادی عمومی بعد از صنف سوم یعنی محض در صنف چهارم بدو شعبه اختصاصی اداری واقتصادی تقسیم میشدند ولی برای اینکه خوبتر ورزیده ولایق بارآیند فیصله‌شد بعدازتکمیل صنف دوم یعنی به صنف سوم و چهارم بدوشعبه اداری واقتصادی تقسیم‌شوند تادرشقوق منتخبه خود خوبتر ولایق‌تر بار آیند .

٤ — کورس‌مالی واداری :

برای اینکه‌شاملین این کورس اشخاص فهمیده ولایق‌تری بارآیند امسال برای داوطلبان آن امتحانی قرار داده‌شد چنانچه ازجمله (۱٦۰) نفر داوطلب بعد ازاخذ امتحان محض (٦۲) نفرآن موفق وحق شمولیت‌را در کورس پیدا نمودند .

امسال ازمدا ومین کورس سال گذشته (۱۵) نفر فارغ وبه شعبات مربوطه شان معرفی شدند .

امسال پروگرام فاکولته را بصورت مجلات به‌ارباب صاحب نظر واصلا حیت دار تقدیم نمودیم تادر اطراف مضامین این فاکولته ابراز نظر نمایند .

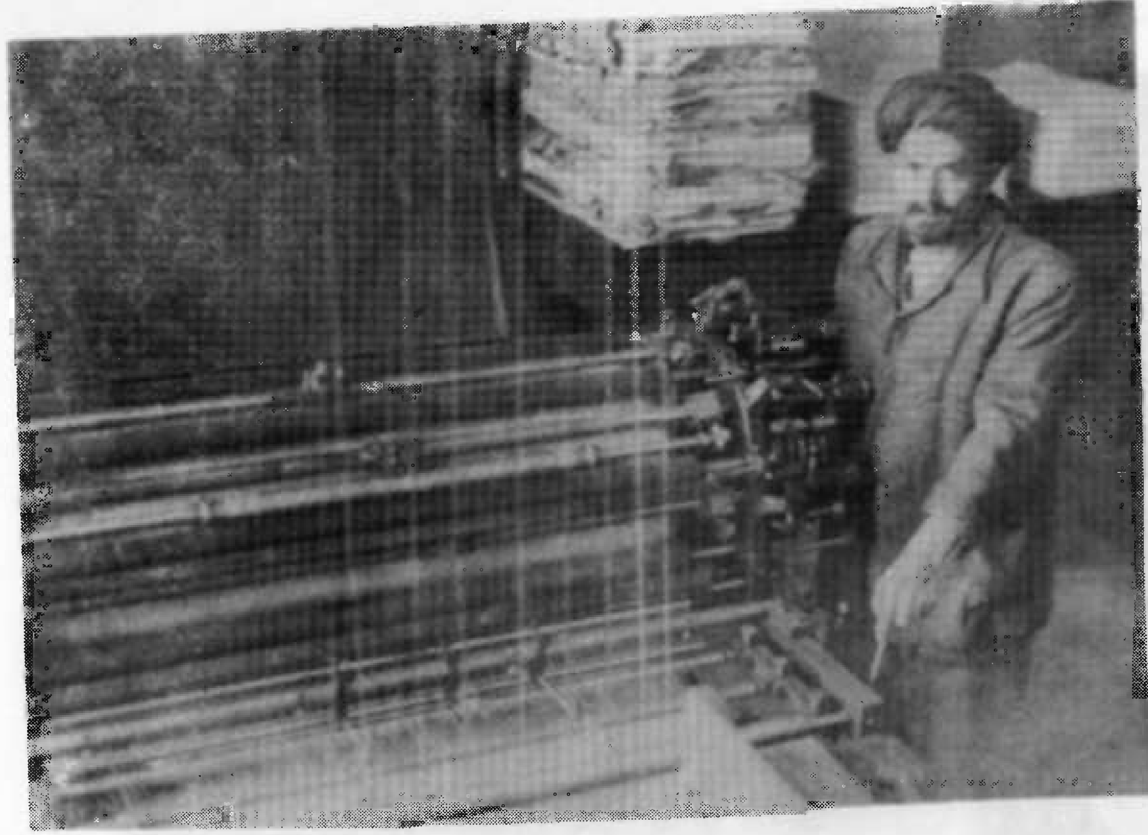
امسال تعداد ٥٦٤۰۰ مضامین مختلف درسی را توسط گستتنر طبع و بدسترس ایستفاده طلاب گذاشتیم .

امسال کتاب (حقوق‌جزاوتطبیقات‌آن‌درترکیه) که ازتالیف پروفیسر انترکیه استذریعه محمدا کبرپامیر ترجمه وتحت طبع‌قرار دادیم .

وهمین آقای‌محمد سرور رحیمی کتابی بنام(دکتورین اقتصادی) تالیف‌کرده که بزودترین فرصت طبع وتحت استفاده قرار خواهد گرفت .

نفر کارگر ماشین طبع حروفی هیدل برگ در اثنای انجام وظیفه

یک نفر کارگر ماشین جدول کشی در حین کار

مقرری وترفیعات:

بناغلی دکتور محمد اکرم مدیر تدریسات ثانوی و زارت معارف به کفالت ریاست فاکولته حقوق .

بناغلی فیض محمد لیسا نسیه که جهت تحصیلات عالی به امریکا رفته واز آنجا درشق اقتصاد دیپلوم گرفته بحیث استاد حقوق دوکتور یتهای اقتصادی واحصائیه مشغول تدریس شدند .

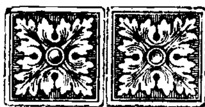
۵ــ فاکولته سیانس :

امسال کتابخانه فاکولته‌را ازحیث کتب انگلیسی ــ فرانسوی ــ تقویه نمودیم.
امسال از شق فزیك ورياضی و همچنان کیمیا وبیو اوژی یك تعداد لیسانسیه ها به جامعه تقدیم خواهد شد .

مقرری ها :

بناغلی دوکتورمحمد انور استاد فاکولته بحیث رئیس فاکته سیانس بناغلی عبدالغفار انجنیر استاد فاکولته که برای گرفتن دپلوم ماستر آف ساینس به لندن اعزام شده بودند موفقانه عودت نمودند .

بناغلی محمد یاسین اسستانت بیولوجی بقسم سکالرشیب به امریکا اعزام شد .

امور وزارت معادن

اجراآت وزارت معادن درسنه ۱۳۳۲ (بهسه قسمت مهم ذیل منقسم است)
۱ــ درقسمت معادن ذغال و نمك
۲ــ درقسمت اخذ امداد تخنیکی ازیونو
۳ــ درقسمت اخذ امداد تخنیکی از نقطه (٤) ترومن

الف : درقسمت معادن ذغال و نمك

معادن ذوغال:

وزارت معادن درسنه ۱۳۳۲ برحسب تجویزیکه درسنه ۳۱ نموده بود توجه خاصی در بلند بردن پیمانه استخراج ذریعه بکار انداختن ماشین وادواتیکه برای میکانیزیشن معادن ذغال برحسب مشوره مشاورین تخنیکی نقطه (٤) ترومن از المان ـ انگلستان امریکا خریداری نمود ومواد مستخرجه را ذریعه یك دستگاه مکمل ترانسپورت مربوط خویش که شرح آن را قارئین گرامی دراجراآت وزارت معادن منتشره سالنامه کابل بابت ۱۳۳۱ مطالعه نموده اند از موضع استخراج الی مراکز مهم استهلاك نقل نموده وتاحدی هم دراین منظورخود کامیاب گردید با آنکه مجبورشدیم بامشکلات زیادیکه درحین استخراج ودرجریان نقلیه رخ داد هریك آن مشکلات بحدی سهمناك بود که میتوانست مارا به کلی دراین منظور ناکام سازد دراثرجدیت وکوشش کارکنان ازبین برداشته شد ومابه فضل خداوند به همه آن مشکلات فائق شده توانستیم به نیل مطلوب خود کامیاب آئیم مشکلاتیکه به ما درسال ۳۲ پیش شد عبارت بود از احتراق طبیعی صوفهای لینز نمبر(۳) درمعدن ایش پشته که که تاسنه ۱۳۳۰ قسمت زیاد ذغال ضرورت کابل ازآنجا استخراج میشد این احتراق بحدی وسعت پیدا نمود که مامجبور شدیم تمام این صوفهای این لینز بزرگ ذوغال را برای خموش کردن آتش مسدود نموده وازتمام نقاط کار صرف نظروتمام لنگرکار استخراج را درلینز نمبر او ۲ ــ ادامه ودرلینز (٤) که کار آن دراخیر سنه ۱۳۳۱ آغاز یافته بود انداخته وازآنجا ذوغال ضرورت کابل وگلبهار را تکافو نمائیم صوفهای استخراجی لینز نمبر ۰ تاکنون هم آماده کار نیست وهنوز هم گاز های مضره کار بن مونو اکسا ید که گاز مهلك وخطرناك است که درحین احتراق مذکور به وجود آمده ودربین صوف های مذکور

موجود است ـ امید است درجریان سال جدید مابتوانیم باوسایل جدید ماشینری ازقبیل بکار انداختن ماشینهای قوی تهویه برای تخلیه صوفها ازغازات مضره مذکور کامیاب وباز دراین لینز عملیات استخراج خودرا ادامه بدهیم مشکلات مهم دیگردرنقلیه‌ذوغال ازمعدن ایش پشته الی کابل بوده در جمله (۱۰٤) عراده لاری مربوط دستگاه ترانسپورت ما موازی (۵۰) عراده موتر از مودل (فورد) بوده و قراریکه معلوم شد این موترها خیلی زودشکن بوده وهمه در وقت کم دوچار شکست (تیوپ اکسل) شده واز کار بازمانده با آنکه تاحد امکان پرزه های شکسته آن تجدید شد مگربازهم این نقیصه‌رفع نشده حتی درجریان سنه ۱۳۳۲ تقریبا (۱۷) عراده موترفورد نسبت شکستن پرزه مذکور ازکار بازمانده ومامجبور بودیم تمام نقلیه ذغال ونمك را ذریعه (۸۳) عراده خود ادامه بدهیم که این کارخود انگر بزرگ به سر دستگاه ترانسپورت انداخته ومارا دوچارخساره ساخت موترهای مامجبوربودند ازطرف کابل تقریبا خالی (صرف نظر از جزوی عایدات مسافرین) حرکت کرده ذو غال از معدن ایش پشته به کابل رسانیده اند که اینگونه ترانسپورت البته اقتصادی نبوده ونقلیه مارا قیمت ساخته‌است .

زمستان امسال یکی ازسخت ترین زمستان ها بوده نسبت برف باری زیادومسدود شدن متواتر کوتل شبر و بین راه سکتگی بزرگی درجریان کارپیش کرده با آنهم کوشیده شد که‌همه‌روزیك گروپ (۸) عراده ئی برای نقلیه ذوغال ویك کروپ دیگر برای آوردن نمك ازخان آباد حرکت نمایند ـ چنانچه ازروی احصائیهٔ کاردیده‌شده می تواند باوجوداین همه مشکلات مامقادیر ذوغال و نمك به کابل وغیره نقاط‌چلانده توانسته وفعالیت وزارت معادن روی همرفته دراین سنه بیش ازسنوات دیگربوده‌است :

اقدامات مهمه درمعدن ذغال ایش پشته

۱ ــ یکی از اقدامات مهم ما در ایش پشته نصب دستگاه چارج بطری های چراغ های معدنی است که بهبود قابل وصفی درعملیات‌استخراجی پیش نموده‌است قبل‌ازاین مرد کاران مادرداخل معدن برای تنویر از چراغهای کاربید که شعله برهنه دارد ومرد کار مجبور است آنرا همیشه بدست حمل نمایندواین خواهی نخواهی مانع کار وفعالیت اومیشد استفاده می کردند چراغ کاربیداگرچه نور کافی برای کارمیداد مگر چون شعله برهنه داشت خطر احتراق وانفلاق معدن هر آن و لحظه موجودبود درحالیکه ذوغال ایش پشته‌ازجنس پودری بوده وحینیکه ذغال مذکور استخراج میشود در بین صوفها گرد ذو غال ترا کم می نماید این تراکم ذرات ذو غال خو دمیتوا نند هرآن و دقیقه با شعله برهنه چراغ کاربید محترق گردیده

ویک انفلاق بزرگ به وجود آورد که از این درك مرد کاران همیشه دریک فضای خطرناك ومخوف کار نمایند علاوتاً قراریکه همه ان اطلاع دارند دراعماق اکثر معادن ذوغال غازهای منفلقه میتان موجود است که اکثر انفلاق معدن ازاین ناحیه تراوش می نماید .

اکنون مردکاران معدن که هر یک بایک کلاه خود مخصوص عمله معدن مجهز میباشند چراغ برقی درکلاه آنها نصب بوده وبطری چراغ مذکور درکمر بند آن بسته میباشد وچراغ مذکور نور کافی وسفیدداده ازهرگونه تولیدخطر وانفلاق مرد کار را مصئون نگاه میدارد ودستهای مردکاران فارغ بوده بخوبی فعالیت نموده میتواند بطری مذکور برای شانزده ساعت کار کفایت نموده درختم کار دوباره بماشین چارچ مربوط میشود درآنجا برای روزدیگر چارچ شده بمرد کار تسلیم داده میشود تعداد چراغها باندازه ایست که برای تمام مرد کاران کفایت کرده وبرای دو (شیت) کارایش پشته به خوبی کفایت مینماید.

۲ ــ برای وارسی صحیح ازامورات فنی استخراج ونظارت عملیات استخراج وتربیه مردکاران ما یکنفر شتایگر یعنی نگران فنی استخراج را ازالمان استخدام نموده ایم که شخص مذکور یکنفر شخص لایق وباتجربه میباشد ازمدت(٤)ماه است درمعدن ایش پشته کار می نماید این شخص باوسایل بدست داشته دربلند بردن پیمانه روزانه استخراج وتربیه ذوغال کن ها وغیره مصروف بوده ودراثرجدیت او وغیره کارکنان معدن ممکن شد روزانه اندازه استخراج خود را از (۷۵) خروار به زیاده از (۱۲۰) خروار برسانیم ((علاوتاً درنظر است ذریعه همین شخص ماشینهای (اسکریپر)وغیره را که درسال گذشته ازخارج خریداری واکنون به کابل رسیده وبعضاً به معدن نقل داده شده درنقاط لازمه نصب نموده وبان وسیله اضافه تر دربلند بردن پیمانه استخراج موفق شویم علاوتاً ماشین های تهویه صوفها وغیره نیز بکار انداخته خواهند شد تامرد کاران در هوای صاف کار نموده اندازه فعالیت آنها بتدریج بلند برده شده بتواند .))

۳ ــ برای رهایش مرد کاران که تا کنون دراطاق های غیرعصری زیست می نمودند تعمیرات جدید وخوش ساختی ذریعه یك نفرانجنیر تعمیراتی مستخدم وزارت معادن ترتیب وکار تعمیرات مذکوردرجریان سال ۱۳۳۲ بانجام رسانید که عنقریب مردکاران بانجا نقل مکان نموده وبه خوبی گذران خواهند نمود علاوه تا یك باب شفاخانه کوچك مگر مکمل نیز تعمیر گردید که هنوز بپایه تکمیل نرسیده وکاران جاریست که دراوائل سال ۱۳۳۳ شفانه مذکور بکار آغاز خواهد نمود این شفاخانه ازیك معاینه خانه ــ دواخانه ویك اطاق مریض های قابل استراحت باچند بستره بوده وبه خوبی تکافوی مقتضیات ایش پشته را خواهد نمود ــ

چند باب تحویلخانه هاهم طرح و نقشه و تعمیر شد که بعضا به پایهٔ تکمیل رسیده اند تعمیر یك باب حمام عصری نیز درنظر است کهمواد ومصالح تعمیراتی آن تهیه وشاید در سنهٔ آینده کارآن بانجام برسد .

٤- برای مردکاران معدن امسال هم لباس کار تهیه و توزیع شدوهم در بهتر ساختن وضعیت کوپراتیف آنها ومامورین توجه مزیدشده موادضرورت اعاشه آنها درسر معدن تهیه ودر دسترس‌شان قرار داده شد- چون همگان اطلاع دارند که معدن ایش پشته یك معدن کوچك ذو غال بوده وذخیره آن نسبتا قلیل است کهشاید برای چند سال دیگر کفایت کرده وبعدمتروك شود لهـذا ما تنها بان چنان تعمیرات وغیره درآنجا اقدام نمودیم ویاخواهیم نمود که ازاهم ضروریات باشد تادرحین متروکیت آن دو چار خساره بیجا نگردیده باشیم .

در اخیر سنه ۱۳۳۲ وزارت معادن برای تنظیم صحیح امورات ذوغال ایش پشته و کرکر تجویز نمود که یك اتحادیه ذوغال را بوجود آورده مرکز آنرا درپل خمری قرار داده هردومعدن را تحت یك اداره مستقل که باسیستم تجارتی کار می نماید و اقتدار کافی درتورید اصلاحات تخنیکی واداری وغیره دارد قرار دهد که این پیشنهاد وزارت معادن ازطرف حکومت متبوعه منظور وازآوان سال جدید شروع به کار خواهد نمود وراجع بان در اوراق آتی مفصلا ذکر خواهیم نمود .

اقدامات مهم در معدن کرکر

۱- آغاز کار صوف افقی دراخیر برج عقرب ۱۳۳۱ درقسمت شمالی معدن به غرض سهولت استخراج ونقلیه آسانتر صوف مذکور که قبلا الی اوایل دلو در حدود (۳۱۰) متر تمدید داده شده است به قطع دونیم دونیم متر بوده وتا حدود (۳۶۰) متر از دهنه صوف مذکور دربین سنگ و نیشنلهای تحتانی رك ذوغال درداخل کوه فرو برده شده وازاین حصه به بعد صوف مذکور دربین سنگ ذوغال که ضخامت و سطح ذوغال اینجا درحدود (۳) متر میباشد ادامه دارد - دراین حصه ۲۶۰- متری صوف افقی بایك صوف نشیبی سابق تقاطع کرده ودراثر آن یك (وینتلیشن) طبیعی بوجود آمده که این باعث سهولت کار استخراج شده است .

این صوف درامتداد خط طبقات سنگی فوقانی رگ ذوغال داخل رگ ذوغال امتداد خواهد یافت وتاآخرین نقطه ذوغال‌دار ادامه داده میشود درامتداد صوف مذکور خط آهن نصب ومواد مستخرجه ذریعهٔ واگون‌ها بیرون نقل داده میشود ازحصهٔ نقطهٔ انقطاع صوف نشیبی باصوف افقی به مسافه (۸) متر ازداخل صوف نشیبی موازی باصوف افقی تحتانی یك صوف جدید باهمان قطع حفر شده که تا اوائل دلو درحدود (۵۰) متر صوف مذکور ادامه

داده شده است این صوف جدید افقی فوقانی به غرض تهویه طبعی حفر شده که جریان هوا را از صوف افقی تحتانی به صوف مائل اول الذکر ارتباط و دراین صورت ادامه کار صوف افقی تحتانیٔ را امکان پذیر می سازد .

۲- درعین حال برای اخذ معلومات راجع به صوف های حریق شده قبل از سنه ۱۳۳۱ به غرض اینکه آیا در صوفهای مذکور هنوز حریق طبعی موجود میباشد یا نه و امکان کار در انجا موجود است درسه نقطه صوفهای جدید افقی کشیده شده است و کار آنهم ادامه دارد.

۳- درقسمت جنوبی معدن کرکر یک ساحه مترو که ذوغال دار را برای استخراج مقادیر ذوغال مطلوبه به سال ۱۳۳۲ انتخاب ودرآنجا عملیات استخراج به عمل آمد وا کثر حوائج ذوغال امساله الی اخیر عقرب که فابریکه های پلخمری وشرکت بغلان در حدود (۳۶۴۷) تن میشود درهمین جا بدست آمده است ،

٤- علاوتاً از (۲۵) میزان الی اخیر جدی ۱۳۳۲ یعنی تقریباً درظرف سه ماه یك سرك جدید از حصهٔ دروازهٔ کنه پلخمری الی زیر صوف افقی به امتداد (۱۱) کیلو متر احداث وقسمت زیاد آن هم ریگ اندازی گردیده این سرك جدید در نقلیه ذوغال از سر معدن به پل خمری کمك شایانی نموده است .

اتحادیهٔ ذوغال کرکر وایش پشته:

وزارت معادن دراخیر سنه ۱۳۳۲ لازم دید که برای تنظیم صحیح اداری و استخراجی وتعمیل اصلاحات تخنیکی وغیره معادن ایش پشته وکرکر یك اتحادیه ذوغال به وجود آورد که وظیفه این اتحادیه اداره وتنظیم امورات مربوط این دو معدن بوده وموسسهٔ مذکور شکل نیمه مستقل داشته بودجه واداره آن از بودجه وزارت معادن بهکلی مجزاء بوده تنها رئیس عمومی آن شخص وزیر معادن است آمر موسسه مذکور تحت نام معاون راسا تحت اداره وزیر معادن میباشد ودرمورد اقدامات مهمه خود از وزیر معادن هدایات اخذ می نماید درباقی اجراآت مستقل است .

بودجه این اتحادیه فعلا (ده ملیون) افغانی تعین گردیده که از انجمله سه ملیون آن طور قرضه چهار ساله از د افغانستان بانك باتکت پولی چهار فیصد اخذ خواهد شد و مابقی (۷) ملیون دیگر از شرکتهای که خریدار ذوغال کرکر میباشند چون شرکت قند بغلان شرکت نساجی پلخمری شرکت سمنت سازی تدارك ودر دسترس اتحادیه مذکور طور پیشه کی قرارداده میشود اتحادیه دربدل (۷) ملیون افغانی پول شرکتهای مذکور ذوغال مطلوبه آنهارا در ظرف سه سال تهیه وتسلیم میدارد .

اتحادیه مذکور طوریك موسسه تجارتی کار نموده کوشش خواهد کرد که دراثر تنظیم امور نظارت صحیح پیشرفت کار اصلاحات فنی وغیره رونق صحیح درامور هردو معدن ذوغال بوجود آورد .

درحصه در وازهٔ کند پل‌خمری یك ساحه وسیع که تخمین (صد) جریب زمین میشود خریـــداری ودرانجا به تعمیر یك قصبه عصری معدن خواهد پرداخت این تعمیرات مشتمل بر عمارات دفاتر شفاخانه، مسجد، تحویلخانه‌های سامان گدامهای ذوغال و درحدود (۵۰) اپارتمان برای مامورین ومستخدمین متاهل و یك تعمیر بزرگ برای اقامت (۲۱۰) نفر مرد کاران مجرد خواهد بود دراحداث باغچه ها وزرع حبوبات و بقولات برای رفاهیت مرد کاران تصمیمات لازمه گرفته شده علاوتا جنگل بزرگ چناررا که در بغلان میباشد و برای تهیه چوب پایه بندی معدن ذوغال کرکر چندین سال قبل احداث گردیده بود نیز وارسی نموده درنگهداشتن حفاظت و باخبری آن توجه لازمه خواهد شد این قصبه ذریعه یك سرك عصری کار تعمیر آن ختم شده با معدن کرکر وصل میباشد مرد کاران همه روزه ذریعه لاریها ازدروازه کند به معدن حرکت و بعد از اتمام کار به قصبه مراجعت خواهند کرد امکان دارد درآینده بطول (۱۱) کیلو متر معدن با قصبه ذریعه یك خط آهن مربوط شود تاذوغال مستخرجه ذریعه آن به نقاط توزیع و بسهولت نقل داده شده بتواند وهم نقلیه نفر مرد کار به صورت بهتر میسر گردد پیشنهاد وزارت معادن راجع به تاسیس این اتحادیه طرف منظوری حکومت متبوعه قرار گرفته وسرمایه ابتدائی آن هم تاحدی تهیه شده واکنون امور خریداری ساحه تعمیراتی دروازه کند در پل‌خمری رو بـــدست است امید است امور تعمیرات مذکـــور بر اساس نقشه های مرتبه انجنیر آرتمن مهندس تعمیراتی این وزارت دراوائل سال جدید آغاز یابد وزارت معادن متقین است که با این پریشسیب ما به منظور خود که استخراج ذغال به مقادیر زیاد وتوزیع آن ونقاط ضرورت وترویج ذغال درمحیط وصیانت جنگل ها از خطر اتلاف به خوبی کامیاب خواهد شد .

معادن نمك

درمعادن نمك طورعموم اصلاحات جدیدی به عمل نیامده است؛ وحتی یك پایه ماشین نمك بری راکه درمعدن تالقان طورامتحانی به کار انداخته بودیم امید داشتیم ذریعهٔ آن بتوانیم اندازهٔ استخراج روزانه رادراثر بریدن کنده های نمك درعوض دست با ماشین بلند ببریم نیز معطل کرده وازآن صرف نظر نمودیم چونکه درجریان عمل معلوم شد که ماشین مذکورسراپا به خساره کار نموده وحتی عمل ماشین کمتر ازعمل کان بران بوده خرج آن زیاد وسراسر درخساره بوده است دراثر آن کار ماشین رامعطل نمودیم .

درجریان سنه ۱۳۳۲ کوشیده شدتاحدی ازسوء استفاده وقاچاق وغیره که درمعادن مذکورموجود بودجلوگیری لازمه به عمل آید درراس آن معادن اشخاص لایق جدیداً مقرر

گردیده‌اند که تاحد توان از استفاده‌های غیرمشروع جلوگیری لازمه نموده و نگذارند از این راه در واردات حکومت خسارات به عمل آید .

بامشوره وهمکاری ښاغلی نائب الحکومهٔ قطغن کار تعمیر یك پل اساسی ومستحکم بروی دریای بنگی که راه موتررو خان آباد - معدن نمك آب تالقان ازروی آن عبور می نماید وپل سابقه آن شکست کرده است درنظر گرفته شده بود نقشه پل مذکور ذریعهٔ انجنیران وزارت فواید عامه قبلاً ترتیب ومواد ومصالح تعمیراتی پل مذکـوردر اوائل امسال تهیه وکانکریت ریزی وتعمیر یك پایهٔ پل مذکور به ختم رسیده است امیداست کارات تعمیر پل مذکور درسنهٔ آینده تماماً انجام پذیرد وموترهای نقلیه مادرآن صورت خواهند توانست مستقیماً ازمعدن نمك راحمل وبه کابل برسانند فعلاً نمك ازمعدن الی خان آباد ذریعهٔ قراردادی ها نقل داده میشود .

تولید مارکیت فروش برای احجار لاجورد افغانی در المان وفروش آن :-

درجریان سال ۱۳۳۲ بازارفروش لاجورد دراروپا که دردوران جنگ بین المللی دوم وسنوات ما بعد آن روبه کساد بود بازرونق یافته برعلاوه یك مقدار لاجورد دیگه مادر سالیان گذشته برای فروش به سفارت‌های افغانی درپاریس ولندن ارسال کرده بودیم و بعداً بغرض فروش لاجورد مذکورتسلیم نماینده‌گی بانك ملی واقع (میونشن) آلمان گردیده بود بفروش رسید .

آقای (هانس مور) نماینده کمپنی (میسولر) درایدار اوبرشتاین المان به کابل آمده وتا کنون مقدار ۲٦٤ر۷٤ کیلو لاجورد را به مبلغ ٥٠ر٦٨٦١ دالر خریداری نموده است نماینده مذکور فعلا در کابل مقیم بوده درنظر دارد که مقدار مزید لاجورد از ما خریداری نماید دراین اواخر کمپانی (اینگل ایند زوینه) مبلغ (٥٠٠٠) دالر برای خریداری یك مقدار لاجورد طور نمونه به‌حساب واردات وزارت معادن حواله کرده ووعده نموده است درآینده به پیمانه زیاد لاجورد ازماخریداری نماید وزارت معادن ذریعه نماینده شرکت موصوف در کابل داخل مذاکره شده که باشرکت موصوف یك قرارداد برای فروش مقداری زیاد لاجورد عقد نماید درنظر است که بعداز عقد قرارداد مذکوراستخراج معدن لاجورد دوباره آغاز یافته وذریعه متخصصین این وزارت مقدارزیاد لاجورد ازاجناس سه‌گانه آن از معدن کران ومنجان استخراج وبه کابل نقل یابد درعین حال یك پایه ماشین مخصوص بریدن لاجورد وتصفیه سنگ‌های مذکور ازسنگ مرمر رادر کابل نصب نموده که ماشین مذکور عنقریب تحت نظر ښاغلی (مور) که خود متخصص برش لاجورد است به کارخواهد افتاد چون در تحویلخانه وزارت معادن ووزارت مالیه درارگ تعداد زیاد لاجورد که هنوز درجه بندی اساسی نه‌شده اند وازبقایای لاجوردهای استخراجی سابق میباشد درجه بندی وبعد برش گردیده وبرای

فروش حاضر کرده‌شود قیمت لاجورد که‌تااین اواخر درجه اول فی کیلو (۲۰۰) دالر درجه دوم (۱۵۰) دالر درجه‌سوم (۹۰) دالر بود در آینده‌بلندتر میرود. وزارت‌معادن متیقن است که‌درسنه ۱۳۳۳ بازار فروش‌لاجورد توسعه‌شایانی یافته‌وازاین درک بتوانیم یك مقدار اسعار بدست آوریم .

ارسال یك مقدار بیریل معدنی بغرض فروش باامریکا:

بریلیوم که یکی ازفلزات قیمت‌بها بوده ودول‌متمدنه عالم‌ازان‌درصناعت فولاد سازی وغیره کار میگیرند‌ودر طبیعت بصورت بریلیوم آکساید‌پیدا میشود‌معدن آن در دره اسمار‌مشرقی موجوداست وکریستالهای آن‌دربین احجار خیلی خاره وسخت که آنرا پکماتت‌می نامند با کریستالهای کوارس وفیلد سپاروابرك وغیره یك‌جا پیدایش دارد مقدار آن‌در سنگ‌مذکور ازیکفیصد تجاوز نمیکند برای‌استحصال آن‌ازبین سنگ پك ماتت باید مصرف وقت وپول زیادرا درنظر گرفت مگر چون قیمت آن دربازار موجوده امریکا بلند است .

وزارت معادن درسال ۱۳۳۱ اقدام به کشفیات آن‌نموده ومعلومات کرده بود که‌در منطقه اسمارطور تخمین‌تاحدود (۱۰۰۰) تن بریلیوم آکساید موجود میباشد واستخراج آن باانکه مصارف زیاد را ایجاب میکند تاحدی اقتصادی میباشد در جریان عملیات اکتشافی مذکور یك‌مقدار سنگ بیریل‌هم استخراج‌شده بودکه‌ازآن جمله درماه قوس هذا سنه مقدار (۹۶۵۰) کیلو گرام سنگ بیریل مذکور را ازطریق پشاور وبه مددگاری برلیس نیشنل کورپریشن برای فروش در امریکا به‌نیویورك ارسال شد مقصود از ارسال این مقدار ی‌فوق تثبیت مارکیت وتجسس یك خریدار اساسی است تا اگرممکن باشددراثر‌تثبیت مارکیت‌وتعین‌خریدارها درآینده اقدام باستخراج بیریل خواهیم نمود .

کرومیت :

باوجود کوششات مزیدوارسال‌نمونه ها به‌خارج ومذاکرات‌وغیره متاسفانه تااکنون بفروش کرومیت معدنی خود درامریکا یاجای‌دیگر کامیاب نشده‌ایم اتحادیهٔ‌کاربن وکاربید امریکاء که‌دراوائل اشتیاق خریداری (یکصدهزار) تن‌کرومیت ما‌را داشت در اوائل سنه (۱۳۳۲) ازخریداری آن صرف نظر نموده‌است که شاید علت‌مهم‌آن مصارف گزاف نقلیه کرومیت از کابل الی نیویورك درحالیکه برای‌آنها کرومیت‌ترکیه ارزان‌تر دستگیری میکند باآنکه کرومیت افغانی درجنسیت‌خود عالی وقیمت بها است مگر چون‌مصارف نقلیهٔ آن گران‌است پیداکردن خریدار برای‌کرومیت مذکور تااکنون بناکامی منجرشده است .

دراین اواخر دراثر مشوره متخصصین نقطه (٤) ترومن به کمپانی های متعدد امریکائی وغیره داخل مکاتبه گردیده وشرایط فروش کرومیت خودرا باآنها ارسال کرده‌ایم که‌تااکنون جوابی‌ازآنها وصول نکرده .

همچنان اقدامات مادر مورد تدارك مار کیت برای فروش سرب وجست معدنی پیدا وازخاك ریز قندهار نتیجه نداده است چون که قیمت آن درمار کیت عالم نزول کرده وفروش آن فعلا غیرا قتصادی است .

یکی از پروژه هائیکه وزارت معادن دراین اواخر رویدست گرفته وفعلا مورد غور وتعمق انجمن فنی این وزارت میباشد وامید است آنرا درجریان سنه اینده جامه عمل پوشانیده بتوانیم تاسیس یك موسسه بنام (جیولوگیکل سروی افغانستان) میباشد که مربوط وزارت معادن بوده ودرآوان مرحله بصورت یك موسسهٔ کوچك خواهد بود :

البته خوانندگان محترم مطلع خواهند بود که متاسفانه تا کنون افغانستان نه سروی صحیح توپوگرافی ونه سروی جیالوجی شده نقشه های موجوده توپوگرافی افغانستان دارای آنقدر نقایص میباشد که از آن نمی توان طوریکه باید وشاید استفاده نمود تهیه نقشه های توپوکرافی وجیالوجی کل افغانستان یکی از آرزوهای دیرینه وزارت معادن است چون اجرای این کار بود جه نهایت معتنابه متخصصین زیاد ووقت طولانی بکار دارد لهذا این مقصود بزرگ ماهنوزهم تاسالیان متمادی امکان پذیر نباشد مگر برای اینکه اقلا ساحه های معدن دار ومهم خود را سروی صحیح نموده ازان نقشه های توپوگرافی و جیالوجی تهیه نمود کشفیات معادن را اساسی تر اجراء نموده بتوانیم تاسیس موسسه کوچك فوق درنظر گرفته شده است، موسسه فوق الذکر باساس یك پروگرام معین نقاط مهمه معدن دار وغیره نقاطیکه ازنقاط نظر اقتصادی عمومی مهم باشد انتخاب وبعد ساحه های مذکور را با یسکیل معینه توپوگرافی نموده بعدا به نقشه گیری جیالوجی آن آغاز خواهد شد فعلا موضوع فوق وتاسیس موسسه مذکور مورد غور انجمن فنی این وزارت میباشد .

(راپورتاژ واجراآت وکارکردگی دستگاه ترانسپورت وزارت معادن در جریان سنه ۱۳۳۲)

اصل بست عراده ها

۱ـ انترنیشنل مادل (ال) ۱۷٤ـ۳۲ عراده

۲ـ « « « « ۱٦٤ـ۳۲ «

۳ـ فورد ـ ۵۰ «

جمله لاریها ۱۱٤ عراده

لاریهای قابل کار

۱ـ برای نقلیه میلاس تعین شده ۲ـ عراده

۲ـ برای ریك اندازی سرك معدن کرکر از تاریخ اول میزان الی اخیر سال موظف گردیده ۲ـ عراده

۳ـ برای تلیه ذوغال و نمک تعین شده ـ ۸۳ عراده

جمله ــ ۸۷ عراده

ازلاریهای نه نسبت شکستاندن تیوپ دیفرنشل وغیره عوارضات درهذ السنه کار گرفته نشده ــ ۱۷ عراده

جمعاً ــ ۱۰۴ عراده

حاصل کار عراده هااز ابتدای سال الی (۱٤) حوت ۱۳۳۲

۱ـ ازتاریخ اول حمل الی ۱٤ حوت نمک به مرکزوارد وتحویل گدا مدار شده ـ ۲۵۱٤۷۷ سیر

۲ـ » » » » » نماینده گی با میان تحویل داده شده ـ ۸۰۵۸۸ »

۳ـ » » » » » » » چهاریکار » » ـ ۱٦۷٦٤۱ »

٤ـ » » » » » » » شرکت یووالی مشرقی تحویل داده شده ـ ۵۹۳٦۷ سیر

۵ـ از اول سال تا کنون نمک به جنوبی ارسال شده ـ ۵۷٦٦۷ »

٦ـ » » » » » غوربند » ـ ۹۰۱۲ »

۷ـ » » » » » بهسود » ـ ۲۳۹٤ »

۸ـ » » » » » غزنی » ـ ۱۳۱٦۳ »

جمله شد ــ ٦٤۱۳۰۹ »

ازاشتر شهرغوربند شوره نمک آورده شده ازابتدای سال تاکنون ـ ۲۸۰۰ »

ذوغال ازابتدای سال از ایشپشته بفابریکه بریکت تحویل داده شده الی ۱٤ حوت ــ ٤۸۸۵۳٤۳ کیلو

ازابتدای سال تاحال ذوغال بفابریکه گلبهار تحویل داده شده ـ ۱۲۰٤۱۷۳ »

ذریعهٔ دو عراده لاری میلاس ازفابریکه قندبغلان ازابتدای سال آورده شده وبفابریکه بریکت سازی ذوغال تحویل داده شده ـ ۱۷۹۰۰ کیلو.

(انجام کارهای متفرقهٔ عراده هااز اول سال الی ۱٤ حوت ۱۳۳۲ قرارذیل میباشد)

۱ـ برای تعمیر کاراجهای مربوطه مدیریت ترانسپورت سنگ تهیه شده ـ ۳۰۰۰ مترمکعب

۲ـ » » » » » چوب دستک تهیه شده ـ ۲۱۷۷ دانه

۳ـ » » » » » چوب چهار تراش از جنوبی آورده شده ــ ۸۸۵ دانه

٤ـ برای پایه بندی صوفهای معدن ایشپشته ازبامیان ذریعهٔ (۲٤٤) لاری به معدن مذکور چوب رسانیده شده ــ ٦٦۲۰ دانه

۵ـ گندم کار آمدعمله معدن ایش پشته ازدهنه غوری وپلخمری ذریعهٔ (۱۸) عراده لاری به معدن مذکور رسانیده شده ـــ ۱۴۴۰۰ سیر

۶ـ غله وزارت مالیه ازرستاق، چاه آب ونالقان قطغن به مرکز آورده شده ذریعهٔ (۲۶) لاری ـــ ۲۰۷۰۰ سیر

۷ـ « « ازمشرقی به مرکز آورده شده ذریعهٔ (۱۸) لاری ـــ ۱۴۳۰۰ سیر

ـــ ۳۵۰۰۰ سیر

(واردات ازبابت کرایه نقلیه سامان وغیره)

ازابتدای سال الی (۱۴) حوت ۳۲ ـــ ۲۷۴۷۴۱ر۰۳ ـ افغانی

(واردات نقدی ازبابت سواری نفر وغیره) ـــ ۴۱۹۹۹۷ر۰۰ ـ »

ازابتدای سال الی (۱۴) حوت ۳۲ جمله ـــ ۶۹۴۷۳۸ر۰۳ ـ افغانی

قرارفوق صورت کار کرده گی عراده جات مدیریت ترانسپورت وزارت معادن ازابتدای سال ۱۳۳۲ الی (۱۴) حوت ۱۳۳۲ تذکار داده شد :

برای دستگاه ترانسپورت ازوزارت معادن یك تعمیر بزرگ و عصری ترمیم خانه وگاراجها وغیره درزنده بانان مقابل فابریکه بریکت در اوائل سنه ۱۳۳۲ آغازودر این اواخر قریب باتجام می باشد مشتمل است بر :

۱ـ اطاق های متعدد دفاتر

۲ـ ترمیم خانه موترمشتمل ازشعبه میخانکی ـ اهنگری ـ ولد نگ ـ نجار خانه ـ وغیره وشعبه چارج بطری وغیره .

۳ـ (۵۰) عدد گاراج

تعمیرات مذکوره روی همرفته نزدیك بها نجام است ماشینهای ترمیم وغیره ان که ازاروپا خریداری شده است بعضا به کابل مواصلت کرده که عنقریب به نصب ان اقدام میشود مدیریت عمومی ترانسپورت مربوط وزارت معادن فعلا به تعمیر مذکور کوشیده ودر انجا مصروف کار میباشند

احصائیهٔ کار .

	اشپشته	کرکر
۱ـ اندازهٔ استخراج تخمینی ذغال درجریان سنه ۱۳۳۲	۱۱۰۰۰ تن	۵۸۰۰ تن

ازجملهٔ مقداری فوق استخراجی اشپشته به کابل رسانیده وبریکت ساخته شده که درآن جمله یك مقدار ذغال ازسنهٔ گذشتهٔ فابریکه نیزدرجمله گرفته شده است : الی ۲۹ دلو ۶۲۰۰ تن

الی اخیر سال طور تخمین ـــ ۳۰۰ تن

۶۵۰۰ تن

به شرکت نساجی گلبهار الی ۱۰ جدی رسانیده شده است ۱۷۳ر۱۲۰۴ تن

۲ــ اندازهٔ نمك فروش شدهٔ معادن طورسیر هانه

معدن نمك تالقان: الی اخیر قوس ۱۳۳۲ — ۸ ر ۷۵۰۳۰۲ــ سیر
سه ماههٔ اخیر سال طور تخمین از
روی اجراآت نه ماهه — ۹ر ۲۵۰۱۰۰ــ سیر
فروش سال تمام به اساس فوق — ۷ر ۱۰۰۰۴۰۳ــ سیر
معدن نمك کلفگان الی اخیر جدی استخراج شده — ٤ر ۱۳۵۲۳۵ــ سیر
دوماههٔ اخیر سال طور تخمین ازروی اجراآت ده ماهه — ۰۸ر ۲۷۰٤۷ــ سیر
اندازهٔ استخراج سال تمام به اساس اقلام فوق — ٤۸ر ۱٦۲۲۸۲ــ سیر
معدن نمك مزارشریف اندازهٔ فروش ده ماهه — ۸ر ۷۰۲۲۲ــ سیر
دوماهه طور تخمین — ٥٦ر ۱٤۰٤٤ــ سیر
فروش سال تمام به اساس فوق — ۳٦ر ۸٤۲٦۷ــ سیر

معدن نمك سار اندخوی:

فروش ده ماهه الی اخیر جدی — ۰ر ۷٦۱۲۳۹ــ سیر
فروش دوماهه طور تخمین — ۹ر ۱۵۲۲٤۷ــ سیر
فروش سال تمام بر طبق فوق — ٤۰ر ۹۱۳٤۸۷ــ سیر

علاوه برمقادیر فوق که ازطرف وزارت معادن استخراج شده وبفروش رسیده مبالغ ذیل ازدرك اجاره نمکسارها ومعادن مختلفهٔ دیگر عائد گردیده است:

۳ـ واردات مثبتهٔ سالیانه:

حاصل اجارهٔ سالانهٔ شوره زار ملك دین خیل مقر — ۳۲۵۵۰ــ افغانی
حاصل اجارهٔ سالانهٔ شوره زار ولایت قندهار — ۲۲۰۱۰۰ــ افغانی
حاصل محصول سالانهٔ شوره زار ولایت هرات که بالای مواشی آن ایزاد شده ـ ٦۰ر٤٥ ۲۱۱۵۷ــ«
حاصل اجارهٔ اشترشهر غوربند تاامسال سالیانه شصت خروار که قیمت آن طور تخمین فی سیر نه افغانی است جمله ۰۰ ر۴۳۲۰۰ــ افغانی
حاصل اجارهٔ گل سفید ایرانی که اجارهٔ سابقهٔ آن سالیانه ۱۵۳۱۰ افغانی بود ودرقوس ۳۲ به سررسیده وبرای سال نوازنو اجاره داده شده است
سالیانه — ۰۰ر۳٦۰۰۰ــ افغانی
حاصل اجارهٔ سالیانهٔ گل قروغی — ۰ ر ٤۰۰۰ــ افغانی
حاصل اجارهٔ سالیانهٔ گل سرشوی — ۰۰ر ٤۰۰۰ــ افغانی
جمله شد مبالغ مندرجهٔ واردات مثبته — ٦۰ر۲٤٥٥۳۹٥ــ افغانی

٤ـ مقدار قیمت لاجوردیکه درمرکز کابل بفروش رسیده است ٢٦٤ر٧٤ـ کیلو که قیمت آن معادل است به مبلغ ٧٥ ر٦٨٦١ـ دالر

٥ـ مقدار سنگ بریل که برای فروش به خارج ارسال شده است ـ ٩٦٥٠ـ کیلو راجع به قیمت مقداری بریل مذکور فعلاً معلوماتی داده نمیتوانیم مگر گفته شده میتوانند که درفروش مواد مذکور درمفاد میباشیم .

راپور تاژاخذ امداد تخنیکی وزارت معادن از یو نو

درجریان سنه ١٣٣٢ وزارت معادن تنها درموضع پروژه هید رولوژی از ریاست امداد تخنیکی یو نو مقیم کابل اخذ امداد تخنیکی نموده است چون مبادی و کوائف اجراآت مقدماتی پروژهٔ مذکور قبلا درسالنامهٔ ١٣٣١ تحریر یافته است مادراین جاتنها راجع به اجراآت وعملیات مربوط پروژهٔ مذکور رادرجریان سنه ١٣٣٢ تشریحات ذیل میدهیم :ـ

در اوائل سنه ١٣٣٢ ماشین برمه کاری مربوط پروژهٔ هید رو لوژی در کابل حاضر کار گردیده و براساس خواهش وزارت معارف در(٩) نقطه درساحهٔ دارالمعلمین ودر (٨) نقطه درغازی آباد ریش خور ودر (٣) نقطه درساحهٔ تعمیراتی سیلوی غله و زارت مالیه درمقابل قلعه جواد برمه کاری کامیابانه نموده ووضعیت آب تحت الارضی را در آنجا تعین نموده که راپورت اجراءات آن ازطرف سر برمه کار ترتیب و به سلسله وزارت معادن باآد رسهای فوق ارسال گردیده است و به عین حال درطول زمستان نفری متعلمین افغانی به آموختن عملیات برمه کاری مصروف ودونفر آنها مخصوصاً درشق ترمیم موترهای ثقیل وخفیف و ولدنگ کاری مهارت حاصل کردند.

آقای دوکتور ترومپ سفر یک هفته ئی به معدن کرکر که نقطه اول برمه کاری وبعدا ایبک (سمنگان) نموده وواپس مراجعت کرده باساس ملاحظات مذکور درپروغرام کار تجدید نظر به عمل آمد پروگرام جدید تعین شد بعدا آقای موصوف بتاریخ (٦) دسامبر ١٩٥٢ مطابق ١٤ قوس ١٣٣١ عازم وطن خود شده وعده کرد درماه مارچ ١٩٥٣ دوباره بافغانستان آمده عملیات تحقیقات پروژه مذکور را رویدست گیرد ـ درماه مارچ آقای موصوف به کابل نیامده یونو اطلاع داد که دوکتور ترومپ از اجرای وظیفهٔ مذکور نظر به بعضی معاذیر معاف شناخته شد تاتعین نفر عوضی او آقای مستر دولیو مشاور پطرول اجرای وظیفه مذکور راخواهد نمود ـ آقای دولیو باطرز و ترتیب کار ترومپ موافقه نداشته بودجه جدیدی راترتیب وباشرط تجاوز نکردن اصل سرجمع بودجه درفصل ومواد بودجه تغییرات زیادی به عمل آورد و آنرا به مقام وزارت تقدیم کرد وهم ازداخل بودجهٔ پروژه مبالغ کافی به حساب جاری اماناتی پروژه در دافغانستان بانک خواهش نمود که ازطرف وزارت حواله گردیده است .

از تاریخ اول حمل الی ۱۵ ثور ۱۳۳۲ وزارت معادن بانتظار قدوم جیالوجست رئیس پروژه بوده که نتیجه نداد بالاخره چون وظایف آقای دولیو درافغانستان باتمام رسید نفرمذکور بوطن خود مراجعت ودرعوض باز طور موقتی یکنفر توپوگراف بنام شاغلی دی یونگ مقرر وبه وزارت معادن معرفی وخواهش شد که باید هیئت پروژه بصورت فوری با ماشین و ادوات خود عازم سمنگان گردند چونکه مصارف فیات دونفر جیوفزیکست هادرکابل بالای یونو خیلی زیاد میباشد ریاست یونودی یونگ را کفالتاً به حیث رئیس پروژه وشاغلی دوکتور سلطان احمد پوپل راموقتاً برای دوهفته به حیث جیالوجست به معیت هیئت مذکور بعدموافقه وزارت معادن مقرروهیئت بتاریخ ۱۷ ثور ۱۳۳۲ باتمام سامان ولوازمات ضروریه و(۹) عراده موتر مربوط پروژه وچهار عراده لاری کرائی ازکابل به آنصوب حرکت نمودند.

تیم پروژه اولاً به تدقیقات ساحه معدن ذوغال کرکر وبعداً سمنگان رامعاینه کرده متعاقباً به سوی دشت خیرآباد (آبدان میرعلم) حرکت نموده وبتاریخ ۲۵ ثور به آنجاواصل وشروع بکار نمودند.

بتاریخ ۱۸ جوزا شاغلی جکلی رئیس جدید پروژه جیالوجست به کابل وارد ومتعاقباً به آبدان میرعلم حرکت ودرآنجا امورات پروژه رامتکفل شدند که باین وظیفه الی ۳۰ اسد مصروف کار بوده وتدقیقات شادیان درجنوب مزارشریف وغیره ذریعه آنها به سر رسیده وبعداً بتاریخ ۱۲ سنبله ۳۲ برحسب خواهش یونوکارات پروژه در مزار شریف بانجام رسانیده شدوجمله هیئت باسامان به کابل مراجعت نمود وقراریکه یونو رسماً به وزارت معادن اطلاع داده بقرارعقیدهٔ آنهاطرزوترتیب کارموجوده پروژه نسبت ناموجود بودن یك پروگرام صحیح کار وفقدان نقشه توپوگرافی وجیالوجی وموجودنبودن تدقیقات مقدماتی یکنفر جیالوجست راجع بوضعیت طبقات الارضی آب وغیره کورکورانه تدقیقات جیوفزیکی کردن وبرمه کاری نمودن بیمورد میباشدلهذا اجرای اموروپروژه معطل وجمله سامان به کابل نقل داده شود ـ حینیکه یکنفر جیالوجست که ازطرف یونو به کابل برسد باتفاق یکنفر توپوگراف جمله نقاط بیست گانه مذکور رانقشه های توپوگرافی وجیالوجی نموده بعد ازآن جیالوجست نقاطیکه درآنجا برمه کاری به عمل آید ونقاطیکه تحت عملیات جیوفزیکی قرارمیگیرد ازهم تفریق نموده به ماراپورت خواهندداد براساس راپورت آنها پروگرام جدید عملیات ازطرف یونوبه همکاری وزارت معادن طرح وطبق آن اجراآت به عمل خواهد آمد ناگفته نماند که وزارت معادن ازبذل هیچگونه مساعی وتسهیلات در راه تعدیل پروژه وهم کاری بایونو نسبت دادن پروژه باختیار آنها ومصرف جنس بامضای شان دریغ نکرده است بههمه حال درجریان عملیات ششماهه پروژهٔ مذکور درآوان سنه ۱۳۳۲ باین نتیجه رسیده ایم :—

عملیات برمه کاری وتفحصات وتجسسات آبهای تحت الارضی درخیرآباد دشت آبدان میرعلم مربوط حکومتی خمم مزارشریف ودشت شادیان مزارشریف منتج به نتیجهٔ استفاده از آب زیرزمینی نشد زیرا آبهای زیرزمینی درطبقات خیلی عمیق وزیرین گرس موجود بوده و استفاده ازآن امکان پذیر نیست ازطرف دیگر فقدان پروگرام صحیح کار ونقشهٔ توپوگرافی وجیالوجی وتغیر تبدیل وقت بوقت رؤسای مسئول پروژه هم عملیات مذکوره را دوچار سکتهگی معطلی و ناکامی نمود وزارت معادن نتایج عملیات پروژه هیدرو لوژی را بریاست زراعت اطلاع و نظریات آنها را در این باره مطالبه نمود ریاست زراعت فیصله نمود که برحسب نظریات متخصص قرهقل درساحه مثلثی شبرغان، میمنه، اندخوی تجسسات آبهای تحت الارضی وبرمه کاری ها به عمل آورده شود زیرا که ازاهم ترین مناطق تربیهٔ گوسفند های قره قلی بوده واز ایجابات حتمی آن نقاط تدارك وتهیه آب مشروباتی گوسفندان قرهقل است بنابران بتاریخ ١٦ قوس ١٣٣٢ مطابق (٨) دسامبر ١٩٥٣ مذاکرات بین ع.ج.. و کتور محمد یوسف خان وزیر معادن و آقای اچ ال سپنس رئیس امداد تخنیکی پونومقیم کابل درعمارت وزارت معادن به عمل آمده اهمیت موضوع تجسسات آب زیرزمینی درساحه مثلثی مذکور ازحیث تربیه گوسفند های قرهقلی واشد احتیاج مالداران قره قلی طبق نظریه ریاست زراعت خاطرنشان گردید که درسال آتی بائیست از دیگر نقاط صرف نظر گردیده وتوجه قطعی باین ساحه مذکوره منعطف گردد تا آبهای زیر زمینی تجسس وتدارك وچاه های لازمه حفر گردیده موفقیت دست دهد ـ بااثر آن آقای مستر سپنس عازم امریکا گردیده به راجع مربوطه داخل مفاهمه واقدامات گردیده واینك دراین اواخر آقای مستر فیورر جیالوجست را بحیث رئیس پروژه هیدرو لوژی استخدام نموده که فعلا وارد کابل گردیده وتصمیم گرفته شد که باین تقریب بدواً خود آقای موصوف بایکنفر تریوگراف پروژه موصوفه ونقاط مطلوبه درشبرغان وغیره رفته درساحه مذکور مطالعات نموده درانجام سفر پروگرام مفصل عملیات خودرا ترتیب وبعد ازمنظوری وزارت معادن دراوائل سال ١٣٣٣ عملیات مذکور آغاز خواهد یافت:

این بود صورت عملیات واجراآت پروژه هیدرو لوژی درسنه ١٣٣٢ و تصمیمیکه برای جریان عملیات درسنه اینده راجع به پروژه مذکور درنظر گرفته شده است

راپورتاژ اخذ امداد تخنیکی ونتیجه عملیات پروگرام ریاست امداد تخنیکی امریکاه (که تحت نام نقطهٔ (٤) ترومن معروف میباشد)

در قسمت

پروژه های معدنی

برای اینکه قارئین گرام از موضوع امداد تخنیکی نقطه (٤) ترومن در افغانستان درشق معادن به کلی اطلاع حاصل نمایند تاریخچه اجراءات آنها را مفصل تر در این جا ذکر نمودیم تا همگان از آن واقف گردند :—

وحسب قرارداد مورخه (٧) فروری ١٩٥١ بین حکومت افغانستان وحکومت امریکاء راجع به عملیات پروگرام تعاونی واخذ مشورهٔ و امداد تخنیکی شعبه (F.o.M) امداد تخنیکی نقطه (٤) ترومن آقای (سانفورد امریکا) انجنیر معادن بحیث مشاور تخنیکی ازطرف حکومت امریکاه بهمامعرفی گردیده بود متخصص مذکور از تاریخ (٩) جوزای ١٣٢٩ الی (١٧) جوزای ١٣٣٠ درمعدن ذوغال ایشپشته بحیث انجینر و مشاور تخنیکی باموظفین افغانی معدن مذکور کار نموده دردوران کارخود به تربیه نفر مرد کار بهبودی درعملیات استخراج ـ بکار انداختن ماشینهای کمپرسور و جیک هیمز ها که خیلی ها در پیشرفت عملیات استخراج مفید واقع شده در تمام صرفهای استخراجی تمام این آلات ادوات براساس پیشنهاد مذکور ازوزارت فواید عامه وغیره خریداری ودر معدن بکار انداخته شد درعین حال وزارت معادن درتعمیل مشورههای مفید اوراجع به مقیم ساختن مرد کار در سر معدن و تعمیرات برای رهایش فامیلی آنها و نگران های معدن .زرع حبوبات وبقولات واحداث باغچه ها وغیره جدیت نموده و از طرف دیگر کوشیده شد یك شفا خانه کوچك درایشپشته دائر ویك نفر دوکتور طب را در آنجا مقرر نماید تا به تداوی مرد کاران مریض بپردازد ـ سررشته کوپراتیف مامورین هم تاحد توان کرده شد ـ معاش آقای (سانفورد) ازطرف حکومت پرداخته میشد و مسائل نقلیه اورا درچنین کار وزارت معادن تهیه نموده است ،

در (٣) اپریل ١٩٥١ نوته بین وزارت معادن وسفارت امریکاء در کابل تبادله ودر اثر آن حکومت امریکاه متعهد گردید که برای معادن ذوغال ایشپشته و کرکر دو نفر انجنیران مشاور را درسلسله امداد تخنیکی یو نو با فغانستان بامصارف خود (معاش ـ ماکولات سفرخرچ ازوطنشان الی افغانستان و باز گشت بامریکا) برای موعد دوسال ارسال بدارد ـ وزارت معادن مصارف نقلیه بودو باش تهیه بطرول تهیه خانه عصری درسر معدن وغیره رامتعهد گردید .

باساس آن دونفر مشاور آقای (کیلوز) جی ـ مورفی وسی: انسون اوو یگنس مربوط نقطه (٤) ترومن با فغانستان آمده وازجوزای ١٣٣٠ الی سنبله ١٣٣٢ بحیث مشاور تخنیکی درمعادن ذوغال کرکر وایشپشته باتفاق متخصصین وزارت معادن کار نمودند .

اقدامات مهم تخنیکی مشاورین مذکور درایش پشته وکرکردر امورات توسعه وی معادن رفاهیت مردکاران ــ پیشنهاد راجع به تعمیرات ضروریه وازهمه مهم تر خریداری یك تعداد مکمل سامان وادوات استخراجی ــ تهویه وی ــ تنویریه معادن دربدل مبلغ یکصد و ده هزاردالر ازامریکا ــ المان غربی وانگلستان برحسب مشوره متخصصین مذکور بوده است یك قسمت کلی سامان مذکور درجریان سنه ۱۳۳۲ بافغانستان مواصلت کرده که از آن جمله ماشین چارج بطری وچراغهای معدنی وغیره درمعدن ایش پشته نصب گردیده است ومابقی سامان هم علی الترتیب عندالضرورت نصب خواهد شد ــ سامان مذکور با نتخاب وتوسط خوداقای مورفی خریداری شده است .

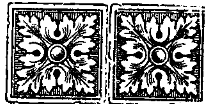
هردو نفر متخصصین مذکور درماه سنبله ۱۳۳۲ عازم وطن خود گردیدند در (۱۲) اکتوبر ۱۹۵۳ (مطابق ۲۹ میزان ۱۳۳۲) قرارداد فرعی توسعه وی معدن واخذ امداد تخنیکی نقطه (٤) ترومن در ساحه انکشاف معادن بین وزارت معادن ومستر هیر بعداز امضای قرار داداساس مورخه ۳۰ جون ۱۹۵۳ (مطابق ۸ سرطان ۱۳۳۲) بین حکومت افغانستان توسط وزارت اقتصاد ملی وحکومت امریکا توسط مستر هیر رئیس امداد تخنیکی امریکا در کابل امضاء گردید برحسب قراردادفرعی مذکور ریاست امداد تخنیکی مذکور متعهد گردیده است که در توسعه تولیدات معادن ذغال واکتشاف وتوسعهٔ منابع معدنی چون کرومیت بیریلیوم وغیره باماهمکاری تخنیکی نموده و یك یك نفر متخصص لایق این کار برای وزارت معادن استخدام وبه کار بگمارد دونفر متخصصین مذکور درتحت نظر یکنفر سرمشاور کار نموده ومربوط ریاست امداد تخنیکی نقطه (٤) ترومن که دفترش درسفارت امریکا است خواهند بود ــ

برحسب قرارداد موصوف بتاریخ ۱۸ دسامبر ۱۹۵۳ مطابق ۲٦ قوس ۱۳۳۲ آقای مستر هیمر بحیث سرمشاور و یك نفر مستر اورفل انجنیر معدن به کابل واصل وبه وزارت معادن معرفی گردیدند متخصصین مذکور با انجمن فنی وزارت معادن داخل مذاکرات گردیده وپروگرام اجراآت کارشان که ازطرف وزارت معادن تعین گردیده بود مطرح مذاکره قرار گرفت درنتیجه فیصله گردید که متخصصین مذکور اولا سفری به معادن ذوغال نموده راجع به نقشه گیری صوفهای موجوده معادن وپروغرام آینده کار وعملیات توسعه وی وغیرهٔ آن مطالعات نموده نتیجه رابه وزارت حاضر نمایند چنانچه متخصصین مذکور باتفاق مدیر عمومی استخراج این وزارت بتاریخ (۱۷ دلو) عازم معدن کرکر شده

درتحت نظارت انها امور نقشه گیری صوفهای کرکر ذریعه متخصین داخلی این وزارت تاحدی اجراء گردید وهم نقشه عملیات توسعه وی واستخراجی آیندهٔ معدن کرکر ازطرف مشاور ین مذکور ترتیب یافته است که در آوان سنه ۱۳۳۲ تعمیل خواهد گردید.

درعین حال برحسب مشوره متخصصین مذکوره وزارت معادن راجع بفروش مواد معدنی کرومیت خویش با کمپانی متعدد امریکائی وغیره داخل مکاتبه گردیده وشرایط فروش ورسانیدن مواد راالی سرحد افغانی وغیره بانجا اطلاع داده تا اگر ممکن شود کدام خریداری برای کرومیت دستگیری نماید درآنصورت استخراج کرومیت رویدست گرفته خواهد شد در نظر است که آقای اوفل عنقریب برای ملاحظه معدن بیریل به سوی مشرقی حرکت نمایند ودرآنجا بعدازملاحظات وتدقیقات درشرایط کار برای نفر موظف هدایات لازمه راجع باستخراج بیریل اگر اقتصادی تمام شودخواهد داد انجنیر ذوغال هم جدیداً ازطرف ریاست امداد تخنیکی مذکور استخدام گردیده که هنوز به کابل نرسیده است.

این بود صورت اجراءات واخذ امداد تخنیکی از نقطه (٤) ترومن که فوقاً بغرض اطلاع خواننده گان محترم تقدیم گردید.

امور وزارت فوائد عامه

اهمیت وثقل وظایف وسنگینی مسئولیتی راکه وزارت فوائدعامه در برابر فراهم آوری تسهیلات بجامعه وارتباط موثر ومستقیمی که بارشته های حساس کشور از لحاظ تهیه واعمار مدارس ومکاتب تعمیر شفاخانه ها ــ تعمیر بندها ــ احداث سرك وانهار وتعمیر گدامها دارد پوشیده نخواهد بودومی توان گفت عین اهمیتی راکه عروق وشرائین درسلامت بدن وحسیات انسان دارد شوارع وطرق اساسی درمملکت عین اهمیت رادارا بوده وکذا طرز ساختمان عمران وآبادانی تعمیراتی یك مملکت معرف ارتقاءسویه مدنی وپیمانه مدنیت آن مملکت بشمار می آید . وزارت فوائدعامه به تاسی از آرزوهای دولت درطی سال ۱۳۴۲ با احساس مسئولیت وقیمت وظیفه خود بدون ابراز خستگی پیوسته برای انجام وظایف خود باحرارت وجنبش محسوسی درفعالیت تکمیلی نسبت تعمیرات نیمکاره بندهای مهم نیمکاره وسرك های نیمکاره بوده وبمنظور سرعت در عملیات طرح وپلانهای اساسی را بمنصهٔ تطبیق وروی دست دارد واینك تاآنجا که در وظیفه توفیق حاصل شده است ذیلاً فقط به ذکر اسمای اماکن ــ معابر وتعمیرات تحت کاروتکمیل شده اکتفا می ورزد .

اول کارهای که توسط دوائر مرکزی وزارت فوائد عامه اجرا شده است

الف ــ قسمت تعمیرات .

۱ مقبره اعلیحضرت شهید رحمه‌الله علیه	تحت کار است
۲ ــ تعمیر استود یوم	» » »
۳ ــ میدان گلف	» » »
٤ ــ تعمیر چهل ستون	» » »
٥ ــ مسجد شریف بابرشاه	» » »
٦ گراج های واقع آقاعلی شمس	» » »
۷ ــ قصر بزرگ	» » »
۸ ــ هوتل دارلامان	» » »
۹ باکتر لوژی	» » »
۱۰ ــ تحویلخانه وزارت اقتصاد	» » »
۱۱ ــ الحاقیه گمرك کابل	» » »
۱۲ ــ مطبخ وزارت مالیه	» » »
۱۳ ــ ترمیم گدامهای دهمزنگ	» » »
۱٤ ــ ترمیم گدامهای ریشخور	» » »
۱٥ ــ گلخانهٔ دارالامان	» » »

۱۶ ــ حوض بابر شاه	تحت کار است
۱۷ ــ تعمیر هوتل کابل	» » »
۱۸ ــ تعمیر ارگ شاهی	» » »
۱۹ ــ کاربند سراج غزنی	» » »
ب ــ قسمت معابر	
۱ کار سرك تنگی غارو وحجم کار شده کی در آن	۷۷۵۱۳ مکعب متر
۲ ــ کار سرك شنکی وعلی خیل و حجم کار شده کی در آن ...... (۳۲۹۲)	» »

مدیریت فوائد عامه ولایت کابل:

الف قسمت تعمیرات .

۱ ــ تعمیر کتابخانهٔ وزارت معارف	نیمه کاره و تحت کار است
۲ ــ کار تعمیر فاکولته	» » » »
۳ ــ تعمیر مکتب غازی	» » » »
٤ ــ مکتب میخانکی	» » » »
٥ ــ تعمیر دارالمعلمین	» » » »
٦ ــ تعمیر شفاخانهٔ مستورات	» » » »
ب ــ قسمت معابر	
حجم کار در ترمیم معابر	۱۰۸۱۰۷ ــ مکعب متر .

مدیریت فوائدعامهٔ ولایت قندهار :

قسمت تعمیرات

۱ ــ تعمیر حکومت ارغنداب .	به پوشش رسیده است
۲ ــ تعمیر حکومت سپین بولدك	به پوشش رسیده است
۳ ــ تعمیر حکومت کشکك نخود	تا پای سر تاق و کلکین رسیده است
٤ ــ تعمیر حکومت پنجوائی	تا تقسیم کلکینها »
٥ ــ تعمیر حکومت شهر صفا	منزل اول پوشش و منزل دوم تحت کار است
٦ ــ تعمیر ماموریت مالیه ارغنداب	تعمیر آن بپوشش رسیده کاگل کاری جاری است
۷ ــ تعمیر ماموریت سپین بولدك	بپوشش رسیده است
۸ ــ تعمیر ماموریت مالیه پنجوائی	تهداب قریب به کرسی رسیده است
۹ ــ تعمیر ماموریت مالیه کشکك نخود	تاحصه سرتاق رسیده است
۱۰ ــ تعمیر ماموریت شهر صفا	تحت کار است

۱۱ ـ تعمیر مکتب کشك نخود	پوشش شده استر کاری شده است
۱۲ ـ تعمیر مکتب پنجوائی	تا پوشش واستر کاری رسیده است
۱۳ ـ تعمیر ماموریت کشك نخود	تحت کار است

مدیریت فوائد عامه ولایت هرات:

۱ـ قسمت تعمیرات

قسمت معابر ــ

۱ـ حجم کار در ساختمان معابر جدید	۲۳۰۰ مکعب متر
۲ـ حجم در کار ترمیمات معابر	۱۲۱۱۱ مکعب متر

مدیریت فوائد عامه ولایت قطغن

قسمت تعمیرات

۱ـ تعمیر محکمه عدلیه	نیمکاره است
۲ـ تعمیرات تلگرافخانه قندوز	» »
۳ـ تعمیر مکتب متوسطه	» »
٤ـ تعمیر گدام دهنه غوری	» »
٥ـ تعمیر گدام خان آباد	» »
٦ـ تعمیر گدام تالقان	» »
۷ـ تعمیر گدام نهرین	» »
۸ـ تعمیر گدام قندوز	» »

قسمت معابر :

الف ـ حجم کار درساختمان معابر جدید	٥۱۷٤٤۸ مکعب متر
ب ـ ترمیمات	٥۹۲ » »

مدیریت فوایدعامه ولایت مزارشریف

قسمت تعمیرات

۱ـ کار سینما	نیم کاره وتحت کاراست
۲ـ تعمیرات شفاخانه مستورات	» »
۳ـ تعمیر گدام بلخ	» »
۳ـ تعمیر تحویلخانه مستوفیت	» »
٥ـ تعمیر مدیریت معارف	» »

٦ـ تعمیر حکومت نهرشاهی	تحت کار است
٧ـ ترمیم سلام خانه ـــ	» »
٨ـ تعمیر کوتی جهان نمای خلم	» »
٩ـ تعمیر کوتی پیاده خانه	» »
١٠ تعمیر مدیریت اجرائیه	» »

قسمت معابر:

الف ـ حجم کار درساختمان معابر جدید ـــ	٤٢٥ مکعب متر
ب ترمیمات ـــ	١٥٨٩٦٠ » »

مدیریت فوایدعامه ولایت جنوبی:

قسمت تعمیرات

١ـ تعمیر مکتب	تحت کاراست
٢ـ » » دارالحکومگی	»

مدیریت فواید عامه ولایت مشرقی

قسمت تعمیرات

١ـتعمیر جدید مستوفیت	تحت کاراست
٢ـ تعمیر مدیریت گمرگ	» »
٣ ـ » قبایل	» »
٤ـ » مکتب ـــ	» »
٥ ـ ترمیم شفا خانه	» »
٦ـ » شفا خانه مستورات	تکمیل شده است
٧ ـ تعمیر مدیریت مخابرات	تحت کار است

قسمت معابر:

١ ـ حجم کار درساختمان سرك ومعابر جدید	(٨٩٢) مکعب متر

مدیریت فواید عامه حکومت اعلی غزنی

الف قسمت خابرات

١ ـــ تعمیرات شفا خانه	تحت کار است
٢ ـــ » سرشته داری	» »

۳ــ « حرم سرای خواجه عمری	تحت کار است
٤ــ « « « گدام جغتو	« «
۵ــ « « گدام قرباغ	« «
٦ــ « « گدام مقر	« «
۷ــ « « « گدام حکومت اندر	« «

ب قسمت معابر:

حجم کاردرساختمان معابر جدید	(۳٤۵) مکعب متر

مدیریت فوایدعامه حکومتی اعلی میمنه ــ

الف قسمت تعمیرات

۱ــ تعمیر مترو لوژی ــ	تحت کار است
۲ــ تعمیر احاطه مکتب متو سطه	« «

ب قسمت معابر

ترمیمات درمعابر	(٤۲۱۵۵۷) مکعب متر

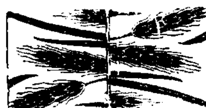
مدیریت فواید عامه پروان ــ

قسمت تعمیرات

۱ــ تعمیر ارگ چهل السراج	تحت کار است
۲ــ « « « علاقداری قره باغ	« «
۳ــ « « بازارك پنجشیر	« «
٤ــ « « مکتب بامیان	«

ب ــ قسمت معابر

۱ــ حجم کار درساخمان معابر جدید	(۲٤) مکعب متر
۲ــ « کار ترمیم معابر ــ	(۸۷) « «

امور وزارت صحیه

مدیریت صحیه علاوه بر اجراآت عادی در سال ۱۳۳۲ امور ذیل را توسط مدیریت فوائد عامه انجام داده است:

۱ــ کانکریت فرش پانزده اطاق عمارت شفاخانه ملکی

۲ــ تکمیل اطاق عملیات شفاخانه که از چندسال باینطرف نیمکاره مانده بود.

۳ــ تکمیل اطاق های لابراتوار در شفاخانه متذکره که محض کار کانکریت فرش آن از جانب مدیریت فواعد عامه جریان دارد.

٤ــ تکمیل اطاق های اکسریز که در قسمت غربی عمارت شفاخانه واقع است.

۵ــ ترمیم عمومی شفاخانهٔ مستورات از قبیل فرش خشت سطح اطاق ها سفیده کاری، رنگمالی وغیره

٦ــ تهیه تمام سامان و لوازم برق ولین دوانی عمارت شفاخانهٔ ملکی از قبیل سیم، گروپ، هولدر، سوچ، میتر وغیره

اجراآت مسلکی:

۱ــ مریضانیکه یوماً فیوماً در شفاخانه ها تداوی شده اند (٦۵۱۲) نفر

۲ــ مدیریت صحیه برای حفظ ماتقدم مجادله با چیچک برای چهل و پنجهزار نفر واکسین چیچک امسال از وزارت صحیه بدست آورده ودر نقاط مختلف ولایت به تطبیق آن توسط هیئت های مربوط پرداخته است

۳ــ پودردی.دی تی برای حفظه ماتقدم ازمرض حمای لکه دار از طرف مدیریت صحیه امسال در همه حصص شهر قدیم وشهر جدید جلال آباد، سرای ها، حمام ها، مساجد، وموسسات رسمی ملی مکاتب و محبس ها و بارک های افراد امنیه وژاندارم تطبیق شده است که نتایج سودمندی بارآورده.

اجراآت و کارروائی هائیکه در هذا سنه شده حسب آتی است

۱ــ تدویر وبکار انداختن معاینه خانه امراض جلدی وزهروی ولایت قندهار و اعزام پرسونل فنی آن

۲ــ تعیین یکنفر دوکتور امراض جلدی وزهروی بمعیت معاون لابراتوار وپرستار تعلیم یافته جهت معالجه وتداوی مریضان امراض زهروی ولایت هرات

۳ــ اعزام دکتور امراض جلدی وزهروی بولایت مزارشریف جهت معالجه وتداوی مریضان زهروی

٤ــ تدویر بکار افتیدن موسسهٔ توبرکلوز وتعیین اکثریه پرسونل فنی آن که عنقریب افتتاح وبکار آغاز خواهد نمود

۵ ـ استخدام دوکتور ... ود کتورس دندانسازی مردانه وزنانه ازغرب المان وورود دوکتور ون کتو ر س مذکور بتاریخ ۱۶ جدی واول حوت وشر و ع نمودن مذکوره بوظیفه .

۶ ـ تغیر وتبدیل عمومی سنویه هذا سنه ازقبیل سرطبیبان .دوکتوران ومعاونین. دوکتور. ودواسازان. کمپوندران آبله کوبان. ونرستاران. بر حسب مقررات دوسال در دو سال ازیك منطقه به منطقه دیگر تبدیل شده اند

۷ ـ فارغ التحصیل شدن (۲۵) نفر دوره سوم کورس کمپوندری وشمولیت آن بشعبات مربوطه بغرض ستاژو توسعه معلومات

۸ ـ علاوه برپرسونل فنی زایشگاه سه نفر دکتور دیگر نیزمعرفی شده اند تادر آن شق معلومات وتجربه آموخته بعد معلومات لازمه بدیگرولایات تعین واعزام شوند تااگرخدا بخواهد دراین شق مصدر خدمات لازمه شده ... بتوانند .

امور وزارت زراعت

زراعت به مفهوم اصلی خویش فن بلند بردن محصولات نباتی وحیوانی ویا فن بلند بردن تولیدات زراعتی است وبرای این مطلوب بایست به عوامل تولید متشبث گردیم لاکن پیشتر ازاینکه ما عوامل تولید را از بین عوامل مختلفه موثره درك نموده وبخواهیم آنرا به محل تطبیق بگذاریم فورا متوجه میشویم که بمقابل آمال ما عوامل مفاد دیگری موجوداست که ما را از تشبث به عوامل تولید بازمیدارد ومراد از عوامل تنقیص میباشند. طوری این عوامل تنقیص بمقابل آرزوهای ما عرض اندام مینمایند که ما خودرا مجبور می بینیم که بیشتر از اینکه به عوامل تولید متشبث گردیم عوامل تنقیص را هرچه زودتر از بین ببریم :

اینستکه پهلوهای برجسته پروگرام واقدامات وزارت زراعت آفتابی گردیده ومعلوم میشود که وزارت زراعت در اجراآت خویش درسنه ۱۳۳۲ دومقصد را تعقیب نموده است :

عوامل تنقیص تولیدات زراعتی را از بین بردن وعوامل تزئید تولیدات زراعتی را بروی کار آوردن وتقویه نمودن .

آیا این عوامل تنقیص که اینقدرها با آن اهمیت میدهیم وازهمه اول تر جلب توجه مایان را نموده اند کدام اند ؟

۱- عمده ترین این عوامل تنقیص :

وجود امراض مدهش حیوانی ونباتی است که بدون اینکه زیاده با آن متوجه گردیم هرسال ضربه های دهشت ناکی را بر پیکر بزرگ تولیدات زراعتی ما وارد می آورند وهر سال ملیونها خساره را با قتصادیات مملکت متوجه میسازند. تنها طور مثال مرض تاکو را اگر مدنظر قرار دهید خواهید فهمید که چه مرض مدهش بوده ووزارت زراعت دراین سالهای اخیر برضد آن چه زحمتها کشیده است .

مرض تاکو ازانجمله امراض ساری وفراگیرنده ومهلکی است که ۹۵ فیصد حیوانات مصاب بمرض را هلاك میسارد .

حالا اگر تعداد گاوهای مملکت را به دوملیون قیاس نموده و ۹۵ فیصد آنرا به معرض تلف قیاس نمائید خواهید فهمید که مجادله برضد این مرض وجلوگیری ازشیوع آن چقدرها کار مهمی بوده است و هم میبا شد .

همچنین است امراض دیگر حیوانی مثل مرض مرغ مرگی مرض کرم جگر گوسفند مرض طبق مرض چیچك گوسفند مرض سیاران مرض سیاه زخم وغیره که به نوبه خود تلفات عمده ئی را بر حیوانات ما وارد می آورند وجای آنست که در قلع وقمع آنها اقدامات موثر وفوری بعمل آورده شود. زیراروی همرفته این امراض هرسال تقریبا ثلث تعداد مجموعی حیوانات اهلی ما را باتلاف تهدید میسازند .

درحصه آفات وامراض نباتی نیز گفته می توانیم که آنچنان نباتی موجود نخواهد بود که به کدام حشره مضره ویا بکدام مرض دچار نباشد .

ملخ‌های صحرائی مراکشی ایتالیائی جولاگک‌سبب کرم‌سرخ وخار دارپنبه سوسک سیب‌وتاك حشرات‌مضره نیشکر وغیره ازعمده‌حشرات مضره‌اند که برضد آنها اقدامات فنی شروع شده است .

۲- عوامل تزئید تولیدات زراعتی .

مراد از آن گونه‌عوامل اند که باعث بلندرفتن کمیت و کیفیت محصولات زراعتی میگردند مثلا تقویه‌زمین اصلاح حبوب اصلاح آلات‌وادوات‌زرع اصلاح نباتات وحیوانات بهبودحال زارعین تاسیس بانك‌های زراعتی توریدوترویج ماشین‌های زراعتی تاسیس تجربه‌گاه‌ولابوراتوار ها مادراینجا کارهای عمده‌ئی راکه‌وزارت زراعت‌درسنه ۱۳۳۲ درحصه‌ازبین بردن عوامل تنقیص‌وبروی کارآوردن وتقویه‌عوامل تزئید محصولات‌زراعتی بعمل آورده است طور خلص در ذیل معلومات میدهیم .

۳-اجراآت برضدمرض گاو مرگی تاکو-

مرض‌گاو مرگی ازامراض بس‌مدهش‌و فراگیرندهٔ‌گاوان است که‌در سنوات ۱۳۲۸ وسنه‌۱۳۲۹ بصورت‌بس‌مسری درغرب‌وجنوب غرب‌مملکت‌شیوع نموده ودر همان مراحل اول‌ذریعه متخصصین یونو برضد آن‌ذریعه‌تزریق واکسین ضدمرض وایجاد معافیت در بین حیوان ازطرف‌وزارت اقدامات جدیانه‌بعمل‌آورده شده‌است. واکسین تحت‌اثر متخصصین یونوذریعه خودمتخصصین وطنی درموسسه‌واکسین‌سازی خودوزارت‌بعمل آمده‌وتاسنه‌۱۳۳۲ درحدود ۲۲۲۰۰۰ گاو برضدمرض پیچکاری‌شده‌ومعافیت حاصل کرده اندیعنی‌ازاتلاف نجات یافته اند تعداد گاوان پیچکاری شده درسنه ۱۳۳۲ (تا اوایل قوس) ۳۸۹۵۸ بوده است .

لاکن‌ناگفته نمی گذاریم که پیچکاری ۲۵۰۰۰ به مقابل‌تعداد مجموعی گاوان مملکت که درحدود ۲۵۰۰۰۰۰ تخمین شده می‌توانند چیزقلیل است و۲۵۰دفعه کار ماهنوز باقیمانده ووزارت زراعت چنین‌نظریه دارد که برای‌جلوگیری ازمرض تاکو طور تامه وقاطع باید تمام‌گاوان مملکت رابرضد مرض پیچکاری نمایدکه این‌خود برای سنه ۱۳۳۳ ومابعدآن پروگرام وسیع‌تر وزحمات فراوان تری راایجاب میکنند .

مرض‌مرغ مرگی

ازامراض عمده دیگری است که باعث اتلاف ملیون‌ها طیور میگردد وخوشبختانه واکسین‌آن نیز تحت‌اثر متخصصین‌یونو ذریعهٔ متخصصین وطنی وتطبیق اصول خیلی عصری

حاصل‌شده ودرمرغان به مطلوب ایجاد معافیت‌در وجود شان‌درگرد و نواح منطقهٔ کابل تطبیق میگردد ازسنه۱۳۳۲ تاسنه۱۳۳۲ ۱۲۲،۰۰۰ قطعه برضدمرض واکسین شده اند.
تعدادمرغیکه درسال۱۳۳۲ برضدمرض واکسین‌شده اندبالغ۶۰۰۰ قطعه است‌دراین‌حصه نیزبایست تعدادمجموعی مرغان‌مملکت‌که درحدود بیست‌ملیون‌میباشد مدنظرگرفته شود تاوسعت واهمیت کار های۱۳۳۲ وسالهای مابعدآن برای ما‌معلوم گردد. لاکن مجادله باامراض حیوانی درسنه۱۳۳۲ محدودبا مجادله ضدگاومرگی ومرغ‌مرگی نبوده است بلکه دراطراف امراض مهلک‌دیگر نیز ذریعهٔ متخصصین‌یونو تحقیقات‌بعمل آورده شده است بلکه یکسان یکان شان‌تحت تطبیقات‌نیزگرفته شده‌اند وعمده ترین آن‌مرض کرم‌جگر وچیچك گوسفندان ومرض سیاه‌ران وطبق است.

واکسین مرض‌چیچك گوسفند درموسسهٔ بینی‌حصار ذریعهٔ متخصصین‌یونو حصل‌شده‌است وهم‌درمبادی ۴۵۰راس طورامتحانی به تطبیق گذاشته شده ونتیجه اطمینان بخشی بدست آورده‌شده است‌موسسهٔ واکسین‌سازی بینی حصار درسنه ۱۳۳۲ به کشف مرض کوارای طیور(وبای طیور) وساختن واکسین‌آن موفق گردیده است وهم علاوه بر واکسین های استعمال‌شدهٔ فوق‌الذکر برای‌سال آینده یعنی‌سنه۱۳۳۳ یك اندازه واکسین های‌مختلفه‌را ذریعهٔ بکاراندا ختن ماشین درای فریزرتهیه وذ خیره نموده است‌تاعندالضروره بکار برده شوند قرار ذیل:

۱ـ واکسین ضدمرض گاومرگی برای ۳۸۰۰۰ فرد گاو.
۲ـ واکسین ضدمرض مرغ مرگی برای ۲۰۰۰۰ قطعه
۳ـ واکسین‌ضد چیچك گوسفند برای ۶۰۰۰۰ قطعه

درشق‌مجادله برضدمرض‌تاکو ومرغ‌مرگی وچیچك‌گوسفند وسیاران وکرم‌جگردر سنه ۱۳۳۲ کارهای مفید وعمده بعمل آورده شده وتاکنون (ماه‌دلو) که هیئت‌مجادله ریاست‌نسلگیری درولایت مشرقی برضدامراض حیوانی داخل مجادله میباشدحیوانات‌ذیل برضدامراض‌مختلفه‌درنقاط‌مختلفهٔ مملکت پیچکاری‌شده‌اند.

۱ـ برضدمرض تاکو . . . . . . ـــ ۲۸۹۸۵ فرد
۲ـ برضد مرض‌مرغ . . . . . . ـــ ۵۸۲۳ قطعه
۳ـ برضد چیچك‌گوسفند درابتدا طورامتحانی ۴۵۰ راس(درسنه۱۳۳۳ توسعه‌میپذیرد)
۴ـ برضدمرض سیاران ۴۹۵۵ راس گاو
۵ برضد مرض طبق...... ـ ۵۸۸ (حیوانات مبتلا بمرض تداوی شده اند)

۶ـ برضدمرض کرم‌جگر گوسفندذریعه‌دادن ۱۵۰۰۰ کپسول‌های تیترا کلورودوکاربن تحت تداوی گرفته شده اند روی همرفته کارات تحقیقاتی ومجادله‌وی درزمینه امراض

مختلفه حیوانی درسنه ۱۳۳۲ روبه توسعه بوده است موسسه بیطری حصار وسعت داده‌شده آلات وادوات فنی زیاده تری فراهم شده تعمیرات موسسه تحت ترمیمات و اصلاحات ورنگمالی گرفته شده وعلاوه بران برای تکثیر نسل حیوانات مختلفه اهلی ازقبیل مرغ وخرگوش وغیره یك تعمیر جدید ساخته شده است .

وتمام کارات فوق الذکرخواه تحقیقاتی باشد خواه تطبیقاتی گویا درمراحل اولیه خود بوده ودرسنه ۱۳۳۳ وما بعد آن قرار پروگرام مرتبه ریاست وسعت مزید پیدا خواهند پذیرفت یکی ازمواد پروگرام سنه ۱۳۳۳وزارت زراعت اصلاح نژاد حیوانات اهلی است . درسنه ۱۳۳۳ بر طبق سنوات گذشته بدست آوردن گاو ساله های‌دورگك فریزی ووطنی ادامه داشته چنانچه درسنه ۱۳۳۲ ، ۲۲۰ فر دازدورگه های مذکور بدست آورده شده است .

ب ـ مجادله برضد امراض وآفات نباتی :

با اینکه امراض وآفات نباتی هنوزداخل دائره تحقیقاتی میباشند گفته می توانیم درمملکت ما آنچنان نباتی موجود نخواهد بود که بیك یادوحشره وبامرض مبتلا نباشد ، سیب ، ناك ، آلو ، انگور ، بادام ، چارمغز ، انار ، نارنج ، لیمو ، گندم ، جو ، جواری پنبه ، لبلبو وغیره همه مبتلا به حشرات وامراض اند .

این حشرات‌وامراض تنها بر کمیت محصولات زراعتی‌ما اثر نمی‌اندازند بلکه ازکیفیت یعنی ازصفات آنها نیز میکاهند ودربازار فروش آنهارامشتبه و کم قیمت معرفی میدارند.

مبارزه برعلیه ملخ درهمه اعصارودرهمه ممالك که درخط سیر آن‌واقع اند ازمشغولیت های عمده بشربوده است . درمملکت ما نیز هرسال‌ازروی مساحه ابتلاشده وهجوم آن مجادله برضد آن به‌عمل می‌آید زیرا ملخ هارا بحال‌شان گذاشتن خود رابه فقر وفاقه دچار ساختن است ملخ ها که قسمت های شمالی مملکت را فرا گرفته اند عبارت ازملخ های مراکش‌وملخ های ایتالیائی بوده وهمه‌ساله‌حسب‌ایجابات فنی‌ولوازم دست داشته‌گی بمدافعه آن اقدامات میگردد روی‌همرفته‌دراثر عملیات اکتشافی که در خزان سنه ۱۳۳۱ بعمل آمده است مساحه تخم‌گذاری آن قرارذیل بوده است .

۱ ـ ولایت قطغن :

الف : مساحه اراضی که دیده بانی گردیده ـ ۸۳۲٤٤ جریب

ب : مساحه‌اراضی که نیچه‌ملخ‌دران کشف شده ـ ۱۲۵۱۲ جریب

۲ ـ ولایت مزار شریف :

الف : اراضی که‌دران کشفیات بعمل‌آمده‌است ـ ۷٦۳۷۵۰ جریب

ب : اراضی که دران نیچه ملخ کشف شده است — ۵٤۵۹۲ جریب

۳ـ ولایت هرات .

الف : اراضی که دران کشفیات بعمل آمده — ٤۷۳۵ جریب

ب : اراضی که دران نیچه ملخ کشف گردیده — ٤۷۳۵ جریب

٤ حکومت اعلی میمنه .

الف : اراضی که دران کشفیات بعمل آمده است — ۳۱۰۵٤ جریب

ب : اراضی که دران نیچه ملخ کشف شده — ۱۱٤۲۹ جریب

اراضی که از نقطه نظر بروز مچك ملخ در سال ۱۳۳۲ تحت عملیات قرار داده شده است علیحده وقرار ذیل است .

الف : ولایت مزار شریف .

درولایت مزارشریف درنقاط مختلفه ازنقطه نظر بروز مچك های ملخ مراکشی وایتالوی مدافعه کیمیاوی ومیکانیکی درمساحه ۵۷٤۵۰ جریب زمین بعمل آمده است

ب : ولایت قطغن .

درولایت قطغن درنقاط مختلفه ازنقطه نظر بروز مچك در مساحه ۳۷۰۸٦ جریب زمین مدافعه کیمیاوی ومیکانیکی بعمل آمده است .

ج : ولایت هرات .

درولایت هرات درنقاط مختلفه ۳٤۹۸ جریب مدافعه شده است

د ــ حکومت اعلی میمنه .

درحکومت اعلی میمنه درنقاط مختلفه بمساحه ۱۱۷۷۵ جریب زمین مدافعه شده است

اقدامات برضد ملخ های صحرائی

ازاینکه همه ساله دسته های ملخ های صحرائی ازخاك ایران وپاکستان بصورت پروازی درحصص سرحدی افغانستان وارد میگردد بقسم حفظ ماتقدم وجلو گیری ازاضرار ملخ های مذکور هیئت فنی مجادله به حکومت اعلی فراه وولایت قندهار جنوبی مشرقی غزنی به عملیات اکتشافی ودیده بانی شروع شده وملخ های وارده ومچك های آن قرار ایجابات فنی بطریقه های کیمیاوی وملی مدافعه شده است .

بعدازملخ حشره ئی که زیادتر باشجار وانمار باغات مملکت ماضرر رسانیده است جولاگک است که ازان دو قسم است : یکی که زیاده تر به درختان سیب حمله میکند ومنسوب به آن است (هیپو نوموتا پومـو لوس Hyponoenta Pomolus) ودیگر آن که زیاده تر بدرخت آلو حمله ور میگردد وهم منسوب به آن میباشد (Hyponomenta Padellus) این جولاگک بدرختان بادام وسیب وغیره

دره های غوربند وسرخ پارسا ویغمان متضرر گردیده وهرسال برضد آن اقدامات فنی بعمل می آید

درباغات غزنی ودربادام های قلات نیز آنچه دیده میشود ومدتی بنام موریت دار یادمی‌شده است همین جولاگک بوده است .

درسنه ۱۳۳۲ از طرف شعبه دفع آفات وزارت مستقل زراعت یك هیئت فنی طبق سال گذشته باوسائل لازمه بـه‌غوربند وسرخ‌وپارسا فرستاده‌شده وبه‌کارات ادویه پاشی درختان نقاط مذکور اقدامات گردیده است و تخمینا درحدود ۲۲۰۰۰ اصله اشجار تحت عملیات قرار داده شده است علاوه ازنواحی مذکور درنقاط دیگر نیز به عملیات دفاعی مبادرت شده است :

درحصص کاریزمیر ومناطق مربوطه‌شش کروهی مرکز به۲٤٨٩۲ اصله‌دوازده‌شده‌است درحکومت اعلی بدخشان به‌تعداد ۲٥٨٠٤ اصله درخت دوا پاشی گردیده .

درحکومت محلی جاغوری بالای ٥٨٠٠ اصله‌درخت دواتطبیق شده است ناگفته نگذاریم که بـمنظوربپیشبرد اقدامات‌تدافعی برضد حشرات علاوه‌ازلوازم ووسائل دست داشتـگی شعبه‌مجادله آفات‌وزارت درسال گذشته‌یك تعدادسامان وادویه ضد ملخ وغیره حشرات نیزازخارج خریداری شده است .

۱-بمبه‌های پودرپاشی دستی نیزازخارج‌خریداری شده‌ــ ۳۰۲ عدد
۲-بمبه پودرپاشی پطر ولی » » » ۲ »
۳- ادویه ( ) » » » » ۷۰ تن

مجادله برضد جولاگک که‌ازحشرات بس فراگیرنده ومسری است یکی ازفقرات عمده‌پروگرام وزارت‌زراعت‌است ودرسنه‌۱۳٥٤ به‌پیمانه وسیع‌تری‌مطابق به‌نفر ولوازم فنی‌دست داشتـگی‌اش اقدامات بعمل خواهد آورد .

بااینکه‌تحقیقات وتطبیقات‌درزمینه حشرات‌وامراض نباتی‌ترتیبات وتجهیزات وسیعی راایجاب میکند وزارت‌زراعت فعلا‌دارای یك‌لابوراتوری امراض‌نباتی میباشدکه‌باوجود قلت نفرفنی ومحدودیت وسائط به‌یك حصه تحقیقات‌مفیدی فائق شده‌است که‌درذیل‌خلص میگردد :

۱- به‌اکثرزارعین معلوم‌است که دربین‌گندم‌هادر کابل وحکومت پروان یك گونه کرم ( ) سبزرنگ‌پیدامیشود که به‌گندم‌وغیره ضررهای‌قابل‌توجهی میرساند. نسبت بااینکه نوعیت‌حشره مذکورمعلوم‌نبود درلابوراتوار کرم‌مذکورتحت تربیه گرفته شده است تادوره‌تحولاتش معلوم‌ونوعیت حشره‌تثبیت‌وطریقه دفع آن‌مکشوف گردد .

۲-برای دفع‌حشره مذکور (غنج‌گندم) درپتخاك ازپـه و دیز هـکـسیدول ده‌فیصد بطورپودروطعمه درپتخاك تطبیق گردیدومعلوم شدکه پودر آن نسبت بـه طعمه نتیجه بهتر داده است .

۳ـ بجمع آوری نمونه‌های حشرات نقاط مختلف مملکت ادامه داده شده و کلکسیون های منظم و قشنگ حشرات در لابوراتواری ترتیب داده شده است که این کار از جمله تحقیقات عمده بشمار میرود.

٤ـ تجارب مفیدی برضد حشره جولانگ برای دریافت زهر موثر بعمل آمده واز ادویه های B.H.C (بنزین هگزا کلورایدی) ۵۰ فیصد و ۷۵ فیصد دی دی تی فیصد و E۶۰۵ طور امتحان درغزنی و غوربند کار گرفته شده واز نتائج چنین ثابت شده است که دی دی تی هفتاد و پنج فیصد نسبت دوا دویه دیگر بهتر نتیجه میدهد.

۵ـ یک سلسله تجارب از تطبیق محلولات E۶۰۵ درزمستان سال ۱۳۳۱ درغزنی بعمل آمده بود واز ملاحظات اول بهار چنین استنباط میگردد که محلول های مذکور درنرم کردن قشر کرمهای مذکور موثر است و آنهارا زیاده تر معروض باضرار گرما وسرما گذاشته مواجب هلاکت شان را فراهم می نماید.

٦ـ پرازیت های (طفیلی ها) جولانگ تحت مطالعه قرار داده شده اند ودرنتیجه به تعداد شانزده نوع پرازیت کرم جولانگ جمع گردیده و برای تشخیص به موسسه حشره شناسی لندن فرستاده شد تا اسما و نوعیت شان تثبیت گردد وفعلا معلومات لازمه دراین باره بدست آورده شده است واسمای حشرات مذکور بانوعیت شان درلابوراتور ثبت میباشد.

۷ـ درسنه ۱۳۳۲ دراکثر تاکهای انگور شمال مملکت آثار مرض آتشک پیدا شده وکلتور قارچ مذکور درلابوراتوری امراض نباتی وزارت تحت تجربه گرفته شده وهم طور امتحانی از مخلوط بوردو کار گرفته شده تا راه مثبتی پیدا و برای سنه ۱۳۳۳ ترتیبات دفاعی برضد آتشک مذکور اتخاذ گردد.

۸ـ استماع شده بود که دربین نیشکر های مشرقی وجواری وبرنج وغیره آن حشرات وامراض موجود است که اخذ ترتیبات دفاعی راایجاب میکند لهذا ذریعه متخصصین وزارت تحقیقاتی دراطراف آن بعمل آورده شده و حشراتی که بحال کرم بردند درلابوراتوری تحت تربیه قرار داده شده و پروانه‌های آن حاصل وهم نوعیت شان تثبیت وخرد حشرات داخل کلکسیون های لابوراتوری گردید.

مجادله ضد حشرات مذکور دروقت لزوم بعمل خواهد آمد.

همچنین یک عده حشرات مضره نارنج نیز جمع آوری شده و تشخیص گردید.

۹ـ برای دفع اضرار موش که حیوانات بس موذی وجهان گیر است یک مقدار دوا از خارج خریداری و تجربتا به محل تطبیق گذاشته شده ونتیجه خوبی هم بدست آمد تاابتوان درتوزیع مقدار مزید آن اقدامات لازمه بعمل آورد.

کارات لابوراتوری کیمیای وزارت زراعت: علم آوری باجزای خاك و نبات که زاده آن است از مهمات مسائل زراعتی بحساب میرود. اجزای خاك را دانستن و به تقویه و اصلاح آن پرداختن در زراعت عصری خیلی مهم است لابوراتوری کیمیای وزارت زراعت که ذریعه متخصصین خود وطن به کار انداخته می‌شود در سنه ۱۳۳۲ به تجزیه نمونه های خاکهای زراعتی و تجزیه آبهای معدنی وغیرمعدنی نقاط مختلف مملکت پرداخته و این عملیات ادامه دارد آبهای قابل تجزیه زیاده تراز وزارت معادن رسیده است تقویه خاکهای زراعتی که دراثر قرن ها زراعت قوه و استعداد خودها را باخته‌اند وامروز حاصل خیلی قلیلی میدهند از آنجمله مسائل عمده زراعتی است که نمیتوان ازان طور سرسری گذر نمود .

برای اصلاح وتقویه اراضی زراعتی دومرحله‌را پیمودن میباشیم؛ اول اینکه این خاکها تجزیه شده ونقشه عمومی تجزیه اراضی ترتیب داده شود دوم اینکه به هر زمین ازروی ضرورتش پاروهای کیمیاوی داخل کرده شود همین دوموضوع مهم است که در لابوراتوری کیمیاوی تحت تحقیقات گرفته میشود .

کارات تجاربی درتجربه گاه علی آباد وقوریه گذرگاه .

ازکار های وزارت زراعت است که نهال ها وحبوب اصلاح شده را بدسترس اهالی ضرورتمند آن بگذارد ، بهمین منظور است که درفارم جدید علی آباد یك مقدار زیاد هسته و تخم های اشجار مثمر وغیر مثمر ازقبیل باد ام سیب ناك زرد آلو شفتالو آلو بخارا . وبته های زینتی مثل مور پان ناجونیم جاپانی انواع گلاب یاسمن، چمبیلی رابیلی وغیره کاشته شده که پیوند شده‌گی وبه‌قیمت ارزان بدسترس اهالی گذاشته خواهدشد .

این فارم، فارم وسیعی بوده ودرآن از اصول و آلات وادوات عصری کار گرفته خواهد شد وطلبه مکتب ودیگر شائقین ازان استفاده لازمه خواهند نمود .

همچنین درقوریه گذرگاه نیز درتیر ماه سنه ۱۳۳۲ انواع تخم ها وهسته ونهال ها جهت استفادهٔ عموم کاشته شده است .

اصلاح حبوب؛ درحصه اصلاح حبوب خصوصاً گندم از مدتی است تجارب تصفیه و اصلاح جنس ادامه دارد کارهای متخصصین بودند این زمینه ذریعه اشخاص وطنی که بزیر دستی متخصصین کار کرده اند در ۱۳۳۲ مطابق هدایات متخصصین مذکور ادامه داده شده است .

تقریباً ۱۰ نمره گندم تحت عملیات اصلاح قرارداده شده اند .

درقوریه گذرگاه برای بدست آوردن تخم های سبزیجات مرغوب واصلاح آنها یك مقدار زیاد متنوعه تخم های سبزیجات خارجی ووطنی تحت اثر اشخاص فنی ووطنی که بزیر دستی متخصصین خارجی کار کرده اند زرع گردیده است .

در شق تعاون تکنیکی یونو : امروز زراعت درزندگی ملل آنقدر اهمیت پیدا کرده که ضعف ونقص آنرا بایست عینا ضعف ونقص ملت بایست پنداریم. زراعت کنونی باتکنیکی وصنعت دوش بدوش روان است وازین جهت هرجائی که میخواهند به توسعه واصلاح زراعت دست دراز نمایند بایست به ذرایع تکنکی متشبث گردند .درمملکت ما نیز ازچندسال است که ازطرف موسسه خوراکه وزراعت درشقوق مختلفه زراعتی معاونت ها بعمل می آید که عمده ترین آن فرستادن اشخاص فنی میباشد .

در سنه ۱۳۳۲ بەطبق سنوات گذشته نفرفنی یونو درشق‌های مختلفه زراعتی مشغول تحقیقات وتطبیقات بوده اندوما دراینجا طورخلص در ذیل تذکاری بعمل می آوریم :

۱ ــ درشق تربیهٔ قره قل : ازباعث اینکه صفحات شمال مملکت ما نسبت به آب وتاب ووفور علوفه که مخصوص تپه ها ومیدانهای آن است برای تربیه گوسفند قره قل مساعدت طبیعی را دارا است وعده پوست قره قل که هرسال بدست می آید ازدوملیون تجاوز می کند موضوع تکثیر واصلاح قره قل که مع الاسف دراین سالهای اخیر صورت تقلیل را اختیار نموده است ازموضوعات خیلی مهم اقتصادی است. ازاینجا است که وزارت زراعت باین وضعیت متوجه شده وتنها ذریعه اصلاح این نقیصه ممکنه مستقبله را به مطالعات واتخاذ تدابیر فنی دیده واز مدتی است که متخصصین FAO که درفن تربیه قره قل مهارت دارند درموضوع اصلاح وتربیه قره قل راپورت‌های بوزارت زراعت تقدیم نموده اند که تمام محتویات راپورت‌های مذکور باساس چهار فقرات ذیل میباشند :

۱ ــ برای گوسفندان درموسم سخت وسرد علوفه وخوراکه تهیه وذخیره شود .

۲ ــ دروسعت واصلاح چراگاهها پرداخته شود .

۳ ــ برضد امراض گوسفندان که ربع آنرا هرسال بهاتلاف میرساند اقدامات فنی شود

٤ ــ درقطعاتیکه علف طبیعی موجود است لاکن آب نوشیدنی برای گوسفندان مهیا نیست تهیه آب کرده شود .

دراطراف فقرات فوق مطالعات مفیدی ذریعهٔ مسترلوریج متخصص قره قل بعمل آمده است وزارت زراعت دربعضی فقرات فوق داخل اقدامات هم شده است: برای مجادله برضد مرض کرم جگر که ۹۲ فیصد گوسفندان ما به آن مبتلا میباشند از کپسوله های تیترا کلورود دوکاربن کارگرفته شده وتحت هدایات متخصص ۱۰۰۰۰ ازاین کپسوله هادربین گله‌های گوسفند صفحات شمال تقسیم شده است .

درشبرغان برای تربیه واصلاح قره قل یك مرکز کوچك تربیه قره قل تشکیل داده شده است که بالتدریج توسعه داده خواهد شد .

۲— درشق تربیه پیله :

چون تمام حصص افغانستان (باستثنای حصص کوهستانی هزاره جات) برای زراعت درخت توت و تربیه پیله وری مساعد است و اهالی خصوصاً اطفال و زنان که هیچ کار ندارند به وقت وزحمت کم میتوانند ازاین مشغله نفع قابل توجهی بردارند ویکی ازمواد مهم تجارتی وصناعتی را که مراد ازابریشم است درمملکت تکثیر بخشند بنا براین همه مواجب که پیله وری درمملکت ما توسعه واصلاح پذیرد .

برای این مرام مطابق بدرخواست وزارت زراعت یك نفر متخصص پیله مستر کی با دو نفر معاونینش درقطغن مشغول تجارب و اقدامات فنی میباشند و هم بعضی تجارب خود را درنواحی کابل شروع نموده است تا پیله وری درگرد و نواح کابل توسعه پیدا کنند .

پلان مستر کی باساس فقرات ذیل است :

۱— بدست آوردن تخم پیله اصلاح شده درخود مملکت .

۲— ترویج اصول جدید وفنی پیله وری درافغانستان بعوض یك دفعه دودفعه وحتی سه دفعه پیله گرفتن .

۳— تورید جنس توت مخصوص پیله وتکثیر آن درافغانستان .

درجریان سنه ۱۳۳۲ درباره هرسه شقوق فوق الذکر تجارب و نتایج مفیدی بدست آمده که در اصلاح وپیله وری آینده در مملکت رول مهمی را بازی خواهد نمود . مستر کی متخصص پیله یك مقدار کافی تخم پیله جنس جدید را در بغلان بدست آورده است که برای سنه ۱۳۳۳ دربین پیله وران تقسیم خواهد شد .

در ترویج اصول جدید پیله وری نیز اقدامات مفیدی بعمل آورده است ویکعده ازجوانان قطغن را باصول جدید آشنا ساخته است که در آینده بقسم نگران های پیله از آنها کار گرفته خواهد شد .

مستر کی یکعده نهال های جنس پیله را نیز ازجاپان خواسته ودر بغلان غرس نموده است ویکعده ازآن درباغ ریشخور نیز شانده شده است تادرثانی ازاین نهال ها پیوند گرفته شده ودر نهال های خسك وطنی پیوند زده شود زیرا درختان توت وطنی ما برای تربیه پیله برگ فراوان ونرم که پیله وری سه دورئی را کفایت کند داده نمی توانند .

مستر کی در اواخر سنه جاری باهیئت فنی ریاست ازمشرقی که برای تربیه پیله مساعدت دارد وهم درنقاط مخصوص آن پیله وری باصول فنی معمول است بازدید نموده وراپورت خود را درباره توسعه واصلاح پیله وری مشرقی وزارت زراعت تقدیم نموده است وراپورت مذکور تحت غور گرفته شده است .

هو

عشق وطن از وظیفه وجدانیست
حب وطن از فرایض ایمانیست
حب وطن و تعاون ابنای وطن
از جمله بهین متاع انسانیست

کتبه محمد حیدر ۱۳۳۲ ش

ای نور نظر مملکت خدمت کن
ابراز لیاقتی بهر ساعت کن
از حسن صداقت و محبت بوطن
مفتون و اسیر خود دل ملت کن

یاران پی اصلاح وطن کار کنید
در وضع نفاق تا توان عار کنید
یعنی که سراغ می بهبود وطن
از مصطبه وحدت افکار کنید

خدام وطن که صدق ایین باشند
لایق بهزار گونه تحسین باشند
یارب که عموم نوجوانان وطن
لوح دل و جان ز صدق تزیین باشند

۳ ـ درشق امراض گو سفند :

گوسفند درمملکت ما اساس مالداری است وتکثیر واصلاح آن درتقویه اقتصادیات مملکت ازمهمات اصلاح زراعت بحساب میرود .

زیاده ازیك ربع گوسفندان ما هرسال ازامراض کرم جگروچیچك وسیاه زخم وکرم روده باتلاف میرسند. برای جلوگیری ازاین گونه امراض مستر مك فرسن متخصص امراض گوسفند دراطراف امراض گوسفند داخل مطالعات وتحقیقات است وازروی راپورت های متخصص برمی آید که ۹۲ فیصد ازگوسفندان مملکت به مرض کرم جگر مبتلا میبا شند وهم مرض چیچك وکرم روده وسیاه زخم هرسال از تعداد آنها میکاهد ومواجب ضعف وتنقیص وتقلیل محصولات شان رافراهم می نماید .

بعدازگردش درنقاط مختلف مملکت متخصص مذکور پلان کار خودرا ترتیب داده است وبرای مجادله برضد کرم جگر باندازۀ ده هزار کپسول تیتراکلو رایدد کاربن را ازتحویلخانه شعبه نسلگیری وزارت باخود درقطغن برده وبالای گوسفندان مریض تطبیق نموده ونتیجه خوبی بدست آورده است .

مستر مك فرسن درباره پرازیت های خارجی (طفیلی های جلدی) گـــو سفنـــدان نیز مطالعاتی بعمل آورده وهم درمسلخ کابل درباره امراض گوسفندان مطالعات وملاحظات مفیدی نموده است وبرای مجادله برضد کنه هاوخسك ها وغیره که خون گوسفندان رامیمکند وآنهارا معروض بامراض وآفات مختلفه میگذارند تهیه حوض های غسل ضد عفونی را پیش بین شده است که تحت غور وزارت میباشد .

مك فرسن درباره اینکه ازتفاله های لبلبودرخوراکه حیوانات استفاده بعمل آورده شود تجاربی دربغلان بعمل آورده است که درمورد استفاده ازفاضله لبلبو دارای اهمیت معلوم می شود .

٤ـ درشق واکسین سازی ضد تاکو وغیره امراض حیوانی :

امراض حیوانی خصوصاً مرض تاکوکه چندی قبل یکدفعه زیاد گـا وان را هلاك نموده بود هرسال زیاده ازربع حیوانات اهلی مارا باتلاف میرسانند. متخصصین FAO که به مطلوب مجادله برضد امراض حیوانی بافغانستان آمده اند ازهمه زیاده تر در اطراف مرض تاکوکه مدهش ترین امراض است مطالعات وتطبیقات نموده اند به تعقیب کارات مهم ودرخشان مستر آلتن مستر پیرسن وبعدازان مستر رازملیك درزمینه مجادله برضد مرض تاکوومرض مرغ مرگی اجراآت بس مفیدی نموده اند .

مستر رازملیك درباره تهیه نمودن واکسین ضد چیچك گوسفند وضد مرض سیاران ازسنه ۱۳۳۲ مطالعات مفیدی بعمل آورده است وباساس یك مقدار واکسین ضد چیچك وسیاران نیز

درموسسهٔ واکسین سازی بینی حصار کابل شده و به محل تطبیق گذاشته شده است چنانچه شرح آن تحت عنوان اجراآت دائره نسلگیری ریاست داده شده است .

۵- درشق حشرات مضره :

وجود حشرات وامراض درنباتات علت عمده تقلیل حاصلات آن است و برای مجادله برضد آن یکنفر متخصص مستر کاترل مطالعاتی بعمل آورده است کارهای مستر کاترل در سنه ۱۳۳۲ درباره حشرات مضره داخل چوکات مطالعاتی وتحقیقاتی بوده است وراپورت های آن به شعبه دفع آفات نباتی تحت غور قرارداده شده است .متخصص مذکور برضد بعضی حشرات ازقبیل جولاگک سیب ازغور بند وغزنی ادویه های مختلفه را بقسم تجارتی تطبیق نموده است ودراثر پیشنهاد متخصص مذکور دراین اواخر بهاندازه یك تن هکسدل ازخارج ذریعه FAO آماده شده است تادرسنه ۱۳۳۳ ازان برضد حشرات کار گرفته شود .

۶- درحصه آلات زراعتی :

برای ترویج ماشین وآلات سادهٔ زراعتی که رول شان در بلند بردن حاصلات زراعتی خیلی مهم است یکنفر متخصص ازطرف FAO درسنه ۱۳۳۲ باادامه کارات سنه ۱۳۳۱ داده شده است متخصص مذکور درسنه ۱۳۳۱ وسنه ۱۳۳۲ درصفحات شمال مملکت به مطلوب ترویج دادن آلات زراعتی خصوصا یك نوع داس کلان گندم دروی مطالعات مفیدی بعمل آورده وهم یك عده از آلات ساده زراعتی به محضر عموم زارعین محال مختلفه بکار انداخته واصول استفاده از آن را به آنها تلقین نموده است .

متخصص مذکور درسنه ۱۳۳۲ قرار مطالبه ریاست صناعتی بانك ملی بدسترس شرکت های قندوپنبه گذاشته شده بوده است ومتخصص مذکور درقطغن مطالعات مفیدی بعمل آورده وماشین های مختلفه زراعتی رابکار انداخته وراپورت های خودرا بوزارت تقدیم نموده است

۷ - درشق اصلاح حبوب :

مستر اگربرگ متخصص اصلاح حبوب بااینکه بتعقیب متخصص سابق درباره اصلاح بعضی انواع حبوب خصوص گندم کارهای مفیدی راشروع نموده است لاکن تاهنوز هم منتهی به کدام نتیجه قطعی نگردیده است زیرا که اصلاح حبوب یك دوره طولانی اقلا پنج سال راطور مسلسل ووقت زیادی را ایجاب میکند و حال آنکه متخصص مذکور بعد ازیك سال تجارب دراوائل سنهٔ جاری عازم وطن خود گردیده وفعلا کارها به یکعده فارغ التحصیلان وطنی که بزیر دستی اش کار میکردند سپرده شده است تا آنرا الی رسیدن متخصص دیگر ادامه بدهند .

در حصه تربیه نفر :

پیشرفت پروگرام ریاست زراعت با نفر فنی ارتباط کلی دارد بدرجهٔ که می توان از روی تعداد نفر فنی اندازه پیشرفت کار را مقایسه نمود .

درسنه ۱۳۳۲ دو نفر بقسم فیلوشیپ به خارج فرستاده شده است ، سیف الدین درامریکا درشق کیمیاوی زمین خواجه عبدالروف درترکیه درشق تربیهٔ زنبور عسل .

برای تحصیل ، یک نفر عبدالمجید درشق امراض نباتات بامریکا از طرف ریاست زراعت فرستاده شده است .

علاوه بران برای تربیه نفر کورس های مخصوص درخود ریاست زراعت افتتاح شده است از قبیل کورس دفع امراض نباتی و کورس آموختن لسان انگلیسی .

امور ریاست مطبوعات

مدیریت عمومی نشرات داخله :

الف :- به جراید ومجلاتیکه مطابق قانون مطبوعات اجازه نشر داده شده است

۱- جریدهٔ پیام حق

۲- مجلهٔ میرمن موسسهٔ نسوان

۳- مجلهٔ ادب فاکولتهٔ ادبیات

۴- مجله ننداری سینما و پوهنی ننداری

ب- به محررین، نامه نگاران جرائد که کارت نامه نگاری داده شده است .

۱- جریدهٔ آئینه

۲- جریدهٔ پامیر

د- ترتیب وتدوین یك تعلیمات نامه درقید «۲۰» ماده بغرض بلند بردن وضع صوری. معنوی، صحافتی، ثقافتی، ونشر بموقع تمام جراید ومجلات وارسالی آن بدوائر جراید ومجلات

۱- ترتیب جدول برای اغلا طواشتباهاتیکه درجراید ومجلات واقع میشود وارسال هفته وار اغلاط واشتباهات مذکور باصورت صحیح آن بدوائر اخبار و مجلات :

۲- هدایت دادن لازمه نسبت به جلو گیری از تکرار اشتباهات واغلاط .

۳- ترتیب و ترسیم گراف مقایسوی عناوین موضوعاتی که درمرور سال بین نویسندگان وجرائد کشور دلچسپ واقع می گردد وبالای آن مباحث زیادی بوجود می آید که درحقیقت گراف میلان افکار عمومی تودهٔ مردم را نمایندگی می کند .

مدیریت دائرة المعارف :

مدیریت دائرة المعارف درسال ۱۳۳۲ علاوه برکار دائرة المعارف بهکار عمده دیگری نیز اقدام نمود وآن تدوین وطبع گزتیر میباشد که عبارت از فراهم ساختن مواد جغرافیهٔ افغانستان از قبیل شهرها، ولایات، قراء، قصبات، سرك های عمده، کوهای معروف، دریاهای بزرگ، بندها، انهار، مزارات وغیره، اماکن مقدسه. لذا وظیفهٔ انجمن دائرة المعارف درین سال به دوشعبه منقسم گردیده است.

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم

إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاى ذى القربى وينهى عن الفحشا والمنكر والبغى يعظكم لعلكم تذكرون

شنیدم که در طاق ایوان جم
چنین بود با خط زرین رقم ۱

خنک آنکه در عدل شد گرم رو
دریغ آنکه پیمود راه ستم ۲

حیات اندر نکونامی است
نه در زور و زر نی بملک و حشم ۳

الا ای جهانبان زندگانی مکن
که باشی تو شاد و جهانی بغم ۴

که در چشمهٔ دلکش زندگی
کسی دم نزد بیشتر از دو دم ۵

۱۳۷۳ ق
۱۳۳۳ ش
[illegible]

الف ـ گزتیر :

تدوین وطبع گزتیر که عبارت از قاموس جغرافی کشور است به‌ترتیب آتی آغاز گردیده

۱ـ از جملهٔ اعلام جغرافی که مدیریت دائرة‌المعارف قبلاً ذریعهٔ اشخاص با صلاحیت ازخریطه‌های افغانستان استخراج کرده بود ومتجاوز از پانزده هزار آرتیکل اسمای جغرافیائی میباشد در حدود (۳۰۰۰) آرتیکل آن را که حاوی حروف الف الی حروف ج میباشد براساس قاموس الاعلام شمس‌الدین سامی در آورده وطول‌البلد وعرض‌البلد آنها را تعیین وقید نموده است .

۲ـ تمام طول‌البلدها وعرض‌البلدهای مواد فوق‌الذکر را که در ماخذ وخریطه ها به (فوت) و (انچ) بود به‌سلسلهٔ متری در آورده است .

۳ـ تا جائیکه امکان داشته ومیسر گردیده علاوه برموفقیت طول‌البلد وعرض‌البلد به‌هر کدام بعضی معلومات جغرافی دیگری از قبیل تعداد نفوس ـ تعداد خانه‌وار ـ حیوانات ـ نباتات پیداوارزراعتی ـ صنایع مروجه ـ پیشه‌وحرفه اهالی نیز بوسائل مختلفه‌وثقه فراهم کرده ودراکثر مواد افزوده است .

٤ـ مواد متذکره را با صورت تشکیلات اداری افغانستان که‌ازوزارت داخله‌خواسته شده‌است تطبیق نموده وتغیراتی را که‌واقع گردیده بود برطبق تشکیل حاضر اطلاع وتثبیت کرده است .

٥ـ فاصله هر شهر ، ده ، قصبه ، قریه ، علاقه‌داری و حکومت محلی را حتی الامکان از حکومت کلان یا حکومت اعلی ویا ولایت مربوط آن تعیین نموده است .

٦ـ تعداد مکاتب را ازوزارت معارف خواسته ودرهر قریه وحکومت وعلاقه‌داری که مکتب‌ها تاسیس گردیده‌است درتحت اسم آن قید کرده است .

۷ـ ارتفاع شهرهای عمده‌وولایات وحکومات ومناطق معروف افغانستان را ازسطح بحرحتی الامکان معلوم نموده ودرتحت اسم هرکدام قید نموده‌است .

به‌این ترتیب کار گزتیر آغاز ودرحدود (٥٠) صفحه آن طبع گردیده وطبع آن هنوز جاری میباشد که اگر به‌انجام برسد یك قاموس حاوی یکهزار صفحه به حجم دائرة‌المعارف آریانا خواهد شد . کار تدوین این اثر درمدیریت دائرة المعارف جریان دارد .

ب ـ دائرة المعارف :

۱ ـ یك مقدار موادیکه تهیه نشده بود بذریعهٔ همکاران ومعاونین بصورت ترجمه وتتبع فراهم نموده‌است .

۲ــ یک مقدار کافی موضوعاتی که تصفیه نشده بود به مآخذ تطبیق وتعدیل و تصفیه کرده است.

۳ــ مضامین باقی مانده متعلق به افغانستان را توسط اشخاص با صلاحیت فراهم کرده است.

٤ ــ موضوعات متعلق به حروف ب، پ، ت، ث، ج برای ملاحظه و تصفیه آماده شده است.

۵ـ رسمها ، گرافها، فارمول های مواد تصفیه شده نیز توسط رسام تهیه و به مضامین مربوطه هریک منضم ساخته شده است

٦ ــ مضامین جلد سوم دائرة المعارف بصورت مکمل تهیه و برای طبع مردف و آماده ساخته شده که بعداز انجام طبع جلد دوم پښتو دائرة المعارف درماه جدی سال ۱۳۳۲ کار طبع جلد سوم آریانا دائرة المعارف آغاز گردید که اگرمشکلات طباعتی از مطبعه برداشته شود جلد سوم آریانا دائرة المعارف نیز عنقریب از طبع فارغ خواهد شد.

مدیریت عمومی روابط فرهنگی:

امسال درتشکیل جدید مدیریت عمومی نشریات خارجی ریاست مستقل مطبوعات بمدیریت عمومی روابط فرهنگی تبدیل گردید وفعالیت شعبات مربوطه به آن ذیلاً تذکار میشود

الف ــ شعبه مراوده

۱ـ شعبه مراوده باآتاشه های مطبوعاتی افغانی درخارج تماس مستقیم دارد ومکاتبه فیما بین جاریست درطی سال بست جدیدی درانقره به عده اتاشه های مطبوعاتی افغانی در خارج افزود گردیده چنانچه مصارف آن به بودجه فعلی ریاست مستقل مطبوعات تزئید وبنا غلی ضیاء قاریزاده به این بست تعیین شد .

۲ـ درخواستها ومراجعات اشخاص خارجی وموسسات بین المللی که درباره افغانستان معلومات میخواهند به این شعبه تعلق میگیرد و بسوالات آنها عندالموقع جواب لازم گفته ومطلوبات شان تاحد لزوم تهیه شده ارسال میگردد .

۳ـ این شعبه باسفارتها، قونسلگریها، هیئت کلتوری وسائر نمایندگیهای افغانی درخارج درامور مطبوعات واطلاعات مراوده دارد .

٤ــ اخبار مجلات، ودیگر نشرات خارجی که به این شعبه می آید پس از تفریق وملاحظه بمقامات مربوط فرستاده میشود .

۵ ــ شعبهٔ مراوده درچندین موسسه مقطوعه فروشی اشتراک دارد و درطی سال متجاوز از چهل و پنج هزار مقطوعهٔ اخبارهای خارجی را بدوائر ذیعلاقهٔ کشور فرستاده است.

ب ـ شعبهٔ نیوز بولتن :

در قوس سال ۱۳۳۲ شعبهٔ بنام مدیریت نیوز بولتن در مدیریت عمومی روابط فرهنگی مطبوعات تشکیل یافت وبناغلی محمدحسن فهیمی درراس آن بحیث کفیل مدیر قرار گرفت ازآن به بعد نیوز بولتن علاوه برخبرهای داخلی مملکت یاداشتی تازه ترین ومهم ترین خبر های جهان روزانه نشر یافته است و نظر به تقاضای مراجعین در تعداد شماره های آن نیز افزونی بعمل آمده است .

ج ـ سیاحین :

درسابق شعبهٔ اول نشریات خارجی امور مربوطه ملل متحد و سیاحین را اجرا مینمود بعد ازان که درتشکیل جدید شعبهٔ سیاحین روی کار آمد ودو شعبه دیگر مجزا شد اجراآت شعبه سیاحین بعد ازان تاریخ قرار آتی است :ـ

سیاحین وروز نامه نگارانیکه وارد افغانستان گردیده ودرضمن جهت سهولات امور خودها باین اداره مراجعه کرده اند قرار ذیل است :ـ

۱) ماك لین هارلی امریکائی

۲) موریل هیلن »

۳) جیمز کسانین هارلی »

٤) ایرك نیف »

٥) بیربن ولیم کورسن »

٦) کیواس جافرو خانمش

۷) آران پیرسن

۸) رابرت سیمسون انگلیس

۹) بوگفن وبرویل فرانسوی

۱۰) بار بروت فرانسوی

۱۱) مرین پروز
۱۲) کلاورمرکاری
۱۳) رون کنت سویدنی
۱٤) البرت جارج دوناهه
۱۵) کار ترابمو
۱٦) فزردو ورلیون
۱۷) ناشیدت
۱۸) مروویکس اوسکاراکی
۱۹) مستر روس الماتی وخانمش
۲۰) روی اجوی
۲۱) یوف ای جردو
۲۲) اکه ایرن

بعلاوه این اشخاص پتر شهزاده یونان بحیث رئیس وسه نفر اعضای هیئت علمی دنمارکی درنیمه سال ۱۳۳۲ واردافغانستان گردیده . شهزاده موصوف بعد ازاقامت چندهفته ودیدن جاهای تاریخی افغانستان به هند معاودت نمود واعضای هئیت مذکور تاحال مشغول مطالعات علمی راجع به مردم شناسی میباشد چنانچه ابتدا در نورستان وبعد درشمال مملکت گردش نمودند . دراواخر سال دونفر اعضای مذکور (ایدلبرگک وکلاوس فردینانند) جهت ادامه مطالعات به چهار ایماق و غورات هرات مسافرت کردند .

به کلیهٔ سیاحان وروز نامه نگاران که وارد کابل میشوندازطرف شعبه سیاحین مساعدت ورهنمائی میشود ازقبیل اخذ نمودن پترول مسائل پاسپورت ، ملاقات با اشخاص برجسته کشور ونشان دادن جاهای دیدنی .

د ـ تشریفات :

در اواسط سال ۳۲ حسب صوابدید مقام ریاست مطبوعات ادارهٔ بنام تشریفات تشکیل شد که درآینده دعوت ها وکنفرانس هارا توسط این شعبه جدید التاسیس بعمل آرند .

دپښتو ټولنې دلوی مدیریت کارونه :

دپښتو ټولنې دلوی مدیریت څانګو چه په تېر کال کښی کوم کارونه کړی دی دادی :

دتالیف اوترجمې مدیرت :

۱ ـ دافغانستان د ملی او رسمی دائرو رافلی چه ولونه او نورې پاڼی لکه اصولنامې او شهادتنامې چه په پښتو ترجمه شوی دی ټولې (۹۵) مخونه کېږی .

۲ ـ دملی او رسمی مؤسسو او څانګونو مونه چه په پښتو وضع شوی دی (۱۱۱) نومونه کېږی .

۳ ـ دتالیف او ترجمې دمدیریت دنګرانی لاندی دپښتو آریانا دائرة المعارف دتصحیح او مقابلی کارونه هم شوی دی .

٤ ـ ددې څانګی له خوا له خارجی مطبوعاتو څخه مفید مضامین ترجمه شوی اوپه کابل مجله اوزیری کښې خپاره شوی دی .

۵ ـ دوه کتابونه چه یوئې (مسلم لیګ کیاهی؟) دی په (۱۱۲) مخونو کښې او بل ئې (سعادت الزوجین) دی په (٤١٤) مخونوکښې ترجمه اوپاکنویس شوی دی .

دپښتودائرة المعارف څانګه :

دپښتو آریانا دائرةالمعارف څانګې په ۱۳۳۲ کال کښې داوروسته وظائف په دې ډول اجرا کړی دی :

۱ ـ دپښتو دائرةالمعارف دنهم او لسم ټوک مضامین بس له ترجمه کولو څخه له اصل سره مقابله، تصحیح اوپاکنویس شوې دی او بیادچاپ دپاره دمطبعې ته لېږل شوی دی .

۲ـ د پښتو دائرة المعارف نهم او لسم ټوک د جدي تر (۲۰) نېټې پورې چاپ شوي دي .

۳ـ په دې کال کښې د پښتو دائرة المعارف دوهم مجلد هم تکمیل شو او په (۱۰۰۰) صفحو کښې له طبع څخه راووت او دا څانګه ددې ستر علمي کار په کولو کامیابه شوه .

نوټ: د دائرة المعارف دوهم جلد د ښاغلي رښتین او ښاغلي سیفي په نګرانۍ او اهتمام طبع او نشر شو .

د ادبیاتو څانګه :

۱ـ د بهادر جان کلیات چې په (۲۰۰) مخونو کښې چاپ کړی دی .

۲ـ د کاظم خان شیدا دیوان چې چاپولو ته تیار کړی دی او ډیره برخه یې چاپ شوې ده

۳ـ شمس الدین کاکړ دیوان چې چاپولو ته لاس پورې کړی دی او زیاته برخه یې چاپ شوې ده .

۴ـ له (۱۳۱۱ش) کال څخه راپه دې خوا چه تر (۱۳۴۲ش) پورې کومې پښتو مشاعرې شوې دي هغه ټولې په دې څانګې کښې ټولې شوې او د یو کتاب په ډول سره د چاپ د پاره تیارې دي .

۵ـ د معظم الله دیوان له قلمي نسخې څخه پاکنویس شوی دی .

۶ـ د پښتو مقولې چه د پښتو ټولنې په چاپ شوي کتاب کښې نه دي راغلي په دې څانګه کښې د هیواد د هر ګوټ څخه راټول شوي او تیار شوي دي او له پخواني چاپ شوي کتاب سره به دې یو بل کتاب په ډول سره چاپ شي .

۷ـ د ملي ادب په برخه کښې د (پښتو لنډۍ) چه د پښتو ټولنې د چاپ شوي کتاب (ملي سندرې) په کتاب کښې نه دي راغلي ډیرې زیاتې راټولې شوي او د (ملي سندرې) له کتاب سره به چه اوس د هغه کتاب چاپ شوي نسخې تمام شوې دي او نه موندل کېږي ډیره مکمل کتاب په ډول به بیا چاپ او د ملي ادب مینانو ته به وړاندې شي .

دلغاتو اوقواعدوځانګه :

۱- په‌دې کال کښې هم د پښتو قاموس ددوهم ټوك د کتنې اوتصحيح اوچاپولو کار جاري ؤ ا ود لغاتو څانګې دپروسږ کال په شان په‌هفته کښې دوه ځله‌د پښتو پوهانو په مجلس کښې دلغاتو د تصحيح کار کاوه .

۲- څنګه چه پښتو ټولنې اراده کړې ده چه‌دښاغلي عبـدالله افغا نې نويس نوی قاموس چه‌دفارسي اوعربي په‌مقابل کښې‌په‌پښتو ليکل‌شوی دی‌چاپ‌اونشر کړي دې کارهم‌دپخوا په‌شان جريان درلود اوپه‌هفته کښې‌يوه‌ورځ ددغه قاموس‌د کتنې‌مجلس شوی دی ا ودجيم ترزر ديف پورې تر مجلس تيرشوې دی .

نوټ : دپښتوددغو دواړو قاموسونود تصحيح‌په‌مجلسونو کښې‌دغوورروسته کسانو برخه اخيستې ده :

ښاغلی‌رښتين ښاغلی عبدالله افغانی نو يس ،ښاغلی هاشمی ، ښاغلی سيفي،ښاغلی ثابت ښاغلی ژواك ، ښاغلی عبدالغنـی ، ښاغلی عبدا لرزاق ښا غلی فضل محـمد اڅکزی

۳- دپښتو قاموس ددوهم ټوك دچاپولو کارجاري دی او د(ګ) ترزر ديف پورې چاپ شوی دی ا ونورهم وروسته چاپيږی .

د کـابل دمجلې مديريت :

الف دڅـانـګـې په تيرکال کښې‌د کـابل مجله‌پرله‌پسې په‌هر وپنځو ورځو کښې يوځل پخوانه په‌لويه قطع اوزياتو صفحو کې نشر کړي ده يعنې په دی کـال کښې د کـابل مجله په‌لويه قطع په (٤٨) مخونو کښې چاپيږی .

ب: د کـابل مجلې په‌دی کـال‌کښې دی وروسته کتابونو ته خپله غيږ کښې د نشر موقع ور کړې ده .

۱- د کـاظم شيدا د ديوان يوه برخه ۲- دشمس الدين کـاکړ دد يوان يوه برخه ۳- دسلطان‌شهاب‌الدين غوري يوه‌برخه ٤- دبهائي جان کليات ٥- دادبي بحثونو کتاب چه دښاغلي الفت اثردی ٦- دبايزيد روښان کتاب چه‌دښاغلي خادم اثردی .

ج- د کـابل مجلې دتشويق په‌غرض خپلو قلمي ملګروته دپښتوچاپ شوی کتابونه د بخششۍ په تو ګه ورتوزيع کړی دی .

دزيري څانګه:

۱- زيری په هفته کښې يوځل خپورشوی دی او دپښتو ادب ، پښتوژبې ا و پښتنې خويونو دپاره‌ئی ښه مضامين‌نشر کړی او خپل ټول نشريات ئې بې له‌حق الزحمې څخه په‌وړيا ډول انجام‌کړی دی .

د ۱۳۳۲ کال په اوایلو کښې د زیری قطع دیخوا نه لېږه لویه شوی ده او په صحافت او طباعت کښې ئې بوره تغیر راغلی دی

۳- د زیری دځانګې له خوا نه د بناغلی بختانی په کوشش او زیار د (شعر او ادب) یوښه کتاب ترتیب شوی دی او اوس د چاپ لاندې دی چه زر به له چاپه څخه راووځی .

د کورسو نو مدیریت :

د کورسونو مدیریت د ۱۳۳۲ کال اداری او نوریسی لنډ اجراءات !

د مرکز د کورسو نو شمیر - ۲۰۵ کورسه

د ولایاتو د کورسونو شمیر - ۲۶۰ کورسه جمله ٤٦٥ کورسه

۱- په مرکز کښې له لمړی سمستر نه تر پنځم سمستر پورې د متفرقو کور سو نو (۱٦) امتحانونه اخیستلې شوی او د شپږم سمستر هم (۱۲) امتحانونه اخیستلی شوی دی .

۲- په ولایاتو کښې له اول سمستر نه تر پنځم سمستره پورې د متفرقو کورسو (۲۰) امتحانونه اخیستې شوی دی .

۳- په دی کال کښې د مر کز او ولایاتو د شپږم سمستره بریالې (۲۲٦) تنه کیښزی چه د غوته د پښتو شهادت نامی هم ور کړی شوی دی او د غه شهادت نا می د نتائجو په دفتر کښې معامله شوی دی .

٤- د پښتو ټول کورسونه همیشه د مفتش له خوا نفتیش شوی دی او تفتیش د نتیجی اطلاع هم کورس ته ور کړ شوی ده .

۵- پښتو کلې کانو د بر کتابونه په لږ قیمت ټولو کورسو نو ته ور کړی شوی دی .

٦- په دی کال کښې د پښتو لایقو معلمانو ته د حق الزحمی په ډول د پښتو کو رسو ور کړی شوی دی او په دی واسطه د کورسونه په تعلیمی چارو کښې د مخ تګ راغلی دی .

۷- د معارف له وزارت څخه د پښتو کور سو نه د معلمی دپاره د دار المعلمین دریې تنه فارغ التحصیلان راغوښتل شوی دی او د پښتو کورسونو په معلمی مقرر شوی دی .

۸- د معارف وزارت او د ملی دفاع وزارت ته د پښتو امتحانونه د اخیستلو دپاره هر وخت ممتحنین لیږل شوی دی .

د پښتو ټولنی د لوی مدیریت نور کارونه :

۱- په دی کال کښې پښتو ټولنی د خوشحال خان د باز نامی یوه قلمی نسخه په قیمت واخیستله او بیائی په بنا یسته طبع باندی د بناغلی رشتین په تصحیح او اهتمام چاپ کړه .

۲- د میارو بنا ن. ادبی بحثونو ، بهائی جان کلیات ، کاظم شیدا دیوان . شمس الدین کاکړ دیوان ، د شعر او ادب کتابونه تر چاپ و لو د مخه د بناغلی رشتین له خوانه په غور کتل شوی او تصحیح شوی دی .

۳ــ دپښتو ټولنې نوی اوزاړه آثار په زیاته اندازه په داخل او خارج کښې توزیع شوی دی .

٤ــ ددائرو ، مؤسسو دلارو او جادو د نومونو ایښودلو کار په ښه شان شوی دی او د ښار والی د جادو نومونه دپښتو ټولنې په سلا ایښو دل شوی دی .

٥ــ (دپښتو قیصو) کتابچه د کابل په مجله کښې پر له پسې خپریده په دې کال کښې ځانته هم چاپ او توزیع شو .

د کابل مجلې مدیریت

د کابل مجلې مدیریت په ۱۳۳۲ کال کې په خپل وسه زیار ایستلی دی چه د کابل پنځلس ورځنی مصوره مجله په خپل وخت راوباسی او د کابل مجله مسلك ئی ښه ترا پرمخ پسې بیولی دی او مختلف مضامین ئی دپښتو د تاریخ، ادب، لغت، گرامر او وفق اللغی په باب کې خپاره کړیدی .

د کابل مجلې په دې کال کې د خپلو نورو نشریاتو په لړ کې دالاندنی کتابونه چاپ کړی او خپاره کړیدی :

د بایزید روښان کتاب د ښاغلی خادم (تالیف)

دبابا جان کلیات د ښاغلی رشتین او د ادبیاتو د څانگې په اهتمام «

ادبی بحثونه د ښاغلی الفت په ـلیکنه

بازنامه د ښاغلی رشتین په اهتمام

کوم کتابونه چه د کابل مجلې اوس تر چاپ لاندې نیولی دی :ـــ

د کاظم خان شیدا دیوان د ښاغلی بینوا اورشتین په اهتمام

دشمس الدین کاکړ دیوان د ادبیاتو د څانگې او د ښاغلی رشتین په اهتمام

امریکا ئیان څوك دی د ښاغلی محمد ولی ځلمی ترجمه چه په کابل مجله کې مسلسل خپریږی

داجتماعیاتو علم ، د ښاغلی محمد ولی ځلمی تالیف او تتبع ، »

مدیریت مجله افغانستان :

مجله افغانستان که اینك نهمین سال نشریاتی خودرا آغاز می نماید یگانه نشریه مصوری است که دریایان هرسه ماه بزبان فرانسوی وانگلیسی وهم بعضاً ایتالیائی والمانی ازطرف مدیریت مجله افغانستان نشر می شود .

این مجله مصور از بدو تاسیس خویش تا امروز بمطالب بسیار دلچسپ ومستندی جهت معرفی افغانستان از پهلو های مختلف منتشر نموده است که در کمتر نشریه نظیر آن بملاحظه میرسد .

چون موضوعات این مجله سراسر تتبعی وعلمی بوده وروشنائی زیادی به مسائل تاریخی جغرافیائی - باستان شناسی - طبقات الارضی - سکه شناسی - آرت - تمبر شناسی وغیره کشور می اندازد ازین لحاظ در تمام نقاط جهان ومخصوصا درحلقه های علمی و فرهنگی خریداران وعلاقه مندان زیادی دارد وچون شاره های آن در اندك فرصت بفروش میرسد بنا برین امروز بهیچ وجه ممکن نیست یك کلکسیون مکمل ازین مجله را دستیاب نمود . مدیریت مجله افغانستان برعلاوه نشر این مجله رساله های مستقل دیگری نیز وقتاً فوقتاً در موضوعات تاریخی وفرهنگی و مسائل مربوط به پشتونستان بزبان انگلیسی وفرانسوی نشر نموده وبدسترس علاقه مندان میگذارد .

برجسته ترین موضوعاتیکه مجله افغانستان درطول سال ۱۹۵۳ بغرض معرفی وشناسائی افغانستان دررشته های مختلف نشر نموده است عبارت اند از:-

تحقیقات باستان شناسی درافغانستان .

قدیم ترین معبد بامیان .

مؤکل شهر کاپیسا .

پایتخت های امپراطوری کوشانی درعصر کنیشکا .

بیانیه بناغلی دوکتور نجیب الله دردهلی .

مطالعات مقدماتی راجع به اوضاع طبقات الارضی کرکر .

مسجد جامع هرات.

تحقیقات باستان شناسی درسرخ کوتل .

افغانستان ازنقطه نظر آیین .

بحر عهد سوم طبقات الارضی دوآب .

سلاح پهلوانان آریائی درعصر اوستا .

آرت نورستان .

بیانیه بناغلی دکتور نجیب الله به مناسبت روز پشتونستان .

زبان های پامیر .

یك اثر جدید راجع به لشکر گاه .

افغانستان درمجاورت هند .

کتیبه هفتالی هادر اروزگان .

زمان شاه

حوادث آتش فشانی قدیم درشمال افغانستان .

صنعت قالین بافی در افغانستان .

نیمروز .

تکت های پست افغانی .

درامتداد کوه بابا وهریرود .

روابط فرهنگی افغانستان وهند.

نتائج حفریات سرخ کوتل ،

صنایع دستی درافغانستان .

تکت های پستهوائی .

مدیریت کنترول

الف-شعبه نقدی :-

۱- اجرای معاشات عادی مامورین .

۲- مصارفات عادی مامورین .

۳- ترتیب تابلوهای ماهوار .

٤- سنجش اسناد وغیره وتطبیق بحسابات مربوطه .

ب-شعبه واردات :-

۱- اقدام به تحصیل باقیات سالهای گذشته .

۲-ترتیب تابلوهای ماهوار وترتیب راپور هفته وار .

ج - شعبهٔ جنسی :

۱-اجرای حواله جات قرطاسیه وکتب وغیره ترتیب تابلوی جنسی سالانه وموجودی .

تحویلخانهها وتطبیق بهحسابات تحویلداران مربوطه .

د ـ ماموریت کنترل سینما:

۱ـ ترتیب بیلانس های سنوات گذشته .

۲ـ » » » » مربوط مالیات برعائدات .

۳ـ تصفیه حساب باقیات .

٤ـ اجرای معاشات ومصارفات مامورین ومستخدمین .

۵ـ ترتیب تابلوهای وارداتی .

٦ـ » » مصارفاتی .

۷ـ تطبیق پول های فروش تکت های سینما .

۸ـ » حسابات به حسابات مربوطه .

۹ـ موجودی تحویلخانها .

امور مدیریت عمومی سینمای کابل:

۱ـ قرارداد های که توسط مدیریت عمومی سینما با کمپانی های هندی وامریکائی درهند برای تورید ـ فلمهای هندی وامریکائی بکابل در سال ۱۳۳۱ عقد گردیده وبعضی از قرار داد های مذکور تا آخر سال ۱۳۳۲ هم دامنه داشت ـ برای اینکه درنیمه اول سال ۱۳۳۲ بانك ازدادن اسعار به نرخ مستقل انکار ودر حالیکه مجبور بودیم ازیکطرف قرارداد های سابقه را نزد خود معتبردانسته ازبازارآزاد اسعار تهیه ـ وبه اوشان درخارج بفرستیم ازطرف دیگر کوشش نمودیم تااین مشکلات را ازخود رفع نموده قرارداد تورید فلمرا به پول افغانی بداریم وبرای سال ۱۳۳۳ بااین مرام خودموفق و لله الحمد توانستیم باتاجر افغانی به پول افغانی توریدفلمرا برای سینماهای مربوط ریاست مطبوعات برای ٦ ماه قرار داد بداریم.

۲- با نماینده شرکت تجارتی وستوک اینتورگ شوروی مطابق قرار داد سال گذشته توریدِ فلم قرار داد شد .

۳- فلمهای وارده

امریکائی ۷۲

هندی ۵۰

روسی ۲٤

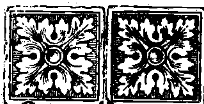
بعلاوه چند فلم اروپائی ومصری نیز نمایش داده شده است .

٤- آغاز ونشر مجله ۱۵ روزهٔ بنام ننداری برای استفادهٔ علاقه مندان سینما با خلاصه وکریتیك فلمهای وارده .

۵- تیاتر که سابقا بنام (پوهنی ننداری) یاد میشد وجزئی از اجزای نشرات رادیو بود در تشکیل تازه بنام مدیریت تیاتر قبول وسینما وتیاتر را مجلس مسلکی ریاست بنام مدیریت عمومی پوهنی ننداری (نمایشات) قبول نموده خواستند ازین راه درترقی واحیای هنر وصنعت باستانی این کشور خدمت شود.

٦ - برای شروع صنعت فلم گیری دروطن پروژه افتتاح یك شرکت را زیر نظر گرفته است ومدیریت عمومی پوهنی ننداری باوزارت اقتصاد ملی درین راه داخل مذاکره میباشد.

۷ - برای تعمیر سینماها وتیاتر درولایات وحکومات اعلی پلان پنجساله را ترتیب وبمقامات عالیه برای حصول منظوری مصارف آن تقدیم نموده اند .

امور ولایت کابل

مدیریت عمومی معارف:

اجراآت مدیریت عمومی معارف ولایت کابل درسال ۱۳۳۲ برحسب ذیل است:

۱- برعلاوه (۲۸) باب مکاتب دهاتی که درسال ۱۳۳۱ درحصه های مختلف مناطق هزاره جات لوگر، کوهدامن وشش کروهی تاسیس گردیده بود درسال ۱۳۳۲ طبق پلان توسعه معارف دو باب مکتب دهاتی دیگر درعلاقه داری شکر دره تاسیس شد که یك باب درقریه غازه ودومی درقریهٔ درهٔ شکردره افتتاح وعدهٔ کافی اطفال دران شامل گردیدند.

۲- برای استفاده محبوسین قابل تعلیم یك کورس اکابر درمحبس عمومی دهمزنگ تاسیس وعدهٔ زیادی ازمحبوسین در آن داخل وشامل تعلیم شده اند، درنظر است یك عده کورسهای اکابر برای اشخاص بیسواد درنقاط دیگرهم تاسیس کرده شود.

۳- برای پیشرفت مزید تعلیم وتربیه درمکاتب ورفع مشکلاتیکه از جهات مختلفه امور اداری وتدریسی درمکاتب احساس میشد وچاره جوئی آن لازم بنظرمیامد در آغاز سال تعلیمی بعداز استیذان ازوزارت معارف یك مجلس عمومی که دران مدیر ومعاون وارا کین مدیریت ومفتشین مدیریت عمومی معارف ومامور های معارف محالات مربوطهٔ ولایات ومدیر معارف لوگر اشتراك ورزیدند، درمدیریت عمومی معارف برای سه روز دائر و بعدازغور برمسائل مورد بحث، تصمیماتی مفید اتخاذ گردید که بعد ازابلاغ موضوع بوزارت معارف و حصول اجازه تطبیق آن ازموضوع بمکاتب ارقام شد که بعدازتطبیق آن درمکاتب نتایج خوبی بملاحظه پیوست.

٤- برای شش باب مکتب اساسی که سال گذشته درهزاره جات عمارات عصری وابرومندی تعمیروایجاد گردیده بود درسال ۱۳۳۲ میزوچوکی طلبه وسامان ضروریه به ترتیب مکاتب عصری آماده شد که درنتیجه نواقص ومشکلات مکاتب مذکور ازهرحیث رفع گردید.

۵- بموجب مقررات لوائح تفتیش وزارت معارف برای هریك ازمفتشین درباب مکتب تعین ومکاتب مربوطه ازطرف هریکی شان دومرتبه بصورت اجراآت بالفعل واصلاحی معاینه ورسیدگی ویکبارهم درختم سال تفتیش گردید برعلاوه همهٔ مکاتب درطول سال متفاوبا ازجانب مدیر عمومی معارف ومعاون مدیریت نیزمعاینه ومورد بررسی قرارداده شد. دراثر ملاحظهٔ اوراق تفتیش بعد ازطی مراتب اصولی وارائه موضوع بمحفل مشورهٔ ولایت از روی لایحه برای شش نفر معلم تحسین وبخشش وبرای چهل ویك نفر مجازات ازنوع اخطار بازگشت معاش وتنقیص قدم داده شد.

۶ـــ درموقع ترفیعات سنوی بملاحظهٔ سجل خوب وسوابق نیکو به (۷۳) نفر معلمین مطابق باصول مقرره یك رتبه ترفیع داده شد .

۷ـــ یك عده معلمین که مسکن ایشان درمربوطات ولایت کابل وقوع داشته وبولایات دیگر اجرای وظیفه مینمودند . ازجانب وزارت معارف بمدیریت عمومی معارف ولایت معرفی شده ودرعوض آنها یکعدهٔ دیگر از سرمعلمین ومعلمین که قبلاً درولایت کابل تقرر داشتند ازطرف وزارت درولایات دیگر زیر نظر گرفته شدند مدیریت عمومی معارف ولایت کابل بتأسی ازهدایت وزارت جلیلهٔ معارف معلمین جدیدالتقرر راحتی الامکان به نزدیك جاهای مسکونه شان درتشکیل مقرریها آورده موضوع را بعد ازتصویب محفل مشورهٔ ولایت بمراجع مربوطه ابلاغ ودومعلمینی را که دوسال دریك مکتب اجرای وظیفه نموده بودند وازروی مقررات وزارتجلیلهٔ معارف مستحق تبدیل به نزدیك جاهای مسکونهٔ خود بودند بعد ازتصویب مجلس مشوره بنزدیك جاهای شان مؤظف گردانید وبرای مکاتبی که سرمعلمین آن تبدیل ولایت یاکمبود یامسئول شده بودند سرمعلمین لایق ازفارغ التحصیلان بکلوریا واشخاص صاحب رتبه وباتجربه تعیین واعزام نمود .

۸ـ یك عده زیاد کتب خارج پروگرام موجودهٔ مکاتب مطبوعه افغانستان که درتحویلخانه های مدیریت عمومی معارف موجود بود نظر بامروا جازه وزارتجلیلهٔ معارف وسنجیش لازمه برای استفاده معلمین وطلاب لایق مکاتب بتحویلداران وسرمعلمین سپاریده شدکه مطابق اصول مقرره درحضورهیئت های معینه باشخاص مستحق ازطبقه معلمین وطلاب توزیع کرده شود، کتب مزبورمتروك نمانده ازآن استفاده بعمل آید .

۹ـ باتخصیصیهٔ که ازوزارت معارف اخذکرده بود عمارات مکتب بی بی مهرو ، ده یحیی، بگرامی، شیوکی، چارآسیاب، تنگی سیدان، چارقلعه، سپین کلی، خواجه مسافر، مرکزیغمان، سرایخواجه، محمدآغه، کلنگار، برکی برك ، سیدآباد، میدان ومخصوصاً عمارت مدیریت عمومی معارف که ازهرحیث قابل ترمیم توری دیده میشد، ترمیم کرده شد که اکنون این عمارت بخوبی قابل استفاده شده است .

۱۰ـ ازجملهٔ طلاب فارغ التحصیل مکتب ابتدائی نظر بامر وصوابدید وزارت جلیلهٔ معارف یکعدهٔ کافی طلاب ازمربوطات حکومت کلان دایزنگی ولوگر وکوهدامن ویغمان وحکومات شکروهی برای شمول مکاتب مسلکی لیلیهٔ دارالمعلمین ، لیسهٔ ابن سینا ومکتب میخانیکی وعدهٔ زیادی هم برای شمول درمکاتب نهاری مرکز ومکتب پرستاری معرفی کرده شدند، این عده طلاب علاوه ازآن تعداد یست که ذریعهٔ هیئت اعزامی وزارت دفاع ملی درتحت ریاست قوماندان حربی پوهنځی برای شمول درحربی پوهنځی وعدهٔ هم باثر انتخاب هیئت ژاندرمه برای شمول درمکتب ژاندرمه انتخاب شدند .

۱۱- برای اخذ طلاب جدیدالشمول مکاتب مطابق مقررات تعلیمات نامه وایجاب مقررات موضوعه وزارت معارف هیئت های اخذ جدیدالشمول بحکومات اعزام گردیده وطلاب جدیدالشمول لازمه مکاتب ذریعهٔ هیئت های اعزامی ومنتخبه برحسب مقررات اخذو بمکاتب شامل گردیدند .

۱۲- چون اخراج طلاب فوتی، فراری، ناکامان چندین ساله وکلان سال ظهور پشکی ازمکاتب خیلی ضرور است و بالمقابل ذورمزید واعتنا درمورد اخراج همچو طلاب نیز نهایت لازم دیده میشود مدیریت عمومی معارف درین موضوع بوزارت جلیلهٔ معارف عرضی تقدیم واز آنجا هیئتی بولایت اعزام گردید - هیئت اعزامی وزارت بمکاتب گردش نموده بملاحظهٔ شهرت مکمله وشرائط لایحه اخراج طلاب لازم الاخراج را ازمکاتب خارج نمودند که باین وسیله یکی از مشکلات مکاتب رفع گردید .

۱۳- باستفاده ازبودجه وتخصیص وصله ازوزارت جلیلهٔ معارف سامان مورد ضرورت مکاتب از نوع مفروشات وادوات وقرطاسیه ولوازم محروقات مکاتب ابتدائی ذریعه هیئت های خریداری ازموسسات رسمیه ومراکز صناعتی ومارکیت های عمده خریداری وتهیه کرده شد . در مورد تهیه سامان ضروریه مکاتب ازقسم میزوچوکی طلاب والماری مفروشات مکاتب لوگر و دایزنگی شعبه صناعتی محبس ولایت کابل ومدیریت عمومی معارف همکاری زیادی کرده است که قابل تذکر دیده می شود .

۱٤ - در برج قوس یعنی موقع امتحان سالانه مکاتب برحسب مقررات تعلیماتنامه مکاتب ابتدائی ازمرکز مدیریت نگرانهای عمومی امتحان که درآن اراکین ومفتشین مدیریت عمومی معارف نیز شمولیت داشتند بمکاتب اعزام گردید و امتحان در تحت انضباط وانتظام صحیحی اخذ شد که نتیجهٔ آن رضائیت بخش است .

۱۵ - دراثر فوت ، تقاعد واستعفای یك عده اشخاص دربعضی مکاتب کمبود معلم احساس میگردید ، مدیریت عمومی در مورد رفع کمبود معلم از مکاتب از یکطرف باشعبات وظیفه دار وزارت معارف داخل مذاکره گردید،ازطرف دیگریك عده اشخاص باصلاحیت وصاحب فضیلت را از قری وقصبات بعد از جستجو پیداوپس از اخذ امتحان و ترتیب اصولی موضوع تقرر ایشان عوض کمبود معلم مکاتب معرفی نموده وباین ترتیب نقیصهٔ کمبود معلم ازمکاتب رفع گردید .

۱٦ - چون رسیدگی بمکاتب ازطرف مدیرعمومی معارف نهایت لازم است وزارت جلیلهٔ معارف موضوع رسیدگی ومعاینهٔ مکاتب را در ردیف اولین وظایف مدیرهای

معارف ولایات قرارداده . برای انجام این وظیفه وجود یك عراده موتر جیپ را برای مدیریت های معارف ولایات لازم دیده و برای ولایات قندهار ، هرات ، قطغن مزارشریف ومشرقی یك یك عراده موتر جیپ خریداری شده بود. ازطرف مدیریت عمومی معارف راجع به لزوم توجه خریداری موتر جیپ برای مدیریت موصوف که ذریعه آن مدیر عمومی معارف بعموم مکاتب مخصوصاً مکاتب هزاره جات که در آنجا تردد عراده ها نهایت کم ومشکلات راه نیز زیاد میباشد : رسیدگی نماید تقدیم گردید که اجازه دهند بر حسب اجراآت دیگر ولایات ، مدیریت عمومی معارف ولایت کابل هم یك عراده موتر جیپ ازداخل بودجه معارف ولایت ذریعهٔ ریاست انحصارات دولتی تهیه و بمورد استفاده رسمیه خود قرار بدهد . پیشنهاد مدیریت عمومی ازطرف وزارت جلیله معارف مورد قبول وتائید واقع گردیده درنظر است که موتر مورد ضرورت مدیریت عمومی معارف ولایت کابل درسال ۱۳۳۳ خریداری ومورد استفاده قرار یافته بتواند . وهم درین سال برای گردش مفتشین مدیریت بمکاتب گرد ونواح وجاهائیکه تردد بایسکل ممکن دیده می شود . بایسکلها خریداری کرده شد .

امور ولایت قطغن

الف مدیریت عمومی معارف :

۱ــ تاسیس مکاتب دهاتی به شرح ذیل :

در قریهٔ جمال شاه دشت ارچی مربوط علاقه داری خواجه غار یکباب

» حاجی شیر محمد » » » »

» دوران خان » » » »

» ملا قلی » » » »

۲ ـ افتتاح وتاسیس یك کورس اکابر درمرکزحکومتی محلی خان آباد .

ب ــ مدیریت عمومی مخابرات :

۱ــ در پلخمری وقندز برای تاسیس تلگراف خانهٔ بی سیم محل مناسب خریداری ومصالح تعمیراتی آن هم تهیه شده که عنقریب کار تعمیر آن شروع میشود .

۲ــ انتقال دوائرمدیریت عمومی مخابرات به تعمیر جدیدواساسی آن .

۳ــ انتقال ونصب سوچ بورد پنجاه لینهٔ تیلفون به تعمیر جدید مخابرات .

٤ــ تبدیل لینهای تیلفون دوائر مرکزی دارالحکومگی به سیم پوشداردولینه.

٥ــ تجدید ٦ کیلو متر لین جدید تیلفون ازدارالحکومگی تاحکومت محلی بغلان که سابق تیلفون آن به لین عمومی بسته بود .

امور ولایت مشرقی

درولایت مشرقی درظرف سال ۱۳۳۲ علاوه براجراآت عادی وهمه سالهٔ دوائر آنچه بیشتر قابل اهمیت وتذکار است ادامهٔ فعالیت های عمرانی واحداث عمارات جدیداست چنانچه کارتکمیل عمارت بزرگ قوماندانی ژاندارم درقسمت جنوبی شهر قریب اختتام است. مدیریت گمرك توانست ازادارهٔ سابقهٔ خویش درعمارت جدید گمرك که امسال امور تعمیراتی آن بسر رسید نقل مکان کند، عمارت مستوفیت ومدیریت عمومی قبایل امسال با صرف فعالیت بیشتری به ختم نزدیك شده است ودرین سلسله فعالیت های عمرانی جریان امور تعمیراتی فابریکهٔ قندجلال آباد که اولین فابریکهٔ است که درین ولایت بتوجه حکومت بهیخواه ما اساس گذاشته شده است باسرعت زیادی رو به اختتام است. فعلا بسته کاری ماشینها بشدت جریان دارد .

چنانچه ملاحظه میشود کارتدویر فابریکه وتعمیر آن سر براه شده وممکن است فابریکهٔ مذکور دربهارسال آینده که اختتام سال جاری است توسط کارمندان فعال آن قابل استفاده قرار گیرد

امور ولایت جنوبی

الف محاکم عدلی :

۱ـ فیصله‌هایکه دریازده ماه سال ۱۳۳۲ ازمحکمهٔ مرافعه صورت گرفته (۱۰۶۶) فقره بوده ونسبت به سال گذشته (۹۹) بیشتر تحت فیصله آمده است .

۲ـ فیصله‌هایکه دریازده ماه اول سال ۱۳۳۲ درمحکمهٔ ابتدائیه بعمل آمده عبارت است از (۵۷۵) فقره .

مستوفیت :

۱ـ تصفیه امور حسابی ریاست بلدیه ازسال ۱۳۲۳ الی ۱۳۳۱
۲ـ « « ماموریت مالیه‌جدران ازسال ۱۳۳۰ الی ۱۳۳۲
۳ـ « « مدیریت فوائدعامهٔ ولایت جنوبی ازسال ۱۳۲۷ تحت تصفیه وتفتیش بوده
۴ـ « « ماموریت مالیه سید کرم ازسال ۱۳۲۷ الی ۱۳۳۰
۵ـ « « خزانه حکومت جانی خیل منگل

مدیریت معارف :

مدیریت معارف ولایت جنوبی امتحان مکاتب ابتدائیه ومتوسطه‌را گرفته ونتائج را بشعبهٔ مربوطه سپرده ویك تعداد طلاب جدید نیز درمکاتب ولایت مذکور شامل نموده است .

مدیریت مخابرات :

مدیریت مخابرات درسال ۱۳۳۲ دوپوسته‌خانه جدیدیکی به قشلهٔ عسکری قوماندانی قول اردو ودیگر بحکومت محلی زرمت تعمیر نموده وماموریٖن آن شروع بکارکرده‌اند.

مدیریت فوائد عامه :

مدیریت فوائدعامه درسال ۱۳۳۲ در مواضع مختلف سرك ختة کنهه وترمیمات سرك مذکور را ازقبیل جبل کاری، سرنگ پرانی، سنگکاری معبرها وغیره صفاکاری سطح سرك پرکاری برخی حصص آن ریگ اندازی، ترمیم وشکست ریخت آن به حجم (۳۳۷۵۰۵۸۰) مترمکعب سرك مذکوررا انجام داده‌اند وهکذا درحصص مختلف سرك تیره (۹۰۰) متر ریگ اندازی (۱۵۵۰۰) متر مکعب صاف کاری سطح سرك مذکور بعمل آمده است .

مدیریت صحیه :

مدیریت صحیه ولایت جنوبی درمرور سال ۱۳۳۲ (۱۲۰۰۰) ذکور و(۳۰۰۰) اناث و(۲۷۶۰) طفل راتداوی و(۲۴۳) نفر را داخل بستر شفاخانه و (۱۲۲۰۰) نفر را توسط ماموریٖن فنی آبله کوبی نموده است .

حکومت اعلی میمنه

تعمیر و تکمیل یك عمارت الحاقیه برای رهایش دوایر ماموریت احصائیه در جوار عمارت مقام حکومتی اعلی .

تعمیر و تکمیل یك عمارت عصری برای رهایش دوایر مدیریت گمرك در نزدیکی جادهٔ ظاهر شاهی .

افتتاح هفت باب مکاتب دهاتی در محالات مربوط حکومت اعلی تخریب و تهداب گذاری جادهٔ سمت جنوبی شهر بنام جادهٔ (نادرشاهی) بطول ۶۵۰ متر و عرض ۴۰ متر .

حکومت اعلی بدخشان

۱ ــ نهر دشت فراخ بهارك که از چند سال باینطرف زیر کار بود، درسال جاری به اثر توجه جدی حکومت اعلی قابل استفاده و تقریباً هفتهزار جریب زمین تحت آبیاری گردیده است .

۲ ــ تعمیر کافی کوکچه که در کنار دریای مذکور جهت تفریح اهالی بنا گردیده بود بپایهٔ تکمیل رسیده

۳ ــ تعمیر باغ کوتی که بمرور زمان ویران و خراب شده بود، امسال تعمیر مذکور نیز ترمیم گرفته شده که جهت بود و باش مسافرین آماده است .

حکومت اعلی غزنی

۱ـ تعمیر بند سراج غزنی که از عرصهٔ ده سال قبل دیوار جانب بین کاسه بند به نسبت خرابی پائین شده بود پانزده متر بلند شده

۲ـ قشلهٔ جانبخیل که بکلی منهدم وارو کار گرفته نمیشد درسال ۳۲ آباد وقابل رهایش افراد ژاندرام گردیده.

مدیریت معارف

۱ـ اسمای مکتب قیاق ومو شکی بنام مکتب دهاتی تبدیل گردید.

۲ـ کنفرانس های ۱۵ روزه درموقع جریان مکاتب جهت ابر ازلیاقت متعلمین جریان داشته

مدیریت فوائد عامه

۱ـ ساختمان بعضی پلها بین سرك کابل وغزنی، غزنی وقندهار

۲ـ ریك اندازی سرك های عمومی توسط لاری های فوائد عامه

مدیریت صحیه

۱ـ مریضا نیکه بشفاخانه مراجعه کرده وپا سمان گردیده (۱۵۷۴۸) نفر

۲ـ « درشفا خانه بستری شده (۷۰) نفر

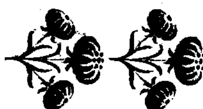
۳ـ اطفا لیکه واکسین ضد چیچك شده (۱۵۴۸۸) نفر

٤ـ واکسین ضد محرقه همای لکه داروغیره . (۲۵۰۰) نفر

۵ـ پاشیدن دی دی تی درمحبس ومنازل وغیره جاهای لازمه (۲۵۰۰) کیلو

مدیریت مطبوعات :

اخبار سنائی که قبلا درهفته دوروز نشر میگردید درسال ۳۲ بحیث روزنامه نشر می شود

حکومت اعلی پروان

۱ : جریدهٔ پروان که قبلاً هفتهٔ دوبار نشر میشد دراثر پیشنهاد حکومت اعلی ومنظوری ریاست مستقل مطبوعات از تاریخ ۸ برج سرطان ۱۳۳۲ به بعد بروزنامه مبدل شد.

۲ : حسب پیشنهاد حکومت اعلای پروان ومنظوری وزارت جلیلهٔ معارف در هذا سنه ۱۲ باب مکتب دهاتی طبق پلان توسعهٔ معارف درمناطق آتی افتتاح وسامان ولوازم تحصیل بانها داده شده است :

الف : درقریهٔ فراج مربوط حکومت پنجشیر
ب درقریهٔ توخچی « « بگرام
ج : درقریهٔ احمد زائی مربوط حکومت کلان کاپیسا
د : در قریهٔ شکوت « « « «
ه : در قریهٔ میا خیل « « « «
و : در قریهٔ نو آباد مربوط علاقداری محمود عراقی
ز : در قریهٔ کشکستان « حکومت کوهستان
ح : درقریهٔ کوه صافی « « بگرام
ط : درقریهٔ استر غج « علاقداری قره باغ

ی : درقریهٔ خج « علاقداری حصهٔ اول پنجشیر
ك : در قریهٔ پریان « « « «
ل : درقریهٔ روئی دوآب « حکومت کهمرد

۳ ــ کار ترمیم تعمیر ارگ جبل السراج که در هذا سنه حسب الامر مقامات رفیعه شروع شده بود، تاقبل از حلول زمستان ۱۳۳۲ قسمت زیاد آن ترمیم شد .

٤ ــ تعمیر سینمای ریاست بنارولیلی که درسال ۱۳۳۱ تهداب آن گذاشته شده بود ، درهذا سنه کار آن تا بحد آهن پوش رسیده وقسمت زیاد آن آهن پوش نشده است ودر اوائل سال ۱۳۰۳ به تکمیل خواهد رسید .

٥ ــ درظرف سال ۱۳۳۲ ازطرف هیئت های مدیریت صحیه به تعداد ۱۹۸۰۰ طفل درمحالات غوربند ، پنجشیر ، کوهستان بیگرام ، قره باغ ومربوطات مرکز پروان آبله کوبی ضد چیچك گردیده اند .

۶ ـ همچنین (۲۲۷۰۰) نفر ذکور واناث واطفال در پولی کلینیک مدیریت مذکور معاینه شده وازانجمله (۱۶۶۴۰) نفر ادویهٔ رایگان برده اند.

۷ ـ درهذاسنه ۱۱۹۲ نفر درشفاخانهٔ مرکز پروان جراحی شده اند

۸ ـ ازجملهٔ ۱۸۹ نفر که درظرف سال درشفاخانه بستری شده اند ۸ نفر آن فوت و ۱۸۱ نفر صحت گردیده اند

۹ ـ ۱۱۴۰ پوندشیرخشك و ۱۴۰۰ پوند صابون و ۱۰۰۰۰ کاپسول ویتامین ارسالی ریاست روز نتون ازطرف مدیریت صحیه به اطفال بی بضاعت ومادران حامله وشیر دهنده توزیع شده است ،

۱۰ ـ درسال ۱۳۳۲ ازطرف مدیریت صحیه درمرکز حکومت اعلی به ۱۵۷۷ خانه مشمول دکاکین سرای ها وغیرهٔ و (۱۳۹۹۵۰) پارچه البسه پودردی دی تی پاش داده شده است

۱۱ ـ توزیع تذکره جدید در حکومت اعلای پروان ازتاریخ (۲۷ر۴ر۳۲) آغاز تاکنون ذریعه سه گروپ درمرکز وحکومت جبل السراج ، بگرام وعلاقه داری قره باغ تذکره جدید توزیع شده است.

۱۲ ـ سه نفر ازمفتشین مدیریت معارف جهت شمول در کورس تدریسات جدید بتاریخ ۱۹ جدی بجلال آباد اعزام وپس ازاختتام کورس بتاریخ ۱۰ دلو به پروان مراجعت کردند.

۱۳ ـ ازابتدای سال ۱۳۳۲ تا «۳۰» دلو ازطرف مامورین واهالی مرکز حکومت اعلای پروان ومربوطات ان مجموعاً «۳۶۹۴۰» افغانی طوراعانه بموسسه سره میاشت پرداخته شده است.

۱۴ ـ درتعمیرات مربوطه مدیریت فوائد عامه مانند ترمیم ارگ جبل السراج ، تعمیر علاقداری قره باغ تعمیر مکتب بازارك پنجشیر . تعمیر مکتب بامیان وتعمیر جدید قره قل قره باغ مجموعاً باندازه «۳۲۵» متر مکعب سنگ کاری ۱۲۶ متر مکعب خشت کاری پخته ۵۹ر۱۰۱ مربع متر فرش ۷۰ر۱۲۵ متر مکعب خشت کاری خام ۹۳ر۱۰۵۲ مربع متر استر صندله ۲۲۶۶ مربع متر پلستر چونه وریگ ۱۷۵۱ متر مربع سفیدچونه ۹۵۱ مربع متر کاگل ۸۰ر۶۲۱ مربع متر سم گل ۶۶ر۳۵۴ مربع متر رنگمالی روغنی ۸۰ر۳۰۸۹ مربع متر رنگمالی خمیرهٔ مرمر ۲۳ر۴۲۷ مربع متر ارچه کاری مسطح ۴۱ر۲۵۴ مربع متر ارچه کاری دروازه ، ۴۰۰ مربع متر تر اشکاری دیوار ۱۱۲۰ متر مکعب خاك کشی اطاقهای مخروبه و ۸۹۲ تخته آهن پوش کاری بعمل آمده است .

۱۵ ـ درعائدات ۹ ماه سال ۱۳۳۲ محکمه مرافعه پروان ازبابت فروش تکت محصولی تکت وثایق ونکاح خط نظر به عایدات سال تمام ۱۳۳۱ محکمه موصوف مبلغ ۳۸۱۶۵ افغانی افزودی بعمل آمده است .

۱۶ ـ بتاریخ ۲ ثور ۱۳۳۲ تهداب یك فابریکه بزرگ نساجی درشیر خان خیل گلبهار گذاشته شد .

امور ریاست شورای ملی

۱- تصویب ۵ سرطان راجع بتعیین دونفر نماینده باساس ماده ۶۲ اساسنامه د افغانستان بانك .

۲- تصویب ۵ سرطان راجع به تثبیت نصاب قانونی وکلا جهت فیصله تصاویب .

۳- تصویب ۸ سرطان راجع به تثبیت وثایق واعتبارنامه های سیزده نفر وکلا که دارای معارض ونقص قانونی نبودند .

٤- تصویب ۸ سرطان راجع باستحقاق معاش بناغلی میراحمد وکیل کشك نخود .

۵- تصویب ۱۲ سرطان نسبت به لزوم تعیین وتشکیل ۷ کمیسیون درشورا که عبارت انداز کمیسیون امور داخله سمع شکایات - وضع تغییر قوانین وامور قبایل - کمیسیون اداری وزارت عدلیه - کمیسیون امور وزارت خارجه کمیسیون مالی وبودجه واقتصاد - کمیسیون وزارت دفاع ملی - کمیسیون امور معارف - کمیسیون مخابرات - فواید عامه ، معادن وزراعت .

۶- تصویب ۱۳ سرطان مبنی براینکه اعضای کمیسیون ها ازجانب وکلای هرولایت انتخاب وبه مجلس عمومی معرفی شوند برعلاوه وکلائیکه فعلا حاضر نیستند درموقع حضور بشورا درهر کمیسیونیکه عضویت آنرا مایل باشند میتوانند با نتخاب ولایات مربوطه وموافقت مجلس شامل شوند باستثنای کمیسیونهای امور مالی وداخله که تعداد اعضای آنها بحد کفایت رسیده است .

۷- تصویب ۱۵ سرطان راجع بتثبیت وکالت بناغلی محمدعالم اتمان وکیل مرکز گردیز ولایت جنوبی .

۸- تصویب ۱۶ سرطان راجع به تثبیت وکالت بناغلی عبدالحق .

۹- تصویب ۱۹ سرطان راجع بتثبیت وکالت بناغلی حاجی چنار وکیل جاجی .

۱۰- تصویب ۱۹ سرطان راجع بتثبیت وکالت بناغلی شهزاده وکیل جاجی میدان .

۱۱- » » » » » » میا لطف الله وکیل اهالی کاپیسا .

۱۲- تصویب ۱۹ سرطان راجع به تعیین اعضای دوکمیسیون که عبارت اند از کمیسیون امورمالی ، بودجه واقتصاد وکمیسیون امورداخله ـ سمع شکایات ، وضع تفسیر وتغییر قوانین وامور قبایل که اعضای آن حسب ذیل میباشند :

۱- ولایت کابل بناغلی میرعلی اصغر شعاع وکیل کابل - بناغلی عبدالعلی وکیل بگرامی - بناغلی عبدالرحیم وکیل بهسود .

۲ـ ولایت قندهار ښاغلی آقامحمد وکیل نوزاد ـ ښاغلی سیدمحمد وکیل شهراود ـ ښاغلی کندل وکیل دایه چوپان .

۳ـ ولایت هرات ښاغلی محمدعلی قاضی زاده وکیل پشتون زرغون ـ ښاغلی غلام محمد مجددی وکیل کهسان ښاغلی محمداکبر وکیل انجیل .

٤ـ ولایت مزار شریف ـ محمد یعقوب وکیل سمنگان ښاغلی عبد الاحد وکیل بلخ ـ ښاغلی ملانور وکیل شورتیپه .

٥ـ ولایت قطغن ښاغلی محمدعمر وکیل ینگی قلعه ـ ښاغلی عبدالمجید وکیل خان آباد ښاغلی عبدالله وکیل پلخمری .

٦ـ ولایت مشرقی ـ محمد صدیق وکیل چغه سرای ـ ښاغلی عبد الخلیل خلیل مهمند وکیل کامه ـ ښاغلی محمد عثمان وکیل رودات .

٧ـ ولایت جنوبی ـ ښاغلی علیجان وکیل مرکزخوست ـ ښاغلی شاهجان وکیل کومل ـ ښاغلی امیرمحمد وکیل سید کرم .

٨ـ حکومت اعلای پروان ـ ښاغلی عبدالغفور وکیل مرکز پروان ـ ښاغلی غلام نقشبند وکیل نجراب .

٩ـ حکومت اعلای غزنی ـ ښاغلی سید سکندر وکیل جغتو ـ ښاغلی محمد بشیر وکیل کوچی غزنی .

١٠ـ حکومت اعلای بدخشان ـ ښاغلی محمد سرور وکیل فیض آباد ـ ښاغلی عبدالقدوس وکیل کشم .

١١ـ حکومت اعلای فراه ـ ښاغلی دوست محمد وکیل چخانسور ـ ښاغلی محمد یسین وکیل انار دره .

١٢ـ حکومت اعلای میمنه ـ ښاغلی محمد صدیق وکیل قیصار ـ ښاغلی محمد اعظم وکیل پشتون کوت .

ب ـ تعداد اعضای کمیسیون امور داخله ـ سمع شکایات ـ وضع تفسیر وتغیر قوانین وامور قبایل :

١ ولایت کابل ښاغلی چهاندارشاه وکیل ده سبز ښاغلی عبدالغفار وکیل کلنگار .
٢ « قندهار « سید محمد وکیل شوراباك « گل محمد وکیل پنجوائی .
٣ « هرات « عبد الباقی وکیل کرخ « حاجی محمدصدیق وکیل اوبه .
٤ « مزارشریف « محمد عمر وکیل اقچه « جمعه بیك وکیل دره صوف .
٥ « قطغن « حاجی عبدالقدوس وکیل اندراب « عبدالحی وکیل قندز .
٦ « مشرقی « عصمت الله وکیل سرکانی ښاغلی عبد الله وکیل سرخرود .
٧ « جنوبی « لعل گل فریادو وکیل ارزو ـ ښاغلی محمد قچیر وکیل زرمت .

۸ ـ حکومت اعلای پروان ښاغلی سید سلطانعلی وکیل بامـیان .
۹ ـ « « غزنی « جمعه محمد وکیل شرن .
۱۰ ـ « « بدخشان « عبدالله « درواز .
۱۱ ـ « « فراه « میرزا محمد « بکـواء .
۱۲ ـ « « میمنه « عبدالروف وکیـل بلچراغ .
۱۳ ـ تصویب ۲۰،۱۹ سرطان راجع بتثبیت وکالت سید گلاب وکـیل مرکز لوگرد .
۱٤ ـ تصویب ۲۱ سرطان راجع بتثبیت وکالت ښاغلی عبدالقدوس وکیـل کشم .
۱۵ ـ تصویب ۲٦ سرطان راجع بتعین اعضای کمیسیون دفاع ملی واعضای کمیسیون مخابرات فوائد عامه معادن وزراعت

الف ـ کمیسیون دفاع ملی .

۱ ـ ولایت کابل ښاغلی ولی محمد وکیل شهرستان
۲ ـ « قندهار « کمالدین « گرمسیر
۳ ـ « هرات « محمدخان « چقچران
٤ ـ « مزار شریف « میرزا محمود « سرپل .
۵ ـ « قطغن « ارصلاح « دوشی.
٦ ـ « مشرقی « رحمت الله « مهمندره .
۷ ـ « جنوبی « گت خان « موسی خیل منگل
۸ ـ حکومت اعلای پروان ښاغلی عبدالعزیز وکیل بگرام .
۹ ـ « « بدخشان « عبدالجبار « جرم.
۱۰ . حکومت اعلای فراه ښاغلی محمد سرور وکیل خاکریز .

ب ـ کمیسون مخابرات ـ فوایدعامه ـ معادن وزراعت :

۱ ـ ولایت کابل ـ ښاغلی محمد اکبر وکیل پغمان.
۲ ـ « قندهار ـ « محمدرسول وکیل تیزین .
۳ ـ « هرات ـ « شیخ محمد ابراهیم وکیل گذاره .
٤ ـ « « « محمد یوسف وکیل جوند .
۵ ـ « مزارشریف ـ « محمدعلی وکیل شبرغان .
٦ ـ « مشرقی ـ « سید حب علیشاه وکیل جلال آباد .
۷ ـ « « « محمدشعیب وکیل کنرخاص .
۸ ـ « جنوبی ـ « شهزاده وکیل حاجی میدان .
۹ ـ « قطغن ـ « میر عبدالقیوم وکیل خوست وفرنگ.
۱۰ ـ « « « حاجی گل وکیل بغلان .

۱۱ـ حکومت اعلای پروان ـ بناغلی عبدالواحد وکیل جبل السراج .
۱۲ـ حکومت اعلای غزنی ـ بناغلی معراج الدین وکیل مقر .
۱۳ـ حکومت اعلای بدخشان ـ بناغلی عاشور محمد وکیل واخان .
۱٤ـ حکومت اعلای فراه ـ بناغلی سیدمحمود وکیل غزنی .
۱۵ـ حکومت اعلای میمنه ـ بناغلی عبدالاحد وکیل تگاب شیرین .
۱٦ـ تصویب تاریخی ۲٦ سرطان راجع به تعیین اعضای کمیسون معارف صحیه ومطبوعات که از طرف وکلای ولایات وحکومات اعلی منتخب ومعرفی گردیده است :

۱ـ ولایت کابل ـ بناغلی محمد زمان وکیل وردك .
۲ـ » قندهار ـ بناغلی عبدالغنی وکیل اجرستان .
۳ـ » هرات ـ » حاجی عبدالغفار وکیل پرچمن .
٤ـ » مزارشریف ـ » ملاایشمراد وکیل دولت آباد .
۵ـ » قطغن ـ » مولوی محمدامین وکیل فرخار .
٦ـ » مشرقی ـ » عبدالقدوس پرهیز وکیل کوز کنر .
۷ـ » جنوبی ـ » محمد عالم اتمان وکیل مرکز گردیز .
۸ـ حکومت اعلای پروان ـ بناغلی عبدالعلیم وکیل کوهستان .
۹ـ » » بدخشان ـ بناغلی رحمت الله وکیل اشکاشم .
۱۰ـ » » فراه ـ » محمدظریف وکیل گلزان .
۱۱ـ » » میمنه ـ » محمدیوسف وحدت وکیل کوچی ریگستان گرمسیر .
۱۷ـ تصویب ۲۷ سرطان راجع بتعیین اعضای کمیسیون خارجه که از جانب وکلای ولایات وحکومات اعلی انتخاب ومعرفی شده اند .

۱ـ ولایت کابل بناغلی خادم حسین بیگ وکیل لعل وسر جنگل .
۲ـ ولایت قندهار بناغلی مهمند وکیل شنکی .
۳ـ » هرات » عبدالقادر وکیل مرغاب .
٤ـ » مزارشریف » محمدلطیف وکیل سنگ چارك .
۵ـ » قطغن ـ » محمدصابر وکیل چال واشکمش .
٦ـ » مشرقی » غلام نبی وکیل کوچی ننگهاری .
۷ـ » جنوبی » دین محمد وکیل جدران .
۸ـ حکومت اعلای پروان ـ بناغلی محمدکبیر وکیل غوربند .
۹ـ » » غزنی ـ » دادمحمد وکیل ناهد .
۱۰ـ » » میمنه ـ » عبدالرؤف وکیل ارغنداب .

۱۸- تصویب ۲۷ سرطان راجع بتعیین اعضای کمیسون امور اداری عدلیه که از جانب وکلای ولایات وحکومات اعلی انتخاب شده اند .

۱- ولایت کابل- شاغلی محمد امین وکیل سروبی .
۲- « قندهار « عبدالله وکیل موسی قلعه .
۳- ولایت هرات شاغلی مولوی محمد اسماعیل وکیل قلعه نو
٤- ولایت مزارشریف شاغلی سیداغا وکیل نهرشاهی .
٥- ولایت قطغن شاغلی میاعبدالحکیم وکیل تالقان
٦- « مشرقی « محمدجان « لغمان .
۷- « جنوبی « حاجی چنار « جاجی
۸- حکومت اعلای غزنی شاغلی محمد یونس وکیل کتواز .
۹- « « پروان « مولوی لطف الله « کاپیسا .
۱۰- « « فراه « عبدالقادر بلبغ « فراه .
۱۱- « « بدخشان « بنجوك « نورستان .
۱۲- « « میمنه « علی محمد « شنوار .

۹- تصویب ۲۷ سرطان در موضوع تکمیل اعضای کمیسونها و انتخاب شاغلی یارمحمد و شاغلی لعل محمد وشاغلی فیض محمد بکمیسون دفاع ملی .

۲۰- تصویب ۲۷ سرطان راجع بانتخاب هیئت رئیسه کمیسونهای هفتگانه .

الف کمیسون امورمالی - بودجه واقتصاد :-

۱- شاغلی علی جان وکیل خوست بحیث رئیس ۲- شاغلی عبد العلی وکیل بگرامی معاون ۳- شاغلی محمد اکبر وکیل انجیل منشی

ب- کمیسون امور داخله شکایات وضع تفسیر وتغیر قوانین امور قبایل :

۱- شاغلی عبد الباقی وکیل کرخ بحیث رئیس ۲- شاغلی عبد الغفار وکیل کلنگار معاون ۳- شاغلی میرزا محمد وکیل بکوا منشی .

ج- کمیسون امور اداری وزارت عدلیه :

۱- شاغلی سید عبد الحکیم وکیل تالقان بحیث رئیس ۲- شاغلی مولوی محمداسماعیل وکیل قلعه نو معاون ۳- محمد جان وکیل لغمان منشی

د- کمیسون امور خارجه :

۱- شاغلی عبدالروف وکیل ارغنداب بحیث رئیس ۲- نوردین محمد وکیل جدران معاون ۳- داد محمد وکیل دند منشی

هـ- کمیسون دفاع ملی :

۱- شاغلو محمد سرور وکیل خاکریز بحیث رئیس ۲- عبدالجبار وکیل جرم معاون ۳- فیض محمد وکیل خلم منشی

۲ــ عبدالجبار وکیل جرم معاون
۳ــ فیض محمد خان وکیل خلم منشی .
وــ کمیسون معارف صحیه ومطبوعات :
۱ــ شاغلو عبدالغفور سرهیز وکیل کوزکنر رئیس ۲ــ مولوی محمد امین وکیل فرخار معاون ۳ــ محمد عالم وکیل گردیز منشی .
زــ کمیسیون مخابرات ـ فواید عامه ـ معادن و زراعت ـ
۱ــ شاغلی محمد اکبرخان وکیل پغمان بحیث رئیس ۲ــ سید حبعلیشاه وکیل جلال آباد معاون ـ ۳ میر عبدالقیوم وکیل خوست و فرنگ منشی .
۲۱ــ جلسه ۳۰ سرطان راجع بتعیین یك کمیسون جداگانه باشمول رؤسای انجمن های هفتگانه جهت مطالعه وترتیب لوایح ووظایف انجمن های شورای ملی .
۲۲ــ تصویب مورخه ۲ ـ اسد ۳۲ مجلس عمومی شورا راجع بتعیین واعزام هیئت تمدید انتخاب وتائید پیشنهاد ۲۱ میزان ۱۳۳۱ هشتاد وپنج نفرازوکلا که رئیس شورا درانتخاب وتعیین هیئت های اعزامیه اختیاردارد .
۲۳ تصویب ۲ ـ اسد راجع بقرائت وتحریر تصاویب مجلس بفارسی وپشتو قبلا زینکه بامضای نمایندگان رسانیده شود .
۲۴ــ تصویب ۳ اسد راجع به تقسیم روزهای کار کمیسیون ها ومجلس عمومی .
۲۵ تصویب ۱۰ اسد که ریاست المیك مربوط صدارتعظمی باشد و کمافی السابق ازان مقام وارسی شود .
۲۶ تصویب ۱۱ اسد راجع بطبع ۱۷۰ نسخه از لایحه جدید انتخابات وکلاء ولایحه جدید وظایف داخلی شورا جهت مطالعه وتدقیقات قبلی وکلاء
۲۷ ــ تصویب ۱۲ اسددرموضوع انفکاك قریه اهنگران بنسبت بعد مسافه و مشکلات اهالی ازعلاقه داری شبرو ارتباط آن بحکومت محلی بامیان که ازاثر خواهش اهالی قریه اهنگران تجویز وزمینه توسط مکتوب ٦٤ ۳۹ ــ ۱۹ سنبله ۲۹ وزارت داخله بشورا واصل شده بود .
۲۸ــ درجلسه ۱۸ اسد پیشنهاد ۱٦۱ ــ ۲۵ جوزا ۲۸ ریاست محاکمات مامورین ملکیه راجع باینکه وکیل اثبات جرم درمحکمه مرافعه میتواند ادعای جدیدی علاوه برادعای که درمحکمه ابتدائیه تحت فیصله امده تقدیم بدارد ومحکمه مرافعه بر ان غور کند مورد مذاکره قرار گرفته درنتیجه فیصله شد که چون طبق ماده (۵۳ـ۵٤) اصولنامه محاکمات وظیفه مرافعه غور وفیصله ابتدائیه ومرافعه است وهمچنین ماده ۱۷ ــ اصولنامه میعاد مرافعه وتمیز عدلیه را صریحا توضیح میدارد که تمام مسایل قبل ازجریان درمحکمهٔ ابتدائیه نباید

بهیچ نوعی ازانواع بمحکمه مرافعه یاریاست تمیز تحت غور قرارداده شوده لهذا نظر بتوضیح مواد فوق محکمه مرافعه نمیتواند ادعای جدید وکیل اثبات جرم را که درفیصله ابتدائیه داخل نبوده ودرابتدائیه مورد تدقیق قرار نیافته سمع کند درصورتیکه بعضی موضوعات ازفیصله ابتدائیه مانده ودرانمورد رسیدگی نشده باشد فیصله مذکوره بمحکمه ابتدائیه مسترد شود تا مورد غور وفیصله قرار داده شود .

۳۰ تصویب روز یکشنبه ۱۴ سنبله مبنی براینکه هیئت های تجدید انتخابات مطابق اصولنامه انتخابات وظایف خودرا انجام دهند ، وبعد ازتکمیل وثیقه وتعین اکثریت ، هیئت شورا بحکومت مربوط ابلاغ نماید تا اعتبار نامهٔ وکیل منتخبه را تحریر وهیئت شورا نیزدران ملاحظه شد نماید .

۳۱ـ تصویب دوشنبه ۵ سنبله راجع باینکه -(برای ماموورین رتبه ٤ الی رتبه ۱۱ حکومت درموردیکه برای ماموورین عالی رتبه یا سپورت مخصوص وسیاسی داده میشود پاسپورت خدمت داده شود .)

۳۲ـ تصویب دوشنبه ۱۵ سنبله راجع باینکه ـ چون برحسب ماده (۱۰٤) اصولنامه بلدیه وزارت داخله باجرای آن مکلف میباشد لذا باید استفسار د کابل شاروالی بسلسله وزارت موصوف بریاست شورا فرستاده شود تا وزارت داخله ازمشکلاتی که درمورد تطبیق مواد اصولنامه بلدیه دربلدیه ها واقع میشود مسبوق بوده وتوضیحات لازمه را که ازریاست شورا داده میشود ، بتمام بلدیه ها ابلاغ دارد .

۳۳ـ تصویب ۳۲ سنبله قرار کمیسون قوانین دوره هفتم را تائید میکند که معاش میرزا محمد داؤد از طرف وزارت مخابرات داده شود .

۳٤ـ تصویب یکشنبه ۲۱ سنبله راجع باینکه مضمون ذیل بنام ضمیمه قانون ماموورین ومتقاعدین ملکیه ترتیب وبعد طی مراحل اصولی نشرشود . « ماموورینیکه مطابق مقررات قانون مستعفی میشوند درخلال مدت یکسال استعفاکه قانوناً بماموریت حکومت قبول نمیشود (باستثنای شعبات اداری بلدیه) درسایر شرکت ها وموسسات تجارتی وبانک های ملی شامل وظیفه شده میتوانند . »

۳۵ ـ تصویب یکشنبه ۲ سنبله دراطراف مکاتیب استفساریه ریاست قبایل وشعبه اجرائیه شورا .

۳٦ـ تصویب ۳۲ سنبله راجع به قبولی استعفای شاغلی وحدت از کمیسیون معارف صحیه ومطبوعات وتعین شاغلی صالح محمد وکیل سرخ وپارسا بعوض شان .

۳۷ـ تصویب ۲۲ سنبله راجع بانتخاب شاغلی بازمحمد وکیل جاجی خیل شاغلی محمدنادر وکیل چمکنی شاغلی عبدالحق وکیل زنده جان هرات وشاغلی محمد حسن وکیل کابل بکمیسیون خارجه .

۳۸ـ تصویب ۲۲ سنبله نسبت به انتخاب شاغلی عبدالله وکیل چاه آب ـ شاغلی علیمردان وکیل حضرت امام و شاغلی سید محمد وکیل ادرسکن بکمیسیون فواید عامه ـ معادن وزراعت ،

۳۹ـ تصویب ۲۹ سنبله راجع به پیشنهاد شاغلی عبدالاحد فراهی وقرار کمیسیون زراعت دوره هفتم که سواد پیشنهاد مذکور قرار کمیسیون زراعت بصدارت عظمی ارسال وتذکر داده شود که دوائر مربوط دراطرف این پیشنهاد مطالعه وتدقیق لازمه کرده درمورد تاسیس شرکت عمران ویا طرز دیگریکه برای آبادی زمین های لامزروع و خرابه قراء مفید تر باشد نظریات خویش را بریاست شورایملی ارسال دارند.

۴۰ـ تصویب ۴ میزان بساعت ۵ـ۳ بعدازظهر والاحضرت سردار محمد داود صدر اعظم بغرض بیان پالیسی حکومت خویش حضور بهمرسانید وبعد ازاخذ اجازه از رئیس مجلس چنین اظهار نمود.

(افتخار دارم که درمجمع ملی بحضور وکلای ملت که نمونه دیموکراسی حقیقی است قرار دارم پروگرام های اصلاحی وعمرانی مملکت که شقوق مختلف تحت غور حکومت است هنوز تکمیل نیافته وبعدازاکمال ان بسمع وکلای محترم ملت بغرض حصول موافقت رسانیده میشود ـ آنچه فعلاً طور اختصار بعرض میرسانم اینست که حکومت من درتقویه دیموکراسی اسلامی و وحدت ملی دراستواری عدالت وحاکمیت قوانین درقلع وقمع رشوت وظلم ومفاسد اخلاقی دربهبودی اوضاع اقتصادی جد و جهد بلیغ مینماید و از حقوق حقه برادران پښتونستان پشتیبانی کامل میکند. انجام این وظایف به همکاری واعتماد ملت ونمایندگان ملت ضرورت دارد وحکومت بان نیاز منداست. سیاست خارجی حکومت افغانستان باساس دوستی متقابله وصلح پسندی جهانی استوار است وحقوق ملل ودول را مطابق مقررات بین المللی محترم میداند بعداز شنیدن بیانات شاغلی صدر اعظم که رؤس مطالب آن تذکر یافت ما نمایندگان ملت نسبت باو اعتماد وطرف داری کامل خودرا باتفاق آراء اظهار مینمائیم و بپالیسی حکومت صدراعظم موافقت داریم .

۴۱ـ درجلسه یکشنبه ۴ میزان سه مواد پروژه مکافیت عسکری که اصل پروژه در دوره هفتم ازشورای ملی گذشته وتصویب شده بودمذاکره شدو بعدمطالعه قرار ۱۳ـ۱۴ ـ ۱۶ اسد ۱۳۳۲ کمیسیون دفاع ملی وسوابق آن تجدید نظررا در موردسه موادمذکورلازم شمرده قرارذیل تصویب نمودند :

الف ـ معافیت دائمی :

۱ـ مجلوبیکه تنهامتکفل معیشت جد، پدریابرادر عیانی یا علاتی شصت ساله ومتجاوز ازآن باشد .

۲ ـ مجلو بیکه متکفل معیشت جد ـ پدر یا برادر عیانی و علاتی معلول علاج ناپذیر باشد .

۳ ـ مجلو بیکه متکفل معیشت جد ـ پدر یا برادر عیانی و علاتی معلولی باشد که بنا به عدم دسترس بوسائل لازمه و یا استعداد مالی علاج آنها ممکن نیست .

٤ ـ مجلو بیکه متکفل مادر ـ زن باشد .

ب ـ معافیت موقت :

۱ ـ مجلو بیکه متکفل معیشت پدر یا برادر عیانی یا علاتی علاج پذیر باشد .

۲ ـ مجلو بیکه متکفل معیشت فرزند ـ برادر ـ خواهر صغیر الی سن ۱۸ باشد .

ج ـ ماده واحده بدل نقدی پروژه ملغی قرار داده شد .

٤۲ ـ تصویب ٤ میزان نسبت بتعدیل ماده ۲ ضمیمه ٥ ـ اصولنامه حاضری و رخصتی مامورین منتشره ۱۰ سرطان ۱۳۱٤ بشرح زیر :ـ

(مستخدمین اداری که بدادن سوانح عمری مکلف نمیباشند سالانه یکماه رخصت مریضی بیست روز رخصت ضروری بامعاش استحقاق دارند. اگر علاوه بر آن غیر حاضر شوند برای پنج روز اول درمقابل یکروز غیر حاضری دو روز و اضافه بر آن درمقابل یکروز غیر حاضری یکروز معاش کسر میشود .)

٤۳ ـ تصویب ٤ میزان نسبت بتائید پیشنهاد وزارت خارجه و تصویب مجلس عالی وزراء راجع بصدور پاسپورت خدمت برای مامورین رتبه ٤ ـ الی یازده وهمچنین موافقت بتبصره ذیل که ازطرف مجلس اعیان بعمل آمده است :

«هرگاه مسافرت مامورین مذکور بغرض معالجه وسیاحت هم باشد میتوانند ازامتیاز پاسپورت خدمت استفاده نمایند .»

٤٤ ـ نسبت بشروع انتخابات دوره دوم شاروالی و تائید ماده ٥۳ اصولنامهٔ بلدیه واجراآت مکتوبی ۳۱۱ر۹ ر٥ر۳۲ و ٥۲٥ ر۲٤ر٥ ر۳۲ مقام ریاست شورا عنوانی وزارت داخله وصدارت عظمی که راجع بتجدید انتخابات باساس مواد اصولنامه موضوعه بعمل آمده است .

٤٥ ـ تصویب ٥ میزان پیشنهاد نود و یکنفر وکلا راجع بتثبیت وکالت شاغلی عبدالواحد وکیل جبل السراج .

٤٦ ـ تصویب ٥ میزان راجع بموازنه سال ۱۳۳۰ و اثر تجارتی مملکت .

٤۷ ـ تصویب یکشنبه ۱۱ میزان راجع بمصوبه ۱٦ میزان کمیسیون مالی و بودجهٔ دورهٔ هفتم نسبت اموال ممنوعه واقلامی که محصول آن اضافه شده است. که کمیسیون تحقیق در اطراف پیشنهادیه وزارت اقتصاد و فیصله کمیسیون دوره هفتم تعیین شود تا تمام اقلام ممنوعه و باقی اقلام راکه محصول آن اضافه شده بصورت عمیقانه نظراندازی وسنجش کرده و بعد از تکمیل نظریات خود موضوع را بغرض مطالعه و تصویب مجلس عمومی حاضر نمایند .

۴۸ ــ تصریب دوشنبه ۱۲ میزان در اطراف پیشنهاد بناغلی دهقان وکیل اهالی بدخشان دردورهٔ هفت وانجمن زراعت دورهٔ هفتم راجع بموسسات صحی و تهیه ادویه و استخدام دکتوران ماهر مبنی براینکه (چون قرار کمیسیون توضیحات کافی نداشته واز جانب دیگر بانمایندهٔ قوهٔ اجرائیه مفاهمه بعمل نیامده موضوع بکمسیون معارف ـ صحیه ومطبوعات دورهٔ هشتم داده شود تا دران باره تدقیق کامله بعمل آورد ودرصورت لزوم باوزارت صحیه مفاهمه کرده نظریات خویش را بمجلس عمومی تقدیم دارند .)

۴۹ ــ تصویب ۱۳ میزان راجع بمواد اصولنامه انتخابات موضوعه ومواد لایحه جدید انتخابات که دردوره هفتم شوراتنظیم ودردوره هشتم قرارباداشت وکلا بغرض مطالعه مقدماتی وکلا طبع وبدسترس همه گذاشته شده بود که یك کمیسیون مرکب از وکلای هرولایت وحکومات اعلی در اطراف لایحه جدید و اصولنامه موضوعه مرعی الاجرا که قبلا هم تعدیلاتی درقسمت تعداد وکلا دران بعمل آمده است مطالعه وتدقیق عمیقانه کرده، مواد یرا که تطبیق آن بمفاد ملت باشد باموا د ونظریات مفیده دیگریکه نظر بمشاهدات خود لازم بدانند اضافه وبمجلس عمومی روز یکشنبه ۱۸ میزان ۳۲ حاضردارند تادرمجلس عمومی تحت غور قرار داده باصولنامه انتخابات تعدیل وضمیمه شود :

اعضای کمیسیون قرار ذیل است :

۱ ــ بناغلی وکیل ده سبز .
۲ ــ » » قرغه ئی .
۳ ــ » » گردیز .
۴ ــ » » اندخوی .
۵ ــ » » زنده جان .
۶ ــ » » پنجشیر .
۷ ــ » » سمنگان .
۸ ــ » » گرشك .
۹ ــ » » مقر .
۱۰ ــ » » فرخار .
۱۱ ــ » » شهر قندهار .
۱۲ ــ » » چخانسور .
۱۳ ــ » » جرم بدخشان .

۵۰ ــ مصوبه ۱۸ میزان راجع به تثبیت وکالت گل اصغر وکیل کوچی ننگرهار

۵۱ ــ تصویب ۲۰ میزان مجلس عمومی دراطراف بودجه سال ۳۲ مملکتی .

۵۲ـ تصویب یکشنبه ۲۵ میزان راجع بتثبیت وکالت شاغلی سیدمحمود وکیل غزنی

۵۳ ـ تصویب ۲۸ میزان راجع به تائیدقرار مورخه ۲٤ میزان ۳۲ کمسیون امور مالی بودجه واقتصاد شورا راجع بقرار داد تجارتی بین المان غربی وافغانستان ومکتوب مورخه ۱را ر۳۲ وزرا که (چون میعادقرارداد تجارتی بین افغانستان والمان غربی طبق ماده هشتم موافقه نامه برای یکسال بوده ومعاهده متذکره درخلال تعطیل سنویه سال ۳۱ برحسب اصل ۳۲ اصولنامه اساسی دولت دراثر فرمان شاهی اجراگردیده وبعدا بشورامعرفی شده است لذا قرارمذکور تائید است .

۵٤ ـ تصویب ۲۸ میزان بتائید قرار کمیسیون امورمالی بودجه واقتصادراجع بخریداری ده هزار تن غله ازامریکا بقیمت یك ملیون وپنجصدهزار دالر که متضمن شرایطذیل میباشد،

۱ ـ میعاد تادیه قرضهٔ مذکور سی وپنج سال است .

۲ ـ در مدت شش سال اول اقساط پول مذکور تادیه نمیگردد .

۳ ـ تادیه تکت پولی فیصد دونیم بوده وبعداز چهار سال شروع میشود ،

فقراتیکه در کمیسیونهای سال ۳۲ شورای ملی تدقیق شده است :

الف کمیسون اموداخله سمع شکایات وضع تفسیر تغیر قوانین امور قبایل :

۱ ـ موضوع دادن صلاحیت بمجلس عالی وزرا نسبت صدورپاسپورت سیاسی باشخاص .

۲ ـ دادن پاسپورت خدمت بمامورین رتبه ٤ الی ۱۱ .

۳ ـ وظیفه هیئت های تجدید انتخاب وکلای شورایملی .

٤ ـ شروع انتخابات دوره دوم شاروالی .

۵ ـ تشکیل حکومت اعلی گرشك .

٦ ـ موضوع حبس میرزا غلام نبی .

۷ ـ حاضری وکلای شورا .

۸ ـ تعین مرجع محاکمه سرمعلم ومدیر معارف غزنی .

۹ ـ دورتبه ترفیع کردن یکما مور درصورت مرور میعاد واتمام خدمت عسکری .

۱۰ ـ معاش ایام توقیفی وکیل مشوره جنوبی .

۱۱ ـ تفسیر ماده ۱۷ ـ اصولنامه مامورین وتائید تصویب دوره هفتم .

۱۲ ـ عرض قربان محمد مامور سابق شکر .

۱۳ ـ تعدیل ماده ۵۸ ـ اصولنامه محاکمات .

۱٤ ـ تغیر ماده ٦۲ قانون اساسی .

۱۵ ـ تعدیل تعدادو کلای شورا یملی .

۱۶ ــ احداث بند دردریای اوره‌ها مون ازطرف انگلیسها وخشك شدن اراضی مزروعی مردم شورابك .
۱۷ــ وضع فیصد دوافغانی تقاعدازمعاشات مسلکی وامتیازی :
۱۸ــ توضیح ماده ۱۳ ـ اصولنامه مامورین .
۱۹ــ تفسیر کلمه (تعزیر) دراصولنامه دلالی .
۲۰ ــ مجرائی دوره خدمت عسکری بقدم وترفیع مامورینیکه قبل و بعد از دورهٔ عسکری بیکار بوده اند .
۲۱ــ معاش مامورینیکه منتظر خدمت میباشند .
۲۲ــ وکیل درمحاکمات قانونی.
۲۳ــ تفسیر ماده ۷۳ اصولنامه مامورین .
۲۴ــ راجع برای گیری گیزاب قندهار .
۲۵ــ کسرات اضافه مریضی ازمعاش امتیازی ومسلکی .
۲۶ــ راجع بامامورین مبتلا بامراض ساری .
۲۷ــ انفکاك قریه سرچشمه ازحکومت بهسود .
۲۸ــ باقیداری میرزا عبدالکریم گدامدار سابق واز خواه .
۲۹ــ مجرائی مدت خدمت عسکری درمدت تعطیل ملازمت مامورین :
۳۰ــ تعدیل ماده ۳ ـ اصولنامه رادیو .
۳۱ . استعفای کاتبان موقت کهٔ تنزیل رتبه نشوند .
۳۲ــ منع طبع وتوزیع روز نامه‌و مجله ازطرف خارجیها .
۳۳ــ توقیفی ومحاکمه میرزا سیدگل که بفقره قتل متهم است .
۳٤ــ عدم تعیین وکیل اثبات جرم ازمامورین تفتیش وتحقیق .
۳۵ــ راجع عرض غلام نقشبند وحبیب الله تاجران ورشکست .
۳٦ــ راجع عرض لاهور نام نسبت فقدان رخت دیپو وفیصله انجمن رفاه عامه .
۳۷ ـ وضع یکماده جدید بضمیمه اصولنامه پاسپورت .
۳۸ـ لایحه وظایف مجلس مشوره .
۳۹ـ تمدید دوره وکلا .
٤۰ـ درباره تنزیل رتبهٔ نظر محمد صدقی

ب ـ کمیسون امور اداری وزارت عدلیه :ـ

۱ ـ محصول فیصد دو افغانی ازوصیت نامه های شرعی .

ج ـ کمیسون خارجه :ـ

۲ـ لایحه وظایف کمیسون خارجه .

۲-تعدیل ماده۸ اصولنامهٔ پگاژسیاسی .
۳ . کنوانسیون های صلیب احمر بین المللی .
د- کمیسون بودجه وامور مالی واقتصاد :-
۱- شرکت پووالی ورفع انحصار چوب .
۳- بودجه سال ۳۲ مملکتی .
٤-عدم قبول ایزاد سیزده چوکی رتبه اول دوایر .
٥- شمار محصول مواشی برای سه سال .
٦-بودجه های تجارتی- تقاعد- قروض سال۳۲ وتجارتی وقروض سال۳۱
۷- قرارداد تجارتی بین افغانستان والمان غربی .
۸- عدم اخذ محصول صرفیات داخلی .
۹- خریداری غله از امریکا .
ه - کمیسون امور دفاع ملی :-
۱-لایحه وظایف کمیسون دفاع ملی .
۲-پروژه مکلفیت عسکری .
۳- مجلای بیکسی افراد عسکری .
٤- تقسیمات افراد عسکری .
٥-معاش منصبدارانیکه زیر محاکمه میایند .
٦-بسم الله مجلوب که مستحق معافی است .
و- کمیسون معارف- صحیه ومطبوعات :
۱-مضامین قرآن کریم ودینیات که ذریعه علمای محلی تدریس شود .
۲- قرار داد باموزه پنسلوانیای امریکا .
ز- کمیسون امورمخابرات- فواید عامه- معدن وزراعت :
۱- لایحه وظایف کمیسون .
۲- قرضه عامه .
ح-اجراآت انجمن تدقیق وثایق که تاکنون ازمجلس عمومی گزارش نیافته است:
۱-قرار ۲٤سنبله در موضوع وکالت بناغلی عبدالجبار وکیل مشوره بگرامی واعتراض عبداللطیف معارض مذکور که درنتیجه وکالت مشوره عبدالجبار باتفاق ارا اصولی دانسته شده وعریضه معارض مذکوربعد از سپری شدن میعاد سمع شکایات صورت گرفته قابل سمع دانسته نشد .
۲-قرار۲٤ سنبله راجع بتثبیت وکالت بناغلی غلام حبیب وکیل مشوره حکومت کلان لوگرد .

۳-قرار ۷میزان راجع بتثبیت وکالت ښاغلی محمدشاه وکیل کوچی کتوازغزنی.
٤ - قرار ١٤ میزان راجع بوکالت ښاغلی سید عبدالرحمن ووکالت ښاغلی بدل مراد که هر دونفر مذکور بوکالت مشوره مرکزمیمنه انتخاب شده اند مبنی برانیکه مجلس عمومی اختیار داردتااین موضوع راذریعه هیئت تجدیدانتخاب فیصله نماید یاتصویب جداگانه صادر کند.
٥- قرار ١٤ میزان درمورد تثبیت وکالت مشوره خدای داد مربوط حکومت شوراپک

امور مجلس عالی اعیان

١- لایحهٔ نرخهای جدید مسکوک
٢- موضوع خریداری پنجهزارتن از آردامریکه
٣- ضمیمهٔ اصولنامهٔ پاسپورت که برای مامورین رتبه ٤ الی ١١ درموقع مسافرت پاسپورت خدمت داده شود
٤- ضمیمهٔ قانون مامورین ومتقاعدین ملکیه راجع بمامورین مستعفی که باستثنای شعبات بلدیه درسائرشرکت ها وموسسات تجارتی وبانک ها شامل وظیفه شده میتوانند.
٥- ضمیمهٔ اصولنامهٔ مکلفیت عسکری :راجع به تعدیل بعضی مواد اصولنامهٔ مذکور
٦- ضمیمهٔ اصولنامه حاضری ورخصتی .تعدیل ماده (٢) ضمیمه منتشرهٔ ١٠ سرطان ١٣١٤ اصولنامه مذکور درموضوع رخصتی های مستخدمین.

امور دار التحریر شاهی

ذوات محترمیکه درسال ۱۳۳۲ ازحضور مبارك اعلیحضرت همایونی به اعطای نشان نائل شده اند :

۱ــ بموجب اعتبارنامهٔ نمبر ۷۷۲ تاریخی ٤ر۳ر۳۲ برای جلالتماب احمد فتحی العفاد سابق سفیر کبیر مصر مقیم کابل نشان سردار اعلی .

۲ــ بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۱۰٤۹ ر ۱۳۸۷ ر ۱۲ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی غلام علی انجنیر معدن کر کر نشان خدمت طلائی

۳- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۱۰۵۰ ر ۱۳۸۸ ر ۱۲ ر ۳۲ برای ښاغلی بر دل نگران معدن کر کر نشان خدمت نقره ئی .

٤- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۲٤ ر ۱٦۱٦ ـ ۲۷ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی احمد قلی رئیس گمرك هرات نشان ستور درجه دوم .

۵- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۱۲۲۵ ر ٦۱۷ ـ ۲۷ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی محمد ناصر حاکم شیندند هرات نشان ستور درجه سوم .

٦- بموجب اعتبار نامهٔ ۱۲۲٦ ر ۱٦۱۸ ـ ۲۷ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی عبد اللطیف مدیر فوائد عامه هرات نشان ستور درجه سوم .

۷- بموجب اعتبار نامهٔ ۳۱٦ ر ۱۵۰۹ ر ۱۹ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی سارم ارمان معلم حربی پوهنځی نشان ستور درجه سوم .

۸- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۱۷ ر ۱۵۱۰ ـ ۱۹ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی بای فواد دوغو معلم حربی پوهنځی نشان خدمت ستور درجه سوم .

۹- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۳۱۸ ر ۱۵۱۱ ـ ۱۹ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی بای نجم الدین سر معلم حربی پوهنځی ستور درجه سوم .

۱۰- بموجب اعتبارنامه نمبر ۳۱۹ ر ۱۵۱۲ ر ۱۹ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی بای بدری الوتونا معلم حربی پوهنځی ستور درجه سوم :

۱۱- بموجب اعتبارنهٔ نمبر ۳۲۰ ر ۱۵۱۳ ر ۱۹ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی بای ر فیق اولون معلم حربی پوهنځی ستو ر درجه سوم .

۱۲- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۳۲۱ ر ۱۵۱٤ ر ۱۹ ر۳ر۳۲ برای ښاغلی بای نجدت بیل معلم حربی پوهنځی ستور درجه سوم .

۱۳- بموجب اعتبار نامه نمبر۱۲۲۸ ر۱۶۲۰ ر۲۷ر۳ر۳۲ برای شاغلی عبدالغنی رئیس بلدیه هرات نشان خدمت نقره ئی .

۱۴- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر۱۲۲۹ ر۱۶۲۱-۲۷ر۳ر۳۲ برای شاغلی سید احمد شاه مدیر مخابرات هرات نشان خدمت نقره ئی .

۱۵- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر۱۲۳۰ ر۱۶۲۲-۲۷ر۳ر۳۲ برای شاغلی میر عبدالعلی مدیر مطبوعات هرات نشان خدمت نقره ئی .

۱۶- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر۱۲۳۱ر ۱۶۲۳-۲۷ر۳ر۳۲ برای شاغلی محمد سعید مشعل مدیر تحریرات هرات نشان خدمت نقره ئی .

۱۷- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر۱۲۳۲ ر۱۶۲۴-۲۷ ر۳ر۳۲ برای شاغلی سعادتخان قوماندان ژاندارم هرات نشان خدمت نقره ئی .

۱۸- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۲۴۱۴ ر۴۰۷۶-۱ر۵ر۳۲ برای شاغلی غلام قادر حکمران تالقان نشان خدمت طلائی .

۱۹- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۲۴۱۵ ر۴۰۷۷-۱۱ ر۵ر۳۲ برای شاغلی سید آغا معاون مهندس نشان خدمت نقره ئی .

۲۰- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۱۰۰۵ ر۴۸۵٤ -۲۲ ر۶ر۳۲ برای ح بای بدری آلپ یلدیز سرمعلم استحکام حربی پوهنځی نشان ستور درجه سوم .

۲۱- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر۱۳۶۹ ر۵۸۹۰-۳۰ ر۸ر۳۲ برای ع،ش جودت اورگان سرمعلم توپچی حربی پوهنځی نشان ستور درجه دوم .

۲۲- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۳۰۶۳ ر۵۳۶۷-۲۴ ر۷ ر۳۲ برای شاغلی حاجی گلستان قطغنی نشان خدمت طلائی .

۲۳- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر۳۰۶۴ ر۵۳۶۸-۲۴ ر۷ر۳۲ برای شاغلی محمد مقیم بای مزاری نشان خدمت طلائی .

۲۴- بموجب اعتبار نامهٔ نمبر۳۴۵۳ ر۶۰۰۷-۶ر۹ر۳۲ برای شاغلی محمد اسمعیل مشاور ریاست تدریسات عمومی معارف نشان درجه اول معارف .

۲۵ـ بموجب اعتبارنامهٔ نمبر ۳٦٤٤ ر۳۸ـ٦٤ـ٦ر۱۰ر۳۲ برای بنا غلی استاد قاسم افغان موسیقی نواز نشان خدمت طلائی .

۲٦ـ بموجب اعتبار نامهٔ نمبر ۳۷۷۷ ر٥٧٦٦ـ۲۸ر۱۰ر۳۲ برای بناغلی موسیو هنف معلم لیسه استقلال نشان درجه سوم معارف .

ذواتیکه در سال ۳۲ ترفیع کرده اند

ښاغلی محمد ارسلان سلیمی
معاون ریاست قبایل

ښاغلی دوکتور محمد انور
که جدیداً به حیث رئیس
فاکولته سیانس مقرر شده

ښاغلی مولوی عبدالبصیر
عضو رتبه سوم ریاست
عالی تمیز وزارت عدلیه

ذواتیکه درسال ۳۲ بدرجهٔ ماستر آف سایئنس واخذ نشان موفق شده‌اند

بناغلی عبدالغفار انجنیر که
بدریافت درجه ماستر آف
سایئنس موفق شده

بناغلی محمد اسماعیل مشاور
تدریسی وزارت معارف
که به‌اخذ نشان درجه اول
معارف موفق شده

امور حکومت اعلای گرشك

۱:ـ اوضاع تخنیکی وصناعتی از اول ثور تا اوسط قوس سال ۱۳۴۲ : درین مدت کار گاه افغانی موضع تعمیرات لشکری بازار راترتیب کرده ، طرح سرکهای آنجا را ریخته وپمپه‌های آبرسانی رانصب کرده همچنان از داشها وکوره های خشت پزی تامحل تعمیرات لشکرگاه سرکی بطول (۱۲) میل کشیده برسرك اطرافی شرقی وغربی پل جدید هلمند کهچای انجیر رابه لشکری بازار وصل می‌کند جغله اندازی شده مقدار (۳۶۰) جریب زمین را برای فارم تجربوی T.G.H در شمالان آماده ساخته که آنها باینقسم آماده شده است

حفر نهر عمومی از شمالان بطول دو کیلو متر

» » » » » » یك کیلو متر

» » » » » » ۱۳۵۰ متر ـ که موازی شمالان کشیده شده است .

» » » » » » یك کیلو متر

هکذا پانزده آبخوره کانکریتی تعمیر ودروازه های آهنی برای کنترول آب در جویچه‌ها نصب گردیده وسرکی بعرض دوازده متر با تعمیر پلچك‌ها وجغله اندازی آن دورادور فارم زراعتی ساخته شده وآن سرك (۱۶۰) جریب زمین رادرمحاواى خود دارد . گروپ اول افغانی مقدار (۸۰۰) جریب زمین را درشمالان از جنگلات تصفیه کرده و(۱۶۰) جریب آنرا مساعد آبیاری زراعت ساخته است .

وهمچنین کارگاه افغانی (۱۴۰۰۰) جریب زمین درخود نادعلی باسقا و زراعت آماده ساخته است وعلاوتاً ماشین وآلات هم دربند ت ترمیم کرده است.

جوی نهر بغرا(۶۵×۵۰۰) کیلومتر وآبیاری اراضی مردم توسط آنها رجد اول فرعی درزیر مراقبت صحیح گرفته شده است نباتات خودروی داخل جوی درو شده وتصفیهٔ چامنك‌ها بعمل آمده است چون احیاناً جریان آب به کناره‌های جوی ضرری عاید می‌کند اصلاح آن‌هم بعمل آمده ودرحدود هفتاد میل‌سرکیکه درحصص متفرق وادی کشیده شده ودرزیر تصدی مدیریت حفظ ومراقبت این ریاست است ترمیم شده‌و باصلاح شکست وریخت و باران بردگی‌ها پرداخته وهمچنان پل‌های عرض راه ترمیمات کافی دیده است

ب :ـ درحصه تعمیرات اجراآت وفعالیت های ذیل بعمل آمده .

۱ـ درحصه نادعلی : درحصه تعمیرات قسمتی ازان توسط خود مدیریت و حصهٔ توسط تیکه داران صورت گرفته است :

کاه گل روی کار ـ ۴۸ ـ تعمیر دوفا میله توسط تیکه داران تکمیل شده است
« اطاقها ـ ۴۰ ـ » » » » » » » »
« صحن اطاقها ـ ۳۸ ـ » » » » » » » »
چوب بندی ـ ۶۰ ـ » » » » » » » »
غوره گل ـ ۴۶ ـ » » » » » » » »
کاه گل اول ـ ۵۳ ـ » » » » » » » »
کاه گل دوم ـ ۸۶ ـ » » » » » » » »
ج (۲۷) تعمیر دوفامیله جدید دهاتی » » » » » »
۲ درحصه نادعلی طور (امانی) توسط خود مدیریت تعمیرات کاه گل
کاری روی کار ۵ تعمیر
» » اطاقها ۱۷ »
» » صحن خانها ۱۷ »

۳ درحصه لینکری بازار : اساسا در نظر بود در سال ماضی (۱۲) تعمیر عصری جهته رهایش مشاورین TCA به تکمیل برسد
ازجمله چهار تعمیر اول دو منزله بوده یك خانهٔ سه منزله دارد
» » » دوم یك منزله » » دو منزله دارد
» » » سوم » » » » » » »

تفاوت چهار تعمیر اخیر باچهار تعمیر دوم درآنست که دهلیز گروپ سوم تعمیرات پوشش نمی شود وصرف برفرش سنگی آن اکتفا می گردد ودرپیش روی آن دیواری ودر مقابل تعمیر پنج پته زینه وسه ستون مرمری بنا می یابد.

ازجمله دوازده تعمیر ۹ تعمیر به پایه تکمیل رسیده واختتام پذیرفته ویکی هم به پوشش ودو دیگر قریب الختم است . چوکات های اکثر منازل بسته واین برق دوانده شده وسائل نلدوانی هم فراهم می شود دروازه وتشناب ونصب خشت کاشی تعمیر اول ختم وقابل رهایش است برگرداگرد عمارات نشیمن جری توسط کمپنی حفر می گردد ودرآن بلول سمنتی ریخته ای تعبیه می گردد . آبروآن به یك حوضیکه قبلاً کنده شده خواهد رفت.

۳ تهیه مصالح لینکری بازار :
مصالح تعمیرات لینکری بازار یك قسمت آن توسط تیکه داران وقرارداد یان ویك حصه آن توسط خود مدیریت تهیه مصالح لشکری بازار تهیه وبدسترس تعمیرات گذاشته می شود ومدیریت تهیه مصالح علاوه براینکه مصالح را توسط لاری ها ازقرار دادی ها تا تعمیرات لینکری

بازار حمل‌ونقل می‌کند داش های پخت مصالح نیز تهیه نموده که پخت مصالح می‌کند که هر داش پخت مصالح خشت وچونه تهیه می‌کند مدیریت تهیه مصالح ، مصالحاتی که تهیه دیده قرار ذیل است :

خشت پخته	۳۲ ۰ ۰ ۴ ۹ ــ قالب
خشت کاشی رنگه ۱۶ × ۱۶ سانتی	۱۰۰۵۰ ــ »
خشت خام تهیه شده	۱۲۶۱۰۶۵ ــ »
سنگ سیاه تراشیده	سنگ زینه ۳۵۳ دانه
شده	سنگ تسمه‌وغیره ۱۲۲ متر
سنگ سفید تراشیده شده	۰ ر ۴۱ متر
بلون پخته گلی رنگه‌وسفید	۴۳۸۸ عدد

۴ ــ تعمیرات مرکز گرشك :

۱ ــ تعمیر بزرگ کافی‌سر بندو باغ‌ودیوار وکتارهٔ اطراف آن تعمیر به آخیر رسیده

۲ ــ تعمیر شش اطاق الحاقیه هوتل باتحویل خانه وترمیم اشپز خانه بعمل آمده وفعلاً جای نشیمن است

۳ ــ دوتعمیر جدید عصری (فامیلها) باتشناب‌ها واشپزخانه وپیاده‌خانه تکمیل شده واکنون جای رهایش است که بروك شایر ویکنفر امریکائی دیگر بافامیل شان دران سکونت دارند .

۴ــ تعمیرالحاقیه ایوان مترولوژی، بایك صالون ویك اطاق تشناب آن بصورت درست تکمیل شده

۵ ــ تعمیر سه‌پهره دار خانه پوره شده

۶ ــ چند اطاق مکتب برای بانك وخزانه بانك مساعد کرده شده.

۷ ــ دیگر ترمیمات ازقبیل ترمیم کلوپ ، تعمیر کاشی سازی ــ بعضی ترمیمات جای نشیمن مشاغلی رئیس عمومی مکتب ، وغیره بعمل آمده است .

ج : زراعت درحصه زراعت‌هم مانندحصص دیگرفعالیت‌های شایانی‌شده از جمله درحدود (۳۰۰۰۰۰) نهال‌مثمر وغیر مثمردرسر معابر ومنازل‌ومزارع ناقلین و حصص متفرق‌این وادی غرس گردیده وتخمیناً ۱۸ هزار جریب‌دیگرجنگل رویانیده شده‌است.

درسال ۱۳۳۲ ازهفت هزار جریب بهره برداری شده که‌ازجمله یکهزار و پنچصد جریب توسط حکومت کاشته شده بود و حصه اعظم مابقی توسط ناقلین زرع شده وکمی‌ازان باجاره داده‌شده بود هکذا درسال ۱۳۳۲ بیست‌ونه (۲۹) هزار جریب کاشته شده ازجملهٔ زمین مزروع یکهزار جریب‌باغ ناقلین است ویکهزار جریب دیگر فارم

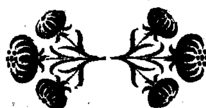
تجربوی است ازین جمله (۹۰۰) جریب فارم نسل گیری و (۱۰۰) جریب مزرعـهٔ آزمایشی حبوبات وسبزیجات متنوع خارجی وداخلی مهیا شد .

اکثر اراضی مزروعه گندم بذر شده ودرهشت هزار جریب دیگر علاوه بر گندم تخم رشقه هم افشانده شده برعلاوه مقدارده هزار جریب زمین به اجاره کاشته شده است.

ازصدر اس حمو ر وبقور واسپان دست داشته نسل گیری (۱۸) فرد گوساله وغیره درطول سال ۱۳۳۲ بدنیا آمده ومقدار (۲۳۵۰۰) پاو شیرخالص گاوی حاصل شده است.

علاوتاً (۲۳) کیلومتر زابر جدید عمومی توسط کمپنی موریسن کنده شده وهم چهار کیلومتر زابر جدید فرعی توسط کمپنی موریسن کنده شده است ورطوبت در بلول های ریخته ای که سابقاً تهیه شده جریان می کند.

د ــ ناقلین : ازجمله ۹۱۲ فامیلیکه جدیداً درنادعلی مسکون گردیده اند ٤٤٢ خانوار آن در سنهٔ ۱۳۳۲ اسکان گردیده اند . این ناقلین متعلق ۲۵ قبیله بوده بهر خانه وار برطبق دساتیر موضوعه مبلغ (۳۳۰۰) افغانی تقاوی داده شده تا گاو ومرکبی بخرند . ومبلغ هزار افغانی و(٦۲) من تخم ریز بهر خانواده بطور مجانی داده شده است . همچنان معادل (۱٤۰) افغانی آلات زراعتی (۲۷) جریب زمیـن زراعـتی ؛ دوجریب زمین باغی ویك جریب خانه واحاطه منزل برای نشیمن وزرع سبزیجات لازمه به هرخانوار ناقل داده شده علاوتاً درمنازل ناقلین نهال غرس گردیده و جهت دفع باد های مضره ازمزارع ایشان نهال های توت درماحول کشت زار های ناقلین شانده شده ودروقت ضرورت بقدر توان و طاقت به ناقلین محتاج بصورت قرضه غله داده شده است .

راپور مختصر کارروائیها

واجراآت سال ۱۳۳۲ جمعیت افغانی سره میاشت

طبعاً در موجودیت وحیات علی العموم جمعیت ها و مؤسسات یك حالت مدو جزر موجود بوده مؤسسه افغانی سره میاشت دوره توقف خودرا طی نموده وفعلاً وضعیت جمعیت طبق مقتضیات کنوانسیون های ژینو و پروگرام های انجمن صلیب احمر وهلال احمر ها رو به انکشاف ووسعت است ، حتی مؤسسهٔ افغانی سره میاشت درقسمت کمك هاباوضعیت موجوده وبتناسب بنیه مالی خود توانسته است معاونت های فوق العاده به مصیبت رسیده گان ودرمانده گان داخل وخارج ازمملکت نموده وازین حیث ازمؤسسات رسیده جهان پس نمانده است. اجراآت سال ۳۳ جمعیت قرار ذیل است .

کمك های جمعیت

الف در داخل مملکت :

۱ــ بریاست مجادله ملاریا که یك تشکیل ومؤسسهٔ علیحده بوده سالانه پنجصد هزار افغانی از جانب جمعیت معاونت بعمل آمده ودرمجادله بااین مرض مهلك مؤسسهٔ افغانی سره میاشت برای هشت سال چهار لك افغانی را متعهد شده است .

۲ــ در زمستان سال ۱۳۳۲ که یك زمستان بسیار سخت وتحمل فرسا بود برای پوشاك وخوراك غرباء وبینوایان مرکز (کابل) مبلغ هشت لك افغانی رخت و نان تخصیص داده شده و ازین امداد جمعیت یك هزار یکصدو هشتادو هشت فامیل که عموماً به اندازه چهار هزار نفر تخمین شده مستفید گشته اند ودرحدود بیست هزار متر رخت و نان پخته کمك بعمل آمده است .

۳ــ درکامپ صحی افغانی سره میاشت درجشن استقلال بتعداد یك هزار وسه صدو هشتاد وچهار نفر معاینه و تداوی گشته وبقیمت پانزده هزار افغانی ادویه رایگان داده شده است .

٤ــ بیك نفر عبدالاحد نام مصیبت دیده که باثر چپه شدن موتر در دریا تمام اموال واولادش تلف گشته بود دوهزار افغانی کمك شده .

٥ــ به اثر سیلابهای مدهش ئیکه درابتدای سال ۳۳ و اواخر ی سال ۳۲ در چخانسور سرازیر گشته ۱۹۱۵ خانه خراب و۵٤۵۱ نفر بی خانمان شده.جمعیت افغانی

سره میاشت به‌اندازه شش لک افغانی رخت، گندم، وادویه به‌مصیبت رسیدگان حادثهٔ مذکور کمک وامداد نموده است.

ب — درخارج مملکت:

۱— مبلغ دوهزار پوند بوسیله هلال احمر ترکیه به‌مصیبت زدگان قریهٔ گو قون وینیچه معاونت بعمل آمد.

۲— درآخر سال ۳۲ وابتدای سال ۳۳ یک هزار پوند به اهالی مصیبت رسیده شهر بغداد کمک شده.

۳— مبلغ یک هزار ودو صد فرانک سویسی به‌انجمن صلیب احمر بین المللی اعانه داده شده.

علاوتاً درسال های قبل به حادثه زلزله عشق آباد روسیه، زلزله ترود ایران — بمهاجرین فلسطین — مرض کولرای مصر وغیره هم امداد لازمه داده‌شده‌است.

(عوائد جمعیت)

ازآنجا که جمعیت افغانی سره‌میاشت یک‌مؤسسه جوان بحساب میرود تا حال عوائد مستمروثابت ندارد. عایدات‌فعلی عبارت ازمدارک آتی است.

۱ـ از درک حق العضویت ها.

۲ـ « اعانه جات وتبرعات (افراد وحکومت).

۳ـ عایدات مخصوص هفته سره میاشت.

٤ـ مفاد یک قسمت سرمایه‌که دربانک ملی افغان وبعضی شرکتها بکار انداخته شده چون‌ملت افغانستان یک‌ملت نوع دوست وکریم‌الطبع است عوائد ما درسال ۱۳۳۲ قناعت‌بخش بوده وتخمین ۲۰٤۰۰۰۰ افغانی حاصل شده. امید میرود درآینده مقدار آن بلند تر برود.

(شعبات جمعیت)

باوجوداینکه جمعیت‌تازه فعالیت‌خودرا انکشاف‌داده معهذا درمدت خیلی کم نظر به حسن‌استقبال مردم که ازفعالیت‌مؤسسه تقدیرمیکنند توانسته ایم که تأسیس وافتتاح شعبات خودرا درتمام ولایات وحکومات اعلی افغانستان تکمیل نموده ومتدرجاً درین راه پیش میرویم.

(اعضای جمعیت)

گرچه تعداد اعضای جمعیت‌به تناسب اعضای جمعیت های رسیده جهان نبوده وبسیار محدوداست باینهم توانسته‌ایم‌که درسال گذشته‌به اندازه شش هزارنفر اعضای جدید

رابرعلاوه اعضای سابقه تدارك نمائیم. بااثر حسن استقبال مردم به خود اطمینان میدهیم که درآینده پیشرفت خوبی نصیب ما شود .

(تبلیغات جمعیت)

تبلیغات جمعیت به نسبت سویه مردم اضافه تر بصورت (تعلیم بصری وسمعی) پیش برده خواهد شد درسال ۱۳۳۲ آفیش‌ها وپوسترهای دیواری مصور به تعداد زیاد رایگان توزیع شده وبصورت مداوم در رادیو نسبت کار روائی واهمیت سره میاشت خبرها نشر وکنفرانسها ایراد گشته است. هفته مخصوص سره میاشت برای پیشبرد تبلیغات زیاد ترمفید ثابت شده تبلیغات مار وز بر وز پیش میرود درسال ۱۳۳۳ نشر مجله نیز درنظر گرفته شده .

(دارائی جمعیت)

تمام دارائی جمعیت نقد. سهم. منقول وغیرمنقول درحدود چهارده ملیون افغانی بوده جمعیت درصدد است مانند مؤسسات مترقی ورسیده منابع دایمی واستمراری دیگری درك نماید. درآن حال جمعیت خواهد توانست که بتناسب بنیه مالی خود بتشبثات ووظایف مهمتر اقدام نماید .

شاغلی محمد سرور وفا

وقایع مهمه سال ۱۳۳۲

در دنیای امروزه کسی نیست که علایق ودلچسپی خاصی به حوادث مهمه جهان نگیرد. اخبار وامواج هوائی وراديو دردورترین نقاط اطلاعات را بدسترس علاقه مندان وافراد بشر میرساند بنابر این بشر نیز عطش زیادی برای بدست آوری اطلاعات تازه نشان میدهد وهم نیازمند است که بداند درجریان روز (هفته ماه وسال) درمحیط زندگی ووطن وخارج از کشورش چه واقعات وحوادث رخ دادهو آیادنیا وعالمیان و پهلوانان میدان سیاست بکدام طرف است بنابراین نیازمندیها باخبری ازاوضاع گذشته وواقعات تازه انسانرا مجبور میسازد تا آنرا روی صحایف اخبار، مجلات، سالنامه یاراديو جستجو کنند. بناءً اهم ترین رویداد های مهمه جهانرا درجریان سال ۳۲ برای مزید معلومات قارئین گرام گرد آورده در سالنامه کابل که درحقیقت ماخذ وذخیرهٔ برای خوانندگان است زیر عناوین وقایع داخلی وطن وحوادث دنیای خارج نشر مینمائیم :-

شاغلی محمد سرور وفا

داخلی :

در اواخر سال ۳۱ وآبتدای سال ۳۲ مسافرت میمنت مانوس ذات شهریاری دراطراف واکناف کشور صورت گرفت باخبری از احوال رعایا و اوضاع اجتماعی واقفیت از اقتصادیات ومشاهدات عمرانی کشور همیشه آرزوی باول شاهانه شان است وبدین مناسبت ذات ملوکانه بعد مرور چندی همیشه به اطراف واکناف کشور عزیز گشت و گذار کرده باافراد رعایای شاهانه بذل تفقد وشفقت فرموده وبه عرایض شان دادرسی می نمایند :-

بامتثال اراده شاهانه موکب ملوکانه بساعت ۷ قبل ازظهر روز ۲۹ حوت درحالیکه شاغلی علی محمد معاون صدارت عظمی ، شاغلی میر محمد حیدر حسینی وزیر اقتصاد ملی ، شاغلی غلام یحیی طرزی . وزیر مالیه وشاغلی محمد زمان تره کی رئیس مستقل

زراعت بعلاوه سایر ملتزمین رکاب ملوکانه شرف معیت ذات شاهانه را داشتند بطرف سمت غربی مملکت عزیمت فرمودند . موکب شاهانه ساعت ۱۱ قبل ازظهر بغزنی واصل و در آنجا درحالیکه به هر دوطرف جاده مامورین ملکی و نظامی علما و مشایخ اعزه، طلاب معارف و عامهٔ اهالی و عساکر شاهانه صف بسته بودند مراسم احترام و سلام ذات شاهانه بجا آورده شد روزنامهٔ سنائی شماره فوق العاده خودرا که مزین به فوتوی ذات شاهانه بود توزیع کرد. پس اعلیحضرت معظم همایونی از قبول سلام عساکر و رعایای وفاشعار شاهانه و تفقد به اقامتگاه شان در غزنی نزول اجلال فرمودند و پس از توقف مختصری در غزنی بطرف مقر عزیمت نموده ساعت ٤ و ٥٥ دقیقه ، بعد ازظهر موکب همایونی به مقر مواصلت فرمودند در آنجا مامورین ، علماء ، معززین ، طلاب معارف ، عساکر و عامه اهالی که بدوطرف جاده به انتظار موکب شاهانه صف بسته بودند استقبال پرحرارتی نمودند ذات شاهانه بعد از آنکه با مستقبلین تفقد فرمودند - باقامتگاه شان در هوتل مقر تشریف فرما شده و آنشب را درهوتل مذکور استراحت داشتند .

۰۰ اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب ما باذوات معیتی شان و شاغلی نائب الحکومه قوماندان عسکری قندهار که جهت استقبال اعلیحضرت همایونی بمقر آمده بودند ساعت ۷ روز ۳۰ حوت پس از وداع با شاغلی حاکم اعلی و شاغلی قوماندان عسکری غزنی و مامورین و معاریف مقر بطرف قندهار عزیمت فرمودند و ساعت ۱۰ و ۵۲ دقیقه قبل از ظهر موکب ذات شاهانه به قلات مواصلت نمودند . در آنجا تمام مامورین ملکی و عسکری سران قوم طلاب معارف عساکر و عموم طبقات اهالی که از مواضع دور و نزدیک جهت استقبال پادشاه محبوب خود بقلات آمده و بدوطرف راه صف بسته بودند وصول موکب شاهانه را انتظار داشتند . ذات ملوکانه حین وصول بمقابل صفوف مستقبلین از موتر فرود آمده سلام رعایای وفاشعار شاهانه را قبول و به آنها تفقد فرمودند درین وقت صدای زنده باد اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب و مهربان ما و پاینده باد افغانستان درفضا طنین انداز گردید بعد ازآن ذات شاهانه به اقامتگاه شان تشریف بردند و پس ازصرف نانچاشت ساعت یک نیم بعد از ظهر طرف قندهار عزیمت فرمودند و بساعت ـ ٥ عصر موکب پادشاه محبوب ما در آرامگاه احمد شاه کبیر در قندهار نزول اجلال فرمودند مردم قندهار جوان و پیر عارف و عامی دانشمندان و سران قوم ورود پادشاه محبوب خودرا باصمیمیت و حرارت تهنیت میگفتند و غریو عمردی دیرشه پادشاه در اطراف وفضا طنین می افگند طبقات اردوی شاهانه باپرچم های سه رنگ افغانی ازقوماندان بزرگ اردوهای افغانی یعنی ازپادشاه و پدر محبوب خویش باصفوف آراسته و آئین شاندار عسکری استقبال میکردند روزنامه طلوع افغان شمارهٔ فوق العاده خود

رابمردم توزیع نمود. مردم طلوع او لین بهاررا با کوکب فرخنده دیدار پادشاه محبوب خویش توام دیده ارسال نو به میمنت ومبارکی وخرمی وشادی تفاءل میکردند.
اعلیحضرت همایونی پادشاه محبوب ماروز نخستین سال نو رادر قندهار بسر بردند. ذات همایونی نخست بزیارت خرقه حضرت رسول اکرم (ص) شرفیاب شدند ودر آنجا برای رفاه وسعادت ملت شاهانه شان دعا کردند پادشاه محبوب مابس از آن بزیارت آرامگاه احمدشاه کبیر تشریف فرماشده وبروان آن شهنشاه بزرگ فاتحه خواندند سپس بمزار میرویس نیکه در کوکران تشریف برده وبر تربت آن مرد بزرگ تاریخی دعاکردند پادشاه محبوب ما از مزار میرویس نیکه بباغ سرده واز آنجا به ارغنداب نزول اجلال ارزانی فرمودند وبند ارغنداب را باملحقات آن مورد مطالعه قرار داده شب را درقندهار استراحت داشتند.

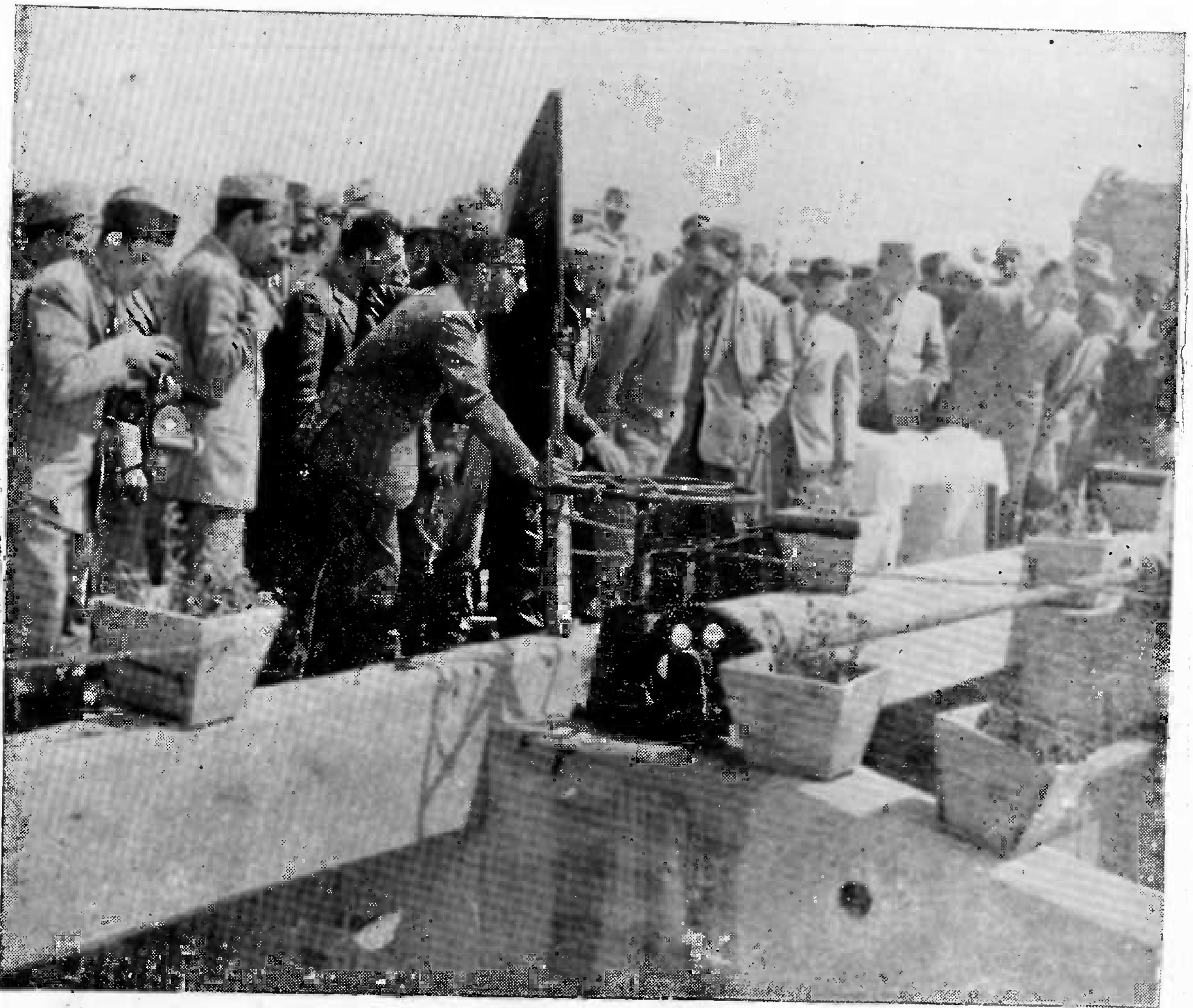
روز ۲ حمل خوانین، مشران ومعززین حکومات تیرین، دهراود، خاکریز، ارغنداب، قلات واقوام سرحدی پنج وائی، دهله، ارغستان، جلدك، اچکزائی ونورزائی بحضور اعلیحضرت معظم همایونی شرفیاب وخیرمقدم بعرض رسانیده مسرت قلبی اهالی مواضع مذکور را نسبت بورود پادشاه مهربان خود بحضور شهریاری اظهار نمودند ذات ملوکانه بایشان فرمودند هرباریکه بقندهار می آئیم احساسات مردم قندهار مارا جلب مینماید ولهذا مشتاق میشویم که باز هم بقندهار بیائیم مردم قندهار امتحاناتی داده اند که تاریخ آنرا فراموش نکرده است امروز مردم قندهار بیك زندگانی نوین داخل شده ودرامتحان هستند که اهمیت آن ازامتحانات سابق کمتر نیست این آزمایش قوم را وادار میسازد که برای حیات وخوشبختی آینده خود ونسلهای آینده خدمت نمایند چنانچه روز اول گفته ایم حصول نتیجه مطلوب ازین امتحان بسته به اتحاد واتفاق بوده وآنچه پروگرام های اینموضوع رابپیشبرده وبسرمیرساند همآهنگی وهمکاری ملت باحکومت است ملت باید بداند که درین صحنه عمل چه وظیفه وتکلیف دارد نه تنها اعزه واشراف بلکه هرفرد این سرزمین یك مسئولیت بزرگ ووظیفه سنگین خواهد داشت تمام افغانستان وحتی دوست ودشمن اعمال ومساعی آینده شانرا نگران میباشند ما بازهم تکرار مینمائیم بار دیگر که درین دیار می آئیم آرزو مندیم علاوه براینکه ازقوم احساسات یگانگی و مربوطیت فوق العاده مشاهده کنیم باید پروگرام موضوع انجام وقوام یافته به پیشبرد این پروگرام حاضر وآمده باشندوطوریکه تمام نیاکان درمیدان خونین امتحانات مردانگی داده اند شماهم درپیشبرد تنظیم حیاتی برای هر کار وعمل حاضر باشید.

ذات شاهانه موقع التفات براقوام سرحدی مجدداً جمعیت ها را مخاطب ساخته از زحماتیکه مردم قندهار درآزادی پښتونستان کشیده اند اظهار مسرت فرمودند بعد از

اعلیحضرت معظم همایونی دریکی از کارگاه های بسته کاری وپرزه سازی

دراینجا یکی ازکارگران افغانی عملی وزبانی ازطرز وچگونگی کار ماشینی بحضور پادشاه کار آگاه خویش معلومات عرضه میدارد

ذات معظم همایونی در هنگام افتتاح نهر شالان که بدست مبارک خویش دروازهٔ آنرا بالا و آبرا به این
شاخهٔ مهم بغرا جاری فرمودند

آن ذات شاهانه در دعوتیکه از طرف زارعین ترتیب وعده زیادی از اهالی و معاریف قندهار شامل بودند حضور بهم رسانیده اند ابتداء تلاوت قرآن مجید بعمل آمد سپس بناغلی حبیب الله عظیمی وکیل مرکز قندهار در مجلس مشوره و بعد ازان بناغلی عبد الرحیم نقشبندی والی و متعاقب آن بناغلی عبدالرحیم مخلص بیانیه های خیر مقدم ایراد نموده پس از طرف طعام صاحب منصبان عسکری و طلاب معارف را مورد لطف و نوازش قرار دادند و متعاقبا مامورین ولایت قندهار محل لطف و شفقت همایونی قرار گرفتند.

ذات شاهانه بساعت ٤ و ١٥ دقیقه بمنزل باغ تشریف فرما شده کمپهای آنجا را ملاحظه ودعوت عصریه ریاست انکشاف زراعتی وادی هیرمند وارغنداب را قبول و ساعت ۷ شام بقرارگاه سلطنتی معاودت فرمودند.

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۸ قبل از ظهر روز ٤ حمل ارگ قندهار را معاینه فرموده سپس بعمارت دارالحکومگی تشریف فرما شدند در آنجا علماء مشایخ معززین و تجار قندهار بحضور ذات شاهانه شرفیاب گردیدند و به ساعت ۹ خوانین و سران پښتونستان بحضور اعلیحضرت همایونی مشرف شدند متعاقبا ذات شاهانه نندارتون را که اشیای ساخت قندهار در آنجا بمعرض نمایش قرارداده شده بود معاینه فرمودند و بعد از آن از تعمیرات شهر جدید دیدن نمودند ساعت یك بعد از ظهر بشرخه تشریف برده طعام چاشت را در آنجا صرف و بساعت ۷ بقرارگاه شاهی مراجعت فرمودند.

روز ٥ حمل اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ده و پنجاه دقیقه قبل از ظهر از قرارگاه سلطنتی قندهار بعزم گرشك حرکت نموده و ساعت ۱۱ و ٥ دقیقه باغ کوکران را ملاحظه و بساعت ۱۲ در قلعه میر آخور دعوت بناغلی میر احمدخان پسر مرحوم سیداحمد خان سابق مشاور صدارت عظمی را قبول فرمودند طعام چاشت را با مامورین و اشخاص معروف قندهار در آنجا صرف کردند سپس با مامورین و اشخاص معروف قندهار وداع فرموده ساعت ۲ بعد از ظهر از آن جا عزیمت نموده و به ساعت ۲ و ٤٠ دقیقه بعد از ظهر بگرشك مواصلت کردند. در عرض راه از طرف اهالی حکومات کشکنخود و یخچال پذیرائی ذات همایونی بعمل آمد همچنان در حکومت اعلای گرشك موکب شاهانه از طرف مامورین، اهالی و عساکر در حالیکه بافیرهای توپ بدرقه میشد استقبال شدند ساعت ٤ بعد از ظهر سربند نهر بغرا را معاینه کردند و ساعت ٥ و ١٠ دقیقه بموقف شاهانه عودت فرمودند. شب ٦ حمل از طرف ریاست شاروالی گرشك بافتخار ذات شاهانه دعوتی ترتیب یافته بود و ذات ملوکانه آنشب در گرشك توقف داشتند.

روز ۷ حمل اعلیحضرت معظم همایونی به قصد ملاحظه نهر شملان و زمین های اطراف آن و قلعه بست و لشکری باز ار ساعت ۹ و ٤٠ دقیقه از قرارگاه شاهی حرکت فرموده ساعت ۱۰ قبل از ظهر به سر بند نهر شملان رسیدند از آنجا تا ختم نهر و اراضی اطراف را که از نهر

مذکور آب یاری خواهد شد معاینه نموده سپس رود هلمند را ذریعهٔ کیمه عبور و بساعت ۱۱ به قلعهٔ بست که یکی از مراکز تاریخی وطن است واصل و بعد از ملاحظه مواضع مذکور راجع به حفاظت آثار باقی مانده هدایت دادند و به ساعت ۱۲ ارگ و ملحقات لشکری بازار را که آن هم از بناهای تاریخی و آثار سلطان مسعود غزنوی است دیدن نموده و بساعت ۱۲ و ۳۰ دقیقه بموضع که برای مرکز ریاست انکشاف وادی هلمند منتخب و معین گردیده نزول اجلال فرمودند حینیکه نقشه های مراکز ریاست موصوف از حضور شاهانه گذارش داده میشد به شاغلی رئیس انکشاف وادی هلمند هدایت لازمه اعطاء نمودند درختم این معاینات حین باز گشت ساعت ۲ و ۳۰ دقیقه به کمپ چای انجنیر توقف نموده و طعام چاشت را صرف نمودند در پایان محفل ساعت ۲ و ۳۰ دقیقه حرکت و ساعت ٤ به موقف شاهی در گرشك معاودت فرموده شب ۷ حمل در گرشك تشریف داشتند .

روز ۸ حمل بعد از وداع موکب ملوکانه به قصد فراه حرکت فرموده و بساعت ۲ و ۳۵ دقیقه به دلارام واصل شدند و از طرف شاغلی حاکم اعلی و شاغلی قوماندان عسکری و یك قطعه عسکری تشریفاتی و اهالی موکب ملوکانه استقبال شد. پس از صرف طعام چاشت در هوتل دلارام موکب شاهانه بطرف مرکز فراه روانه شده درعرض راه اهالی سلطان بکواه و خرمالق موکب همایونی را پذیرائی کردند درفراه ورود موکب ملوکانه با فیر توپ بدرقه میشد طلاب معارف ترانه و معروضه های خیر مقدم قرائت نمودند و از طرف اهالی معروضهٔ مبنی بر احساسات شاه دوستی و مسرت شان از ورود موکب ملوکانهٔ بعرض رسانیدند و اخبار فوق العاده سیستان که بمناسبت تشریف آوری ذات شاهانه طبع شده بود بمردم توزیع گردید. وذات شاهانه صفوف مستقبلین را عبور و همگان را مورد تفقد شاهانه قرار داده به (باغ پل) نزول اجلال فرمودند .

روز ۹ حمل ساعت ۱۰ قبل از ظهر اعلیحضرت معظم همایونی بغرض بازدید قشلهٔ عسکری حکومت اعلای فراه حرکت نموده قشلهٔ موصوف را معاینه فرمودند و پس از صرف طعام در قشله بقرارگاه سلطنتی مواصلت فرموده و بعد از مراسم تودیعی با معززین، مامورین و معاریف حکومت اعلای فراه از آنجا عزیمت نمودند .

ساعت ٦ بعد از ظهر روز مذکور بموضع حدودی هرات مواصلت و مراسم استقبال ذات ملوکانه از طرف شاغلی قوماندان عسکری یك قطعه عساکر تشریفاتی، معاریف و مامورین بعمل آمد ذات ملوکانه با مستقبلین لطف و شفقت نموده بطرف هرات عزیمت کردند و در شیندند از طرف قطعهٔ عسکری طلاب معارف مامورین و اهالی با گرمجوشی زیاد استقبال شدند ذات ملوکانه مستقبلین را مورد نوازش قرار داده و شب ۱۰ حمل درهوتل شیندند تشریف داشتند شب مذکور معاریف و معززین شیندند جوقه جوقه بحضور اعلیحضرت همایونی شرفیاب میشدند .

اعلیحضرت معظم همایونی با دقت و دقت شاهانه راجع بساختمان بند پرچاره
کجکی از متخصصین استفسار فرموده و نظریات آنها را استماع می فرمایند

اعلیحضرت معظم همایونی خیر مقدم یکی از موسفیدان اسکان شدگان منطقهٔ نادعلی را که بحضور همایونی مشرف شده است قبول فرموده وبا او ملاطفت و احوال پرسی می فرمایند

ذات اعلیحضرت همایونی درروی نقشهٔ مرتبه موقعیت بند کجکی وپرچاوهٔ آن رامطالعه میفرمایند

اعلیحضرت همایونی به روز ۱۰ حمل با مامورین ومعاریف شیندند وداع نموده ساعت ۹ و ۵۰ دقیقهٔ قبل ازظهر بطرف هرات حرکت فرمودند درعرض راه مامورین ومعاریف حکومت ادرسکن موکب پادشاه مهربان خودرا بکمال صمیمیت استقبال وپذیرائی نمودند. موکب شاهانه ساعت ۱۱ و ۱۵ دقیقهٔ روزمذکور بمیدان هوائی هرات مواصلت وحین ورود ذات ملوکانه فیرهای توپ بعمل آمد ودرآنجا عساکر شاهانه، مامورین، معاریف، مشایخ واهالی هرات موکب ذات ملوکانه را باگرمجوشی پذیرائی نمودند .

وقتیکه موکب شاهانه بشهر رسید عساکر، متعلمین، معززین، معاریف وطبقات اهالی شهر واطراف هردوطرف جاده صف بسته احترام بجا آوردند وورود موکب شاهانه بفیر توپها بدرقه شدذات همایونی از برابر صفوف مستقبلین عبور نموده درهرحصه با آنها تفقد خاص میفرمودند دریتوقت یکی ازشاگردان معارف بوکالت سائرمتعلمین بیانیهٔ خیرمقدم ایراد نمود — جادها بابیرقها ورواقهای مجلل زیبائی خاص گرفته بود که دریں اثنا شماره های فوق العادهٔ روزنامهٔ اتفاق اسلام که مزین بفوتوی اعلیحضرت همایونی بود ذریعهٔ مدیریت مطبوعات توزیع شد. ذات شاهانه همگانرا طرف لطف ونوازش قرار داده بهوتل پارک نزول اجلال فرمودند شب ۱۱ حمل درهوتل پارک تشریف داشتند .

روزدیگر اعلیحضرت معظم همایونی دعوت چاشت دارالحکومه گی راقبول فرمودند. عدهٔ زیادی ازسران قوم، علماء، مشایخ، مامورین وصاحب منصبان نیز حاضر بودند پس ازصرف طعام شاغلی محمدعلی قاضی زاده سرمنشی شورای ملی معروضهٔ مبنی برخیر مقدم واحساسات شاه دوستی حاضرین وکافهٔ رعایای هرات بعرض رسانیدند که باکفنزدنهای متوالی بدرقه میگردید. اعلیحضرت معظم همایونی بالمقابل چنین ارشاد فرمودند .

من احساسات نیک شمارا تقدیر مینمایم وازخداوند بزرگ سعادت شمارا میطلبم . سه سال قبل درراه مسافرت به اروپا بعلت عارضهٔ چشم وکمی وقت نتوانستم بهرات توقف نمایم بنابرخاطرهٔ نیک وبرجسته که ازمحبت وصمیمیت شماعزیزان داشتیم اینک اراده نمودیم تااین خطهٔ علم ومعارف ودانشرا ازنزدیک مشاهده کنیم هرات درتحول وپیشبرد شئون اجتماعی وملی چه درزمانهای گذشته وچه دروقت حاضرسهم بزرگ وبارزی داشته وثابت است که این سرزمین برای تکامل وقبول فرهنگ ومدنیت معاصرنیز استعداد کاملی دارد ونیز یقین واثق داریم که استعداد طبیعی این خاک وهوش وذکاء افراد این دیار برمآثرمدنی ونهضت های اجتماعی دخالت عمیق وموثردارد پس شما باید ازین استعداد سرشار خویش استفاده شایانی نموده قوت مادی ولیاقت فطری خودرا در راه توسیع صنعت ومعرفت کشور خود افغانستان بیشتر بکار بیندازید تا بخواست خداوند (ج) ودر اثر زحمات ومساعی وبکار بردن استعداد فطری شما وطن بمدارج عالی ترقی نایل گردد .

از خداوند متعال استدعا می نمائیم که باشما یاری کنند تا با حکومت خود بیشتر ازین همکار و همنوا گردید و در حصول آمال دولت که بهبود شما و تمام افراد کشور در آن مضمر است سعی و مجاهدت نمائید .

ذات شهریاری بساعت دونیم روز مذکور به گازر گاه شریف (آرامگاه حضرت خواجه عبدالله انصاری رحمة الله علیه) تشریف فرما شدند و بر روان پاك آن عارف کامل و بروح اعلیحضرت امیر دوست محمد خان مرحوم فاتحه خواندند . بعداً کتیبها و آثار تاریخی بقعهٔ شریف و صندوق هفت قلم را که یکی از صنایع ظریفه و تاریخی و نمایندهٔ مدنیت و صنعت بزرگی این سرزمین باستانی است یکا یك ملاحظه فرمود و راجع به حفظ آثار و مینیا تور رواق مبارك به شاغلی کفیل نائب الحکومگی هدایاتی اعطا فرمودند و پس از صرف عصریه و ادای نماز شام در مهمانخانه گازرگاه شریف بقرارگاه شاهی معاودت فرمودند و شب دعوتیرا که از طرف شاغلی کفیل دارالحکومگی که در باغ شاهی ترتیب گردیده بود قبول فرموده به آنجا تشریف بردند .

روز ۱۱ حمل اعلیحضرت همایونی از قرارگاه سلطنتی حرکت فرموده رسم گذشت عساکر هرات و بارکهای عسکری را معاینه فرموده تعلیم و تربیهٔ یك قطعه عسکر را از نزدیك مورد بررسی قرار دادند .

بساعت ٦ بعد از ظهر ذات همایونی بناهای تاریخی شهر هرات را ملاحظه فرموده وبه اماکن ذیل تشریف بردند .

(۱) مسجد جامع بزرگ شهر هرات که از بناهای عصر سلطان غیاث الدین غوری میباشد ودرعصر فرخندهٔ اعلیحضرت همایونی کاشی کاری آن بطرز قدیم تجدید شده است دربارهٔ قسمت باقیماندهٔ ترمیمات نیز به شاغلی کفیل نائب الحکومگی هدایات لازمه دادند.

(۲) زیارت خرقهٔ مبارکه .

(۳) مقبرهٔ وزیر معروف زمان سلطان حسین میرزا و تعمیر مقبرهٔ علی شیر نوائی .

(٤) مصلا های تاریخی که نمایندهٔ عظمت وشکوه باستانی هرات است .

بعد از آن ذات ملوکانه در قرارگاه شاهی طلاب منتخبهٔ معارف و منسوبین فخرالمدارس را بحضور شاهانه پذیرفته درزمینهٔ علم و عرفان وخدماتیکه ازین نا حیه بوطن می توان نمود به آنها توصیه و ارشادات قیمتداری فرمودند ذات ملوکانه شب ۱۲ حمل دعوت تجار هرات را که به نمایندگی شاغلی حاجی محمد هاشم خان درهوتل پارك ترتیب شده بود قبول فرمودند وشب درقامتگاه شاهی تشریف داشتند .

روز ۱۲ ذات همایونی وکلای شورای ملی هرات را بحضور شاهانه شان پذیرفتند ومعروضهٔ مبنی بر سپاس گذاری وامتنان مردم نسبت به توجهات حکومت متبوعه بغرض

ذات همایونی برای درنظر گرفتن تدابیر آینده در منطقهٔ کاربند کجکی
هدایات میفرمایند

ترقی وتعالی مملکت ازطرف محمد ابراهیم وکیل کندرهٔ هرات قرأت گردید که جمله مورد لطف وتفقد شاهانه واقع شدند .

بعداً ذات ملوکانه بفارم زراعتی تشریف برده ونقاط لازمه‌را معاینه فرمودندو بساعت ۱۲ونیم مجدداً به گازرگاه شریف تشریف برده وآرامگاه حضرت خواجه عبدالله انصاری رابار دیگر زیارت نمودند وغذای چاشت راکه ازطرف شاغلی میرصاحب گازرگاه شریف ترتیب شده بود درآنجا صرف نمودند .

ذات شاهانه حین مراجعت ازگازرگاه شریف موسسهٔ برق شهر هرات ، کلوپ عمومی معارف ، صنایع دستی اطفال کودکستان ، عمارت جدیددارالحکومگی وستادیوم جدید راملاحظه وهدایات لازمه به نائب الحکومه اعطا نمودند .

ذات شاهانه دعوت عصریه زارعین راکه بنمایندگی شاغلی مختار زاده وهم دعوت شب را که ازطرف هیئت زارعین بنمایندگی شاغلی حاجی احمدقلیخان ترتیب یافته بود قبول فرمودند . اعلیحضرت همایونی روز ۱۳ حمل ساعت ۱۱ و۴۵ دقیقه شفاخانهٔ اکسریز (بالاحصار قدیم) مزار حضرت عبدالله بن معاویه وآرامگاه میر حسینی سادات مؤلف نزهة الارواح وزاد المسافرین وکنزالرموز را که یکی ازمؤلفین معروف وطن بودند وزیارت حضرت ابوالقاسم بن جعفر بن محمد بن امام زین‌العابدین (رح) وتعمیرات تانك پطرول‌راتیدن نمودندسپس ذات شاهانه به نوین تشریف فرماشده دعوت‌چاشت‌خلیفه‌صاحب نوین راقبول فرمودند وبساعت ۵ ازآنجا حرکت نمود. بباغ شیدائی که یکی‌ازمواضع تاریخی شهر هرات است عصریه راصرف فرموده‌وبساعت ۷ونیم بقرارگاه شاهی معاودت نمودند لیل ۱۴ حمل ذات شاهانه دعوت شاغلی محمد کریم رئیس شرکت اتحادیه هرات را پذیرفتند .

روز ۱۴ حمل ساعت ۹و۱۵ دقیقه موکب شهریاری بطرف حکومت اوبی حرکت‌نموده وساعت ۱۱ درزمان آباد واصل شدند ودعوت چاشت راکه از طرف شاغلی محمد زمان الکوزائی نمایندهٔ زارعین ترتیب شده بود بایك عده همرکابی ومعاریف آن‌جاصرف نمودند بساعت یك وده دقیقه اززمان آباد حرکت فرموده‌وساعت ۳ موکب‌همایونی وارد حکومت اوبی شدند . اهالی وطلاب معارف‌مقدم ذات شاهانه رابا کمال مسرت پذیرائی کردند . بعداً موکب همایونی بطرف هو تل چشمهٔ اوبه که یك موضع شاداب و خوش منظری است نزول اجلال فرمودند وشب درآنجا تشریف‌داشتند دعوت‌شاغلی‌حاجی عطا الله ارباب زاده رئیس تصفیه شرکت هارا که درهمان‌موضع ترتیب گردیده بود پذیرفتند .

روز ۱۵ حمل ذات شاهانه ازهوتل چشمه (اوبی) بطرف چشت شریف حرکت فرموده ودرآنجا (مزار خواجه‌گان) چشت‌شریف رازیارت نموده دعاخواندند ــ اعلیحضرت

همایونی ساعت ۱۲ به پل شیر خاج تشریف برده محل مذکوررا از نقطهٔ نظر امکانات احداث بند بر هریرود مطالعه فرمودند بساعت چهار به تخت (پای چنار) واقع چشت شریف که موضع خوش آب وهوا می باشد مواصلت نمودند بساعت ۷ مجدداً در هوتل چشمه اوبی معاودت نمودند درموضوع چشت شریف وقصبات بین راه موکب شاهانه از طرف اهالی بگرمجوشی زیاد استقبال می شدند واحساسات مردم باالطاف ملوکانه مقابله میگردید .

روز ۱۶ حمل ذات شهر یاری ازموضع شکار گاه طاغمه مربوط حکومتی پشتون زرغون دیدن کردند درآنجا مقدم شهر یاری با مسرت وگرم جوشی زیاد ازطرف اهالی پذیرائی گردید ساعت یك وسی دقیقه پس ازصرف چاشت موکب ملوکانه به هرات معاودت نموده وشب درهوتل پارك توقف نمودند . ذات شاهانه روز ۱۷ حمل به ساعت ۹ و ۳۰ دقیقه صاحب منصبان عسکری را بحضور شاهانهٔ شان پذیرفته درباره وظایف شان وصایای قیمتداری گوشزد فرموده وبعداً با علماء ، مامورین ، معارف ، مشایخ وکافه اهالی که همگان منتظرورود ذات شاهانه بودند پس ازاستماع معروضهٔ حاوی تمنیات واحساسات نیك مردم هرات وجوابیهٔ ذات شاهانه بمعروضهٔ ودا عیه محتوی خورسندی ذات شاهانه ازپیشرفت های شقوق مختلفه آن ولاموکب ملوکانه جانب کرخ عزیمت نمود حینیکه ازشهرهرات عزیمت میفرمودند بنا غلی کفیل نائب الحکومه گی هرات ورئیس شاروالی را حضور ملوکانه پذیرفته وراجع به آرامگاه سلطان حسین میرزا شهریار معارف پرور افغانستان ومقبره امیر علی شیر نوائی وزیر نامدار اوکه روبه انهدام گذاشته است اوامر وهدایات مفصل دادند ساعت ۲ و ۲۰ دقیقه از میان صفوف عساکر واهالی که در دوطرف جاده صف بسته بودند جانب کرخ عزیمت فرمودند .

ساعت ۳ و ۲۰ دقیقه به کرخ تشریف فرما شدند اهالی کرخ وطلاب معارف موکب ملوکانه را بامسرت زیاد استقبال نمودند واطفال معارف ترانه های جذابی قرأت نمودند که هریك مورد الطاف شاهانه قرار گرفت ذات شاهانه بمقبرهٔ صوفی اسلام حضرت سید عبدالواحد شهید که یك تن ازمجاهدین ومدافعین وطن بودند تشریف برده دعا خواندند شب مذکور دعوت حضرت صاحب کرخ را قبول فرمودند .

ساعت ٤٥ ر ۸ — ۱۸ حمل از کرخ حرکت ودرسر بند کوتل سبزك مقدم همایونی ازطرف جم غفیری ازمردم وحکمران بادغیسات استقبال گردیده وهراتی شیرین سخن یك قطعه استقبالیه را قرأت نمود . چون کوتل سبزك مناظر دلفریبی داشت ذات شاهانه چندساعت درآنجا توقف فرموده وازموضع متعدد عکس برداری نمودند وپس ازصرف طعام بساعت یکنیم مجدداً حرکت نموده وساعت ۲ ر ٤٥ دقیقه به قلعهٔ نو رسیدند اهالی وطلاب معارف موکب شاهانه را بخوشی زیاد استقبال میکردند .

پادشاه محبوب ما از ساعت ۵ تا ۷ باشاغلی رئیس زراعت ومدیر جنگلات هرات موضع پسته لق را مشاهده وهدایات لازمه به آنها اعطا فرمودند موکب شاهانه شب درقلعهٔ نو توقف ودرین شب دعوت معززین را پذیرفتند بتاریخ ۱۹ حمل اعلیحضرت معظم همایونی جمعی ازمالداران وتجار باد غیسات را بحضور شاهانه پذیرفتــه ویك سلسله وصایا وارشادات قیمتدارئی دراطراف محافظهٔ علفچرهاــ توسعه وتکاثر مالداری وطریق زراعت للمی گوشزد نمودند راجع به اصلاح و بهتر ساختن کرك که ازپیدا وار نفیس ومشهور هرات است به کفیل نائب الحکومگی هدایات لازمه اعطا فرمودند اعلیحضرت همایونی ساعت ۱۱ ازقلعهٔ نو حرکت فرمودند دربین راه اهالی قراء وطلاب معارف موکب شاهانه را باسرور وحرارت زیاد استقبال نمودند ساعت ۳ ر ۳۰ دقیقه ذات شاهانــه بحکومت بالا مرغاب وارد گردیدند اهالی وطلاب معارف مقدم ذات شاهانه را بامسرت تمام استقبال مینمودند . مستقبلین را ذات شاهانه بالطف خاص افتخار بخشیدند درانیجا بناغلی حاکم اعلی میمنه وبناغلی قومندان عسکری مزارشریف ومیمنه که بغرض استقبال آمده بودند بحضور اعلیحضرت مشرف گردیدند روز ۲۰ حمل ذات ملوکانه زمین داران ومالداران بالامرغاب را بحضور شاهانه پذیرفته راجع به تکثیر مالــداری نگهداشت علف چرها وطریق زراعت للمی به ترتیبیکه طراوت زمین ازبین نرود به آنها توصیه فرموده وهدایت دادند وباشاغلو کفیل نائب الحکومگی وقوماندان عسکری ومعاریف هرات که موکب شاهانه را تا اینجا مشایعت میکردند وهم چنان بااعزه ومعاریف بالا مرغاب وداع فرمودند ساعت ۸ر۴۵ دقیقه جانب قیصار عزیمت فرموده به ساعت ۱۰ر۴۵ دقیقه ذات شهریاری به علاقه داری (غور ماچ) که آخرین منطقه مربوط هرات است رسیدند درانیجا اهالی مقدم شاهانه را با مسرت وحرارت استقبال نموده ابراز احساسات نمودند .

میمنه :

موکب شاهانه که با فیرهای توپ بدرقه می شد درحصهٔ سرحد حکومت اعلای میمنه ازطرف یك قطعه عسکری به شمول موزیك واعزه واکابر میمنه استقبال شدو معروضه های خیر مقدم خوانده شد اعلیحضرت معظم همایونی صفوف مستقبلین راعبور نموده وهمه را مورد لطف شاهانه قرار دادند . ذات شاهانه درمیان راه بمزار آلتی عزیزان که مشهور به (اصحاب کهف) هستند تشریف فرما شدند ودعاخواندند ساعت ۱۲ و۳۰ دقیقه درمنطقهٔ سرچشمه (چیچك تو) ازطرف اهالی مقیم آنجا احساسات سرشاری جلو موکب همایونی ابراز گردید . وآنها بنوازش ملوکانه افتخار یافتند ساعت یك و۳۰ دقیقه موکب ملوکانه به قیصار واردشده عده زیادی اهالی این جا بایك قطعه عسکری ورود شاه محبوب خود

رااستقبال کرده وخیر مقدم عرض نمودند طلاب معارف ترانه های شادوستی خواندند اعلیحضرت معظم همایونی مستقبلین را مورد لطف ونوازش شاهانه قرار داده ودر باغ عمومی به قرارگاه شاهی نزول اجلال فرمودند شب را در قیصار تشریف داشتند ودعوت اعزه وسران قیصار را پذیرفتند .

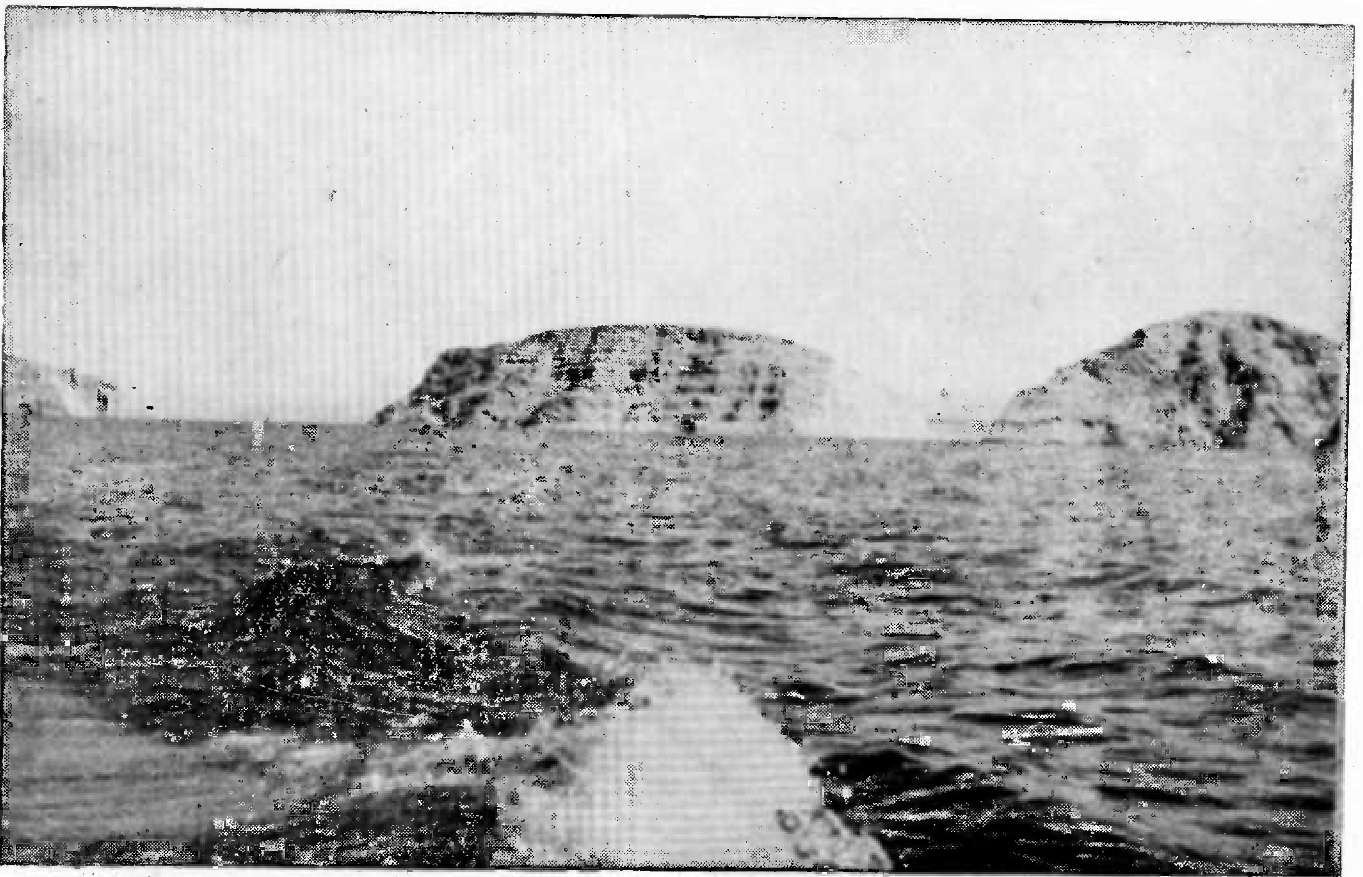
۲۱ حمل موکب شاهانه از حکومت قیصار جانب میمنه حرکت فرمودند درعرض راه خوود وبزرگ علاقه داری المار وحکومت پشتون کوت موکب شاهانه را با کمال مسرت وگرمجوشی استقبال نموده ومورد لطف وتفقد شهریاری قرار یافتند ساعت ۱۲ر۵۰ دقیقه این روز بشهر میمنه که جاده های آن با رواقهای اعزازی برچم های سه رنگه ملی وبیرق های شاهی مزین بود مواصلت نمودند دراینجا مقدم همایونی به فیرهای توپ بدرقه گردیده ومتعاقبا قطعات اردوی شاهانه مراسم لوی سلامی را با موزیك بجا آوردند حینیکه موکب پادشاهی بصنوف طلاب معارف مواصلت نمود یکی از شاگردها معروضه خیر مقدم قرائت نموده وطلاب مورد لطف شاهانه قرار گرفتند بناغلی شیدا رئیس شاروالی میمنه به کفایت اهالی شهر خیر مقدم وخوش آمدید بعرض رسانیده و از خدماتیکه اعلیحضرت شهید سعید واعلیحضرت همایونی واعمام معظم شان که هر کدام بنوبه خود برای افغانستان انجام داده اند اظهار شکران وقدردانی نمودند .

ذات ملوکانه خطاباً برئیس شاروالی واهالی چنین فرمودند : «ما از حسن نظر واحساسات شما تشکر میکنیم وسعادت شمارا از خداوند متعال میخواهیم افراد خانواده ما بجز ادای وظایف ملی وتکالیف وجدانی خود چیز دیگری نه نموده اند چون اراده خداوند متعال بود که افغانستان از سیطره دوره انقلاب آزادشود خداوند بزرگ خانواده مارا وسیله این اقدام خیر گردانید ساکنین میمنه وباقی نقاط افغانستان نزد ما یکسان است از بعد راه تکلیف احساس نمیکنیم همینکه شمارا آرام وآسوده مشاهده می کنیم خیلی مسرور میشویم اراده داشتیم اهالی این سرزمین را از نزدیك دیده از احوال ایشان مستحضر شویم الله الحمد این آرزوی ما عملی شد و امید واریم در اثر توجهات دولت و همکاری مردم افغانستان عزیز آینده بهتر ومسعود تری را استقبال کند »

مدیریت مطبوعات میمنه شماره فوق العادهٔ جریده ستوری وقطعات تمثال فرخنده همایونی راکه بصورت جدا گانه طبع نموده بودند بمردم توزیع کردند .

معاینهٔ وضعیت عمومی شهر :

اعلیحضرت همایونی روز ۲۲ حمل ساعت ۵ر۳۰ دقیقه عصر درحالیکه شاغلو حاکم اعلای میمنه وشاغلی محمدگل قوماندان عسکری مزار ومیمنه شرف معیت شاهانه را داشتند از جاده ها ووضعیت عمومی شهر دیدن فرمودند شاغلی سید عبدالله نائب الحکومه مزار شریف

کماسه چند کوچکی در اینجا واضح است که آب تا لب پرچاوه رسیده و جهیل بزرگی تشکیل داده

که به استقبال همایونی به میمنه آمده بودند درینجا بحضور ملوکانه مشرف وعرض احترام وخیر مقدم بجا آوردند ذات شهریاری شب مذکور درقرار گاه شاهی درمیمنه استراحت داشتند .

دردعوت شاروالی میمنه به عدهٔ ازمعارف میمنه که بافتخار ورود شاهانه دعوت شده بودند شرف صحبت اعطا کردند ذات شاهانه ازاحساسات شاه دوستی آنها اظهار رضایت نمودند وفرمودند که «این خاطره ها هرگز فراموش من نمیشود .» اعلیحضرت همایونی آنهارا بوحدت عملی وهمکاری باحکومت دراجرای پلانهای اصلاحیکه دولت پیشرو دارد توصیه فرمودند ودعاکردند که خداوندمتعال بملت وحکومت دراین اعمال وآرزوتوفیق اعطا فرماید .

ذات شاهانه ضمناً نسبت تولیدبرق آبی برای شهرمیمنه اصلاح و تعدیل نقشه شهر وتسریع کار آن بموظفین امور هدایات لازمه اعطا نمودند عدهٔ از اکابر واعزه میمنه را درقرارگاه شاهی پذیرفته وصایای قیمتداری راجع به اتحاد و اتفاق توحید نظر وعمل بایشان گوشزد فرمودند .

ساعت ۹ صبح ۲۳ حمل ذات شهریاری صاحب منصبان عسکری رابحضور مبارك شهریاری پذیرفته دراطراف وظایف مقدس عسکری ارشادات ووصایای قیمتداری بآنها گوشزد فرمودند ساعت ۹ر۱۵ دقیقه بامعاریف ومامورین وسائر اهالی شهر که دو طرف جاده بغرض خداحافظی صف بسته بودند وداع نموده طرف شبرغان رهسپارشدند. وبساعت ۱۱ موکب ملوکانه به شیرین تگاب رسیده دراینجا به افتخار ورود شاهانه رواقهای مجللی برافراشته شده بود اهالی درحالیکه دردوطرف جاده صف بسته بودند ازذات اشرف ملوکانه استقبال پرحرارتی نمودند دردولت آباد (قرم قل) نیز مقدم همایونی باحرارت وگرمجوشی زیادی استقبال گردید .

ساعت ۲ر۳۰ دقیقه بعد ازظهر موکب ملوکانه به شهر اندخوی مواصلت فرمودند. جاده های شهر اندخوی بارواقهای اعزازی که ترتیب شده منظرهٔ زیبای بخود گرفته بود ومقدم ذات شاهانه دراینجا ازطرف یك قطعه عسکری. مامورین طلاب معارف، وسائر اهالی که تافاصلهٔ زیادی دردوجانب راه منتظر دیدار شاه محبوب خود بودند باکمال خوشی ومسرت استقبال گردید . ذات شاهانه طعام چاشت را که از طرف بای های اندخوی ترتیب گردیده بود درعمارت حکومتی صرف نمودند پس ازآنکه معززین و بای های اندخوی بحضور ملوکانه شرفیاب گردیدند ذات ملوکانه ساعت ۳ر۳۰ دقیقه ازاندخوی جانب شبرغان حرکت فرمودند درمنطقه (بغز قم) که حد فاصل میمنه مزار شریف است شاغلی نائب الحکومه که پس ازباریابی بحضور شاهانه درمیمنه مرخص شده بودند باجمعی ازمعاریف مزارشریف دراینجاموکب همایونی رااستقبال کردند .

ساعت ٦ و ٤٠ دقیقه عصر اعلیحضرت معظم همایونی به شبرغان مواصلت نموده از جانب مامورین وسائر مردم با منتهای صمیمیت وسرور استقبال گردیدند ذات ملوکانه شب درهوتل شبرغان توقف داشته ودعوت شاروالی را پذیرفتند در آنجا شاغلی حاکم سرپل باجمعی ازمعاریف واعزه که باستقبال موکب ذات شاهانه حاضر شده بودند بحضور اشرف ملوکانه مشرف گردیدند .

موکب ملوکانه ساعت ۹ر۱۵ دقیقه ۲٤ حمل بقصد مزار شریف حرکت فرمودند . موکب همایونی ۱۰ر۳۰ دقیقه به آقچه مواصلت نموده ودر اینجا مقدم ذات شهریاری ازطرف معاریف، تجار، اهالی وطلاب معارف درحالیکه ترانه وبیانیه های خیر مقدم ایرادمیگردید با کمال مسرت استقبال گردید ازطرف افاغنه جدران مقیم آنجا اتن ملی صورت گرفت موکب ملوکانه ساعت یك و۸ دقیقه طرف مزار روانه وساعت ۲ و ۵۰ دقیقه درده دادی مواصلت نموده واز آنجا مستقیما به میدان تعلیمگاه که تمام فرقه عسکری منتظر ورود ذات شاهانه بودند روان گردید ، وصول ذات شاهانه به مقابل صفوف عساکر به فیر توپ آغاز گردید رسم تعظیم را عساکر شاهانه بجا آوردند وسلام شاهی ذریعهٔ موزیك نواخته شد . اعلیحضرت همایونی صفوف عساکر را عبور و آنها را مورد لطف وتفقد شاهانه قرار دادند بعد جانب شهر مزارشریف حرکت نمودند . ازحصهٔ خواجه آب جوش تا مزار حضرت شاه اولیا مامورین. طلاب معارف واهالی دردوطرف جاده که بازواقهای مجللی تزئین گردیده بود صف بسته و با بی صبری زیاد انتظار دیدار شاه محبوب خود را می کشیدند حین نمودار شدن موکب ملوکانه مستقبلین با هلهله وشادی وجوش وخروش زیاد مقدم شادانه را پذیرائی نموده دسته های گل نثار مقدم شاه جوان مینمودند وازهرطرف نعره های (زنده باد اعلیحضرت) (زنده باد مهمان عزیز ما) بلند گردید معروضه های خیرمقدم قرات شد وشمارهٔ فوق العادهٔ روزنامه بیدار که به تمثال فرخندهٔ شهریاری زینت یافته بود ازطرف مدیریت مطبوعات به مردم توزیع گردید .

اعلیحضرت معظم همایونی مستقبلین را با لطف ونوازش شاهانه افتخار بخشیده واز بین صفوف مردم عبور نمودند وازمدخل نظرگاه به مزار حضرت شاه ولا یتماب داخل شدند ذات شاهانه باذوات معیتی وملتزمین رکاب به مزار خلیفه چهارم (رض الله تعالی عنه) دعا نمودند حین مراجعت ایشانهای روضهٔ مبارکه معروضهٔ خیرمقدم ودعائیه به حضور اشرف ملوکانه قرات نمودند .

ذات شاهانه به موقف شاهی در باغ حضور نزول اجلال فرمودند دراین جا طالبات مکتب نسوان مزارشریف معروضهٔ خیرمقدم وترانه ها خوانده دسته های گل نثار مقدم شاهانه نمودند که باعث مسرت همایونی گردید وایشان را مورد تفقد ولطف خاص شاهانه قرار دادند اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۱۲ و ٤٠ دقیقه بعدازظهر درعمارت (کوتی ما بین)

واقـع درباغ حضور علماء مشایخ مزار شریف راکه توسط بناغلی نائب الحکومه حضور ملوکانه معرفی میکرد یدند شرف ملاقات بخشید بناغلی مولوی محمد امین آزاده رکن جمعیت العلما بیانیهٔ جذابی مبنی برشاه دوستی وتهنیت ازورود میارك ذات ملوکانه بمزارشریف ابراز نمود. حضارمورد لطف ونوازش شاهانه واقع شدند. ذات شاهانه از احساسات پاك علمای کرام ممنونیت فرموده از شادات سودمندی ایراد فر مودند سپس جمعی از معززین وسران شهرمزارشریف بحضور شهریاری مشرف وباریاب گردیدند و هرکدام بواسطهٔ بناغلی نائب الحکومه معرفی میشدند بناغلی هلال الدین بدری، وکیل مجلس مشوره بیانیه مملو ازاحساسات شاه دوستی واظهار خور سندی ازتشریف آوری ذات شاهانه بمزارشریف ابراز نمودوحاضرین مورد تفقدولطف ذات ملوکانه قرارگرفت.

بعد مامورین ملکی ورؤسای موسسات ملی درحالیکه توسط بناغلی نائب الحکومه بحضور ملوکانه معرفی شدند. بناغلی محمد ابراهیم کاموی بوکالت جمله مامورین بیانیهٔ خیر مقدم ایرادنموده وحضار مورد لطف همایونی قرار گرفتند.

اعلیحضرت همایونی ارشادات ونصایح سودمند وقیمتداری به ایشان گوشزد فرموده ازخداوند متعال توفیقات خدمت برای مامورین ومنسوبین دولت خواستند.

درآخر هیئت تدریسی وبعضی ازمعلمین صنوف عالی مدرسه اسدیه بحضور اعلیحضرت مشرف گردیده وازجانب بناغلی محمد اسلام سرمدرس مدرسهٔ موصوف بیانات جذابی ایراد شد وکلکسیون مقالات واشعار که نسبت به ورودذات ملوکانه ازطرف هیئت تدریسی ومتعلمین مدرسه تهیه شده بودبنام ارمغان اسدیه بحضور پادشاه محبوب خودتقدیم نمودند.

خوانین ومعززین مربوط حکومت کلان بلخ نیزبه حضور اعلیحضرت شهریاری مشرف گردیده وازلطف ونوازش شاه سرفراز گردیدند.

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت یك بعداز ظهر باهیئت معیتی خویش برای بازدید موزه مزار شریف بعمارت موزه تشریف فرما گردیدند ودعوت چاشت شاروالی را پذیرفتند وپس از صرف طعام باقا متگاه شاهی تشریف فرما گردیدند. فردای آنروز نندارتون مصنوعات مزارشریف را معاینه فرموده وراجع بـه پیشرفت وبهتر ساختن مصنوعات آنجا توصیه نمودند بعداً ذات ملوکانه بموضـع که تعمیر لابراتوار نباتی وحیوانی زیرنظر بود تشریف برده محل لابراتوار راانتخاب فرموده بـه بناغلی رئیس مستقل زراعت هدایات لازمه دادند سپس بازار جدید راکه بطرف دشت شادیان تمدید شده است معاینه فرموده بقرارگاه شاهی عودت نمودند وساعت یك ۵۰ دقیقه ذات شاهانه بدهدادی تشریف فرما گردیدند ازقشلهٔ قلعهٔ جنگی ومیدان طیاره دیدن نمودند وبه بناغلی فرقه مشر مزارشریف هدایت لازمه داده تعلیم وتربیه یك قطعه عسکر سوار وپیاده راازنزدیك بررسی فرمودند.

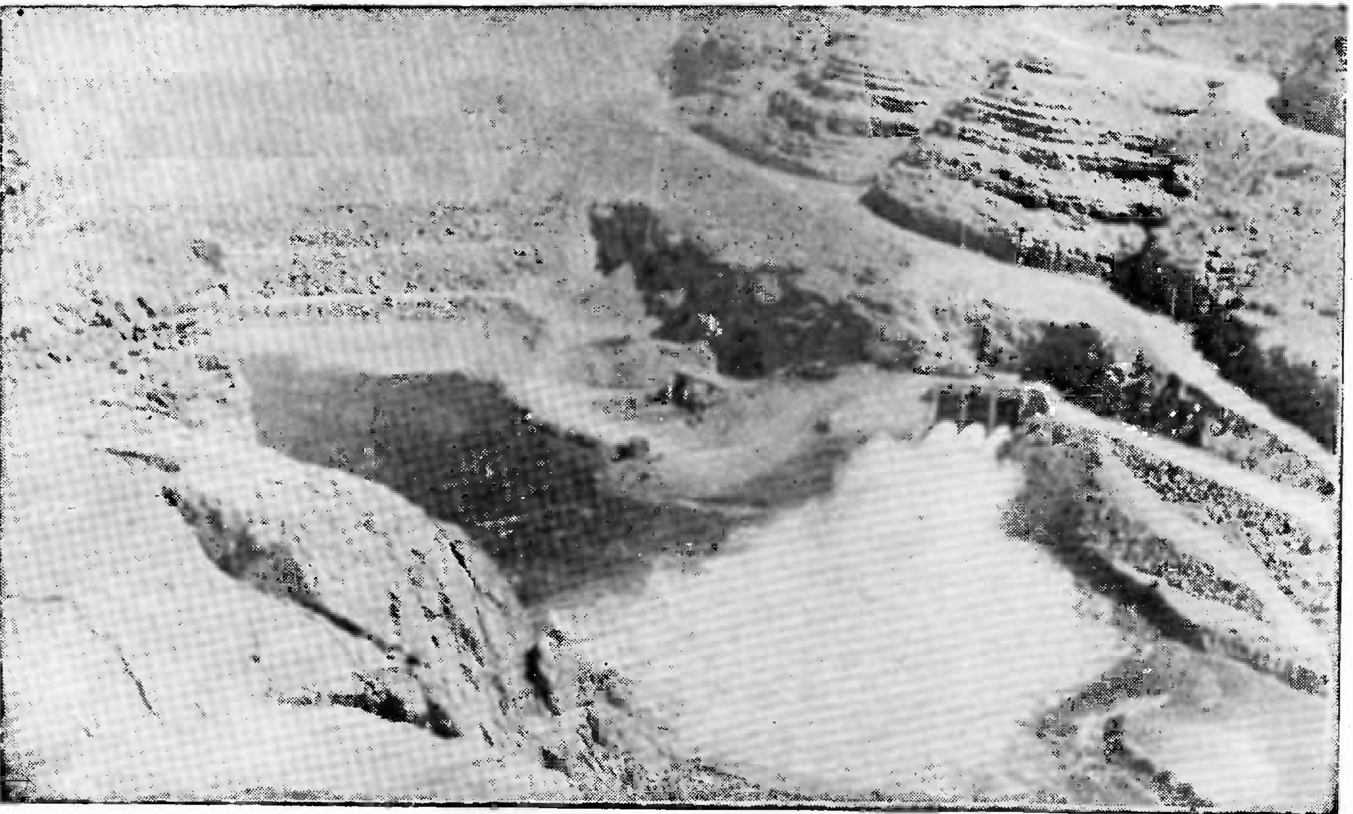
ساعت ۳ و ۵ دقیقه جانب چشمه شفا حرکت فرموده موضـع مذکوررا ازحیث امکانات احداث کدام بند تحت مطالعه گرفتند بعدمعاینه مجدداً جانب دهدادی عزیمت فرمودند وشب در قرارگاه شاهی استراحت داشتند . ذات شاهانه بقصد عزیمت جانب ولایت قطغن از اقامتگاه شاهی حرکت فرموده واز برابر صفوف عسکر که رسم تعظیم را با نواختن موزیک وفیر توپ بجامیآوردند گذشتند بعداً ازمقابل صفوف علما، معززین ومامورین واهالی عبورفرموده وبا همگان وداع نمودند ذات ملوکانه ازمهمان نوازی های مردم ولایت مزارشریف اظهار مسرت نموده حاضرین راموردلطف قرار دادند .

سپس بسواری موتر ازمقابل صفوف رعایای شاهانه عبورنموده بـه زیارت روضهٔ شاه ولا یتمآب کرم الله وجهه رفتند ذات ملوکانه پس از اتحاف دعا بزیارت روضهٔ شریف با هیئت همرکابی جانب (خلم) عزیمت کرده وبـه ساعت ۱۲ و ۴۰ دقیقه به آن جا مواصلت نمودند. درخلم موکب ملوکانه ازطرف مامورین علما معززین وسائر اهالی به کمال مسرت پذیرائی گردیدند ذات شاهانه پس ازقبول سلام مستقبلین را بالطاف خاص شاهانه سرافراز گردانیدند بعدبه عمارت (باغ جهان نما) نزول اجلال فرمودند. طعام چاشت را درباغ جهان نما که ازطرف موسسات ملی ترتیب شده بود صرف نموده وساعت ۲ و ۴۰ دقیقه جانب قندز حرکت فرمودند. پس ازعزیمت شاهانه حکمران وبعضی ازمامورین سمنگان که به خلم حاضر شده واز آنجا تاخیرآباد موکب شاهانه رامشایعت کرده بودند مرخص گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی بااعضای معیتی وملتزمین رکاب شاهانه درحد پل جدید (چهاردره) واصل شدند وازطرف شاغلی نائب الحکومهٔ ولایت قطغن وشاغلی قوماندان عسکری ویک قطعه عسکر وموزیک وجمعی از اهالی استقبال گردیدند. درکمپیکه درکنار رودخانه برافراشته شده بود ذات شاهانه ساعتی توقف نموده طعام چاشت راکه ازطرف شرکت پنبه تهیه شده بود صرف فرموده وجانب قندز حرکت کردند .

مواصلت به قندز

ساعت ۳ و ۵ دقیقه موکب ذات شهریاری به قندزمواصلت کرده عساکر شاهانه، طلاب معارف شاگردان مدرسهٔ تخارستان کارگرهای شرکت پنبه کلانان قندز، تالقان، قلعهٔ ذال ، بغلان خان آباد وحضرت امام (رح) ومامورین حکومت کلان قندز حکومت خان آباد وشرکت پنبه دردوطرف جاده صف بسته وهر آن ورود پادشاه محبوب خودرا انتظار می کشیدند . ذات همایونی ازموترفرود آمدند رسم تعظیم واحترام شاهانه باسلام عسکر توام باموزیک وفیرهای توپ بجا آورده شد سپس طفل خردسالی مقالهٔ خیرمقدم قرائت نمود که طرف توجه والطاف همایونی واقع گردید. متعاقباً یکی از شاگردان خردسال مکتب شرعیه تخارستان

تونل آبیاری بند کجکی: این تونل علاوه از تونلی است که برای قوه برقی درموازی آن داخل کوه کشیده شده است

بیانیهٔ ایراد کرد ذات شاهانه صفوف مستقبلین را یکی بعد دیگری عبور نموده حاضرین را مورد لطف و تفقد خاص شاهانه قرار دادند .

در آستانه درب کلوب شرکت پنبه طفل بسیار خرد سال بیانیهٔ خیر مقدم از حافظه ایراد نمود که بسیار شیرین و پر لطف بود ذات اشرف ملوکانه این طفلك را با کمال شفقت در آغوش شهریاری گرفته روی او را بوسیده و لطف و تفقد بسیار فرمودند .

ذات همایونی پس از ساعتی توقف در قرارگاه شاهی ساعت ٤ و نیم جانب (گورتیپه) تشریف بردند باغ ذخیرهٔ شرکت پنبه و پل جدید عسقلان را که بر رودخانه عسقلان بنا یافته بود معاینه نموده و ساعت ٦ و نیم به قرارگاه شاهی معاودت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی ستادیوم قندز تعمیر جدید شاروالی و بالاحصار قندز را معاینه نموده و محل ساختمان عمارت لابراتوار نباتی و حیوانی را تعیین فرمودند. ذات شهریاری بعد ملاحظهٔ ستادیوم گلهٔ اسپهای تربیه شده را که در آنجا حاضر کرده بودند دیدن فرمودند سپس به شرکت پیله وری تشریف برده دستگاهای آنرا یك یك دیده و مصنوعات ساخته و بافته دستگاهای مذکور را که دریك طاق بصورت نمونه نهاده شده بود ملاحظه فرمودند و ابراز مسرت کرده به بهبود آیندهٔ آن اظهار امیدواری نمودند بعد از معاینه عمارت جدید شاروالی فارم زراعتی را ملاحظه فرموده محل ساختمان عمارت لابراتوار نباتی و حیوانی را تعیین نمودند و راجع به تقویه فارم هدایات لازمه دادند ذات شاهانه بالاحصار قدیم و مخروبهٔ قندز را مشاهده فرموده و درباره امکان تسطیح و آماده ساختن آن برای بعضی پروژه های دیگر به مامورین مربوطه هدایات لازمه اعطا نمودند ساعت ٥ و نیم به اقامتگاه شاهی در کلوب شرکت پنبه عود تفرمودند فردای آن ساعت ۱۰ و نیم ذات اشرف ملوکانه از اقامتگاه شاهی به ستادیوم بدورهٔ شهر قندز تشریف فرما شدند در اطراف این میدان کمپهای زیادی از طرف حکومت کلان قندز تالقان و حکومت محلی خان آباد محضرت امام (زرح)، قلعهٔ زال شرکت پنبه، پښتونستانی های مقیم قندز، مهاجرین وغیره فاصله به فاصله نصب گردیده بود کمپ مخصوص و مجللیکه برای مهمان عزیز اعلی ذات همایونی برافراشته شده بود از دور نظر ربائی می کرد .

درین میدان قریب سی هزار نفر از قندز و سایر نقاط ولایت قطغن با جمعی از محترمین و معاریف شهر مزارشریف اجتماع نموده و هر دسته به مرتبه های اطراف این میدان موضع گرفته بودند و موکب پادشاه محبوب و مهربان خود را انتظار می کشیدند ورود ذات اشرف همایونی با فیرهای توپ ابلاغ گردید و رسم سلام و احترام توسط یکدسته عسکر و موزیك به جا آورده شد همینکه ذات شاهانه به کمپ شاهی واصل شدند مستقبلین با کف زدن های ممتد و صداهای (زنده باد پادشاه محبوب ما) اظهار احساسات نمودند درین ضمن شمارهٔ

فوق العاده اتحاد که به تمثال فرخنده اعلیحضرت معظم همایونی مزین گردیده بود بین حاضرین توزیع گردید متعاقبا نمایشات ذیل آغاز یافت .

۱ــ عبور یکدسته تراکتور های زراعتی

۲ــ نمایش وگذشتن اسپ های سواری به ترتیب حکومتی ها

۳ــ مسابقه اسپ دوانی بین اهالی قطغن

٤ــ اتن های ملی از طرف اقوام متعدد

۵ ــ سایر شطارت ها وسپورت های ملی

پس ازختم نمایشات ساعت یك ذات همایونی باجمع غفیری نمازرا در صحن میدان ادا نمودند وبعد ازادای نماز ودعا بدرگاه خالق بینیاز مجدداً بکمپ شاهی تشریف آورده وطعام چاشت راکه هریك ازمعززین شهرقندز در خانهای خود تهیه ومشترکاً درخوان نهاده بودند صرف فرمودند ساعت ۳ بعد ازظهر مسابقه های بزکشی شروع گردید به این ترتیب که دردفعهٔ اول دوم وسوم سوار کاران مزاری وقطغنی ودفعه چهارم دربین خود سوارکاران قطغنی انجام یافت تمام این سپورتها مخصوصاً بزکشی بساهیجان آور ودلچسپ بود درختم نمایشات شاغلی نائب الحکومه قطغن بیانیه مبنی براتحاد واتفاق رعایای شاهانه واظهار خلوص وارادات وصمیمیت مردمان ولایات قطغن به حکومت وشاه محبوب شان ایراد وازجانب اعلیحضرت معظم همایونی مجاب گردید سپس ذات ملوکانه کمپهارا یکی بعددیگری ملاحظه نموده ودرکمپ تالقان عصریه را صرف فرمودند .

درموقع معاودت ازستادیوم ذات اشرف ملوکانه به حاضرین خطاب نموده چنین فرمودند این روز بانهایت خوبی وخوشی سپری گردید طوری که هرگز فراموش من نخواهد شد من به این گوشه وطن یك علاقه تاریخی دارم آن علاقه این است که پدر مرحوم ما اعلیحضرت شهید (رح) داشتند الحمدلله که من به تعقیب ارادات پدر خویش موفق میشوم ونتایج آرزو های آن مرحوم را درین دیار مشاهده می نمایم در خاتمه اهالی ازخلوص دل برای طول عمر پادشاه محبوب خود وموفقیت در آرزو های ترقی خواهانه شاهانه دعا نمودند .

روز ۳۱ حمل اعلیحضرت معظم همایونی با مامورین قندز تالقان ودیگر حکومتی ها معززین واهالی آنجا وداع فرموده جانب بغلان وپلخمری روانه شدند .

حینیکه موکب ملوکانه بچوك چهارسرك شهر مواصلت نمود ذات همایونی ازموتر فرود آمده سنگ تهداب یادگاری را که به تذکار خدمات شیرخان نائب الحکومهٔ مرحوم بنامیگردید گذاشته بروح آن مرحوم دعا خواندند .

سپس نوادهٔ خرد سال شیرخان مرحوم موسوم بهزرغون که بهلباس ملی ملبس بود بهحضور شهریاری ایستاده ازاین قدردانی که ذات ملوکانه بخدام وطن می نمایند معروضهٔ شکریه قرأت نمود که مورد الطاف شاهانه واقع گردید درین ضمن اهالی نیز بنوبهخود ازین تقدیر وقدرشناسی پادشاه محبوب خود ابراز احساسات نموده طول عمر وموفقیت ذات همایونی را از خداوند کریم مسئلت نمودند.

بعدازین مراسم موکب همایونی مجدداً جانب بغلان حرکت نمود ساعت یکنیم به کلوپ فابریکه قند بغلان نزول اجلال فرمودند پس‌ازساعتی توقف اعلیحضرت همایونی بغرض معاینه لابراتوار پیله وفارم زراعتی که جدیداً ترتیب شده است تشریف فرما گردید در حالیکه شاغلی کی متخصص پیله وری تشریحات لازمه بحضور شاهانه بعرض میرسانیدند آنجاهارا دیدن فرمودند. موقع وصول ذات شاهانه دربغلان صنعتی ونیز هنگامیکه ذات ملوکانه لابراتوار وفارم زراعتی آن‌جارا بررسی میفرمودند اهالی وطلاب مکتب بغلان وعملهٔ فابریکه ومامورین باحرارت وصمیمیت زیاد ابراز احساسات نمودند پس‌ازصرف طعام‌چاشت ساعت ۳ر۴ دقیقه ذات ملوکانه جانب پلخمری حرکت فرمودند ساعت ۴ونیم موکب ذات‌شاهانه واردپلخمری گردید درحالیکه اهالی‌مامورین شرکت نساجی وعمله آن باطلاب معارف دردوجانب جاده صف بسته بودند مقدم‌شهریاری را باکمال‌مسرت‌استقبال نمودند ذات‌شاهانه‌ازاحساسات‌سرشار مستقبلین‌اظهار مسرت‌فرموده ساعت ۴ ر۴۵ دقیقه‌در کافی باغ ذخیره نزول اجلال‌فرمودندوشب‌درهما نجا دعوت شرکت نساجی را پذیرفتند

وزارت دربارشاهی درقندز برای ۴ صدنفر معززین‌ولایت قطغن دعوت ترتیب داده بود که مدعوئین بمعیت حضور همایونی طعام صرف نمودند.

ذات‌همایونی‌ساعت سه‌ونیم بغرض معاینه‌معدن ذغال‌سنگ کرکر تشریف فرماشدند درموقع معاینه سمچهاو دهلیزهای معدن ذغال وترتیب استخراج آن توضیحات ازطرف وزیر معدن که‌به‌همین‌مطلب ازکابل بهپلخمری حرکت نموده بود بعرض رسانیده می‌شد.

پس ازمعاینه وبررسی نقاط مختلف معدن ذات همایونی راجع بهمسایل صحی عمله وساختمان منازل وتفرجگاهای شان وهم ذرایع حمزونقل ذغال وساختن راه اساسی ازسرمعدن تاموضع دروازهٔ کان هدایات مفصل وقیمتداری بشاغلی وزیر معادن اعطا فرمودند. درختم شاغلی غلام‌علی انجنیر معدن وشاغلی پردل که هر کدام مدت ۲۲ سال درشق معدن خدمت نموده اند ازحضور اشرف ملوکانه بدریافت نشان خدمت وانعام سرافراز گردیدند.

پس ازمعاینه معدن کرکر اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۶ شام باقامتگاه شاهی عودت فرمودند...

ذات اشرف ملوکانه در اقامتگاه شاهی ساعت ده حرکت و بغرض افتتاح ماشین های پانزده هزار دوك جدید وارد فابریکه نساجی پلخمري شدند درمدخل فابریکه تمام مامورین ومتخصصین وعمله وفعلهٔ این دستگاه صف احترام بسته واز مقدم مبارك شهریاری پذیرائی نمودند ساعت ۱۰ وده دقیقه ذات شاهانه فیته سه رنگ را باقیچی قطع نموده وفرمودند:

«باید هدف حقیقی وآرزوی مؤسسات آسوده حالی توده وتکمیل احتیاجات شان باشد مسرت دارم ازاینکه به بسیار زودی ماشینها نصب وبکار آغاز کرد تأسیس چنین دستگاه را محصول زحمت اشخاص مجد و دلچسپ باید پنداشت.

بلکه اساس اینوع مؤسسات رانتیجهٔ عرق ریزی کل نفوس وتوده دانسته لازم است برای خوشی وبهبود تمام ابنای وطن زحمت کشید و کار کرد (بعدازان ذات شاهانه تمام ماشینهای جدید را درحالیکه همه بکار آغاز کرده بودند یگان یگان ملاحظه نموده وحین خروج ازفابریکه مجدداً خطاب به عمله فابریکه فرمودند «چون شما درین کار پیشقدم شده وسهم بزرگ دارید زیادتر کوشش کنید که کار شما برای تمام طبقات جامعه وبرای خیر وبهبود جامعه باشد» سپس ذات شهریاری باماموریٰن حکومت پلخمری واهالی آنجا وداع نمود. ساعت ده و۳۰ دقیقه جانب دره اشرف حرکت کردند پس ازصرف طعام چاشت دردوشی ساعت هشت وسی دقیقه شام مع الخیر والعافیه بدرهٔ اشرف واصل شدند گویا باموا صلت ذات شاهانه بدرهٔ اشرف سفر اعلیحضرت معظم همایونی بدورهٔ شمال مغرب وشمال افغانستان عزیز رسماً خاتمه پذیرفت واین مسافرت از۲۹ حوت تا ۲ ثور ۳۴ روز را دربر گرفت . درین مسافرت درهر ولایت وشهر ودیار مؤسسات وتعمیرات ولایات بالخاصه عمرانات وادی هیرمند معاینه گردید با اقوام ولایات قرا وقصبات آن از نزدیك تماس پیدا شد وازملاقات هائیکه باسران وبزرگان قوم صورت گرفت موفقیت و نتایج خاطر خواه بدست آمد درین سفر دفتر همرکابی شاهانه بهده هزار قطعه عرایض جوابات لازمه اصدار نمود علاوتاً مراحم نقدی وجنسی بابعضی مستحقین وپریشان حالان بعمل آمد (۳۹۲) نفرمحبوسین ازحبس رها ودرمدت حبس (۲۲۵) نفر تخفیف داده شد چون این سفرطولانی بی تکلیف نبود ازان جهت ذات شاهانه چندروز بدره اشرف راحت نموده بعدا وارد مرکز شدند.

مسافرت والاحضرت شهزاده احمد شاه بطرف قندهار

والاحضرت سردار احمدشاه فرزند ارشد ذات شاهانه روز ۷ جدی ۱۳۳۲ نظر به علاقهٔ مخصوصیکه به پیشرفتهای عمرانی واقتصادی کشور دارند معهٔ محمدانور مصاحب ذات شاهانه ویاوران شان بطرف شهر تاریخی قندهار مسافرت نموده در عرض راه

از طرف مامورین ملکی وعسکری واهالی وطلاب معارف پذیرائی شاندار ی میشدند والا حضرت از پیشرفت‌های عمرانی، زراعتی، اقتصادی ولایت قندهار اطلاع حاصل ودر این مسافرت والاحضرت شهزادهٔ جوان ازنزدیك بااهالی علاقه های آنجا تماس میگرفتند ومقامات متبرکه مانند خرقهٔ مبارکهٔ رسول خدا مزار باباولی را درقندهار زیارت وبه مزار احمدشاه کبیر ومزار میرویس بابا ومزار شهدای میوند شهداء سپین بولدك تشریف فرما گردیده وبرروان پاك شان اتحاف درود ودعانمودندوالاحضرت موصوف درسپین بولدك سنگ تهداب مزار حبیب‌الله تولیمشر را نیز بدست خویش نهادند شهزاده جوان ازموضع تاریخی چهلزینه دیدن نمودند. قرارمعلوم والاحضرت حین مسافرت شان درآن سمت دعوت خوانین آن ولا راقبول فرموده وهنگام توقف باشاغلی نائب الحکومه قوماندان عسکری ومدیر مطبوعات جهته معاینه امور عمرانی زراعتی - تربیوی ریاست انکشاف زراعتی وادی هیرمند وارغنداب بصوب لشکری بازار ونادعلی تشریف فرماشدند. وازمعاینه عمرانی وزراعتی آنجا که درهر مورد از جانب کفیل ریاست انکشاف زراعتی بحضور شان توضیحات داده می شد اظهار مسرت میکردند بعد زان بچای انجیر تشریف بردند پس ازملاحظه مناظر عمرانی وزراعتی آنجا به لشکری بازار واصل وازطرف اهالی وناقلین آنجا باترانه ها واتن‌های ملی استقبال شدند.

پس از استماع اشعار وخطابه‌ها والاحضرت به پاخاسته بیانات موجزی بزبان پشتو ایراد فرمودند که ترجمه آن ازینقرار است: «اعلیحضرت معظم همایونی پدر بزرگوارم وحکومت مطبوع جز اصلاح وبهبود احوال ملت آرزوی ندارند واینکه می بینیم شما برادران عزیز بسه آسوده حالی زیست می نمائید مرامسرورمی‌سازد زیرااین یکی از پروژه های است که‌درنزد پدر تاجدارم (اعلیحضرت معظم همایونی) وحکومت متبوعه مقام شامخی دارد من امیدوارم که ملت نجیب افغان طوریکه ذات شاهانه آرزو دارند همیشه دررفاه وسرور کامل بسر برند وافغانستان عزیز درتحت سایهٔ شهریار جوان مامراحل ترقی وتعالی رابه پیماید» این بیانیه والاحضرت باکفزدن ها وفیرهای تفنگ بدرقه شد. والاحضرت کاسهٔ بند کجکی را نیز که ازطرف اشخاص فنی توضیحات داده می شد معاینه فرمودندوالاحضرت حین توقف درقندهاردرمنزل باغ نیز تشریف برده امور کمپنی موریسن کنودسن را که ازطرف هیئت فنی تفصیل داده می‌شد معاینه فرمودند. اخیراً والاحضرت شهزاده جوان پس ازدیدوواديد ها بامعززین وبرازندگان قوم وتوقف مختصرحین بازگشت درقندهار مع الخیر والعافیه معهٔ ذوات معیتی شان بطرف کابل حرکت وواردمرکز شدند،

شمول والاحضرت شهزاده به حربی پوهنځی ؟

نظر به توجه خاص که حضور اعلیحضرت همایونی پادشاه محبوب و عسکر نو از ما در باره عسکر وعسکریت دارند اراده فرمودند تاوالاحضرت احمدشاه پسر ارشد ذات همایونی را که در هذا سنه تحصیلات خود را درلیسهٔ استقلال باموفقیت انجام داده اند بهحربی پوهنځی شامل فرمایند والاحضرت موصوف بروز شنبه — ۱۱ دلو بهمعیت شاغلی وزیر دفاع ملی بحربی پوهنځی تشریف فرما گردیدند وشامل صنف اول حربی پوهنځی شده وبدروس خود آغاز نمودند.

بتاریخ ۲ ثور دراثر دعوت ریاست شرکت نساجی زعیم ملی سردار شاه محمود خان صدراعظم بحضور وزرا علما ومامورین دولتی - وارباب جراید وجمع انبوهی از اهالی گلبهار وکوهستان سنگ تهداب فابریکه گلبهار را گذاشتند .

خبر دیگریکه درجریان سال قابل ملاحظه است تقدیم خواهشنامه تاریخی ۱۱ سنبله شاه محمود غازی صدراعظم کشور بحضور ملوکانه است که نظر به کسالت مزاج مستدعی کناره گیری ازعهدهٔ صدارت گردیده اند ذاتشهریاری مراتب استدعای والاحضرت راپذیرفتند وبهپاسخ مراسله ۱۱ سنبله تحت نمبر ۲۷۵۰ر۴۷۴۰ جوابیه اعلیحضرت همایونی عنوانی والاحضرت افخم مبنی برقبولی خواهش سردار شاه محمود شرف صدور بخشیده وشاغلی سردارمحمد داؤد رامامور تشکیل کابینه نمودند .

وفات تأسف اورسردار محمدهاشم صدراعظم سابق افغانستان نیز درین سال صورت گرفت والاحضرت فقیدازان مردان کشوربودند کهاکثر حصهعمرش راوقف عبادت خالق وخدمت خلق نمودهاند والاحضرت مرحوم برای هفده سال کامل در خطیر ترین دوره ایکه دنیا بسوی یك جنگ جهانسوز روان بود زمام صدارت افغانستان رابهکف باکفایت خویش گرفته بودند وافغانستان در اثر تدبیر وفکر رسای سردار محمد هاشم مرحوم ازآسیب جنگ برکنارماند همهقوا وافکارش مصروف وظیفهوخدمت خلق الله بود امنیت وآسایش درسراسر کشور مرهون باخبریها وفعالیتهای شباروزی آن مرحوم می باشد .

ورود سناتور نولیند رئیس کمیته ارتباط خارجه سنای امریکا وآمدن شاغلی نکسن نائب رئیس جمهور امریکا بهکابل است ذوات موصوف حین اقامت بازعمای کشور افغان ملاقاتها نمودند شاغلی نکسن از مکتب حبیبیه مؤسسهٔ عالی تخنیك وغیره دیدن نمودند .

عدهٔ مشران ومعززین ایالات مختلفهٔ پښتونستان حین توقف بناغلی نکسن به کابل آمده ومکتوبی به بناغلی نکسن تقدیم وتوجه امریکارا برای آزادی کشورپښتونستان ورفع مظالم حکومت پاکستان جلب نمودند.

وقـایع خـارجی:

ایران درجریان سال موضوع اختلافات انگلیس وایران برسرموضوع نفت جریان داشت. چندین محاکم عدلی شکایت کمپنی انگلوایران رارد کرد وآنرا خلاف قانون خواند. کشتی های جاپان وایطالیه بهنقل تیل ایران اقدام نمودند. شایعات وجود اختلاف بین اعلیحضرت شاهنشاه ایران ودکتور مصدق صدر اعظم ایران را رادیو تهران تکذیب کرد.

افشارتوس رئیس پولیس تهران ازطرف اشخاص ناشناس ربوده شد حکومت ایران شوفر اورا زیر نظارت گرفته وبرای یافتن بناغلی افشار توس پنج هزار پوند جایزه گذاشته شده که اخیراً ذریعه یک راننده تاکسی جسدافشارتوس درمحل (لشکرك) کشف گردید وقرار اطلاع رادیو تهران دکتور بقائی یکی ازشخصیت‌های معروف پارلمانی ایران متهم بهدست داشتن به قتل افشار توس شده همچنان (باوچ قرائی) یکی ازعاملین بزرگ قتل افشار توس نیزگرفتارشد بناغلی زاهدی سابق وزیر داخله ایران نیز طبق اطلاع بغداد درعمارت شورای ملی مملکت متحصن شده است.

نطق دوکتور مصدق برای پابرجا بودن ویا انحلال مجلس حاضرهٔ شورای ملی مهم است وگفت هرقدمی که حکومت وی برداشته درانر همکاری ملت به موفقیت منجر شده ازرویه دسته مخالف درشورای ملی که بنا برگفتهٔ وی علیه مقاصد ملت ودولت ایران سردست گرفته بودند تذکرداد وآنها رامتهم نمودکه درصدد بودند دولتی درایران روی کار آرند که میتوانند مقاصد دشمنان خارجی ایرانرا برآرد دوکتور مصدق گفت فعلاً مجبور است تمام حقایق رابه ملت توضیح وازآنها استمداد بجویدزیرا اگر وضع شوراآ نطور باشد بهمفاد مردم ایران کاری ازدست دولت برنخواهد آمد.

واقعهٔ مهم دیگر درایران کودتای افسران گاردشاهی ایران است کهذریعهٔ افسران وافراد گاردشاهنشاهی ترتیب شده بود ابتداافرادمسلح بناغلی (فاطمی) وزیرخارجه ومهندس حقشناس وزیرراه ومهندس (زیرك زاده) عضو مستعفی مجلس شورای ملی رادر (شمیران) گرفتار وآنهارادرسعدآباد توقیف میکنندپس ازآن عدهٔ دیگری برای گرفتاری سرطیب ریاحی رئیس ارکان حربیه عمومی ایران بمنزل اومیروند چون موصوف درخانه نمی باشدبه گرفتاری اوموفق نمی شونددرعین این جریان سرهنگ نصیری) رئیس گاردشاهنشاهی با ٤عراده مسلح ویك تانك وعدهٔ افراد نظامی بهخانه دوکتور (مصدق) صدر اعظم ایران میروند

وبنام اینکه میخواهند به ایشان مکتوبی بدهند کوشش گرفتاری اورا داشتند اما چون تمام افراد محافظ خانه دوکتور مصدق بدقت مراقب اوضاع بودند فوراً اورا با افراد معیتی اش گرفتار میکنند توطئه چیان تمام لین های تلفون ریاست ارکان حربیه را با مقامات دولتی قطع و تلفون خانه مرکز تهران راهم اشغال ومعاون ریاست ارکان حربیه راهم توقیف کرده بودند مبارزه برای عقیم ساختن این کودتا تا ساعت ۵ صبح ادامه پیدا کرد تا آن ساعت تمام افراد متجاوز گارد شاهنشاهی گرفتار ووزیر خارجه ووزیر راه و (زیرك زاده) که در سعد آباد محبوس بودند ازطرف معاون رئیس ارکان حربیه عمومیه که پیشتر از حبس رهائی یافته وبه سعد آباد رفته بود آزاد شدند افراد گارد عموماً خلع سلاح گردید .

شاه ایران طبق اطلاع رادیو تهران معه (ثریا پهلوی خانم شان) ودونفر دیگر که سریاور مخصوص وپیلوت شان بود بعداز ناکام شدن کودتای گارد شاهنشاهی علیه دولت دکتور مصدق مملکت ایران را ترك گفته بصورت غیرمترقبه ذریعه طیاره از رامسر واقع جنوب بحیرهٔ خزر به بغداد مواصلت کردند . متعاقب آن کودتای دیگر بسر کردگی جنرال زاهدی صورت گرفت ودوکتور مصدق که درخانه مهندس معظمی وزیر پست وتلگراف سابق در تهران بود دستگیر گردید وحکومت بدست جنرال زاهدی درآمده ومصدق بدست حکومت جنرال زاهدی زیر نظارت قرار گرفت .

عبدالله معظمی سابق رئیس مجلس شورای ملی ایران دکتور صدیقی ودکتور شایگان نیز به معیت دوکتور مصدق گرفتار وزیر نظارت قرار داده شدند .

همین طورهم حاکم اعلی اصفهان ودونفر زعیم حزب جبههٔ ملی ایران گرفتار شدند. شاه پسندان ایران درجستجوی فاطمی وزیرخارجهٔ ایران بوده ودراواخر سال طبق خبر رادیو لندن ازقصبات شمال تهران فاطمی پیدا شد .

اعلیحضرت پادشاه ایران ذریعهٔ طیارهٔ شخصی ازبغداد به تهران مراجعت کردند ازطرف اعضای حکومت جنرال زاهدی وفامیل شاهی ایران درمرکز هوائی تهران پذیرائی شدند .

پاکستان :- ازوقایع مهم پاکستان همانا شورش توده علیه قادیانی ها وحمایت حکومت پاکستان از آن است حکومت نظامی لاهور بجرم فعالیت ضد قادیانی ها علامه سید ابوالعلاء مودودی وعبدالستار نیازی رامحکوم به اعدام نمودند که بالاخره دراثر احتجاجات مردم وهم پیغامهای بعضی برازندگان دول اسلامی اعدام علامهٔ موصوف به حبس تبدیل گردید .

کابینهٔ شاغلی خواجه ناظم الدین بنابر عدم موفقیت در رفع مشکلات پاکستان وفقدان استعداد وکاردانی درپیشرفت روابط وامور خارجی وداخلی سقوط نموده ومحمدعلی سفیرکبیر پاکستان مقیم واشنگتن مامور تشکیل کابینه گردید . همچنان شاغلی خواجه ناظم الدین ازریاست مسلم لیگ استعفا نمود .

حکومت پاکستان باامریکا پیمان نظامی را امضا ومقابل دریافت کمك نظامی وعدهٔ واگذاری پایگاهای نظامی را درداخل خاك پاکستان برای اتازونی داده است که این پیمان مورد تنفروانکراه تودهٔ پاکستان وکشورهای همسایه ودول اسلامی قرارگرفت .

مسئله مهم دیگر که حکومت موجوده پاکستان به آن مواجه شده شکست مسلم لیك درانتخابات بنگال شرقی است که حزب جبهه متحد ٦٤ چوکی ومسلم لیك ۳ چوکی وحزب آزاد هم سه کرسی را احراز نمود

هـنـد :ــ درهند شاغلی نهرو باتفاق آرا بحیث رئیس گروپ پارلمانی حزب کانگرس ومولینا ابوالکلام آزاد بصفت معاون او انتخاب گردید حکومت هند درداخل کشورخویش مصروف فعالیت ها واصلاحات داخلی قابل تقدیری است شاغلی نهرو راجع به مستعمرات فرانسه خصوصاً پاندیچری که درداخل خاك هند است دریکی ازخطابه های خود یاددهانی نموده وگفته است که آنرا ازطریق مسالمت کارانه حل خواهد نمود .

هندوستان نسبت به معاونت نظامی امریکا به پاکستان تشویش واضطراب زیادی دارد .

کنفرانس بین المللی حقوق دانان دردهلی جدید ازطرف راجند را پرشاد رئیس جمهور هند که درآن ٤۰ نمایندهٔ دول خارجی و٦۰ نمایندهٔ هندی شرکت کرده اند افتتاح گردید درزمرهٔ دیگرمسایل حقوق بین المللی راجع به حقوق بشر قوانین ملیت وموسسات هوانوردی ـ تشکیلات محاکم قضائی حقوق پیشه وری بحث ومنشور یونو را نیز تجدید نظرخواهند نمود .

کـشمیـر :ــ در کشمیر برطرفی شیخ عبدالله صدراعظـم کشمیر وتقرر بخشی غلام محمد نائب سابقه او بحیث صدراعظم کشمیر عوض مومی الیه جلب توجه می کند .

دکتور گراهام حکم یونو برای کشمیر راپور مذاکرات خود ونمایندگـان هـند وپاکستان را که درماه فروری درموضوع غیر نظامی ساختن کشمیر صورت گرفته بود به مجلس امنیه پیش کردونام برده اظهار نمود که وی نتوانست ازحکومات هند وپاکستان دراین باب موافقه بدست بیاورد .

اندو نیزیا :ــ درسال جاری دوکتورعلی ساستر آمیجویو رئیس حزب ناسیو نالست اندونیزیا ماموربه تشکیل کابینه گردید نامبرده کابینه خودرا تشکیل و حلف وفاداری یادنمود. صدراعظم مذکور چندی بعد ازتقرر خــویش خطابهٔ ایراد وروشنی برسیاست خارجی کشورش انداخت دراین بیانیه عدم ارتباط کشور اندونیزیا رابه هیچ یك ازدسته بندیهای شــرق وغرب اظهارداشت وزیرخارجه اندونیزیا گفت که اندونیزیا باملل آسیائی وافریقائی همکاری داشته روابط مودت کشورش باآنها قایم خواهد ماند. دربارهٔ تادیه غرامات جنگ جاپان بااندونیزیا نیزموافقه حاصل ومعاهدهٔ صلح را امضاء خواهند نمود .

حکومت اندونیزیا به خروج خویش از اتحادیه هلند درظرف سال جاری تصمیم گرفته است وخواسته است تمام روابط خودرا با اتحادیه مذکور قطع کند ونیز طالب آن میباشد که بایددولت هلند نیز دوستانه به این آرزوی اندونیزیا موافقه نماید .

هند چین :ــ درهندچین شدت وحدت حملات ملیون ویتمن ومحاصره بعضی مواضع مهمه وپیشرفت شان جانب لوانگ پرابانگ مرکزلائوس جریان دارد که تقریباً آن حصه را زیرتصرف خویش درآورده انداخیراً پس ازجنگهای خونین که طرفین متخاصمین آنرا به نفع خویش میخوانند وفرانسه اگرچه در بعضی موارد مقاومت قوای خویش را اطمینان بخش وتحمیل تلفات ویتمن هارازیاد نشان داده اما تاجائیکه ازخلال خبر هادیده میشــود موفقیت نظامی باوصف وصول امداد به فرانسه نصیب ویتمن هااست. صدراعظــم ویتنــام پیغامی راجع به اعطای آزادی به کمبودیا ــ لائوس وویتنام درداخل بعضی شرایــط ازطرف حکومت فرانسه دریافت کرده است .

چین :ــ درپیکنگ به تقریب چهار مین سالگره تشکیل چین کمونست یك مانوره بزرگ عسکری بعمل آمد و جنرال چوتی سپه سالار عمومی قوای مسلح چین حین مراسم مانوره مذکور بعساکرچین توصیه کرد که می باید برای مقابله باهر پیش آمد آماده باشند زیراهنوز قسمتی ازخاك چین (جزیرهٔ فارموسا) بدست قوای اتازونی است . هم چنان درظرف سال چین کمونست یك دسته عسکر خود را جهة سر کو بی اغتشا شیون منطقه واقع قسمت شرقی تبت روانه واغتشاش راکه به مناسبت قلت خوراکه تولید گردیده بود آرام ساخت .

کوریا :ــ درابتدای سال جنگهای کوریا با تمام حدت وشدت خویش جریان داشت اخیراً بغرض ـ بهبود اوضاع از طرف چوئن لای صدراعظم چین کمونست پیشنهادی

راجع به تبادله اسرای جنگ کوریا ترتیب و تقدیم گردید اقوام مشموله ملل متحده پیشنهاد را به نظر نیك تلقی کرده و آنرا روزنهٔ امید برای خاتمه جنگ کوریا که روابط شرق وغرب را خراب کرده است دانسته‌اند نطاق وزارت خارجه انگلستان نیز این اقدام را امید بخش گفته علی الخصوص نمایندگان ممالك عرب وآسیا روی کار آمدن متارکه را ازروی این پیشنهاد نزدیك گفته اند این پیشنهاد درمراکز سیاسی هند وفرانسه بحسن نظر تلقی وآنرا عامل متارکه کوریا دانسته‌اند .

پس ازاکتوبرسال گذشته مجدداً برای اولین بارمیان افسران ارتباطی چین کمونست وکوریای شمالی وملل متحده درپانمونجام جرگه منعقد ودران پلان تبادله فوری محبوسین مجروح ومریض جنگ کوریا مورد مذاکره قرار یافت بناغلی مولوتوف وزیر خارجه اتحاد شوروی نیز موافقه کلی درین باره اظهار واین طرفداری وزیر خارجه شوروی را وزارت خارجه امریکا نیز به نظرنیك نگریسته محافل سیاسی واشنگتن گفته اند که اندازه صدق . اظهارات شان حین مذاکرات مبادله محبوسین و مجروحین معلوم میگردد آیزنهاور نیز درطی نطق خویش این امررا تمجید کرده وگفت که درمسئله مبادله اسرا برای اولین بار صداقت کمونستها وصلح خواهی شان مورد امتحان قرار خواهد گرفت اخیراً ساعت ۱۰ صبح روز ۲۷ جولائی این موضوع جامه عمل پوشیدو درقصر دار الصلح متارکهٔ کوریا صورت عملی را اختیار کرد .

جاپان :ــ در جاپان تبادله یادداشت های غیر رسمی میان اتازونی وجاپان قابل تذکار است جاپان می خواهدقوایش ازیکصدوده هزار بدوصدو هفتاد هزارتزئید یابد علاوتاً بموضوع خروج تدریجی قوای امریکا ازجاپان نیزموافقت بعمل آمده درتوکیو بین دولت اتازونی وجاپان توسط سفیرکبیرامریکا مقیم جاپان ووزیرخارجه جاپان معاهدهٔ همکاری متقابله دفاعی به امضاء رسید .

حادثه دیگر عبارت ازصدمه برداشتن ماهی گیران جاپان دراثر انفجارات ورادیو اکتویتی بم آتومی امریکا در بحرالکاهل است که در اثر تجربه آن یك عده ماهیگیران جاپان آسیب سخت برداشت وبنا بران حکومت جاپان توسط سفیر خویش به حکومت امریکا پروتست وطالب تاوان خسارات وارده گردید .

سیلون :ــ در سیلون خواهش رئیس الوزرای آن کشور ازصدراعظم های هند ـ پاکستان ـ برما ـ اندونیزیا برای تشکیل کنفرانس جهة بحث برمسایل مشترك تااندازه جلب توجه می کند واین کنفرانس در ۱۹۵٤ درکولمبو انعقاد خواهد شد .

عراق :ـــ آنچه درعراق شایان تذکراست همانا مسافرت اعلیحضرت فیصل دوم شاه عراق معهٔ نوری سعید ـــ صدر اعظم سابقه عراق و والاحضرت عبدالاله ولیعهدعراق بپاکستان می باشد .

سوریه :ـ درسوریه مسئله قابل تذکر وتاثر آور تخطی واقدامات یهودیها بغرض حفر کانال در علاقه سر حدی سوریه است که باعث نگرانی شدید سوریائی ها گردیده یهودیها بدان واسطه میخواهند که مجرای آب یوردان راتغیر دهند که این اقدام شان دولت سوریه رابسیار متضرر میسازد بنابراین دولت سوریه التیماتوم شدیدی بحکومت نام نهاد اسرائیل ارسال ودرآن خواسته اندکه تا ۴۸ ساعت آینده از حفر کنال دست بگیرند .

واقعهٔ دیگر گرفتار یهای بعضی زعمای سیاسی سوریه نسبت به آشوب افگنی مقابل حکومت ششکلی وسوء استفاده ازقانون اساسی دولت میباشد که به اثر آن درسراسر سوریه حکومت نظامی قایم گردید متعاقب آن واقعهٔ کودتا بوقوع پیوست که جمعی ازاهالی شمال کشور بمدد قوای شمالی وغرب وشرق کشور بریاست مصطفی حمدون علیه حکومت قیام وشاغلی ششکلی استعفای خود رابه پارلمان پیش وازخاک سوریه ذریعه طیاره خارج ودمشق بتصرف انقلابیون درآمد شاغلی هاشم الاتاشی کفیل رئیس جمهور سوریه اعلام گردید .

عربستان :ـــ درعربستان سعودی مسئله قابل تذکر تجاوزات قوای تانکدار برطانیه درنخلستان بریمی وصدور پروتست حکومت عربستان سعودی به مقامات مربوطه برطانوی بدان مناسبت می باشد .

اعلیحضرت عبدالعزیز ابن سعود پادشاه عربستان سعودی که یکی از بزرگان عالم اسلام بودند وفات نموده وعالم اسلام راسوگوار ساختند پسر ارشدشان امیر سعود عوض پدر برتخت شاهی عربستان جلوس نمود .

فلسطین :ـــ حملات یهودیها درجریان سال درعلاقه های سر حدی عرب ادامه دارد یهودیها توصیه های هیئت های یونورا پیهم نقص کرده میروند . دولت نام نهاد اسرائیل به یك اقدام غیرقانونی دیگر که انتقال وزارت خارجهٔ یهود از تل عفیف به بیت المقدس است متشبث گردیده که بالاثر نمایندگان سیاسی دول عربستان سعودی ـــ عراق ـــ سوریه ـــ لبنان ـــ مصر ـــ اردنیه هاشمیه ویمن مقیم واشنگتن نزد کفیل وزارت خارجه اتازونی رفته بنابر نقل

وزارت خارجهٔ یهود از تل عفیف به بیت المقدس پروتست نمودند و هم اظهار داشتند که این اقدام امید صلح را در شرق میانه میکاهد .

☼ ☼ ☼

ترکیه :ـ آنچه قابل یاد داشت دیده شد پذیرفتن دعوت نامهٔ جنرال آیزن هاور از طرف جلال بایار رئیس جمهور ترکیه و مسافرت موصوف بجانب اتازونی و دید وواد یــد ها با رؤسای کشور اتازونی است دیگر از حوادث قابل تاثر ترکیه زلزلهٔ ابتدای سال است که خرابی های زیادی درمنطقهٔ زلزله زده رسانیده و تعداد بی خانمانها به هزاران نفر میرسد .

☼ ☼ ☼

اروپا :

انگلستان :ـ نطق الیزابت دوم ملکهٔ انگلستان هنگام افتتاح جلسات سومین دورهٔ پارلمان آن کشور جلب نظر می کند که در بیانیهٔ خود اظهار داشت : اتازونی ـ فرانسه ـ انگلستان برای بهبودی اوضاع جهان با اتحاد شوروی جرگهٔ تشکیل وهم گفت روابــط سیاسی ایران وانگلستان باید باز قایم گردد و هم پیمان اتلانتیك که اساس سیاست انگلستان است پیا پی تقویه شود .

در پایان کانگرس سالیانه زعمای حزب محافظه کار نطق چرچل نکات جالب توجه دارد که گفته است حکومت محافظه کار خواهد کوشید تا زعمای دول بزرگ کنفرانسی تشکیل ودرآن برمسایل متنازع فیهای شرق وغرب بحث کنند وزیاده نمود که حکومت انگلستان برای دفاع اروپا طرفدار تشکیل چنان اردوی است که یکدسته بزرگ قوای آلمان غرب درآن شامل باشد وانگلستان مایل نیست که آلمان رامقابل شــو روی وشوروی را مقابل آلمان استعمال کند .

درلندن وزراء خارجهٔ دول غربی برای دوروز جلسه و برقضیه بین المللی مخصوصاً روابط غرب با اتحاد شوروی وقضیه تریست بحث کردند . درکنفرانس برای تشکیل جلسهٔ وزراء خارجه چهاردولت معظم دربرلین جهة وحدت آلمان وامضاء پیمان صلــح آستریا موافقه کردند که اجلاس مذکور بتاریخ ٤ جنوری افتتاح خـواهد شد .

☼ ☼ ☼

فرانسه :ـ درکشور فرانسه آنچه درجریان سال مهم دیده می شود بحراناتی است که درکابینه های فرانسه رونما وشدت بحران بحدی رسید که رئیس جمهور فرانسه بناچار باستثنای حزب کمونست بقیه رؤسای تمام احزاب را طلبید تا آنها تسهیلات وپروگرام مشترکی برای رفع بحران کابینهٔ فرانسه بسنجند اخیرا پس از ناتوانی چندین کابینه

لانیل موفق به تشکیل کابینه گردید. درانتخابات فرانسه (رنی کوتی) (یکی ازسناتورهای محافظه کاران معتدل ومعاون مجلس سنا) کاندید ریاست جمهوری گردید و ۴۷۷ رای حاصل وبحیث رئیس جمهور منتخب شد .

در پاریس شورای ملی فرانسه لایحه تصویب و در آن بحکومت خود اجازه داد تادر کنفرانس جینوا روی مسئله هند چین آزادانه بحث کند تنها دگولیست ها پیشنهاد کردند که فرانسه درحال میتواند بممالك هند چین مقابل تعرض ودشمن ها مساعدت کند که درداخل اتحادیهٔ فرانسه آزاد شوند والامسئولیت دفاع ممالك شان بدوش خود آنها خواهدبود ـ لانیل رئیس الوزراء فرانسه کنفرانس جینوا را بهترین راه حل معضله هند چین خواند .

هسپانیه :ـ دروزارت خارجه هسپانیه میان دولت هسپانیه ودولت اتازونی قراردادهای اقتصادی ودفاعی بامضاء رسید که به اساس قرار داد مذکور دولت هسپانیه برای استفاده قوای اتازونی درداخل هسپانیه مراکز نظامی راباختیار شان خواهد گذاشت ودولت اتازونی درظرف ۹ ماه آینده معادل ۲۲۲ ملیون دالر به هسپانیه معاونت نظامی واقتصادی خواهد داد .

دیگر ازقضیه مهم هسپانیه موضوع تقاضای استرداد جبل الطارق به هسپانیه است که ازطرف سفیرهسپانیه درلندن بحکومت انگلستان داده شد انگلستان به این خواهش هسپانیه جواب نفی داد و بنا بر این مسئله هزاران نفر متعلمین هسپانوی مقابل سفارت انگلستان درمادرید به مظاهرهٔ شدید پرداخته وآئینه های عمارت سفارت دراثر سنگباران اکثراً شکسته بود .

ایطالیه :ـ درایطالیا نیزدرجریان سال بحرانات کابینه آن کشورقابل دقت است دگاسپری زعیم حزب دیموکرات مسیحی ایطالیه . پچیوتی اتیلیو ـ فانفانی هریك ازذوات مذکور را درمورد سال امر تشکیل کابینه داده شد آنها نتوانستند رای اعتماد را حاصل وهمه مستعفی شدند اخیراً شلبا به تشکیل ـ کابینه مامور شد . اما اتحادیه عمومی کارگران ایطالیا باوی موافقه نداشته علیه او توطئه می کنند . دیگر ازحوادث مهم سال درایطالیه همانا مانوره ها وسوقیات عسکری درایطالیا درسرحدات کشور مذکور جانب سرحد یوگوسلاوی بمناسبت مناقشات مسئله تریست میباشد .

قارئین گرام ازقضیه مهم تریست خبردارند که علاقه مذکور به دو منطقهٔ (الف) و(ب) تقسیم شده یوگوسلاویه منطقهٔ (ب) تریست رامیخواست ضم خاك خود نماید وایطالیه

(بقیه در صفحه ۲۹۹)

بناغلی احمدعلی کهزاد

فعالیت های باستانشناسی

درافغانستان بعد از آغاز جنگ دوم جهانی تا امروز

درسال ۱۹۳۹ ناگهان آتش جنگ دوم جهانی مشتعل شده ودامنه آن از کناره های سواحل رودرن به سائر نقاط جهان منتشر گردیدوبار دیگر اضطراب وتشویش دنیا را فرا گرفت. درحالیکه نیمهٔ جهان درخاك وخون می طپیدونیمهٔ دیگر آن در اضطراب شدید دست وگریبان بود افغانستان با احراز سیاست بیطرفی در امن وسلام می زیست. در چهار سال جنگ درحالیکه تحقیقات باستان شناسی در تمام روی زمین متوقف بود افغانستان تنها استثنائی بود که تحقیقات عتیقه شناسی دران بکلی ساقط نشد پر و فیسر هاکن (Hackin) مدیر هیئت حفریات فرانسوی برای اجرای وظایف ملی خودش باهمکاران خود بفرانسه رفت ولی متعاقبا بجایش دانشمند دیگر فرانسوی موسیو گیرشمن (Ghirshm.n) وارد کابل گردید درسال های ۱۹۴۰ و ۱۹۴۱ در پایتخت کشور ماماند.

بناغلی احمد علی کهزاد

گیرشمن دانشمند سالخورده که تحقیقات او در زمینه های قبل التاریخ درتپه های کاشان وجیان وسیالك در خاك هلی ایران ودرتپه های سرخداغ وسفید داغ در حوالی زرنج قدیم درسیستان افغانی معلوم است.

درطی دوسال اقامت خویش درافغانستان درسه نقطهٔ مهم برج عبداله، بگرام، صدق آباد ریزه کهستان که هرسه درعلاقهٔ کاپیسا درشمال کابل واقع است به یك سلسله کاوش ها، حفریات وتحقیقات باستان شناسی متوصل شدوثمرهٔ تجسسات او که مربوط به سال های جنگ است بصورت دو کتاب بسیار مهم نشر شده است یکی: بیگرام، تحقیقات باستان شناسی تاریخی راجع به کوشانی ها ودیگری یفتلی ها

Begram Recherch archeol.gique et Historiques s r e Kou Chans.

(Les chionites Feph talites)

موسیو گیرشمن بعدازدوسال اقامت در کابل در آغاز ۱۹٤۳ بفرانسه احضار شدوجز تقرر موسیوشلوم برژه (M. Schlumberger) بحیث مدیر هیئت باستان شناسی فرانسه در افغانستان بکابل رسید وچون تقرراو مصادف بسال اخیر جنگ بود و آمدن او مدتی به تعویق افتاد موزه کابل دررشته مهم دیگر که عبارت از گذاشتن اساس یك موزه اتنو گرافی باشد دست زدودراثر مساعدت بسیار قیمتدار اعلیحضرت همایونی پادشاه افغانستان وبزرگان مملکت موفق شد که کولکسیون های بسیار نفیس البسه وخامك دوزی ها وانواع بافت ودوخت از نقاط مختلف افغانستان بدست آورد. مجموع آثار در (۱٦) اطاق درعمارت مخصوص در کارته چهار قریب کابل برای مدتیکماه بمعرض نمایش گذاشته شدومورد دلچسپی زیاد علاقه مندان داخلی وخارجی قرار گرفت .

بارسیدن موسیوشلوم برژه به کابل وآوردن چندنفر اعضا وهمکاران جدید وتشکیل کتابخانه و کانون مطالعه در ۱۹٤٦ هیئت حتیقه شناسی فرانسوی سروصورت جدیدی بخود گرفت ودارای یك پروگرام جدیدی شد .

شبهٔی نیست که تحقیقات هیئت های حفریات فرانسوی درسال های قبل از جنگ درمدت تقریباً ۱۷ سال بیشتر منحصر به آئین بودائی وآرت وتاریخ بودائی افغانستان شده بود وبامختصر استثناآت تقریبا شکل یکنواختی داشت مدیرجدید هیئت در پروگرام جدید خود که متن آنرا در اکاد می حفظ آثار واسناد فرانسه :

L'Academie desinscripti ns et Belles Lettres

گذارش دادوتحقیقات هیئت خویش رادرافغانستان بدوره های ذیل مترتب ساخت :

(۱) قبل التاریخ.

(۲) تمدن یونانی .

(۳) مدنیت یوناتو بودائی درشرق وفرهنگ ساسانی درغرب افغانستان معاصرهم.

(٤) به اساس این پروگرام ازسال ۱۹٤۷ تاامروز که هفت سال میشود یك سلسله حفریات مهم مربوط بدوره های فوق درنقاطی مثل : بلخ، کمه دکه ، میرزکه، لشکر گاه مندیگك، سرخ کوتل ، قندوز بعمل آورد که بجایش ازهر کدام علیحده صحبت خواهدشد .

چون درسال ۱۹۵۲ سی ساله موعد اجازه حفریات فرانسویها در افغانستان به پایان میرسید دراثرموافقت حکومت افغانستان وفرانسه موافقت نامهٔ اجازه حفریات برای ۳۰ سال دیگر تجدیدشد به تزئید یك ماده که طرفین هروقت عزم فسخ قرارداد راداشته باشند یکسال بیشتر طرف مقابل را آگاه خواهد ساخت .

هیئت موزه تاریخ طبیعی نیویورك در سال ۱۹۴۹ موزه تاریخ طبیعی نیویورك با اعزام مستر فیر سر و یس (Walter A. Fairservis,) بکابل اجازه تحقیقات را دردوره‌های حجرودوره‌های اولیه قبل التاریخ ازوزارت معارف افغانستان خواست و بعداز مطالعه موضوع اجازه یك دوره امتحانی ششماهه تحقیقات درسیستان افغانی بین حوزهٔ ارغنداب وهیر مند وهامون برای آخر سال ۱۹۵۰ واوایل ۱۹۵۱ به موزه مذکور داده شد . مستر فیر سرو یس و همکار او مستر لوی دیوپره درطی یك گردش طولانی بطول ٦ هزار میل بین گرشك وفراه وچخانسور تقریباً (٦٠) نقطه راجزا ماکن قبل التاریخ ثبت کردند وشواهدرهایش بشری دراخیر دوره (پاله اولی تیك) دوره قدیم حجرودرجریان دوره (نیولی تیك) دوره جدید حجرد رخاك‌های جنوب غربی افغانستان اشکاراشددراخیر ۱۹۵۱ لوی‌دوپری یکی ازاعضای هیئت موزه تاریخ طبیعی امریکا کاوش های کوچك ولی نسبتاً مهم در ده‌مراسی‌غندی ودرشمشیرغار که هردو در پنجوائی ده میل جنوب غربی قندهار واقع است بعمل آرد .

هیئت امریکائی موزه دانشگاه پنسلوانیا :دربهار ۱۹۵۲ مستر رینی مدیر موزه دانشگاه پنسلوانیا بکابل آمدو بعداز تماس باوزارت معارف افغانستان قرار دادی برای یك دوره غیرمحدود و با قوه فسخ برای طرفین بشرط اطلاع قبلی ٦ مابین موزه کابل وموزه دانشگاه پنسلوانیا عقدشدودرخزان سال جاری مختصر کاوش های ازطرف هیئت موزهٔ مذکور درقندوز وبلخ صورت گرفت .

از سال های جنگ دوم جهانی باینطرف تاامروز یك سلسله کشفیات اتفاقی هم درافغانستان بعمل آمده است مانندکشف چندین هزارمسکوکات درمیرزکه گردیز ، کشف کتیبه های هبرو درغوریان هرات وکلکان سمت‌شمالی وکتیبه های یونانو کوشانی یکفتای درارزگان (ولایت قندهار) کشف خزانه مسکوکات قلعه‌زال (حکومت کلان قندوز)وغیره .

نقاطی که‌درسال‌های‌جنگ و بعدازان حفریات شده .

(۱) برج عبدالله حوزه کاپیسا که‌درشمال وادی کابل‌بین رشته کوهای پغمان وپنجشیر وکوهای صافی وکوتل‌خیرخانه‌افتاده‌وچهار رودخانه‌خروشان غوربند،شتل ،سالنگ ، پنجشیر آنرا آبیاری میکنند ازقرن ٥ق‌م که‌افغانها باهخامنشی هامجادله داشتند تاقرن( )مسیحی که های عربی آئین اسلامی را وارد کردند درحدود ۱۳۰۰ سال سر راه بلخ‌ونگاراه دیو نیز و پو لیس (Nagara Dionoropolis) یعنی جلال‌آباد وتاکزیلاو قندهار درآستانه دره‌های‌هند و کشمو قعیت مهمی داشت وشاخه جنوبی راه ابریشم که از بلخ یکطرف جانب‌تاکزیلا وطرف دیگر جانب غزنی وقندهار امتدادداشت از اینجا

مـیگذشت .درین حوزه خرابه های مهمی درپروان، بـگرام اوپیان،سارسـکندری وجاهای دیـگر افتاده ومرکز آن‌همان نقطهٔ ئی بوده که‌جغرافیه نـگاران کلا سیك بنام کـار تانا (Cartana) مور خین‌چینی به اسم کـاپیسی (Kapisi) خوا نده اند و عبا رت ازبـگرام فعلی میباشد که در مجاورت التصاق چهار رود خانه فوق الذکر قرار دارد برج عبد الله بفاصله ۶۰۰ متری شمال بـگرام در نقطه اشتراك غوربندو پنجشیر روی پوزهٔسنـگی واقع‌شده ومحلی است که موسیو فوشه A. Foulcer آنرا بصفت «شهر جدید شاهی »خوانده است وبصورت حاضره عبارت ازمحوط کوچك مربع‌شکلی است که‌بچهار طرف آن شواهد دیوار های قدیمه دیده میشود .

موسیو گیرشمن Cruireshman درسال(۱۹٤٤)دردو نقطه یـکی دروسط نیمه‌شرقی ودیـگری درپای دیوارهای گوشهٔ جنوب شرقی کاوش های بعمل آورد .درنقطه اولی جز یـکی دو پا رچه صنعت گـر یـکو بو دیك Bas relief de l'art gréco louddhique ویك‌سـکه نقره ئی خسرو دوم (Khasroes II) چیز دیـگری نیافت .در پای دیو ار های حصار برج عبدالله دونوع دیوارملاحظه نمودیـکی دیوار هائی که‌خشت کاری آن روی تهداب مختصری ازسنـگ درپائی گذاشته‌شده بود ودیـگری دیوارهائی که‌خشت های بزرگ آن بدون داشتن تهداب روی‌زمین گذاشته شده بوده .برعلاوه رو ی بعضی ازخشت‌های مذکور علایمی بصورت برخی‌ازحروف‌الفبای یونانی مشاهده کرد موسیو گیرشمن خشت‌کاری های‌روی‌زمین رابه عجله‌ئی که‌اسـکندر در کار دفاع داشت‌نسبت داده وبه‌اساس پاره ملاحظات دیـگردرسیستم آبیاری که‌باعصر یونانی باختری و کوشانی مغا یرت دارد به این نتیجه میرسد که برج عبدالله بااینکه‌سابقهٔ قدیم تری داشته درعصر اسکندربشکل قلعهٔ نظامی در آورده شده وباالکساندرا دوییه (Alexandra dvipa) یعنی (اسکندریه بین‌دوآب) یااسکندریه پای‌قفقاز که درپروان وقوع داشت موقعیت نظامی خویش رادرحوزه کاپیسادر مدخل دره‌های هندوکش‌مستحکم واستوارساخت .

بگرام : بگرام، کاپیسی منذکره ماخذ چینی مرکز کاپیسا، مقرشا هان یونانی باختری درجنوب هندوکش، پایتخت تابستانی کوشان‌شاه بزرگ کنیشکا از حوالی تقریبا ۱۲۰ سال با ینطر ف که بار اول چا رل مسن (Charls masson) انگلیس چندین هزار سکه ازگردو نواح آن بدست آورد معروف است‌وهندوشناسان اروپائی ودانشمندان خود هندوستان‌ازاهمیت مقام‌تاریخی وباستان شناسی‌وجغرافیائی آن اطلاع دارند و بعد ازحفر یات بسیار مهم موسیو ها کن (Hackin) د ر سال های ۱۹۳۷ ــ ۱۹۳۸ ــ ۱۹۳۹ که آثار گران بهای یونانی، یـو نانو مصری، هندی، وچینی از

آنجا بدست آمده است درجهان تهذیب وفرهنگ مقام شامخی احراز کرده و موزهٔ کابل را بی نهایت غنی ساخته است. چون در بحث ما اینجا تحقیقات و حفریات سال های قبل از جنگ شامل نیست لذا بگرام را در روشنی حفریات و تحقیقات موسیو گیرشمن مختصراً مطالعه میکنم.

برج عبدالله و بگرام متصل هم به فاصله (۶۰۰) متری یکدیگر قرار دارند. دانشمندان فرانسوی قراریکه متذکر شدم اولی را (شهر قدیم شاهی) ودومی را (شهر جدید شاهی) میخوانند. ازاثر ملاحظات باستان شناسی وحفاری موسیو گیرشمن درطی سالهای ۱۹۴۱ و ۱۹۴۲ درشهر جدید بگرام سه طبقه آبادی به ملاحظه رسیده است.

(۱) قسمت قدیم مربوط به عصرشاهان یونانو باختری که با ورود ایشان از شهر بکترا (Bactra) از صفحات شمال هندوکش به جنوب بناشده وتا اخیرعصر سلالهٔ اول کوشانی یعنی دورهٔ کدفیزس ها (Kadphises) دوام داشته.

(۲) مرحله دوم شهر که مربوط به سلالهٔ دوم کوشانی است ومؤسس دودمان مذکور کنیشکای کبیر میباشد.

(۳) مرحلهٔ سوم شهر که سلاله سوم وچهارم کوشانی دران استقرار داشت واین سلاله هارا معمولاً درتاریخ افغانستان بنام کیداری‌ها (Kidarites) وکوشانی‌های خورد یاد میکنند.

گیرشمن به شهادت کثرت مسکوکات بنای شهر جدید شاهی بگرام را به شاهان یونانو باختری درقرن دوم ق م نسبت میدهد واز نظر نقشه سازی یونانی آنرا او این شهری درآسیای مرکزی میخواند که ممیزات خودرا حفظ کرده است. بعقیده او از لحاظ پلان، شهر کاپیسی صورت (هیپو دام)

(Hippodam) یعنی شکل مستطیل داشت ودو کوچه ازوسط هرضلع جدا شده ودروسط آن تقاطع میکرد وازین نقطهٔ نظر بین کاپیسی وشهر (دیورا - اروپوس) (Dura Eurapos) که یکی ازشهر های یونانی آسیای داخلی بود شباهت های تام موجود است. شهر کاپیسی ازنظر پلان یونانی وازلحاظ شکل استحکامات حصار خود باپیش برآمدگی های مرتب درامتداد دیوار هاو باداشتن برج ها در کنج ها باشهرهای معاصر خود درخوارزم مانند (بازار قلعه) وایازقلعه شباهت بهم میرساند وچون خوارزم قبل ازاینکه شاهان یونانو باختری بطرف جنوب هندوکش پایان شوند تحت نظارت ایشان بود شکل استحکامات محلی باخترو خوارزمی وپلان شهر سازی یونانی بهم آمیخته شده وشهر کاپیسی قدیم عصر یونان وباختری را بمیان آورده است ازطرف دیگر چون مظاهر تمدن یونانو باختری (گریکو بکتریان) درآرت

وهنر نمودارشده باید درشهر سازی هم ایجا بات هردو تمدن را مشاهده کنیم . اهمیت حفریات موسیو گیرشمن دربگرام منحصر به دوچیزاست : یکی تعین مراتب وراه‌های مختلف آبادی شهر کاپیسی ودیگر مطالعه حیات مذهبی ومدنی واجتماعی اهالی آن دردوره های مختلف کوشانی .

قراریکه بالامتذکر شدیم آبادیهای قدیم ترین‌قشر خاکی کاپیسی راکه اینجا به نام بگرام نمبر ۱ یادمیکنیم به شاهان یونانو باختری نسبت میدهد که تااواخر سلالهٔ اول کوشانی‌ادامه داشت. به اساس مطالعات وی خانه های شهر نمره (اول) بگرام با خانه های تاکزیلا (Taxila) یکسان بود یعنی در هر دو جای درحالیکه خانه‌هافقط دارای یك منزل‌معلوم میشود ازخودزیر زمینی‌های هم داشته چنانچه (Apoll niso deTyan e) اپولونیوس‌تیانی که در سال ٤٤ عهد مسیحی تاکزیلا را دیده و (Philostrate) فیلو سترات سوانح نگار او می نویسد که نا میرده در تاکزیلا خانه های یك منزله دیده که هر کدام ازخود زیر زمینی داشت . منازل‌بگرام (۱) عینا به همین ترتیب بنا یافته بود .

شهر دوم بگرام که‌بادودمان دوم کوشانی‌وامپراطور کنیشکا بنا یافته شهری بوده که‌در حدود ملاحظات باستان شناس فرانسوی در چندین اطاق دیوار های آن روی سنگ تهداب به اصول پخته آباد شده بودوگیر شمن با قید فرض چنین نظریه دارد که اصول پخته کاری با کنیشکا شروع شده است .

شهر سوم بگرام شهر یست که دودمان سوم وچهارم کوشانی یعنی کیداری هایـا کوشانی‌های خورد تااواخر قرن چهارمسیحی درآن زیست داشتند وبعقیده گیر شمن در اثـرورود قبایل (خیونی ـ یفتلی) Chionites Ephtal tes متروك مانده وبه نظر یه او شهر کـاپیسی را که تقریبا دو نیم قرن بعد ازمتروك شدن شهر سوم بگرام هیوان تسنگ زایرچینی دیده محل دیگری است که باید کشف شودو احتمال‌دارد موقعیت آن در محلی موسوم به(غندی پیسه) باشد

چیز مهمی که درشهر سوم بگرام‌قابل ملاحظه است این است که منازل شهر هر کدام دارای دسته اطاق هائی بوده که تعداد آن ها به ٥ ـ ٦ میرسد . دیوار های اطاق‌از خشت خام وتهداب آنها عموماً از سنگ‌های دریائی تعمیر شده است . اطاقها فقط یك یك دروازه داشته وهر منزل دارای پس خانهٔ بوده . آنچه قابل ملاحظه است‌وجود محراب های است در همین پس خانه‌ها که‌در قاعده هر کدام تخته سنگ هائی به مشاهده رسید وگیر شمن روی تخته سنگ ها در بعضی مواردآثار هیکل تراشی بو دائی دربرخی موارد دیگر مجسمه ربة النوعی را بنام (اردو خشو) (Ardokhsho) وبعضی

چراغهای گلی یافته است وواضح میشود که باشند گان کوشانی شهرسوم بگرام درطی قرن ۳ و ٤ مسیحی ربة النوع مذکور را می پرستیدند ودر منازل‌خود معابدی ساده ومخصوص داشتند ودرمقابل مجسمه‌رمحراب عبادتگاه خود چراغهای گلی روشن میکردند ، تفسیر این اطاقها را موسیو سیریك (Seyrig) درشهر پالمیر (Palmyr) هم ملاحظه نموده است .

صدق آباد : صدق آباد دهکده ایست در ریزه کهستان در سواحل چپ رود خانه پنجشیر . فاصله آن از بگرام روی یك خط هوائی فرضی ٦ــ ٧ کیلو متر میباشد ودرمقابل کوه پهلوان‌و شترك بگرام‌افتاده است . درسال ۱۹٤۲ در اثر کشف بعضی مسکوکات فقط برای یك‌روز حفریات مختصری دریکی‌دوقبر بعمل آمد درنتیجه‌دوجمجمه بعض‌ظروف مفرغ وگلی‌ومسکوکات کشف شد. بااینکه مدت کاوش درصدق آباد منحصریك روزواشیای مکشوفه بسیارمحدوداست معذالك‌ازنظر اهمیت‌قابل توجه زیاد میباشد زیرا آثار مکشوفه بیك‌دوره تاریك‌تاریخ افغانستان که دوره یفتلی ها باشد روشنی‌می‌اندازد. گیرشمن راجع به تحقیقات خود درصدق آباد کتابی در ۱۹٤۸ درقاهره‌به طبع رسانیده ومعلومات مختصری ازآنجا اقتباس میشود .

اقوام یفتلی‌خویش‌را به نام(خیونی) یادمیکردند. خیونی‌ها به دودسته تقسیم میشوند. یکی (یفتلی ها) یادسته شمالی ودیگر (زابلی‌ها) یادسته جنوبی که درشمال وجنوب هندوکش استقراریافتند. خیونی‌ها مردمان جنگجو، دارای اسلحهٔ خوب بودند وبرای سواری‌اسپ استعمال میکردند. یفتلی‌ها ازصفحات شمال هندوکش بطرف خاکهای ایران‌ساسانی متوجه شدندوزابلی‌ها درجنوب‌هندوکش بجانب‌هندگوپتا فتوحاتی نمودند. درقبایل‌اولی‌دراثر تماس وتصادم وجنگ‌ها وفتوحات‌متقابله تمدن ساسانی‌ودرقبایل‌دومی مدنیت‌هندی تاثیرکرد. درزبان یفتلی‌ها، پهلوی ساسانی ودرزبان زابلی‌ها سانسکریت تاثیر نمود .

خیونی‌ها عندالورود ازآسیای مرکزی آئین‌آفتاب پرستی‌داشتند بعد از ینکه وارد‌خاك افغانستان‌شدند درآئین‌وعقاید آنهاپارهٔ تحولاتی‌رخداد‌به این‌معنی که قبایل یفتلی‌که درصفحات شمال‌هندوکش بیشترمتمرکزشدند به آئین‌بودائی‌تمایل پیدا کردند ومدا قع‌دین مذکور شدند وزابلی‌ها درجنوب هندوکش به دیانت آفتاب پرستی خود اصرار ورزیدند واین اصرارآنها درعصر(میهر اکولا) برای بودیزم در گندهارا خطری‌ایجاد کرد. روی‌همرفته خیونی‌ها درامور مذهبی مسامحه میکردند وآزادی مذاهب را احترام می‌نمودند چنانچه دردورهٔ آنهادر خاك افغانستان، بودیزم ،

زوزاستریزم، آفتاب پرستی، آئین مانی، دین مسیحی نسطوری همه رواج داشت . عصر خیونی تا اندازهٔ زیاد جلال وشوکت داشت. اثاث البیت طلائی ونقرهٔئی، البسه مردانه وزنانه ابریشمی وخامك دوزی، زیورات وجواهرات، بخصوص البسه وجواهرات زنان یفتلی . معابد باشکوه آفتاب پرستی درزابل واستوپه های پوشیده ازورقهٔ طلا هر کدام بجای خود دلیلیست که انبساط پایهٔ حیات اقتصادی وثروت وآبادی کشور رادرعصر یفتلی ها ثابت میسازد. چون ایشان بین سردریا وآمودریا درشمال هندوکش وسپس در جنوب سلسلهٔ کوه مذکور احراز نفوذ کردند وتمام قلمرو کوشانی های بزرگ را اشغال نمودند افغانستان عصرایشان کشوری بود بزرگ که تمام راه های تجارتی آسیای میانه ازان میگذشت ویفتلی درنظارت راهای تجارتی دست داشتند و کاروان های بزرگ ومحتشم چین وهند ازاقطار قلمرو وتحت نظارت ایشان میگذشت. دورهٔ شکوه یفتلی ها که فصلی از فصول بسیار مهم تاریخ افغانستان است اخیر قرن ۵ واوائل قرن ۶ مسیحی را در برمیگیرد. درین زمان خیونی ها ازترکستان چین تاسرحدات ایران ودهانه سند امپراطوری بزرگی درافغانستان تشکیل داده بودند که موثرات تجارتی وفرهنگی آن در کشور های مجاور بی تاثیر نیست. ماخذ چینی تذکر میدهند که دراواسط قرن ۵ مسیحی مخصوصاً بعد ازینکه درسال های ۴۵۱ ـ ۴۳۶ هیئت تجارتی از کشور یوچی های بزرگ بچین رفت ساختن ظروف شیشه درچین معمول شد . این کشور یوچی های بزرگ درقرن ۵ مسیحی همان افغانستان عصر یفتلی است وواضح میشود که دراثر تعلقات تجارتی و بازرگانی که بین افغانستان یفتلی وچین درطی قرن ۵ مسیحی قایم بود طرز ساختن ظروف چینی از افغانستان به چین منتقل شد .

مدتها به اشتباه تصور میشود که یفتلی ها شاخه ئی از هن ها هستند و ایشان را بربر وخرابکار ومخرب مدنیت می پنداشتند حال آنکه حفریات «بگرام ـ کاپیسی» نشان میدهد که یفتلی ها چون به آئین بودائی گرائیدند درحفاظت وتوسعهٔ معابد مجاهدات بسیار کردند . چون قلمرو امپراطوری خیونی درمرحلهٔ عروج خود علاوه برخاك های افغانستان درحواشی ترکستان چین وهند وایران هم انبساط داشت در انتشار و امتزاج فرهنگ سهمی بسزا گرفتند . ایشان ممیزات هنر ایرانی رادرآئین بودائی کاشغر وارد کردند وصنعت گوپتای هندی را ازهند به افغانستان ارمغان آوردند چنانچه کشفیات سراورل آلتین درختن وکاشغر وکشفیات وملاحظات هاکن دربامیان، ککرك، فندقستان (درهٔ غوربند) این نظریات راتائید میکند . راهب کوریائی (هوی تچا او Houei tchao) که درسال ۷۲۷ م وارد بامیان گردید می نویسد: «شاه رئیس اقوام به آئین سه جواهر احترام میگذارد ومعابد وراهبین به تعداد زیاد وجود دارد» این نظر به نشان میدهد

که بامیان در عصر یفتلی ها مقام ومنزلت بزرگ دینی خود را محفوظ نگه داشته بود درزمان خلیفه منصور (۷۷۵ ـ ۷۵۱م) شهزاده بامیان به دین مقدس اسلام داخل شد ولی باز برای یك قرن دیگر دروضعیت آئین بودائی دردرهٔ مذکور تغیر فاحشی پیش نشد فقط درسال ۸۷۰ م خانه های راهبین در بامیان چوروچپاو وویران شد وبت های قیمتدار طلائی را به بغداد فرستادند ودرماه ربیع الثانی سال ۲۵۷ هجری (ماه مارس ۸۷۱ م) بشهر بغداد پایتخت خلفای عباسی رسید. به اساس نظریه «بارتولد» (Barthold) مستشرق روسی پایتخت شارهای بامیان (شارلقب امرای محلی بامیان بود) که بجنوب غرب هیکل های بزرگ بودائی قرار داشت ویران گردید وشهر جدید معروف به (غلغله) جای آنرا گرفت که درسال ۱۲۲۱ بدست چنگیز ویران گردید.

یفتلی ها بعدازمقاومت شدید علیه ساسانی ها بالاخره بدست ترکان غربی مضمحل شدند وزابلی ها را بعد ازیك سلسله فتوحات در هند عصر گوپتا عرب ها ازپای در آوردند وامپراطوری آنها تجزیه شد وبقایای نژادی آنها درنقاط مختلف افغانستان در غرجستان مالستان ، جاغوری ، ارزگان ، ریزه کهستان ومخصوصاً دربدخشان باقی ماند چنانچه درنقطه اخیر الذکر هنوز هم درحدود بیست هزار کس ازایشان زندگانی دارند.

یك مسئله دیگر که مربوط به یفتلی ها در تاریخ افغانستان اهمیت دارد موضوع (زابل) و (زابلستان) است که بعد از استقرار قبیله زاولی یفتلی درغزنه وحوالی آن بحیث موطن ایشان شهرت پیدا کرده و ساحه جغرافیائی آن که اول محدود بغزنه وحوالی قریب آن بود به تدریج وسعت یافته وتاقندهار (حوزهٔ ارغنداب) وحتی دورتر تاسیستان (حوزهٔ هیرمند) رافراگرفته است. اخیراً در نفس زابلستان در ارزگان بین مجرای وسطی ارغنداب وهیرمند که روی نقشه های جغرافیائی اسمای (اجیرستان) و (وجیرستان) خوب تر ازان نمایندگی میکند کتیبه های یفتلی کشف شده است. مرکز ارزگان تقریباً (۱۵۰) میل بطرف شمال غرب قندهار واقع شده ودر ناحیه نهستانی که اطراف مرکز ارزگان را گرفته این کتیبه های مذکور دیده شده است. این کتیبه ها روی گاوسنگ ها حك شده وهر کدام آن دارای دوسطر است. حروف رسم الخط های مذکور یونانی است ولی بسیار تغیر کرده ومعمولاً حروف یونانی تغیر کرده را (یونانی کوشانی شده) میخوانند واین حروف در چندین قرن عهد مسیحی در افغانستان متداول بود ویفتلی ها آنرا استعمال کرده اند واین اولین باریست که کتیبه های یفتلی در خاك افغانستان کشف شده است. درین کتیبه ها اسم (زابل) واسم شاه دین داری بنام (میرو) تذکار یافته است واحتمال دارد که این (میرو) (مهیراکولا) پادشاه معروف یفتلی زابلی باشد. بهر حال بنام (میرو) شاه دیگری یفتلی هم در تاریخ افغانستان تذکار یافته است.

شبهٔی نیست که شاهان یفتلی قبیله زابلی درهند پاره فتوحاتی کرده اند اهمیت این فتوحات ازنظر نظامی بجایش باشد اینجا ازنظر دیانت همین قدر متذکر میشویم که بافتوحات شاهان زابلی بخصوص با کشور کشائی های (توراماڼا) آیین آفتاب پرستی درهند زیاد شیوع یافت. البته میدانیم که دیانت آفتاب پرستی قرار تذکرات (بهاویشیا پورانه) باساکائی ها باراول وارد هندشدولی یفتلی ها آنرا عمومیت دادند و (توراماڼا) معبد آفتاب پرستی در ملتان بناکردوپسرش (میهیراکولا) متحملا همان کسی که کتیبه او در ارزگان پیدا شده است آئین مذکورر ادرهند بیشتر ترقی وتوسعه داد.

بلخ در ۱۹۴۷ : ام البلاد د بلخ شهر باستانی ما که در تمام دوره های تاریخ ادبی وفرهنگی مملکت چه درعصر اسلام وچه در دوره‌های قدیم قبل الاسلام همه وقت شهرت بسزائی داشت نقطه ایست که باستان شناسی ازان انتظارزیاد دارد. در۱۹۲۲ اولین حفریات هیئت باستان شناسی فرانسوی تحت نظارت پروفیسر فوشه درآنجا بعمل آمد ولی بعد از ۱۸ ماه کار طوریکه انتظار میرفت نتایجی بدست نیامد. چون صفحات باختر دیده ودامنه خرابه ها منبسط است وشهر بلخ دردوره‌های مختلف حیات خود حتماً کم وبیش تغیر محل داده است یافتن نقاط مطلوب برای حفریات کار آسانی نیست. بدین مناسبت ۲۵ سال بعد بار دیگر هیئت باستان شناسی فرانسوی متوجه بلخ شد وموسیو شلوم برژه درچهارمنطقه معین: تپه زرگران، بالا حصار، حوالی دروازه بابه قویا دروازهٔ جنوبی، منطقهٔ مرکزی درحوالی میدان جدید بلخ یك سلسله کاوش هائی را بصورت چاهای مربع شکل که طول هرضلع آن یك ونیم متر بود آغاز کرد و در حدود (٦٠) چاه حفر نمود درنتیجه این کاوش‌ها که در سال ۱۹٤۷ صورت گرفت این قدر واضح شد که درمیان چهار منطقه فوق الذکر قشر خرابه‌های تپه زرگران بیشتر مواددور های پیش ازاسلام رادارد واین تپه اقلاً یکی ازاتلال بلخ عصر یونانی بشمار میرود.

کمهدکه بعدار۱۹۲۳ که (موسیو گودار) حفریات بسیارمهم خویش رادرتپهٔ کلان هده در۱۰ کیلومتری جنوب جلال آباد شروع کردوبیش از۲۳هزار پارچه‌های نفیس آثار هنری مدرسهٔ گریکوبود یك کشف شد تاسال۱۹٤۸ درولایت مشرقی افغانستان کدام حفریات دیگر بعمل نیامد(٥) سال قبل موسیو لوبر مهندس هیئت حفریات فرانسوی در (کمهدکه) یا (دکهٔ کوچك) که درمقابل سلطانپور افتاده به حفر معبد کوچك بودائی شروع کرد ویکعده سرهای گلی نفیسی بدست آورد که درموزیه کابل موجوداست واز نظر سبك وروش هنری شباهت آن زیاد به آثار هده دارد.

(لشکرگاه) ؛ قرار یکه در تمهید این مقاله متذکر شدم در پروگرامی که هئیت حفریات فرانسوی در سال‌های بعد از جنگ ترتیب داد تحقیق در تمدن وتهذیب اسلامی افغانستان هم شامل بود البته همه میدانیم که دورهای درخشان تاریخ تمدن وفرهنگ اسلامی مملکت ما متنوع است ودران میان تهذیب وفرهنگ اسلامی عصر غزنوی که دریك ساحهٔ وسیع خارج ازخاك های افغانستان هم شعشعه پاشی داشت مقامی بارز وبرجسته دارد .

غزنه پایتخت امپراطوری غزنوی، کانون تمدن وفرهنگ اسلامی افغانستان درطی قرن‌های ددو یازده که بلاشبه درعصر خود یکی ازمراکز مهم جهان اسلامی وشرقی وآسیائی محسوب میشد ازنظر تحقیقات باستان‌شناسی تاحال دست نخورده وقبل ازینکه حفریات درخاك توده‌ها واتلال این‌شهر عملی شده اتفاقات که بیشتر اوقات درتعین سرنوشت کاوش‌های علمی دخیل است باستان شناسان راازغزنه بهوادی سفلی هیرمند بردو عوض اینکه حفریات درپایتخت غزنویان صورت بگیرد درجوار بست در یکی ازقشله‌های نظامی آنها که درحوزهٔ هیرمند ودرحاشیهٔ سیستان موقعیت خاصی داشت عملی شد. اشکرگاه یالشکری بازار حصهٔ اداری ونظامی شهر معروف بست است که بفاصلهٔ ٦ کیلو متر در شمال شرق خرابه‌های شهر مذکوردرسواحل چپ رودخانه هیرمند افتاده است .

روی همرفته ازسال ۱۳۲۸تا ۱۳۳۰ در بهاروخزان پنج‌مرحله حفریات بعمل آمد ازلحاظ تحقیقات باستان شناسی مجموعهٔ خرابه‌های عظیم لشکری بازار بسه دسته تقسیم میشود (۱) دسته جنوبی (۲) دسته شمالی (۳) دسته مرکزی . مهمترین این سه دسته، دسته جنوبی است که خرابه‌های کوشك سلطنتی جزء آن می آید واین کوشك درزمان آبادی خود یکی ازنفیس ترین قصور سلطنتی عصر غزنویان بود. حفریات لشکری بازار ازنظر تاریخ عمرانی وفرهنگی وتهذیبی واجتماعی عصر غزنویان اهمیت بسیار دارد وبسیار مطالب مهم عصر مذکور راکه تااین زمان‌ماهیت ادبی وافسانه‌ئی داشت آشکارا وواضح ساخت. در نتیجه حفریات تصاویر بزرگ دیواری بدست ما آمد که در نوعیت‌خود بی‌سابقه است ودر تاریخ تمدن اسلامی جایگاه مخصوصی رااحراز کرده است. این تصاویر تصاویر دسته غلامان اخص‌الخاص سلطانی است که‌در دورهٔ سلطنت ابوالقاسم محمود پسرش مسعود را درداخل بارگاه‌سلطنتی به‌محافظت شخص‌سلطان‌می پرداختند وخو شبختانه بعداز تقریباً هزارسال تصاویر برخی ازانها بدست‌ما ومعلومات مارا ازنظر رسامی نقاشی، البسه ،اسلحه عصر غزنوی وسعت بخشید. ازلشکرگاه‌درجوار تالار دربارسلطنتی مقصوره یا مسجد کوچك اختصاصی سلاطین‌غزنوی کشف‌شده است وقطعات تزئینات‌و کتیبه‌ها ومحراب آن به موزهٔ کابل‌آورده شده‌است‌تا باردیگر مسجد مذکور که‌قدیم ترین مسجد افغانستان بوده مجدداً ساخته شود. خلاصه کشف لشکرگاه وحفریات‌در قصر سلطنتی دشت لکان مسئله

است که در تاریخچه باستان‌شناسی ما اهمیت سزائی داردو اولین حفریات بزرگیست که میزات ارت‌وهنروفرهنگ اسلامی‌مارادر دورهٔدرخشان غزنو یان آشکارا ساخت.

دهمراسی غندی: در ۱۹۵۱ هیئت امریکائی موزهٔ تاریخ طبیعی نیو یورك در اثر تحقیقات‌خویش‌درحوالی قندهاردرده‌کدهٔ پنجوائی که بفاصلهٔ۱۲میلی جنوب‌غرب قندهار واقع‌است دریك تپه‌ئی که۶۰متر بلندی داشت‌حفریات‌را آغاز کرد. چیز مهمی که‌در این حفریات کشف‌شده مجسمهٔ کوچك گل‌پخته‌ایست که‌آنرا ربته‌النوع مادر یاد میکنند رابته‌النوع‌زمین‌وفراوانی وحاصلخیزی‌میباشدوامثال آن‌ازنقاط مختلف آسیا از حوزهٔ سندوازحوزهای بین‌النهرین‌وسواحل بحرالروم وجزیرهٔقبرس ودیگر نقاط کشف شده است. قدامت‌این هیکل‌به دویادونیم هزارسال‌ق‌م میرسد. دراثر این اکتشاف واضح شده‌است که‌درطی ٤ هزار سال‌قبل‌ازامروزوپیشتر‌ازان مدنیت‌بزرگی‌درادوار قبل التاریخ بین‌حوزهٔ ارغنداب‌وسند وجودداشته. عجالتاً شواهد مقایسه میان مراتب تهذیبی قندهار وکویته پیداشده ویقین‌است که درآینده‌عواملی ازحوزهٔارغنداب وهیرمند بدست خواهد آمد که‌ارتباط‌تهذیبی‌بین‌حوزه‌های‌ارغنداب وهیرمند راباحوزهٔ سندثابت خواهد ساخت. هیئت امریکائی حوزهٔ تاریخ طبیعی نیو یورك‌ممیزات تهذیبی تپه ده مراسی را بنام (تهذیب مراسی) یاد میکنند.

مند یك (خاکریز) بیش ازجنگ دوم جهانی درسال ۱۹۳۶ هیئت(هاکن گیرشمن) درسیستان افغانی‌درتپه های مخروبه‌قریب(نادعلی) که‌بقایای شهرتاریخی(زرنج) پایتخت قدیم سیستان باشدبه تحقیقات قبل‌التاریخ پرداختند ودرتپه های موسوم به(سفیدداغ) و(سرخداغ) کاوش های‌نمودند ومظاهر تمدن هزارسال اول تمام را کشف کردند بعدازجنگ قراریکه‌پیشتردیدیم‌هیئت‌امریکا موزهٔ تاریخ طبیعی نیو یارك‌هم درپنجوائی قندهاردرده(مراسی) کاوش های‌کرد و شواهد (۲۵۰۰) سال ق‌م مکشوف‌شد بالاخره‌ازسلسله تحقیقات قبل‌التاریخ موسیو و مدام کزال در میان حوزه هرمند وارغنداب ۷۰ کیلومتری شمال‌غرب قندهار درعلاقهٔخاکریز به‌کشف تپه‌ئی موفق‌شدند که(مندیگك) نام‌دادوتاحال دوسه‌مرحلهٔ حفریات دراینجا عملی‌شده‌است، تپه‌مندیگك تپه ایست که‌تقریباً (۲۰)متراز سطح جلگه مجاور ارتفاع‌داردو بسیار سائیده بنظر میخورد دراثرجریان حفریات معلوم‌شد که‌درمندیگك چندین‌طبقه آبادی وجوددارد که‌یکی بالای دیگرقرار گرفته وتعین‌مراتب ان‌قرار اتی‌است.

اثاراولین‌اشغال تپه‌مندیگك بصورت سوراخ‌هائی نمودار شده که‌هرکدام جای ستون‌های‌خیمه‌بوده وظاهرگردیده که‌درابادی نمره‌اول خشت‌وسنگ بکارنرفته‌بود ومردمان کوچی وبدوی محض‌باایستاده کردن خیمه‌ها وخرگاه اکتفا کرده بودند

مردمانی که باراول درتپه مندیگک زندگانی داشتند ظروف تیکری بسیار ساده بدون نقش داشتند هنوز اطلاعی نداشتند وازادوات وافزار سنگی یکی دوپارچه بدست امد وابزفلزات د.ابادی نمره دوم دیوار پخته‌ئی وبعضی پارچه های کلفت تیکری ظاهر شد در ابادی نمره سوم خشت خام پدیدار شد و بعضی مهرها کشف گردید بدون کدام نوشته نظیر این مهرها ازکویته هم کشف شده است. درین مرحله بعضی هیکل های گل پخته هم کشف شده است مانندگاو کوهان دارولی هیکل انسانی دیده نشد بعدتر یعنی بالاتر درطبقات خاکی ظروف سنگی پشم هم نمودار گردید وبالاخره ادوات و افزار مفرغ (برونز) ازطبقه‌ئی که پنج متر ازسطح تپه پایانتر قرارداشت مکشوف گردید موازی باافزار مفرغی شکل وخمیره ظروف گلی هم تغیر کرد وتیکرهائی سیاه وخاکی وگلابی هم ایجاد گردیده است .

بدین طریق طبقات خاکی یکی بعد دیگر نمودار گردید ودر طبقه هشتم مهره هائی ازسنگ لاجورد هم بدست آمد .

روی همرفته درتپه مندیگک دراثر کاوش‌های علمی چندین مرحله زندگانی دیده شده وقرارتجزیه ذوعال مندیگک در (شیکاگو) به اثبات رسیده است که اواسط تاریخ اشغال تپهٔ مذکور به اواسط هزارسوم ق.م یعنی درحدود ۲۵۰۰ سال ق.م تصادف میکند وبعضی قسمت های قدیم تر آن تانزدیکی های سه هزارسال ق.م خواهد رسید. دامنه حفریات تپه مندیگک ادامه دارد ودرخزان امسال از سرگرفته خواهد شد. مندیگک ازنظر تحقیقات قبل التاریخ اهمیت بسیاردارد وباآثار وشواهد وادوات وافزار سنگی که تاحال بدست آمده یقین کامل میرود که تحقیقات اجتماعی زندگانی قبل التاریخ بین حوزهٔ ارغنداب وحوزهٔ اندوس یکطرف وروابط میان سیستان افغانی وخاک های ایران ازطرف دیگر روشن خواهد شد .

آتشکدهٔ سرخ کوتل: یکی ازنقاط بسیار مهم دیگر که حفریات آن جزفعالیت های باستان شناسی بعد ازجنگ دوم جهانی قابل تذکر است کشف آتشکده ایست روی تپه سرخ کوتل . تپه سرخ کوتل به فاصله ۱۵ کیلو متر پلخمری روی سرک کابل مزار شریف قرار دارد. این تپه دراواخر سال ۱۹۵۱ کشف شد و حفریات آن توسط موسیو شلوم برژهٔ دربهار سال ۱۹۵۲ شروع گردید . روی این تپه هم چندین طبقه آبادی وجود داشت که تقریبا همه آن آتشکده ها بوده که دردوره های مختلف تاریخی آباد شده است .

مهمترین قسمتی اکتشافات باستان شناسی درین تپه آتشکده ایست بسیار بزرگ ومهم که نظیر آن تاحال نه درافغانستان ونه درخاک های ممالک مجاور دیده شده است . ازروی مسکوکات به ثبوت رسیده است که این آتشکده درعصر کوشانی ها محتملا درجریان

قرن اول مسیحی آبادشده‌است . عوامل معماری یونانی درقاعدهٔ فیل پایه های بزرگ سنگی ودرسرستونها مشهود است ازروی بعضی پارچه های هیکل تراشی ظاهراً چنین معلوم میشود که مدرسه گریکو بودیك اینجا ودرین عصر هم نفوذی داشته ولی حقیقت چنین نیست زیرا آتشگاه قبل‌ازترقی مدرسه مذکور بناشده‌بود . آتشکده سرخ کوتل ازنظر مطالعه ارت وفرهنگ یونیان باختری بسیارمهم‌است زیرا این اولین باری‌است که درصفحات شمال هندوکش دریك گوشه‌ئی ازبکتریان ، باختریش قدیم با عمراناتی بدین پهنائی وعرض وطول مواجه شده ایم تاحال در سرخ کـو تل هفت خشت سنگی باحروف رسم الخطی (یونانو کوشانی) کشف‌شده‌واخیراً کتیبهٔ دیگر درین رسم الخط بدست آمده‌است .طبیعی مبدع رسم‌الخط یونانی دربکتریان به عصر یونانیان باختری به (۲۵۰ق‌م) میرسد ودرجریان قرون دوم واول ق‌م معمول ومتداول بوده وکوشانیانی که درآغاز مهد مسیح جای ایشان را گرفتند رسم الخط یونانی را هم کماقی السابق استعمال میکردند والبته درشکل بعضی حروف‌پاره‌تغیرات جزئی وارد کردند.بهرحال درسرخ کوتل‌درآتشکده بزرگ که‌حتماً درعصروزمان خودیکی‌ازمهمترین‌آتشکده های باختر بوده کتیبه هائی درین رسم‌الخط وجود داشته واز روی کتیبه اخیر که دران اسم یکنفر یونانی تذکار یافته احتمال زیاد میرود که تعمیر آتشکده تحت نظر کدام مهندس یامعمار یونانی بعمل آمده باشد .

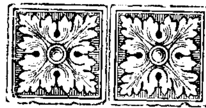
خطوط اساسی عمارت ،دهلیزها، برنده ها،حیاط ، وسیع وفراخ ، قطار فیل‌پایه ها پلستر کاری سنگی دیوار ها عظمت بنا ، ممیزات معماری همه دلالت براین میکند که آتشکدهٔ تحت نظر مهندس یامعمار یونانی صورت گرفته باشد .

بهر حال خود آتشکده وبنای آن حتماً درزمان اقتدار وحکومت کوشان شاهان بزرگ صورت گرفته کثرت‌مسکوکات کوشانی ،هیکل بزرگ یکی‌ازشهزادگان کوشان ، درین مفکوره هیچ شبهه وتردیدی باقی نمیگذارد وبعد ازاینکه‌مسکوکات ودامنه حفریات به پایان برسد حتماً به‌آن حد قادر خواهیم شد که بصورت‌دقیق‌ترعصر وزمان پادشاهی را که این‌آتشکده درعصر اوبناشده است هم تعین‌نمائیم.اطاق مرکزی آتشکده اطاقی است بزرگ دروسط آن صفه سنگی به ارتفاع۸۰ سانتیمترازخشتهای سنگی تراشیده شده بصورت مربع ساخته شده بود که هرضلع آن تقریباً چهار مترطول داشت وبطرف غرب خود سه پته زینه سنگی داشت. روی این صـفه درآتشـگـاه بزرگ وبلند فلزی آتش میکردند ودرایام اعیاد مذهبی آتشگـاه فلزی راروی صفه بیرونی میکشیدند وزبانه‌های آتش ازفرازتپه درتمام دند غوری دیده میشد.

دراثر جریان حفریات امسال درقسمت جنوبی آتشکده بزرگ . آتشکدهٔ دیگر

کشف شد که حتماً در یك عصر و زمان بعد ترشاید در قرون ، یا ازان هم بعد تر ساخته شده است . اینجا هم اطاق آتشکده یك اطاق مربع ای ولی کوچك تر اینجا هم دروسط اطاق آتشگاهی بوده ولی این آتشگاه با صفه ودیگر ملحقات خود همه از گل ساخته شده بود و خوشبختانه بدون اینکه صدمه زیاد بدان رسیده باشد کشف شد . درجدار شرقی صفه آتشگاه اشکال دوعقاب درحالیکه بال گشاده میباشند دیده میشود بالای صفه اجاقی است که آنجا آتش مذهبی راروشن میکردندوتمرکز خاکستر مخصوص بصورت قطع این نظریه راتائید میکند. بیرون مدخل اطاق درمحل مخصوص دیگر خاکستر های آتش مقدس را ذخیره میکردند تا بصورت تبرك بزوار داده شود ومقداری ازین خاکستر تاحال باقی مانده است .

منظره خارجی آتشکده سرخ کوتل شکل قلعه نظامی داشت . برج ها تیر کش ها موید این نظریه است . درامتداددیوار بیرونی آتشکده حجره هائی مشاهده شده است که غالباً محل رهایش محافظین مسلح بوده ودریکی ازین حجره ها بعضی از او ازم سپاهیان مانند پارچه زره وغیره بدست آمده است .

محمد حیدر ژوبل متخصص در ادبیات
وفلسفه. مدیر مجلهٔ آریانا.

آریانا دام تاریخی کشور

افغانستان است

1. مقدمه: روح تاریخ ما
2. آشیانهٔ آریایی
3. آریانای هزاران سال

۱. مقدمه: روح تاریخ ما

حقایق تاریخی

اگر بدور نمای تاریخ نگاهی می اندازیم می بینیم که طی دور نمای یک مجموعهٔ نشیب ها و فرازها تشکیل یافته که گاهی چنین است واگاه چنان: بزمانی زمانه بکام این یکی چرخیده ووقتی بهٔ آرزوی آن دگری. بعبارت دیگر کلیت تاریخ عبارتست از مجادلهٔ حق و باطل ومبارزهٔ طبقات که بیشتر دارای هدف اقتصادیست وشعلهٔ این مناقشه تا ادوار زیادی فرو نمی نشیند. اما با اینهم یک حقیقت درعقب همه قرار دارد واز خلال آن جلوه نمایی میکند واین خود پرتوی از حقیقت نهاییست واین آنست که باوجود مجادلهٔ طبقات ومبارزهٔ روشنی وتاریکی بالاخره مهر حقیقت واو که از خلال ابرپاره های ضخیم اغراض وناراستی باشد، پرتوافشانی آغاز میکند وحق بجای خود قرار میگیرد. ایمان داشتن بحقیقت بشر را امید وار میسازد که حق وحقانیت ابداً از بین نمیرود وتماماً مغلوب اباطیل واغراض آلوده نمیگردد.

محمد حیدر ژوبل

درطی قرون متمادی هر که از بیگانگان خواست درمورد ما و تاریخ ما سخن بگوید، گفت، اما هر کدام از نگاه خود واز پهلوی منافع خود چیزی نوشتند چنانچه دراواخر نزدیک

بودروح تاریخ کشورما از بین برود و بیم آن بود که حتی منوران و تربیت یافتگان ما چه در داخل مملکت وچه درخارج ازصورت ووجود تاریخی مدنیتهای پنجهزار ساله این مهد و منشاء نژاد آریا در تردد واشتباه باقی بمانند. تاریخهاییکه بنابراغراضی نوشته شده بود ولوکه ازهند، فارس، تورك، مغول، روس وانگلیس بودهرکدام برای انطفای هوس خود نوزده بیست ملیون نفوس داخل مرز و بیرون مرز افغانستانرا بنام، بصدها قبایل وعشایر، نسل، زبان و... پارچه پارچه کرده وهر آن برای افتراق ما ازیکدیگر نیرنگهای تازه ای بکار برده اند. اگر موضوع قبایل و عشایر کهنه شد و ناسیونالیسم (ملیت) قرن نوزده جای آنرا گرفت، زمانی موضوع مذهب را رویکار آوردند اگر آنهم ازمود افتاد موضوع نژاد و زبان را برخ کشیدند و اگر جایی آنهم کار نکرد اختلاف طبقات را بیاد دادند واینك در پی ریختن نیر نگك دیگری اند تا در اثنای دموده شدن فریب پیشین آنرا بکار بیندازند.

اما امروز که نور دانش وروشنایی حقیقت سراسر جهانرا فرا گرفته وزوایا واکناف تاریك وطن ما را نیز روشن میکند و ازهر کنج و کنار ویرانهای کشور ما آثار بر از نده و پر قیمت مدنیتهای باستانی وافتخارهای قدیم راهویدا و ظاهر میسازد وازربع قرن باینطرف یك جنبش محسوس تاریخ نویسی درکشور ما پیدا آمده وقسمتی از مطالب صحیح را از سقم وسره را از ناسره جدا میکند ، دیده میشود که در آثار تاریخی از هیر ودوت مورخ کلاسیك یونان گرفته تا کرزن انگلیسی مطالعاتی کرده می آید ودر آنچه مؤلفان ومصنفان منصف وحق بین نوشته اند وپرده های اشتباه واغماض را ازروی حوادث ووقایع کشور باستانی افغانستان برداشته اند وحقیقت وراستی را بی پرده وپوشش در نگاه جهانیان جلوه داده اند واین کار گاهی هم در آثار غالب مورخان متعصب اجنبی خواهی نخواهی دیده میشود، مجبور بگفتن حقایق شده اند. البته از پیشروان اینراه وکسانیکه برای نخستین بار خامه بدست گرفته و بتحقیق وتتبع در بحر تاریخ باستانی کشور ما شناوری کرده اند لازم می آید از آقایان میر غلام محمد غبار واحمد علی کهزاد یاد آور شوم چه حقوق این دوتن درین رشته فراموش ناشدنیست، بخصوص که درین مقاله تا بسیار حد از آثار ایشان استفاده کرده ام واینها بوده اند که بیشتر ازدیگران درینراه رفته اند وپرده های تاریکی را ازروی تاریخ باستانی ما برداشته اند.

با آنهمه اغماض واغراض مورخان بیگانه که در بسیار موارد حقایق را پوشانیده اند ، یکسلسله حقایقیست که در کنج و کنار صفحات تاریخ مجبوراً از آن سخن رانده اند ، از آنجمله است وهمه متفقند درینکه تقریباً در چهار هزار سال قبل افغانستان امروز ازطرف قبایل آریایی که ازسواحل سیحون وجیحون، هجرت کردند اشغال شد نخست درولایت هرات مسکن گرفتند وبنابعلت نام مهاجرین آریایی، اول اینولایت «آریا» وبعد اطراف آن

«آریانا» نامیده شد. دوسه هزارسال پیش از امروز (تخمیناً) که این نژاد آریایی در ولایت بلخ سلطنتی راتشکیل دادند حدود قلمرو سلطنت خودرا باکتریا نامیدند ودراثر همین تبدلات طبیعی بود که ولایت مشرقی آریانا باکتیا ویا پاکتیا خوانده شد وسا کنان ولایت مشرقی افغانستان پاکتین یا پکتو ن ویا پکتا نه گفته شدند که کلمات پختون، پختانه، پشتون و پشتانه که امروز هم برساکنان قسمت مشرقی اینکشور استعمال میشود، از نظر اتمالوژی (علم اشتقاق) ازهمانجا آمده ورابطهٔ پشتون وباختر، یاباکتریا ظاهر میشود.

یونانیان درزمانی مجموع افغانستان رااکسیمیا گفتند وگاهی اراکوزی نامیدند هندیها این کشور رایکبار باه لمکاه وزمانی راجهای هنود آنرا آلهیك دیس خواندند. فاریسها درنخست آریانارا آریاورتا گفتند وسپس نیمروز نامیدند وآنگه زابل یاد کردند شامیها ازباکتر، باختر ساختند. عربها واسلام اینکشور راخراسان نام نهادند ودربعض زمانها بنابتاثیر تشکیلات مختلف سیاسی اینکشور بنامهای متعدد ولایاتخود یاد میشد چنانچه زمانی پادشاه افغانستان امیر کابل خوانده میشد و غیره دریکی دوقرن اخیر ازهمین جمله است کلمهٔ افغانستان رایج شد واین درنخست جزئی ازین مملکت بودبنا برتسمیهٔ کل باسم جزء، برتمام کشور اطلاق شد. در مورد کلمهٔ «آریانا» وتاریخ این کلمه وجغرافیای آن درین مقال بتفصیل صحبت میکنیم.

اما اقتدار وسلطه سلطنتهای افغانستان (آریانا) غالباً تاقلب کشورهای همجوار رفته وایمپراتوری بزرگی راتشکیل داده است وگاهی هم جغرافیای سیاسی آن طوری آمده که اکثر اراضی طبیعی واصلی آن خارج دایرهٔ حکومت آن مانده وجزء ممالك همجوار بشمار رفته است. مثلاً درعهد حکومتهای یونانو باختری (یونانیان بلخ) ویادور سلطانهای کوشانی ویفتلی در قبل الاسلام ویادرزمان سلطنتهای غزنه وغوری ویا تیموریان هرات ویادرعصر عروج ابدالیان، کشور آریانا (افغانستان تاریخی) دارای چنان یك تشکیلات عظیم امپراتوری بود که مرزهای سیاسی آن بعلاوهٔ آریانای طبیعی شامل قسمتی از ممالك ماوراء النهر، خوارزم برخی ازفارس وهند بود که گاهی هم تعداد اتباع ایمپراتوری آریانا بیکصد ملیون میرسید. وهمچنین عکس این قضیه نیز مدتی درزمان بازماندگان غزنویها ویادرزمان بارکزاییها ویاامروز دیده میشود که قسمتی از آریانای طبیعی جزء ممالك همجوار است منجمله تاحواشی دریای سند یعنی پشتونستان یکجزء آریانای کبیر ست که بظلم وتعدی از آن جدا شده واکنون جزء سلطنت بیگانه بسر میبرد.

جغرافیای طبیعی آریانا رویهمرفته طوری است که در صفحات شرقی وشمالی کشور آریانا فرورفتگیهایی دارد که مرز طبیعی آنرا ازیکطرف تادریای سند وازطرف دیگر

تا دریای آمو ور یگستانهای خوارزم میرسانندو قسمت باقیماندهٔ کشورسطوح مرتفعی میباشند.
اکنون که مقدمه را بهمین جارسانیدم ومقدمات موضوع تاحدی روشن شد، بهتر است باصل موضوع بپردازیم وقبل از آن باید بگویم که این مقاله دارای سه بخش است :

یکی مقدمه ای زیر عنوان روح تاریخ ودرآن دیدیم که اگر چه مورخان مغرض خواسته اند تاریخ اینکشوررا تحریف کنند امابازهم بگفتن حقایقی مجبور شده اند ونام آریانا فراموش حافظهٔ تاریخ نشده اینکشور در مرورزمان نامهای مختلفی بخود گرفت جغرافیای آن تغییر کرداما اصلیت آن از بین نرفت ونام آریانا تاامروز باقی ماند

دیگر فصل اول زیر عنوان آشیانهٔ آریای که درآن کلمهٔ آر یا وقدیمترین مفهوم آن ،آریا ورته ومحلهاییکه بدین نام منسوب شده است، نخستین محل زیست آریاییها یا آریانه ویجه ومهاجرت آریاییها مطالعه شده ومی بینیم که کلمهٔ آریانه ویجه از نظر لغت ، جغرافیا واسناد برقسمتهای شمالی آریانا (افغانستان) تطبیق میشود .

سه دیگر فصل دوم زیر عنوان آریانای هزاران سال که درآن این کلمه را از نظر لغت ،ازنظر مهاجرت ،ازنظر متون ویدواوستا،طرز ساختمان آن نگریسته ومی بینیم چرا بعضاً آنرا پنهان کردند ومورخان کلاسیك یونان آنرا بروشنی آوردند وسرحدهای طبیعی آنرا واضح کردند .خراسان وافغانستان جانشین آریاناست .آریانا وتاریخش باجغرافیای آن دوباره احیاء میشود وآریانا نام تارخی وملی کشور افغانستانست .

۲ آشیانهٔ آریائی

آریا ـ آریا ورته ـ آریانه ویجه

نام آریا طوریکه درمقدمه گفتیم بریکعده مردمی اطلاق میشود ، که سرودهای ویدی بدانها متعلقست ؛ اگرچه احفاد آنمردم امروز ملل جدا گانه ایرا تشکیل داده اشند ، ازینجاست که قبایل ویدی تنها خودرا بنام آریا یاد میکردند .آریا را از نظر مذهبی بمعنی پرستنده، معتقدوقربانی دهنده نیزگرفته اند و کلمهٔ آریه رابمعنی شریف و آزاده ونجیب وبزرگوار زوگرا نمایه نیزآورده اند، واینمردم وقتی خود را باین نام یاد میکردند که هنوز در دوطرفهٔ هندوکوه (افغانستان امروز) متمرکز بودند ومفهوم طبقاتی ایشان هنوز بمیان نیامده بود که اینهارا میتوان بیشتر کتلهٔ آریایی باختر نامید. وواضحست که پیش ازاستقرار درباختر بدین نام نامیده نشده اند وبار اول درمورد کتلهٔ باختری در بلخ: افغانستان ، این نام سرزبانها آمد .

آریاییهای بلخ (باختر) باین اسم فرهنگ ، تشکیلات اداری، تمدن، زبان وآیین‌معین را نمایندگی می‌نماید. سلاله های پاراداتا یا پیشدادیان بلخی و کوی یا کیان بلخی که‌در اوستا وشاهنامها آمده است نخستین خاندانهای سلطنتی اینکشوراند ؛ که بعداً مهاجرت غیرمحسوس و آهستهٔ ایشان بطرف شرق وغرب بخا کهای هند وفارس کنونی صورت گرفت .

البته وقتی کلمهٔ آریارا استعمال میکنیم باید تذکرداد که مفهوم آن بسیار قدیمی میشود وهنگامیرا دربرمیگیرد که‌همهٔ آریاییهای هندوفارس پیش ازمهاجرتیکه از آن بصورت غیرمحسوس، ذکر کردیم ، درینکشور ، درافغانستان امروزی جمع بود ند واگر کلمهٔ صفت آنرا استعمال کردن بخواهیم ، آریایی‌میشود که با آریانی فرق دارد وبجای خودش ذکر شود .

آریاورته یکی ازاسمای ترکیبی خیلی‌قدیم آریائی‌است وزمانیرانشان میدهد که کتلهٔ آریا هنوز ازباخترشروع بانتشار و مهاجرت نکرده اندو سرچشمهٔ حوزهٔ اکسوس رادربر میگیرد ومعادل آن‌در اوستانیز ذکررفته وآنرا مهد آریایی توان ترجمه کرد که درشمال هندوکش‌بوده وبدوطرف سلسله کوهای مذکوربین اکسوس واندوس واقعست یاواقع بود .

این کلمه متشکل از دوقسمت است : یکی آریا، دیگر آورته که بقرار تجزیهٔ پور داؤد جزء اول یا (آریا) نام‌یکی‌از اقوامیست معروف که دراصطلاح علمی بهندواروپائی مشهور است وتنها آلمانها آنراهند وژرمان نامیده اند. جزء دوم یا (آورته) درزبان‌سانسکریت بمعانی مسکن، منزل ومیهن‌وامثال اینها آمده است که بنابر قواعد زبانشناسی از آریا آورته، الفی‌حذف شده و (آریاورته) گشته است .

نام آریاورته انسانرا متوجه شمال‌هندوکش یابخدی زیباو جوار سرچشمه اکسوس یعنی آریانا ویجومیسازد که‌مقریاما یاجم وجمشید اولین‌بادشاه‌پیشدادی بلخی‌افغانستانست . وقتیکه قسمتی‌ازآریاییها بهند مهاجرت کردند درمعنی آریاتغیری رخ داد وآریاورته را نیز بد انجاانتقال دادند .البته این‌مهاجرت مثلیکه بعرض رسید یکبار وآنی نبود بلکه بتدریج وبصورت غیرمحسوس پیشرفت واین خود واضحست که قبل از تهاجمات هندوسیتهاو اسکاییهاحتی پیشتر ازلشکر کشیهای‌اسکندر، باختریهاازافغانستان امروز (آریانای باستان) پایین‌شده راه خودرا شرقاً بهند وغرباً بپارس باز کردند . اینموضوع‌را آقای کهزاد از کتاب واله دوپوسن بتفصیل نقل میکنند وبرای تفصیل به‌آریانای کهزادمراجعه شود.

در مورد تطبیق نـــام آریا و رته کـه نخست صفحات شمال افغانستان بود و با مهاجرت آریاییها بهند منتقل شد آقای پوردا وُد مسامحه میفرمایند واز اولین محلیکه بنام آریاورته یادشده ذکری نمیکنند ویابزودی ازآن میگذرند ، آنجا ییکه میگویند : پس ازینکه آریاییها از مسکن اصلی خود ببلخ آمدند واز آنجا قسماً از دریای سند گذشته بقطعهٔ پهناور هند سرازیر شدند آنجا را آریا ورته نام گذاشتند واین قدیمترین نام آنکشور راست وبر قسمتهایی ازشمال هند ازسر زمینهای رودسند یاحواشی رود گنگ یعنی پنجاب وسند اطلاق میشود . بازهم شکر که نام بلخ (در افغانستان) رامتذکرشده اند واز شخصیت مانند ایشان توقعست ازافتخار هاییکه بکشور ما متوجهست بتفصیل ذکر کنند واینچنین مسامحات روانداراند .

محل اولی زیست آریاییها هنوزمورد گفتگو وسوالست اما باغلب احتمال که بیشتر دانشمندان آنرا پذیرفته اند درکوهای بزرگ حوالی پامیر (بام دنیاست). گرچه بعض مردم پیرامون بحرخزر نیز گفته اند اما نظرنخستین مستندترست. دسته ای ازهندوکش گذشته ازراه کابل واردپنجاب شدند. البته زمان این مهاجرت بتخمین ازدونیم هزار سال تاسه ونیم هزار سال پیش ازامروزاست که ایشان بهند سرازیرشدند وداسوها بومیان هندی را ازبین برده وهند را زیر سلطهٔ تمدن آریایی آوردند. درهند برعلاوهٔ چندین دستهٔ زبانهای آریایی چندین دستهٔ زبانهای غیر آریایی نیز موجود است که دین و تمدن آریایی باوجود شقاق زبانها یکنوع اتحاد ملی بین شان ایجاد کرد .

این واضحست گاهیکه آریاییها ازباختر بکرانهٔ رود سند آمدند قسمتی ازسرود های ریگوید را که درباختر (بلخ) سروده شده بود باخود ارمغان آوردند وتا هنوز که الفبا نداشتند آنرا بحافظه ها سپرده ازیکی بدیگری انتقال دادند .

دستهٔ دیگر این آریاییها یا اجدادما در حوالی آسیای مرکزی دراطراف دریای جیحون یاآمو گرد آمدند . همین دریاست که یونانیانش اکسوس نامند ودرمتون قدیم ما به (واخشو) نیز نامیده شده است . اینها مسکن خود را به (آریانا ویجه) موسوم ساختند ، تاگفته نماندکه کلمهٔ آریا را نمیتوان برسایر اقوام هند واروپایی نام نهاد بلکه فقط مخصوص اقوام هندی وآریانی است که عبارتست ازقطعه پهناور هند وفلات آریان (مثلیکه قبلاً متذکر شدیم) . سایر اقوام هند واروپایی بنامهای نژاد خودشان مانند اسلاو ، لاتین وژرمن معروفند . گرچه یکبار اشتباهی پیش آمد وبعض عالمان همه را آریه گفتند اما زود اصلاح شد واین کلمه آریه را فقط برای تعیین همین اقوام مختص ساختند .

آریانا ویجه قسمیکه بعرض رسید اولین فرودگاه آریاییها خوانده شده است که اوستا منجملهٔ شانزده سرزمین آریایی یا آریانی : سغد ، مرو ، بلخ ، نسا ، هرات ، کابل قندهار ، هلمند سیستان را که درافغانستان واقعند درفصل اول و ندیداد تذکر میدهد . همچنین دراوستا مطالبی آمده که اهورا مزدا بزرتشت سپنتمان دربارهٔ زیبایی ونیکویی آریانا ویجه حرف میزند وازسردی اقلیم آریانا ویجه نیز یاد میکند .

امروز دربسیاری ازمواردعلمی که میخواهد تاریخ ، جغرافیا ، فرهنگ ومدنیت یك کتله را آشکار سازند وتحقیقات باستانشناسی بکنند بیشتر ازراه زبانشناسی یا فیلولوژی و فقه اللغه پیش میروند وازین راه بنتایج نیك ودرستی نیز رسیده اند وما نیز درینجا ناگزیریم ازینکه بتحقیق زبانشناسی نپردازیم بلکه میخواهم از راه زبانشناسی بمطلب باستانشناسی وفرهنگ پی ببریم .

لغت ویجه که بعداًدرپهلوی ویجشده است ودرزبان دری امروز نشانی از آن نمانده، درسانسکریت بصورت (بیجه) یا(ویجه) بمعنی تخم آمده است. زبان پشتو که ازجملهٔ لهجات افغانستانست ورابطهٔ آن بازبان دری که درافغانستان زاده شده، بسیار مستحکمست ، طوریکه دوقرن پیش فکرمی شد باسانسکریت پیوند محکمدارد، ندارد؛ بل طوریکه تحقیقات نوین نشان میدهداز زادههای زبان اوستاییست وباآن زبان رشتهٔ قرابت را دارا میباشد بمقایسهٔ یکتعداد کلمات اوستایی، دری وپشتو بموضوع روشنی بیشتری می اندازد که درینجاخارج موضوع است. بهمه حال درلهجههای پشتو نیز، اویجه یااورشه بمعنی سرزمین آمده است وتاهنوز زنده است. اصطلاحیست درپشتو که میگویند «دخدای پراویجه یی نه پریژدی» یعنی که «وی را برزمین خدا نمیمانند» واین درموردی استعمال میشود که شخصی را بهیچ جایی نگذارند . (صفحه ۲۱ شمارهٔ اول سال اول مجلهٔ آریانا) . اینست که اویجه بمعنی سرزمین نیز آمده است که بناء آریانا ویجه بمعنی سرزمین تخمهٔ ونژاد آریانی می آید وورشه یاورشو تاهنوز درپشتو بمعنی مرتع وچراگاهست. درقسمت دیگری از اوستا(مهریشت ۱۳و۱٤) بر علاوهٔ آنچه گفتیم کلمهٔ ایریو شینه یعنی آشیان آریاییها یاخانمان آریانیها آمده و بر مرو وهرات وسغد و خوارزم تعبیر شده است همچنین ایریاوه بمعنی یاری دهندهٔ آریاییهاست که بریکی از خاندانها اطلاق شده است .

درمورد موضع نخستین آریاییها آنچه درسیناى ۱۰و۱۱ ازاوستا آمده اینست که (فراز کوه ، اوپاری ساین وسرهٔ کوه ستر وساره) است که اولی اوپاری ساین معنی بلند تر ازپرواز عقابرا دارد وعبارتست ازسلسلهٔ هندوکش ، یاستون فقرات افغانستان و دومی معنی ستاره سررا میدهد وسلسله کوهای خودرا دربر میگیرد که هردوی آن

دوسلسله عمده کوهای افغانستان (آریانا) را احتوا میکند و در گرداگرد همان سرزمینها نیست که روزی آریاییهای نخستین در آن زیست داشتند. ویما پادشاه که در ادبیات دری بصورت جم یا جمشید آمده نخستین بار شربت هوما یا سوما را در آنجا نوشید و پرچم حکمروائی را بر آریانا ازمرکز باختر (بلخ) بلند کرد.

بالاخره در مورد آریانا ویجه هیچ جای تردید نخواهد ماند که آریانا ویجه عبارت از قطعهٔ زمین بلند، مرتفع و خوش آب وهوایست قریب سرچشمهٔ **اکسوس** یا آمو دریا که بدخشان افغانستان (تخارستان) را دربر میگیرد و دامنهٔ آن تا بلخ افغانستان (باختر) ادامه داشت.

۳. آریانای هزاران سال

در لغت مهاجرت، درویدا، اوستا

مورخان کلاسیک یونان وخاورشناسان

طوریکه قبلاً دیدیم کلمهٔ (آریه) درسانکریت و(ییریه) در اوستا و (اری یه) درپارسی باستان هخامنشی مورد استعمال بسیارزیاد دارد. البته ازاصل موضوع دور خواهیم رفت اگر بگوییم که این هرسه زبان پهلوی هم پیداشدند ونخستین مادر زبانهای هندی ودومی یعنی اوستا ریشهٔ زبان دری وپهلوی خراسانی وپشتو وسایر لهجه های افغانستان وسومی اساس لهجه های جنوب ایران وپهلوی غربی وغیره استند، ودرجزئیات اینموضوع به پیچیم. همچنین کلمهٔ (آریانا) در زبان اوستا یی بمعنی (آریایی) بحیث صفت استعمال شده که آنرا آریانی نیزتوان قبول کرد. یونانیان که پس ازحملهٔ اسکندر باین بلاد بماندند این کلمات را بصورت (آریانا) تلفظ کردند ونوشتند وآنرا درمورد کشورما که عبارت ازافغانستان بزرگ امروز باشد ودربعض دورهای اسلامی بخراسان معروف بود، استعمال کردند واینست که حتی در قرون هژده ونزده نیز شرق شناسان همین کلمهٔ ((آریانا)) رادرمورد نام اینکشوراستعمال کرده اند وبعضی از آنها کلمهٔ افغانستان را بین قوس دربرابر آریانا نوشته اند.

استعمال کلمهٔ آریانا برای افغانستان امروز وبرای سرزمینی که بمرزها وحدود افغانستان امروزی یاخراسان دوراسلامی منطبق میشود؛ فکری مجعول نیست بلکه اساس تاریخی دارد ومفهومیست تماماً مستند که ازوداواوستا گرفته تا آثار کلاسیک یونان آثار مورخان اسلام وشرق شناسان ومعاصران ماهمه از آن ذکر میکنند که اینك جسته جسته ولی باکمال اختصار ازآنها یاد میکنیم وگفتار خودرابدانها مستند میسازیم وحدود طبیعی

آنرا واضح میکنیم تا بهمه کسانیکه فکر میکنند کشور افغانستان ازدوسه قرنی باینطرف بوجود آمده است ؛ ظاهر گردد که کشور افغانستان تاریخ بسیار باستانی و گذشتهٔ درخشانی دارد که بتاریکیهای قبل‌التاریخ میرسدوافغانستان امروز جانشین همان آریانای کهن میباشد ، گرچه دردورهای اسلامی سرزمین مارا خراسان نامیدند واینك یکدو قرنیست کلمهٔ افغانستان رابعوض آن استعمال میکنیم امابایددانست که نام تاریخی وملی قطعه زمینی که بین سند وآمو واقعست ؛ «آریانا» میباشد که تاریخ چندهزارساله دارد

قرار یکه گفتیم ،قسمتی ازمردمان آریایی که بهند نرفته بودند ودرحواشی وکرانهٔ دریای آمو یارود «واخشو » یعنی ازحومهٔ باکتریان یا ایالت باختر که بلخ امروز یست ودرصفحات شمال افغانستان واقعست ،میزیستند ،ازآنجا بجنوب هندوکش بفارس سرازیر شدندوباین ترتیب تمام فلات آریان‌را گرفتند .وآنجا ییرا که نخست درآن میز یستند یعنی ایالت باختر جنوب هندوکش یعنی قسمتهای شرقی فلات آریان رابنام ملی خود موسوم ساخته و(اریانه) یا (آریانا) گفتند وصفتیکه ازین اسم بصورت طبعی ساخته شده‌و بیلومورخ انگلیس نیز آنرا یادکرده است «آریانی »میباشد که هرکس ویاهر چیز متعلق به‌آریانا را « آریانی» توان گفت .

وهمچنانیکه چیزی راویا شخصی راکه‌منسوب به‌اسکندنیا یا باشد اسکندنیاوی ویا اگر متعلق باستنیا یایوگوسلا ویا باشد استونی ویایو گو سلاوی گویند آنچیزویا آن کسیراکه به‌آریانا منسوب است مثلاً مردم‌وساکنین آنرا، « آریانی »میشود گفت.

یگانه جاییکه ،یگانه مملکتی که معلومات ویدا واوستا هردو درآن تطبیق میشود و درموردآن ویدا واوستامتمم ومکمل یکدیگر شمرده میشوند کشور آریانای باستان یاافغانستان امروزاست واین بزرگترین افتخار ماست که آنچه خوبان همه دارندا ینکشور تنهادارد .درمورد آریاییهای هند ،ویدا معلوماتی بما میدهد ودرمورد آریاییهای پارس اوستامطالبی میگوید اماتنهادرمورد آریاییهای افغانستان (آریانا) است که هم وید اوهم اوستا سخن‌میرانند وآنهم هردو باهم مطابقت میکنند .همینست که‌خاك کشورما ،همان خاك اوستایی است وآن‌مهدپرورش‌مدنیت ویدی وکتلهٔ باختر یست که بعداً شرقاً غرباً بمهاجرت پرداختند .

اینست که‌کلمهٔ اوستایی ائریانا که‌صفتاست وبمعنی آریایی است ،دراوستا بتکرار ذکرشده که مفسرین‌اوستا بعداًدرزمان‌ساسانیان آنرا تحریف کردندوبزبان پهلوی دراریج‌خودشان نوشتند اوستا آریانا ویجه رابرسر زمینی استعمال‌میکنند که سغد مرو بلخ‌نسا ،هرات،کابل ،قندهار ،هامند وسیستان جزءآنست،همچنانیکه درفصل‌اول‌ویندیداد

اینمطالب را ذکر میکنند در جایی دیگر از زیبایی کشور آریانا بحث میکنند. در بند های ۱۳ و ۱۴ مهریشت از اوستا خانمان آریایی را بر چند شهر آریانا اطلاق میکنند که هرات جز و آن است.

همچنین وجود کلمهٔ (ویجه) از اصطلاح (آریانا ویجهٔ) اوستا در بعضی لهجه های کشور ما بموضوع روشنی بیشتر می اندازد.

ریشهٔ آریا، در کلمهٔ آریانا از قدیمترین ریشه هاست ودرغالب ترکیبها و کلمات دیده میشود که مرور زمان آنرا از بین نبرده است. دردورهٔ اوستایی بکلمهٔ آریا، (ن) علاوه شد وصورت آریان رابخود گرفت، در ویدا ها، آریان صورت جمع آریاست، که گویند (ها)ی نسبتی بدان اضافه شدو آریانه یا آریانا مسکن آریا ها یعنی نجیبان را افاده میکنند. بعبارت دیگر (نا) که همان (ن) اخیر عصر اوستایی است بحیث پیوند یا پسوند بکلمهٔ اول آریا، اضافه شد که حیثیت ادات نسبتی رادارد وآریانا بحیث مسکن آریایی استعمال شد این شکل در باکتریانا (باختر) ساکستانا (سیستان) درانجیانا (زرنج) که عبارتند ازمسکن باختریها، مسکن اسکاییها و مسکن زرنجیها نیز دیده میشود. این سرزمین را (اریانه) بفتح (ن) نیز یاد کرده اند این بود یکوجه ساختمان کلمهٔ آریانا برای کشور ما از کلمهٔ آرین و آریا که نخستین باشندگان مملکت ما واجدادساکنان امروزی این کشور اند که آقای کهزاد براساس منابع خارجی مدارک اروپایی تحقیق فرموده اند. همچنین آقای ریشتین مدیر عمومی پشتوتولنه درمقاله ایکه درشمارهٔ (۳۵۳) مجله کابل نوشته اند وقسمتی از آن در شمارهٔ ۱۳۴ - آریانا اقتباس شده مقاله ای نوشته اند ودر آن طوریکه درپاورقیها مأخذ رانشان میدهند از کتاب تاریخ افغانستان تألیف آقای احمدعلی کهزاد تتبع کرده اند، ضمناً اظهار نظری میکنند که ساختمان کلمهٔ آرین وآریا بادستور زبان پشتو تماماً موافقست والبته دزین شکی هم شاید نباشد، زیرا لهجه های مختلف پشتو درافغانستان وپشتونستان که باوجودزبان دری ولهجه های بلوچی، نورستانی، دستهٔ زبانهای غلچه، ازجملهٔ زبانهای اصلی افغانستان بشمار میروند، بقایای قدیمترین زبانهای آریایی فلات آریان مانندزبان باختری باستان، اوستا، زندوپهلوی افغانستان (خراسانی) میباشد. وی گوید که (این ویا) هردولاحقه هایی استند که جهت ساختمان صفت ذاتی استعمال شوند مانندیکه از (خاوری) (خاك) (خاورین) (خاکی) شودویا ازجل (دزخش)، جلیا (درخشان) شود. وی درمقالهٔ خودسپس تر ازینکه این نام قدیمترین نام افغانستان است ومورخان یونانی مرزهای آنرا نشان داده اند ذکر میکنند. وپس ازینکه توجیه آقای کهزاد راتذکر میدهد توجیه دیگری نیز برای ساختمان این کلمه ارائه میدارد. وی گوید که «آریانا» از «آریا» و «یانا» یا «یانه» درست شده است و «یانه»

«یانه» یك لاحقهٔ بسیار قدیمی است که در آخر کلماتی بیاید که بر علاقه‌ها اطلاق میگردد مانند باکتریانه از باکتر، سغدیانه از سغد، پکتیانه از پکتها، همچنین لودیانه در هند هم معنی مسکن لودیها را افاده کند. «یانه» اکنون هم بصورت ادات ظرفی وجود دارد و مستعملست مانند کوکیانه زوز یانه وغیره.

وهمچنین آقای رشتین امکان دیگری را نیز یاد کند که «آریانا» مانند «پکتیان» «ولوزیان» جمع «اری» باشد و «ان» علامهٔ جمع باشد در ینصورت «آریان»، «آریانا» هم نام قوم وهم نام علاقه باشد مانندیکه مهمند هم نام قوم وهم نام مسکن و علاقه است. بالاخره محترم رشتین از بحث فوق نتیجه میگیرد که «آریانا» کلمه ایست پشتو و صورت شکل و ساختمان آن هم پشتو است.

بنظر من باساس آنچه فبلا گفته آمد نظر نخستین آقای رشتین که «یانه» ادات ظرفست که در اخیر آریا آمده باشد. بحقیقت قرین معلوم میشود و با توجه آقای کهزاد بسیار نزدیك بنظر می آید واز ینکه آقای رشتین اثبات پشتو بودن کلمهٔ آریانا را نموده اند، کمال امتنان داریم. در ینکه زبانهای امروزی افغانستان (اعم از دری، پشتو، بلوچی، غلچه، نورستانی وغیره) همه بهمان اصل آریایی باز میگردد و پشتو هم جزئی از آنهاست بنا بران از حقیقت دور نیست اگر طرز ساختمان کلمات ودستور زبان زبانهای باستان آریایی ما با پشتو و یا از پشتو بانها تطابق کند، بلکه باید باهم انطباق کند واز ینست که ما نظریهٔ آقایان کهزاد ورشتین را تلفیق میکنیم وهر دو را عین چیز میدانیم، بهمه حال آریانا - عبارتست از سرزمین دوطرف هندوکش یعنی افغانستان امروزی. شاهانیکه ویداو اوستا از ایشان یاد میکنند شاهان آریاناست و باختر (بلخ) پایتخت آن امپیرا طوری بشمار می آید.

کلمهٔ آریانا پس از یکدوره خاموشی دوباره بزبان نویسندگان کلاسیك یونان که بشرق وفرهنگ آن علاقه‌ای داشتند دیده می شود واز نوشتهای آنها ظاهر میشود که جمعی بقصد میخواستند این نام ومفهوم جغرافیایی، نژادی، تاریخی وسیاسی آنرا پنهان نگهدارند. هخامنشیهای فارس که از شکوه تاریخی مملکت آریانا وبزرگی شاهان ونفوذ سیاسی آنها اطلاعی کامل داشتند خواستند که این نام ومفهوم آنرا در تاریکیهای فراموشی محو کنند وخاك آریانارا بصورت ایالت پراگنده نشان داده اند ودر کتیبه های خود در جملهٔ اراضی مفتوح از هر قسمت جداگانه نام برده اند وآریانا را بصورت کلی ذکر نکرده اند، درحالیکه بشهادت نویسندگان کلاسیك یونان که بعد بیاید، چه در زمانهٔ هخامنشی وچه در دور فتوح اسکندر هنوز خاطرهای عظمت وشکوه کشور زیبای آریانا از بین نرفته بود.

نخستین بار اراتوستن در نیمه اول قرن سوم ق . م . مورخ یونانی اسم آریانا را یاد کرده که استرابو جغرافیانگار و مورخ یونانی ۶۰ ق . م. تا ۱۹ م از زبان او این نامرا ذکر میکند . استرابو که از جغرافیانگاران قرن اول میلادی شمرده میشد کتابی نوشته که آقای دکتر نجیب الله معلم اسبق فاکولتهٔ ادبیات وحقوق دارالفنون کابل که بنده در سال ۱۳۲۶ شرف شاگردی شانرا داشتم متون فرانسه وانگلیسی آنرا از نظر گذشتانده و آنچه را متعلق بکشور ماست زیر عنوان «سترابون و آریانا» در رساله ای گردآورده ومنتشر کرده است . این مورخ کلمهٔ « آریانا » را متذکر میشود و آنرا برقسمتهای اطلاق میدارد که افغانستان امروز را احتواء میکند .

وی سر حد شرقی آنرا رود اندوس (سند) ، مرز جنوبی آنرا بحر هند و حد شمال آنرا پارا پامیزوس وسیر دریا (آمو) وخط غربی آنرا پارتیا داند . ایالت باختر (بلخ)مروارید آریانا وپایتخت آن شمرده‌میشد . واگر این حدود را امروز بجغرافیا تطبیق کنیم تماماً بافغانستان امروز منطبق میشود ، منتها با این فرق که قسمتی از خاکهای اصلی این کشور ضمیمهٔ خاکهای بیگانه وهمسایه شده است مانند پشتونستان وبلوچستان وغیره اما مختصات فرهنگی ، نژادی وغیره را به‌همان صورتیکه در افغانستان امروزاست ، حفظ کرده است .

بلی درسال ۵۱۲ ق . م . داریوش بهند لشکر کشی کرد در سال ۳۲۷ ق . م . اسکندر از بلخ بیرون رفت و پس از عبور ازهندوکش بهند سرازیر شد ، در هر دو مورد رود سندیا (ایندوس) سرحد هند وآریانا قرار داشت وهردو وقتی خودرا بهند دیدند که از رود سند گذشتند . واگرداریوش واسکندرهردو در نخست پیش ازلشکر کشی بهند ، رودسند (ایندس) را سرحد آریانا وهند شناخته اند ، آیا ظلم نیست که امروز یك خط فرضی دیورند دوقسمت آریانا را ازهم جدا کند وسند مرز طبیعی کشور آریانان نباشد وقسمتی از افغانستان بزرگ بزور ازپیکره اش جدا شده باشد ؟

در قرون اسلامی که از آریانا بنام خراسان یاد میشود ، با مراجعه بکتاب حدودالعالم که بقرن چهارم هجری نگاشته‌شده‌ظاهر میگردد ، که سرحدخراسان اینقرن عیناً همان مرزهای آریاناست ودر ینکتاب‌سرحدهای‌شرقی خاك‌را رود سند وهندوستان داند ، مرز جنوبی را بیابان سندومغرب آنرا بعضاً حدودهری و بعضاً نواحی گرگان گوید شمال آنرا رود جیحون (آمو) وجوز جانان وتخارستان شناسد که اگر این همان آریانای باستان ویا افغانستان امروز نیست پس کجاست ؟

آریانای باستان در هر عصرودور دولتهای آزاد ومستقل ومشخص داشتند ، چنانچه پس از فتوح اسکندرسلطنت آزادیونانو باختری ، کوشانیها . ، بعضاً کوشانیهای خورد ،

کابلشاهان و برهمن شاهان سلاسه های تاریخی اینکشور ند، همچنین پس از فتوحات اسلام طاهریان هرات ، صفاریان سیستان وسامانیان بلخی درهمین خاک شالوده سلطنت ریختند ، اگر چه عربها در ینگاه مملکت مارا خراسان گفتند که جانشین همان آریا ناست (با مقایسهٔ استرابو وحدود العالم) امپراطوری غزنوی ازهمین کانون فروغ گرفت ، غوریها ، تیموریهای هرات شیبانیها وهوتکیها سلطنتهای مشخصی در همین خاک داشتند . گفتیم در قرون هژده ونزده عملاً کلمهٔ آریانا باز بنوشتهای مورخان وشرق شناسان داخل شد ومستشرقان دوباره این کلمه را از صفحات تاریخ بیرون کردند . چنانچه از جمله ه . ه ویلسون کتابی درینمورد نوشته ونامهای آریانای عتیق را با افغانستان یکجا ذکر میکند ونام اخیر الذکر را حادث میداند . بعلاوه بیلو از نام آریانا ، تاریخ وقبایل آن در کتاب خود موسوم به « تحقیقاتی در نژاد شناسی افغانستان » مفصلاً صحبت میدارد . رالینسون نیز کلمهٔ آریانا را نقل قول میکند ومسیو فوشه در کتاب هزیرنا نو بودایی خود آریانه را در مورد کشور افغانستان تطبیق میکند و طوریکه آقای کهزاد نقل قول میکند (آریانا تالیف کهزاد) اینها تذکر میدهند همانکشوریکه زمانی نزد فارسیها آریاورته بود ویونانیان آریانا نامیدند ، عربها بخراسانش موسوم کردند، امروز افغانستان نامیده میشود .

این نامیکه هزاران سال پیش ازین اجداد ما بر کشور خود گذاشتند تاامروز هنوز از بین نرفته وپیش ازینکه کلمهٔ آریانا دوباره درین کشور مرسوم بشود وکارتهٔ آریانا ، کلوپ آریانا ، آریانا دایرة المعارف ، مجلهٔ آریانا ، جایزهٔ آریانا ، تیم سپورتی آریانا ، جایزهٔ آریانا ، دوا خانهٔ آریانا وغیره بمیان بیاید تاقرن هژده ونزده گاهیکه خاور شناسان از تاریخ کهن افغانستان وادوار عتیق آن یاد کردن میخواستند آنرا بنام « آریانا انتیکوا یاآریانای باستان » یاد کرده اند ودر کتابهای تاریخ وجغرافیا از آن سخن رانده اند، ولی این نام از تقریباً دونیم تاسه هزار سال باینطرف پابرجاست وهنوز بهمان صورت خود مورد استعمال دارد . درحالیکه نام کشور آریاییهای هندی یعنی آریاورته تنها درمتون قدیم سانسکریت دیده میشود ودر استعمالات روزانه ظاهراً از بین رفته است .

کلمهٔ آریانا درجنبش جدید تاریخی کشور برای نخستین بار در شماره های سال اول مجلهٔ کابل (۱۳۱۰) بنظرم رسید که یکسلسله مقالاتی زیر عنوان نگاهی بتاریخ قدیم افغانستان بقلم آقای غبار نوشته شده وازین کلمه تذکر رفته است . همچنین مقاله ای از همین نویسنده بسالنامهٔ ۱۳۱۱ کابل است که آنجا نیز این نام یادشده . سپس در شمارهٔ (۹۸) مجلهٔ کابل آقای کهزاد مقاله ای در باب آریانا ، قدیمترین نام کشور نگاشته اند که بعد آنرا بصورت رساله ای در آورده اند . اینکتاب به ۱۳۲۱

چاپ شده وجایزهٔ آریانا گرفته . آنکه درجلد اول تاریخ افغانستان تالیف کهزاد نیز بتفصیل ازآریانا، وسرحدات آن سخن رفته است همچنین د کتور نجیب‌الله خان کتابی مختصر در تاریخ قبل الاسلام دیگر بعداز اسلام در دو جلد زیر عنوان آریانا یا افغانستان نوشته‌ورساله‌ای دیگر بنام استرابون وآریانا دارد که قبلاً ازآن متذکر شدیم. اینک تاجاییکه باسناد دسترسی داشتیم ظاهر کردیم که « آریانا » قدیمی ترین نام تاریخی وملی کشور افغانستانست‌وهمین کلمه‌است که دربرابر مغرضان قدامت‌تاریخی ، تاریخ‌درخشان وآزادی چندین هزارسالهٔ کشور مارا اثبات میکند. مغرضان ومخالفان عظمت وشکوه این کشور نام آریانا را بارها خواستند بتاریکیهای فراموشی مدفون کنند ؛ اما آفتاب این حقیقت بدرخشیده واین نام‌روشن شدوبااین‌نام‌تاریخ‌چندین هزار ساله‌ما ، آزادی ، شکوه وفرتاریخی ما ، سلطنتهای پر عظمت ما ، فرهنگ وکولتور ما ، هنر وآرت ما نمایان گشت .

برای مطالعات وتحقیق بیشتر دریمورد منابع وادبیات ذیل‌را متذکر میشوم وقسمتی ازینها کم یا بیش دراثنای نگارش اینمقاله مستقیم یاغیر مستقیم مورد استفاده قرار گرفته ویا بد انها مراجعت شده که محض ادای حق‌شان ازآنها یاد آوری میکنم :

۱.احمدعلی کهزاد ؛جلد اول تاریخ افغانستان (چاپ کابل)
۲. « « :آریانا قدیمترین‌نام‌تاریخی کشور (مقاله‌درشماره‌۸-۹)مجله کابل۱۳۱۸)
۳. « « :رسالهٔ آریانا . (چاپ کابل)
٤ . د کتور نجیب الله استرابون وآریانا («)
۵. « « :آریانا یاافغانستان («)
٦ .م .غبار : نگاهی بتاریخ افغانستان (مجله کابل‌سال‌اول‌ودوم ۱۳۱۱و۱۳۱۲)
۷ « « : . . . « . . ۶ . « . . . . . « . . . .(سالنامهٔ ۱۳۱۱ کابل)
۸. « « . . . .افغانستان بیک نظر . . .(ازنشرات پشتو تولنه ،).چاپ کابل
۹. ــــ : . . . حدود العالم من‌المشرق الی المغرب .
۱۰ .پورداود : ایران و هند
۱۱ .ویلسون : آریانا انتیکوا
۱۲ .پرسی سایکس، تاریخ افغانستان
۱۳ .بیلو : تحقیقات در نژاد شناسی افغانستان
۱٤. « : نژاد های افغانستان
۱۵. واله دوپرسن : هندواروپایی وهند وایرانی
۱٦ . رالینسن : باکتریا
۱۷ .مکد و نالد :هند قدیم
۱۸ .فوشه :گریکو بودیك گندارا
۱۹ . مجله های آریانا
۲۰ .مقالهٔ پشتین درمجلهٔ کابل

نویسنده عبدالحق واله

عرف و عادات در نورستان

نورستان با آن همه زیبائی های خود در شمال شرق پروان و در شمال غرب ولایت مشرقی واقعست. تاریخ نورستان و نورستانی ها تا چند سال قبل معلوم نبود ولی بهمت انجمن تاریخ افغانستان کتابی که در زمان حکیم میرزا پسر همایون ۴۰۰ سال قبل از امروز نگاشته شده است. درین تازگیها بدست آمده. نویسندهٔ این کتاب مهم قاضی محمد سالم نام دارد و کتابش از ۶۰ داستان مرکب است که هریك جنگی را بیان میکند واز نظر اعلام جغرافی و نام ها و عرف و عادات و اسلحه وغیرهٔ نورستان ارزش زیادی دارد بقرار تحقیقات مستشرقین خارجی یکی از دو نفر مورخین همر کتاب سکندر مقدونی نوشته است که سکندر در کدام نقطهٔ نورستان شہر را گذار آنید و چون سربازانش بیمار شدن خط سیر در یارا تعقیب کرده از نورستان خارج گردیدند. بقول دو نفر مورخ المانی اهالی نورستان شاخهٔ از مهاجرین آریائی صفحات شمال افغانستان می باشند که بار اول در (کانتوا) متمرکز شده واز انجا به سایر نقاط نورستان پراگنده گردیدند. زبان نورستانی شاخهٔ از خانوادهٔ السنهٔ هندوایرانی است و با زبانهای هند نزدیك می باشد. رب النوع قدیم نورستان (امرا) نام دارد که در مجموعهٔ ارباب انواع ایشان مقام (اندرا) را دارد. عوارض زردشتی نیزدر کیش نورستانی های قدیم دخیل است چنانچه مرده گان خودرا درمیان تابوت ها قرارداده درهوای آزاد میگذاشتند همچنین آثار بودائی درحواشی بیرونی نورستان (دردرهٔ کنر) کشف شده است چنانچه درنزدیکی چغه سرای استوپهٔ است که دران سریك گاومیش از سنگ مرمر بدست آمده ولی بقول خود نورستانی ها اجداد ایشان ازماوراء آمودریا به آن سرزمین مهاجرت کرده اند وتقریباً هر نورستانی میتواند شجرهٔ نسب خودرا بیان کند. بقول مارگن ستیانا مستشرق معروف مهاجرت بزرگ درداخل نورستان از کانتوا به سایر نقاط بحدود ۴۰۰ تا ۵۰۰ سال

بناغلی عبدالحق واله

قبل صورت گرفته ثقافت امروزی نورستان خیلی بسیط ولی منکشف است. طرز تعمیر و آبیاری نورستانی ها با در نظر گرفتن فقدان وسایل عصری، حیرت آور می باشد. هارپ نورستان از هارپ گنده هارا قدیمتر می باشد وحتی از هارپ سومری ها نیز قدامت دارد. ادبیات نورستان نیز درعین بسیط بودن زیبائی خاصی دارد وسرود های دسته جمعی در ان سرزمین خیلی مروج است.

انهار نورستان از شعب جبال هندوکش سرچشمه می گیرند و در یك تالاب بزرگ که به مندول موسوم است، فرو میریزند. مندول شکل بیضی دارد ویکی از زیبا ترین تالاب های جهانست. عمق آن تخمینا ۵۰ فت بوده ماهی تروت دران به کثرت بدست می آید. تالاب مندول درمیان یك حلقه از جبال مشجر احاطه شده ومانند نگینی از الماس در میان حلقهٔ از فیروزه میدرخشد وسیاح را باز یبائی خود مبهوت می سازد.

قبل ازینکه به توضیح عرف وعادات نورستانیها بپردازم باید متذکر شوم که عرف وعادات ازنظر علم اجتماعیات چیست ودر جامعه چه نقش دارد؟

ویلیم گراهام سمنر William graham Sumner یکی از علمای اجتماعیات امریکا کتابی به نام عرف وعادات Folkway برشتهٔ تحریر درآورده است که ازحیث مطالعهٔ موضوع درخور تقدیر شایانی می باشد. وی در کتاب خود از انواع رسم ورواج ها وماهیت تجملی آنها بحث رانده وبرای عرف وعادات دوصفت ممیزه را قایل شده است:

۱ تنوع، ۲ ارزش.

تنوع عرف وعادات درمورد ازدواج، تولد، مرگ، مسایل جنسی، خویشاوندی، عبادت، کار، تجارت، تولید، لباس وهنر مقررات مختلفی را ارائه میکنند. فردی که هرگز از قریهٔ خود بیرون ننهاده است گمان میکند رسم ورواج ما حول او بهترین عرف وعادات جهان می باشد. برعلاوه باید ملتفت بود که غرائز طبیعی ما را به عرف وعادات مخصوص رهنمائی نمیکند.

جنبهٔ دیگر عرف وعادات ماهیت اجباری آنست چنانچه بطور مثال در دعوت رئیس دولت یك سفیر کبیر باید ازوزیر مختار بالاتر بنشیند ووزیر مختار نباید ازوی مقدم تر داخل اطاق نان بشود.

وقتی عرف وعادات به کارهائی متعلق باشد که نسبت به ترتیب جلوس در میز طعام مهمتر تلقی گردد مانند ازدواج با یك یا چندزن، دران صورت جنبهٔ آمرهٔ آن قوی تر می شود سمنر میگوید مقصد من از عرف وعادات رسوم وعنعناتی است که به تصور مردم به سعادت جامعه منتهی می گردد وفرد را مجبور می سازد تا به تعمیل آنها همت گمارد، گرچه کدام مقام صلاحیتدار به تنظیم آن نه پرداخته است».

جامعه اجازه نمیدهد افرادمخالف عرف وعادات محیط خودرفتار کنند. انسان امروز بسختی میتواند ازغلامی طرفداری کند. باوصف آن، عرف و عادات همیشه جنبهٔ منفی نداشته مانع اقدام مثبت نمیگردد. چنانچه درجامعهٔ که نظام خانوادگی قوی بوده محاکم عدلی دران وجود ندارد ویا کافی نمیباشد ، یك خانواده انتقام خودرا شخصاً ازخانوادهٔ دیگر می گیرد. همچنین درچنین محیطها یك مرد باید انتقام لکه دارشدن نام وآبروی دختر یاخواهرش را خودش اخذ نماید .

نکتهٔ دیگری که باید درنظر داشت این است که بقول سمنر عرف وعادات هرچیز را حق بجانب نشان میدهد چنانچه درآلمان هتلری دیموکراسی محکوم شده بود . عرف وعادات حتی کار های منفوری را نیزمناسب و بجا میسازد چنانچه در چین باستانی تصور میکردند خون افراد خانوادهٔ شاهی توسط ازدواج خواهران بابرادران پاك تر وعالی تر ساخته میشود یا اینکه کام ها Camis مسکونهٔ کوچن چین جگر دشمنان مقتول خویش را میخورند وعقیده دارند که جگر مرکز شجاعت است و باخوردن آن شجاعت دشمن دربدن ایشان انتقال می یابد .

عرف وعادات چیزی را دریك عصر حق بجانب ودرعصر دیگری غلط میسازد . چنانچه یك قرن قبل غلامی کار حق بجانبی بود وامروزدرسر تاسر جهان غلط دانسته میشود . سرجیمزجینز Sir James Jeans می نویسد که «فضیلت ورذیلت درمرورحیات وسیراعصار اکثرآجای خودرا با یکدیگر بدل کرده اند چنانچه سوختن جادوگران فضیلت وسودخواری رذیلت بشمارمیرفت .»

عرف وعادات برطرز تفکر ما نیزحکمفرمائی دارد چنانچه دراتازونی دیموکراسی داخل عرف است وفکر انتقادی راجع به آن مشکل می باشد .

رسوم ورواجهائیکه بسرعت آمده وزودازبین میروند، فیشن نامیده میشوند . والتر باگهت Walter Bagehot دوام رسم ورواج را «کیك عرف وعادات» می نامد ومقصد اواین است : طوریکه لای بمرور زمان سخت میشود، عرف وعادات نیز بهمان ترتیب مستحکم می گردد. واین استحکام در جامعهٔ سکونی Statie نسبت به جامعهٔ حرکی Dynamic بیشتر است. همچنین قوهٔ نافذهٔ عرف وعادات نیزدر جامعهٔ عقب مانده وسکونی بیشتر می باشد زیرادرجامعه که بسرعت تغییر کرده میرود، عرف وعادات برای مدت مدیدی تکرر نمیکنند تابه آن وسیله قوهٔ انفاذ بدست آرد. همچنین درجامعهٔ امروزی هیچکس نمیتواند طبقات مختلف را که عرف وعادات غیر متجانس دارند ، وادار به انطباق بسازد .

اینك بعد از این مقدمه می پردازیم به عرف وعادات نورستان .

مردم نورستان درعمارات دومنزلهٔ سنگی بسر می برند که طبقهٔ فوقانی آن برای خودشان وطبقهٔ تحتانی برای مواشی آنها تخصیص داده شده .

طرزمعماری این خانه ها بااسلوب خانه های مناطق کوهستانی دیگر اختلاف بارزی ندارند .وفقط هرقدر ارتفاع بگیریم و به قریه های بلندتر برسیم ازتعداد کلکین های منازل کاسته شده میرود .

باندهای مرکب از ۲خانه وقریه های متشکل از ۵ خانه درهر کجای نورستان بملاحظه میرسد . البته قریهٔ که دارای صد خانه باشد نیز درقسمت های شمالی نورستان دیده میشود . نظر به فقدان محافل ومجامع عمومی ، آمیزش مردم باهمدیگر بسیارکم است ویگانه موضعی که دران مردمان گرد می آیند مسجد می باشد . محافل عروسی و مجالس فاتحه خوانی کمتر این منظور رابراورده میسازد .

دومرکز اداری نورستان کامدیش وژونیا می باشد که اولی درجنوب ودومی درشمال واقع شده وازقریه های پراگندهٔ نورستان بسیار دور افتاده وازان سبب مراجعین این مراکز انگشت شمار میباشد . شخصیکه بهپول ضرورت احساس میکند ، نزد همسایهٔ خود رفته بدون دادن حجت وغیره آنرابدست می آرد .در صورتیکه بخواهد کدام پارچه زمین بخرد .قیمت آنرامطابق نرخ روز پرداخته ازمالك آن کاغذی در یافت مینماید که دران مالکیت وی باخط غیرخوانائی تصدیق میشود وبامهر بایع وشهادت چندنفر همسایه وپلوان شریك شکل قباله رابخود میگیرد .جنگها واختلافاتی که بین نورستانی ها بروز میکنند ،توسط ریش سفیدان شان حل وفصل میگردد .

هرقریه یك یا چند ریش سفید دارد وشخصیکه جرمش باثبات برسد. دراثرفیصلهٔ ریش سفیدان به متضرر جبران خساره میدهد که اکثر مرکب ازچند بزیاگوسفند می باشد .

یگانه موردیکه دران نورستانی ها به مراکز اداری مراجعه میکنند ، هنگام ظهور نام جوانان شان درخدمت سربازی است اینها درغیر آن صورت .ازومی نمی بینند چندروز سفر کرده خود را به مراجع حکومتی برسانند و ازین جهت آمیزش افراد نواحی مختلف درنورستان کمتر صورت می گیرد .

از بهترین ساعت تیری های نورستانی ها یکی هم شکار حیوانات وحشی است . ایشان تنها یادردسته ها به کوهای پوشیده از بلوط، چهار مغزوغیره رفته یا پلنگ،خرس،شادی، گرگ یاروباه داخل پیکار میشوند وباتفنگ های پنج تکه ویازده تکه آنهاراازپادر می آورند. پوست پلنگ وروباه را بهخریدارانی که گاه گاه ازمشرقی یا پنجشیروارد نورستان میشوند، بفروش میرسانند وخرس را صابون پخته می کنند .

ساعت تیری درجه دوم نورستانی ها نگهداشتن مرغهای ازقبیل کبك ومینامی باشد . بنده با نورستانی های زیادی برخورده ام که قفس های کبك راحمل می کردند و کبك های خودرا برای جنگ انداختن ازیك قریه بهقریهٔ دیگر می بردند .

قمار بازی و اعتیاد به مسکرات ازقبیل چرس و بنگ که در سرتاسر شرق میانه به پیمانهٔ زیادی مروج است، در نورستان بسیار منفور می باشد. بنده تنها یك نفر را دیدم که گفت چند سال قبل در کابل به حشیش مبتلا شده بود ولی در نورستان آنرا ترك داد اکنون صحتش بسیار خوب است.

در باغ های نورستان هر کس می تواند هر قدر میوهٔ که بتواند بخورد و با خود ببرد. و این مهمان نوازی نورستانی ها را ثابت میکند.

نان اکثر نورستانی ها جواری است ودر بعضی خانه ها نان گندم هم میسر میشود. بهترین قتغ نورستان را میتوان شیر و روغن دانست. در کاسه های چوبی نان را ریزه کرده بالای آن شیر بز وسپس قدری روغن داغ کرده می ریزند با وجود نداشتن شکر، لذت خوبی دارد. چای در نورستان معمول نیست اما تقریباً در هر خانه متوسط برای مهمانان قدری چای را طور احتیاط نگهمیدارند و در موقع ضرورت عذر مهمان رامیکنند ولی از بوره یافقند معذرت می خواهند. پلو وطعام های دیگر افغانستان در نورستان زیاد معمول نیست وازغذاهای بسیار لوکس بشمار می رود.

نورستانی ها بادردادن یکنوع چوب ازخاندان ارچه خانه های خودرا روشن می کنند ولی نظر باینکه چوب مذکور بسیار دود غلیظ میکند، سقف هر خانه سیاه شده ومخصوصاً طاقچهٔ که چراغ چوب دران گذاشته میشود، از همه سیاه تر است.

در اواسط بهار هنگامیکه برف های وادی ها آب میشود وصرف بر قلل جبال کلاه سفیدی از برف باقی میماند، چوپان ها رمه های بز را نقل داده به مراع مرتفع میبرند ودر آغیل های سنگی که سقف آن از تکه های بافت خود نورستان پوشیده میباشد سکونت اختیار میکنند. آغیل های مواشی سقف ندارد وصرف یك چهار دیواری سنگی می باشد که در مدخل آن چوبی رامی گذارند تامانع عبور گوسفندان مخصوصاً بزهای شیطان بشود. آغیل های چوپانان که صرف در نورستان به بانده موسوم است درمیان قلل جبال ودامان کوه واقع شده ودر کنار آغیل گوسفندان وبزها قرار دارد ومهمان خانه های محقر ولی صمیمانه برای مسافرین وعابرین تشکیل میدهد چنانچه خود من درهوای بسیار سرد شبی را در آنجا بسر بردم وازسناچ چوپانان توت بی دانه خوردم واز شیر بزهای گوش سفیدش نوشیدم ودرزیر شال چرك ودرشتش خسپیدم.

چوپان ها شیر را در دیگ های کلان مسی جوشانده درمشك ها می اندازند وآنرا حرکت میدهند تااینکه مسکه اش جدا شود ومسکه را بعداز جمع آوری به پنجشیری ها و غیره میفروشند.

صنایع دستی در نورستان بقدر کافی نشوونما کرده وچون روابط مردم نورستان باسایر نقاط نسبتاً مقطوع می باشد، مردم مکتفی بخود تربیه شده اند وزنان در بافتن

برك ، گليم وغيره مهارت خوبی حاصل كرده اند ولی مردان بافتن اين چيز ها را عيب بزرگی ميدانند .

نورستانی ها خيلی متدين می باشند وشعاير اسلام در آنها بقدر واضح ديده ميشود كه هيچ منطقهٔ نميتواند درين مورد با ايشان برابری كند زيرا بر علاوهٔ اينكه نماز پنجگانه را درمساجد می گذارند ، ازسرقت وكارهای ممنوع ديگر جدا پرهيز می كنند واگر كدام چوپان ازمناطق همسايهٔ نورستان چيزی را بدزدد ، تمام قريه اورا تعقيب نموده به جزای سنگينی ميرسانند وازهمين جهت است كه اكثر خانه‌ها بازمی باشد وزنان درمزارع كار ميكنند ومردان پی مشاغل خود ميروند وجز اطفال احدی درخانه ها نمی ماند وهيچ چيزی ازهيچ جائی مفقود نمی گردد وحتی گاوها وگوسفندان به مراتع نزديك قريه رفته پستان های خود را ازشير مملو می سازند و بخانه صاحب شان برمی گردند و دختر زيبائی آنهارا می دوشد وشير آنهارا درجای مخصوصی ميگذارد ودختر بيكسو وگاوها بسوی ديگری می روند .

ازفضايل ديگر نورستانيها كه خيلی قابل تمجيد است ، اين است كه درزبان شيرين ايشان قطعاً كلمهٔ برای دشنام وجود ندارد وازان برمی آيد كه نورستانيها در زمان انزوا كنزينی خويش به فحش ودشنام نمی پرداختند ولی دراثر پيدا كردن ارتباط با اقوام ديگر با آن آشنا شدند واكنون هنگاميكه مناسبات شان باشخصی خراب می شود او را بزبان فارسی دشنام ميدهند وبقيهٔ سخنان خودرا به لسان نورستانی ادامه ميدهند .

مهمترين صفت مميزهٔ عرف وعادات نورستان تقسيم كار است كه دران سر زمين شايد ازقرن ها باينطرف رايج است زنان نورستان به مشاغل زراعتی پرداخته با بيل‌های كوچك ودسته دراز خود زمين های جواری زار را آبياری ميكنند ومردان درخانه به تربيهٔ اطفال وطبخ طعام می پردازند . بعضی اوقات يك زن درخانه می ماند تا برای مردان واطفال نان تهيه كند يا مخصوصاً خمير كردن وپختن نان را بعهده بگيرد .

اگر يك نورستانی گاهی به خانم ديگری علاقمند شود قطعاً نميتواند درداخل نورستان با او رابطه قايم كند ولهذا با خانم مذكور ازنورستان خارج می شود وريش سفيدان قريه تمام دارائی اورا به شوهر خانم مفرور بصورت جبران خساره ميدهد واگر برادر مفرور با وی همدست شود جايداد اونيز ضبط گرديده به شوهر زن مفرور تسليم داده ميشود .

درنتيجهٔ اين عرف وعادات هر نورستانی حيات ماموني بسر می برد واگر نزاع های قبيلهٔ خاتمه يابد ، آن سرزمين زيبا نمونهٔ ازبهشت برين خواهد شد . خاتمه

منابع : مجلهٔ افغانستان مقالهٔ خردمند بنام نورستان كنفرانس بناغلی كهزاد و كنفرانس بناغلی ايدكيرك عضو هئيت مردم شناس دنمارك كتاب عرف وعادات تاليف سمنر كتاب اجتماعيات تاليف آگبرن .

بناغلی عتیق الله «معروف»

فابریکهٔ قند ننگرهار و رول اجتماعی آن

مادیات ومعنویات را اگرچه برخی ازافراط پسندان در دوقطب مخالف قرار می دهند اما چنان نیست . بلکه این دوعامل بزرگ حیات بشری خیلی ها با یك دیگر نزدیك بوده ورابطهٔ قریبی دارند .

مللی که درمرور زمان در بین این همه کش وگیر بین المللی خودرا حفاظه ووقایه نموده واینك به اوج ترقیات حقیقی رسیده اند کاملاً به این حقیقت آگاه بوده وآن دو را دوش بدوش پیش برده یکی را توسط دیگری تقویه نموده اند. وقایع حال وگذشته شاهد این امر است که هرگز ملتی نتوانسته است ذریعهٔ مادیات محض ویا توسط معنویات تنها کاری از پیش برده باشد چه از یك جانب وجود یکی بدون هستی دیگر امکان پذیر نیست واز جانب دیگر معیار مادی ومعنوی ملل عینا عبارت از معیار ترقی وتمدن ایشان به شمار می رود. همچنانیکه معنویات را با مادیات رابطهٔ مضبوطی است. بلکه لازم یك دیگر بوده هیچ یك بدون اتکاء بدیگری استقرار نمی یابد به همان ترتیب مادیات را نیز در جمیع امور حیاتی چه فردی باشد چه اجتماعی وازان هم گذشته در روابط بین المللی دست بزرگی است .

چنانچه بدون داشتن اقتصادیات نیکو معارف وعرفان راکد می ماند، سیاست خنثی می شود، قوه و نیرو ضعیف می گردد، اخلاقیات سقوط می کند روحیات متلاشی می شود خلاصه آنکه بدبختی یأس وناامیدی چهره نما شده خوشبختی وامید، نشاط وسرور وامثال آن رخت می بندد. بدین ترتیب از واجبات هر فرد ملت وخصوصاً از وظایف عمدهٔ دولت است تا وضع اقتصادیات را بطور عموم مد نظر داشته وسخت متوجه آن باشد تا دیر یا زود شده بتواند جمیع مشکلات وغوامض حیاتی واقتصادی افراد ملت بدون استثنی آهسته آهسته یکی بعد دیگری رفع شود و بدان ترتیب اقسام رنج وتعب افرادهم مرتفع گردد.

چه زمانی که سطح زندگانی عمومی بلند می رود وتا حدی به قیام می رسد و جان می گیرد روح عالی وجدیدی نیز طبعاً توام با آن عرض اندام می کند وبدین ترتیب صاحبان این روحیه وآن زندگی برای هرگونه زحمت کشی وخدمت به ملت ومملکت آماده وتقویه می شوند. بعکس چون غربت روح را می کشد وصاحبان ارواح پژمرده وخفه شده جز یأس وناامیدی چیزی پیش روی خود نمی بیند. هذا القیاس مادیات را با اخلاقیات هم رابطهٔ بس نزدیکی است واز جملهٔ

بدیهیات است در سرزمینی که افراد آن از رهگذر اقتصادیات تا حدی مرفه و آرام می باشند اکثراً بلکه جمعاً از ارتکاب اقسام جرایم و خلاف ورزی ها بدور می باشند. و همچنان نسبت رابطهٔ مادیات با سیاست ممالک مترقی امروزی توانسته اند این نقایص را بعضاً از درک ترقی صنعت و زمانی از رهگذر زراعت و تجارت مرتفع سازند چه از یک جانب مملکتی و او هر قدر زراعتی هم باشد نمی تواند از صنعت کاملاً بی نیاز باقی ماند و از جانب دیگر اساس تجارت امروز به پیمانه کوچک یا وسیع متکی بر دو اصل فوق است و حیات مدنی بر آن سه پایه بنا می یابد.

از عمرانات سال ۳۲ مشرقی ترمیم خانه فابریکه قند مشرقی

افغانستان عزیز هم به پیمانهٔ خوبی از نقاط نظر فوق دارای استعداد خوبی بوده و گنجایش اصلاحات نیکوئی را دارا است. چنانچه تا جائیکه تحت پلان های سنجیده و دقیق در این موارد کاری شده است نتیجهٔ خوب و مطلوبی داده است و تا حدی برخی از احتیاجات ما را رفع ساخته است. که از آن جمله خصوصاً فابریکات شکر و نساجی را درین اواخر باید متذکر شد.

در همین سلسله است که امروز فابریکه جدید التاسیس قند در سمت مشرقی وطن عزیز بر پا است تا از نیشکر که عمده ترین حاصلات و پیداوار آن دیار است در عوض گر سیاه قند سفید حاصل داشته و مورد استفادهٔ هموطنان عزیز قرار دهد. در اواخر سال ۱۳۳۱ در ضمن توسعه

از عمرانات سال ۳۲ مشرقی دفتر فابریکه مشرقی

میدان فعالیت های اقتصادی مملکت از یک جانب و ازاله رکود اقتصادی از طرف دیگر مقامات صلاحیتدار درین باره بذل توجه نموده و در زمینهٔ تعمیر و ترمیم ماشین های آن که سابقاً نیز موجود بوده همه را از نو مهیا ساختند.

چنانچه همه می دانند استحصال قند سیاه از نیشکر تا اینندم هم در دستگاهای ساده و کوچک غیر دولتی انجام می گیرد و با وجود زحمات زیاد مردم به آن مشغول‌اند و ازین رهگذر می توانند حصهٔ از احتیاجات حیاتی خود را رفع کنند لهذا باید گفت که کار و زحمت ایشان درین زمینه فوق العاده طاقت فرسا و خسته کن بوده و فاقد هر قسم از اصول و اسباب عصری است. و امید است مجرد به کار افتادن این فابریکه نتیجهٔ مطلوبی که مفاد عموم در آن مضمر باشد بدست آید و به یاری وسایل و تجهیزات عصری بیش از پیش کار و بار اهالی آن ولایت هم از رهگذر استحصال قند و هم از درک زراعت نیشکر رونق بگیرد و بهبود یابد.

از عمرانات سال ۳۲ کلوپ فابریکه قندسازی مشرقی

درین جا باید متذکر شد که این اولین فابریکه ایست که در سمت مشرقی وطن عزیز بکار می افتد همچنانکه در برخی از ولایات دیگر وطن عزیز مبنی بر پیداوار آن ولایات و یا مبنی بر ذخایر و یا امکانات طبیعی آن ولایات اقدامات بکمال مجاهدات ... خورد و بزرگ انگشت

از عمرانات سال ۳۲ کوتی نمبر ۹ نشیمن متخصصین فابریکه

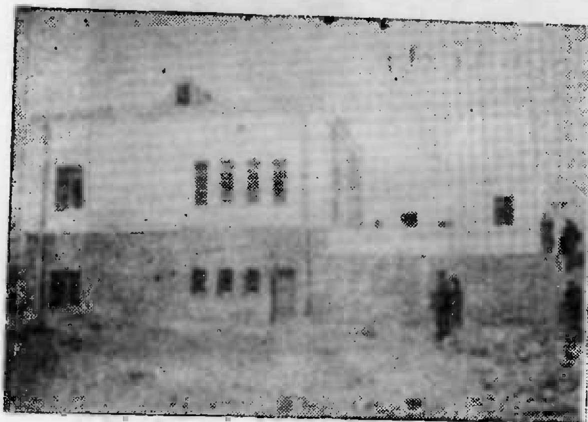
شمار بکار انداخته شده است ونتایج خوبی داده امید است این فابریکه جدید نیز دردی رادوا کند و مایهٔ امید گردد. وهمچنان در بهبود حیات اقتصادی وذهنی باشندگان آن دیار تأثیر خوبی بخشیده وباب دیگری برای کارگران واهالی آن باز کند. چه تمر کز کار خانجات وفابریکه ها با وجود آنکه گلیم بیکاری را که مایهٔ فساد وبد بختی است می پیچد وراه فعالیت را که منجر به سعادت می شود هموار می سازد در بین اطرافیان و باشندگان گرد ونواحی خود یك ذهنیت تخنیکی نیز تولید می کند واز همین جاست که پیشوایان فکور وبا تدبیر ممالك وملل مترقی بیش از پیش در راه توسعهٔ چنین دستگاه ها که فواید

ازعمرانات سال ۳۲ کوتی نمبر ۱۰ نشیمن متخصصین فابریکه

های مادی ومعنوی دارد می کوشند ودرزمینه با وجود شهرها حتی دهات دوردست را نیز از نظر دور نمی دارند بلکه در هر گوشه وکنار مملکت جهت بهبود اهالی مناسب زمان ومکان ودرخور استعداد مالی واقتصادی چنین دستگاهها را بکار می اندازند که شامل دستگاههای ثقیل وکوچك هردو می باشد.

برهمین اساس بود که حکومت متبوعه تحقیق وتکمیل این کار یعنی احیای ... فابریکهٔ قند را از نقطهٔ نظر وظیفه ... انحصارات دولتی سپرد تاهرچه زودتر درآن باره علم آوری نموده ودست بکار شوند که متعاقباً ریاست موصوف هیأتی را تحت نگرانی

ازعمرانات سال ۳۳ منظر قی منزل اول ودوم کوتی نمبر ۹۱ عمارت نشیمن متخصصین فابریکه

ښاغلی «دیمل» انجنیر فابریکات برای تحقیقات ابتدائی جهت توضیح امکانات بکار انداختن فابریکهٔ مذکور به جلال آباد فرستاده شد و در نتیجه هیأت مذکور در راپور مکملی که بعد از ملاحظه سامان و اسباب موجودهٔ فابریکه به ریاست انحصارات تقدیم کرد اطمینان داد که خوشبختانه فابریکهٔ موصوف سالم بوده و نواقصی که در آن موجود است آنهم قابل اصلاح و جزئی بوده و بزودی ممکن است از آن استفاده شود. چنانچه به اساس آن ښاغلی «دیمل» بنا بر اراده و خط مشی ریاست انحصارات به وقتی به ای نصب و بکار انداختن آن فابریکه متعهد شده و از جانب ریاست مذکور استخدام و برای انجام امور فابریکه موظف و گماشته شد. چنانچه بعد از ترتیب تشکیلات اداری و تعمیراتی وغیره موضع تعمیر آن تقریباً در دو نیم میلی شهر جلال آباد متصل قریهٔ «چکنوري» در جنب سرک عمومی جلال آباد و کابل تعین و اولین سنگ تهداب آن در اوایل عقرب (۱۳۳۱) گذاشته شد و کار آن به جدیت تام شروع گردید و امروز که تقریباً هژده (۱۸) ماه از آن روز می گذرد با یک سرعت فوق العاده کار تعمیر آن به پایه اختتام رسیده و مامورین و کارکنان آن

از عمرانات سال ۳۲ کوتی نشیمن محافظین فابریکه

از عمرانات سال ۳۲ دورنمای کلوپ و عمارات نشیمن متخصصین فابریکه

حتی در تابستان گرم سال تقریباً بدون داشتن وسایل تام راحت با جد و جهد و دلگرمی

قابل توصیف مشغول کار وفعالیت بود ند وهیچوقت دست از کار نکشیده درایام تابستان درجلال آباد وجاهای نزدیك آن نسبت به گرمی زیاد وشدت تابش آفتاب کار کردن دشوار می نماید به کار خود ادامه داده ومفکورهٔ عطالت وبیکاری را از بین بردند وبه اثبات رسانیدند که درراه خدمت حقیقی وتصمیم جدی هیچچیزی نمی تواند مانع وسدراه شود ودرنتیجه همین زحمات وعرق ریزی های مسلسل وپیهم ایشان بود که اینك کار تعمیراتی فابریکهٔ مذکور بصورت عموم تکمیل شده وبه تمام معنی برای استفاده حاضر می باشد .

عمارات مذکور مطابق نقشه مهندسی وبصورت خوبی ساخته شده است ، ازدور ونزدیك نظر تماشاچی را بخودجلب می کند وبدیدن تعلق دارد . وحصص جدا گانه آن قرار ذیل می باشد :

۱ـ: عمارتی که محل نصب ماشین هاست .

۲ : عمارت ترمیم خانه که بطرف جنوب شرق فابریکه وقوع دارد .

۳ : عمارت گدام فابریکه که ظرفیت آن گنجاش مقدار زیادی ازشکر را دارد

٤ : عمارت دفتر ومحل کار اعضای اداری وفنی فابریکه که بجانب جنوب فابریکه به پا استاده است .

٥ : عمارت دومنزلهٔ کلوب فابریکه که به انواع لوازم واثاثیهٔ عصری مجهز می باشد این عمارت بجانب شمال غرب فابریکه واقع است .

٦ : عمارت که جانب غرب فابریکه واقع است وبا تمام لوازم ضروری برای نشیمن انجنیر فنی فابریکه آماده می باشد .

۷ : عمارت دیگری که جانب غرب فابریکه به پا ایستاده است ومخصوص مستخدمین باعایلهٔ خارجی است . جمیع سامان ولوازم ضروری این عمارت نیز مرتب ومکمل میباشد .

۸ : عمارت دومنزلهٔ دیگری که درجنوب غرب فابریکه وقوع دارد نیز با جمیع لوازم قابل استفاده بوده ونیز مخصوص مستخدمین با عایلهٔ خارجی است .

۹ : عمارت مخصوص مستخدمین بی عایله داخلی که جمیع لوازم آن تکمیل وآماده است به طرف شرق فابریکه قرار دارد .

۱۰ : عمارت ماموریت دروازه وپهره دار خانه که درجنوب فابریکه واقع است .

۱۱ : عمارات تحویلخانه های جنسی فابریکه که طرف غرب آمادهٔ استفاده میباشد

۱۲ : تعمیر کوچك ماشین پطرولی برق که درشمال فابریکه وقوع دارد

۱۳ : گراج های موتر وغیره .

این بود عمارات وجاهای که تا اینندم بنا یافته وکار آن تکمیل شده است .

فعالیت‌های تخنیکی وامور بسته کاری فابریکه نیز بسرعت تام دوش بدوش عملیات تعمیراتی آن درجریان است وچنانچه بکار افتادن یکپایه ماشین برق ازقسم « دیزل » بقوهٔ (۳۶) کلیوات ویك پایه ماشین پطرولی بهقوهٔ (۲۰۰) اولت که تماماً تعمیرات فوق را تنویر مینماید وبلا انقطاع هرشب ازساعت (٦) الی ساعت (۱۱) جمیع حصص فابریکه را روشن میدارد نتیجهٔ آنست علاوه براین انتقال جمیع ماشین‌های ثقیل ازمرکزشهرجلال آباد به فابریکه در آن شامل بوده وامور پاك کاری وبسته کاری آن توسط چار نفر انجنیران وبسته کاران اطریشی که جدیداً استخدام ووارد جلال آباد گردیده اند جریان دارد امیداست که این فابریکه دورهٔ امتحان حاصلات خویش را دردوران سال ۱۳۳۳ کامیابانه طی کند .

ښاغلی صدیق الله رښتین

په پښتونستان کښې څه کېږي؟

کله چه د منځنۍ ایشیا نوم په خوله راځي نو ځینې کسان فکر کوي چه هلته ورسره پښتون او د پښتونستان خبره نه ده. حال دا چه ددې خبرې لوی دلیل دا دی چه د پښتونستان او منځنۍ ایشیا تاریخ سره ټینګ تړلی دی او د پښتنو خاوره د منځنۍ ایشیا زړه او مرکز دی.

د خاورې تاریخ پوهانو ښکاره کړې ده چه پښتون د ایشیا یو قوي او غښتلی نسل دی، له زرګونو کلونو راهیسې د اکسوس (آمو) او اباسین (اټک) ترمنځ خاوره کښې ژوندون کوي او د سیند غاړو او هندوکش سیمو کښې اوسیږي. ددوی داستونګنې خوږ تاریخ لري.

د ایشیا دې غښتلي قوم او تور یالي او لیسیا مدام د بېر دود چپاو او مخې ته خپلې سینې ډال کړي دي او د خپلو سرو او وینو په قیمت یې خپله خاوره، خپله آزادي او خپلواکي ساتلې ده.

ددوی په خاوره او سیمه کښې کله چه پردو او یرغلګرو ددغه هیوادو او خلکو په ځپلو لاس پورې کړی خاورې یې نیولي او له هغو سره یې د ستړو جنګونو ګوزارونه تللي دي کله چه پښتانه تر هر څه د مخه خپلواکي او آزادي ته زیات اهمیت ورکوي او دا نعمت د خپلو سرو او وینو په قیمت ګټي او ساتي. کله چه د دوی آزادي پایمال او د دوی عزت او شرافت ته په سپکه سترګه کتلی دي نو ددوی هم ورسره غیرت او بې کړې دي او چه تېری ورته اړیا نه پاتې شوی ده، د دوی د تاریخ پیاڼو خوښه ده او هر وخت یې فرصت غوښتلی؛ په ځینو زمونږ د دورانه د پښتونستان د خوړکو او د مجاهدې قصه پرته ده.

ښاغلی صدیق الله رښتین

نږدې اوه کاله وشول چه پښتانه د مغلو او انګریزانو څخه وروسته د یو بل غلیم سره مخامخ شوي دي، چه ظاهري بڼه یې پوښ ن او پټ بل شان دی، پر اول کښې که څه هم ځینې ساده مزاج خلک ورته د عقیدې او ولیدل غوښتل ور دوی د حقیقت له مخه پرده پورته شوه.

او هر چا ته څرګند شواه چه حقیقت څه شی دی؟

همدا وجه ده چه د پښتونستان پښتنو خپله مجاهده جاري وساتله او د خپلې خپلواکۍ او آزادۍ دپاره یې په نورو قربانیو ورکولو ګوتې پورې کړې. په مخکوم پښتونستان کښې

دخان عبدالغفار خان، خان عبدالصمد خان غوندی ننګیالی او سرتېر مشران اودغسی نور په سوونو اوزر ګونو پښتانه شپږ کاله په تورو جیلخانوکښې په ډېرو کړاوونو اخته شول په سرحدی علاقو کښې هم غیرتمنو پښتنو دهمت توره په لاس و نیوله او دپاکستان دیر غلګرو، زیاتی ګرو قوځونو مخی ته ئې خپل ټټرونه سنګر کړل، لکه چه هرچا ته څرګنده ده په دې اوه کاله کښې ډېرې جګړې او نښتې وشوې، ډېر واقعات پېښ شول، ډېرې تودې سرې راغلې او پښتنو ورته په میړانه ځان ټینګ کړ او دخوشحال خان داوصیت ئې هیر نکړ (ننګ ئې ملی په خپل هوډ ډېرې نږدی له لاسه) دتېر و شپږ وکلونو واقعات دکابل په کالنیو کښې هر کال خپاره شوی دی او دادی په ۱۳۳۲ کښې دپښتونستان غټې غټې پېښې په لاندی صورت کرانو لوستونکو ته وړاندی کوو

جنوبی پښتونستان

په جنوبی پښتونستان کښې دآزادۍ مجاهده په قوی صورت جاری وه او د(توبی) دغرونو ناوونه او اوچت سرونه دزیات فعالیت مرکزو، په توبه کښې ډېر ننګیالی پښتانه دډېرو کړاوونو او زحمتونو سره په خپله مجاهده بوخت وو په دې کال کښې هم دجنوبی پښتونستان ډېرغیرتی پښتانه او بلوځ دپښتونستان دآزادۍ په مجاهده کښې دبرخی اخیستو په غرض دجنوبی پښتونستان دمحلی حکومت موقتی مرکز (توبی) ته راغلی دی، اودخپل مرکز له خوانه په ډېر ښه صورت ددوی هرکلی شوی دی.

دبلوچستان توریالو خلکو نه په داخل کښې له خپلو مجاهدو څخه لاس اخستی دی او نه ئې په سرحدی برخو کښې دآرام شپه اودکلارۍ ورځ تېره کړې ده هره ګړۍ او هر ساعت دپاکستان دزیاتی ګر حکومت له عسکرو سره په جنګ جګړو بوخت وی دبلوچستان په کوټه کښې هم ډېر بیدار او یوه ځلمی دپښتو او پښتونستان د خدمت دپاره دکار او خدمت دګرته ملاتړلی راوتلی دی او په پاخه تادوئی دقومی تعمیر دیوالونه شروع کړی دی له دغو مهمو کارونو څخه یو کار د(پښتو) په نامه دیوی خوزی پخی مجلی راویستل دی چه د۱۹۵۳ کال له جون څخه ئې په خپرونه لاس پوری کړی دی او دپښتوژبی او پښتو په باب یکښې ډېرښه ښه مضامین خپرېږی. سربېره پردې دپښتنو او بلوچو ځوانانو دآزادۍ مجاهدی او کوششونه دې حدته ورسیدل چه له پاکستان څخه ئې لوری اولودن ورك کړ او په ډېره وارختائی ئې ځینی کارونو ته لاس وغځاوه، خو فایده ئې ونکړه او پښتنو مشرانو ورته غاړه کښې نښوده، د(وطن ډلې) دخپل ګران مشر خان عبدالصمدخان په مشرۍ په نوی فعالیت لاس پوری کړ او د(پښتون ورور) په نامه ئې دپښتنو دیووالی او اتحاد اراده وکړه او س دپاکستان په مقابل کښې دخان عبدالغفارخان او عبدالصمدخان شریکه غوښتنه داده چه پښتانه دی سره یوشی او دپاکستان هغه ټولې علاقې دې چه پښتو یکښې ویلی کیږی دپښتونستان په نامه سره یوځای شی.

منځنی پښتونستان

منځنی پښتونستان خواه ډېر پخوانه د آزادۍ د جګړو مرکز دی چه د امرکز د (ګرویك) دغرونو په منځ کښې دیوی پخوانی سمع له منځ څخه دیوداسی فقیر له خوا اداره کیږي چه معنوی قوت ئې له ډېرو غښتلو اوقوی واکوالانو څخه زیات دی . دافقیر میرزاعلیخان نومیږي چه (۱٤) کاله ئې له انګریزانو سره کلکې جګړې کړې دی او پس له هغه د پښتونستان د آزادۍ په لیاره کښې د پاکستان د زورګیرو فوځونو سره په جنګ جګړه اخته دی. د جنګ، جګړو غیر منظم فعالیتونه د پښتونستان له ټولو برخو څخه په دی برخه کښې زیات دی او مونږ په تېر کال کښې هر د میاشت بلکه په هره هفته کښې د دی ځای د ځوانانو د قربانیو خبرونه اوریدلی دی . دوزیرستان درست قومونه لکه وزیر ، مسعود، بیټني دوړ ،توری ، مروت، بنګښ ، خټک اونور په دغو ملی مجاهدو او جګړو کښې برخه لری او د پاکستان د حکومت واکوالان همیشه د دوی د غیر منظم فعالیت څخه په دی اندازه پریشان او ناکراره دی چه نه په آرام ډوډۍ خوړی شي او نه خوب کولای شي . په تیره د دوی په سرحدی چونیو لکه وانا ،سپین وام، میرانشاه، رزمك، پار اچنار اونور ځایونو کښې چه کوم عسکر پراته دی هغوی خو ٢٤ ساعته ځانونه د تو پونو او ګولو په زور ساتي او د کلا بند و عسکر و په څیر د پښتنو په خاوره کښې د مرګ شپې ورځې تیروی د منځنی پښتونستان په دغو ټولو ځایونو کښې د پښتنو ځلمیانو یرغلونه ، چپاو ونه ، داړې ورختی اونور نعالیتونه کیږي او کله کله خبره دی حد ته ورسیږي چه پاکستانی عسکر دالو تکواوټینګو نو په زور ځانونه له بیخی تباهی څخه بچ کړی .

د کوز می په علاقه کښې هم د پښتنو او پاکستانی عسکر و تر منځ مسلسل اخ و ډب او جنګ جګړې شوی دی او ډېر پاکستانی عسکر د دوی په ګولوستی شوی دی . تیر کال په وزیرستان کښې سر بیره په دې ډو او سر حدی جګړو او داڼې ډزو د وز د خلکو د پوهولو، غونډولو او تنظیم د پاره هم ډیری غونډی اوجرګی شوی دی او همیشه د جناب ایپي فقیر صاحب او دده د غښتلو ملګرو مولوی محمد ظاهر شاه مولوی محمد وارث شاه مولوی حبیب الرحمن ،ښاغلی ظهورالدین رمضانی او نورو پوهانو او مشرانو له خوانه اوږی دوری شروع شوی دی . لکه چه د ۱۳۳۲ د میزان په (۲۵) په (موسی نیکه) کښې د وزیر ویوه اویه جرګه وشوه اد پښتونستان د جوړیدو په لیار کښې ئې د پوره زیار او ایثار فیصله وکړه

په تیر کال کښې د ملا طالب جان خټك په شهادت باندی چه د پاکستان د عسکر و له خوا شهید شوی ؤ د منځنی پښتونستان پښتنو ډیر خپګان ښکاره کړ او د کسات او بدلی اخستلو په جوش ئې د پاکستان په ډیرو تانو حملی وکړی او ډیرزیانونه ئې وررسول غرض داچه تیر کال په منځنی پښتونستان کښې د پښتونستان د آزادۍ مجاهدې او جګړی د پخوا پشان

روانې وي او هیڅ فرق او کمی پکښې نه ؤ راغلی ، د منځنی پښتونستان دغه واړه و اړه جنګونه که څه هم په جنګي لحاظ به دومره مهم نه وي مګر په تبلیغي لحاظ ډیرا همیت لري او د پښتونستان د نظریې سره ئې ډیره ټینګه کړې ده .

شمالي پښتونستان

شمالي پښتونستان هم له ډیر پخوا څخه د آزادۍ د مجاهد ویو قوي مرکز دی د ټیرا ننګیالی پښتانه د مومند وا و باجوړ غیرتمن خلک تول عمر د خپلې آزادۍ له غلیما نو سره جنګیدلي دي او له ځان نه ډیر و قوي د ښمنا نو سره ئې په توره او سیاست دواړ و کلکه مقابله کړې ده . دوی څرنګه چه ډیر ننګیالی او مخې ته غښتلي ولاړ دي ، دغسې او س هم خپله آزادي په کلکه سره ساتي او په هیڅ صورت په خپله خاوره کښې د پاکستان لاس وهل نه مني . د تیرا غرونه ، د خیبر دره ، دزیارت غاښې ، د باجوړ سیمه د دې خبرو کلک او قوي شاهدان دي .

د پاکستان حکومت که څه هم له ډیر و لار و څخه د غې خاورې ته ا ړ م دی ، او ډیرې زیاتي پیسې هم ښندي ، مګر سره د دې هم په خپل ناوړه مرام کې کامیاب شوی نه دی او نه به کامیاب شي ډیر چلونه ئې جوړ کړل ، ډیرې دسیسې ئې سازي کړې خو هیڅ و نشول او د شمالي پښتونستان پوهو خلکو ورته هره پلا خپله ماتې ځوابونه ور کړل .

او په خپلو قومي جرګو ئې د خپلې آزادۍ د ساتلو کلکې فیصلې او پریکړې و کړې په تیر کال کې د تیرا خیبر اپریدو شینوار و او دغه شان اورکزو هم همیشه د پاکستانی عسکر و د زور زیاتي د مخې نیولو د پاره د دوی په چونړو تا نړوا و فوځي مورچو لکه لنډی کوتل ، شا ګي او نورو ډیرې حملې ا ز چپا وونه کړي دي ، او په هره پلا ئې ډیر زیات تاوانونه ورا ړ ولي دي . دغه شان مومند وهم په کړ په میچنۍ او ځینو نو رو ځا یونو کښې د پاکستان له عسکر و سره ګوتې اچولي دي او ډیرې ودې غټې جګړې ئې ورسره کړي دي . د باجوړ په برخه کښې د ا تمان خیلو ، سالارزو او ما مو ندو قومونو د پاکستان د درز ا و اختلاف اچولو د سیاست مخه نیولې ده او په ښه صورت ئې د دوی د تجاوز سیاست کامیابېدو ته نه دی پرې ایښی ، د دیر ، سوات ، چترال او ښار په ریاستونو کښې هم د پښتونستان د خپلوا کۍ کوششونه چیر ته په پټه او چیر ته په ښکاره روان دي او د ننګ او غیرت خاوندانو اصیلو او سوچه پښتنو هیڅ چیر ته له خپلو ملي او پښتني مجاهدو څخه لاس نه دی اخستی : که څه هم د چترال او دیر په علاقو کښې د پاکستان لــه خــوا زیات زور اچــول شــوی ؤ او پــه رقــم رقــم ګــوا ښ و تا لا ش ئې غوښتل چه د پاکستان دانا وړه غوښتنې و مني ، مګر د دغو ځایونو ملي خلکو ورته سر و نه ښکته نه کړل او د خپل پټ او ښکاره مقاومت څخه ئې لاس وانه خیست .

مومند وهم دخپلې خاورې دساتلو دپاره تېر کال څو جرګې وکړې او دزیارت غاښې په یوه لویه قومي جرګه کې ئې دا فیصله وکړه چه دخپل ملك اووطن یوه لویشت خاوره به هم چاته نه پرېږدو .

دمومند و یوه بله جرګه د۱۳۳۲ کال دمیزان په دوهمه له (میټۍ) څخه روانه شوه اود ډېر قومي لښکر سره ، په سره کمر ، دانشکول او کمالي باندې وګرځېده او دقوم دیو والي او اتفاق دپاره ئې ښې فیصلې و کړې .

دشمالي پښتونستان د چلاچلاعلاقوله پیښوا وواقعاتو څخه داخبره په ډېنګه ثابتېږي چه پښتانه په هیڅ صورت د پاکستان اثر اوحاکمیت منلوته تیار نه دي ، بلکه دیو خپلواك کې پښتونستان دجوړېدو کلك آرزومن دي او په دې لیار کښې دخپلو مجاهدو څخه اوړېدو نکي نه دي .

محکوم پښتونستان

دمحکوم پښتونستان خاوره دسیاسي بیدارۍ له کبله ډېره مخکښې تللې ده ، او ډېر پښتانه چه پخوا دځینو سببونو له کبله په کنږه لیا ر ه روان وو ، اوس سمې لارې ته راواښتي دي او په دې خبره پوهېدلي دي چه دپښتنو نیك مرغي دخپل واکي مستقل حکومت په لمن کښې نغښتې ده ، دخدائي خدمتګارو ډله خو بې له شکه هم له ډېرشو کالو راهیسې په یوه داسې لار روانه ده چه لږه بدګماني پر ی هم دپښتنو لی په کمزورۍ دلالت کوی . دپاکستان دجوړېدو نه وروسته چه دوی کوم زحمتونه اوړېږونه وګالل ؛ هغه هر چاته څرګند او دپښتونستان په تاریخ کښې دسروزرو په اوبو دلیکلو وړ دي . دمحکوم پښتونستان دآزادۍ په مجاهده کښې چه دپېښور پښتنو ځلمو کومه قرباني ورکړه ، او کوم وکړاوونو ته ئې ځانونه خیلمه کړل ؛ هغه هیڅکله دهېرولو نه دي او ښائې چه دپښتنو تاریخ ورباندې ونازېږي . په تېره دهمیش ګل تاکالي اومحمد اجمل خټك بې مثاله قرباني اود ننګیالي غیرتي پښتون صنو بر حسین خلیل مومند ، دسپین زیر توب ایثار به کوم پښتون بچی له یاده وو یستلې شي ؛ دغه ښاغلي پښتانه اوس هم دپاکستان په جیلو نو کښې په نو ځنو خپښتو ډېږ ر ا کازي او دغه د عدالت او نیاو دعوه ګیره دنیائې ګوری .

په تېر کال کې که څه هم دپاکستان حکومت دځینو سببونوله کبله خان عبدالغفار خان اوخان عبد الصمد خان او ددوی ځینې نور ملګري لکه امیر محمدخان ، عبدالولیخان اونور پرې ښودل ، خو دخه ویلو او کار کولو مخه ئې ور نکړه اولاس تړ لي ، خولې تړلې ئې له بند یخانې څخه بهرته راوویستل . په خپله خان عبدالغفار خان خود پېښور صوبې ته دراتلو حق هم نه لري او په کراچۍ اوپنجاب کښې دیوسیاسي نظر بند په توګه شپې ورځې تېروی .

هو ! کاله کاله که دپښتنو دحقوقو یادپښتونستان دجوړېدوپه باب له خولې نه کوم تکی وباسی نو دپاکستان د حکومت مشران ور ته له قاره و پرسیږی اوسر کاری اخبار ونه ورته په بد وردوویلو لګیاشی . دغه شان پا ښدی په خان عبد الصمد خان او نورو ملی او قومی مجاهدینو باندې هم لګول شوی ده چه کله به ظاهره ایله شوی دی خوپه معنی کښی هماغسی بندیان دی .

په محکوم پښتونستان کښی له څه هم د پاکستان دحکومت دډېر تشدد ، او عسکری حکومت له کبله کوم ښکاره فعالیت نشته ، لاکن په پټه کښی ټول ملی پښتانه په خپل کار بوخت دی او د پاکستان دلاس لاندې ژوند تېرولوته په هیڅ شان تیار نه دی . دمحکوم پښتونستان دخلکو په ظاهری غلی توب اوچوپتیا کی هم بوه داسی معنی پر ته ده چه هغه په خپله دپښتونستان دجوړېدو او یو زبر دست اعلان دی پاکستان که د محکوم پښتونستان په خاوره کښی هرڅه کوی ، هغه ټول مو قتی شیان دی اود پښتنو په ارا ده او عزم هیڅ اثر نشی غور ځولی .

په محکوم پښتونستان کښی چه کله نا کله دپاکستان نادودواوناکردو ډېر زیانی کړی دی نوپښتانه هم ورته دخپل پرو ګرام له کرښی نه اوښتیدی اوجنګ جګړه پېښه شوی ده .

مګر اساسا دمحکوم پښتونستان پښتانه غواړی چه اومړی د قانون او انتخاباتو له لیاری نه خپله خاوره دپاکستان له منګو لو څخه وکاږی اوپه دې باب کښې د خلکو آزادو رأیو اخیستلوته رجوع وشی ، مګر پاکستان دې قانونی لیاری ته غاړه نه ږدی اوپوازې دتوپاوټوپك په زور دپښتنو خاوره خوړل غواړی - لاکن دا یوه پوچه سودا اوغلط فکر دی . دیو ملت اوقوم دا رادې دسیلاب په مخکښی د شګو بند و نه جوړول هیڅ معنی نه لری - پښتونستان دشل ملیونه ملت دقوی عزم اوارادې یو ژوندی مثال دی چه یا به خامخا جوړ یږی اویا به پرې دغه ټول تباه کیږی .

(بقیه از صفحهٔ ۲۵۰)

آنرا حق خویش میداند که مقابل آن ادعای یوگوسلاویه فوراً قشون ایطالیه بطرف سرحدات یوگوسلاویه سوق داده شد

صدر اعظم ایطالیه دریك بیانیهٔ خود بهترین راه حل مسالمت کارانه آنجا اخذ رای گیری را دانسته.

مسافرت پلا صدر اعظم ایطالیه به ترکیه وملاقات موصوف باشاغلی مندرس صدراعظم ترکیه از مسایل مهم ایطالیه است پلا اظهار داشت می باید دو لتین ترك وایطالیه در راه دفاع خویش با یك دیگر همکاری کنند ویونان هم باید در این همکاری شرکت کند.

روسیه:ـ در روسیه شوروی آنچه درخلال سال ۳۲ مهم بنظر میرسد خطابهٔ شاغلی مالنکوف صدر اعظم اتحاد جماهیر شوروی است که دران از بم هیدروژن تذکار وصریحاً اظهار داشته که بم هیدروژن منحصر ومربوط به اتازونی نیست بلکه موضوع ایجاب می کند تا به کنترول آن موافقه بین المللی گرفته شود.

روسیه آرزوی زمین گیری ندارد بلکه میتواند سرمایه داری واشتراکیت یکسان پیش برود از بیانیهٔ شاغلی مالنکوف معلوم میشود که آنچه مبصرین در بارهٔ ساختن بم هیدروژن وانفجارات امتحانی آن در روسیه تبصره میکردند بیقین مبدل گردید.

واقعه دیگر که بیشتر جلب نظر می نماید همانا برطرفی لاورنتی بیریا وزیر داخله ونائب صدر اعظم اتحاد شوروی ازطرف کمیته مرکزی حزب کمونست اتحاد شوروی بجرم خیانت بامات اتحاد شوروی است که نامبرده تحت محاکمه گرفته شد که بعد ختم محاکمه محکوم به اعدام گردید. موضوع دیگر تا اندازه ایکه اهمیت داشت صدور یادداشت دولت اتحاد شوروی به ترکیه به مناسبت ازدیاد ورود کشتی های جنگی اجانب در بنادر آبنا های بحر سیاه است. ترکیه درجواب خود این حرکت را یك نوع مداخله در امور داخلی ترکیه خواند باز هم روسیه به جواب ترکیه قانع نشده یادداشت دیگری به ترکیه ارسال وخواهان جواب قناعت بخش شده است.

دولت اتحاد شوروی بجواب متحدالمال انگلستان ـ اتازونی وفرانسه نسبت به تشکیل کنفرانس وزرای خارجه جهة بحث بر موضوع وحدت المان وامضاء پیمان صلح آستریا موافقه خودرا اظهار ودرآن زیاده کرده که باید علاوه بردو موضوع فوق مسئله تقلیل سلاح ومراکز نظامی درکشور های خارجی نیز زیر بحث آید ودعوت نمایندهٔ چین کمونست رادر کنفرانس مذکور لازم شمرده است

یوگوسلاویا :- مسئله تاجائیکه درظرف سال در یوگوسلاوی قابل یادداشت بود عقد قرارداد باهمی وتعاون متقابله میان دولت ترکیه ویوگوسلاوی برای یك سال دیگر است.

یوگوسلاویه مقابل سوقیات عسکری ایطالیه نسبت به تظاهرات نظامی به ایطالیه پروتست نمود وهم منابع یوگوسلاویه خبر میدهد که گویا قوای ایطالیه چهار بار بخاك یوگوسلاوی تجاوز ویك طیاره اش تا ۴۰۰ متر درداخل خاك یوگوسلاوی داخل گردید همچنان هیجانات زیادی در یوگوسلاویه نسبت الحاق منطقهٔ الف تریست به ایطالیه دیده میشود که درصورت دخول عسکر ایطالیه به منطقهٔ مذکور عساکر یوگوسلاویه نیز بنای مارش را خواهد گذاشت واگر وضع عملی شود انفجار مدهش آن فضای بین المللی را تیره خواهد ساخت یوگوسلاویا درداخل کشور نسبت بوخامت اوضاع رخصتی های نظامی را ممنوع قرار داده وجهازات زیاد به منطقهٔ تریست روانه کرده است .

مسئله مهم دیگر انعقاد پیمان دفاعی بین ترکیه - یوگوسلاویه ویونان است که در بلگراد به امضاء رسید .

المان :- ازوقایع مهم درالمان حادثهٔ سقوط طیاره درفضای کاریدور برلین است که مناسبات شوروی وانگلستان را درالمان خیلی ها نازك ساخته است بالاخره نمایندگان اتحاد شوروی وانگلستان دربرلین تشکیل جلسه داده ونسبت جلوگیری ازتصادمات فضائی دربرلین ودهلیز هوائی به بحث آغاز نمودند .

درجریان سال قیود ترافیکی شدیدی میان برلین شرقی وغربی پیداشد که در اثر مذاکرات قوماندانهای دول اشغال کننده وضعیت بحال نورمال عود وقیود مرفوع گردید. بتاریخ ۱۷ جون اغتشاش بسیار مدهشی درآلمان شرقی رونماشد که آنهم اثرات ناگواری پیش نموده بود . درظرف سال جاری سیل پناه گزینان ازالمان شرقی به المان غربی داخل میشوند .

ښاغلی ادناور صدراعظم المان غربی مسافرت بسوی اتازونی نموده وباښاغلی آیزن هاور رئیس جمهور اتازونی ووزیر خارجه امریکا ملاقات نموده وازمساعدتهای دولت اتازونی اظهار امتنان نمود وحین بازگشت خود اظهار داشت که بموفقیت های بزرگ نایل گشته است نامبرده چندی بعد به لندن مسافرت وبا ښاغلی چرچل نیز تبادله افکار نمود ښاغلی ادناور مسافرت بیونان وترکیه نیز نمود درمسافرت خویش بپاریس ښاغلی ادناور بالانیل صدراعظم وبیدو وزیر خارجه فرانسه راجع بمسئله سار مذاکره وآنها میخواهند سار بحیث یك منطقه بین المللی اروپائی شناخته شود .

پارلمان المان غربی تصویب نمود تا برای جلسه وزراء خارجه که به تاریخ ۲۵ جنوری دربرلین انعقاد شدنی است فضای مامون ومساعدی ترتیب دهند .

امریکا :

درامریکا مهمترین مسئله جاریه سال انعقاد جلسه حاکم های ٤٥ رياست اضلاع متحده امریکا بریاست شاغلی آیزن هاور است که چند روز متوا تر همه یك جا بر اوضاع آشفته بین المللی وحالات اتازونی ازنگاه سیاست جهان غور وتدقیق نمودند .

درواشنگتن کنفرانس وزراءخارجه دول سه گانه غرب نیزصورت گرفت جان فاستردلس راجع به این جلسه سخنرانی نموده اظهارداشت که مطلب انعقاد این مجلس صرف برای سعادت بشر و استحکام صلح جهان می باشد تاازاوقات مساعداستفاده شود وبه تعقیب آن اعلامیه نشر وآمادگی خودها رابرای مذاکره بااتحاد جماهیرشوروی درخزان سال راجع به مذاکره برای وحدت المان و غیره مسایل متنازع فیه ابراز داشتند .

مسئله بار دیگر دربراعظم امریکا - کنفرانس وزراءٔ ممالك امریکا ئی در (کاراکاس) مرکز وینز ویلا است دراین جلسه مهم مسایل سیاسی کشور های براعظم امریکا زیر بحث گرفته شد وزیر خارجه ارجنتاین درمجلس مذکور بیانیه مهم وجالب توجهی بصورت ذیل ایراد کرد .. « بعدازین دول غیر امریکائی باید بساط استعمار ونفوذ خودرا ازامریکا برچینند زیراملل دنیا اکنون میخواهند مقدرات ملی خود را خودشان اداره کنند وازین حیث بزودی نظام استعماری ازتمام جهان رفع خواهد شد »
هدف کنفرانس مذکور تحکیم فکر همکاری بین کشورهای امریکائی است تا جمعا مقابل رژیم استعماری ایستاده وترتیب روی کار آورند که ممالك انگلستان - فرانسه هالیند مستعمرات خودرادربراعظم امریکاواگذارشوندومناطق مذکور بدول امریکائی تعلق گیرد چنانچه درباب آزادی گیانای برطانوی نیز درکنفرانس مذاکره بعمل آمد .

شاغلی ایزن هاور به اتاوا مرکز کانادا مسافرت نمود وراجع به تقویه تر تیبات دفاعی امریکای شمالی ودیگر مسایل مهمه باحکومت کانادا مذاکره کرد .

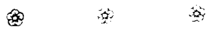
دولت اتازونی جزایر اوشیما وامامی راکه دربحر الکاهل واقع است و هنگام محاربه عمومی قوای امریکا آنرا اشغال کرده بود بهحکومت جاپان مسترد نمود .

مسئله دیگر یکه برجستگی دارد موضوع سیاسی امداد نظامی است که اتازونی میخواهد بممالك آسیای مرکزی ومخصوصاً پاکستان - عراق - عربستان سعودی بدهد واکثر سیاست مداران کشور امریکا درشرق میانه وغیره نقاط جهان بمنظور فوق ویا کسب اطلاعات صحیح راجع به اوضاع ممالك مسافرتها نمودند دالس وزیر خارجه امریکا درقاهره مسافرت واظهار داشت که درباره مسایل شرق میانه باصدراعظم مصرمذاکره

می کند تاسوء تفاهمات میان اتازونی ودنیای عرب رامرفوع سازد گردش ایرك جانسن نیز درشرق میانه موید مسئله فوق است.

ازاشخاص برازنده امریکا که بغرض مشاهده اوضاع کشور های جهان برامدند ښاغلی ایدلی ستیو نسن رئیس حزب دیموکرات اتاز و نی ومسافرت آقای نکسن معاون رئیس جمهو ر امریکا است.

درظرف سال جاری درمجلس نمایندگان کانگرس اتازونی واقعه مهمی پیش گردید چهارنفر اعضای استقلال پور تور یکابر نمایندگان کانگرس فیر تفنگچه نمودند حزب مذکور طرفدار آزادی وانفکاك پور توریکا از اضلاع متحده امریکا است دراثر این حادثه علاوه برفیر کنندگان پنج نفر دیگر هم درشیکاگو مجرم شناخته شده وگر فتار گردیدند. وحکمران پورتوریکا باآیزن هاور ملاقات وابراز تاثر نموده وچهار نفر مذکوررا ممثل توده پور توریکا نگفت بلکه نماینده عده محدود خواند درامریکای جنوبی آنچه قابل یادداشت است همانا انکشاف نهضت آزادی خواهی در گیانا است گیانا درطرف شمال امریکای جنوبی واقع است. در کشور جگن رئیس حزب مترقی گیانا به تحصیل آزادی آن کشور اصرار ویا فشاری مفرطی دارد.

افریقا:

مصر :- درظرف سال جاری ښاغلی نجیب نطق های مهمی ایراد ودرلا بلای بیانیه های موصوف نکات ذیل برازندگی دارد مصر بدون اخراج بلا شرط قوای برطانوی ازکانال سویز بدیگر چیز رضایت ندارداهالی مصر مرگ را به این اسارت بهتر میدانند امروز مصررا هیچ کس فریب نمیدهد انگلستان وعده نمود که بزودی منطقه کانال سویز را تخلیه کند امریکا وعده امداد اقتصادی نمود اما تاحال بکدام نتیجه نرسید.

برطانیه نیز بعدم واگذاری کانال سویز پافشاری دارد ومیتوان اصل مسئله را ازنطق مورخه ۲۳ ثور ښاغلی چرچل استنباط نمود که گفته بود اگر عساکر مصر درکانال سویز تعرض نماید عساکر انگلیس بدفاع خواهند پرداخت.

خبر استعفای ښاغلی نجیب ازمقام ریاست جمهوری ،صدارت وریاست شورای انقلابی وتقرر ښاغلی جمال عبدا لناصر بحیث صدراعظم ورئیس شورای انقلابی ازحوادث مهمهٔ مصر بشمار میرود جمال ناصر برای یکروز ریاست جلسه کابینه را نمود علت استعفای ښاغلی نجیب را همانا عدم قبولی اختیارات فوق العاده برای موصوف ازطرف شورای انقلابی میدانند.

پس ازیك سلسله کشیده گی ها ووخامت اوضاع درمصر اخیراً شورای انقلابی جلسه تشکیل ومجددا ښاغلی نجیب را به قبول عهدهٔ ریاست جمهوری وریاست شورای انقلابی وادار

ساختند جمال عبدالناصر به حیث معاون صدارت ومعاون شورای انقلابی تعیین گردید. راجع به انتخابات پارلمانی سودان موافقهٔ حاصل وحکومت مصر کمسیون پنجنفری برگزید تا درمورد باگورنر جنرال سودان مفاهمه کند. متعاقباً جنرال نجیب اظهارداشت اگرسودان بهمصر مربوط شوداولیای امورمصر وسودان سیاست خارجی خود رابه مشورهٔ همدیگر تعیین خواهند نمود.

سودان :ــ درانتخابات سودان حزب ناسیونال یونی بنست که طرفدار الحاق سودان بمصر میباشد برسائر احزاب کامیاب گردید وازجمله ۹۷چوکی مجلس نمایندگان ملی ٤٤چوکی رابدست آوردند درمقابل حزب امهٔ (طرفداران آزادی سودان) چوکی کمی را احرازکرد چون روزاول مارچ پارلمان سودان رسماً افتتاح می شد شاغلی نجیب رئیس جمهور مصر نیز باشاغلی صلاح سالم وزیر هدایت ملی مصر(که امور سودان راهم درکابینهٔ مصر اداره می کند) ذریعهٔ طیاره عازم خرطوم گردید درمیدان فضائی پنجاه هزار نفر جمع شده بودحزب امه علیه آن بمظاهره پرداخت که درنتیجهٔ زدوخورد بین دوحزب و مداخله اجباری پولیس ۳۰ نفرمقتول ومتجاوز از۲۰۰ نفر مجروح گردید که متعاقب آن درخرطوم حکومت نظامی اعلام گردید وافتتاح پارلمان هم تادهم مارچ معطل شد شاغلی اسماعیل الازهری صدراعظم سودان به عبد الرحمن المهدی رئیس حزب امه امر نمودکه باتمام پیروان خوداز خرطوم برایدو٤۲ نفر اعضاء برجستهٔ حزب بجرم مظاهره وتحریك زدوخورد گرفتار ومحاکمه خواهندشد حزب اتحاد ملی ومنابع مصری این پیش آمدرا به اولیاء امور برطانوی نسبت داده می گویند آنها میل ندارند که سودان بمصر ملحق شود انگلیس ها آنرا تکذیب کرده می گویند که اگرازطرف برطانیه این توطئه صورت می گرفت طبعاً بایدیکنفر قوماندان انگلیس در آن به قتل نمیرسید ایدن مسئولیت واقعات اخیر سودان رابدوش کسانی انداخته که میکوشند احساسات مردم را بشدت تحریك نمایند زیراحکومت انگلستان اهالی سودان را اجازه داده که خط مشی سیاسی خویش را آزادانه وبدون اعمال نفوذ کدام کشور خارجی انکشاف وتعیین کنند.

تونس ومراکش :ــ درجریان سال جاری اقدامات ملیون آنجا غرض حصول حق مشروع آزادی علیه فرانسه وزجر وتشدد فرانسوی هاجهة اختناق آزادی آنها ادامه دارد که بالاثر چهارده مملکت عربی وآسیائی بنابراینکه فرانسه بی هم توصیه های اسامبله عمومی را رعایت نکرده وآن را نقض می کند به مجلس امنیه شاکی شدند که بالاخره درتونس اصلاحاتی که درسال ۱۹۵۲ برای تعمیل تنمیات مشروع اهالی تونس وحفظ منافع فرانسه درآن کشور ترتیب ومنظور گردیده بود وامید است برای حسن روابط هردوکشور موثر باشد ازطرف حاکم آن کشور زیر تطبیق قرار گرفته

و به اساس آن بعد از این در کابینهٔ تونس هشت نفر وزیر از توده تونس و چهار نفر از فرانسوی ها خواهند بود و شورای تونس هم صورت دیموکراسی خواهد داشت که نمایندگان آن آزادانه انتخاب میشوند رئیس مجلس بلدیه نیز از بین اعضای مجلس شوری تعین می شود تعداد اعضای اسامبله ۴۵ نفر تعین شده . در تونس واقعهٔ جگرخراش کشته شدن هادی شاکر زعیم حزب دستور از جانب طرفداران و هواخواهان فرانسوی است که این حرکت تأثیر ناگوار انداخته دسته های ملیون بریک موتر تیر اندازی ودر آن حادثه یکنفر فرانسوی مجروح شد ،

تتوان . درمرکز مراکش هسپانوی اجتماع چهارصد تن زعمای قبایلی ورؤسای مذهبی با دوهزار نفر دیگر در حضور حاکم اعلای هسپانوی است که در آن فیصله را امضاء و متقاضی آن اند که باید برای خلیفهٔ مراکش هسپانوی (که قایم مقام اصلی محمد بن یوسف سلطان سابق مراکش میباشد) اختیارات سیاسی واداری ومذهبی داده شود یا اینکه مولای بن عرفه که ازجانب فرانسوی ها به سلطنت تعیین گردیده واهالی مراکش هسپانوی اورا برسمیت نشناخته وبه وی اطاعت نمیکنند عزل گردد درآن علاوه شده که چون حکومت فرانسه بدون مشورت بامقامات هسپانوی محمد بن یوسف را از سلطنت عزل و بجزیرهٔ کورسیکا تبعید نمود البته هسپانیه نیز بدون مشوره با فرانسوی ها این مطلب را عملی خواهد ساخت . پیشنهاد مذکور بمادرید برای جنرال فرانکو رئیس دولت هسپانیه روانه شد که متعاقب آن فرانسوی ها برای جلوگیری ازوخامت اوضاع ترتیبات نظامی گرفتند.

درلیبیا :- آنچه قابل تذکراست عزیمت شاه لیبیا بطرف مراکش است تا در باره مسایل مشترک که بحث ومذاکرات لازمه نمایند درحقیقت این ملاقات شاهان هردو کشور در تحکیم روابط شان موثر میباشد .

درسال ۳۲ حکومت فرانسه پیشنهادی به لیبیا نمود که گویا فرانسه میخواهد درمقابل گذاشتن پایگاه های هوائی بغرض استفاده فرانسه به لیبیا معاونت اقتصادی نماید اما لیبیا این خواهش فرانسه رارد ساخت .

حبشه :- ازرویدادهای داخلی حبشه مسئله که بیشتر جلب توجه میکند همانا انعقاد پیمان نظامی میان اتازونی وحبشه است برطبق میثاق مذکور اگر باری حبشه مورد تعرض قرار گیرد برای دفاع حبشه اتازونی به آنجا عسکر خواهد فرستاد ،

کینیا :- در کینیا دسته جات ملیون بر مرکز پولیس حملات نموده و ۳۰ نفر از قبیله ککوئی راکه طرفدار حکومت کینیا اند به قتل رسانده اند حکومت کینیا از خوف بر تعداد محافظین ومهمات حربی افزایش داده درلندن هم بین وزیر مستعمرات برطانیه ، صدر اعظم مذاکرات برموضوع جریان دارد جنرال هاردنگ رئیس ارکان حرب قوای انگلستان عازم کینیا گردید تا برای جلوگیری آنها با منصبداران نظامی کینیا مفاهمه ومذاکره بعمل آرد درنایروبی پولیس کینیا ۱۲۰۰ نفر رابه گمان عضویت داشتن درموسسه ماوماو زیر نظارت گرفت .

فهرست مندرجات سالنامه

سال ۱۳۳۲--۳۳

الف مضامین :

ولایات وحکومات اعلی :

نوت: تشکیل ولایت قندهار، هرات، مزار شریف. حکومت اعلای بدخشان، حکومت اعلای کرشك تا ختم سالنامه نرسید .

ب- فوتو هــا :